

სამოქმედო კვლევა

სახელმძღვანელო
მკვლევარ პედაგოგთათვის

მესამე გამოცემა

ჯეფრი ი. მილსი

სამხრეთ ორეგონის უნივერსიტეტი

პირსონ

მერილ ფრენთის ჰოლი (Pearson, Merrill Prentice Hall)

აფფერ სედლ რივერი, ნიუ-ჯერსი

კოლუმბუს, ოჰაიო (Upper Saddle River, New Jersey, Columbus, Ohio)

PEARSON

Merrill
Prentice Hall

გამომცემლის მონაცემთა ბაზა კატალოგიზებულია კონგრესის ბიბლიოთეკის მიერ.

მილსი, ჯეფრი ი.

სამოქმედო კვლევა, სახელმძღვანელო მკვლევარ პედაგოგთათვის/ ჯეფრი ი. მილსი, მესამე გამოცემა.

გვ. სმ.

შეიცავს ბიბლიოგრაფიულ ცნობებსა (გვ.) და ინდექსს.

ISBN 0-13-172276-X (ქალაქისუფროსი წიგნი)

1. სამოქმედო კვლევა განათლებაში – შეერთებული შტატები – სახელმძღვანელოები, გზამკვლევები, და ა.შ.

2. სწავლება – შეერთებული შტატები – სახელმძღვანელოები, გზამკვლევები. ა.შ. I. სათაური.

LB1028.24.M55 2007

370.7'2-dc22

2005058673

ვიცე-პრეზიდენტი და აღმასრულებელი გამომცემელი – ჯეფრი ვ. ჯონსტონი

გამომცემელი – ჰეკერ მ. დევისი

რედაქტორი – ოთემ ქრისტე ბენსონი

რედაქტორის ასისტენტი – სარა ნ. კენოიერი

წარმოების რედაქტორი – მერი ჰარლანი

წარმოების კოორდინატორი – თრიშ ფინლი

დიზაინის კოორდინატორი – დაიან ს. ლორენცო

ტექსტის დიზაინი – GGS Book Services

გარეკანის დიზაინი – ჯანა ტომფსონ ქორდასი

გარეკანის ფოტო – ქორბისი (Corbis)

წარმოების მენეჯერი – ლაურა მესერლი

მარკეტინგის დირექტორი – დევიდ გესელი

მარკეტინგის მენეჯერი – ოთემ ფურდი

მარკეტინგის კოორდინატორი – ბრაიან მოუნთსი

ეს წიგნი დაკაბადონებულია გარამონდში GGS Book Service-ის მიერ. აიწყო და დაიბეჭდა R.R. Donnelley & Sons Company-ის მიერ. გარეკანი დაიბეჭდა R.R. Donnelley & Sons Company-ის მიერ.

Copyright © 2007, 2003, 2000 by Pearson Education, Inc., Upper Saddle River, New Jersey 07458.

პირსონ ფრენტის ჰოლი. ყველა უფლება დაცულია. დაბეჭდილია ამერიკის შეერთებულ შტატებში. გამომცემის საავტორო უფლებები დაცულია. ნებისმიერი ნაწილის ასლის გადაღება (გამრავლების მიზნით), შენახვა კომპიუტერულ სისტემაში, ან გადაცემა ნებისმიერი ფორმით – ელექტრონული, ბეჭდვითი, ფოტოფორების, აუდიო- ან ვიდეოჩანაწერის, ან სხვაგვარი გზით – შეიძლება განხორციელდეს გამომცემლისგან ნებართვის აღების შემდეგ. ნებართვის თაობაზე დაუკავშირდით უფლებებისა და ნებართვების დეპარტამენტს.

Pearson Prentice Hall™ არის Pearson Education, Inc.-ის სავაჭრო ნიშანი.

Pearson® არის შეზღუდული პასუხისმგებლობის საჯარო კომპანია (plc) Pearson-ის რეგისტრირებული სავაჭრო ნიშანი

Prentice Hall® არის Pearson Education, Inc.-ის რეგისტრირებული სავაჭრო ნიშანი.

Merrill® არის Pearson Education, Inc.-ის რეგისტრირებული სავაჭრო ნიშანი.

Pearson Education Ltd.

Pearson Education Australia Pty. Limited

Pearson Education Singapore Pte. Ltd. Pearson Education North Asia Ltd.

Pearson Education Canada, Ltd.

Pearson Education de Mexico, S.A. de C.v.

Pearson Education-Japan

Pearson Education Malaysia Pte. Ltd.

10 9 8 7

ISBN 0-13-172276-X

ედღენებათ: ერნი მილსს, ოდრი მილსს, დოქტორ ილტონ ჰ. ბრაუნსა და კათბერინ ს. ბრაუნს
– თქვენი სიყვარული, თანადგომა და სულისკვეთება მუდამ ჩემთან დარჩება.

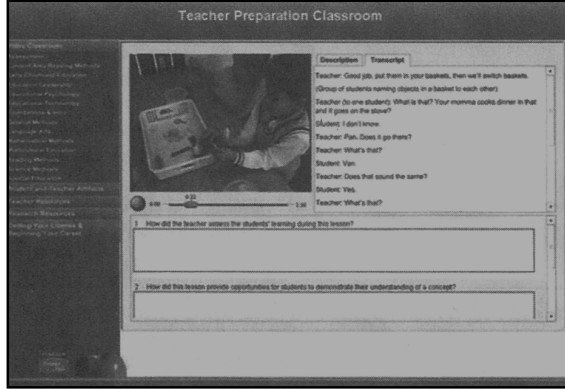

პედაგოგის მოსამზადებელი საკლასო ოთახი

პედაგოგის მომზადება – Merrill Prentice Hall
ინილეთ საილუსტრაციო მასალა: www.prenhall.com/teacherprep/demo

თქვენი მოსწავლეები; მათი კარიერა; ჩვენი მომავალი; იქნებიან თქვენი მოსწავლეები მომზადებულნი?

გიწვევთ, რათა გაეცნოთ ჩვენს ახალ, ნოვატორულ და მიმზიდველ ვებგვერდს და ყველაფერს, რასაც ის გთავაზობთ თქვენ, თქვენს კურსსა და მომავალ პედაგოგებს. ვებგვერდი შეიცავს მომავალი მასწავლებლის მიერ უკვე არჩეულ ძირითად კურსებს, გარდა ამისა, იგი გთავაზობთ შემდეგ კურსებსაც: მედია, მოსწავლის/

მასწავლებლის არტიფაქტები, სტრატეგიები, კვლევითი სტატიები და სხვა მასალები. ყოველივე ეს ეხმარება თქვენი მოსწავლეების აღჭურვას საჭირო ცოდნით და განაპირობებს მათ წარმატებასა და მზადყოფნას პირველი გაკვეთილისთვის.

ონლაინსასწავლო მასალას უფასოდ მიიღებთ Merrill ტექსტის კომპლექტთან ერთად, რომელიც თქვენ და თქვენს მოსწავლეებს სთავაზობს:

ონლაინვიდეობილითუკას – 150-ზე მეტი ვიდეორგოლი – თითოეული დაკავშირებულია კურსის თემასთან, დაფუძნებულია სწავლების მიზნებზე და არის პრაქტიკული შეკითხვების შემცველი – გვიჩვენებს საკლასო ოთახებში მომუშავე ნამდვილ მასწავლებლებსა და მოსწავლეებს, ისევე, როგორც ვრცელ ინტერვიუებს მოსწავლეებსა და

პედაგოგებთან. **ფაქტებს მოსწავლისა და პედაგოგის გამოცდილებიდან** – 200-ზე მეტი ფაქტი მოსწავლისა და პედაგოგის გამოცდილებიდან – თითოეული დაკავშირებულია კურსის თემასთან, ეფუძნება სწავლების მიზნებსა და პრაქტიკულ საკითხებს – უხვად გთავაზობს მასალებსა და გამოცდილებას, რაც გეხმარებათ, სწავლის შედეგად გახდეთ პროფესიონალი, უფრო ჩამოყალიბებული და პრაქტიკული მასწავლებელი.

კვლევით სტატიებს – 500-ზე მეტი სტატია *ხელმძღვანელობისა და სასწავლო პროგრამის განვითარების ასოციაციის* (ASCD) ცნობილი ჟურნალიდან – *Educational Leadership*. ვებგვერდს ასევე აქვს სანავიგაციო სისტემა, რომელიც გეხმარებათ მონაცემთა ბაზაში არსებული განათლების სფეროში კვლევითის საჭირო დამატებითი ჟურნალების მოძიებაში.

სწავლების მეთოდებს. 500-ზე მეტი მეთოდი და გაკვეთილის ჩატარების გეგმა დაგეხმარებათ, როდესაც გახდებით პრაქტიკოსი მასწავლებელი.

ლიცენზიის მოპოვებისა და წარმატების ხერხებს. წარმოდგენილი მასალა დაგეხმარებათ სალიცენზიო გამოცდის ჩაბარებაში; სტანდარტების, კანონისა და სახელმწიფო პოლიტიკის შესწავლაში; სწავლების დაგეგმვაში; თქვენი სწავლების პირველ წელს წარმატების მიღწევაში.

როგორ შეუკვეთოთ **პედაგოგის მომზადება** თქვენთვის და თქვენი მოსწავლეებისათვის: იმისათვის, რომ წინამდებარე ტექსტთან ერთად მოსწავლეებმა მიიღონ ვებგვერდზე „პედაგოგის მომზადება“ - შესასვლელი პაროლი, ინსტრუქტორმა სახელმძღვანელოს შეკვეთის ფორმაში უნდა მიუთითოს სპეციალური კომპლექტის ISBN ნომერი. ISBN-ის მიღებისთვის გაგზავნეთ ელფოსტა: Merrill.marketing@pearsoned.com და მიაწოდეთ შემდეგი ინფორმაცია:

- სახელი და გვარი, საქმიანობა
- ავტორი/სათაური/Merrill ტექსტის გამოცემა

მოსწავლეებისათვის „პედაგოგის მომზადების“ შეკვეთისთანავე ინსტრუქტორებს მიეცემათ „პედაგოგის მომზადების“ მუდმივი შესასვლელი პაროლი.

სამოქმედო კვლევის როლი – ცვლილება განათლების სისტემაში

სამოქმედო კვლევა შესაძლოა გახდეს საგანმანათლებლო ცვლილების ძლიერი ფაქტორი. სამოქმედო კვლევა ხელს უწყობს პედაგოგებსა და ხელმძღვანელებს, განავითარონ პროფესიული ჩვევები, რაც გულისხმობს მოქმედებას, პროგრესსა და რეფორმას, ინერტულობისა და უმოქმედობის ნაცვლად. გარდა ამისა, სამოქმედო კვლევის პროცესი ავითარებს როგორც დემოკრატიულ მიდგომას გადაწყვეტილების მიღებისას, ასევე ახდენს თითოეული პედაგოგის წახალისებას ერთობლივ და სოციალურად აქტუალურ კვლევებში მონაწილეობის მისაღებად.

სამოქმედო კვლევაში მონაწილეობისას პედაგოგები და ადმინისტრატორები უფრო წარმატებული შემსწავლეები ხდებიან, ვიდრე ექსპერტები. ისინი, ვინც გადაწყვიტა კვლევაში ქმედითი მონაწილეობის მიღება, ნებაყოფლობით ერთვებიან პროფესიული განვითარების გრძელვადიან პროცესში, რადგან ხედავენ, რამდენად განსხვავდება დღევანდელი სწავლების პროცესი მათი იდეალებისაგან.

მომავალ პედაგოგთა მომზადებისა და პროფესიული განვითარების პროგრამებში სამოქმედო კვლევის დანერგვა მოქმედ პედაგოგებს მისცემს შესაძლებლობას, სამოქმედო კვლევა გახდეს პროფესიონალ მასწავლებელთა პრაქტიკის განუყოფელი ნაწილი. ეს აუცილებლად დაეხმარება პედაგოგებს, გამოიყენონ სამოქმედო კვლევა სწავლების სხვა მნიშვნელოვან კომპონენტებთან ერთად, როგორებიცაა: სასწავლო პროგრამის შემუშავება, სწავლების მეთოდების სწორი შეფასება, კლასის მენეჯმენტის სტრატეგია, სწავლების სტრატეგია და ბავშვთა სოციალური დაცვა. ასეთი მოქმედებები პედაგოგებში ცვლილებების მიმართ მზაობას განავითარებს.

ვიმედოვნებ, წინამდებარე წიგნი, რთულ პერიოდშიც კი, გარკვეულწილად, დაგვეხმარება წინსვლაში. სამოქმედო კვლევა არის გამოწვევა, რათა გავიღრმავოთ ცოდნა; ასევე არის საშუალება, გადავჭრათ რთული საკითხები, რომლებსაც ჩვენ, როგორც პედაგოგები, ვაწყდებით ინდივიდუალურად თუ კოლექტიურად. გარდა ამისა, იგი საშუალებას გვაძლევს, ჩავუღრმავდეთ იმ მოსაზრებებს, რომლებსაც, როგორც წესი, უაპელაციოდ ვიღებთ. ეს ყოველივე კი დაგვეხმარება მომავლის იმედის პოვნაში.

ტექსტის სტრუქტურა

წინამდებარე წიგნი ეფუძნება წლების განმავლობაში ჩემ მიერ მიღებულ სამოქმედო კვლევის სწავლების გამოცდილებას. ამ პერიოდის განმავლობაში მე მქონდა შესაძლებლობა, მემუშავა სახელგანთქმულ პედაგოგებთან და სკოლების დირექტორებთან, რომლებიც სისტემატურად აკვირდებოდნენ, თუ რა გავლენას ახდენდა მათი პროგრამები ბავშვების ცხოვრებაზე. ამ წიგნის სტრუქტურა ჩამოყალიბდა მათი გამოცდილების შედეგებსა და მრავალი მოსწავლისა და კოლეგის მიერ ჩატარებულ საველე სამუშაოებზე დაყრდნობით.

თითოეული თავი იწყება სამოქმედო კვლევის მოკლე შინაარსით, რაც, დაწერილი იმ პედაგოგებისა და დირექტორების მიერ, რომლებთანაც მე ვმუშაობდი, განუმარტავს მკითხველს, თუ რა სახის არის სამოქმედო კვლევა და ვინ უნდა ჩაატაროს

იგი. წიგნის თავების თანმიმდევრობა დაახლოებით შეესაბამება სამოქმედო კვლევის ჩატარების პროცესს და ასეთი მიდგომა ჩემ მიერ სამოქმედო კვლევის სწავლების დროს საკმაოდ წარმატებული იყო.

წინამდებარე გამოცემის სტრუქტურა

პირველი თავი გვთავაზობს სამოქმედო კვლევის განსაზღვრებას თავისი ისტორიული და თეორიული კონტექსტით. აქვე განხილულია სამოქმედო კვლევის მრავალი მოდელი, ბოლოში მოცემულია ოთხსაფეხურიანი პროცესის აღწერა (პრიორიტეტული სფეროს იდენტიფიცირება, მათი შეგროვება, ანალიზი და ინტერპრეტაცია, სამოქმედო გეგმის შემუშავება) და დიალექტიკური მოდელი, რომელსაც წინამდებარე წიგნი ეფუძნება. მომდევნო თავებში უფრო დეტალურად არის განხილული ოთხსაფეხურიანი პროცესი.

მეორე თავი მკვლევრებს ეხმარება როგორც „პრიორიტეტული სფეროს“ არჩევაში, ასევე გვთავაზობს თანმიმდევრულ ინსტრუქციას დიდი რაოდენობით ონლაინ- და ტრადიციული ბიბლიოთეკის მასალებზე დაყრდნობით ლიტერატურის მიმოხილვის ჩასატარებლად. წინამდებარე გამოცემის სიახლე ისაა, რომ იგი გვთავაზობს ვრცელ განხილვას, თუ როგორ უნდა ჩავატაროთ ლიტერატურის მიმოხილვა. წიგნის პარტნიორ ვებგვერდზე მკითხველს შესაძლებლობა ექნება, ნახოს ლიტერატურის მიმოხილვის ახალი, დასრულებული ნიმუში. თავი მთავრდება სამოქმედო კვლევის გეგმით, რომელიც პრაქტიკული გზამკვლევა მკვლევარი პედაგოგებისათვის სამოქმედო კვლევის პროცესში გასარკვევად.

მესამე თავში ვრცლად არის განხილული ხარისხობრივი მონაცემების შეგროვების საკითხი, რაშიც სამი ასპექტი მოიაზრება: გამოცდილება, გამოკვლევა და შემოწმება. წინამდებარე გამოცემის სიახლე ისაა, რომ ხარისხობრივი მონაცემების შეგროვების ტექნიკის განხილვასთან ერთად მასში აგრეთვე განხილულია რაოდენობრივი მონაცემების შეგროვების ტექნიკა.

მეოთხე თავი ეძღვნება მონაცემთა შეგროვების ისეთ მნიშვნელოვან ასპექტებს, როგორებიცაა: სისწორე, სანდოობა, განზოგადება, რაც განაპირობებს შეგროვებული მონაცემების უტყუარობას.

წინამდებარე გამოცემის სიახლე არის მეხუთე თავიც, რომელშიც ფართოდ არის განხილული ეთიკის საკითხები. მასში მოყვანილია ეთიკური პრობლემების მოკლე მიმოხილვა, რაც მკვლევარ მასწავლებლებს უბიძგებს, ეთიკური პრობლემის წამოჭრისას ეძებონ მისი გადაჭრის გზები.

მე-6 თავში აღწერილია მონაცემთა ანალიზის ტექნიკისა და ინტერპრეტაციის საკითხები, აგრეთვე საუბარია მოცემული ორი პროცესის მიზნებს შორის სხვაობაზე. აქ სიახლე ისაა, რომ მასში განხილულია მონაცემთა ანალიზი და ინტერპრეტაცია, რასაც თან ერთვის კონკრეტული მაგალითები. მაგალითად, დამატებულია თემებად და კატეგორიებად დაყოფილი გაშიფრული ინტერვიუს ანალიზის ახალი ანოტირებული ნიმუში.

მე-7 თავი ეხმარება მკვლევარ პედაგოგებს, იმოქმედონ „სამოქმედო სქემის ეტაპების“ მიხედვით. ეს თავი ასევე განიხილავს სავარაუდო წინალობებს, რომლებიც დასაძლევია და გვთავაზობს სტრატეგიებს აღნიშნული წინალობების გადასალახავად.

მე-8 თავში მოცემულია პრაქტიკული რჩევები სამოქმედო კვლევის დასაწერად. ხელახლა დაბეჭდილი სტატია სამოქმედო კვლევის შესახებ, თანდართული სქოლიოებით, მკვლევრებს წარმოუდგენს მოქმედებითი კვლევის ზოგადი სტრუქტურისა და კომპონენტების ნიმუშს. თვითშეფასების რუბრიკა ეხმარება მკვლევარ პედაგოგებს, დარწმუნდნენ, რომ მათი ნაშრომი მზად არის გამოსაქვეყნებლად. აქ სიახლეა მოქმედებითი კვლევის ონლაინ-ჟურნალში გამოქვეყნებული სტატია მოქმედებით კვლევაზე, რომელიც ხელმისაწვდომია პარტნიორ ვებგვერდზე. ასევე თავში ვრცლად არის განხილული წერის პროცესში ამერიკის ფსიქოლოგთა ასოციაციის სახელმძღვანელოს (მეხუთე გამოცემა) გამოყენების საკითხი.

და ბოლოს, მე-9 თავში განხილულია კვლევასა და პრაქტიკას შორის არსებული ხარვეზის აღმოფხვრის მნიშვნელობა, მას მოსდევს სამოქმედო კვლევის სრული ციკლი, რომელიც შესაძლებელს ხდის, დაერწმუნდეთ, რომ კვლევის შედეგები ზეგავლენას ახდენს მოსწავლეების სწავლების პროცესზე. სამოქმედო კვლევის გაცნობის, კრიტიკისა და წახალისების მნიშვნელობასთან ერთად ეს თავი გვთავაზობს რჩევებს, თუ როგორ გამოვიყენოთ ინტერნეტში – ვებგვერდზე, ადრესატების სიასა და ონლაინჟურნალებში - არსებული სამოქმედო კვლევის მასალები.

დანართი „ა“ შეიცავს „ქერთის ელემენტარის“ (Curtis Elementary) მიერ პრაქტიკულ შემთხვევაზე დაფუძნებული კვლევის მაგალითს, რომელიც მოსდევს წიგნში აღწერილ პროცესს და აფასებს პროექტს სამოქმედო კვლევის შესაფასებლად დადგენილი კრიტერიუმების მიხედვით. დანართი „ბ“ შეიცავს აღწერილობითი სტატისტიკის (საშუალო, მოდა, მედიანა და სტანდარტული გადახრა) მოკლე მიმოხილვას და პედაგოგის კვლევის ანალიზისა და ინტერპრეტირების დროს მათი გამოყენების შესაძლებლობას. ამ გამოცემაში სიახლეა მაგალითები, რომლებიც გვიჩვენებენ, თუ როგორ უნდა გამოვიყენოთ კალკულატორი აღწერილობითი სტატისტიკის მისაღებად. დანართი „გ“, „მონაცემთა ვიზუალური გამოსახულება“, წარმოგვიდგენს სამოქმედო კვლევის პროექტიდან მონაცემთა ვიზუალური გამოსახულების მრავალ მაგალითს – პისტოგრამებს, ცხრილებს, დიაგრამებს. გამოსახულებითი ტექნიკის გამოყენება პედაგოგებს ეხმარება მონაცემთა უკეთესად გაანალიზებასა და ინფორმაციის გაცვლაში.

ტექსტის სათაური, სარჩევი, მიზნები, მოკლე შინაარსი და საკითხები სამომავლო განხილვისათვის

გამოსაყენებლად მოსახერხებელი ტექსტის ფორმატი შეიცავს წიგნის თავების მიზნებს, საკვანძო კონცეფციათა გრაფებს, კვლევის აქტივობების ჩამონათვალს, თავის მოკლე შინაარსსა და საკითხებს სამომავლო განხილვისთვის. ტექსტი, ასევე, შეიცავს სამოქმედო კვლევის პროცესის ამსახველ ბევრ პრაქტიკულ მაგალითს, რაც დაეხმარება მკვლევარ პედაგოგებს, გამოიყენონ მითითებული პროცესი საკუთარ სკოლებში და გაკვეთილებზე. მე-9 თავში მოცემული ინფორმაცია, რომელიც ონლაინსამოქმედო კვლევის მასალებს ეხება, საინტერესო იქნება მათთვის, ვისაც სურვილი ექნება, ითანამშრომლოს სხვა მკვლევრებთან და გაეცნოს ინტერნეტის საშუალებით ხელმისაწვდომ სამოქმედო კვლევის მრავალ მასალას.

პარტნიორი ვებგვერდი

თქვენ შეგიძლიათ იპოვოთ პარტნიორი ვებგვერდი შემდეგ მისამართზე: www.prenhall.com/mills. ეს ონლაინშემსწავლელი ვებგვერდი ეხმარება მოსწავლეებს, აითვისონ კურსი თავების მიმოხილვის, პრობლემების განხილვის, ინტერაქტიული თვითშეფასების სავარჯიშოების შესრულებისა და შეკითხვების დასმის მეშვეობით. ასევე გვთავაზობს ინტერნეტბმულებს სამოქმედო კვლევის შესახებ ვებგვერდების აღმოსაჩენად. აქვეა მოცემული ლიტერატურის მიმოხილვის მაგალითები და მითითება ონლაინჟურნალში გამოქვეყნებულ სტატიაზე.

ონლაინელექტრონული (PowerPoint®) სლაიდები

ინსტრუქტორის რესურსცენტრში თქვენ შესაძლებლობა გექნებათ ნახოთ ონლაინელექტრონული (PowerPoint®) სლაიდები, რომლებიც დაგეხმარებათ, გააუმჯობესოთ საკლასო გაკვეთილების ხარისხი. ონლაინელექტრონული სლაიდები ხელმისაწვდომია

შემდეგ ვებგვერდზე: www.prenhall.com. ამ ვებგვერდზე შესვლისას დააწკაპუნეთ ლილაკზე - Instructor Support (ინსტრუქტორის დახმარება) და შემდეგ გადადით ჩამოტვირთვის (Download Supplements) სექციაში. აქვე შესაძლებლობა გექნებათ შესვიდეთ ვებგვერდზე: „შესვლა“-ში, ანდა ერთჯერადად დარეგისტრირდეთ მომხმარებლის სახელისა და პაროლის მოსაპოვებლად.

წიგნის ავტორი მადლიერებას გამოხატავს იმ პირების მიმართ, რომლებიც აქტიურად მუშაობდნენ და მონაწილეობდნენ სახელმძღვანელოს გამოცემის პროცესში.

მინდა მადლიერება გამოვხატო რეცენზენტების მიმართ, რომლებმაც წინამდებარე წიგნის შექმნის პროცესში დროის დიდი ნაწილი მიუძღვნეს მის კრიტიკულ შეფასებას. ესენი არიან: ჯენიფერ ესპოსიტო (ჯორჯიის უნივერსიტეტი), ქრისტინ ფოქსი (ტოლედოს უნივერსიტეტი), პატრისია მაკქოლუმი (პიდმონტკოლეჯი) და ამირა ფროველერი (დეპაულის უნივერსიტეტი).

ასევე მინდა მადლობა გადავუხადო „მერილ პრენტის პოლის“ თანამშრომლებს, რომელთა რჩევების (და მოთმინების!) წყალობით წინამდებარე წიგნის გამოცემა რეალობად იქცა. კერძოდ, მე მადლობას ვუხდის კევინ დევისს, გამომცემელსა და აღმასრულებელ რედაქტორს, რომელმაც ჩემთან ერთად იმუშავა წიგნის შესამე გამოცემაზე და დამატებითი წვლილი შეიტანა წინა წიგნის რედაქტორებთან ერთად; ასევე მადლობას ვუხდის წიგნის რედაქტორ ოთემ ბენსონს, რომელიც დაუღალავად შრომობდა, რათა წიგნი ყოფილიყო ხარისხიანი და მომხმარებლისთვის ადვილად გამოსაყენებელი.

გარდა ამისა, ჩემი მადლიერება მინდა გამოვხატო სამხრეთ ორეგონის უნივერსიტეტის იმ ასობით სტუდენტის მიმართ, რომლებიც გამოეხმაურნენ წინამდებარე წიგნის ადრეული გამოცემების რამდენიმე სამუშაო ვარიანტს და თავი მოუყარეს ჩემს გაფანტულ მოსაზრებებს მოაზროვნე პრაქტიკოსად ჩამოყალიბებისა და პროფესიონალებისთვის თვითგანვითარებისკენ სწრაფვის მნიშვნელობის შესახებ. მე ვაფასებ და ვითვალისწინებ მოსწავლეების ხედვას იმის შესახებ, თუ როგორ უნდა გაგზავნილიყო წიგნი მომხმარებლისთვის ადვილად გამოსაყენებელი. ასევე, მე წილად მხვდა დიდი პატივი, მემუშავა ორეგონის შტატის ასობით მასწავლებელთანაც, რომლებმაც რჩევები მომცეს წინამდებარე წიგნის შინაარსთან დაკავშირებით.

და ბოლოს, მე მადლობას ვუხდის ჩემს მეუღლეს, კოლეგასა და საუკეთესო მეგობარს, დოქტორ დონა მილსს (სამხრეთ ორეგონის უნივერსიტეტი) დახმარებისა და გამხნეებისთვის. იგი მოთმინებით მოეხიდა ჩემი ხასიათის ცვალებადობას და იმ ფაქტს, რომ ამ ხანგრძლივი პერიოდის განმავლობაში, შაბათ-კვირასაც, წერის პროცესით ვიყავი დაკავებული. ასევე მადლობას ვუხდის ჩემს ვაჟიშვილს, ჯონათანს, რომელმაც დათმო მამასთან თამაშში გასატარებელი დრო, და დაუზარელად მახსენებდა სამ მნიშვნელოვან რამეს: (1) რას ნიშნავს იყო მასწავლებელი და მოსწავლე; (2) რომ ყოველდღე უნდა მევარჯიშა, რათა არ ჩამოვრჩენოდი ჩემს შვილს ენერგიულობასა და ცხოვრებისადმი ერთუზიანსტურ დამოკიდებულებაში, (3) და რომ ყოველთვის კომპიუტერის ბრალია, როდესაც საქმე ისე არ მიდის, როგორც შენ გინდა! წინამდებარე გამოცემაზე მუშაობას დაუყოვნებლივ მოჰყვა მეორე ხანგრძლივი პროექტი – მეორე გამოცემა, საგანმანათლებლო კვლევა: ანალიზის შესაძლებლობა და მისი გამოყენება (გეი, მილსი და აირასიანი, 2006). გულწრფელად ვუხდის მადლობას დონასა და ჯონათანს ბოლო სამი წლის განმავლობაში გამოჩენილი მოთმინებისა და თანადგომისთვის.

ჯეფ მილსი

კვლევის ნავიგატორი: გაამარტივეთ კვლევა!

www.ResearchNavigator.com

„მერილ ედუქეიშენი“ სიამოვნებით წარმოგიდგენთ კვლევის ნავიგატორს – სწრაფ საშუალებას მოსწავლეებისათვის კვლევის ჩასატარებლად, იგი ამარტივებს და აუმჯობესებს კვლევის მთელ პროცესს. ვებგვერდზე: www.ResearchNavigator.com მოსწავლეებს შეეძლებათ ნახონ მრავალი მასალა, რომლებიც დაეხმარებათ კვლევის ჩატარების შესახებ ცოდნის გაუმჯობესებაში და, შესაბამისად, ეფექტურად ჩატარებენ კვლევას. ასევე, კვლევის ნავიგატორს აქვს სანდო მასალის შემცველი ექსკლუზიურ მონაცემთა სამი ბაზა, იგი დაეხმარება მოსწავლეებს ყურადღების კონცენტრაციასა და კვლევის ჩატარებაში.

როგორ გააუმჯობესებს კვლევის ნავიგატორი თქვენს კურსს?

- ამომწურავი მასალა დაეხმარება მოსწავლეებს, უკეთ გაიგონ კვლევის პროცესი, წერის, ინტერნეტძიებისა და წყაროების მითითების ეტაპების ჩათვლით.
- თანმიმდევრული რჩევები მიმართულებას მისცემს მოსწავლეებს კვლევის მთელი პროცესის დროს, დაწყებული გამოსაკვლევი თემის არჩევით, დამთავრებული კვლევის პროექტის შესწორებით.
- სექცია „დისციპლინებში“ მოცემული „კვლევის წერა“ აღწერს კვლევებს შორის განსხვავებებს იმის მიხედვით, თუ რომელ დისციპლინაში იწერება იგი.
- ექსკლუზიურ მონაცემთა სამი ბაზა (EBSCO – აირჩიეთ აკადემიური ჟურნალის მონაცემთა ბაზა, „ნიუ-იორკ თაიმსი“ მოძებნეთ თემატური არქივის მეშვეობით, ასევე ბიბლიოთეკის ბმული „რჩეული“) საშუალებას მისცემს მოსწავლეებს, ადვილად მოიპოვონ სტატიები ჟურნალებიდან ან მათთვის საინტერესო სხვა მასალა.

ღირებულება?

კვლევის ნავიგატორზე ხელმოწერა ღირს 7,50 აშშ-ის დოლარი, თუმცა, წინამდებარე წიგნის შეკვეთის შემთხვევაში, თქვენ მიიღებთ კვლევის ნავიგატორს უფასოდ.

მოკლე სარჩევი

თავი 1:	სამოქმედო კვლევის გააზრება	1
თავი 2:	პრიორიტეტული სფეროს არჩევა	24
თავი 3:	მონაცემთა შეგროვების მეთოდები	56
თავი 4:	მონაცემთა შეგროვების საკითხები: სისწორე, სანდოობა და განზოგადება	90
თავი 5:	ეთიკა	112
თავი 6:	მონაცემთა ანალიზი და განმარტება	130
თავი 7:	მოქმედების დაგეგმვა საგანმანათლებლო ცვლილებისთვის	158
თავი 8:	როგორ დავწეროთ მოქმედების კვლევა	182
თავი 9:	მოქმედების კვლევის ონლაინგაზიარება, კრიტიკა და აღიარება	214
დანართი „ა“	მოქმედების კვლევა მოქმედებაში: კურტისის დაწყებითი სკოლის მაგალითი და ნაშრომის კრიტიკა	240
დანართი „ბ“	აღწერითი სტატისტიკა და მოქმედების კვლევა	255
დანართი „გ“	მონაცემების ვიზუალურად წარმოდგენა	265

თავი 1: სამოქმედო კვლევის გააზრება	1
რა შთაბეჭებით არამოტივირებულ მოსწავლეებს?	1
საგანმანათლებლო კვლევის ზოგადი მიმოხილვა	3
სამოქმედო კვლევის განსაზღვრება	5
სამოქმედო კვლევის წარმოშობა	6
<i>კრიტიკული სამოქმედო კვლევა • პრაქტიკული სამოქმედო კვლევა</i>	
სამოქმედო კვლევის მიზნები და საფუძველი	9
სამოქმედო კვლევის საჭიროება: სამოქმედო კვლევის გავლენა პრაქტიკაზე	11
<i>სამოქმედო კვლევა დამაჯერებელი და მბრძანებლურია • სამოქმედო კვლევა შესაბამისია • სამოქმედო კვლევა პედაგოგებისთვის ხელმისაწვდომს ხდის კვლევის შედეგებს • სამოქმედო კვლევა ესმარება პედაგოგებს განათლების სისტემის რეფორმის დროს არსებული სირთულეების დაძლევაში • სამოქმედო კვლევა არ არის ახირება</i>	
სამოქმედო კვლევა ვაქციოთ ჩვენი სწავლების ყოველდღიურ შემადგენელ ნაწილად	15
სამოქმედო კვლევის პროცესი	17
დასკვნა	22
საკითხები სამომავლო განხილვისთვის	23
თავი 2: პრიორიტეტული სფეროს არჩევა	24
მოზარდთა ინტერაქტიული თეატრი	25
ჩამოაყალიბეთ ზოგადი იდეა და გამოყავით პრიორიტეტული სფერო	28
გამოკვლევა	29
<i>თვითგამოსატვის გზით პრიორიტეტული სფეროს არსში გარკვევა • პრიორიტეტული სფეროს არსში გარკვევა აღწერილობითი აქტივობის გზით • პრიორიტეტული სფეროს არსში ჩაწვდომა ახსნითი მოქმედებით</i>	
შესაბამისი ლიტერატურის მიმოხილვა	32
<i>ონლაინმასალების ძიება • ინტერნეტის და სერვერთა ქსელის ძიება • პროფესიულ ორგანიზაციებში გაწევრიანება • უნივერსიტეტის ბიბლიოთეკის დათვალიერება • თქვენს ხელთ არსებული მასალის შეფასება • შეჯამება • ლიტერატურის ანალიზი, სისტემატიზაცია და ანგარიში • წერის უნარ-ჩვევები და რჩევები</i>	
სამოქმედო კვლევის გეგმა	50
გამოკვეთეთ პრიორიტეტული სფერო • ცვლადის განსაზღვრა • კვლევის შეკითხვების დახვეწა •	

ჩარევისა ან სიხლის აღწერა • სამოქმედო კვლევის ჯგუფის წევრების აღწერა • აღწერეთ, რა სახის მოლაპარაკებების ჩატარებაა აუცილებელი • განსაზღვრეთ ქრონოლოგია • განსაზღვრეთ გამოსაყენებელი მასალა • შემუშავეთ მოსაზრებები მონაცემთა შეგროვების შესახებ • ამოქმედეთ სამოქმედო გეგმა.

დასკვნა 54
საკითხები სამომავლო განხილვისთვის 54

თავი 3: მონაცემთა შეგროვების მეთოდები 56

სამოქმედო კვლევის განხილვა 57

მონაცემთა შეგროვების ხარისხობრივი მეთოდი 62

გამოცდილების მიღება პირდაპირი დაკვირვებით 64

მონაწილეზე დაკვირვება • *შენიშვნები*

გამოკვლევა: როდესაც მკვლევარი შეკითხვას სვამს 69

არაფორმალური ეთნოგრაფიული ინტერვიუ • *სტრუქტურული ზებული* ფორმალური ინტერვიუები • ფოკუსჯგუფები • კითხვარები

შემოწმება: ჩანაწერების გამოყენება და გაკეთება. 77

საარქივო დოკუმენტები • ჟურნალები • რუკების, ვიდეო- და აუდიო- ჩანაწერების, ფოტოსურათების, ფილმებისა და ფაქტების შექმნა

მონაცემთა შეგროვების რაოდენობრივი მეთოდი 82

პედაგოგის მიერ შედგენილი ტესტი • სტანდარტიზებული ტესტი • სკოლის მიერ შემუშავებული მოსწრების ფურცელი • *დამოკიდებულების განსაზღვრა* • *სხვა საზომი საშუალებები*

პრიორიტეტული სფეროსა და სამოქმედო კვლევის გეგმის საჭიროებისამებრ კორექტირება 86

დასკვნა 87

საკითხები სამომავლო მსჯელობისთვის 88

თავი 4: მონაცემთა შეგროვების საკითხები: სისწორე, სანდოობა და განზოგადება 90

გამრავლების საკითხთან დაკავშირებით მოსწავლეებში ცოდნისა და მოტივაციის ამაღლება 91

სისწორე 95

გუბას კრიტერიუმი ხარისხობრივი კვლევის სისწორეზე • მაქსველის კრიტერიუმი ხარისხობრივი კვლევის სისწორეზე • ანდერსონის, ჰერისა და ნიპლენის კრიტერიუმი სამოქმედო კვლევის სისწორეზე • ვოლკოტის სტრატეგია სამოქმედო კვლევის სისწორის უზრუნველსაყოფად

სანდოობა 106

განზოგადება 107

ტენდენციურობა სწავლების პროცესში კვლევის ჩატარებისას 108

დასკვნა 109

საკითხები სამომავლო მსჯელობისთვის 110

თავი 5: ეთიკა 112

ტექნიკის გამოყენება მათემატიკაში მიღწევების გასაუმჯობესებლად	113
კვლევის ეთიკა	115
ინფორმირებული თანხმობა და ზიანისგან დაცვა • ტყუილი	
სწორი გადაწყვეტილების მიღება: ეთიკის მნიშვნელობა სამოქმედო კვლევის დროს	120
ეთიკური რჩევები • ფლინდერსის კონცეფცია ხარისხობრივი კვლევის ეთიკაზე	
დასკვნა	128
საკითხები სამომავლო მსჯელობისთვის	128
თავი 6: მონაცემთა ანალიზი და განმარტება	130
ნიშნებზე ყურადღების შემცირებით სწავლებაზე მეტი ყურადღების გამახვილება	131
მიმდინარე ანალიზი და განხილვა	135
ანალიზისა და განმარტების მნიშვნელობა	137
მონაცემთა ანალიზის მეთოდები	138
თემების განსაზღვრა • კვლევის, ინტერვიუებისა და კითხვარების სისტემატიზაცია • ინტერვიუს ანალიზი • საკვანძო კითხვების დასმა • ორგანიზაციული მიმოხილვის ჩატარება • დიაგრამების შემუშავება • წარსულისა და შედეგების ანალიზი • შედეგების გამოქვეყნება • რა გვაკლია • კომპიუტერული პროგრამების გამოყენება მონაცემთა ანალიზის ჩასატარებლად.	
მონაცემთა განმარტების მეთოდები	153
ანალიზის გაფართოება • შედეგების დაკავშირება პირად გამოცდილებასთან • მიმართეთ ანალიზისთვის კრიტიკულად განწყობილ მეგობარს • ლიტერატურაში აღმოჩენების კონტექსტიდან გამომდინარე გამოყენება • მიგუბრუნდეთ თეორიას • იცოდეთ, როდის თქვით „როდის“!	
თქვენი განმარტებები გაუზიარეთ ჭკვიანურად	156
დასკვნა	156
სამომავლო მსჯელობისთვის	156
თავი 7: მოქმედების დაგეგმვა საგანმანათლებლო ცვლილებისთვის	158
დაშვების კრიტერიუმების განხილვა	159
სამოქმედო გეგმის შემუშავება	161
სამოქმედო დაგეგმვის დონეები • მოქმედება უნდა იყოს მიმდინარე • განხილვის მნიშვნელობა	
ზოგიერთი სირთულე, რომელთაც მკვლევარი პედაგოგები აწყდებიან	171
მასალების არასაკმარისობა • წინააღმდეგობა ცვლილებისადმი • სხვათა პროფესიული პრაქტიკის გამოყენების სურვილის უქონლობა • სირთულის არსებობის აუღიარებლობა • საკუთარი ცოდნის გასაზიარებლად დისკუსიაში მონაწილეობა • სამოქმედო კვლევის ჩასატარებლად დროის გამონახვა	
საგანმანათლებლო ცვლილების ხელშეწყობა	175
პედაგოგებსა და ხელმძღვანელებს სჭირდებათ ძალისა და ავტორიტეტის ურთიერთდამოკიდებულების რესტრუქტურირება • ცვლილების მოსახდენად <i>გამოსადგეია</i> როგორც დაღმავალი, ისევე აღმავალი სტრატეგიები • პედაგოგებს სჭირდებათ თანადგომა • ცვლილება დამოკიდებულია თითოეულ ადამიანზე • ცვლილება არ მიმდინარეობს დახვეწილად, საფესურებრივად ან რაციონალურად • მკვლევარმა პედაგოგებმა ყურადღება უნდა მიაქციონ სკოლის კულტურულ მხარეს • ცვლილებით გამოწვეული შედეგით უნდა ისარგებლონ მოსწავლეებმა • იყო იმედით აღსავსე – ნიშნავს, გქონდეს კრიტიკული	

რესურსი	
რას იძენს პედაგოგი?	180
დასკვნა	180
სამომავლო განხილვისთვის	181

თავი 8: როგორ დავწეროთ მოქმედების კვლევა 182

რატომ არის მნიშვნელოვანი სამოქმედო კვლევის დაწერა?	184
ფორმატი და სტილი	185
რიტუალები და წერის პროცესი	196
მონახაზი სამოქმედო კვლევის ანგარიშისათვის	199
სამოქმედო კვლევის ანგარიშის განსხვავებული სტრუქტურა	200
ჟურნალში დასაბუჯდად სტატიის ჩაბარების ზოგადი წესები	202
ჟურნალის სტილის არჩევა • ამერიკის ფსიქოლოგთა ასოციაციის (APA) სახელმძღვანელო კრებულის გამოცემა • თქვენი სამოქმედო კვლევის გეგმის თვითშეფასება • სწავლების, კვლევისა და წერის გაერთიანება • რამდენად გრძელი უნდა იყოს გეგმა? • უკუკავშირის ძიება • რას უნდა შეიცავდეს სათაური? • ტექსტის დახვეწა	
მოკლე შეჯამება	212
შემდგომი განსჯისთვის	213

თავი 9: მოქმედების კვლევის ონლაინგაზიარება, კრიტიკა და აღიარება 214

განაზრებები რეფლექსური სწავლების შესახებ	215
სამოქმედო კვლევის გაზიარება	218
სამოქმედო კვლევის გაზიარების ელექტრონული საშუალებები	218
სამოქმედო კვლევის ვებგვერდები	
ინტერნეტის გამოყენება კავშირის დასამყარებლად და შესანარჩუნებლად	219
რა სახის ონლაინრესურსები შეგვიძლია გამოვიყენოთ?	220
სამოქმედო კვლევის ვებგვერდები • ადრესატთა სია • ონლაინ-ჟურნალები	
ელექტრონული მოქმედების კვლევა: რისკი და საფრთხილო საკითხები	230
ტექნოფობიის დაძლევა • მუდამ განვითარებადი ინტერნეტის გამოწვევები • ყურადღება:	
პირადი გამოცდილება	235
ზეიმი – გართობის დროა!	236
ეს მხოლოდ დასაწყისია!	237
დასკვნა	238
განსჯისათვის	239

დანართი „ა“ მოქმედების კვლევა მოქმედებაში: კურტისის დაწყებითი სკოლის მაგალითი და ნაშრომის კრიტიკა 240

ვითარების აღწერა: კურტისის დაწყებითი – პროფესიული განვითარების სკოლა	240
ინტერესის სფერო: ნაწერიდან აზრის გამოტანის სწავლება/ფორმირება	242
ლიტერატურის მიმოხილვა	245
სამოქმედო გეგმის შემუშავება	245
წაკითხულიდან აზრის გამოტანის ფორმირება	245
კვლევის შედეგების გაზიარება	250
სამოქმედო კვლევის კრიტიკა	251
ვისთვის იყო კვლევა განკუთვნილი • ფორმატი • ცრურწმენები • პროფესიული დისპოზიცია • პროფესიული განვითარება • გავლენის მქონე • მოქმედება • მოქმედებისა და მონაცემების ურთიერთკავშირი • გავლენა • ცვლილებები • გამოსმაურება კოლეგების მხრიდან	
მოქმედების კვლევის დასრულების აღნიშვნა 253	
შეჯამება	253
დანიართი „ბ“ აღწერითი სტატისტიკა და მოქმედების კვლევა	255
დათვალეთ რისი დათვალაც შესაძლებელია! აღწერითი სტატისტიკის გამოყენება	255
რატომ უნდა გამოიყენოთ აღწერითი სტატისტიკა?	255
ცენტრალური ტენდენციის გამოთვლის მეთოდი	256
ცვალებადობის საზომი: სტანდარტული გადახრა	257
ილუსტრაცია	259
ფრთხილი იყავით განცხადებების კეთებისას	263
დანიართი „ბ“ მონაცემების ვიზუალურად წარმოდგენა	265
მაგალითი №1: წერითი უნარ-ჩვევების გასაუმჯობესებელი სემინარები და ESL-ის მოსწავლეების წერილობითი ნაშრომები და დამოკიდებულებები.	265
მაგალითი №2: მათემატიკის სწავლება მანიპულატორების გამოყენებით	268
მაგალითი №3: წიგნის გაზიარების/ხელმისაწვდომობის ზეგავლენა მოსწავლის კითხვის მოტივაციაზე	
მაგალითი №4: პედაგოგის კლასში მოძრაობის/ადგილმდებარეობის რუკა	
მაგალითი №5: კონცეფტუალური რუკა	271
დასკვნა	273
წყაროები	275
ავტორის ინდექსი	280
თემის ინდექსი	282

შენიშვნა: ყველანაირად შევეცადეთ, წიგნში შეგვეტანა სწორი და ზუსტი ინტერნეტინფორმაცია, თუმცა ინტერნეტი და მასში არსებული ინფორმაციაც გამუდმებით იცვლება, აქედან გამომდინარე, ზოგიერთი ინტერნეტმისამართი, რომელიც წინამდებარე წიგნშია მოყვანილი, შესაძლოა, მომავალში შეიცვალოს.

თავი

1

სამოქმედო კვლევის გააზრება

წინამდებარე თავი გაგაცნობთ სამოქმედო კვლევას ნამდვილი მკვლევარი პედაგოგის მიერ ჩატარებული სამოქმედო კვლევის მაგალითზე, სამოქმედო კვლევის ისტორიული და თეორიული საფუძვლების შესწავლის გზით სამოქმედო კვლევის მიზნებისა და მისი საჭიროების განხილვას, და სამოქმედო კვლევის პროცესის ახსნას.

წინამდებარე თავის წაკითხვის შემდეგ თქვენ უნდა შეგეძლოს:

1. გაარჩიოთ სამოქმედო კვლევა
2. სამოქმედო კვლევის ისტორიული საფუძვლის აღწერა
3. სამოქმედო კვლევის კრიტიკულ/პოსტმოდერნისტულ და პრაქტიკულ თეორიებს შორის არსებული მსგავსებებისა და სხვაობების გარჩევა
4. სამოქმედო კვლევის მიზნებისა და მისი საჭიროების აღწერა
5. სამოქმედო კვლევის პროცესის ოთხი საფეხურის ჩამოთვლა

რა შთააგონებს არამოტივირებულ მოსწავლეებს?

დებორა საუთი

დებორა საუთი არის სოფლის საშუალო სკოლის პედაგოგი ორეგონის შტატში. იგი იყო სამოქმედო კვლევის ჯგუფის მონაწილე და გვიზიარებს თავის გამოცდილებას იმ გამოწვევებზე, რომელთაც წააწყდა საკლასო ოთახში შესვლამდე ერთი წუთით ადრე, მისთვის მიცემული დავალების გამო, რადგან „არამოტივირებულ“ მოსწავლეებთან მოუხდა მუშაობა. დებორას მაგალითი წარმოგვიდგენს მრავალ ფაქტორს, რომლებსაც მოსწავლეების სწავლის პროცესზე შეუძლიათ ზეგავლენის მოხდენა და პედაგოგის სურვილს, კრიტიკულად შეაფასოს საკუთარი სწავლების მეთოდები და მათი ზეგავლენა გაკვეთილზე დამსწრე ბავშვებზე. დებორას სწავლების შედეგებით ვიღებთ მონაცემებს, რაც დებორამ და სკოლის დირექტორებმა შეიძლება გამოიყენონ არამოტივირებული მოსწავლეებისათვის სასწავლო პროგრამის შეცვლისა და გაუმჯობესებისთვის.

არამოტივირებული და გულგრილი მოსწავლეების სწავლება პედაგოგებისათვის რთული გამოწვევაა. როგორც წესი, ასეთი მოსწავლეები უაუყოფითად არიან განწყობილი, არღვევენ სასწავლო პროცესს და ხშირად მათი ქცევის გასაკონტროლებლად იხარჯება პედაგოგის დროის დიდი ნაწილი. არამოტივირებული მოსწავლეების სწავლების საკითხით ჩემი პედაგოგიური პრაქტიკის დაწყების დღიდან დავინტერესდი, რაც 5 წლის წინ მოხდა. პედაგოგი ყოველთვის ცდილობს, გამოიყენოს ყველანაირი მიდგომა, რათა წახალისოს მოსწავლე, რათა იგი იყოს წარმატებული. თუმცა ასეთი მიდგომები არ არის ეფექტური არამოტივირებულ მოსწავლეებთან, რომლებიც არ გამოხატავენ დაინტერესებას და შეუსაბამოდ იქცევიან. შედეგად ჩემი მოთმინება იწურება და, როგორი სამწუხაროც არ უნდა იყოს ამის აღიარება, მე ვეღარ ვაწვდენ ხმას ასეთ მოსწავლეებს. საბოლოოდ კი იმით ვკმაყოფილდები, რომ ასეთი მოსწავლეები, უბრალოდ, რჩებიან თავიანთ ადგილებზე, არიან ჩუმად და ხელს არ უშლიან გარშემო მყოფებს.

მიუხედავად ამისა, ბოლო სემესტრში იძულებული გახდი, დამოკიდებულება შემეცვალა: უნარ-ჩვევების სწავლება მომიხდა დაბალი შედეგების მქონე მერვეკლასელთა ოცკაციანი ჯგუფისათვის. კლასი შედგებოდა 16 ბიჭისა და 4 გოგოსაგან. ჩემი მიზანი იყო, მოსწავლეებთან ამ ბავშვებისათვის და ყველანაირი საშუალებით მექცია ისინი მოტივირებულ და წარმატებულ მოსწავლეებად. სანამ სემესტრი დაიწყებოდა, გავიარე ტრენინგები უნარ-ჩვევების სწავლებაში და ჩავთვალე, რომ მზად ვიყავი ასეთ კლასთან სამუშაოდ: მე მყავდა მოსწავ-

ლეები, მქონდა სასწავლო პროგრამა და მესმარებოდნენ სპეციალისტები.

ერთი კვირის შემდეგ მივხვდი, რომ არსებობდა სირთულეები. ჩემი ოცკაციანი ჯგუფი ხშირად მოუშვადებელი მოდიოდა. მოსწავლეები უწესოდ იქცოდნენ. გაკვეთილის დროს იყო გადაძახილები, ისროდნენ სხვადასხვა საგანს და დაუკითხავად დადიოდნენ საკლასო ოთახში, როცა კი მოუნდებოდათ. მათი ჩემდამი დამოკიდებულება აბსოლუტურად უარყოფითი იყო. ძალიან ველავდი: ერთი მხრივ, ძალიან ვწუხდი იმის გამო, რომ მათ ინტერესი ჰქონდათ დაკარგული სკოლისა და საკუთარი მომავლის მიმართ; მეორე მხრივ, როცა წარმოვიდგენდი, მომდევნო 14 კვირის განმავლობაში ასეთ გარემოში უნდა ჩამეტარებინა გაკვეთილები, ვოცნებობდი, მალე მოსულიყო საზაფხულო არდადეგები.

ასეთი ვითარების ფონზე გადავწყვიტე, გავცნობოდი ლიტერატურას იმის შესახებ, თუ როგორ ახერხებდნენ სხვა პედაგოგები, გაეღვივებინათ ინტერესი არამოტივირებულ მოსწავლეებში, ასევე შევეცადე, ჩამომეყალიბებინა იდეები ცვლადების შესახებ, რაც დაეხმარებოდა მოსწავლეებს სკოლაში წარმატების მიღწევაში. ცვლადები, რომლებიც შევისწავლე, შეიცავდა მოზარდების თანხმობას, თანატოლების ზეგავლენასა და წარმატებებს ისეთ საგნებში, როგორცაა: მათემატიკა, მეცნიერება, ხელოვნების ენა, სოციალური განათლება, ასევე საკუთარი თავის პატივისცემა და მოსწავლეების აზრი საკუთარ შესაძლებლობებზე.

მონაცემების უმეტესობა შევაროვე კვლევებიდან, ინტერვიუებიდან და მოსწრების ფურცლიდან/დამსწრეთა სიიდან, რათა გამეცა პასუხი შემდეგ კითხვებზე:

- რა ზეგავლენას ახდენს გაკვეთილებზე დასწრება მოსწავლის მოსწრებაზე?
- რა ზეგავლენას ახდენს მოსწავლეებზე მათი მეგობრების მიერ საკლასო დავალებების შესრულება?
- რა ზეგავლენას ახდენენ ზრდასრული პირები (მშობლები, პედაგოგები) მოსწავლეების წარმატებაზე?
- როგორი თვითშეფასება აქვთ ამ მოსწავლეებს?

ამ გამოკვლევის შედეგად ბევრი რამ ცხადი გახდა ჩემთვის. მაგალითად, მოსწავლეების ამ ჯგუფისათვის, ერთი მოსწავლის გამოკლებით, დასწრებას არ ჰქონდა გადამწყვეტი მნიშვნელობა, რადგან ისინი სისტემატურად ესწრებოდნენ გაკვეთილებს; ასევე, არც თანატოლების მიღწევები ახდენდა გავლენას მათ აკადემიურ მოსწრებაზე. ჩემი მოსწავლეების 63%-მას განაცხადა, რომ მათ მეგობრებს არასოდეს წაუხალისებიათ ისინი საშინაო დავალების მოსამზადებლად, ან არასოდეს უცდიათ, დახმარებოდნენ დავალების მომზადებაში.

ასევე გამაკვირვა იმის გაგება, რომ მასწავლებლის კეთილგანწყობა მოსწავლის მიღწევებზე მნიშვნელოვან გავლენას არ ახდენდა. ჩემი მოსწავლეების 99%-მა აღნიშნა, რომ ისინი არასდროს, ან ძალიან იშვიათად, ასრულებენ საშინაო დავალებას მასწავლებლისგან წახალისების მიღების მოლოდინში. ამის საწინააღმდეგოდ, 57%-მა მიუთითა, რომ ხშირად ან ყოველთვის ისინი ასრულებენ საშინაო დავალებებს იმიტომ, რომ ოჯახის წევრებმა მათი ქცევით იამაყონ.

კვლევისას ყველაზე საინტერესო აღმოჩენა იყო ის, რომ მოსწავლეების უმრავლესობის არასათანადო ქცევას განაპირობებდა საკუთარი უუნარობით გამოწვეული უკმაყოფილების გრძობა. ისინი საშინლად იქცეოდნენ არა იმიტომ, რომ მიექციათ ყურადღება, არამედ იმიტომ, რომ არ იცოდნენ, როგორ შეესრულებინათ დავალება და ამით ცდი-

ლობდნენ, ყურადღება სხვა რამეზე გადაეტანათ.

როდესაც შევისწავლე მათი აკადემიური მოსწრების შედეგები და შევადარე ბოლო სამი მეოთხედის სემესტრის ნიშნები, აღმოვაჩინე ტენდენცია, რომ პირველ და მეორე მეოთხედებს შორის მოსწავლეების აკადემიური მოსწრება გაუმჯობესდა, ანუ მოსწავლეების უმრავლესობა პირველ მეოთხედთან შედარებით უკეთესად სწავლობდა. მეორე და მესამე მეოთხედებს შორის ნიშნები საგრძნობლად გაუარესდა. შევეცადე, გამერკვია ამის მიზეზი. ერთადერთი სიხსლე, რაც ყველა მოსწავლეს თანაბრად შეეხო ამ პერიოდში, იყო ის, რომ მესამე მეოთხედის დასაწყისში მათთან მე შევედი კლასში.

როდესაც სემესტრის დასრულების აღსანიშნავად სამოქმედო კვლევის კლასს წარუდგინე ჩემი პროექტი, დავრწმუნდი, რომ მოსწავლეების უმოტივობა ჩემი სწავლებით იყო გამოწვეული. ჩემ მიერ შეგროვებული მონაცემების ანალიზისა და დამუშავების შემდეგ დავასკვნე, რომ ერთადერთი საერთო გამოცდილება, რაც 20 ბავშვს აერთიანებდა, იყო ჩემი მონაწილეობა უნარ-ჩვევების გაკვეთილებში, თუმცა ჩემი დასკვნა სამოქმედო კვლევის კლასში მონაწილე კრიტიკულად განწყობილმა მეგობრებმა და კოლეგებმა ადვილად არ გაიზიარეს. მათ მირჩიეს, მემსჯელა მონაცემთა სხვაგვარ ინტერპრეტებაზე. მაგალითად, შესაძლოა, ერთ საკლასო ოთახში თავმოყრილი ნეგატიურად განწყობილი კრიტიკული მასა კატალიზატორი იყო მასწავლებლის საწინააღმდეგოდ მოქმედებისათვის. გარდა ამისა, უნარ-ჩვევების კლასი იყო ერთადერთი, სადაც ხსენებულ 20 მოსწავლეს ერთად უტარდებოდა გაკვეთილი. ამის შემდეგ ჩემი კვლევის შედეგები გავუზიარე ჩემი სკოლის დირექტორს. = მან გადაწყვიტა, რომ შემდეგ წელს უნარ-ჩვევების კლასისათვის ჯგუფის დაკომპლექტებისას ეს მოსწავლეები არ მოეხვედრებინა ერთსა და იმავე ჯგუფში.

როგორც ხედავთ, სამოქმედო კვლევა „საოცრად არაკომფორტული“ (ლითლი, 1997) რადგია – კვლევის დაწყებისას ჩვენ წარმოდგენაც არ გვაქვს, თუ სად დასრულდება ჩვენი „მოგზაურობა“. სამოქმედო კვლევა, ისევე როგორც ნებისმიერი სხვა პრობლემის მოგვარების პროცესი, არის უწყვეტი კრეატიული პროცესი, რომელიც გეთავაზობს სიურპრიზებს მთელი ამ პერიოდის განმავლობაში. მნიშვნელოვანია, რომ სამოქმედო კვლევის ჩატარებისათვის ეტაპების დაგეგმვამ, შესაძლოა, მხოლოდ მიგვახვედროს და შორიდან დაგვანახავს ის, რაც ჩვენი კვლევისთვის ცენტრალური ნაწილია. კვლევის დასაწყისში არსებული გაურკვევლობა გვაიძულებს, უკეთ გავიაზროთ საკუთარი შესაძლებლობები, რაც აუცილებელია წარმატებისთვის. წინამდებარე წიგნში არის მცდელობა, თქვენში გააძლიეროს მზაობა სამოქმედო კვლევის ჩასატარებლად.

საგანმანათლებლო კვლევის ზოგადი მიმოხილვა

როდესაც გესმით სიტყვები – სამეცნიერო კვლევა, სავარაუდოდ, თქვენ ფიქრობთ თეთრხალათიან მეცნიერებზე (როგორც წესი, წარმოდგენთ მელოტ, შუახსნის მამაკაცს, საწერი კალმებით გამოტენილი ჯიბით!), რომლებიც ერთმანეთში ურევენ ქიმიურ ნივთიერებებს ან თეთრი ვირთხების გამოყენებით ატარებენ ექსპერიმენტებს. ტრადიციულად მეცნიერები, რომლებიც მე საკმაოდ ბანალურად დავახსნიათ, ატარებენ თავიანთ კვლევებს იმ რწმენით, რომ „ყველა მოქმედება და მოვლენა არის სისტემური“ და, რომ „შესაძლებელია ყველა მოვლენის ახსნა“ (გეი, მილსი და აირასიანი, 2006, გვ. 5-6). ასეთ ტრადიციულ შეხედულებას, რომელიც ემპირიული მეცნიერების გამოყენებით ბუნებრივი მოვლენების ახსნის მეთოდურობას აღიარებს, ეწოდება პოზიტივიზმი.

თუმცა ადამიანი, ქიმიური ნივთიერებებისა და თავგებისაგან განსხვავებით, საკმაოდ რთული მოვლენაა, ამასთან, მისი ქცევა შესაძლოა იყოს არამეთოდური და არაპროგნოზირებადი, რაც გამოწვევაა განათლების მკვლევარებისათვის, რადგან ისინი ცდილობენ, განათლების პროცესში, სკოლებში და გაკვეთილებზე ადამიანის ქცევის არსს ჩასწვდნენ.

ტრადიციული საგანმანათლებლო კვლევის მიზანი არის „განათლების ფენომენის ახსნა, განჭვრეტა და კონტროლი“ (გეი და სხვები, 2006, გვ. 5). ამისათვის მკვლევარები ცდილობენ, **ცვლადებით** (ფაქტორები, რომლებმაც შეიძლება გავლენა მოახდინოს კონკრეტული სწავლების შედეგებზე) მანიპულირებას და მათ კონტროლს, რათა შეამოწმონ **ჰიპოთეზა** (განცხადება, რომლითაც მკვლევარი წინასწარ განჭვრეტს, რა მოხდება ან განმარტავს, თუ რა იქნება კვლევის შედეგი).

მაგალითად, მკვლევარები შეიძლება დაინტერესდნენ კითხვის შემსწავლელი ფონეტიკური მეთოდით (დამოუკიდებელი ცვლადი) და მისი გავლენით ბავშვების მიერ კითხვის სწავლის დონეზე (დამოკიდებული ცვლადი). მკვლევარებმა შეიძლება წამოაყენონ ჰიპოთეზა, რომ ფონეტიკური პროგრამის გამოყენებით მოსწავლეები ნაკლებ დროს ანდომებდნენ კითხვის სწავლას. ამ ჰიპოთეზის დასამტკიცებლად ან უარსაყოფად შეიძლება დაგაკვირდეთ მოსწავლეთა იმ ერთი ჯგუფის მიერ კითხვის სწავლის პროგრესს, რომლებსაც კითხვა ასწავლეს ფონეტიკური პროგრამის გამოყენებით (**ექსპერიმენტული ჯგუფი**) და შეადარონ ბავშვთა სხვა ჯგუფის კითხვის სწავლის პროგრესს (**საკონტროლო ჯგუფი**), რომლებმაც კითხვა ისწავლეს ფონეტიკური პროგრამის გამოყენების გარეშე. ბავშვებს, შემთხვევითობის პრინციპით, შეიყვანენ ექსპერიმენტულ ან საკონტროლო ჯგუფში. ექსპერიმენტის ბოლოს, მკვლევარები შეადარებენ თითოეული ჯგუფის პროგრესს და გადაწყვეტენ, რამდენად შეიძლება დავეთანხმოთ ან უარვეყოთ ჰიპოთეზა წინასწარ განსაზღვრულ **სტატისტიკურ მნიშვნელოვნებაზე დაყრდნობით** (მაგალითად, საკონტროლო ჯგუფის საშუალო არითმეტიკულსა და ექსპერიმენტული ჯგუფის საშუალო არითმეტიკულს შორის სხვაობა არის დიდი, სტანდარტულ ცდომილებასთან შედარებით). ბოლოს, მკვლევარები კონფერენციაზე წარმოადგენენ კვლევის აღმოჩენებს და შესაძლოა, შედეგებიც გამოაქვეყნონ.

ეს პროცესი შეიძლება ძალიან მარტივად გამოიყურებოდეს. თუმცა საკლასო ოთახსა და სასკოლო დაწესებულებებში ყველა ფაქტორის გაკონტროლება, რაც ზეგავლენას ახდენს სწავლების შედეგებზე გაკვეთილის ნორმალური მსვლელობის დარღვევის გარეშე, საკმაოდ რთულია. მაგალითად, როგორ გავიგოთ, რომ ფონეტიკური პროგრამა არის ერთადერთი ცვლადი, რომელიც დადებითად მოქმედებს მოსწავლეების მიერ კითხვის სწავლის დონეზე? შესაძლოა, ზოგიერთ მოსწავლეს სახლში უკითხავდნენ თავიანთი მშობლები; შესაძლოა, ერთი მასწავლებელი უფრო ეფექტურია, ვიდრე

მეორე; შესაძლოა, მოსწავლეთა ერთ ჯგუფს უხდება უფრო საინტერესო წიგნების წაკითხვა, ვიდრე მეორეს; შესაძლოა, ერთი ჯგუფი ბავშვებისა საკითხავ მასალაზე კონცენტრირებას ვერ ახდენს იმ მარტივი მიზეზით, რომ დილით არ უსაუზმიათ!

სამოქმედო კვლევის ჩამტარებლებს კარგად ესმით და ითავისებენ ამ სირთულეებს და არ ცდილობენ მათ კონტროლს. გარდა ამისა, სამოქმედო კვლევის ჩამტარებელი მკვლევრები განსხვავდებიან ტრადიციული მკვლევრებისაგან, რადგან მათ გადაწყვეტილი აქვთ, იმოქმედონ და საკუთარი კვლევის შედეგებზე დაყრდნობით პოზიტიური ზეგავლენა მოახდინონ საგანმანათლებლო ცვლილებაზე, და არ დაკმაყოფილდნენ მხოლოდ სხვებისთვის კვლევის შედეგების გაზიარებით. მეორე სხვაობა ისაა, რომ იმ დროს, როდესაც საგანმანათლებლო კვლევას ისტორიულად ატარებდნენ უნივერსიტეტის პროფესორები, მეცნიერები და მაგისტრანტები, ბავშვებზე, პედაგოგებსა და დირექტორებზე სამოქმედო კვლევის ჩამტარებლები ხშირად არიან სკოლის მოსწავლეები და სკოლის დირექტორები, რომლებიც თავად იყენებენ საგანმანათლებლო კვლევის სუბიექტები. ამგვარად, ისინი მონაწილეობენ საკუთარ კვლევებში და ერთდროულად მოქმედებენ როგორც პედაგოგი და მკვლევარი. პედაგოგის კვლევა უფრო და უფრო პრიორიტეტული ხდება ამერიკის შეერთებულ შტატებში, როგორც ჯორჯ ვ. ბუშის საგანმანათლებლო გეგმის ნაწილი – „არც ერთი ბავშვი არ უნდა ჩამორჩეს.“ იმიგის (2001) თანახმად, ეს კანონმდებლობა არის „სრულყოფილი“, „ფართო“, „პერსპექტიული“ და „უპრეცედენტო“. როგორც ამ კანონმდებლობის ნაწილი, შტატებს მოეთხოვებათ, ყოველწლიურად შეამოწმონ მე-3 – მე-8 კლასებში მოსწავლეები კითხვასა და მათემატიკაში და დააწესონ სანქციები იმ სკოლებისთვის, რომლებიც ვერ მოახერხებენ „ყოველწლიურად ადეკვატური პროგრესის“ მიღწევას (იმიგი, 2001, გვ. 2). კავშირი ამერიკის ასეთი სახის კანონმდებლობასა და სამოქმედო კვლევას შორის ამკარაა: როგორ შეუძლიათ პედაგოგებს, დაგვანახვონ, რომ თავიანთი სწავლებით გავლენას ახდენენ ყველა მოსწავლეზე? სამოქმედო კვლევა უზრუნველყოფს პედაგოგებს ფილოსოფიური დოქტრინით და პრაქტიკით, რაც საშუალებას აძლევს მათ, სისტემატურად გაეცნონ მათი სწავლების გავლენას მოსწავლეების განათლებაზე.

და ბოლოს, განსხვავებული საკვლევი საკითხები მოითხოვენ განსხვავებულ კვლევის მეთოდებს. ეს მეთოდები საგანმანათლებლო კვლევის შემთხვევაში ხშირად იყოფა რაოდენობრივ ან ხარისხობრივ კვლევაზე. **რაოდენობრივი კვლევა** ყურადღებას ამახვილებს მცირე რაოდენობის **ცვლადების** კონტროლზე, რათა განსაზღვროს მიზეზშედეგობრივი კავშირი ან/და გააძლიეროს ეს კავშირი. კვლევის ეს სახე იყენებს რიცხვებს, რათა დათვალოს მიზეზშედეგობრივი კავშირი. რაოდენობრივი კვლევის ჩამტარებლები, როგორც წესი, მონაწილეებთან, რომელთაც შეისწავლიან, უშუალოდ არ ურთიერთობენ, ვინაიდან მონაცემთა უმეტესობა მოიპოვება კითხვარების შევსების ან საბუთების შეგროვების გზით, ანუ არაინტერაქტიული საშუალებით. **ხარისხობრივი კვლევა** მონაცემთა შეგროვების დროს იყენებს თხრობით, აღწერილობით მიდგომას, რათა გაიგოს მოვლენათა რაობა და კვლევის მონაწილეთა მიერ საგნის აღქმის ხარისხი. ხარისხობრივ კვლევაში შეიძლება იგულისხმებოდეს, მაგალითად, პირისპირ ინტერვიუებზე, დაკვირვება, ინტერვიუ, ვიდეოჩანაწერი. საკვანძო კონცეფციების გრაფა №1-1 ერთმანეთს ადარებს ტრადიციულ კვლევას და სამოქმედო კვლევას.

მიუხედავად სხვაობისა, ეს ორი მიდგომა განხილულ უნდა იქნეს ურთიერთგამორიცხვის პრინციპით; კვლევამ შესაძლოა მოიცავს როგორც რაოდენობრივი, ისე ხარისხობრივი ტექნიკა. კვლევა, რომელიც იყენებს ორივეს, რაოდენობრივ და ხარისხობრივ მონაცემთა შეგროვებას ერთჯერადი კვლევის დროს, ეწოდება **კვლე-**

ვის შერეული მეთოდი. მაგალითად, მკვლევრებს აინტერესებთ კავშირი მოსწავლის მიღწევებსა და თვითშეფასებას შორის, რაც შეიძლება შემოწმდეს სკოლის მოსწავლეების საშუალო ქულების შედარებით მრავალვარიანტიანი პასუხისთვის გათვალისწინებული კითხვარების შევსებით მიღებულ ქულებთან, რითაც განისაზღვრება თვითშეფასების დონე. ამ რთულ ურთიერთკავშირზე უფრო ღრმა წარმოდგენის შესაქმნელად მკვლევრებმა დამატებითი მასალის შესაგროვებლად უნდა ჩაატარონ ინტერვიუ და დააკვირდნენ მოსწავლეების გარკვეულ რაოდენობას.

მკვლევრის გამოკვეთილი საკვლევი შეკითხვა ან პრიორიტეტული სფერო განსაზღვრავს გამოსაყენებლად ყველაზე მართებულ მიდგომას (რაოდენობრივს ან ხარისხობრივს). იმის გამო, რომ სამოქმედო კვლევის ჩამტარებლების უმრავლესობა იყენებს თხრობით, აღწერილობით მეთოდს, წიგნში ყურადღება გამახვილებული იქნება ხარისხობრივი კვლევის გამოყენებაზე, თუმცა მესამე თავში შესულია ქვეთავი სახელწოდებით: „მონაცემთა შეგროვების რაოდენობრივი ტექნიკა“.

საკვანძო კონცეფციების გრაფა №1-1.

ტრადიციული და სამოქმედო კვლევის შედარება		
რა?	ტრადიციული კვლევა	სამოქმედო კვლევა
ვინ?	ტარდება უნივერსიტეტის პროფესორების, მეცნიერებისა და აკადემიური ხარისხის (მაგისტრი) მქონე სტუდენტების მიერ ექსპერიმენტული და საკონტროლო ჯგუფების მაგალითზე	ტარდება პედაგოგებისა და დირექტორების მიერ, მათი აღსაზრდელი ბავშვების მაგალითზე
სად?	გარემოში, სადაც შესაძლებელია ცვლადების მართვა	სკოლებსა და საკლასო ოთახებში
როგორ?	რაოდენობრივი მეთოდის გამოყენებით წინასწარ დადგენილი სტატისტიკის მიხედვით ვაჩვენებთ ცვლადებს შორის არსებულ მიზეზშედეგობრივ კავშირს	ხარისხობრივი მეთოდის გამოყენებით აღვწერთ, თუ რა ხდება და ვიგებთ პედაგოგიური ჩარევის შედეგს
რატომ?	გავაკეთოთ მოხსენება და გამოვაქვეყნოთ დასკვნები, რაც შესაძლოა განზოგადდეს ფართო მასებისათვის.	მივიღოთ ქმედითი ზომები და გამოკვლეულ კონკრეტულ სასკოლო გარემოში საგანმანათლებლო ცვლილებაზე პოზიტიური გავლენა მოვახდინოთ

სამოქმედო კვლევის განსაზღვრება

გასული ათწლეულის განმავლობაში ბევრ სკოლაში, კოლეჯში და პედაგოგიურ ფაკულტეტებზე ტიპური სავალდებულო კვლევა შეიცვალა: ტრადიციული კვლევების მეთოდებს ჩაენაცვლა უფრო პრაქტიკული კვლევის კურსები, რაც ყურადღებას ამახვილებს სამოქმედო კვლევის საგანზე ან მოიცავს მას. თუმცა რა არის სამოქმედო კვლევა და რატომ იპყრობს იგი პედაგოგთა, ხელმძღვანელთა და პოლიტიკის განმსაზღვრელ პირთა ყურადღებას?

სამოქმედო კვლევა არის მკვლევარი პედაგოგების, დირექტორების, სასკოლო საბჭოს წარმომადგენლების ან სასწავლო/პედაგოგიურ დაწესებულებებში მომუშავე სხვა დაინტერესებული პირების მიერ ჩატარებული ნებისმიერი სახის მეთოდური გამოკვლევა კონკრეტული სკოლის საქმიანობის, სწავლა-განათლებისა და მოსწავლეთა აკადემიური მოსწრების შესახებ ინფორმაციის შეგროვების მიზნით. აღნიშნული ინფორმაციის შეგროვების მიზანია, ჩავწვდეთ არსს, განვაკვითაროთ აზროვნების კულტურა, სასკოლო გარემოში (და საერთოდ საგანმანათლებლო პროცესში) დადებით ცვლილებებზე მოვახდინოთ ზეგავლენა და გავაუმჯობესოთ მოსწავლეთა შედეგები, აგრეთვე მათი, ვინც ამ პროცესშია ჩართული.

სამოქმედო კვლევა არის კვლევა, რომელსაც პედაგოგები საკუთარი თავისთვის ატარებენ; იგი არ ტარდება გარე პირების მიერ. სამოქმედო კვლევის დროს პედაგოგები ჩაბმული არიან ოთხსაფეხურიან პროცესში, ეს საფეხურებია:

1. პრიორიტეტული სფეროს განსაზღვრა
2. მონაცემთა შეგროვება
3. მონაცემთა ანალიზი და ინტერპრეტირება
4. სამოქმედო გეგმის შემუშავება

სანამ კონკრეტულად განვიხილავთ ხსენებულ ოთხ საფეხურს, ჩვენ გავაანალიზებთ სამოქმედო კვლევის ისტორიულ წარსულს და თანამედროვე სამოქმედო კვლევის პრაქტიკის თეორიულ საფუძვლებს. მოცემული აღწერების წაკითხვისას განიხილეთ, რომელი ფილოსოფიური დოქტრინა მიესადაგება თქვენს შეხედულებებს ყველაზე კარგად სამოქმედო კვლევაზე, სწავლებასა და სწავლაზე. შემდეგ განსაზღვრეთ, თუ როგორ გამოიყენოთ სამოქმედო კვლევა თქვენს პროფესიულ ცხოვრებაში.

სამოქმედო კვლევის წარმოშობა

ზოგიერთმა მკვლევარმა სწავლების პარალელურად კვლევის ისტორია კარგად აღწერა და განხილა (ადელმანი, 1993; გუნზი., 1996; კემისი, 1988; ნოფკე, 1994). 1934 წელს ტერმინ „სამოქმედო კვლევის“ გამოგონებას ხშირად მიაწერენ ქურტ ლევისს (1890-1947). 40-იანი წლების დასაწყისში პრაქტიკული გამოცდილების კონკრეტული მაგალითების მიხედვით სამოქმედო კვლევა მან აღიქვა როგორც პროცესი, რომელიც „კოლექტიურ კვლევა „პირად სირთულეებში“ მონაწილე ჩვეულებრივ ადამიანებში აზროვნების, დისკუსიის, გადაწყვეტილების მიღების რწმენას ავითარებს“ (ადელმანი, 1993, გვ. 8).

ჯონ დევისი (ნოფკე, 1994) ნაშრომის მიხედვით, ადრეული სამოქმედო კვლევის ბევრი მიმდევარი სამოქმედო კვლევის სხვადასხვა მიმდინარეობას ემხრობოდა, ამერიკის სამოქმედო კვლევის ჯგუფის ჩათვლით, რომლის წარმოშობაც დაკავშირებულია პროგრესულ საგანმანათლებლო მოძრაობასთან; აღსანიშნავია დიდი ბრიტანეთში სასწავლო პროგრამის რეფორმირების მცდელობები და დიდი პროფესიონალიზმი სწავლებაში (ელიოტი, 1991); ავსტრალიის ძალისხმევა სასწავლო პროგრამის ერთობლივად დაგეგმვის მასშტაბურ მოძრაობაში (კემისი, 1988).

როგორც ხედავთ, კვლევა სწავლების პარალელურად ვითარდებოდა მნიშვნელოვნად განსხვავებული გეოგრაფიული მდებარეობისა და სოციალპოლიტიკური კონტექსტის ფონზე. თუმცა, ამის მიუხედავად, მთავარი აქცენტი კვლევის განვითარების მცდელობის დროს მიმართული იყო მოსწავლეთა ცხოვრების გაუმჯობესებაზე. როგორც ნოფკე (1994) შეგახსენებს, უნივერსიტეტებში მოღვაწე პირების მიერ დაწერილი სწავლების პროცესში კვლევის შესახებ ანგარიშის წაკითხვა არ მოგვცემს მასწავლებლის პედაგოგიური გამოცდილების რეალურ სურათს და ვერ

დაგვანახებებს, თუ რისი მიღწევა სურთ მათ სწავლების პარალელურად კვლევაში მონაწილეობის გზით. შესაბამისად, წინამდებარე წიგნში ყურადღება გამახვილებულია პედაგოგის შემოწმებაზე, რაც დაკავშირებულია ბავშვების აღზრდასთან და სწავლების პარალელურად კვლევის პროცესში პედაგოგებთან, ხელმძღვანელებთან, სკოლის საბჭოს წევრებთან და ბავშვების მშობლებთან თანამშრომლობასთან.

თეორიული შეხედულებები და ფილოსოფიური დოქტრინები, რომელთა მეშვეობითაც თანამედროვე მკვლევარ პედაგოგთა პრაქტიკას ვეცნობით, ისევე მრავალმხრივია, როგორც სწავლების პარალელურად კვლევის ისტორიული წინამორბედები. მომდევნო ქვეთავები ზოგადად მიმოიხილავს სწავლების პარალელურად კვლევის ორ ძირითად თეორიას: კრიტიკულს (ან თეორიაზე დაფუძნებულს) და პრაქტიკულს.

კრიტიკული სამოქმედო კვლევა

კრიტიკულ სამოქმედო კვლევას ასევე უწოდებენ განმათავისუფლებელ (ემანსიპატორულ) სამოქმედო კვლევას, რადგან მისი მიზანია განთავისუფლება ცოდნის დაგროვების გზით. ტერმინი *კრიტიკული სწავლების პარალელურად კვლევა* მომდინარეობს კრიტიკული თეორიების ჯგუფიდან, რომელსაც ეს კვლევა ეფუძნება, თუმცა არა იმიტომ, რომ ამ ტიპის კვლევა არის კრიტიკული, როგორც, მაგალითად, „შეცდომების პოვნა“ ან „ნიშანდობლივი“, თუმცა ტერმინის წარმოშობას შეიძლება ორივე მიზეზი ედოს საფუძვლად! კრიტიკული სამოქმედო კვლევის ლოგიკური ასსნა მოცემულია სოციალური და ჰუმანიტარული მეცნიერების კრიტიკულ თეორიაში, ისევე, როგორც პოსტმოდერნისტულ თეორიებში.

სწავლების პარალელურად კვლევის კრიტიკულ თეორიასა და სოციალურ და ჰუმანიტარულ მეცნიერებებს აქვთ რამდენიმე ძირითადი მიზანი (კემისი, 1998). ეს მსგავსი ინტერესები ან „ინტერესთა საერთობა“ გულისხმობს:

1. სწავლების პროცესში საერთო ინტერესებს.
2. საერთო ინტერესებს ინდივიდების ტრადიციის, ჩვეულებისა და ბიუროკრატიის გავლენისგან განთავისუფლების პროცესში.
3. რეფორმის პროცესში აქტიური მონაწილეობის ვალდებულების აღებას.

სოციალურ და ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა კრიტიკული თეორიის საფუძვლების გარდა, კრიტიკული სწავლების პარალელურად კვლევა ასევე მჭიდროდ არის დაკავშირებული **პოსტმოდერნისტული** თეორიების ჯგუფთან, რომელიც კითხვის ნიშნის ქვეშ აყენებს ისეთ ცნებებს, როგორებიცაა ჭეშმარიტება და ობიექტურობა, რასაც ტრადიციული მეცნიერების მეთოდები ემყარება. ფაქტის უდავოობის მტკიცების ნაცვლად, პოსტმოდერნისტები ამტკიცებენ, რომ ჭეშმარიტება შედარებითი, პირობითი და სიტუაციურია, და რომ ცოდნა ყოველთვის წარსული გამოცდილების შედეგია. მაგალითად, ისტორიულად საგანმანათლებლო კვლევასა და პრაქტიკას შორის კავშირი იყო მცირე ან საერთოდ არ არსებობდა – სწავლებაზე ზეგავლენის მოხდენის წარუმატებელი მაგალითი. ეს მასწავლებლებისთვის სიახლე არ არის! კვლევას აღიქვამდნენ როგორც რაღაცას, რაც მათ შესახებ გაკეთდა და არა მათთვის.

კენედის მიხედვით (1997), პრაქტიკაზე კვლევის გავლენის ნაკლებობა აიხსნება საგანმანათლებლო კვლევის შემდეგი ფაქტორებით:

- იგი არ არის დამაჯერებელი და დასაძლევად რთულია პედაგოგებისთვის.
- არ შეესაბამება პედაგოგთა ყოველდღიურ პრაქტიკას – აკლია პრაქტიკულობა.
- არ არის გამონახტული ისეთი საშუალებით, რაც მისაღები იქნებოდა პედაგოგებისთვის.

პოსტმოდერნისტული ხედვა ყურადღებას ამახვილებს ბევრ ზემოთ მოყვანილ საკითხზე და მხარს უჭერს კვლევას, რაც კითხვის ნიშნის ქვეშ აყენებს საგანმანათლებლო სფეროზე არსებულ დადასტურებულად მიჩნეულ მოსაზრებებს და წარმოგვიდგენს შედარებით, პირობით გამოცდილებაზე დაფუძნებულ ჭეშმარიტებებს. შესაბამისად, თუმცა კვლევას შეუძლია დაგვეხმაროს, ღრმად ჩავწვდეთ პრაქტიკას (სხვა პედაგოგების საკლასო ოთახებსა და სკოლებში ჩატარებული კვლევის მეშვეობით), თქვენს კლასში/სკოლაში ჩატარებული სწავლების პარალელური კვლევა უფრო დამაჯერებელი და რელევანტურია, გაკეთებული აღმოჩენები კი საგულისხმო და მრავლისმთქმელია თავად პედაგოგებისათვის.

პოსტმოდერნისტული თეორია კრიტიკულად იხილავს და ამოწმებს ცოდნის მიღების მექანიზმს და ამოწმებს ბევრ იმ შეხედულებას, რასაც თანამედროვე ცხოვრება ეფუძნება. შესაბამისად, ის გვიბიძგებს, „შევამოწმოთ ჩვეულებრივი, ყოველდღიური, დამტკიცებულად მიჩნეული მოსაზრებები, რომელთა საფუძველზეც ვგეგმავთ და ვახორციელებთ ჩვენს პირად, სოციალურ და პროფესიულ აქტივობებს“ (სტრინგერი, 1996, გვ. 156). კვლევა სწავლების პარალელურად გვაძლევს საშუალებას, შევამოწმოთ და წარმოვადგინოთ კონტექსტიდან გამოდინარე კლასის პედაგოგების გამოცდილება.

ღირებულებები, რომელთაც კრიტიკული სამოქმედო კვლევა ეფუძნება, გვიჩვენებს, რომ საგანმანათლებლო კვლევა იყოს სოციალურად აქტუალური, ისევე როგორც:

1. დემოკრატიული – ხალხისათვის მონაწილეობის მიღების შესაძლებლობის მიცემა.
2. ერთობლივი – შემსწავლელთა საზოგადოების შექმნა.
3. გამაძლიერებელი – მძიმე, შემასუსტებელი გარემოსგან გათავისუფლება.
4. წამახალისებელი – ხალხის შესაძლებლობების მაქსიმუმის გამოძახებისათვის ხელის შეწყობა. (სტრინგერი, 2004, გვ. 31)

მიუხედავად იმისა, რომ აღნიშნულ თეორიაზე დაფუძნებულ კრიტიკულ მიდგომას არაპრაქტიკულობის გამო აკრიტიკებდნენ (ჰამერსლი, 1993), მისი გათვალისწინება მაინც მნიშვნელოვანია, რადგან იგი სთავაზობს სასარგებლო ევრისტიკულ მეთოდს, ან პრობლემის მოგვარების გზებს იმ პედაგოგებს, რომლებმაც გადაწყვიტეს, სამოქმედო კვლევის მეშვეობით გამოიკვლიონ თავიანთ პრაქტიკაში არსებული, დადგენილად მიღებული, კავშირები და პრაქტიკები. საკვანძო კონცეფციების გრაფა №1-2-ში შეჯამებულია სამოქმედო კვლევის კრიტიკული მიდგომის ყველაზე მნიშვნელოვანი კომპონენტები.

პრაქტიკული სამოქმედო კვლევა

პრაქტიკული სამოქმედო კვლევა ყურადღებას ამახვილებს იმაზე, თუ „როგორ“ მიუდგეთ სამოქმედო კვლევის პროცესს და ნაკლებად „ფილოსოფიური“ ხასიათისაა. გარკვეულწილად, იგი მიიჩნევს, რომ ინდივიდუალური პედაგოგები და პედაგოგთა ჯგუფები არიან დამოუკიდებლები და შეუძლიათ განსაზღვრონ ჩასატარებელი კვლევის ხასიათი. კვლევა ასევე მიიჩნევს, რომ მკვლევარ პედაგოგებს ნაკისრი აქვთ გრძელვადიანი პროფესიული განვითარებისა და სკოლის გაუმჯობესების ვალდებულება და რომ მკვლევარ პედაგოგებს სურთ თავიანთი პრაქტიკის სისტემატური განხილვა. და ბოლოს, პრაქტიკული სამოქმედო კვლევის მიდგომის თანახმად, გადაწყვეტილების მიმღები პირები, მკვლევარი პედაგოგები თავად ირჩევენ პრიორიტეტულ სფეროს, განსაზღვრავენ მონაცემთა შეგროვების ტექნიკას, ახდენენ მონაცემთა ანალიზსა და ინტერპრეტირებას და ავითარებენ სამოქმედო გეგმას, კვლევის აღმოჩენებზე დაყრდნობით. ეს მოსაზრებები შეჯამებულია საკვანძო კონცეფციების გრაფა №1-3-ში

საკვანძო კონცეფციების გრაფა №1-2.

სამოქმედო კვლევის კრიტიკული მიდგომის შემადგენელი ნაწილები	
საკვანძო კონცეფცია	მაგალითი
სამოქმედო კვლევა არის ერთობლივი და დემოკრატიული	თქვენს პედაგოგიურ პრაქტიკაში გამოყავით სფერო, რომელიც, თქვენი აზრით, შეიძლება გაუმჯობესდეს (მოსწავლეებისაგან მიღებულ მონაცემებზე დაყრდნობით). თქვენ გადაწყვიტეთ, გამოგვეკვლიათ თქვენი კვლევის ზეგავლენა და შეგემოწმებინათ, რამდენად შეუძლია მას რაიმის შეცვლა.
სამოქმედო კვლევა არის სოციალურად აქტუალური და ტარდება კონტექსტიდან გამომდინარე	თქვენ შეწუხებული ხართ იმით, რომ თქვენს კლასში უმცირესობების წარმომადგენელი ბავშვები (მაგალითად ისინი, ვისთვისაც ინგლისური მეორე ენაა) არ არიან გათვალისწინებულნი სასწავლო პროგრამასა და სწავლების სტრატეგიებში, რაც კულტურულად სენსიტიური საკითხია. თქვენ გადაწყვიტეთ, შეისწავლოთ უკეთ, თუ როგორ ასწავლოთ ბავშვებს, რომლებსთვისაც ინგლისური არის მეორე ენა და განახორციელოთ ზოგიერთი სტრატეგია.
სამოქმედო კვლევა ეხმარება მკვლევარ პედაგოგებს, შეამოწმონ ყოველდღიური, დადგენილი წესები, რომელთა მიხედვითაც ისინი ახორციელებენ პრაქტიკულ მუშაობას.	თქვენ მიიღეთ მათემატიკაში პრობლემის მოგვარების ახალი სასწავლო პროგრამა და გადაწყვიტეთ, შეამოწმოთ მისი გავლენა მოსწავლეების მოსწრებაზე პრობლემის გადაჭრისას მრავალპასუხიანი შეკითხვის არსებობის შემთხვევაში და, ზოგადად, მოსწავლეების დამოკიდებულებაზე მათემატიკის მიმართ.
სამოქმედო კვლევის შედეგად შეძენილმა ცოდნამ შეიძლება გაათავისუფლოს მოსწავლეები, პედაგოგები და ადმინისტრატორები და გააძლიეროს ცოდნის მიღების, სწავლებისა და პოლიტიკის შემუშავების პროცესი.	თქვენს სკოლას აქვს მოსწავლეების მიერ გაკვეთილების გაცდენის მაღალი მაჩვენებელი, მიუხედავად მთელ ოლქში გაცდენებთან დაკავშირებით დადგენილი ახალი წესებისა. თქვენ იკვლევთ კოლეგების, მოსწავლეებისა და მშობლების მოსაზრებას გაცდენებთან დაკავშირებით, რათა უკეთ გაიგოთ, რატომ არ აქვს გაცდენებთან დაკავშირებულ წესებს სასურველი შედეგი. იმის მიხედვით, თუ რა ინფორმაციას მიიღებთ, თქვენ განახორციელებთ გაცდენებთან დაკავშირებით ახალ პოლიტიკას და სისტემატურად გააკონტროლებთ მის გავლენას გაცდენების დონესა და მოსწავლეების დამოკიდებულებაზე სკოლის მიმართ.

სამოქმედო კვლევის მიზნები და საფუძველი

თუმცა სამოქმედო კვლევის კრიტიკული/პოსტმოდერნისტული და პრაქტიკული თეორიები ეყრდნობიან რადიკალურად განსხვავებულ მსოფლმხედველობას, ეს ორი მნიშვნელოვანად განსხვავებული ფილოსოფია იზიარებს საერთო მიზნებს, რაც ხელს უწყობს არსებულ ნებისმიერ ფილოსოფიურ, ისტორიულ, სოციალურ და რეგიონულ სახესხვაობათა დაკავშირებას.

ორივე ფილოსოფიური დოქტრინის გამოყენებით ჩატარებული სამოქმედო კვლევა ყველას, ვინც ამ პროცესში ჩართულია, შესაძლებლობას აძლევს, გააუმჯობესონ ბავშვების ცხოვრება და შეისწავლონ სწავლების ხელოვნება. ყველა მკვლევარი, მიუხედავად მათი კონკრეტული მსოფლმხედველობისა თუ შეხედულებისა, დაკავებულია

საკლასო ოთახში სწავლების პრინციპების კრიტიკული შესწავლითა და მოწაფეებზე პედაგოგების ზეგავლენის შესწავლით.

საკვანძო კონცეფციების გრაფა №1-3.

სამოქმედო კვლევის პრაქტიკული ხედვის შემადგენელი ნაწილები	
საკვანძო კონცეფცია	მაგალითი
მკვლევარ პედაგოგებს აქვთ გადაწყვეტილების მიღების უფლებამოსილება	თქვენმა სკოლამ მიიღო მიდგომა, რომელიც ორიენტირებულია სკოლაზე, რაც შესაძლებლობას აძლევს პედაგოგებს, მიიღონ ისეთი გადაწყვეტილება, რომელიც უშუალო ზეგავლენას მოახდენს სწავლა-განათლებაზე. გადაწყვეტილების მიღების უფლებამოსილების მინიჭებით თქვენ, როგორც მიმდინარე პროფესიული განვითარების შემადგენელი ნაწილი, იკვლევთ ახლად მიღებული სასწავლო პროგრამის ზეგავლენას მოსწავლეების უნარებსა და მათ დამოკიდებულებაზე.
მკვლევარი პედაგოგები იღებენ ვალდებულებას, ჩაებან მიმდინარე პროფესიული განვითარებისა და სკოლის გაუმჯობესების პროცესში	შტატის მასშტაბით შეფასებული ტესტებისა და საკლასო ოთახებში წარმოებული დაკვირვებების საფუძველზე თქვენი სკოლის პედაგოგები და დირექტორები ადგენენ, რომ კითხვის უნარები სუსტია. პერსონალი ერთობლივად დაადგენს სკოლაში გასაუმჯობესებელ სფეროს და განსაზღვრავს კვალიფიკაციის ასამაღლებელ კურსებს, რაც შესაძლებლობას მისცემს პედაგოგებს, შეცვალონ კითხვის სწავლების მეთოდები.
მკვლევარ პედაგოგებს სურთ, გააანალიზონ საკუთარი პრაქტიკული საქმიანობა	თქვენ ხართ სკოლის წარმატებული პედაგოგი, რომელიც სისტემატურად აანალიზებს ყოველდღიურ პედაგოგიურ საქმიანობას და ფიქრობს, თუ რომელი სფერო შეიძლება გაუმჯობესდეს. თქვენ გჯერათ, რომ პროფესიონალი პედაგოგი ნიშნავს, გქონდეთ სურვილი, სისტემატურად შეამოწმოთ თქვენი სწავლების ეფექტურობა.
მკვლევარი პედაგოგები გამოიყენებენ სისტემატურ მიდგომას, რათა შეაფასონ საკუთარი პრაქტიკული მოღვაწეობა	მთელი სკოლის მასშტაბით კითხვის უნარების გაუმჯობესებაზე ყურადღების გამახვილებით, თქვენ გადაწყვიტეთ კითხვის შემსწავლელი ახალი სასწავლო პროგრამის ეფექტურობის გაკონტროლება და კითხვის გაკვეთილებზე დაკვირვება სწავლების მეთოდების ვიდეოჩანაწერით (თვეში ერთხელ), კითხვის უნარების შემოწმებაზე თვალყურის გადევნებით (კვირაში ერთხელ), თქვენს საკლასო ოთახში მოწაფეებისათვის ინტერვიუს ჩამორთმევით (ერთხელ სემესტრში), და მთელი შტატის მასშტაბით ტესტირებით (აკადემიური წლის ბოლოს).
მკვლევარი პედაგოგები აირჩევენ პრიორიტეტულ სფეროს, განსაზღვრავენ მონაცემთა შეგროვების მეთოდს, მოახდენენ მონაცემთა ანალიზსა და ინტერპრეტირებას, და შეიმუშავენ სამოქმედო გეგმას.	რომ გავაგრძელოთ ზემოთ მოყვანილი მაგალითი, თქვენ ყურადღება გამახვილეთ კითხვის შესწავლაში ახალი სასწავლო პროგრამის ეფექტურობასა და სწავლების სტრატეგიებზე. თქვენ გადაწყვიტეთ, მონაცემების შეგროვებისას გამოიყენოთ გაკვეთილების ვიდეოჩანაწერები, რეგულარული შემოწმებები, ინტერვიუები და მთელი შტატის მასშტაბით ტესტირება. ერთი წლის განმავლობაში შეეცადეთ, თქვენ მიერ შეგროვებული მონაცემების ინტერპრეტირებას და ნახავთ, თუ რას გიჩვენებთ აღნიშნული მონაცემები ახალი სასწავლო პროგრამის ეფექტურობასა და სწავლების მეთოდებზე. როდესაც მონაცემები მთლიანად შეგროვდება და გაანალიზდება, თქვენ გადაწყვეტთ, რა უნდა მოიმოქმედოთ, რათა დახვეწოთ, გააუმჯობესოთ ან შეინარჩუნოთ კითხვის ცოდნის დონე და სწავლების მეთოდები.

ამ დროისთვის ცხადია, რომ საგანმანათლებლო ცვლილება, რომელიც მოწაფეთა ცხოვრებას აუმჯობესებს, არის სამოქმედო კვლევის მთავარი მიზანი, თუმცა სამოქმედო კვლევამ ასევე შესაძლოა გააუმჯობესოს პროფესიონალების ცხოვრებაც.

ოსტერმანისა და კოტკამპის (1993) თანახმად, სამოქმედო კვლევა ხელს უწყობს ასევე პროფესიულ ზრდას:

1. ყველას უნდა მიეცეს პროფესიული განვითარების შანსი.
2. ყველა სპეციალისტს სურს პროფესიულად გაიზარდოს.
3. ყველა სპეციალისტს შეუძლია ისწავლოს.
4. ყველა სპეციალისტს შესწევს უნარი, პროფესიული ზრდისა და განვითარების პასუხისმგებლობა აიღოს საკუთარ თავზე.
5. ხალხისთვის საჭირო და აუცილებელია საკუთარ საქმიანობაზე ინფორმირებულობა.
6. თანამშრომლობა აუმჯობესებს პროფესიულ განვითარებას (გვ.46).

სამოქმედო კვლევა ძირითადად პედაგოგების პროფესიულ განვითარებას შეეხება, რაც გულისხმობს პედაგოგების წახალისებას, რათა გააგრძელონ სწავლა – საკლასო ოთახებში და პრაქტიკულად. მიუხედავად იმისა, რომ სამოქმედო კვლევა არ არის უნივერსალური საშუალება საგანმანათლებლო რეფორმაში სირთულეების დასაძლევად, იგი პედაგოგთა პროფესიული მომზადებულობის მნიშვნელოვანი ფაქტორია, რადგან საშუალებას აძლევს პედაგოგებს, აჩვენონ თავიანთ მოწაფეებს, თუ როგორ ხდება ცოდნის შექმნა.

სამოქმედო კვლევა ასევე გულისხმობს ყოველდღიურ სწავლების პროცესში სრულყოფისკენ სწრაფვას – სურვილს, კრიტიკულად შეაფასონ საკუთარი სწავლების მეთოდები, რათა გააუმჯობესონ ან აამაღლონ იგი. ეს ნიშნავს იმ პრინციპის გაზიარებას, რომ შენ, როგორც პედაგოგი, შორს ხარ იდეალური საგან, მაგრამ მიინც მიილტვი მისკენ – ეს არის განათლების არსი! სამოქმედო კვლევა მნიშვნელოვნად ესმარება პროფესიულ სრულყოფას, რასაც პედაგოგები იზიარებენ, რადგან ის უბიძგებს მათ, შეამოწმონ დინამიკა თავის კლასში, აწონ-დაწონონ მოქმედებები და მოსწავლეების დამოკიდებულება, დაასაბუთონ და კითხვის ნიშნის ქვეშ დააყენონ არსებული პრაქტიკა, და გარისკონ ამ პროცესში. როდესაც, სამოქმედო კვლევის დახმარებით, პედაგოგები ახლებურად შეხედავენ როგორც საკუთარ, ისე თავიანთი მოსწავლეების ქცევას, ისინი შეძლებენ:

- ინფორმირებულობის გადაწყვეტილება მიიღონ იმის შესახებ, თუ რა უნდა შეიცვალოს ან, პირიქით, არ შეიცვალოს.
- ადრე მიღებული ცოდნა დაუკავშირონ ახალშექმნილ ინფორმაციას.
- ისწავლონ საკუთარ გამოცდილებაზე (შეცდომებსა და წარუმატებლობაზე).
- დასვან კითხვები და სისტემატურად ეძებონ პასუხი. (ფუეო და კოორლანდი, 1997).

პედაგოგების მიერ პროფესიული პრობლემის მოგვარება აუმჯობესებს როგორც მათ პრაქტიკულ საქმიანობას, ასევე მოსწავლეების შედეგებსაც და გვაჩვენებს მიზეზს, თუ რატომ უნდა ჩატარდეს სამოქმედო კვლევა.

სამოქმედო კვლევის საჭიროება: სამოქმედო კვლევის გავლენა პრაქტიკაზე

სამოქმედო კვლევის კურსის დასაწყისში ხშირად ვთხოვდი პედაგოგებს, განეხილათ, თუ რას აკეთებდნენ ისინი სკოლაში და საკლასო ოთახებში; ანუ, რას განიხილავდ-

ნენ დადგენილად სკოლაში და რას ეფუძნებოდა მათი პრაქტიკა? ხშირად მათი პასუხები შემდეგ საკითხებს მოიცავდა:

დაწყებით კლასებში მნიშვნელოვანია უნარების გაკვეთილის დილით ჩატარება, ხოლო სოციალურ მეცნიერებათა საგნებში – შუადღეზე, რადგან ამ დროს ბავშვები უკეთესად ახდენენ კონცენტრირებას და უკეთ სწავლობენ.

ბავშვების სრული ჯგუფის (მე-3 კლასელები) ეფექტურად სწავლებისათვის საუკეთესო გზა არის, რომ მათემატიკის გაკვეთილზე ისინი დასვათ წრეში. ასეთ შემთხვევაში ისინი პედაგოგთან ახლოს არიან და უფრო ყურადღებით უსმენენ გაკვეთილზე განხილულ საკითხებს.

საშუალო სკოლებში სწავლებისათვის განკუთვნილი ოპტიმალური დრო არის 43 წუთი. ამ დროის გადაცილების შემდეგ მოსწავლეები ხდებიან მოუსვენრები და კარგავენ კონცენტრაციას. შესაბამისად, ვიქტორი, „ლექციების დროის გახანგრძლივება, გაკვეთილების რაოდენობის შემცირების ხარჯზე“ არის მცდელობა, დავემსგავსოთ დაწყებითი სკოლების მასწავლებლებს.

თუ ჩვენ, უბრალოდ, გავაცნობთ მოსწავლეებს, თუ რა კრიტერიუმებს ვიყენებთ მათი ცოდნის შეფასებისას, ისინი ავტომატურად გააუმჯობესებენ სწავლის შედეგებს ტესტებისას და ასეთ შემთხვევაში არ იქნება საჭირო სწავლების მეთოდის შეცვლა.

თუ ბავშვები ნაკლებ დროს ხარჯავენ მონაცემთა შეგროვებაზე, მათ განუვითარდებათ უკეთესი წარმოდგენა მეცნიერულ კონცეფციებზე იმ შემთხვევაში, თუ მათ შევასწავლით ამას.

თუმცა წარმოდგენილია მხოლოდ მცირე ნაწილი სწავლა-განათლების შესახებ არსებული საკამათო თეორიებისა, რომელიც მე გამივია, ისინი გვიჩვენებენ საგანმანათლებლო სფეროში კვლევასა და პრაქტიკას შორის არსებულ ხარვეზებს: რამდენად შეავსო კვლევამ სწავლების პრაქტიკა? არის თუ არა სწავლების დროს გათვალისწინებული ფოლკლორი? იძენენ თუ არა პედაგოგები სწავლების კულტურას მრავალი წლის განმავლობაში მოღვაწეობისა და დაკვირვების შედეგად, ჯერ როგორც მოსწავლეები და შემდეგ როგორც ახალბედა პედაგოგები? როგორ ხდებიან პედაგოგები ისეთები, როგორებიც გახდნენ? რა არის კვლევაში ისეთი, რაც აიძულებს პედაგოგებს, გაეცინოთ იმის გაფიქრებაზე, რომ კვლევამ შეიძლება შეცვალოს პრაქტიკა? რა არის ჩვენი განხილვის მიზანი, მივმართოთ ძალისხმევა სამოქმედო კვლევის ჩატარებისკენ?

კენედის თანახმად (1997), სწავლებებმა კვლევასა და პრაქტიკას შორის არსებულ კავშირზე და კვლევის წარუმატებლობამ გავლენა მოახდინა სწავლებაზე, დაგვანახვა შემდეგი მნიშვნელოვანი საკითხები:

- პედაგოგები არ უყურებენ კვლევას როგორც დამაჯერებელს ან მზრუნველს.
- კვლევას არ ჰქონდა პრაქტიკასთან კავშირი და არ განიხილავდა პედაგოგებისათვის საინტერესო საკითხებს.
- კვლევის შედეგები არ იყო წარმოდგენილი პედაგოგებისათვის გასაგებ ენაზე.
- თავად საგანმანათლებლო სისტემას არ ძალუძს შეიცვალოს, ან პირიქით, მოცემული სისტემა, არსობრივად, არასტაბილური და სენსიტიურია ცვლილებების მიმართ.

ბევრმა პედაგოგმა შესაძლოა აღიქვას კენედის ჰიპოთეზა როგორც აშკარა ფაქტის მტკიცება, თუმცა ეს მტკიცებები გვთავაზობს სხვა სახის ახსნასაც – თუ რატომ გადაწყვიტა ბევრმა პედაგოგმა, გამხდარიყო სრულყოფილება-

ზე ორიენტირებული პრაქტიკოსი, რათა დაფიქრებულიყვნენ/გაეანალიზებინათ საგანმანათლებლო სისტემაში არსებული სირთულეები. ეს პიპოთეზა ასევე მიანიშნებს მიმდინარე სამოქმედო კვლევაში აქტიური მონაწილეობის მიღების სურვილზეც.

სამოქმედო კვლევა არის დამაჯერებელი და მხრანებლური.

პედაგოგთა მიერ პედაგოგებისათვის განხორციელებული კვლევა მოიცავს დამაჯერებელი მონაცემების შეგროვებას. ეს მონაცემები დამაჯერებელია, რადგან პედაგოგების მიერ მონაცემთა შეგროვება ხდება კანონიერად, რაც იმას ნიშნავს, რომ წყაროები, რომელთაც მოპოვებული მონაცემები ეყრდნობა, გვეხმარება სანდო ინფორმაციის მიღებაში იმის შესახებ, თუ რა ზეგავლენას ახდენს ჩარევა მოსწავლეების სწავლის შედეგებზე. ასევე, სამოქმედო კვლევის აღმოჩენები და ამ აღმოჩენებიდან გამომდინარე განსახორციელებელი საჭირო მოქმედებები არის სავალდებულო მკვლევარი პედაგოგებისათვის. სამოქმედო კვლევის ჩატარებისას მკვლევარი პედაგოგები შეიმუშავენ საკუთარი პრობლემების გადაჭრის გზებს. პედაგოგები არიან არა გარეშე ექსპერტები, არამედ ფლობენ ღრმა ცოდნას იმისას, თუ როგორ/და რას აქვს ეფექტი თავიანთ საკლასო ოთახებში.

სამოქმედო კვლევის შესაბამისობა

გამოქვეყნებული კვლევის შესაბამისობა პედაგოგების ცხოვრებასთან, ალბათ, ყველაზე მეტად აქტუალურია პედაგოგებისათვის, როდესაც ვსაუბრობთ საგანმანათლებლო კვლევის საკითხებზე, რადგან ის პრობლემები, რომელთაც მკვლევრები იკვლევენ, სინამდვილეში პედაგოგისთვის არ არის პრობლემა, ანდა ის სკოლები თუ კლასები, რომელთა მაგალითზეც კვლევა ჩატარდა, მნიშვნელოვნად განსხვავდება მათი სასკოლო გარემოსაგან. ბოლო ორი ათწლეულის განმავლობაში სკოლებსა და სწავლებაზე ჩატარებული კვლევების შესწავლისას კენედი (1997), იშველიებს ჯექსონის (1968) „კლასის ცხოვრებას“ და ლორთის (1975) „სკოლის პედაგოგს“, რათა ნათლად გვიჩვენოს ამ კვლევების შედეგად მიღებული აღმოჩენების შესაბამისობა. კენედის კვლევის (1997) შედეგად გაირკვა, რომ კლასის ცხოვრებისთვის დამახასიათებელი იყო მოსწავლეთა დიდი რაოდენობა, ძალაუფლება, ქების შესხმა და ცვალებადობა/არასტაბილურობა:

- მოსწავლეთა დიდი რაოდენობა – მოსწავლეთა ჯგუფები შედგებოდა 20-30 ბავშვისაგან, რაც იმას ნიშნავდა, რომ ისინი უნდა მდგარიყვნენ რიგებში, უნდა დალოდებოდნენ, სანამ მათ გამოიძახებდნენ, ან სანამ მათთან დასახმარებლად მივიდოდა ვინმე.
- ძალაუფლება – პედაგოგები აკონტროლებდნენ თითქმის ყველა მოქმედებასა და ღონისძიებას და იღებდნენ გადაწყვეტილებას, თუ რა უნდა გაეკეთებინა ჯგუფს.
- შექება – პედაგოგები აქებდნენ ან თავის იკავებდნენ ქებისაგან, ამით მოსწავლეები ხვდებოდნენ, თუ ვინ იყო პედაგოგის ფავორიტი.
- ცვალებადობა/არასტაბილურობა – მოსწავლეთა დიდი რაოდენობა ხელს შეუშლიდა მოსწავლეთა ნორმალურ მუშაობას.

კენედის (1997) აზრით, კვლევის ერთ-ერთი მიზანი არის კლასის პროგნოზირებადობის მეშვეობით უტყუარობის ხარისხის გაზრდა. რადგან „ყოველდღიური მეცადინეობის“

ნეობა ზრდის პროგნოზირებადობას და ამცირებს პედაგოგებსა და მოსწავლეებში გაურკვევლობის გრძობას“ (გვ. 6).

სამოქმედო კვლევის ერთ-ერთი შედეგი ის არის, რომ იგი აკმაყოფილებს პედაგოგების სურვილს, პროგნოზირებადობა გაზარდონ იმით, თუ რა შეიძლება მოხდეს მათ კლასებში, კერძოდ, გაზარდოს შესაძლებლობა, რომ კონკრეტული სასწავლო პროგრამა, სასწავლო მეთოდი, ან მისი გამოყენება პოზიტიურად იმოქმედებს მოსწავლის სწავლის შედეგებზე. და თუმცა ეს სასურველი შედეგი მიიღწევა პროგნოზირებადობის ხარჯზე, სამოქმედო კვლევის შედეგად მიღებული აღმოჩენები დროთა განმავლობაში დაგეხმარებათ სასწავლო პრაქტიკის დროს არსებული სხვადასხვა საკითხის პროგნოზირებაში.

სამოქმედო კვლევა ჰელმისაწვდომისთვის ხელმისაწვდომს ხდის კვლევის შედეგებს

კენედი (1997) ასევე აყენებს ჰიპოთეზას, რომ კვლევასა და პრაქტიკას შორის არსებული არასაკმარისი კავშირი გამოწვეულია იმით, რომ კვლევის შედეგები არ არის სათანადოდ ხელმისაწვდომი პედაგოგებისათვის. კვლევის სუსტი გავლენა სწავლების პროცესზე ნაწილობრივ აიხსნება პედაგოგთა ძველი შეხედულებებით, რომელთა მიხედვით, პედაგოგთა პრაქტიკული საქმიანობა შეუძლებელია შეცვალოთ მათთვის მხოლოდ კვლევის შედეგების გაცნობით. ყოველივე ამის გათვალისწინებით, თუ ჩვენ დავფიქრდებით იმაზე, როგორ ვასწავლით, შესაძლებელია, მივხედოთ, რომ ჩვენი შეხედულებები და ფასეულობები ყალიბდება იმის მიხედვით, თუ როგორ გვასწავლიდნენ ჩვენ თვითონ ბავშვობაში („ჩემს შემთხვევაში ამან გაამართლა და დღეს მე წარმატებული ვარ. მე პედაგოგი ვარ.“) და მოწაფედ ყოფნის პერიოდში თავად რა მიგვაჩნდა სწავლების სწორ ფორმად.

პედაგოგებისათვის მხოლოდ კვლევაზე ინფორმაციის მიწოდებით ნაკლებად საეარაუდოა რაიმეს შეცვლა ამ თვალსაზრისით, სამოქმედო კვლევის ხიბლი და ძალა ისაა, რომ იგი დადებითად მოქმედებს პრაქტიკაზე. როგორც მკვლევარი პედაგოგი, თქვენ კითხვის ნიშნის ქვეშ აყენებთ სწავლა-განათლების შესახებ დადგენილად მიჩნეულ მოსაზრებებს. თქვენს მიგნებებს მნიშვნელობა აქვს თქვენთვის, რადგან თქვენ განსაზღვრეთ თქვენთვის პრიორიტეტული სფერო და სურვილი გქონდათ, შედაგვობით დადგენილ წესებს. მოკლედ რომ ვთქვათ, თქვენი სურვილი, გააანალიზოთ და შეცვალოთ შეხედულებები თქვენი სწავლების მეთოდებზე, შესაძლებლობას გაძლევთ, თქვენს სფეროში იყოთ წარმატებული და პროდუქტული პროფესიონალი.

სამოქმედო კვლევა ეხმარება განათლების სისტემას რეფორმის დროს არსებული სირთულეების დაძლევაში

კენედის (1997) ბოლო ჰიპოთეზა ამტკიცებს, რომ კვლევასა და პრაქტიკას შორის არსებული არასათანადო კავშირის მიზეზი თავად განათლების სისტემაა და არა კვლევა. კენედი (1997) ახასიათებს ამერიკის განათლების სისტემას როგორც სისტემას, რომელსაც:

- არ აქვს საყოველთაოდ ჩამოყალიბებული შეხედულება მიზნებსა და სახელმძღვანელო პრინციპებზე.

- არ ჰყავს ცენტრალური ხელისუფლება, რომელსაც შეეძლება სირთულეების მოგვარება.
- გამუდმებით თავს აბეზრებენ ახალ-ახალი ახირებებითა და კაპრიზებით.
- აქვს შეზღუდული შესაძლებლობები, მხარი დაუჭიროს ან უარყოს რომელიმე პრაქტიკული ჩანაფიქრი.
- მხარს უჭერს ისეთ რეფორმებს, რომლებიც ურთიერთსაწინააღმდეგოა.
- სხვა ქვეყნებთან შედარებით პედაგოგებს აძლევს ნაკლებ დროს, რათა მათ შეიმუშაონ სასწავლო და ყოველდღიური გაკვეთილების პროგრამა.

სამოქმედო კვლევა მკვლევარ პედაგოგებს აძლევს შესაძლებლობას, გაითავისონ პრაქტიკული ცოდნა და ფილოსოფიური სწავლება პრობლემის მოგვარების შესახებ, როგორც მათი სკოლებისა და პროფესიული მდგომარეობის განუყოფელი ნაწილი, ასევე გაუმკლავდნენ განათლების სისტემაში არსებულ სირთულეებს, სამოქმედო კვლევის განათლების სისტემის ნაწილად ქცევის გზით.

სამოქმედო კვლევა არ არის ახირება

ერთი მნიშვნელოვანი ფაქტორი, რაზეც კენედიმ არ გაამახვილა ყურადღება, არის ბევრი პედაგოგის რწმენა, რომ მკვლევარებში არის ტენდენცია, გამოიკვლიონ ისეთი ახირებები, რაც მოდაშია და აინტერესებთ სასწავლო პროგრამის მხოლოდ მოდური მიდგომები და სწავლების მეთოდები. ხშირად გაიგებთ სამოქმედო კვლევის მიმართ კრიტიკულად განწყობილი ხალხისგან: „რისთვის შევიწუხობთ თავი? ეს არის განათლების სისტემაში არსებული ერთ-ერთი მორიგი ახირება, რაც დროთა განმავლობაში ჩაივლის, თუ ცოტას მოიცდი“. თუმცა, უდავოდ, სამოქმედო კვლევა არ არის მორიგი ახირება მარტივი მიზეზის გამო: კარგი პედაგოგები ყოველთვის აქცევდნენ ყურადღებას, თუ რა გავლენა ჰქონდა მათი სწავლების მეთოდს მოსწავლეების სწავლის შედეგებზე. შესაძლოა, ისინი ამ პროცესს არ უწოდებდნენ სამოქმედო კვლევას და შესაძლოა არც მიაჩნდათ, რომ მათი ნაფიქრალი საკმარისად სწორი და მნიშვნელოვანი იყო, რათა იგი შეფასებულიყო როგორც კვლევა, თუმცა აღნიშნული მართლაც არის სამოქმედო კვლევა!

სამოქმედო კვლევა ვაქციოთ ჩვენი სწავლების ყოველდღიურ შემადგენელ ნაწილად

იმისათვის, რომ სამოქმედო კვლევა ჩვენი პედაგოგიური პრაქტიკის ყოველდღიურ შემადგენელ ნაწილად იქცეს, კარგად უნდა გავეცნოთ პროცესს და გავარკვიოთ, არის თუ არა უკვე სამოქმედო კვლევა ჩვენი, როგორც პედაგოგების, ყოველდღიური პრაქტიკის ნაწილი. განვიხილოთ, რამდენად ჰგავს პედაგოგიური საქმიანობა სამოქმედო კვლევის ჩატარების საქმიანობას. ნებისმიერ კონკრეტულ გაკვეთილზე თქვენ გეგმავთ, ახორციელებთ და აფასებთ თქვენი სწავლების მეთოდს, იმავეს აკეთებთ მკვლევარი პედაგოგი, როდესაც ატარებს სამოქმედო კვლევას. თქვენ შეიმუშავებთ მიზნების სიას (პრიორიტეტულ სფეროს), ატარებთ გაკვეთილს, და აფასებთ, რამდენად მიაღწიეს ბაზემებმა მიზნებს შემაჯამებელი შეფასების მეშვეობით (მონაცემთა შეგროვება), გაკვეთილის ბოლოს აჯამებთ, რა მოხდა (მონაცემთა ანალიზი და ახსნა) და დღის ბოლოს თქვენს დროს უთმობთ იმის გარკვევას, თუ როგორ გავლენას მოახდენს დღევანდელი გაკვეთილი სვალინდელ გაკვეთილზე (მოქმედების დაგეგმვა). სამოქმედო კვლევის მსგავსად, სწავლების პროცესი არის ინტუიციური და გაკვეთილის ინტუიციურად ჩატარება ახასიათებთ როგორც გამოცდილ, ასევე დამწყებ პედაგოგებს.

ცოტა ხნის წინ ერთ-ერთ სამოქმედო კვლევაში ჩართულმა პედაგოგმა შემახსენა, რომ ჩემს მისწრაფებასა და მოწადინებაში, პრაქტიკულად მეჩვენებინა მონაცემთა ანალიზი და ინტერპრეტაცია (ჩემს ერთ-ერთ კვლევაზე დაყრდნობით), გაუცნობიერებლად ვაიძულე, ეფიქრა, რომ ამ კვლევის რეალურად ჩატარება შესაძლებელი იყო მხოლოდ მთლიან სამუშაო განაკვეთზე მომუშავე მკვლევარის მიერ, რომელსაც არ ექნებოდა სხვა საქმე, რაც ხელს შეუშლიდა კვლევის ჩატარებაში, მაგალითად, როდესაც არ მოუწევდა გაკვეთილების ჩატარება პირველ კლასში 28-ბავშვიანი ჯგუფისთვის. ამ მასწავლებელმა იფიქრა, რომ სამოქმედო კვლევის ჩატარება იყო ძალიან რთული და მოითხოვდა იმდენ დროს, რომ ჩვეულებრივი მოკვლევითი შეუძლებელს ხდიდა მის განხორციელებას. მას ისეთი შთაბეჭდილება შეექმნა, რომ ამისათვის საჭირო იყო ზებუნებრივი მასწავლებლის არსებობა, რომელიც ჩაატარებდა გაკვეთილებს და განხორციელებდა კვლევას. თუმცა, თუ სამოქმედო კვლევის მეშვეობით სწავლებაზე არსებით გავლენას ვერ ვახდენთ, მაშინ ჯობია, ასეთი კვლევა საერთოდ არ ჩაატაროთ.

წინამდებარე წიგნში ჩვენ განვიხილავთ პრაქტიკულ და რეალურ გზებს, რათა სამოქმედო კვლევა იქცეს სწავლა-განათლების პროცესის ნორმატიულ ნაწილად. ამ პროცესის შესასწავლად საჭირო იქნება დიდძალი დროისა და ენერჯის მიძღვნა, თუმცა დახარჯული დრო არის ინვესტიცია, ჩადებული მოსწავლეების ცოდნის გაუმჯობესებაში. იმისათვის, რომ ყოველდღიურ სწავლების პროცესში სამოქმედო კვლევის რეალისტურად გამოყენება შევძლოთ, საჭიროა რამდენიმე საკითხის მოგვარება:

- დაიწყეთ კვლევა და დარწმუნებული იყავით, რომ დახარჯული დრო და ენერჯია ღირს მიღებულ შედეგად. პირველ რიგში, შეადგინეთ სამოქმედო კვლევის გეგმა, რასაც თქვენთვის მნიშვნელობა ექნება და განსაზღვრეთ თქვენი მოსწავლეების საჭიროებები. გეგმის შედგენის შემდეგ დაინახავთ, თუ როგორ დაეხმარება თქვენ მიერ საკითხის ახლებური ხედვა თქვენს პედაგოგიურ თუ მოსწავლეების სწავლის პროცესს (ან იდეალურ ვითარებაში ორივეს ერთად!). მხოლოდ ამის შემდეგ მოიპოვეთ რწმენას, რომ სამოქმედო კვლევაზე დახარჯული დრო და ენერჯია ღირდა ამაღ. თქვენი შეხედულება და დამოკიდებულება სამოქმედო კვლევის მიმართ შეიცვლება მას შემდეგ, რაც მას საკუთარ თავზე გამოცდით.
- გახსოვდეთ, რომ სამოქმედო კვლევა არის ისეთი პროცესი, რომლის ჩატარებასაც არ ექნება უარყოფითი გავლენა თქვენს როგორც პირად, ასევე პროფესიულ ცხოვრებაზე. მაგალითად, სამოქმედო კვლევა, როგორც წინამდებარე წიგნშია აღწერილი, არ შეიძლება აღვიქვათ როგორც კიდევ ერთი მორიგი რამ, რაც უნდა გავაკეთოთ. პედაგოგებს ისედაც ბევრი საქმე აქვთ და არასოდეს ყოფნით დრო ამ ყველაფრის გასაკეთებლად. წინამდებარე წიგნში აღწერილი სამოქმედო კვლევის მიზანია, მოგვაწოდოს მეთოდიკა, რისი გამოყენებაც შეგვეძლება ყოველდღიური პედაგოგიური მოღვაწეობის დროს. ის დრო, რასაც თქვენ სამოქმედო კვლევის ჩატარების შესასწავლად დახარჯავთ, ღირს მიღებულ შედეგად. ამ პროცესში ასევე შესაძლოა, სხვა დადებითი შედეგები მივიღოთ, რაც შესაძლებლობას მოგვცემს, ვითანამშრომლოთ იმ კოლეგებთან, რომლებთანაც საერთო პრიორიტეტული სფერო გვაქვს. წინამდებარე წიგნი გვაცნობს საკუთარი პრაქტიკის შესაფასებლად საჭირო მეთოდებს, კლასებსა და სკოლებში არსებული მონაცემების გამოყენებით. წიგნი გვთავაზობს ნიმუშს, რაც შეიძლება გაუზიაროთ თქვენს თანამოაზრე

კოლეგებს, რომელთაც ასევე განზრახული აქვთ, საკუთარ კლასებში გააუმჯობესონ სწავლა-განათლების პროცესი.

- მიმართეთ თქვენს პროფესიონალ კოლეგებს დახმარებისთვის. თუმცა ისეთი სტრატეგიები, როგორებიცაა: სწავლების თეორია, დაკვირვება, უკუკავშირის შემოღება, საშუალებას აძლევს პედაგოგთა უმეტესობას, განავითარონ თავიანთი უნარები ისე, რომ ნიმუშის გამოყენება შეძლონ. უნარების განვითარება, თავისთავად, არ გულისხმობს მათი გადაცემის შესაძლებლობას. პედაგოგთაგან, რომელთაც ნასწავლი აქვთ სწავლების ასალი მიდგომები, თუ მათ არ აქვთ გავლილი სპეციალური ტრენინგები, შედარებით ცოტა ახერხებს მათი უნარების ყოველდღიურ პრაქტიკაში გამოყენებას (ჯოისი, ჰერში, და მაკკიბენი, 1983). ამიტომაც არის სხვა მკვლევარი პედაგოგების დახმარება და რჩევები მნიშვნელოვანი თქვენი, როგორც მკვლევარი პედაგოგის, წარმატებისათვის. ეს მოსაზრებები შეჯამებულია კვლევის მოქმედებათა ჩამონათვალის №1-1 ცხრილში.

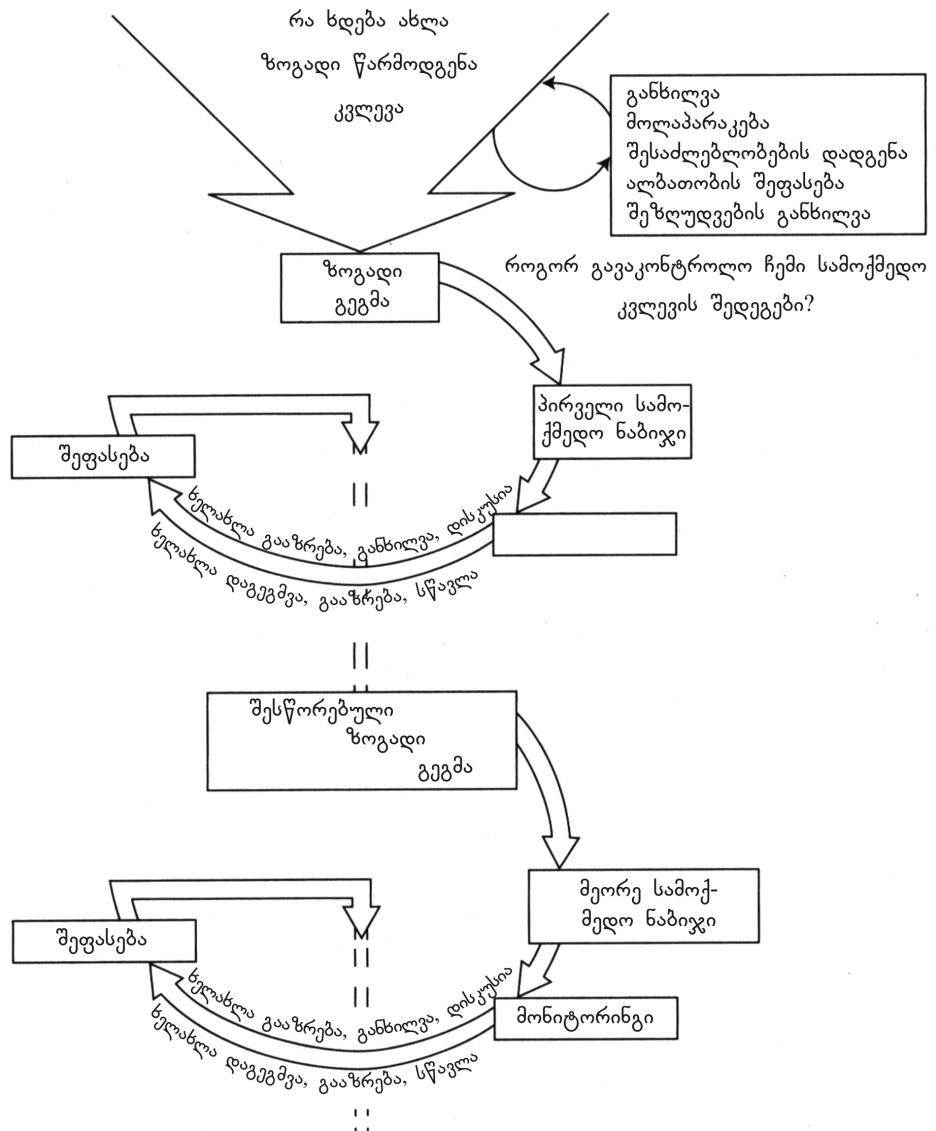
კვლევის მოქმედებათა ჩამონათვალის №1-1 ცხრილში.

ვაქციოთ სამოქმედო კვლევა ჩვენი სწავლების ყოველდღიურ შემადგენელ ნაწილად
<ul style="list-style-type: none"> - შეეცადეთ, დაარწმუნოთ საკუთარი თავი იმაში, რომ დახმარებული დრო და ენერგია ღირს მიღებულ შედეგად. - გახსოვდეთ, რომ სამოქმედო კვლევა არის ისეთი პროცესი, რომლის ჩატარებასაც არ ექნება უარყოფითი გავლენა თქვენს როგორც პირად, ასევე პროფესიულ ცხოვრებაზე. - მიმართეთ თქვენს პროფესიონალ კოლეგებს დახმარებისთვის

სამოქმედო კვლევის პროცესი

მას მერე, რაც განვსაზღვრეთ სამოქმედო კვლევა, აღვწერეთ მისი ისტორიული და თეორიული საფუძვლები და ავხსენით, რატომ ახორციელებენ მას პედაგოგები, მოდით, განვიხილოთ თავად სამოქმედო კვლევის პროცესი. წლების განმავლობაში ბევრი რჩევა და მოდელი იყო წარმოდგენილი მკვლევარი პედაგოგებისათვის გასათვალისწინებლად, მაგალითად:

- ქურთ ლეინი (1952) აღწერდა „სპირალურ“ ციკლურ პროცესს, რაც მოიცავდა დაგეგმვას, აღსრულებასა და გამოკვლევას.
- შტეტვან კემისმა (1988) შექმნა სამოქმედო კვლევის კარგად ნაცნობი „სპირალის“ პროცესი (იხილეთ დიაგრამა №1-1), რომელიც შეიცავს ლეინის მოდელის ძირითად დამახასიათებელ ნიშნებს. კემისის მოდელი შეიცავს გამოკვლევას, დაგეგმვას, პირველ სამოქმედო ნაბიჯს, მონიტორინგს, განხილვას, ხელახალ გააზრებასა და შეფასებას.
- ემილი ქალპოუნი (1994) აღწერს სამოქმედო კვლევის ციკლს (იხილეთ დიაგრამა №1-2), რომელიც შეიცავს საერთო პრობლემატური სფეროს არჩევას, მონაცემთა შეგროვებას, მონაცემთა სისტემატიზაციას, მონაცემთა ანალიზსა და ინტერპრეტაციას და ზომების მიღებას.

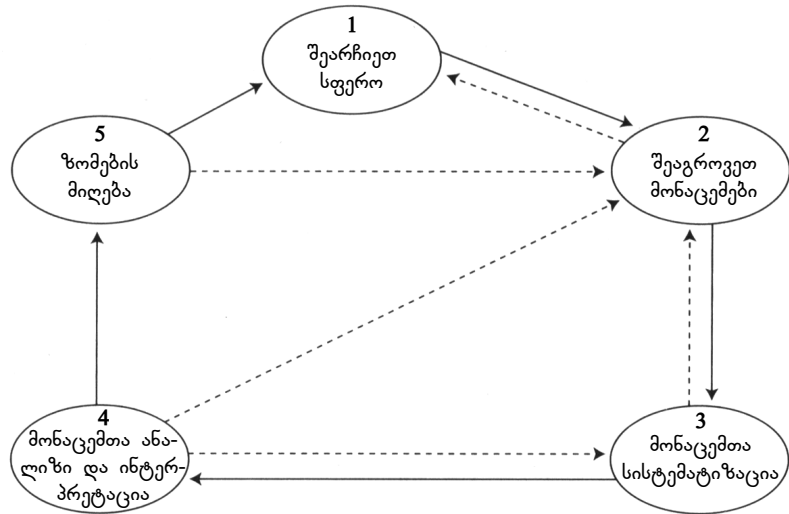
დიაგრამა №1-1. ლეინის სამოქმედო კვლევის ციკლის გამოსახულება

წყარო: სამოქმედო კვლევა წარსულსა და მომავალში (გვ. 29), შტეფან კემისი, 1988. ვიქტორია, ავსტრალია: დეაქინ უნივერსიტეტის პრესა, დისტრიბუტორი, საავტორო უფლება, 1988, დეაქინ უნივერსიტეტი. ხელახლა გამოცემულია ნებაართვით. ყველა უფლება დაცულია.

- გორდონ უელსი (1994) აღწერს, როგორც თავად უწოდებს, სამოქმედო კვლევის ციკლის იდეალურ ზებუნებრივ მოდელს (იხილეთ დიაგრამა №1-3), რომელიც შეიცავს დაკვირვებას, ინტერპრეტირებას, ცვლილების დაგეგმვას, მოქმედებას, და „პრაქტიკოსების პირად თეორიას“ (გვ. 27), რომელიც აწვდის და იღებს ინფორმაციას მოქმედებითი კვლევის ციკლით;
- რიჩარდ საგორი (2000) აღწერს შეიდსაფენურიან პროცესს, რომელიც მოიცავს პრიორიტეტული სფეროს არჩევას, თეორიებში გარკვევას, საკვლევი შეკითხვის

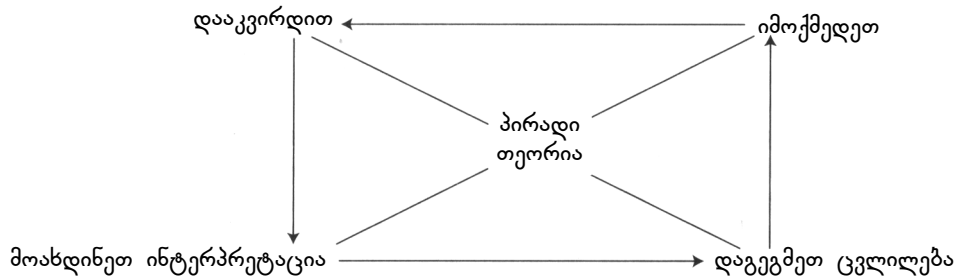
დადგენას, მონაცემთა შეგროვებას, მონაცემთა ანალიზს, შედეგების მოხსენებას და ინფორმირებული ქმედების განხორციელებას;

- ერნსტ სტრინგერი (2004) აღწერს სპირალისებურ სამოქმედო კვლევას (იხილეთ დიაგრამა №1–4), რომელიც მოიცავს ძიებას, ფიქრსა და მოქმედებას, როგორც „დროთა განმავლობაში განმეორებადი კვლევის ფაზებს“ (გვ. 10).

დიაგრამა №1–2. სამოქმედო კვლევის ციკლი

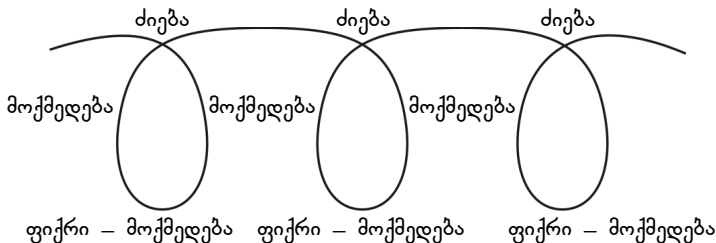
წყარო: როგორ გამოვიყენოთ სამოქმედო კვლევა თვითგანახლებად სკოლებში, გვ. 2, ემილი კალპოუნი, 1994, ალექსანდრია, ვირჯინია: ზედამხედველობისა და სასწავლო პროგრამის განვითარების ასოციაცია (ASCD). საავტორო უფლებები © 1994, ASCD. ხელახლა გამოცემულია ნებართვით. ყველა უფლება დაცულია. ზედამხედველობისა და სასწავლო პროგრამის განვითარების ასოციაცია მსოფლიოში ცნობილი პედაგოგთა საზოგადოებაა, რომელიც მხარს უჭერს გონივრულ პოლიტიკას და იზიარებს მოსწავლის მიერ წარმატების მისაღწევად საუკეთესო პრაქტიკას. მეტი ინფორმაციისთვის ეწვიეთ ASCD-ს შემდეგ ვებგვერდზე: www.ascd.org.

დიაგრამა №1–3. სამოქმედო კვლევის იდეალიზებული მოდელი

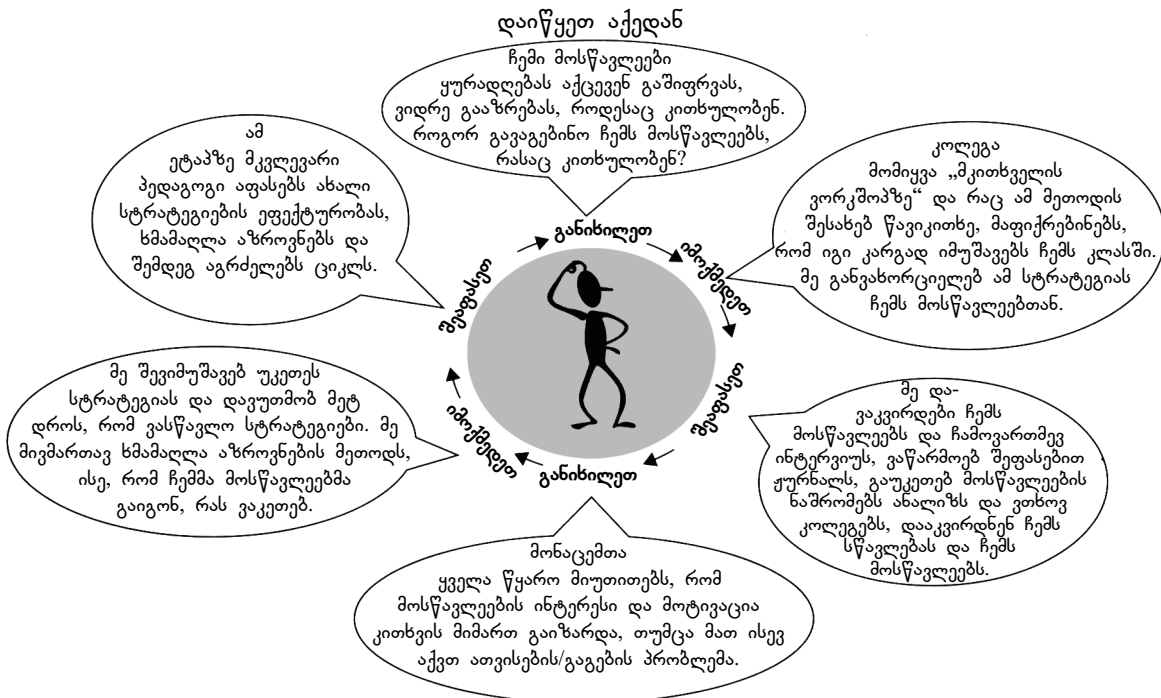
წყარო: შევცვალოთ სკოლები შიგნიდან: შემსწავლელი საზოგადოებების შექმნა, გვ. 27, გორდონ უელსი, 1994, ტორონტო, ონტარიო, ონტარიოს პედაგოგიური ინსტიტუტის (OISE) პრესა. საავტორო უფლებები, 1994, OISE, პრესა. ხელახლა გამოცემულია ნებართვით. ყველა უფლება დაცულია. შეერთებული შტატები. უფლებები მინიჭებულია გორდონ უელსის მიერ: შევცვალოთ სკოლები შიგნიდან: შემსწავლელი საზოგადოებების შექმნა (ჰეინემანი, რიდ ელსევიერ კორპორაციის განყოფილება, პორტსმუთი, ნიუ ჰემფშირი, 1994).

- ჯონ გრესველი (2005) აღწერს სამოქმედო კვლევას, როგორც დინამიკურ, მოქნილ პროცესს, რომელიც მოიცავს შემდეგ საფეხურებს: გადაწყვეტა თუ არის სამოქმედო კვლევა გამოყენებისთვის საუკეთესო საშუალება, შესასწავლი პრობლემის განსაზღვრა, პრობლემის გამოსაკვლევად საჭირო მასალების თავმოყრა, საჭირო ინფორმაციის გამოკვეთა, მონაცემთა შეგროვება, მონაცემთა ანალიზი, სამოქმედო გეგმის შემუშავება, გეგმის განხორციელება და განხილვა, თუ რამდენად ახდენს ცვლილებას.
- ჩერ ჰენდრიქსი (2006) აღწერს სამოქმედო კვლევის პროცესს, რომელიც იზიარებს პრინციპს – „მიმდინარე განხილვაზე დაფუძნებული სისტემატური კვლევა“ (გვ. 9), რომელზეც დიდი ზეგავლენა მოახდინა ლოურენს სტენჰაუზის ნაშრომმა (1981), საგანმანათლებლო კვლევის ცენტრი, ინგლისის აღმოსავლეთ ანგლიის უნივერსიტეტი (იხილეთ დიაგრამა №1-5).

დიაგრამა №1-4. სპირალისებური სამოქმედო კვლევა

წყარო: სამოქმედო კვლევა საგანმანათლებლო სისტემაში (გვ.12), ერნსტ სტრინგერი, 2004, აფერ სედლ რივერი, ნიუ-ჯერსი, ფრენთის პოლი.

დიაგრამა №1-5. სამოქმედო კვლევის პროცესი

წყარო: სამოქმედო კვლევის მეშვეობით გავაუმჯობესოთ სკოლები: გაუმჯობესებული გზამკვლევი პედაგოგებისთვის (გვ.9), ჩერ ჰენდრიქსი, 2006, ბოსტონი, მასაჩუსეტსი: ელინ და ბაკონი.

ყველა ეს მოდელი იმის მიხედვით, თუ რა კონტექსტში იყო გამოყენებული, სარგებლობს სხვადასხვა ხარისხის პოპულარობით. მაგალითად, აღნიშნული სამოქმედო კვლევის მოდელები ცალკეულად გამოყენებული იყო სოფლის მეურნეობის, ჯანდაცვის, სოციალური, წარმოებისა და საზოგადოებრივი განვითარების სფეროებში.

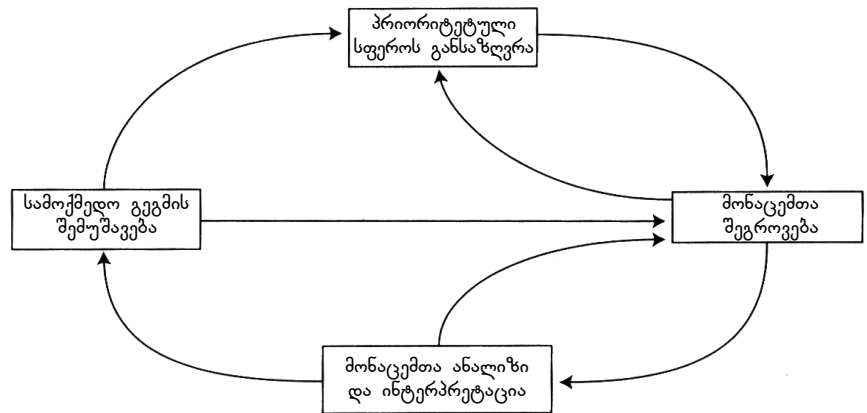
ნათელია, რომ მოცემულ სამოქმედო კვლევის მოდელებს აქვთ საერთო ელემენტები: მიზანი, რომელიც გამომდინარეობს პრობლემიდან ან პრიორიტეტული სფეროდან (პრიორიტეტული სფეროს განსაზღვრა), პრაქტიკაზე დაკვირვება ან მონიტორინგი (მონაცემთა შეგროვება), შეგროვებული ინფორმაციის სინთეზი (მონაცემთა ანალიზი და ინტერპრეტაცია) და რამენაირი ფორმით მოქმედება, რაც გამუდმებით სპირალის მაგვარად კვლევას აბრუნებს საწყის მდგომარეობაში (სამოქმედო გეგმის შემუშავება).

საკვანძო კონცეფციების გრაფა №1-4.

საფეხურები სამოქმედო კვლევის პროცესში, დებორა საუთის მაგალითზე „არამოტივირებული“ მოსწავლეები	
საკვანძო კონცეფციები	მაგალითი
პრიორიტეტული სფეროს განსაზღვრა	მოცემული კვლევის მიზანი იყო, აღმეწერა „უნარ-ჩვევებში“ სასწავლო პროგრამის გავლენა მოსწავლეების სწავლის შედეგებზე. კერძოდ, კვლევა ფოკუსირებული იყო მოსწავლეების აკადემიური დასწრების ცვლადებზე, თანატოლთა ზეგავლენაზე, ზრდასრულ პირთა ზეგავლენასა და მოსწავლეების თვითშეფასებაზე.
მონაცემთა შეგროვება	მონაცემები შეგროვდა კვლევებზე, ინტერვიუებსა და მოსწრების ფურცლებზე/დასწრების სიებზე დაყრდნობით
მონაცემთა ანალიზი და ინტერპრეტაცია	აღმოჩნდა, რომ დასწრება არ იყო პრობლემა – ბავშვები სისტემატურად ესწრებოდნენ გაკვეთილებს. თანატოლთა ჯგუფები, მართლაც, ახდენდნენ გავლენას სწავლის შედეგებზე. მოსწავლეები ერთმანეთს აქეზებდნენ, არ შეესრულებინათ საშინაო დავალებები. აღმოჩნდა, რომ მასწავლებლის შექებას მცირე გავლენა ჰქონდა ბავშვების სწავლის პროდუქტულობაზე, მაშინ როდესაც ბავშვების ნახევარმა მიუთითა, რომ საშინაო დავალების შესრულებისას მათთვის მოტივაცია მშობელთა მხრიდან დადებითად შეფასება იყო. საშუალოდ, მოსწავლეების ნიშნები მნიშვნელოვნად გაუარესდა, იმ სემესტრის დროს, როდესაც მათ უტარდებოდათ უნარ-ჩვევების გაკვეთილები. ინტერპრეტაცია: უნარ-ჩვევების გაკვეთილებს ჰქონდა უარყოფითი გავლენა მოსწავლეების სწავლის შედეგებზე, ქცევისა და დამოკიდებულებაზე.
სამოქმედო გეგმის შემუშავება	გადაწყდა, რომ მომავალ სემესტრში უნარ-ჩვევების კლასისთვის ჯგუფს აღარ დააკომპლექტებდნენ იმავე ბავშვებისგან, რადგან მოსწავლეებში დიდი რაოდენობით უარყოფითმა მუხტმა მოიყარა თავი და ისინი ერთმანეთში არამოტივირებულობის გაძლიერებას უწყობდნენ ხელს. უნარ-ჩვევების სასწავლო პროგრამა შემდგომშიც იქნებოდა გამოყენებული, რასაც დააკვირდებოდნენ არაერთგვაროვნად დააკომპლექტებული მოსწავლეების ჯგუფებზე.

სწორედ ამ საერთო ელემენტებზე კონცენტრირებას ვაპირებთ წინამდებარე წიგნში. მომდევნო თავებში დეტალურად განვიხილავთ, თუ როგორ განვასხორციელოთ სამოქმედო კვლევის პროცესი, რაც მოიცავს ზემოთ აღნიშნულ ოთხ ელემენტს: პრიორიტეტული სფეროს განსაზღვრა, მონაცემთა შეგროვება, მონაცემთა ანალიზი და ინტერპრეტაცია და სამოქმედო გეგმის შემუშავება. საკვანძო კონცეფციების გრაფა №1-4 გვიჩვენებს დებორა საუთის მიერ გამოყენებულ სამოქმედო კვლევის პროცესს, რაც აღწერილია წინამდებარე თავის დასაწყისში.

მოცემული ოთხსაფეხურიანი პროცესი, რომელსაც მე ვუწოდებ დიალექტური სამოქმედო კვლევის სპირალი, ნაჩვენებია გრაფა №1-6-ში. იგი აწვდის მკვლევარ პედაგოგებს პრაქტიკულ რჩევებს და აჩვენებს, თუ როგორ ჩავატაროთ კვლევა. ეს არის მკვლევარებისთვის ნიმუში, რომელიც შექმნილია პედაგოგების მიერ პედაგოგებისა და მოსწავლეებისთვის და არა მათზე ჩატარებული კვლევა. აქედან გამომდინარე, დინამიკური და აქტუალური ნიმუშია, რაც შეიძლება გამოყენებულ იქნეს სხვადასხვა კონტექსტში სხვადასხვა მიზნებისთვის. მისი დანიშნულება იყო, მკვლევარი პედაგოგებისათვის წარედგინა მათ სამუშაოზე ფიქრის „პროვოკაციული და კონსტრუქციული გზები“ (ვოლკოტი, 1989, გვ. 137).

ბრაზა №1-6. დიალექტიკური სამოქმედო კვლევის სპირალი

დასკვნა

სამოქმედო კვლევა არის სისტემატური კვლევა, რომელსაც ატარებენ პედაგოგები (ან სასწავლო პროცესში ჩართული სხვა პირები), რათა შეაგროვონ ინფორმაცია – და შემდეგ გააუმჯობესონ – როგორ მუშაობს კონკრეტულად მათი სკოლა, როგორ ასწავლიან და რამდენად კარგად სწავლობენ მათი მოსწავლეები.

გეოგრაფიული გარემო და თეორიული კონტექსტები, რომელშიც სამოქმედო კვლევა მიმდინარეობს, განსხვავდება. ორ ძირითად ფილოსოფიურ მიდგომას აქვს მნიშვნელობა თანამედროვე სამოქმედო კვლევის პრაქტიკაში: **კრიტიკულ სამოქმედო კვლევას**, რომელიც წარმოიშვა კრიტიკული და პოსტმოდერნისტული თეორიებიდან და ყურადღებას ამახვილებს დემოკრატიულობასა და გათავისუფლებაზე; და **პრაქტიკულ სამოქმედო კვლევას**, რომელიც ემხრობა სამოქმედო კვლევის ყველაზე ხშირად გამოყენებულ და კონტექსტუალურ მიდგომას.

სამოქმედო კვლევის ყველა ფორმისთვის საერთო მიზანია მოსწავლეებისა და პედაგოგების ცხოვრების გაუმჯობესება. სკოლის პედაგოგები ხშირად კვლევის მიმართ სკეპტიკურები არიან იმის გამო, რომ ისტორიულად მან ვერ შეძლო დაეკავშირებინა ერთმანეთთან სკოლის პრაქტიკა პედაგოგებისა და მოსწავლეების გამოცდილებასთან. სამოქმედო კვლევა არ არის ახირება, რომელიც ჩაივლის, რადგან კარგი პედაგოგები ყოველთვის კრიტიკულად აფასებდნენ თავიანთ პრაქტიკას. წინამდებარე წიგნი შემოგთავაზებთ რეალისტურ მეთოდებსა და პრაქტიკულ რჩევებს, რათა კვლევა ვაქციოთ პედაგოგის ყოველდღიური საქმიანობის განუყოფელ ნაწილად.

მიუხედავად იმისა, რომ არსებობს სამოქმედო კვლევის ჩატარების რიგი მოდელებისა, ძირითადი პროცესი შედგება ოთხი საფეხურისგან: პრიორიტეტული სფეროს გამოკვეთა, მონაცემთა შეგროვება, მონაცემთა ანალიზი და ინტერპრეტაცია და სამოქმედო გეგმის შემუშავება. მომდევნო თავები დეტალურად განიხილავენ ხსენებულ ოთხ საფეხურს.

საკითხები სამომავლო განხილვისთვის

1. როგორ აღწერდით სამოქმედო კვლევის მიზნებს?
2. რამდენად ასაბუთებს კრიტიკული/პოსტმოდერნისტული დოქტრინები სამოქმედო კვლევის ჩატარების აუცილებლობას?
3. წარმოიდგინეთ, რომ თქვენს კლასში მოწაფეები გამოცდას ვერ აბარებენ წარმატებით. ამ თავში აღწერილი სამოქმედო კვლევის პროცესის ოთხი საფეხურის გამოყენებით აღწერეთ, ზოგადად, რას გააკეთებდით, რომ სისტემატურად შეგემოწმებინათ აღნიშნული საკითხი.
4. თქვენმა სკოლამ პროფესიული განვითარებისთვის მიიღო დიდი გრანტი, რომელიც ორიენტირებულია კითხვაში ტესტირების დროს ბავშვების ნიშნების გაუმჯობესებაზე. თქვენ დარწმუნებული ხართ, რომ თქვენს სკოლაში კითხვის შესახებ არსებული სასწავლო პროგრამა არის ძლიერი. რა სახის სამოქმედო კვლევა შეიძლება ჩატაროთ, რათა განიხილოთ სხვაობები თქვენი სკოლის კითხვის პროგრამის შედეგებსა და იმ კონცეფციებს შორის, რაც ტესტირების დროს უნდა შემოწმდეს?

თავი

2

პრიორიტეტული სფეროს არჩევა

წინამდებარე თავი დაგვეხმარება, ჩამოვაყალიბოთ ზოგადი იდეა და ავირჩიოთ სამოქმედო კვლევის პრიორიტეტული სფერო. ამ თავში აღწერილია საჭირო ლიტერატურის შესწავლისა და მიმოხილვის პროცესი ონლაინრესურსების – საგანმანათლებლო რესურსების საინფორმაციო ცენტრის (ERIC), ინტერნეტის, უნივერსიტეტის ბიბლიოთეკის ან განათლების სფეროში მოღვაწე პროფესიული ორგანიზაციების მიერ ჟურნალებში გამოქვეყნებული სტატიების – გამოყენებით; დაბოლოს, ნაჩვენებია, თუ როგორ შევიძუშაოთ სამოქმედო კვლევის გეგმა.

ამ თავის წაკითხვის შემდეგ თქვენ შეგეძლებათ:

1. სწორი პრიორიტეტული სფეროს არჩევა.
2. მასალების შესწავლა.
3. საჭირო ლიტერატურის მიმოხილვა ონლაინმასალის გამოყენებით.
4. სამოქმედო გეგმის დაწერა, რის მიხედვითაც განახორციელებთ საქმიანობას.

მოზარდთა ინტერაქტიული თეატრი

ქეთი მითხელი

ქეთი მითხელი შტატგარეშე პედაგოგია, რომელიც, ასევე, მუშაობს მოზარდთა თეატრის დასთან. მისი ამბავი გვიჩვენებს, თუ რა როლს ასრულებს ინტუიცია პრიორიტეტული სფეროს არჩევის დროს. სამოქმედო კვლევის დაწყებით ეტაპზე ქეთი არ იყო დარწმუნებული, რომ სწორად აირჩია პრიორიტეტული სფერო, თუმცა ერთი გაუთვალისწინებელი შემთხვევის შემდეგ, როდესაც მსახიობმა ვერ შეძლო წარმოდგენაში მონაწილეობა, ქეთიმ გადაწყვიტა, სისტემატურად შეემოწმებინა, თუ რა გავლენას ახდენდა იმპროვიზაცია სპექტაკლში მონაწილე აუდიტორიაზე.

ბოლო ათი წლის განმავლობაში მე ვხელობდი ვანელობდი მოზარდთა საგანმანათლებლო თეატრს. თეატრალური ჯგუფები იგონებდნენ და დგამდნენ საზოგადოების წევრთა გამოცდილებასა და შეხედულებებზე დაყრდნობით პიესებს, რომლებშიც თავმოყრილი იყო დრამატული სცენები, ვოდვილები და სიმღერები. პიესები იდგმებოდა ახალგაზრდებისთვის აქტუალურ თემებზე, როგორებიცაა: საკუთარი ღირსების გრძნობა, ალკოჰოლის ან ნარკოტიკის მოხმარება, მოზარდთა ორსულობა, სიყვარული და ენება, ძალადობა, ოჯახი და სქესობრივად გადამდები დაავადებები. ჩვენ ხშირად გვქონდა გასტროლები და წარმოდგენებს ვმართავდით როგორც საშუალო სკოლებში, ასევე არასრულწლოვანთა დაკავების ადგილებში.

როგორც წესი, წარმოდგენებს ძალიან კეთილგანწყობილად იღებდნენ, თუმცა, ჩემი აზრით, მაყურებელსა და მსახიობებს შორის არ მყარდებოდა კონტაქტი. მაყურებელი ყურადღებით ადევნებდა თვალყურს სპექტაკლს, გულწრფელად იცინოდა და კმაყოფილი იყო იმით, რომ წარმოდგენა მრავალფეროვანს ხდიდა მის სასწავლო დღეს, თუმცა მაინც პასიური იყო. სპექტაკლის შემდეგ შესვედრების გამართვის მიზანი აქტუალურ საკითხებზე საუბარი-დისკუსია იყო, თუმცა, ამის ნაცვლად, დისკუსიას ხშირად მიუღია მოსაწყენი ფორმა, რა დროსაც აუდიტორია შემდეგი შინაარსის შეკითხვებს სვამდა: „რამდენი დრო მონადომეთ რეპეტიციას?“ ან „თუ გინდათ გახდეთ მსახიობი, როცა გაიზრდებით?“

ორი წლის წინ ორ მსახიობს მოუხდა წარმოდგენის გამოტოვება. როდესაც სკოლაში მივედი,

სადაც სპექტაკლი გვქონდა დაგეგმილი, მივხვდით, რომ წარმოდგენის დასაწყისში იყო ორი პატარა როლი, რომელთა ამოღება არ შეგვეძლო, თუმცა, ამავედროულად, არ გვყავდა საკმარისი რაოდენობით მსახიობები, რომლებიც ითამაშებდნენ ამ როლებს. მე მივმართე ბავშვების აუდიტორიას და ორ მსურველს ვთხოვე წარმოდგენაში მონაწილეობის მიღება. მე აუხსენი მათ, თუ რა როლი უნდა ეთამაშათ და რა რეპლიკა უნდა წარმოეთქვათ სცენაზე გასვლისას. შესაბამისად, მათ შეძლეს გამოსვლა და სცენის დასრულება. მაყურებელი ერთბაშად გამოცოცხლდა. ასეთი პატარა ცვლილების მიუხედავად, ჩვენ შევქელით, დაგვეგნია კედელი, რომელიც ყოფდა მსახიობებსა და მაყურებელს.

ამ ამბით იწყება ინტერაქტიულ თეატრში ჩემი გამოცდილება. ჩემთვის ეს იყო იმპროვიზაციული ტექნიკის სცენაზე გადატანა და მაყურებლის ჩართვა ამ პროცესში. მე აღმოვაჩინე, რომ აუდიტორიის წარმოდგენაში ჩართვით ისინი პასიური მაყურებლიდან აქტიურ მონაწილეებად იქცნენ.

ჩემი კვლევის მიხედვით, ინტერაქტიული თეატრი შემდეგნაირად არის მოწყობილი: მოკლე სცენებს თამაშობენ სამუშაო სემინარში მონაწილე მსახიობები. აუდიტორიას ვთავაზობთ, წარმოადგინონ პრობლემის გადაჭრის თავიანთი ვარიანტები. შემდეგ იმავე სცენას ხელახლა თამაშობენ, და წარმოდგენის მსვლელობისას, ნებისმიერ დროს, ნებისმიერ მაყურებელს შეუძლია შეაჩეროს წარმოდგენა და დაიკავოს რომელიმე მსახიობის ადგილი, რათა გვაჩვენოს პრობლემის მოგვარების უკეთესი გზა. ამის გასაკეთებლად, უბრალოდ, საჭიროა, მაყურებელმა წარმოდგენის მსვლელობის დროს

დაიყვიროს: „შეჩერდი!“ და დაიკავოს მსახიობის ადგილი. ერთი სცენა შეიძლება რამდენჯერმე ითამაშონ. ხშირად მონაწილეები ვერ თანხმდებიან და სცენა მთავრდება პრობლემის გადაუჭრელად და ემოციურად. შემდეგ აუდიტორია და მსახიობები ერთად იხილავენ წარმოდგენის დროს წამოჭრილ საკითხებს.

ჩემი კვლევის მიზანი იყო დამედგინა, რა გავლენას ახდენდა ინტერაქტიულ წარმოდგენებში მაყურებლების მონაწილეობა მათ უნარზე, განესაზღვრათ პრობლემური საკითხი. ასევე, რამდენად შეეძლოთ ინტერაქტიულ წარმოდგენაში მონაწილეობის შედეგად შექმნილი ცოდნის რეალურ ცხოვრებაში გამოყენება. მაგალითად, ამჟამად მე ვხელმძღვანელობ „დაქო ტაიფ თეატრის“ (Duct Tape Theatre) მსახიობთა დასს, რომელსაც დადგმული აქვს სცენარი სახელწოდებით: „ჯოხები და ქვები“, სადაც არის პოეზია, სიმღერა, მოკლე მონოლოგი და სცენები. იგი გრძელდება დაახლოებით 20 წუთს და ილაშქრებს ისეთი ცნებების წინააღმდეგ, როგორებიცაა: ცრურწმენა, დისკრიმინაცია და ძალადობა. მე გადავწყვიტე, შემეცვალა ეს სცენარი მაყურებლის მიერ მოფიქრებული ინტერაქტიული წარმოდგენით. „ჯოხები და ქვების“ სამი წარმოდგენა ჩაატარა ჩემმა საკონტროლო ჯგუფმა და სამი წარმოდგენა, სახელწოდებით „ძალადობის იმპროვიზაცია“, ჩაატარა მაყურებელთა ინტერაქტიულმა ჯგუფმა. შედეგად მივიღეთ ექვსი აუდიტორია: სამი, შემდგარი საკონტროლო ჯგუფისგან, და სამი – მაყურებელთა ინტერაქტიული ჯგუფისგან.

ამ პროექტისთვის გამოვიყენე მონაცემთა შეგროვების შემდეგი მეთოდები: ჩემი პირადი ჟურნალი და მსახიობთა ჟურნალები, რაც მსახიობებს სჭირდებათ კლასში საჭირო კრედიტების მისაღებად. ასევე, ვთხოვე თითოეულ პედაგოგს, დაეწერათ თავიანთი შეხედულებები წარმოდგენასთან დაკავშირებით. არც ერთმა ზემოთ მითითებულმა მასალამ არ მომცა ჩემთვის საჭირო მონაცემები. თუმცა ყველაზე რთულად მოსაპოვებელი იყო მონაცემები აუდიტორიიდან/მაყურებლისგან. მე გადავწყვიტე, მსახიობთა დასისთვის დამევალებინა აღნიშნული მონაცემების შეგროვება. მსახიობებთან ერთად შევიმუშავეთ

კითხვარი, რომელიც მაყურებელს უნდა შეეცხო წარმოდგენის დასრულების შემდეგ; ასევე, შევიმუშავეთ ჯგუფური ინტერვიუს ტექნიკა, რაც გულისხმობდა სამი მსახიობის მიერ მაყურებლის მცირე ჯგუფებისთვის 15-წუთიანი ინტერვიუს ჩატარებას. მიზანი იყო, მიგველო რაც შეიძლება ბევრი გამომხაურება ძალადობის სცენის შესახებ. შესაბამისად, ერთი მსახიობი იყო ინტერვიუერის როლში, მეორე ჩანაწერებს აკეთებდა და მესამე აღრიცხავდა მაყურებელთა კომენტარებსა და გამომხაურებებს.

მიღებული მონაცემებით გამოიკვეთა ოთხი საკითხი:

1. მაყურებელი უფრო კომპეტენტურად მსჯელობდა სპექტაკლ „ძალადობაზე“ და ბევრ პარალელს ავლებდა საკუთარ ცხოვრებასთან, ვიდრე საკონტროლო ჯგუფის წარმოდგენაზე – „ჯოხები და ქვები“;
2. მეტი მაყურებელი ჩაერთო ძალადობაზე გამართულ დისკუსიაში. უფრო მეტი იყო შემაჯამებელი კომენტარები და მოსაზრებები, თუ რა იყო სწორი განხილულ სიტუაციაში. ამ მონაცემებმა დაგვანახვა, რომ უფრო მეტ მაყურებელს შეეძლო როგორც წარმოდგენაში პრობლემური თემის დანახვა, ასევე ამ საკითხების საკუთარ ცხოვრებასთან დაკავშირება;
3. გამოკვეთილად უარყოფითი გამომხაურება მოჰყვა ინტერაქტიულ წარმოდგენას, რომელმაც ისეთი შთაბეჭდილება დატოვა, თითქოს წარმოდგენაში მონაწილე პირებს სადღაც ეჩქარებოდათ. აღნიშნულმა მონაცემებმა დაგვანახვა, რომ წარმოდგენისთვის წინასწარ დადგენილმა დრომ არ გაამართლა. მე ხშირად ვწერდი ჩემს ჟურნალში, რომ წარმოდგენის შემდეგ ძალიან დაღლილი და გამოფიტული ვიყავი. პედაგოგებიც მწერდნენ, რომ წარმოდგენისთვის დადგენილ დროს ვაჭარბებდით და შესვენებისთვის განკუთვნილ დროსაც კი ვიყენებდით, რითიც ვცდილობდით დიდი მასალის პატარა დროში ჩატევას;
4. ყველაზე დიდი იმედგაცრუება ჩემში გამოიწვია იმ ფაქტმა, რომ მოცემულ ორ აუ-

დიტორიას შორის არ იყო სხვაობა, ანუ არ მოხდა მაყურებლის მიერ უფრო მეტი პრობლემატური საკითხის წამოჭრა და არ იყო შემოთავაზებული პრობლემათა გადასაჭრელად მრავალი გზა. მიუხედავად იმისა, რომ ინტერაქტიული იმპროვიზაციის შედეგად მივიღეთ უფრო მეტი პასუხი და მაყურებელიც მეტად იყო ჩართული, განხილული საკითხები და მათი გადაჭრის გზები არ განსხვავდებოდა საკონტროლო ჯგუფის წარმოდგენის შემდეგ გამართული დისკუსიის დროს წამოჭრილი საკითხებისგან.

ჩემი სამოქმედო კვლევის პროექტმა დაბარწმუნა, რომ სწორი მიმართულება ავირჩიე და მეოდეები, რომლებსაც მოზარდთა თეატრში ვიყენებდი, მნიშვნელოვანი იყო. ასევე, აშკარა იყო, რომ ფორმატი, რომელსაც ვიყენებდი, არ იყო საუკე-

თესო. მე ვგეგმავ, გავაგრძელო მოზარდების თეატრთან მუშაობა, რათა დავეხვეწო ის ფორმატი, რომელსაც ადრე ვიყენებდი და დავაკვირდე, თუ რა ზეგავლენას ახდენს მონაწილეებზე წარმოდგენის დროს გაგებული და ნასწავლი, და თუ შეუძლიათ, აღნიშნულის რეალურ ცხოვრებაში გამოყენება. ჩემთვის ეს გადამწყვეტია და ამ პროექტის ყველაზე მნიშვნელოვანი შედეგი ის არის, რომ ახლა მე განახლებული ენერგიით შევუდგები ჩემს სამუშაოს. შარშან ამ დროს მე ინტენსიურად ვეძებდი ჩემს შემცვლელს და ვაცხადებდი, რომ აღარ ვაპირებდი მოზარდების ხელმძღვანელობას. თუმცა არც მიფიქრია, რომ შემესწავლა და განმეხილა პრობლემა და შემდგომ გამომესწორებინა იგი. ძალიან სასიამოვნო შეგრძნებაა, როდესაც ელოდები, რომ ჩატარებული კვლევის მეშვეობით რაღაც შეიცვლება.

სამოქმედო კვლევის დაწყებისას ყველას არ აქვს განსაზღვრული კვლევის პრიორიტეტული სფერო. სინამდვილეში, დასაწყისში, ბევრ პედაგოგს არ სურს, მონაწილეობა მიიღოს ამ პროცესში. საკმაოდ ხშირად შევხვდებით სკეპტიკურად განწყობილ პედაგოგებსა და ხელმძღვანელებს, რომლებიც აცხადებენ: „მე აქ მოვალეობის მოხდის მიზნით ვარ. თუ არ მივიღებ სამოქმედო კვლევაში მონაწილეობას, ვერ მივიღებ პედაგოგის/ხელმძღვანელის ლიცენზიას!“. მოზარდთა თეატრის მაგალითზე, „ჩარევა“ და „პრიორიტეტული სფეროს“ გამოკვეთა საკმაოდ მოულოდნელად მოხდა და ისეთ მნიშვნელოვან საკითხებზე დაგვაფიქრა, როგორცაა მაყურებლის აღქმისა და მისი ჩართულობის გაუმჯობესება.

მოგვიანებით დავინახავთ, რომ, შესაძლოა, თქვენ ჯერ არ გქონდეთ განსაზღვრული პრიორიტეტული სფერო, თუმცა შეიძლება გქონდეთ სხვადასხვა ინტერესი და შეხედულება, მაგალითად: საგანი, რომელსაც ასწავლით, კლასი შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე ბავშვებისთვის, პროგრამები რისკჯგუფში მყოფი ბავშვებისთვის, განათლების ალტერნატიული პროგრამა, კომბინირებული კლასები (როგორც წესი, სოფლებსა და სოციალურად გაჭირვებულ საზოგადოებებში პედაგოგთა დეფიციტის გამო სხვადასხვა ასაკის ბავშვებს ერთ კლასში სვამენ, თუმცა ოფიციალურად ბავშვები სხვადასხვა დონეზე იმყოფებიან), ტესტები კითხვაში, გახანგრძლივებული გაკვეთილის სწავლების პროგრამა, ან ერთობაზიანი სკოლა.

ყველა პედაგოგი და ხელმძღვანელი, ვინც სამოქმედო კვლევაზე მუშაობას იწყებს, ერთნაირად აყალიბებს კვლევის შეკითხვას ან პრობლემას, ან განსაზღვრავს პრიორიტეტულ სფეროს. პრიორიტეტული სფეროს არჩევა შეიძლება რთული აღმოჩნდეს. დასაწყისშივე დარწმუნდით, რომ კვლევის თემა თქვენთვის მნიშვნელოვანია, რაც სამოქმედო კვლევის დროს გადამწყვეტია. იცოდეთ, სხვა ვერაზინ გეტყვით, რა უნდა იყოს თქვენი პრიორიტეტული სფერო. ქვემოთ მოცემული რჩევები დაგეხმარებათ კვლევის საგნის ჩამოყალიბებაში.

ჩამოაყალიბეთ ზოგადი იდეა და გამოყავით პრიორიტეტული სფერო

სამოქმედო კვლევის დასაწყისში თქვენ უნდა ჩამოაყალიბოთ ზოგადი იდეა, რაც იქნება თქვენი კვლევის პრიორიტეტული სფერო. ზოგადი იდეა არის განცხადება, რომელიც აზრსა და მოქმედებას ერთმანეთთან აკავშირებს და ეხება იმ საკითხს, რომლის შეცვლას ან გაუმჯობესებას აპირებთ (ელიოტი, 1991). ამ თავში მოცემულია მაგალითები, დაკვირვების შედეგად გაკეთებული განცხადებები, რასაც მოსდევს შეკითხვა, თუ როგორ უნდა გავაუმჯობესოთ არსებული მდგომარეობა:

- განცხადება/დაკვირვება: მოსწავლეები არ იყენებენ ჩართული მოზარდთა თეატრის დადგმის პროცესში.

შეკითხვა: როგორ გავზარდო მათი ჩართულობა?

- განცხადება/დაკვირვება: მათემატიკის გაკვეთილზე მოსწავლეები ამოცანის ამოხსნას ანდომებდნენ დიდ დროს, თუმცა ეს ვერ დაეხმარა მათ სხვა მათემატიკური უნარების ან ცოდნის შექმნაში.

შეკითხვა: როგორ გავაუმჯობესოთ მათემატიკური ამოცანის ამოხსნის უნარები?

- განცხადება/დაკვირვება: მშობლები უკმაყოფილონი არიან პედაგოგებთან გამართული მშობელთა რეგულარული კრებებით.

შეკითხვა: როგორ გავაუმჯობესო მშობელთა კრებები, იქნებ მოსწავლეებს მივცეთ შესაძლებლობა, გაუძღვნონ კრებას?

სამოქმედო კვლევის დასაწყისში თქვენთვის ყველაზე მეტად საინტერესო საკითხის გამოკვეთა გადამწყვეტია. ზოგიერთი ამის გარკვევას შედარებით მოკლე დროში ასერხებს და როდესაც კვლევის ჩატარებას იწყებს, უკვე ნათლად აქვს განსაზღვრული, რას შეეხება მისი კვლევის სფერო: პედაგოგის, მოსწავლისა თუ მშობლის ინტერესებს. ზოგიერთისთვის კი პრიორიტეტული სფეროს განსაზღვრა, შესაძლოა, უფრო პრობლემური პროცესი აღმოჩნდეს. თუმცა ასეთ დროს არ უნდა აჩქარდეთ! გაესაუბრეთ კოლეგებს, განიხილეთ თქვენი ყოველდღიური საკლასო ცხოვრება და კარგად დაუფიქრდით, რა გაწუხებთ ყველაზე მეტად, როდესაც სამსახურში წასასვლელად ემზადებით.

კვლევა მოქმედებით. 2-1 ცხრილი

პრიორიტეტული სფეროს იდენტიფიცირება

თქვენი პრიორიტეტული სფერო

- ___ ეხება თუ არა სწავლებას და სწავლას?
- ___ თქვენი კონტროლის სფეროშია თუ არა?
- ___ ძალიან გაინტერესებთ?
- ___ გინდათ თუ არა, რომ შეცვალოთ ან გააუმჯობესოთ?

კრიტიკრიუმები, რითაც ვხელმძღვანელობთ ზოგადი იდეის/
პრიორიტეტული სფეროს არჩევინას

არსებობს რამდენიმე მნიშვნელოვანი კრიტერიუმი, რაც უნდა გაითვალისწინოთ, როდესაც ახდენთ ზოგადი იდეისა და, შესაბამისად, პრიორიტეტული სფეროს არჩევას (კრესველი, 2005; ელიოტი, 1991; საგორი, 2000).

- პრიორიტეტული სფერო უნდა შეიცავდეს სწავლებასა და სწავლას, და მიმართული უნდა იყოს თქვენს საკუთარ პრაქტიკაზე;
- პრიორიტეტული სფერო დაკავშირებული უნდა იყოს თქვენი წარმატების ფაქტორთან;
- პრიორიტეტული სფერო ძალიან უნდა გაინტერესებდეთ;
- პრიორიტეტული სფერო არის ის სფერო, რომლის შეცვლის ან გაუმჯობესების სურვილიც გაქვთ.

სამოქმედო კვლევის დასაწყისშივე ამ კრიტერიუმების გამოყენება სწორ გზაზე დაგყენებთ. ეს კრიტერიუმები, ასევე, შეგახსენებენ სამოქმედო კვლევის მნიშვნელოვანი და დინამიკური მხარეების შესახებ. სხვა სიტყვებით რომ ვთქვათ, ეს კრიტერიუმები შეგახსენებენ მკვლევარი პედაგოგის მიერ საკუთარი თავისა და მოსწავლეებისთვის გაწეული მნიშვნელოვანი სამუშაოს შესახებ, რომლის შედეგები აუცილებლად გააუმჯობესებს მოსწავლეების მოსწრებას (იხილეთ კვლევა მოქმედებაში, 2–1 ცხრილი).

გამოკვლევა

შემდეგი მნიშვნელოვანი ნაბიჯი სამოქმედო კვლევის პროცესში არის **გამოკვლევა**, ანუ ინფორმაციის წინასწარი შეგროვება. უფრო კონკრეტულად, გამოკვლევისას თქვენ დროს უთმობთ იმაზე ფიქრს, თუ როგორია თქვენი წარმოდგენა და ცდილობთ გაიგოთ ზოგადი იდეის არსი და კონტექსტი. არსებობს გამოკვლევის სამი ფორმა: თვითშეფასება, აღწერა და ახსნა.

თვითშეფასების გზით პრიორიტეტული სფეროს არსში ბარკვევა

პირველ რიგში, შეეცადეთ გაარკვიოთ, როგორ გეხმობს:

- თეორიები, რომლებიც ზეგავლენას ახდენენ თქვენს პრაქტიკაზე.
- პედაგოგიური ღირებულებები, რომელთაც თქვენ ემხრობით.
- რამდენად შეესაბამება თქვენი პირადი პედაგოგიური პრაქტიკა, ფართო გაგებით, განათლების სისტემასა და საზოგადოებას.
- თქვენი სკოლისა და განათლების ისტორიული კონტექსტი და რითი არის განპირობებული დღეს არსებული მდგომარეობა.
- ისტორიული კონტექსტი, თუ როგორ ყალიბდებოდა თქვენი შეხედულებები სწავლებასა და სწავლაზე (ქემისი და მაკტაგარტი, 1988, 2000).

თუ თქვენი სამოქმედო კვლევის ზოგადი იდეა არის შემდეგი შეკითხვა: როგორ გაგაუმჯობესო მათემატიკაში ამოცანის ამოხსნის უნარების გამოყენება და გადაცემა? მაშინ, თქვენ, შესაძლოა, უნდა განიხილოთ შემდეგი საკითხებიც:

- მათემატიკის სწავლების პირადი გამოცდილებიდან გამომდინარე, ჩემზე დიდი შთაბეჭდილება მოახდინა ვან დე ვალეს (2003) მათემატიკის პროგრესულად სწავლებისა და სწავლის თეორიამ. კერძოდ, მათემატიკის მიზანი იყო ფარდობითობის გაგება, რაც მათემატიკაში კონცეპტუალურ და პროცედურულ ცოდნას შორის კავშირს გულისხმობს. ეს მათემატიკური თეორია პირდაპირ გავლენას ახდენს ჩემს წარმოდგენაზე, თუ როგორ უნდა ვასწავლო მოსწავლეებს მათემატიკა.
- ჩემი პედაგოგიური ღირებულებებიდან გამომდინარე, ბავშვებს უნდა შეეძლოს ამოცანის ამოხსნის უნარების როგორც მათემატიკის სხვა სფეროში, ასევე სკოლის გარეთ გამოყენება, ანუ მე ვემხრობი იმას, რომ სასწავლო პროგრამა იყოს ადეკვატური.

- მე დარწმუნებული ვარ, რომ მათემატიკაში ამოცანის ამოხსნა და, ზოგადად, პრობლემის გადაჭრა, ფართო გაგებით, საგანმანათლებლო და საზოგადოებრივი საკითხების ადეკვატურია და ბავშვებს სამუდამოდ უღვივებს კრიტიკული სწავლის უნარებს, რაც მათ შეიძლება გამოიყენონ ყველა სახის სიტუაციაში.
- მათემატიკის სწავლების ისტორიული კონტექსტი გთავაზობს ფაქტებისა და ალგორითმების მექანიკური დაზეპირების მეთოდს. მიუხედავად იმისა, რომ აღნიშნული მეთოდით მათემატიკის სწავლამ ჩემს შემთხვევაში გაამართლა (როგორც ბავშვისა და ახალგაზრდა პედაგოგის), დღეს აღნიშნული სწავლების მეთოდი აღარ არის დამაკმაყოფილებელი.
- ისტორიული კონტექსტი, რამაც მიბიძგა მათემატიკის სწავლების მეთოდის შეცვლა. მქონდა უკმაყოფილების განცდა, რაც გამოწვეული იყო იმით, რომ ვიცოდი, რა უნდა გამეკეთებინა პრობლემის მოსაგვარებლად, მაგრამ არ ვიცოდი, რატომ უნდა გამომეყენებინა კონკრეტული მიდგომა ან ალგორითმი.
- პრიორიტეტული სფეროს განხილვის შემდეგ, რაც დაკავშირებული იყო მათემატიკაში ამოცანის ამოხსნის უნარის გამოყენებასთან, მე უკეთ მესმის, თუ როგორ უნდა ვასწავლო ამოცანის ამოხსნის საკითხები.

გონებრივი შრომა და ვარჯიში არის სამოქმედო კვლევის შემადგენელი ნაწილი. ეს არ არის ისეთი საქმიანობა, რომელიც დაუყოვნებლივ მოგვცემს ახალ, მომხიბლავ სასწავლო პროგრამას და სწავლების მასალას, არამედ, ყოველივე ეს, შესაძლოა, მოგვიანებით მივიღოთ, როდესაც უკეთ ჩავწვდებით ჩარევის არსს.

აღწერილობითი მოქმედებების მიხედვით პრიორიტეტული სფეროს არსში ბარკვევა

შეეცადეთ, რაც შეიძლება დეტალურად აღწეროთ ის სიტუაცია, რომლის შეცვლა ან გაუმჯობესება გსურთ – ვინ, რა, როდის, სად და როგორ – კითხვების გათვალისწინებით. ამ კითხვების დახმარებით თქვენ გარკვევთ სამოქმედო კვლევის პრიორიტეტულ სფეროს. მაგალითად, ამ ეტაპზე თქვენ შეგიძლიათ უპასუხოთ შემდეგ კითხვებს:

- როგორ ამტკიცებთ, რომ ეს (მათემატიკის შემსწავლელი ამოცანის ამოხსნის უნარები) არის პრობლემა?
- რომელ მოსწავლეებს არ შეუძლიათ მათემატიკაში ამოცანის ამოხსნის უნარების სხვა სფეროში გამოყენება?
- როგორ ასწავლიან დღეს ამოცანის ამოხსნის უნარებს?
- რა სიხშირით ასწავლიან ამოცანის ამოხსნის უნარებს?
- როგორია ამოცანის ამოხსნის უნარების სწავლებაზე დახარჯული დროის თანაფარდობა სხვა მათემატიკური უნარების სწავლებაზე დახარჯულ დროსთან?

ბანმართებითი მოქმედებების გზით პრიორიტეტული სფეროს არსში ბარკვევა

მას შემდეგ, რაც კარგად აღწერეთ სიტუაცია, რომლის გამოკვლევასაც აპირებთ, შეეცადეთ, ახსნათ იგი და ყურადღება გაამახვილოთ კითხვაზე – რატომ? შეგიძლიათ თუ არა გამოთვალოთ ის გადამწყვეტი ფაქტორები, რომლებმაც გავ-

ლენა მოახდინეს ზოგად იდეაზე? ფაქტობრივად, ეს არის ის ეტაპი, როდესაც თქვენ აყალიბებთ ჰიპოთეზას და ამტკიცებთ თქვენს კვლევაში ცვლადებს შორის მოსალოდნელ კავშირს (ელიოტი, 1991).

ამ შემთხვევაში, თქვენ შეიძლება წამოაყენოთ ჰიპოთეზა, რომ მოსწავლეებს უჭირთ ამოცანის ამოხსნის უნარების გამოყენება სხვა სახის მათემატიკური ამოცანის ამოხსნისას, რადგან არ აქვთ საკმარისი პრაქტიკული გამოცდილება, მათ არ გააჩნიათ ძირითადი მათემატიკური უნარები, ან არ გამოუყენებიათ მათემატიკური თვალსაჩინოებები, ან გამოიყენეს ნაწილობრივ. ამ ვარაუდების წარმოდგენით, თუ რატომ ვერ ახერხებენ ბავშვები ამოცანის ამოხსნის უნარების გამოყენებას მათემატიკის სხვა სფეროში, თქვენ შესაძლოა განავითაროთ შემდეგი ჰიპოთეზა:

- არსებობს ურთიერთკავშირი მათემატიკის სასწავლო პროგრამასა, რომელიც ორიენტირებულია ბავშვის უნარზე, იცოდეს, რა აკეთოს და რატომ, და ბავშვების შესაძლებლობას შორის, გამოიყენოს ამოცანის ამოხსნის უნარები.
- ურთიერთკავშირი არსებობს მათემატიკის სასწავლო პროგრამის გამოყენებასა, რომელიც ყურადღებას ამახვილებს თვალსაჩინოების გამოყენებაზე (რაც ეხმარება ბავშვებს აზრის გამოტანაში) და ბავშვების შესაძლებლობას შორის, გამოიყენონ ამოცანის ამოხსნის უნარები.

ასეთი გამოკვლევები (თვითშეფასება, აღწერა და ახსნა) მკვლევარ პედაგოგებს ეხმარება, გაარკვიონ, თუ რა იციან კვლევის საგნის შესახებ. რა მიაჩნიათ სიმართლედ ფაქტორების, ცვლადებისა და კონტექსტის ურთიერთკავშირის შესახებ, რაც მათ სამუშაო გარემოს ქმნის და როგორ შეიძლება სიტუაციის გაუმჯობესება. კვლევა მოქმედებაში. 2–2 ცხრილი აჯამებს გამოკვლევისთვის აუცილებელ აქტივობებს, რომლებიც სამოქმედო კვლევის ამ ეტაპზე უნდა განხორციელდეს.

კვლევა მოქმედებაში. 2–2 ცხრილი

გამოკვლევისთვის საჭირო აქტივობები

თვითშეფასება:

_____ თქვენი ღირებულებებისა და წარმოდგენის გათვალისწინებით შეაფასეთ პრიორიტეტული სფერო; როგორია თქვენი წარმოდგენა თეორიას, პრაქტიკას, სკოლასა და საზოგადოებას შორის არსებული კავშირების შესახებ; რა არის არსებული შედეგის მიზეზი და რისი გჯერათ, როდესაც საქმე ეხება სწავლებასა და სწავლას.

აღწერა:

_____ აღწერეთ სიტუაცია, რომლის შეცვლა ან გაუმჯობესება გსურთ.

_____ აღწერეთ, რა გაძლევთ იმის მტკიცების საფუძველს, რომ პრიორიტეტული სფერო არის პრობლემური.

_____ აღწერეთ ის გადაწყვეტი ფაქტორები, რომლებიც ზეგავლენას ახდენენ თქვენს პრიორიტეტულ სფეროზე.

ახსნა:

_____ ახსენით სიტუაცია, რომლის გამოკვლევაც გადაწყვიტეთ. ეს გააკეთეთ ჰიპოთეზის წამოყენებით იმის შესახებ, თუ თქვენ მიერ იდენტიფიცირებული გადაწყვეტი ფაქტორები როგორ და რატომ ახდენენ სიტუაციაზე ზეგავლენას.

შესაბამისი ლიტერატურის მიმოხილვა

პირველ რიგში, უნდა შეისწავლოთ პროფესიული ლიტერატურა, გადახედოთ სხვების გამოცდილებას, რათა უკეთ გაერკვეთ იმ პრობლემაში, რომლის გამოკვლევაც გადაწყვიტეთ. ლიტერატურის მიმოხილვამ შესაძლოა, დაგანახვით პრობლემის გადაჭრის სხვა გზებიც და დაგეხმაროთ თქვენთვის საინტერესო ნოვატორული მიდგომის პოვნაში, რაც, შესაძლოა, საკუთარ კლასში პრობლემის მოგვარებაში დაგეხმაროთ. კემისისა და მაქთაგარტის (1988) სიტყვებით რომ ვთქვა: „რამდენად შეუძლია არსებულ კვლევას, ნათელი მოჰფინოს თქვენს სიტუაციას და დაგეხმაროთ მის უკეთ გაგებაში?“ (გვ. 55).

სამოქმედო კვლევებზე შექმნილი ზოგიერთი წიგნის ავტორი მსჯელობს სამოქმედო კვლევის პროცესში ლიტერატურის მიმოხილვის აუცილებლობაზე. ექსპერტთა უმრავლესობა ეთანხმება იმ მოსაზრებას, რომ ლიტერატურის მიმოხილვა არის მნიშვნელოვანი ეტაპი სამოქმედო კვლევის ჩატარების პროცესში. მაგალითად, საგორი (1992) წერს: „ყველას, ვისაც განზრახული აქვს კარგი კვლევის ჩატარება, ვურჩევ, გააკეთონ ლიტერატურის მიმოხილვა, როდესაც პრობლემის იდენტიფიცირებას ახდენენ“ (გვ.76), თუმცა საკმაოდ დიდი დრო გავიდა მას შემდეგ, რაც დაადგინეს, რომ ლიტერატურის მიმოხილვა აუცილებელი და განუყოფელი ნაწილია დისერტაციის წერის, კონტრაქტით განსაზღვრული მეცნიერული კვლევებისა და ხარისხის მაძიებელთა მიერ კვლევების ჩატარების პროცესისა. ამ ჩამონათვალს ასევე უნდა დაეუმატოთ მკვლევარი პედაგოგების მიერ ჩატარებული კვლევებიც.

ლიტერატურის მიმოხილვა სამოქმედო კვლევის პროცესის მნიშვნელოვანი ნაწილია იმ თვალსაზრისითაც, რომ იგი დროის დაზოგავს გეხმარებათ. ხშირად მკვლევარი პედაგოგები ფიქრობენ, რომ უკვე კარგად იციან, თუ როგორია გამოსაკვლევი პრობლემა, თუმცა კვლევის პროცესში ხშირად ჩიხში ექცევიან, რადგან აღმოჩნდება, რომ თავიდანვე არ ჰქონდათ ნათლად ჩამოყალიბებული, თუ რას იკვლევდნენ. ლიტერატურის მიმოხილვის დროს შესაძლოა, საკვლევი პრობლემა უცხო თვალთ დაინახოთ. როდესაც მთლიანად ხართ ჩაფლული საკვლევ ლიტერატურაში, ეს გეხმარებათ, იპოვოთ პასუხი იმაზე, თუ რას აკეთებთ და დაინახოთ გამოწვევები სხვა კვლევებიდან, ან გაეცნოთ სხვა მკვლევრების მიერ პრობლემის გადაჭრის მათეულ გზებს. ამ პროცესის ბოლოს თქვენ უნდა შეგეძლოთ, თქვენს კვლევებთან შესაბამის ლიტერატურასა და იმ აქტუალურ საკითხებზე საუბარი, რაც მოცემულ პრობლემასთან დაკავშირებით შეიძლება წამოიჭრას. ასევე, უნდა შეგეძლოთ სხვა მკვლევრების მიერ შემუშავებულ ნოვატორულ მიდგომებზე საუბარი, რაც, შესაძლოა, თქვენც წარმატებით გამოიყენოთ.

ეს პროცესი შეიძლება შევადაროთ ისეთ მოქმედებას, რომელსაც უმეტესობა ახორციელებს, როდესაც ოჯახისთვის შენაძენის გაკეთებას აპირებს. კერძოდ, კონკრეტული პირები ეცნობიან ლიტერატურას, რათა გაიგონ სხვა ოჯახების აზრი კონკრეტული პრობლემის შესახებ. მაგალითად, მე ცოტა ხნის წინ შევიძინე ახალი ავტომანქანა. მე და ჩემმა ცოლმა ვიმსჯელებთ, თუ რა ტიპის ავტომანქანა გვინდოდა ოჯახის საჭიროებებიდან გამომდინარე (გვყავდა ერთი შვილი), გავითვალისწინეთ დასასვენებლად გამგზავრება (ზამთრის პერიოდში სათხილამუროდ და ზაფხულში კარვებით ლაშქრობა) და, ასევე, გავითვალისწინეთ ჩვენი ოჯახის ბიუჯეტი (რამდენად შეგეძლოთ საკუთარი თავისთვის ავტომანქანის ყიდვის უფლების მიცემა?).

აღწერილი მოქმედება ძალიან ჰგავდა პრიორიტეტული სფეროს არჩევის პროცესს. ჩვენს შემთხვევაში, პრიორიტეტული სფერო იყო მაღალი გამავლობის ავტომანქანის შეძენა. ამან მიბიძგა, გადამენდა მაღალი გამავლობის ავტომანქანის შესახებ შესაბამისი ლიტერატურისთვის. მაგალითად, მენახა ისეთი ლიტერატურა, როგორც არის: მომხმარებლისთვის განკუთვნილი ინფორმაცია, „ავტომანქანა და მძღოლი“, „ედემუნდის ონლაინრჩევები მყიდველთათვის“, „კელის ცისფერი წიგნი“, სადაც გაცეცანი მომხმარებლების კრიტიკულ შეფასებებს და შევადარე ფასები.

აღნიშნული ლიტერატურის მოძიება მნიშვნელოვანი იყო, რათა ამომწურავი ინფორმაცია მიმეღო მაღალი გამავლობის ავტომანქანის შეძენასთან დაკავშირებით. მაგალითად, გვჭირდება თუ არა, ავტომანქანის შეძენისას მას მოჰყვებოდეს ყველა დამატებითი ავტონაწილი? როგორ შევადაროთ სხვადასხვა ავტომანქანის უსაფრთხოება და გამძლეობა? როგორც სამოქმედო კვლევაში, შესაბამისი ლიტერატურის შესწავლა დამენმარა კონკრეტულ შემთხვევაში ყველა შესაძლო საკითხის გარკვევაში.

ეს მოქმედება ასევე დამენმარა ახალი ავტომანქანის შეძენის დროს ნოვატორული და პრაქტიკული მიდგომის პოვნაში. მაგალითად, იარლიყზე მითითებული ფასი რომ ავიღოთ – რეალურად რამდენი უნდა გადავიხადო ავტომანქანის შეძენისას? ასეთ შემთხვევაში, ისევ დამენმარება ლიტერატურა, რომელიც მთავაზობს შეძენის სტრატეგიებს, რომლებსაც გამოცდილი შემსყიდველები აქტიურად იყენებენ. აღნიშნულ სტრატეგიებში მოცემულია როგორც ავტომანქანის თავდაპირველი/ქარხნული, ისე მიმწოდებლის ფასი; მასში გამოანგარიშებულია მიმწოდებლის პრემიები, მიწოდების შეფერხება, გაყიდვის პროცენტი და, რა თქმა უნდა, დაანგარიშებულია მისაღები ფასი, რაც შესაძლებლობას აძლევს მიმწოდებელს, რეკლამის, საკომისიო და ა.შ. ხარჯები დაფაროს.

სსენებული ლიტერატურის მიმოხილვის შემდეგ და პრაქტიკული რჩევების გათვალისწინებით, მე მზად ვიყავი მეყიდა ისეთი მაღალი გამავლობის ავტომანქანა, რომელიც საუკეთესოდ უპასუხებდა ჩემი ოჯახის მოთხოვნილებებს და ბიუჯეტს. და თუმცა შესაბამისი ლიტერატურის შესწავლაზე დახარჯული დრო გარანტიას არ მაძლევდა, რომ აუცილებლად მივალწევდი საწადელ შედეგს, მე უკვე უკეთ ვიყავი მომზადებული ჩემი წამოწყებისთვის და ინფორმირებული, თუ როგორ უნდა მიმეღწია მიზნისთვის, რაც, რა თქმა უნდა, ეფუძნებოდა ამავე სფეროში სხვა ექსპერტების გამოცდილებას.

ზოგჯერ მკვლევარმა პედაგოგებმა შეიძლება განაცხადონ, რომ ვერ პოულობენ მათთვის საინტერესო გამოქვეყნებულ კვლევას. აღნიშნული პირდაპირ უკავშირდება შესაბამისობისა და მნიშვნელოვანობის საკითხს. თუ აღმოჩნდა, რომ მანამდე არავის გამოუკვლევია თქვენთვის საინტერესო პრობლემა, შესაძლოა, არც ღირდეს ასეთი პრობლემის გამოკვლევა! რა თქმა უნდა, მაღალი გამავლობის ავტომანქანის მაგალითი არ არის საკმარისად სერიოზული, როდესაც პრიორიტეტული სფეროს არჩევაზე ვსაუბრობთ. რამდენიმე წლის წინ, როდესაც ჩემი ვაჟიშვილი 3 წლის იყო, დაუდგენელი მიზეზების გამო სისხლს შარდავდა, რაც მშობლისთვის საკმაოდ შემაშფოთებელი ამბავია. 6 თვის განმავლობაში ჩატარებული უამრავი სამედიცინო გამოკვლევის შემდეგ, საბოლოოდ, არჩევანი შევჩერეთ ისეთ სამედიცინო ჩარევაზე, სადაც საჭირო იქნებოდა სისხლის გამოსაკვლევად საერთო ანესთეზიის გაკეთება. ქირურგი გამოვიდა საოპერაციო ოთახიდან და განაცხადა: „მე მაქვს კარგი ამბავი და მაქვს ცუდი ამბავი!“ კარგი ამბავი იყო ის, რომ ქირურგს საშუალება ჰქონდა დაედგინა შიდა სისხლდენის მიზეზი – ტრიგონიტი (იშვიათი,

მსუბუქ ფორმებში, სიცოცხლისთვის უსაფრთხო ფორმის შარდის ბუშტის ანთება); ცუდი ამბავი იყო ის, რომ ქირურგს არ შეეძლო ეთქვა, რატომ განუვითარდა ეს ავადმყოფობა ჩვენს შვილს, ან როგორ გვემკურნალა მისთვის! ქირურგისგან ამ ამბის გაგება ჩვენთვის იყო შოკისმომგვრელი. საკუთარ თავს ვეკითხებოდი: როგორ შეიძლება, ჩემს შვილს ჰქონდეს შიდა სისხლისდენა და არ არსებობდეს ამის სამედიცინო ახსნა? ქირურგმა ამიხსნა, რომ, ვინაიდან მსუბუქი ფორმის ეს იშვიათი ავადმყოფობა სიცოცხლისათვის არ იყო სახიფათო, მიზეზის დადგენაც არ იყო აუცილებელი! ამ შემთხვევაში, ჩემი მიზანი არ არის, ვიყო დრამატული, უბრალოდ, ვცდილობ დაგანახვით კვლევისთვის მნიშვნელოვანი ფაქტი, მიუხედავად იმისა, თუ რომელ სფეროში იყო იგი გამოკვლეული (და გამოცემული) პროფესიონალების მიერ. მარტო იმიტომ, რომ პრიორიტეტული სფერო თქვენთვის არის უნიკალური, ეს არ ხდის ამ სფეროს ნაკლებად მნიშვნელოვანს. არ დანებდეთ, თუ აღმოჩნდება, რომ ლიტერატურის მიმოხილვის შედეგად ვერ მიაგენით ვერც ერთ საინტერესო და გამოსადეგ მასალას.

სამოქმედო კვლევა ლიტერატურის ოთხ ძირითად წყაროს ეყრდნობა, რაც გვეხმარება, უკეთ მოვემზადოთ კვლევისთვის: საგანმანათლებლო რესურსების საინფორმაციო ცენტრის (ERIC) ონლაინძიება და მსგავსი ონლაინმასალები (მაგალითად: Education Index, PPsycINFO, Dissertation Abstracts, Readers' Guide to Periodical Literature, the Annual Review of Psychology), ინტერნეტისა და სერვერების ონლაინძიება, პროფესიულ ორგანიზაციებში გაწვევრიანება და ვიზიტი უნივერსიტეტის ბიბლიოთეკაში.

ონლაინმასალების ძიება

საგანმანათლებლო რესურსების საინფორმაციო ცენტრი (ERIC)

ცენტრი დაარსდა 1966 წელს განათლების ეროვნული ბიბლიოთეკის მიერ. იგი შეერთებული შტატების განათლების სამინისტროს საგანმანათლებლო კვლევისა და განვითარების ოფისის ნაწილია. ERIC მსოფლიოში განათლების შესახებ უმსხვილესი მონაცემთა ბაზაა. ონლაინმონაცემთა ბაზა გვთავაზობს ინფორმაციას ისეთ საკითხებზე, როგორებიცაა: ადრეული ბავშვობის პერიოდი, დაწყებითი განათლება, ნიჭიერი ბავშვების განათლება და სოფლისა და ქალაქის განათლება. ERIC-ს ყოველწლიურად 500000-ზე მეტი ადამიანი იყენებს. მისი საშუალებით შეგიძლიათ გაეცნოთ 1,1 მილიონზე მეტ ბიბლიოგრაფიულ მონაცემს და 107 000-ზე მეტ სრულ ტექსტს, არაჟურნალურ დოკუმენტებს. 2004 წელს ERIC-ის სისტემა განათლების სამინისტრომ განაახლა, ხოლო 2004 წლის სექტემბერში შეიქმნა ახალი ვებგვერდი, რომელიც იყენებს განახლებულ საძიებო სისტემას, რაც ERIC-ის მონაცემთა ბაზას მომხმარებლისთვის ხელმისაწვდომს ხდის.

მომხმარებლისთვის ადვილად გამოსაყენებელი ფორმატით ERIC არის სწრაფი და მარტივი საშუალება საინტერესო ლიტერატურის მოსაძიებლად. გარდა ამისა, ERIC-ის მეშვეობით ონლაინძიების წარმოება უფასოა და თქვენ შეგიძლიათ ძიება აწარმოოთ სახლიდან ან სკოლის კომპიუტერიდან, ისევე, როგორც ERIC-ის მონაცემთა ბაზიდან გახსნათ მთლიანი ტექსტები. ERIC-ის მონაცემთა ბაზის შესწავლა შეიძლება დაიწყოთ ERIC-ის მთავარი გვერდიდან შემდეგ ვებმისამართზე: <http://www.eric.ed.gov>. (ინტერნეტმისამართის სისწორე წინამდებარე წიგნზე მუშაობის პროცესში შემოწმდა. ტექნოლოგიების ხშირი ცვლის გამო ზოგიერთი ინტერნეტმისამართი და პროცედურა შესაძლოა განსხვავდებოდეს იმ დროისთვის, როდესაც თქვენ წინამდებარე წიგნს წაიკითხავთ. თუმცა ონლაინძიებისთვის ძირითადი

მეთოდები იგივე დარჩება.). მთავარი გვერდი შეიცავს ლილაკს **ERIC**-ის სხვა გვერდებზე გადასასვლელად, რომელსაც ეწოდება **ERIC Search** (ძიება).

თქვენ შეგიძლიათ განახორციელოთ ძიება ონლაინ-**ERIC**-ის სხვადასხვაგვარად გამოყენებით. ძირითადად, ძიება შეიძლება განახორციელოთ საძიებო გრაფაში საკვანძო სიტყვების ჩაწერით, მაგალითად: მხოლოდ ავტორის ან სათაურის, ან **ERIC**-დოკუმენტის ნომრის მითითებით. **ERIC**-ის გაუმჯობესებული ძიება გვთავაზობს დოკუმენტის მოძებნას როგორც ძირითადი ძიების სერხის გამოყენებით, ასევე ძიებას ISBN ნომრის, ჟურნალის სახელწოდების, ინსტიტუტის, დამკვეთი ორგანიზაციის, გამოცემის ტიპის (მაგალითად: წიგნის, მიმოხილვის, დისერტაციის) მითითებით, **ERIC**-ენციკლოპედიის, გამოცემის თარიღისა და სრული ტექსტის შესაძლებლობის მითითებით.

ენციკლოპედიის საძიებო გვერდზე შეგიძლიათ მიუთითოთ თქვენთვის საინტერესო კატეგორია, რომელიც უნდა დაემთხვეს **ERIC**-ის მონაცემთა ბაზაში არსებულ კატეგორიებს (გახსოვდეთ, არასწორად აკრეფილი სიტყვის შემთხვევაში ძიება ვერ გიჩვენებთ სასურველ შედეგს). თქვენ უნდა მოძებნოთ **ERIC**, **ERIC**-ენციკლოპედიის გამოყენებით. მაგალითად, **ERIC**-ის რჩევით შეგეძლება ძიების შევიწროება, თუ საძიებო გრაფაში ჩაწერთ – *პედაგოგის და მოსწავლის შედეგების ტესტი*. ასევე, შესაძლებელია მონაცემების აღფაბეტის ან კატეგორიების მიხედვით დათვალიერება. როდესაც გადაწყვეტთ, თუ რომელი მასალის შესწავლა გსურთ, ასევე, აუცილებელია, რომ ამ მასალაზე ხელი მიგიწვდებოდეთ. ძიების დროს შეიძლება შეამჩნიოთ, რომ დოკუმენტები დაყოფილია კატეგორიებად - ED და EJ. ED კატეგორიის ქვეშ, როგორც წესი, მოთავსებულია გამოუქვეყნებელი დოკუმენტები, მაგალითად; მოხსენებები, კვლევები და გაკვეთილის გეგმებიც კი. ED კატეგორიის ლიტერატურა ხელმისაწვდომია უნივერსიტეტის ბიბლიოთეკებში **ERIC**-ის შემცირებული ზომის დოკუმენტების კოლექციის მეშვეობით (**ERIC** Microfiche collection), ან, შესაძლოა, სრული ტექსტიც იყოს, ონლაინდოკუმენტის სახით; EJ კატეგორიის ქვეშ არის სტატიები, რომლებიც გამოქვეყნდა პროფესიულ ჟურნალებში. EJ სტატიები არ არის ხელმისაწვდომი სრული ტექსტის სახით **ERIC**-ის მონაცემთა ბაზაში და შეიძლება მოიძიოთ ბიბლიოთეკის პერიოდული გამოცემების კოლექციაში ან შეიძინოთ სტატიის გამომცემი კომპანიისგან.

მიუხედავად იმისა, რომ **ERIC** არის საგანმანათლებლო ლიტერატურაში მონაცემების უდიდესი საძიებო ვებგვერდი, იგი არ არის ერთადერთი ხელმისაწვდომი საშუალება. განათლების სფეროში არსებული სხვა ელექტრონული მონაცემთა ბაზები, რომლებიც აქტიურად გამოიყენება, აღწერილია მომდევნო ქვეთავებში.

Education Index

განათლების კატალოგი – **Education Index** – არსებობს 1983 წლიდან და შეიცავს საგანმანათლებლო სფეროში პერიოდული გამოცემების მოკლე მიმოხილვებს. იგი გვაწვდის ბიბლიოგრაფიულ ინფორმაციას და წყაროებზე მოკლე ინფორმაციას (ზოგიერთ ბიბლიოთეკას, სპეციალური შეთანხმების საფუძველზე, შეიძლება სრულ ტექსტზეც მიუწვდებოდეს ხელი) გამოკვლევითი თემების მიხედვით. **განათლების კატალოგში** ძიების ნიმუში მოცემულია 2–1 გრაფაში. სტატიების მოკლე მიმოხილვასთან ერთად, მონაცემთა ბაზა შეიცავს მონაცემებს წლიური გამოცემებისა და მონოგრაფიების სერიებზე, ვიდეოჩანაწერებზე, კინოფილმებსა და კომპიუტერული პროგრამების მიმოხილვაზე, ასევე, სასამართლო საქმეებზე.

ჩანაწერი №1. განათლების მოკლე მიმოხილვები, 6/83-6/01

სათაური: წერა-კითხვის ცოდნის გაუმჯობესების მიზნით, საკუთარ თავში რწმენის გაძლიერება: რისი გაკეთება შეუძლიათ პედაგოგებს.

ავტორები: ქოლვინ, ქაროლინ; სქლოსერი, ლინდა, კრამერი

წყარო: ჟურნალი „მოზარდებისა და ზრდასრულთა წიგნიერება“, V, 41, დეკემბერი, 1997/იანვარი, 1998, გვ. 272-81.

მოკლე მიმოხილვა: კვლევა ეხება საშუალო სკოლაში წიგნიერების კავშირს ბავშვების აკადემიურ მოსწრებასა და თვითშეფასებასთან. მონაწილეები იყვნენ რისკჯგუფის მოსწავლეები, წარმატებული მოსწავლეები და სამხრეთ კალიფორნიის საშუალო სკოლის მასწავლებლები. აღმოჩნდა, რომ, როდესაც მარგინალურ მოსწავლეებს წერა-კითხვის მეთოდების გამოყენება უხდებოდათ, მეთოდების ეფექტურობა შეზღუდული და გამოუსადეგარი იყო. თუმცა წარმატებულმა მოსწავლეებმა იცოდნენ, სავარაუდოდ, როგორი მოქმედებით მიაღწევდნენ წარმატებას წერა-კითხვის შესწავლაში. საერთო მახასიათებელი როგორც მარგინალ, ისე წარმატებულ ბავშვებს შორის გამოიკვეთა, რის მიხედვითაც პედაგოგებს რჩევები შესთავაზეს, რაც მათ დაეხმარებოდათ ისეთი კლასის შექმნაში, სადაც მოსწავლეები ეფექტიანად ისწავლიდნენ.

აღწერილობები: დამოკიდებულებები-საშუალო სკოლა-მოსწავლეები; საშუალო სკოლა-მოსწავლეები-ფსიქოლოგია; საკუთარი აღქმა; ენა-ხელოვნება-მოტივაცია.

2-1 ბრავუ. Education Index-ის ძიების შედეგები

წყარო: ქოლვინ, ქაროლინ, და სქლოსერი, ლინდა, კრამერი. (დეკემბერი, 1997/იანვარი, 1998). წიგნიერების გაუმჯობესების ხელშესაწყობად საკუთარ თავში რწმენის გაძლიერება: რისი გაკეთება შეუძლიათ პედაგოგებს. ჟურნალი „მოზარდების და ზრდასრულების წიგნიერება“ 41(2), 272-281. ხელახლა გამოცემულია ქაროლის, ქოლვინის და საერთაშორისო მკითხველთა ასოციაციის ნებართვით. საერთაშორისო მკითხველთა ასოციაცია სტატისის სწორ თარგმნაზე პასუხისმგებელი არ არის.

PsycINFO

PsycINFO-ს მონაცემთა ბაზა არის ფსიქოლოგიური კვლევების მოკლე მიმოხილვების ონლაინვერსია (იხილეთ <http://www.apa.org/psycinfo>). ყოველთვიურად გამოცემული, ფსიქოლოგიური კვლევების მოკლე მიმოხილვები შეიცავს ჟურნალის სტატიების დასკვნებს, ტექნიკურ მოხსენებებს, წიგნის თავებს და ფსიქოლოგიაში წიგნებს. ვებგვერდი შედგენილია სფეროების მიხედვით და იმისათვის, რომ საძიებლად მარტივი იყოს, სისტემატიზებულია **PsycINFO**-ს კოდების მიხედვით. ეს კოდები, ასევე, ასრულებენ სარჩევის ფუნქციას **ფსიქოლოგიური კვლევების მოკლე მიმოხილვებისთვის**, რაც ხელმისაწვდომია შემდეგ მისამართზე: <http://www.apa.org/psycinfo/training/tips-classcodes.html>. სისტემატიზებული კოდები საშუალებას გვაძლევს, ჩვენი კვლევისთვის ვეძებოთ მოკლე მიმოხილვები კატეგორიათა მიხედვით. მაგალითად, განვითარების დარღვევა და აუტიზმი (3250), ან მეტყველების დარღვევა (3270).

Dissertation Abstracts

Dissertation Abstracts შეიცავს ბიბლიოგრაფიულ მონაცემებს და მსოფლიოს 1000-ზე მეტ აკრედიტებულ კოლეჯსა თუ უნივერსიტეტში შესრულებული სადოქტორო დისერტაციებისა და სამაგისტრო თემების მოკლე მიმოხილვებს თემატიკის მიხედვით. აღნიშნულ მონაცემთა ბაზაში ინფორმაციის შეყვანა 1861 წლიდან დაიწყო, ხოლო მოკლე მიმოხილვებისა 1980 წლიდან. თუ მოკლე მიმოხილვის წაკითხვის შემდეგ თქვენ სურვილი გაგიჩნდებათ, შეიძინოთ დისერტაციის სრული ასლი, შეამოწმეთ, ხელმისაწვდომია თუ არა იგი თქვენს ბიბლიოთეკაში. თუ არა, ჰკითხეთ ბიბლიოთეკარს, როგორ შეიძინოთ ასლი. **Dissertation Abstracts**-ის ძიების შედეგები ნაჩვენებია 2-2 გრაფაში.

Dissertation Abstracts Online results for: kw: literacy Record 2 of 5208

Mark:

Database: Dissertations

Title: Learning community: An ethnographic study of popular education and homeless women in a shelter-based adult literacy program

Author(s): Rivera, Lorna

Degree: Ph.D.

Year: 2001

Pages: 00264

Institution: Northeastern University; 0160

Advisor: Adviser Gordana Rabrenovic

Source: DAI, 61, no. 09A (2001): p. 3511

Standard No: ISBN: 0-599-95181-8

Abstract: This dissertation studies the impact of popular education approaches on the lives of fifty homeless and formerly homeless women who participated in the Adult Learners Program at a shelter located in one of Boston's poorest neighborhoods. Data were collected between January 1995 and June 1998. The guiding research questions are: How do poor women interpret the value of education? What poverty-related barriers interfere with their participation in popular education classes? How do the principles and practices of popular education build a sense of community and collective social action?

This ethnographic study utilizes multiple research methods to illustrate how popular education approaches make it possible for poor women to become empowered individually and collectively. Popular education is a methodology of teaching and learning through dialogue that directly links curriculum content to people's lived experience. It's roots are in critical social theory and the work of Paulo Freire. This research shows that poor women place a high value on education. They believe that a high school diploma will provide access to better economic opportunities and they struggle to complete their formal education within the context of homelessness and family violence.

It is argued that popular education's potential to build community is strengthened by the Adult Learners Program's participatory organization and the support services it offers to homeless families. Further, it is argued that popular education had a positive impact on the women's lives, as evidenced by: the women's increased levels of participation in their children's education; the women's participation in efforts to help other poor women in the community; the women's reported increase in self-confidence and group esteem; and, the women becoming stronger advocates for their basic legal rights related to welfare, housing, health, and education.

The research data suggest that the 1995 Massachusetts welfare reform legislation poses a significant barrier to adult literacy for welfare recipients. It is argued that limiting access to education through "work-first" welfare reform policies reproduces social inequalities. This dissertation about homeless women and popular education provides strong evidence in support of the social, political, and economic benefits of popular education programs for the poor.

SUBJECT(S)

Descriptor: EDUCATION, SOCIOLOGY OF
SOCIOLOGY, PUBLIC AND SOCIAL WELFARE
EDUCATION, ADULT AND CONTINUING

Accession No: AAI9988499

2-2 ბრაშა. Dissertation Abstracts-ის ძიების შედეგები

წყარო: OCLC საძიებო ვებგვერდი: <http://FirstSearch.oclc.org>. FirstSearch ელექტრონული მასალა, საავტორო უფლებები დაცულია © 1992-2001 OCLC-ის მიერ. სელახლა გამოცემულია ნებართვით. FirstSearch და WorldCat არის OCLC-ის (ონლაინ-კომპიუტერული ბიბლიოთეკის ცენტრი, კორპორაცია) რეგისტრირებული სავაჭრო ნიშნები.

Readers Guide to Periodical literatura

Readers Guide to Periodical literatura არის Education Index-ის მსგავსი ფორმატის კატალოგი. პროფესიული გამოცემების ნაცვლად, მასში კატალოგიზებულია სტატიები დაახლოებით 200 მაღალრეიტინგული გაზეთიდან. Readers Guide-ის ვებგვერდზე თავმოყრილი სტატიები, როგორც წესი, არ არის ტექნიკური ხასიათისა, ისინი შეფასებულია. მათი გამოყენება გამოგადგებათ თქვენი პრობლემის აქტუალობის აღწერისას. Readers Guide-ში მოცემულია ბიბლიოგრაფიული ინფორმაცია ყოველ შესვლაზე. Readers Guide-ში ჩამოთვლილი სტატიების მისაღებად ბიბლიოთეკის კატალოგში მოძებნეთ ის გაზეთი, რომელშიც თქვენთვის საჭირო სტატია დაიბეჭდა. თუ თქვენს ბიბლიოთეკას აქვს ეს გაზეთი, იგი განთავსებული იქნება პერიოდიკის განყოფილებაში.

Annual Review of Psychology

Annual Review of Psychology შეიცავს ფსიქოლოგიური კვლევების მიმოხილვებს, რაც, სწორად, კავშირშია საგანმანათლებლო კვლევასთან. მასში მოცემულია ბიბლიოგრაფიული ინფორმაცია და მოკლე მიმოხილვები ისეთ სფეროებში, როგორებიცაა: ბავშვთა განვითარება, განათლების ადმინისტრირება, უნარშეზღუდული ბავშვების განათლება და ენის სწავლება.

ინტერნეტისა და სერვერის სერვერების ძიება

ინტერნეტი და სერვერთა ქსელი გვაწვდის ინფორმაციასა და მასალას განათლების მრავალ საკითხზე. სერვერთა ქსელი არის ინტერნეტმომსახურება, რაც მომხმარებლისთვის ხელმისაწვდომს ხდის სხვადასხვა ტექსტს, გრაფიკულ გამოსახულებებსა და ინფორმაციის მრავალ საშუალებას. თქვენ შეგიძლიათ შეხვიდეთ ვებგვერდზე კომპიუტერის მეშვეობით, რომელიც შეერთებულია მოდემზე და ინტერნეტი მიეწოდება ტელეფონის საზის ან კაბელის მიერთების გზით. თქვენს კომპიუტერს ასევე სჭირდება ბრაუზერი – Netscape ან Internet Explorer.

მასალები, რომელთა პოვნაც შეგიძლიათ ვებგვერდზე, თითქმის შეუზღუდავია. რამდენიმე დაწკაპუნებით თქვენ შეგიძლიათ გახსნათ საგანმანათლებლო ელექტრონული ჟურნალები, რომლებშიც მოცემულია სტატიათა სრული ტექსტები, ბიბლიოგრაფიული ინფორმაცია თუ მოკლე მიმოხილვები. თქვენ, ასევე, შეგიძლიათ ნახოთ კვლევების შესახებ სულ ახალი მოხსენებები. ასევე, ინფორმაცია განათლების სფეროში კვლევების შესახებ, რომლებიც სხვადასხვა კვლევით ცენტრში ჩატარდა. გარდა ამისა, შეგიძლიათ განათლების შესახებ მთავარი გვერდები გახსნათ, სადაც ბმულების მეშვეობით შეძლებთ დაათვალიეროთ სხვა მკვლევართა მოსაზრებები – საგანმანათლებლო სფეროში არსებული მნიშვნელოვანი ლიტერატურა. თუმცა, გახსოვდეთ, რომ ინტერნეტში არსებული მასალის ხარისხის კონტროლი ნაკლებად ხდება. ზოგჯერ ვებგვერდზე არსებული ინფორმაციის მოცულობა შეიძლება ძალიან დიდი იყოს და უნდა შეგეძლოთ არასაჭირო ინფორმაციის გაფილტვრა, რათა მან ხელი არ შეგიშალოს ღირებული ინფორმაციის პოვნაში. იმისათვის, რომ თქვენთვის სასურველი ინფორმაციის მოძიებაში გაიწოფოთ, საჭიროა თავისუფალი დრო დაუთმოთ ინტერნეტში. ამ გზით თქვენ შეიძლება საიტებიდან საიტზე მანევრირებას და გამოიმუშავეთ ეფექტური ძიების მეთოდებს.

ქვემოთ მოყვანილია ზოგიერთი ვებგვერდი, რომლებიც განსაკუთრებით გამოგადგებათ სამოქმედო კვლევის განხორციელებისას. აღნიშნული ინტერნეტმისამართები მოცემულია ფრჩხილებში. ამის გარდა, თქვენ შეგიძლიათ ნახოთ სხვა კატალოგებისა და მოკლე მიმოხილვების ელექტრონული გვერდები, კომპიუტერიდან ინტერნეტში გამოყენებით (მაგალითად, Lycos, Infoseek, Yahoo! ან Excite) და იპოვოთ თქვენთვის საინტერესო ინტერნეტმისამართები. ინტერნეტმისამართები, რომლებიც შეიცავს ან ბოლოვდება .ed-ით ან .edu-თი, დაკავშირებულია საგანმანათლებლო ინსტიტუტებთან, ხოლო ის მისამართები, რომლებიც ბოლოვდება .com-ით, არის კომერციული საწარმოები.

- **Uncover Periodical Index** (<http://www.unm.edu/~brosen/uncover.htm>).

Uncover არის მონაცემთა ბაზა, რომელიც შეიცავს სტატიებზე მოკლე ინფორმაციას 17.000-ზე მეტი მრავალგანხილვითი ჟურნალიდან. თუ თქვენ დარეგისტრირდებით (საფასურის გადახდით) **Uncover REVEAL**-ზე, ყოველთვიურად ავტომატურად მიიღებთ თქვენთვის სასურველი პერიოდული გამოცემების

სარჩევს. მოცემული საიტი, ასევე, შესაძლებლობას გაძლევთ, შეიმუშაოთ საკუთარი ძიების მეთოდები საკვლევი თემის მიხედვით.

- **NewJour** (<http://gort.ucsd.edu/newjour/>). ამ საიტზე ნახავთ ნებისმიერი თემატიკის ჟურნალებისა და საინფორმაციო ბიულეტენების განახლებულ სიას. **NewJour**-ის საძიებო საშუალების გამოყენებით, თქვენ შეგიძლიათ შეამოწმოთ, არის თუ არა რომელიმე კონკრეტული ჟურნალი ინტერნეტსივრცეში, ანდა გამოიყენოთ თემატური ძიება, რათა დაადგინოთ, ინტერნეტით ხელმისაწვდომი რომელი ჟურნალი იხილავს კონკრეტულ თემას. ასეთ შემთხვევაში, პირდაპირი ბმულების მეშვეობით შეგიძლიათ გახსნათ ჟურნალები.
- **Education Week** (<http://www.edweek.org/>). **Education Week** გვთავაზობს სტატიების სრულ ტექსტებს. საიტზე შეგიძლიათ ნახოთ პერიოდული გამოცემები განათლების რეფორმაზე, სკოლებსა და პოლიტიკაზე. საიტი, ასევე, გვთავაზობს მნიშვნელოვან ინფორმაციას, რომელიც ეხმარება პედაგოგებს, წარმოდგენა ჰქონდეთ მიმდინარე სიახლეებსა და საჭირო საიტებზე.
- **CSTEEP: The Center for the Study of Testing, Evaluation, and Educational Policy** (<http://www.csteep.bc.edu/>). (ტესტირების, შეფასებისა და განათლების პოლიტიკის სასწავლო ცენტრი). ეს საგანმანათლებლო ორგანიზაციის ვებგვერდი შეიცავს ინფორმაციას ტესტირებაზე, სკოლის შეფასების საჯარო პოლიტიკასა და საერთაშორისო შედარებით კვლევაზე.
- **National Center for Education Statistics** (<http://www.nces.ed.gov/>). (განათლების სტატისტიკის ეროვნული ცენტრი). საიტი შეიცავს სტატისტიკურ მოხსენებებსა და შეერთებულ შტატებში განათლების მდგომარეობაზე ინფორმაციას. ასევე, საიტზე ნახავთ ინფორმაციას მსოფლიო მასშტაბით განათლების სფეროში არსებულ სიახლეებზე.
- **Developing Educational Standards** (<http://www.edstandards.org/Standands.html>). (საგანმანათლებლო სტანდარტების განვითარება). ეს საიტი შეიცავს ეროვნული, შტატის, ადგილობრივი და სხვა წყაროებიდან დიდი მოცულობით განახლებულ ინფორმაციას საგანმანათლებლო სტანდარტებსა და სასწავლო პროგრამებზე. სტანდარტებსა და სტრუქტურებზე ინფორმაცია თემატიკურად შეიძლება ბმულით იყოს დაკავშირებული შტატთან, სახელმწიფო ორგანიზაციასთან ან სხვა ორგანოსთან. საიტზე სტანდარტები და სტრუქტურები ხელმისაწვდომია სრულყოფილად.
- **Internet Resources for Special Education** (<http://specialed.miningco.com>). (სპეციალურ განათლებაზე ინტერნეტწყაროები). საიტი შეიცავს თემებს სხვადასხვა სფეროში, სწავლის მასალებს ჩვეულებრივი და სპეციალური განათლებისთვის; მოსწავლეებისთვის ვებგვერდებს; ინფორმაციას, მასალებსა და კვლევებს შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირებთან დაკავშირებით; შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირთა დაცვის კანონებს; კანონებს სპეციალურ განათლებაზე; დამხმარე ტექნოლოგიებზე; სასწავლო ცენტრებზე; ასევე, სხვა აქტუალურ ინფორმაციას.
- **U.S. Department of Education** (<http://www.ed.gov/>). (ამერიკის შეერთებული შტატების განათლების სამინისტრო). საიტი შეიცავს ბმულებს შეერთებული შტატების სახელმწიფო განათლების სისტემის შესახებ არსებულ მონაცემთა ბაზაზე (ERIC-ის ჩათვლით). ასევე, აღნიშნულ საიტზე ხელმისაწვდომია განათლების სფეროში ჩატარებულ კვლევებზე დაწერილი სრული მოხსენებების ტექსტი. ასევე, აქვე არის ბმულები კვლევით ორგანიზაციებზე გადასასვლელად.

ლად, აგრეთვე შეგიძლია, ვიხილოთ გამოქვეყნებული კვლევები. ამ საიტზე საძიებო სექციის – Guide to the Department of Education – დახმარებით მკვლევრები ნახავენ საინტერესო ინფორმაციას.

თქვენ შესაძლოა მოგინდეთ სხვა ვებგვერდების დათვალიერებაც, რომელთა მისამართებიც წინამდებარე წიგნში არ არის მოცემული. ყველაზე მარტივი და სწრაფი საშუალება, ნახოთ ახალი საინტერესო საიტები, არის საძიებო პორტალების გამოყენება (როგორებიც არის: Google, Yahoo!, Lycos, Excite, ან Alta Vista), სადაც საკვანძო სიტყვის მითითებით შეგიძლიათ მოძებნოთ საინტერესო ვებგვერდები. საძიებო პორტალის მთავარ გვერდზე, შესაბამის გრაფაში საკვანძო სიტყვის ან სიტყვების შეყვანით, საძიებო პორტალი გამოიტანს ვებგვერდების ვრცელ ჩამონათვალს, რომელიც შეიცავს თქვენ მიერ მითითებულ საკვანძო სიტყვებს.

პროფესიული ორგანიზაციის წევრობა

თქვენი კვლევისთვის საჭირო ლიტერატურის მიღება შეგიძლიათ პროფესიულ ორგანიზაციაში გაწევრიანებით. ქვემოთ მოცემულია ამერიკის შეერთებული შტატების იმ პროფესიული ორგანიზაციების სია, რომლებშიც შეგიძლიათ თქვენი კვლევისთვის მნიშვნელოვანი მასალის მოპოვება, მაგალითად, მოხსენებები კვლევებზე და მასალები სასწავლო პროგრამებზე. დიდი შესაძლებლობაა, რომ სხვა ქვეყნებშიც არსებობდეს მსგავსი პროფესიული ორგანიზაციები, რომელთა შესახებ ინფორმაციის მოპოვება ასევე შეგიძლიათ ინტერნეტის მეშვეობით. ქვემოთ მოცემული პროფესიული ორგანიზაციების სია არ არის ამომწურავი, მათი სიმრავლისა და სხვადასხვა სფეროში მუშაობის გამო (კითხვა, წერა, მათემატიკა, მეცნიერება, სოციალური მეცნიერებები, მუსიკა, ჯანმრთელობა და ფიზიკური განათლება და ა.შ.), ასევე არის სპეციალური ინტერესების მქონე ჯგუფები (მაგალითად, Montessori education). ინტერნეტში შესაძლებლობა გექნებათ ნახოთ მრავალი ორგანიზაციის ელექტრონული მისამართების სია.

- **Association for Supervision and Curriculum Development (ASCD)** (<http://www.ascd.org>). (სასწავლო პროგრამის განვითარებისა და ხელმძღვანელობის ასოციაცია). აღნიშნულ ასოციაციას 160000-ზე მეტი წევრი ჰყავს 135-ზე მეტი ქვეყნიდან. ASCD არის მსოფლიოში ერთ-ერთი უდიდესი საგანმანათლებლო ორგანიზაცია. ASCD აქვეყნებს წიგნებს, საინფორმაციო ბიულეტენებს, აუდიო- და ვიდეორჩანაწერებს და მკვლევარი პედაგოგებისთვის საინტერესო ჟურნალებს: Educational Leadership (საგანმანათლებლო ლიდერობა) და the Journal of Curriculum and Supervision (ჟურნალი ხელმძღვანელობისა და სასწავლო პროგრამაზე).
- **National Council of Teachers of Mathematics (NCTM)** მათემატიკის მასწავლებელთა ეროვნული საბჭო (შემდგომში საბჭო) (<http://nctm.org>). აღნიშნულ ორგანიზაციაში გაწევრიანებულია 100000 წევრი. საბჭო ორიენტირებულია მათემატიკის სწავლებაზე და პედაგოგებს სთავაზობს ნებისმიერი ასაკობრივი კატეგორიისთვის მათემატიკის სწავლების ხედვებს. საბჭო პროფესიული განვითარების შესაძლებლობას იძლევა რეგიონულ და ეროვნულ დონეზე. იგი გამოსცემს შემდეგ ჟურნალებს: Teaching Children Mathematics (ბავშვებისთვის მათემატიკის სწავლება), Mathematics Teaching in the Middle School (საშუალო სკოლებში მათემატიკის სწავლება), Mathematics Teacher (მათემატიკის მასწავლებელი), Online Journal for School Mathematics (სასკოლო მათემატიკის ონლაინჟურნალი), და the Journal for Research in Mathematics Education (ჟურნალი მათემატიკის სწავლების კვლევა).

- **National Council for the Social Studies (NCSS)** (<http://www.ncss.org>). (სოციალური მეცნიერებების ეროვნული საბჭო). NCSS მხარს უჭერს სოციალური მეცნიერებების სწავლებას. მამ ვებგვერდზე პედაგოგებისთვის საინტერესო შემდეგი ჟურნალები შეგიძლიათ ნახოთ: Social Education (სოციალური განათლება) და Social Studies and the Young Learner (სოციალური მეცნიერებანი და ნორჩი მოსწავლეები).
- **National Science Teachers Association (NSTA)** (<http://nsta.org>). (მასწავლებელთა მეცნიერების ეროვნული ასოციაცია). ასოციაციაში 55000 პირია გაწევრიანებული. ასოციაციის ვებგვერდი მეცნიერი პედაგოგებისთვის ბევრ საინტერესო ინფორმაციას შეიცავს. აღნიშნული ასოციაცია აყალიბებს ეროვნული მეცნიერების საგანმანათლებლო სტანდარტებს და გამოსცემს შემდეგ ჟურნალებს: Science and Children (მეცნიერება და ბავშვები), Science Scope (მეცნიერების მიზანი), The Science Teacher (მეცნიერების მასწავლებელი), და Journal of College Science Teaching (ჟურნალი კოლეჯში მეცნიერების სწავლების შესახებ).
- **International Reading Association (IRA)** (<http://www.ira.org>). (მკითხველთა საერთაშორისო ასოციაცია). ასოციაცია კითხვის მასწავლებლებს საერთაშორისო მასშტაბით სთავაზობს შემდეგ ჟურნალებს: The Reading Teacher (კითხვის მასწავლებელი), Journal of Adolescent and Adult Literacy (ჟურნალი მოზარდთა და ზრდასრულთა წიგნიერების შესახებ), და the Reading Research Quarterly (კვარტალური გამოცემა კითხვის კვლევის შესახებ).

ვიზიტი უნივერსიტეტის ბიბლიოთეკაში

ინტერნეტში თქვენთვის საინტერესო მასალის ძიებისას არ გამოგრჩეთ ინფორმაციის მოპოვების მნიშვნელოვანი და ადვილი წყარო – თქვენი უნივერსიტეტის ბიბლიოთეკარი. უნივერსიტეტის ბიბლიოთეკების უმეტესობას (განსაკუთრებით, საჯარო ბიბლიოთეკებს) ჰყავს მორიგე ბიბლიოთეკარები, რომლებიც ასეთ სიტუაციებში დაგეხმარებიან. ჩვენს უნივერსიტეტს ჰყავს ბიბლიოთეკარი, რომელიც ერკვევა როგორც საშუალო, ასევე უმაღლესი განათლების საკითხებში და საკმაოდ კარგი რჩევების მიცემა შეუძლია იმ-ათთვის, ვისაც საცაემი წიგნების ძიება აშინებს. თუმცა თუ ბიბლიოთეკაში ვიზიტისას ბიბლიოთეკარს არ სცალია, შეგიძლიათ, მუშაობა დაიწყოთ შემდეგი მასალით:

- კომპიუტერებით. კატალოგების მაგივრად, რომლებიც, შესაძლოა, ძველი დროიდან გვახსოვდეს, თქვენ იპოვით კომპიუტერულ პროგრამას, რომლითაც შეგიძლიათ გაეცნოთ ბიბლიოთეკაში არსებული მასალების ჩამონათვალს. თქვენ ასევე შეგიძლიათ ნახოთ ინფორმაცია სხვა ბიბლიოთეკების შესახებ, რომლებთანაც თქვენს ბიბლიოთეკას დადებული აქვს შეთანხმება წიგნების თხოვების შესახებ. ელექტრონულ მონაცემთა ბაზები საოცრად მარტივია გამოსაყენებლად და კარგი საშუალებაა თქვენი კვლევისთვის საჭირო ლიტერატურის ძიების დასაწყებად.
- ERIC CD-ROM-ზე. იმავე კომპიუტერის დახმარებით, რომელიც შეიცავს ბიბლიოთეკის ელექტრონულ მონაცემთა ბაზას, შეგიძლიათ ნახოთ ERIC-ის ვერსია CD-ROM-ზე. თქვენ შესაძლებლობა გექნებათ, გამოიყენოთ იგივე საძიებო საშუალება, რომელიც ზემოთ იყო განხილული.
- Browsing the stacks. (წიგნის საცავის დათვალიერება). ელექტრონულ მონაცემთა ბაზაზე საუბრისას ჩვენ გამოგვჩა მასალების მოპოვება წიგნის საცავების დათვალიერების გზით. ეს საჯარო ბიბლიოთეკებში წიგნის ძიების მეთოდს ჰგავს, როდესაც, მაგალითად, ფანტასტიკის ჟანრში წასაკითხ წიგნს ეძებთ. თუ იპოვეთ თემა-

ტიკის მიხედვით ის თაროები, სადაც თქვენთვის საინტერესო ლიტერატურაა განთავსებული, ძალიან ნაყოფიერი იქნება წიგნების გადათვალიერება. თქვენ ასევე შეგიძლიათ იპოვოთ თქვენთვის საინტერესო ლიტერატურა წიგნში მითითებული შენიშვნების მეშვეობით.

თქვენი მასალის შეფასება

მას შემდეგ, რაც მასალას შეაგროვებთ, თქვენ უნდა შეაფასოთ იგი. პირველ რიგში უნდა გაერკვეთ, რამდენად ეხება ეს მასალა თქვენს საკვლევ თემას. თუ მასალა კავშირშია თემასთან, მაშინ უნდა შეაფასოთ ამ მასალის ხარისხი, მაგალითად, მოპოვებულია თუ არა იგი მეცნიერული ჟურნალიდან ან ცნობილი გაზეთიდან? არის თუ არა ეს ინფორმაცია ვინმეს პირადი აზრი, თუ სამეცნიერო კვლევის შედეგია? ბუნებრივია, ინფორმაციის სხვადასხვა წყაროს სანდოობის განსხვავებული ხარისხი აქვს.

მასალის შეფასებისას, პირველ რიგში, შეხედეთ მისი გამოცემის თარიღს და წყაროს, საიდანაც მოიპოვეთ სხენებული მასალა. შეხედეთ წიგნის საავტორო უფლებების თარიღს, რომელიც მითითებული იქნება სტატიის გამოცემის თარიღთან. როდესაც გასურთ შეისწავლოთ კონკრეტული საკითხი და მიმდინარე პროცესები, ეს, ბუნებრივია, მოითხოვს, რომ კვლევა ეყრდნობოდეს განახლებულ ინფორმაციასა და მასალებს.

შემდეგ უნდა გაარკვიოთ, თუ საიდან მოიპოვეთ მასალა. მაგალითად, იპოვეთ თუ არა თქვენი მასალა რეცენზირებულ ან ურეცენზიო ჟურნალში? ჟურნალებში, რომელთაც რეცენზიები ახლავს, სტატიები შემოწმებულია ექსპერტთა ჯგუფის მიერ და, შესაბამისად, ასეთ სტატიას უფრო მეცნიერული ხასიათი აქვს და არის სანდო, ვიდრე რეცენზიის გარეშე სტატიები ჟურნალებიდან ან, უბრალოდ, პოპულარული ჟურნალებიდან. რეცენზირებულ ჟურნალებში გამოქვეყნებული მეცნიერული სტატიები უნდა შეესაბამებოდეს გარკვეულ მოთხოვნებს, უნდა იყოს შესაბამისი ფორმატისა და დაწერილი იყოს კვლევისთვის დადგენილი პროცედურების დაცვით.

ასევე უნდა დარწმუნდეთ, რომ კონკრეტული წყაროდან მიღებული ინფორმაცია არის მიუკერძოებელი და ობიექტური. იშველიებს თუ არა ავტორი დამამტკიცებელ საბუთს ინტერპრეტაციის გასამყარებლად? არის თუ არა სტატიის შინაარსი, ძირითადად, კერძო პირების პირადი აზრი, თუ იგი შეიცავს სათანადოდ შეგროვებულ და გაანალიზებულ მონაცემებს? დაბოლოს, შემატებს თუ არა აღნიშნული მასალა რამეს თქვენს საკვლევ თემაზე უკვე შეგროვებულ ინფორმაციას? აღრმავებს თუ არა აღნიშნული მასალა თქვენს ცოდნას და ღირს თუ არა, რომ მას მიაქციოთ ყურადღება?

განსაკუთრებული სიფრთხილე გმართებთ, როდესაც აფასებთ ინტერნეტის საშუალებით მოპოვებულ ინფორმაციას, რადგან ნებისმიერ პირს შეუძლია, ინტერნეტით განათავსოს მასალა. მხოლოდ ის, რომ ინტერნეტის საძიებო პორტალმა გიჩვენათ კონკრეტული მასალა, არ ადასტურებს მის სიზუსტესა და სანდოობას. ინტერნეტით მოძიებული მასალა საგულდაგულოდ უნდა შემოწმდეს – რამდენად არის იგი ტენდენციური, მიკერძოებული, სავარაუდო ან ზუსტი.

ბიბლიოთეკაში და ინტერნეტის საშუალებით ეფექტური ძიების მეშვეობით მოიპოვებთ მრავალფეროვან მასალას თქვენი საკვლევი თემის შესახებ. ორივე საძიებო მეთოდის გამოყენებით თქვენ შეაგროვებთ ინფორმაციას, რომელიც როგორც განახლებულია, ასევე ყოვლისმომცველია. დროთა განმავლობაში თქვენ უფრო მეტ გამოცდილებას შეიძენთ და შესაძლებლობა გექნებათ, მასალის ძიება უფრო ეფექტურად განახორციელოთ.

მოკლე მიმოხილვა

საკვლევი თემისთვის საჭირო მასალის იდენტიფიცირების შემდეგ თქვენ გადადინართ შემდეგ ეტაპზე, რაც ლიტერატურის მიმოხილვას გულისხმობს. როგორც წესი, ლიტერატურის მიმოხილვის შემდეგ წერთ მოკლე დასკვნებს და ახდენთ თქვენი მასალის კლასიფიცირებას. ზოგჯერ მოსწავლეები კითხულობენ – რისთვის არის საჭირო ორიგინალის, სტატიის, მოხსენების წაკითხვა და მოკლე მიმოხილვა, მაშინ, როდესაც აღნიშნულ ლიტერატურას კარგად დაწერილი რეცენზიები ახლავს? ამის ორი ძირითადი მიზეზი არსებობს: პირველი, არსებული რეცენზია არ არის ყოველთვის კარგი. იგი, შესაძლოა, არ იყოს სტატიის შინაარსის ზუსტი მიმოხილვა ან დასკვნა. მეორე, როგორც წესი, სტატიის მხოლოდ სრულად წაკითხვით გექლევათ შესაძლებლობა, მიიღოთ უამრავი საინტერესო ინფორმაცია (თქვენ ამაში დარწმუნდებით).

მოკლე მიმოხილვის პროცესის დასაწყებად დაალაგეთ სტატიები და სხვა მასალები ქრონოლოგიურად. მასალის შესწავლა დაიწყეთ ბოლო გამოცემიდან, რაც კვლევისთვის კარგი სტრატეგიაა, რადგან ბოლო/ახალი კვლევა, სავარაუდოდ, უფრო სასარგებლოა, ვიდრე აღრინდელი. ასევე, ბოლოდროინდელ კვლევებში შეიძლება მითითებული იყოს წინამორბედი კვლევები, რომელთა შესახებ თქვენ გაგონილიც კი არ გქონდათ. თითოეული მასალის შესწავლისას უნდა გაითვალისწინოთ შემდეგი:

1. თუ სტატიას ახლავს რეცენზია ან დასკვნა, რაც სტატიების უმეტესობას აქვს, წაიკითხეთ და განსაზღვრეთ, რამდენად გამოსადეგია იგი თქვენი კვლევისთვის.
2. გადაათვალიერეთ სტატია, რათა განსაზღვროთ მასში განხილული მთავარი თემები.
3. კატალოგში ან კომპიუტერულ მონაცემთა ბაზაში ჩაწერეთ ნაშრომის სრული ბიბლიოგრაფიული მონაცემები. კატალოგის ბარათში ან მონაცემთა ბაზაში მიუთითეთ ბიბლიოთეკაში მიმართვის ნომერი, თუ წყარო წიგნია. ეს საკმაოდ მოსაწყენი პროცესია, თუმცა აუცილებელია. როდესაც ადგილზევე ახდენთ მასალის მოკლე მიმოხილვას, ამით ზოგადად თქვენს დროსა და ენერჯიას. თუ თქვენ იცით, რომ ლიტერატურის წყაროზე მითითება კონკრეტული წერის ფორმატის მიხედვით უნდა იყოს შედგენილი, მაგალითად, როგორც ეს *Publication Manual of the American Psychological Association (APA)* – ამერიკის ფსიქოლოგთა ასოციაციის გამოცემაშია აღწერილი, მაშინ შეადგინეთ თქვენი ბიბლიოგრაფიული მონაცემები ამ ფორმატის მიხედვით. მაგალითად, APA-ს წერის ფორმატით ჟურნალის სტატიის წყაროზე მითითება უნდა გამოიყურებოდეს შემდეგნაირად:

სნურდი, ბ. ჯ. (1995). გაუმჯობესებული აღრიცხვის სწავლების დროს თეთრი ცარცის გამოყენება ყვითელ ცარცთან შედარებით. ჟურნალი „Useless Findings“, 11, 1-99.

მოცემულ მაგალითში 1995 არის გამოცემის თარიღი, 11 არის ჟურნალის ტომის ნომერი, 1-99 არის გვერდების ნომრები. APA-ს მიერ შემუშავებული წერის ფორმატი შეიცავს წყაროს მითითების სტილს ნებისმიერი სახის მასალისთვის. როგორ ფორმატსაც არ უნდა იყენებდეთ, გამოიყენეთ იგი ყოველთვის ერთნაირად და დარწმუნდით, რომ ბიბლიოგრაფიული მითითებები არის ზუსტი. წინასწარ არასდროს იცით, როდის შეიძლება დაგჭირდეთ მითითებული მასალის ხელახლა ნახვა დამატებითი ინფორმაციის მისაღებად.

4. მოახდინეთ სტატიების სისტემური კლასიფიცირება და კოდიფიკაცია, შემდეგ დაუმატეთ აღნიშნული კოდი მონაცემთა ბაზაში ან კატალოგის ბარათში გამოსაჩენ ადგილას, მაგალითად, ზედა, მარჯვენა კუთხეში. კოდის მეშვეობით თქვენ შეგეძლება თქვენი მასალების კატეგორიების მიხედვით დახარისხება. კოდიფიცირება დაგეხმარებათ მასალების დახარისხებაში, დალაგებაში, ანალიზში, სინთეზირებასა და ლიტერატურის მოკლე მიმოხილვის დაწერაში. თქვენი სტატიების კოდიფიცირება და ჩანაწერების წარმოება არის მნიშვნელოვანი მათი სისტემატიზაციისთვის. ასევე, არსებობს კომპიუტერული პროგრამები კოდიფიცირებისთვის. უახლესი მონაცემთა საძიებო კომპიუტერული პროგრამები არის: HyperSEARCH და EndNote.
5. მოკლედ მიმოხილეთ, მიუთითეთ წყაროს შესახებ და გადმოეცით მასალის ძირითადი არსი (დამიჯერეთ, თქვენ აუცილებლად წაიკითხავთ თქვენ მიერ დაწერილ მოკლე მიმოხილვას მოგვიანებით). თუ სტატია ეხება ვილაცის პირად აზრს, დაწერეთ ავტორის შეხედულების ძირითადი საკითხები, მაგალითად: „ჯონს მიაჩნია, რომ მშობლების მონალისებზე გამოყენება საჭიროა, რადგან...“ (ჩამოთვალეთ მიზეზები). თუ ეს არის ნაშრომი, მიუთითეთ პრობლემა, პროცედურები (მონაწილეებისა და საშუალებების ჩათვლით) და ძირითადი დასკვნები. განსხვავებულად ჩაინიშნეთ თქვენთვის განსაკუთრებით საინტერესო ან კვლევის უნიკალური ასპექტი, მაგალითად, ახალი საზომი ინსტრუმენტების გამოყენება. ყურადღებით შეამოწმეთ მასალა. დარწმუნდით, რომ რაიმე მნიშვნელოვანი არ გამოგრჩათ. თუ სტატიის დასაწყისში მოცემული რეცენზია შეიცავს სრულ ინფორმაციას (რაშიც ეჭვი მეპარება), გამოიყენეთ აღნიშნული.
6. მიუთითეთ ნებისმიერი აზრი, რაც სტატიის წაკითხვისას გაგიჩნდებათ, მაგალითად, ეს შეიძლება იყოს ისეთი საკითხი, რომელშიც სტატიის ავტორს არ ეთანხმებით (აღნიშნული სახის ჩანაწერზე მიუთითეთ X), ან ისეთი საკითხები, რომლებიც ვერ გაიგეთ (მიაწერეთ ?). მაგალითად, თუ ავტორი აცხადებს, რომ მან გამოიყენა ორმაგად ბრმა პროცედურა და თქვენ არ იცნობდით ამ კონკრეტულ ტექნიკას, თქვენს მონაცემთა ბაზაში ან კატალოგის ბარათზე, ან გვერდის ფოტოპირზე თქვენ უნდა დაუსვათ კითხვის ნიშანი ამ განცხადების გასწვრივ. მოგვიანებით შეიძლება გაიგოთ, თუ რა იგულისხმებოდა ამ მეთოდში.
7. ჩაინიშნეთ ყველა განცხადება, რომლებიც შეიცავს პირდაპირ ციტირებას ან პირად რეაქციას: პლაგიატიზმი (შეგნებული თუ უნებლიე) აბსოლუტურად მიუღებელია და იწვევს არასასურველ შედეგებს. თქვენს მონაცემთა ბაზაში ან კატალოგის ბარათში პირდაპირი ციტირების ამოწერისას თუ არ ჩასვამთ მას ბრჭყალებში, მოგვიანებით თქვენ შეიძლება დაგავიწყდეთ, რომ ეს პირდაპირი ციტირება იყო. თქვენ ასევე უნდა მიუთითოთ იმ გვერდის ზუსტი ნომერი, რომელზეც ციტატა იყო მოყვანილი, რადგან მოგვიანებით შეიძლება თქვენს ნაშრომში აღნიშნული ციტირების გამოყენება მოგიხდეთ. თუმცა თქვენი კვლევის გეგმაში ან მოხსენებაში პირდაპირი ციტირებები მინიმალური ოდენობით უნდა გამოიყენოთ; ორივე უნდა დაიწეროს თქვენი, და არა სხვა მკვლევარების, სიტყვებით. მიუხედავად ამისა, ზოგჯერ პირდაპირი ციტირება შეიძლება საკმაოდ დროული და საჭირო აღმოჩნდეს. თუმცა დარწმუნდით, რომ საჭირო ბიბლიოგრაფიული ინფორმაცია სრულად ჩაინიშნეთ.

როგორი ფორმატიც არ უნდა აირჩიოთ ბიბლიოგრაფიული მონაცემების შედგენისას, აუცილებლად გაუფრთხილდით თქვენს ჩანაწერებს. გააკეთეთ მათი ასლები და შეინახეთ დაცულ ადგილას. როდესაც დაასრულებთ ლიტერატურის მიმოხილვის პროცესს, ამ

მონაცემთა ბაზის შექმნაში ბევრი სამუშაო დრო გეჭნებათ დახარჯული. მოსწავლეები ტირილამდე მისულან, როდესაც დარჩენიათ თავიანთი ჩანაწერები ავტობუსში ან კაფეში, მაგიდაზე, ან წაშლიათ მთელი ინფორმაცია კომპიუტერული ვირუსის გამო. მიუხედავად დიდი სიმპათიისა, თქვენს ხელმძღვანელს მხოლოდ იმის თქმა შეუძლია ასეთ შემთხვევაში, რომ დაიწყეთ ყველაფერი თავიდან. ასევე, როდესაც კვლევის ანგარიში დასრულებულია, ბარათები ან კომპიუტერულ მონაცემთა ბაზა შეიძლება დააარქივოთ (ფოტოპირები შეიძლება მოათავსოთ დიდ ბაინდერებში) და შეინახოთ სამომავლო კვლევებისთვის (არავინ დაკმაყოფილებულა მხოლოდ ერთი კვლევის ჩატარებით).

ლიტერატურის ანალიზი, სისტემატიზაცია და ალწერა

გემის შედეგების დროს დამწყებ მკვლევრებს ყველაზე მეტად ლიტერატურის მიმოხილვის დაწერაზე ფიქრი აშინებთ. უფრო მეტი დრო იხარჯება იმაზე ნერვიულობით, თუ როგორ დაწეროთ მიმოხილვას, ვიდრე უშუალოდ მიმოხილვის დაწერას სჭირდება. ასეთი გადაუწყვეტელობა, ძირითადად, გამოწვეულია ლიტერატურის მიმოხილვის დაწერის გამოცდილების უქონლობით.

• აღწერეთ ფაქტები და გაამყარეთ პირადი შეხედულებები. მიუთითეთ წყაროზე ფაქტებისა და პირადი შეხედულებების გასამყარებლად. გაითვალისწინეთ, რომ ფაქტები სშირად ეფუძნება ემპირიულ მონაცემებს, მოსაზრებები კი არა. სარწმუნოების იერარქიაში ფაქტები უფრო სარწმუნოა, ვიდრე პირადი აზრი. მიმოხილვაში განასხვავეთ ფაქტები და პირადი აზრები. • ცხადად განსაზღვრეთ ტერმინები და იყავით თანმიმდევრული ტერმინების გამოყენებისას. • მოახდინეთ შინაარსის ლოგიკური სისტემატიზაცია. • თქვენი ნაწერი მიმართეთ კონკრეტული მკითხველისკენ. როგორც წესი, ლიტერატურის მიმოხილვა განკუთვნილია შედარებით მიაშიტი მკითხველისთვის, რომელსაც საკითხზე ზოგადი წარმოდგენა აქვს, თუმცა სჭირდება დამატებითი განათლება, რომ გაიგოს საკითხის არსი ან საგანი. არ ჩათვალოთ, რომ თქვენმა მკითხველებმა იციან იგივე, რაც თქვენ, მოცემული საკითხისა და ლიტერატურის შესახებ! მათ არ იციან, ასე რომ, თქვენ უნდა გაანათლოთ ისინი.	• იხელმძღვანელოთ დადგენილი წერის ფორმატით. წერის ფორმატში აღნიშნულია, რა სტილში უნდა გაკეთდეს თავების სათაურები, ცხრილი როგორ უნდა ავაგოთ, როგორ უნდა შევადგინოთ შენიშვნები და ბიბლიოგრაფიული მონაცემები. დადგენილი წერის ფორმატებიდან ყველაზე სშირად იყენებენ ამერიკის ფსიქოლოგთა ასოციაციის სახელმძღვანელოს (მეხუთე გამოცემა) და ჩიკაგოს წერის ფორმატს (მეთხუთმეტე გამოცემა). • თავი აარიდეთ ჟარგონის გამოყენებას. • ყველა ძირითადი თავი დაიწყეთ მისი მოკლე მიმოხილვით. მიმოხილვა შეიძლება დაიწყოს შემდეგნაირად: „ამ თავში სამი ძირითადი საკითხი იქნება განხილული. პირველი შეეხება.....“. • ყველა ძირითადი თავი დაასრულეთ დასკვნით, რომელშიც თავს მოუყრით ძირითად იდეებს.

2-3 ბრაზა. რჩევები ტექნიკური წერისთვის

ლიტერატურის მიმოხილვა მოითხოვს წერის ტექნიკურ ფორმას, რაც არ ჰგავს ჩვენ მიერ ძირითადად შესრულებულ ნაწერებს. ტექნიკური წერის დროს ფაქტები უნდა აღიწეროს და პირადი აზრები დასაბუთდეს. მაგალითად, თუ აცხადებთ, რომ ოპიოს შტატში იმ მოზარდების პროცენტული მაჩვენებელი, რომლებიც საშუალო სკოლაში სწავლას თავს ანებებენ, გაიზარდა ბოლო 10 წლის განმავლობაში, თქვენ ასევე უნდა მიუთითოთ ამ ინფორმაციის მიღების წყარო. ტექნიკური წერა არის

ზუსტი და მოითხოვს განსაზღვრებების სიზუსტეს და ტერმინების გამოყენების დროს თანმიმდევრულობას. თუ ტერმინი *მიღწევა* მნიშვნელოვანია თქვენი მიმოხილვისთვის, თქვენ ასევე უნდა მიუთითოთ, რას გულისხმობთ მასში და უნდა იყოთ თანმიმდევრული ერთი და იმავე მნიშვნელობით აღნიშნული ტერმინის გამოყენებისას მთელი წერილობითი ნაშრომის დროს. №2–3 გრაფა აჯამებს ლიტერატურის მიმოხილვის დროს ტექნიკური წერისთვის გამოსადეგ მნიშვნელოვან რჩევებს.

ლიტერატურის მოკლე მიმოხილვის სწორად დაწერის შემთხვევაში, მისი ანალიზი, სისტემატიზება და აღწერა გაცილებით გაგიაღვილებათ. დასაწყისისთვის უნდა გადახედოთ თქვენს ჩანაწერებს, რითიც მეხსიერებას გაავარჯიშებთ. ეს დაგეხმარებათ იმის გადაწყვეტაში, თუ რომელი მასალა არ გამოდგება გამოსაყენებლად, ვინაიდან არ არის საკმარისად დაკავშირებული თქვენს საკვლევ თემასთან; ან შეეცადოთ ისეთი მასალის გამოყენებას, რომელიც არ არის თქვენს თემასთან კავშირში; მოკლე მიმოხილვა, როგორც ჰიპოთეზის საფუძველი, ასევე დასაბუთებაც არის და ამიტომ უნდა შეიცავდეს მხოლოდ იმ მასალას, რომელიც ამ მიზნის მისაღწევად გამოგადგებათ. ქვემოთ მოყვანილი რჩევები თქვენთვის სასარგებლო უნდა იყოს:

- *გააკეთეთ მონახაზი.* ნუ იწუწუნებთ. როგორც არ უნდა იყოს თქვენი მონახაზი, იგი დაზოგავს თქვენს დროს სამომავლოდ და გაზრდის შანსს, რომ მოკლე მიმოხილვა იყოს სისტემატიზებული. მონახაზი არ უნდა იყოს ზედმიწევნით დეტალური. დაიწყეთ მთავარი თემების იდენტიფიცირებით და ჩამოაყალიბეთ, როგორი თანმიმდევრობით წარმოადგენთ მათ. მაგალითად, მონახაზი კვლევისთვის, რომელიც ეხება ანაზღაურების მქონე არაპროფესიონალების მონახლისე მშობლებთან შედარებას, შეიძლება დაიწყოს სათაურით: „ლიტერატურა ანაზღაურების მქონე არაპროფესიონალების შესახებ“; „ლიტერატურა მონახლისე მშობლების შესახებ“ და „ლიტერატურა, რომელიც აღნიშნულ ორ კატეგორიას ადარებს“. გახსოვდეთ, რომ მუშაობის პროცესში, ნებისმიერ დროს შეგიძლიათ დაამატოთ ან ამოიღოთ საკითხები თქვენი მონახაზიდან. შემდეგი ნაბიჯი იქნება თითოეული ძირითადი სათაურის პატარა ქვესათაურებად დაყოფა. ამის საჭიროება თქვენი საკვლევი თემით იქნება განპირობებული. რაც უფრო რთული იქნება თქვენი თემა, მით უფრო მეტი ქვეთავის დამატება დაგჭირდებათ. როდესაც დაასრულებთ მონახაზზე მუშაობას, თქვენ აუცილებლად მოგიხდებათ ზოგიერთი თავის გადაადგილება, დამატება ან წაშლა, რაც გაცილებით ადვილია.
- *თქვენი მონახაზის მიხედვით გააკეთეთ თქვენი მასალის ანალიზი.* სხვა სიტყვებით რომ ვთქვათ, განსაზღვრეთ, რომელ ქვეთავს მიესადაგება თითოეული მასალა. შემდეგ მოახდინეთ თქვენი მასალის სისტემატიზაცია. თუ ისე აღმოჩნდა, რომ მასალას არ აქვს მიჩენილი თავისი ადგილი, შეიძლება ვივარაუდოთ სამი რამ: (1) თქვენი მონახაზი არ იყო სწორად შედგენილი; (2) მოკლე აღწერილობაში მითითებული მასალა არ არის შესაბამისი და უნდა იყოს ამოღებული; (3) მასალები, მართალია, მოკლე მიმოხილვისთვის გამოუსადეგარია, თუმცა შეიძლება გამოგადგეთ კვლევის გეგმის რომელიმე ნაწილისთვის ან მოხსენებისთვის. აღწერილობითი კვლევის პირადი მოსაზრებების შემცველი სტატები ხშირად გამოსადეგია შესავალი ნაწილისთვის, მაშინ როცა ფორმალური კვლევები უფრო გამოსადეგია შესაბამისი ლიტერატურის მიმოხილვის ნაწილში.
- *გაანალიზეთ მასალა თითოეული ქვეთავის მიხედვით მსგავსებისა და სხვაობის დასადგენად.* თუ სამი სხვადასხვა მასალა ერთსა და იმავე აზრს შეიცავს, თქვენ არ დაგჭირდებათ თითოეულის აღწერა; უკეთესია, გააკეთოთ

ერთი შემავაზამებელი განცხადება და მიუთითოთ სამ განსხვავებულ წყაროზე, როგორც ქვემოთ მოყვანილ მაგალითშია:

რამდენიმე კვლევის შედეგად აღმოჩნდა, რომ მათემატიკის გაუმჯობესებული სწავლების დროს თეთრი ცარცი უფრო ეფექტურია, ვიდრე ყვითელი (სნურდი, 1995; ტრივია, 1994; ზიგი, 1984).

- ნათლად მიმოიხილეთ ძველი კვლევა. არ მოიყვანოთ დიდი რაოდენობით ციტატები ან აღმოჩენების ჩამონათვალი (ჯონსმა აღმოაჩინა ა, სმიტმა – ბ, ბრაუნმა – გ). თქვენი ამოცანაა მასალების გასაგებად თავმოყრა და შეჯამება. არ უგულებელყოთ ის მიმართულება, რომლის კვლევების უმეტესობაშიც ჩამოყალიბებულია თქვენი პირადი აზრის საწინააღმდეგო მოსაზრება. გაანალიზეთ და შეაფასეთ ურთიერთსაწინააღმდეგო ნაშრომებიც და შეეცადეთ იპოვოთ შესაძლო ახსნა. მაგალითად:

აღნიშნული ნაშრომების საწინააღმდეგოდ, როტენსტუდეს ნაშრომი (1998), ამტკიცებს, რომ ყვითელი ცარცი უფრო ეფექტურია ტრიგონომეტრიის სწავლის დროს. თუმცა შესწავლილი ჯგუფების სიდიდესა (ჯგუფში ორი მოსწავლე) და კვლევის ხანგრძლივობას (ერთი სასწავლო წელი) შესაძლოა, კვლევის შედეგებზე გავლენა ჰქონოდა.

- ჰიპოთეზის წამოყენებამდე ჯერ განიხილეთ ის მასალა, რომელიც ნაკლებად არის დაკავშირებული თქვენს პრობლემასთან და შემდეგ ის, რომელიც უშუალო კავშირშია განსახილველ თემასთან. იფიქრეთ დიდ V-ზე. დიდი V-ს ძირში არის თქვენი ჰიპოთეზა; თქვენი ჰიპოთეზის თავზე არის ის ნაშრომები, რომლებიც ყველაზე მეტადაა დაკავშირებული მასთან და ა.შ. ლიტერატურა ისე უნდა იყოს ორგანიზებული და წარმოდგენილი, რომ ლოგიკურად, ფრთხილად და დამაჯერებლად მიგვიყვანოს დასკვნამდე, ანუ ჰიპოთეზამდე. ხაზი გაუსვით ან შეაჯამეთ თქვენი მიმოხილვის მნიშვნელოვანი ასპექტები, რათა მკითხველისთვის ადვილად აღსაქმელი იყოს. თუ თქვენს პრობლემას ერთზე მეტი მნიშვნელოვანი ასპექტი აქვს, თქვენ, შესაძლოა, გქონდეთ ორი V ან ერთი V, რომელიც ლოგიკურად მიგვიყვანს ორ დამაჯერებელ დასკვნამდე.
- დაასრულეთ მიმოხილვა ლიტერატურის შესახებ მოკლე დასკვნით. დასკვნის სიდიდე დამოკიდებულია მიმოხილვის სიდიდეზე. იგი უნდა იყოს საკმაოდ დეტალური, რათა ნათლად დაგვანახვოს ლოგიკური ჯაჭვი, რომელსაც მისდევდით დასკვნის გაკეთების პროცესში.

წარის უნარ-ჩვევები და რჩევები

ლიტერატურის მიმოხილვის დაწერაში დაგეხმარებათ შემდეგი საშუალებები და სტრატეგიები:

ლიტერატურის მატრიცა

წაკითხული ლიტერატურის შესახებ ჩანაწერების გასაკეთებლად კარგი საშუალებაა მატრიცის შედგენა (იხილეთ 2-4 და 2-5 გრაფები). მატრიცის მეშვეობით შეგიძლიათ თქვენი აზრების ორგანიზება; აბსცისის ღერძის გასწვრივ ჩამოთვალეთ ავტორთა სახელები და გამოცემის წელი; ორდინატის ღერძის გასწვრივ ჩამოთვალეთ ის ცვლადები/თემები/საკითხები, რომლებიც წამოჭრილია კვლევების დროს. მატრიცა შემოგთავაზებთ თქვენ მიერ წაკითხული ლიტერატურისა და კვლევებისთვის საერთო დამახასიათებელი ელემენტების რუკას.

თემატური და ქრონოლოგიური მიმოხილვა

მიაქციეთ ყურადღება იმ თემებს, რომლებიც მატრიცის დახმარებით გამოიკვეთა და წერილობითი თხრობის დროს გამოიყენეთ ქვეთავების სახით, რითაც თქვენ მიიღებთ ავტორთა შედარებებსა და სხვაობებს. ამის მსგავსად თითოეულ კატეგორიაში გააკეთეთ ლიტერატურის სისტემატიზაცია, დაიწყეთ ყველაზე ადრეული გამოცემებით და დაამთავრეთ ბოლო გამოცემებით. ხშირად შემუშავებული სტრატეგია გიჩვენებთ თქვენი კვლევისთვის საინტერესო სფეროში ტენდენციების ცვალებადობას.

მოკლე მიმოხილვის შემაჯამებელი განცხადება

შემაჯამებელ განცხადებას სხვადასხვა დანიშნულება აქვს. უპირველეს ყოვლისა, იგი გვთავაზობს კვლევის დასაწყებად კარგ მასალას იმ მხრივ, რომ მასში მოცემულია ინფორმაცია წინამორბედ კვლევებზე. მეორე მხრივ კი, იგი ხაზს უსვამს თქვენი კვლევის აუცილებლობას და პოტენციას, წვლილი შეიტანოს უკვე არსებულ კვლევებში. თუ თქვენ გსურთ გრანტის მოპოვება, რათა კვლევაში დაგეხმაროთ, ასეთ შემთხვევაში მნიშვნელოვანია, არსებობდეს კავშირი თქვენს კვლევასა და წინა კვლევებს შორის. გარდა ამისა, შემაჯამებელი განცხადება საშუალებას გაძლევთ, სხვებს გააცნოთ ინფორმაცია კვლევის შედეგად მიღებული ახალი მიდგომების შესახებ, რასაც ასევე დადებითი გავლენა ექნება თქვენს კვლევაზე.

ლიტერატურის მიმოხილვის სანახავად ეწვიეთ პარტნიორ ვებგვერდს შემდეგ მისამართზე: www.prenhall.com/mills და წაიკითხეთ ლიტერატურის მიმოხილვა ტესტირების პროგრამის შესახებ (Review of Literature on High Stakes Testing).

ავტორები	წელი	კვლევაში განხილული ცვლადები		

2-4 ბრაუზა. ლიტერატურის მატრიცა

ავტორები	წელი	კვლევებში განხილული ცვლადები													
		აკადემიური მიღწევები	სამშენებლო მოსამსახურეები	სოციალური ადაპტაცია	შესაცვლელი შედეგულემა	წვევითი განათლება	ქორაქების სადგომი პარკები	დამატებითი საგანმანათლებლო ორგანო S.E.S.	I.Q.	სკოლის მრჩეველი	საკითხის გადაწყვეტა				
კრამერი, ვ. და დორსი, ს.	1970	•	•												
ბურკი, ს.ფ. და ნეილორი, დ.რ.	1971	•	•												
კოლინსი, რ.ჯ. და ქოულტერი, ფ.	1974	•	•	•											
მაქკუი ლ.დ. და სპისერი, ბ.ჯ.	1975	•	•	•											
ლასუი, ს. და ბლერი, დ.	1979	•				•									
პარკერი, ლ.	1979	•				•									
პარკერი, ლ.	1981	•		•						•					
ბელი, დ.პ.	1962	•								•					
სმიტი, თ.ს., ჰუსბანდსი, ლ.ტ., და სორიი, დ.	1969	•											•		
ვალენი, თ.ს., და ფრედი, მ.ა.	1973	•													
ბლეუქი, ფ.ს. და ბარგარი, რ.რ.	1975	•													
ბუდმანი, თ.ლ.	1975	•													
სპლიტი, პ., და რასპუენი, ჯ.	1977														
დე ნოსე, დ.ა. და კელსი, რ.მ.	1981	•		•									•		•
ალანი, ჯ., და ბარდსლეი, პ.	1983														
კინგი, მ.	1984	•													
თომასი, ბ.დ.	1978	•													
რაპმანი, ზ.	1987														
მილსი, ბ.ე.	1989	•		•											

ბრაუნ 2-5. ლიტერატურის მატრიცის ნიმუში

წყარო: „მაგნეტი გარდამავალ ასაკში“, გ.ი. მილსი, 1985, გამოუქმებელი თეზისი. ფერთი, აესტრალია. დასავლეთ აესტრალიის ტექნიკური უნივერსიტეტი.

სამოქმედო კვლევის გეგმა

იდეალურ შემთხვევაში ძიებისა და ლიტერატურის მიმოხილვის ეტაპზე თქვენ მიერ დახარჯული დრო აუცილებლად გამოიღებს შედეგს. ასევე, ეს შეიძლება დაგეხმაროთ პრაქტიკული მიდგომის პოვნაში.

კვლევის ამ ეტაპზე თქვენ უნდა შეიმუშაოთ სამოქმედო გეგმა, რომელიც შეაჯამებს თქვენს ნაფიქრალს და რითაც შემდგომ იხელმძღვანელებთ სამოქმედო კვლევის წერისას. გეგმა უნდა შეიცავდეს ქვემოთ აღწერილ ცხრა საფეხურს (ადაპტირებული, ელიოტი, 1991; კემისი და მაქთაგარტი, 1988):

1. მოახდინეთ პრიორიტეტული სფეროს ფორმულირება;
2. განსაზღვრეთ ცვლადები;
3. ჩამოაყალიბეთ კვლევის მთავარი შეკითხვა;
4. აღწერეთ ჩარევა ან ინოვაცია;
5. აღწერეთ სამოქმედო კვლევის ჯგუფში მონაწილე პირები;
6. აღწერეთ განსახორციელებელი მოლაპარაკებები;
7. ჩამოაყალიბეთ დროის დიაგრამა;
8. შეადგინეთ საჭირო მასალის ჩამონათვალი;
9. შეიმუშავეთ მონაცემთა შეგროვების იდეები.

მოახდინეთ პრიორიტეტული სფეროს ფორმულირება

პრიორიტეტული სფერო განსაზღვრავს თქვენი კვლევის მიზნებს. დასაწყისისთვის, ჩამოაყალიბეთ და დაასრულეთ ქვემოთ მითითებული წინადადების აზრი: „კვლევის მიზანია ...“. მაგალითად:

- კვლევის მიზანია შეისწავლოს, თუ რა გავლენას ახდენს ამოცანის ამოხსნის უნარების სწავლება მოსწავლეების მიერ ამ უნარების ცხოვრებაში გამოყენებასა და ძირითადი ფაქტორების დამახსოვრებაზე.
- კვლევა სწავლობს, ინტერაქტიულ თეატრში მაცურებლის მონაწილეობა თუ რა გავლენას ახდენს მის უნარზე, ცხოვრებაში მსგავსი პრობლემის არსებობისას გამონახოს მისი მოგვარების გზები.
- კვლევის მიზანია დაადგინოს, თუ რა გავლენას ახდენს მშობელსა და მოსწავლეებზე მშობელთა კრებების მოსწავლეების მიერ გაძღოლა.

განსაზღვრეთ ცვლადები

პრიორიტეტული სფეროს განსაზღვრისას მიუთითეთ, რაზე აპირებთ კონცენტრირებას კვლევის დროს. ასეთ დროს ზუსტად უნდა განსაზღვროთ, თუ რას ნიშნავს თქვენთვის კონკრეტული ფაქტორი, კონტექსტი და ცვლადები. ცვლადი არის თქვენი კვლევის სპეციფიკა, რაც შესაძლოა შეიცვალოს. სხვა სიტყვებით რომ ვთქვათ, ცვლადი არის სწავლების ის მეთოდი, სასწავლო პროგრამა და მოსწავლეების შედეგები, რომელთა შეცვლასაც აპირებთ. განსაზღვრება ასევე შეიძლება ლიტერატურიდანაც გამოიყენოთ, თუმცა მნიშვნელოვანია, რომ ეთანხმებოდეთ, რასაც განსაზღვრავთ და შეგეძლოთ სხვებისთვის განმარტება. პროცედურების აღწერისას მკვლევრები განმარტავენ, თუ რას გულისხმობენ, როდესაც ამბობენ: პრობლემის მოგვარების რეალურ ცხოვრებაში გადატანას, რთული ამოცანის ამოხსნის სასწავლო პროგრამას და ამოცანის ამოხსნის უნარების გამოყენებას, მათემატიკური ფაქტებისა და ფუნქციების

დამახსოვრებას, მოზარდთა თეატრში ინტერაქტიულ მონაწილეობას, მოსწავლეების მიერ ჩატარებულ კრებებს და მოსწავლეებისა და მშობლების დარწმუნებას. თუ თქვენთვის ბოლომდე გასაგებია, რასაც ეძებთ, მაშინ კვლევის პროცესში მას ადვილად მიაგნებთ. ასეთ შემთხვევაში, მონაცემთა შეგროვებისას უფრო თავისუფალი იქნებით და არ შეიბოჭებით ჯგუფის წევრებთან კვლევის მიზნის განხილვისას.

ჩამოაყალიბეთ კვლევის მთავარი შეკითხვა

ჩამოაყალიბეთ კვლევის შეკითხვა, რაც სიცოცხლეს შთაბერავს თქვენს პრიორიტეტულ სფეროს და დაგეხმარებათ მონაცემთა შეგროვების გეგმაზე კონცენტრირებაში. შეკითხვები, ასევე, დაგეხმარებათ კვლევის სწორი მიმართულების არჩევაში. მაგალითად:

- რა გავლენას ახდენს მოზარდთა თეატრში მაცურებლის ჩართულობა მათ მიერ საკითხის სწორად გაგებაზე?
- რა გავლენას ახდენს „ძალადობის იმპროვიზაცია“ მაცურებლის მიერ ძალადობის ცნების სწორად აღქმაზე?
- რა გავლენას ახდენს ამოცანის ამოხსნისას მათემატიკური თვალსაჩინოების გამოყენება მოსწავლეების მიერ პასუხის რამდენიმე ვარიანტიანი ტესტის გამოყენებაზე?
- როდის იყენებენ მოსწავლეები ამოცანის ამოხსნის უნარებს?
- როგორ იყენებენ მოსწავლეები ამოცანის ამოხსნის უნარებს სხვა საგნებში?
- როგორ იყენებენ მოსწავლეები ამოცანის ამოხსნის უნარებს სკოლის გარეთ ცხოვრებაში?

აღწერეთ ჩარევა ან ინოვაცია

აღწერეთ, რის გაკეთებას აპირებთ თქვენ მიერ წარმოდგენილი სიტუაციის გასაუმჯობესებლად. მაგალითად: „მე გამოვიყენებ სტანდარტულ, მათემატიკაში ამოცანის ამოხსნის ზოგად სასწავლო გეგმას“, „მოზარდთა თეატრის ფარგლებში მე გამოვიყენებ მაცურებლის იმპროვიზაციას“ და „მე მონაწილეობას მივალებინებ მოსწავლეებს პედაგოგებთან გამართულ მშობელთა კრებებში“. გახსოვდეთ, აღნიშნული, უბრალოდ, განცხადებაა იმის შესახებ, თუ რის განხორციელებას აპირებთ კლასში ან სკოლაში, რათა წამოჭრათ თქვენ მიერ არჩეული სწავლების/სწავლის კონკრეტული თემა.

აღწერეთ სამოქმედო კვლევის ჯგუფში მონაწილე პირები

აღწერეთ თქვენი სამოქმედო კვლევის ჯგუფში მონაწილე პირები და განიხილეთ, თუ რატომ არიან მნიშვნელოვანი აღნიშნული პირები. აპირებთ თუ არა ადგილობრივ საბჭოსთან მუშაობას? მშობლების ჯგუფთან? თანხმობის შემთხვევაში, რა ფუნქციები ექნება აღნიშნულ ჯგუფს? მაგალითად:

მე ვიმუშავებ საშუალო სკოლის შვიდ მათემატიკის მასწავლებელთან ერთად, რომლებიც მათემატიკის კათედრის წევრები არიან. თუმცა კათედრაზე მათი ფუნქციები განსხვავებულია. როგორც ჯგუფმა, პრიორიტეტულ სფეროდ ავირჩიეთ კათედრაზე არსებული პრობლემის მოგვარება. თითოეული ჩვენგანი კონცენტრირებული იქნება სასწავლო პროგრამით განსაზღვრული სწავლების მეთოდების განხორციელებაზე. ეს დაგეხმარება პრობლემის მოგვარების ახალი სტრატეგიების შემუშავებაში და მონაცემთა შეგროვებისთვის ბავშვების არჩევაში, რაც გააკვიადვილებს სწავლების შედეგების შემოწმებას.

კათედრის ხელმძღვანელი პასუხისმგებელი იქნება, შეატყობინოს სკოლის დირექტორს გაწეული სამუშაოს შესახებ და უზრუნველყოს ნებისმიერი მასალით, რაც, შესაძლოა, კვლევის დასრულებისთვის დაგჭირდეს. კათედრის ხელმძღვანელი, ასევე, პასუხისმგებელია ჩატარებული სამუშაოს აღწერაზე, რაც სკოლის საინფორმაციო ბიულეტენში დაიბეჭდება (და სახლში გაეგზავნება ყველა მშობელს) და, ამავდროულად, აღნიშნულით მოხდება ბავშვებისა და მშობლების ინფორმირება წლის პრიორიტეტული თემის შესახებ.

აღწერაში განსახორციელებელი მოლაპარაკებები

აღწერით ნებისმიერი სახის მოლაპარაკება, რომელთა ჩატარებაც გჭირდებათ გეგმის განხორციელებამდე. გჭირდებათ თუ არა ადმინისტრატორის ნებართვა? მშობლების? მოსწავლეების? კოლეგების? აღნიშნული იმის მაჩვენებელია, რომ თქვენ კარგად აკონტროლებთ კვლევის პრიორიტეტულ სფეროს და ატარებთ მოლაპარაკებებს, რათა თავიდან აიცილოთ სამოქმედო კვლევის პროცესში ყველა სავარაუდო წინაღობა. საოცარ იმედგაცრუებას იწვევს, როდესაც კვლევის პროცესში მისი შეწყვეტა გვიხდება კოლეგების ან ადმინისტრატორების მხრიდან თანამშრომლობაზე უარის თქმის გამო.

ჩამოაყალიბეთ დროის დიაგრამა

დროის დიაგრამის შედგენისას უნდა განსაზღვროთ, ვინ, რას და როდის გააკეთებს. ასევე, აღნიშნული მეთოდით შეგიძლიათ განსაზღვროთ, სად და როგორ ჩატარებთ გამოკვლევას, თუმცა ეს არ არის დროის დიაგრამის სავალდებულო ნაწილი. მაგალითად:

- **პირველი ფაზა (ავისტო-ოქტომბერი).** პრიორიტეტული სფეროს განსაზღვრა, შესაბამისი ლიტერატურის მიმოხილვა, კვლევის შეკითხვის ჩამოყალიბება, გამოკვლევა;
- **მეორე ფაზა (ნოემბერ-დეკემბერი).** პირველადი მონაცემების შეგროვება. ვიდეოჩანაწერების, გაკვეთილების ანალიზი, ბავშვებისგან პირველი ინტერვიუს აღება, პრობლემის მოგვარების პირველი მცდელობის ხელმძღვანელობა;
- **მესამე ფაზა (იანვარი-მაისი).** საჭიროების შემთხვევაში სასწავლო გეგმისა და სწავლების კორექტირება. მონაცემთა შეგროვების გაგრძელება. მონაცემთა პირველადი ანალიზის განსახილველად ორ ჯგუფთან შეხვედრის დაგეგმვა;
- **მეოთხე ფაზა (მაისი-ივნისი).** შტატის მასშტაბით შეფასებითი ტესტების შედეგად მიღებული მასალის შესწავლა და ანალიზის დასრულება. ფაკულტეტისთვის პრეზენტაციის მომზადება. ჯგუფთან შეხვედრის დაგეგმვა კვლევის შედეგების განხილვისა და შემდგომი ქმედებების განსაზღვრისთვის. დავალების მიცემა, რაც კვლევის მეორე წლის დაწყებამდე უნდა შესრულდეს.

შეადგინეთ საჭირო მასალის ჩამონათვალი.

მოკლედ მიმოხილეთ, რა მასალა გჭირდებათ თქვენი გეგმის განსახორციელებლად. ეს იგივეა, რომ გაკვეთილისთვის საჭირო ნივთების სია შეადგინოთ. არაფერია იმაზე უარესი, როდესაც თქვენ იწყებთ გაკვეთილს და შუა პროცესში აღმოაჩენთ, რომ არ გაქვთ ყველა ნივთი/საგანი/სათამაშო, რაც მიზნის მისაღწევად გჭირდებათ. მაგალითად, მათემატიკაში ამოცანის ამოხსნის უნარების სწავლებისას ჯგუფი გადაწყვეტს, რომ მასწავლებელს სჭირდება დრო, რათა დაგეგმოს პროექტი, მიმოხილოს ლიტერატურა და ა.შ. სჭირდება შესაბამისი თანხები საკლასო ოთახისთვის თვალსაჩინოების შესაძენად; ასევე, მცირე თანხები სასწავლო პროგრამის მასალების დასაბეჭდად. მაგალითად, აზრი არ აქვს ისეთი

კვლევის ჩატარებას, რომლის მიზანია, შეისწავლოს ამოცანის ამოხსნის შესახებ იმ სასწავლო პროგრამის შესწავლა, რომლის შესაძენი თანხებიც არ გაგაჩნიათ.

შედეგად მიღებული მონაცემთა შეფასების იდეები

თავიდანვე ჩამოაყალიბეთ, თუ რა სახის მონაცემები გამოგადგებათ თქვენი კვლევის პრიორიტეტული სფეროს გამოკვლევისთვის. მაგალითად, „ბრენსტორმინგი“ ქვეცნობიერი, ბუნებრივი მონაცემების შესახებ, რასაც მოიპოვებთ თქვენს კლასში ან სკოლაში (ტესტირების ნიშნები, დამსწრეთა სია, პორტფოლიო, ცალკეული ჩანაწერები). რაც უფრო მეტ ინფორმაციას მიიღებთ სხვა სახის მონაცემების შეგროვების შესახებ, მით უფრო გაიზრდება თქვენი სია. თუმცა კვლევის დაწყების ადრეულ ეტაპზე იფიქრეთ ისეთ მონაცემებზე, რომელთა შეგროვება თქვენთვის ხელმისაწვდომია და, შემდეგ, პრიორიტეტული სფეროს საჭიროებიდან გამომდინარე, აღნიშნულ მონაცემებს მიუმატებთ ინტერვიუს, კვლევებს, კითხვარებს, ვიდეოჩანაწერებს, აუდიოჩანაწერებს, რუკებს, ფოტოსურათებსა და მიმოხილვებს.

აღნიშნული აქტივობები შესაძლოა განახორციელოთ როგორც ინდივიდუალურად, ისე პატარა ჯგუფთან მუშაობის დროსაც და, ასევე, მთელი სკოლის მასშტაბით ჩატარებული კვლევის დროს. თქვენ წინაშე მდგარი საკითხების სამოქმედო კვლევის ადრეულ ეტაპზევე მოგვარებით, მიხვდებით, რომ ფუჭად არ დაგიკარგავთ დრო. სამოქმედო კვლევის შემუშავების პროცესი შეჯამებულია 2–3 ცხრილში – კვლევა მოქმედებაში.

მოიხვედნენ სამომავლო გეგმა მოქმედებაში

კემისი და მაქთაგარტი (1998) შემდგენიარად აღწერენ გეგმის განხორციელების პროცესს: გეგმა მოქმედების მიმართულებას გაძლევთ, მაგრამ იგი, ასევე, თქვენი კვლევის ორიენტირია, რომელშიც კორექტირების შეტანა და შემდგომი გეგმების შემუშავებაა შესაძლებელი. იმის გათვალისწინებით, რომ თქვენ დიდი სამუშაო გასწიეთ გეგმის შემუშავებაზე, მისი განხორციელების დაწყებამდე ყურადღებით გააკეთეთ გეგმის მონახაზი, ან შეიტანეთ მასში ცვლილებები, რადგან ეს კვლევის ერთი დასრულებული ეტაპია (გვ. 77).

2–3 ცხრილი. კვლევა მოქმედებაში

სამოქმედო კვლევის შემუშავება

- ___ მოახდინეთ პრიორიტეტული სფეროს ფორმულირება;
- ___ განსაზღვრეთ ცვლადები;
- ___ ჩამოაყალიბეთ კვლევის მთავარი შეკითხვა;
- ___ აღწერეთ ჩარევა ან ინოვაცია;
- ___ აღწერეთ სამოქმედო კვლევის ჯგუფში მონაწილე პირები;
- ___ აღწერეთ განსახორციელებელი მოლაპარაკებები;
- ___ ჩამოაყალიბეთ დროის დიაგრამა;
- ___ შეადგინეთ საჭირო მასალის ჩამონათვალი;
- ___ შეიმუშავეთ მონაცემთა შეგროვების იდეები.

გეგმის შედგენის შემდეგ თქვენ უნდა გადაწყვიტოთ, რა ინფორმაციის (მონაცემების) შეგროვება გჭირდებათ, რაც გაგიღრმავებთ ცოდნას თქვენი პრაქტიკის შესახებ და მის გავლენაზე. ამის შემდეგ თქვენ შეძლებთ განსაზღვროთ, თუ როგორ შეამოწმოთ იმ ინოვაციის ან ჩარევის შედეგები, რომლის განხორციელებასაც აპირებთ და, ასევე, შეგეძლებათ მონაცემთა შეგროვების მეთოდების შემუშავება.

დასკვნა

პრიორიტეტული სფეროს განსაზღვრას ან გამოსაკვლევი საკითხის ნათლად ჩამოყალიბებას გადამწყვეტი მნიშვნელობა აქვს სამოქმედო კვლევის პროცესში. პრიორიტეტული სფეროს ფორმულირება გულისხმობს გამოკვლევის ჩატარებას (თვითშეფასებას, აღწერას და განმარტებას) და შესაბამისი ლიტერატურის მიმოხილვას. სამოქმედო კვლევის სფეროს განსაზღვრის მიზნით, შეგიძლიათ გამოიყენოთ ონლაინმასალა, მაგალითად, ERIC, მოძებნოთ ვებგვერდები, ეწვიოთ უნივერსიტეტის ბიბლიოთეკას, ან მიმოიხილოთ პროფესიული საგანმანათლებლო ორგანიზაციების მიერ გამოშვებული გამოცემები.

მას შემდეგ, რაც განსაზღვრავთ პრიორიტეტულ სფეროს, ჩატარებთ გამოკვლევას და ლიტერატურის მიმოხილვას, შემდეგი ეტაპი იქნება სამოქმედო გეგმის დაწერა, რითაც იხელმძღვანელებთ მთელი სამოქმედო კვლევის ჩატარების პროცესში. სამოქმედო გეგმა უნდა შეიცავდეს შემდეგ ცხრა საფეხურს: პრიორიტეტული სფეროს ფორმულირებას; ცვლადების განსაზღვრას; კვლევის მთავარი შეკითხვის ჩამოყალიბებას; ჩარევის ან ინოვაციის აღწერას; სამოქმედო კვლევის ჯგუფის მონაწილე პირების აღწერას; განსახორციელებელი მოლაპარაკებების აღწერას; დროის დიაგრამის ჩამოყალიბებას; საჭირო მასალის ჩამონათვალის აღწერას; მონაცემების შეგროვების იდეების შემუშავებას (ადაპტირებულია ელიოტიდან, 1991; კემისი და მაქთაგარტი, 1988).

საკითხები სამომავლო განხილვისთვის

1. რა ზოგადი იდეები გაქვთ სამოქმედო კვლევის ჩასატარებლად?
2. რა არის თქვენთვის პრიორიტეტული სფერო?
3. დაასრულეთ შემდეგი განცხადება: „კვლევის მიზანია, რომ ...“
4. ERIC-ონლაინის გამოყენებით მოიძიეთ საჭირო ლიტერატურა.
5. შეადგინეთ სამოქმედო გეგმა, რომელშიც ჩამოყალიბებული იქნება პრიორიტეტული სფერო, განსაზღვრებები, კვლევისას წარმოქმნილი შეკითხვები, ჩარევის აღწერილობა, ჩასატარებელი მოლაპარაკებები, დროის გრაფა, პროექტის განსახორციელებლად საჭირო მასალა და მონაცემთა შეგროვების იდეები.

თავი

3

მონაცემთა შეგროვების მეთოდები

წინამდებარე თავი წარმოგიდგენთ მონაცემთა შეგროვების ხარისხობრივ და რაოდენობრივ მეთოდებს, რაც შეგიძლიათ გამოიყენოთ პრიორიტეტული სფეროს სისტემატური გამოკვლევისთვის. ეს მეთოდები გულისხმობს პირდაპირ დაკვირვებას, ინტერვიუს ჩატარებას, კითხვარებს, დამოკიდებულების სკალას, ახალ და არსებულ ანგარიშებს, არტიფაქტებს, პედაგოგის მიერ შედგენილ ტესტებს, სტანდარტიზებულ ტესტებსა და სკოლის მიერ შემუშავებულ მოსწრების ბარათს.

წინამდებარე თავის წაკითხვის შემდეგ უნდა შეგიძლოთ:

1. მონაცემთა შეგროვების განსხვავებული მეთოდების ერთმანეთისგან გარჩევა, რასაც კვლევის თითოეული შეკითხვისთვის გამოიყენებთ;
2. შემუშავება კვლევის საშუალებებისა, რაც კვლევის დასაწყებად დაგჭირდებათ.

სამოქმედო კვლევის განხილვა

ჯეიმს როკფორდი

ჯეიმს როკფორდი ორეგონის შტატში სოფლის დაწყებითი სკოლის პედაგოგია. იგი პატარა ბავშვებს მუსიკასა და კლავიატურაზე მუშაობას ასწავლის. თავიდან ჯეიმსმა მონაწილეობა მიიღო სამოქმედო კვლევაში, რომელიც შტატის მასშტაბით განხორციელებული სამოქმედო კვლევის ინიციატივის შემადგენელი ნაწილი იყო. სამოქმედო კვლევის განსახორციელებლად თავისი პირველი მცდელობის შედეგად და სურვილის გამო, სამოქმედო კვლევა პედაგოგიური მოღვაწეობის განუყოფელ ნაწილად ექცია, ჯეიმსმა მუშაობა დაიწყო რეგიონის პედაგოგთა ხელმძღვანელად (მენტორად). მისი ამბავი ნათელი მაგალითია, თუ რამდენად მნიშვნელოვანია ინფორმაციის სხვადასხვა წყაროდან შეგროვება, რაც გვეხმარება, კარგად გავიგოთ, რა ზეგავლენას ახდენს ჩარევა მოსწავლეთა მოსწრებაზე.

ჩემთვის იდეალური გარემო იყო: მე ვხელმძღვანელობდი ახალ კომპიუტერულ ლაბორატორიას და მქონდა უფლებამოსილება, დამეხვეწა სწავლების პროგრამა ისე, რომ მას ეპასუხა სასწავლო პროგრამის პრინციპებისთვის და კლასში ერთობლივი სამოქმედო კვლევისათვის, რომელიც 1995 წლის გაზაფხულზე დაიწყო. მჭირდებოდა პრობლემა.

ერთადერთი პროგრამა, რომელიც სკოლის კომპიუტერებს ჰქონდათ, იყო პოპულარული პროგრამა კლავიატურაზე მუშაობის სწავლების შესახებ და Claris Works (კომპიუტერული პროგრამა). აზრი არ ჰქონდა რამდენიმე ათასი დოლარის დახარჯვას კლავიატურაზე მუშაობის სასწავლებლად, და პრობლემაც წარმოიქმნა: „როგორ გააუმჯობესებს კლავიატურაზე მუშაობის სწავლება მოსწავლეების უნარს, შექმნან Word-ში (კომპიუტერული პროგრამა) ელექტრონული დოკუმენტი, მონაცემთა ბაზა, ელექტრონული ცხრილი და გამოიყენონ ხატვის ფუნქციები?“

ლიტერატურის გაცნობის შემდეგ დავრწმუნდი, რომ აღნიშნული საკმაოდ სერიოზული პრობლემა იყო, რადგან ამ საკითხზე არ არსებობდა კარგი აკადემიური ლიტერატურა. ადგილობრივი თემის კოლეჯს მხოლოდ ერთი კომპიუტერი ჰქონდა, რომელსაც ინტერნეტი მიეწოდებოდა, და საიდანაც, ბიბლიოთეკარისთვის საძიებო ტერმინთა მიწოდების შემდეგ, ინტერნეტქსელის მეშვეობით ხელმისაწვდომი იყო ERIC (საგანმანათლებლო რესურსების საინფორმაციო ცენტრი). ეს ოდნავ დამეხმარა,

თუმცა ჩემთვის უფრო მოსახერხებელი იყო, თავად მომეძებნა საჭირო ინფორმაცია. ჩვენს სკოლას ჯერ კიდევ არ მიეწოდებოდა ინტერნეტი, ასე რომ, იძულებული ვიყავი, ჩემი ვაჟიშვილის კომპიუტერი გამომეყენებინა. ლიტერატურის სწრაფი გადათვალიერების შედეგად აღმოჩნდა, რომ ჩატარებული იყო უამრავი კვლევა კლავიატურაზე მუშაობის შესახებ, თუმცა მათგან ცოტა ენებოდა ბავშვების საკითხს. კვლევებში გამოთქმული აზრები სხვადასხვაგვარი იყო, მაგალითად: „რაც შეიძლება ადრეულ ასაკში დაიწყეთ“, რათა „ავიცილოთ მანე ჩვეები“, „ნუ ინერვიულებთ, რადგან მათ შეუძლიათ ორი თითის (Hunt and Peck) გამოყენებით საკმაოდ სწრაფად ბეჭდვა“.

მეჩვენებოდა, რომ პრობლემა ოდნავ დაუძლეველი იყო, რადგანაც მე ახალი დაწყებული მქონდა კლავიატურაზე მუშაობის სწავლების პროგრამა. ასევე, ცხადად დავინახე, რომ მონაცემთა ბაზის, ელექტრონული ცხრილისა და ხატვის ფუნქციების ათვისება იქნებოდა იმაზე რთული, ვიდრე მეგონა. ამის შედეგად გადავწყვიტე, რომ თავდაპირველად გამერკვია, მეოთხიდან მეექვსე კლასის ჩათვლით მოსწავლეებისთვის კლავიატურაზე მუშაობის სწავლებას რა გავლენა ჰქონდა Word-ში დოკუმენტის შექმნის უნარების გაუმჯობესებაზე.

ეს უნდა ყოფილიყო ერთობლივი საქმიანობა, ამიტომ ჩემი პირველი ამოცანა იყო, დასახმარებლად ჩამერთო მე-4 და მე-6 კლასების მასწავლებლები. ერთ დღეს ჩვენ შევიკრიბეთ სკოლის

შემდეგ და მათ გავაცანი პროექტის მიზანი. ისინი შემპირდნენ, რომ დამენმარებოდნენ მონაცემთა შეგროვებაში, თუმცა მხოლოდ ერთი კლასი იყო, რომელსაც ყოველდღე უტარებოდა გაკვეთილები კომპიუტერულ ლაბორატორიაში. ამ ფაქტმა ჩემი იმედგაცრუება გამოიწვია, თუმცა ეს დამენმარა პროექტის უკეთ განხორციელებაში, ვინაიდან მონაცემებს სამის ნაცვლად მხოლოდ ერთი კლასიდან მივიღებდი.

რომელ ცვლადებს შეიძლება ჰქონდეთ ზეგავლენა მოსწავლეების მიერ კლავიატურაზე მუშაობის წარმატებით შესწავლაში? მე გამოვიკვლიე პედაგოგების დამოკიდებულება და, ასევე, ჰქონდათ თუ არა მოსწავლეებს რაიმე ცოდნა, სანამ კლავიატურაზე მუშაობის სწავლას დაიწყებდნენ, რამდენ დროს ხარჯავდნენ კომპიუტერთან სახლსა და სკოლაში, და ჰქონდათ თუ არა კომპიუტერი სახლში. სკოლაში კომპიუტერთან გატარებულ დროში ითვლებოდა კომპიუტერთან გაკვეთილების დროს და თავისუფალ დროს გატარებული საათები.

თუ კვლევის პროექტი კარგად არის ჩამოყალიბებული, იგი მისი სახელწოდების გამოცხადებისთანავე კონკრეტული მოქმედების მიმართულებას უნდა გვაძლევდეს. ჩემი სამოქმედო კვლევის პროექტის მიზანი იყო, გამერკვია, მე-ნ კლასელებისთვის კლავიატურაზე მუშაობის უნარების სწავლებას ჰქონდა თუ არა საკმაო ზეგავლენა მათ მიერ Word-ში დოკუმენტის შექმნის უნარებზე, რათა წარმოდგენა მქონოდა, რამდენად მართებული იყო მასზე თანხებისა და დროის დახარჯვა. საგულისხმოა, რომ რამდენიმე მოსწავლემ შეიმუშავა ორი თითით ბეჭდვის („hunt-and-peck“) საკუთარი უნიკალური მეთოდი და შეეძლოთ, ოლქში დადგენილი სტანდარტის შესაბამისად, წუთში 20 სიტყვა დაებეჭდათ. არსებობს ბევრი ცვლადი, რომლებსაც შეუძლიათ, ზეგავლენა მოახდინონ Word-ში მუშაობის ტემპზე, რასაც, თავის მხრივ, შემდეგ შეკითხვამდე მივყავართ:

1. აქვთ თუ არა მოსწავლეებს კომპიუტერი სახლში? რამდენ დროს უთმობენ მას კვირაში?
2. რა იცოდნენ მოსწავლეებმა კომპიუტერის შესახებ?
3. სკოლაში ყოფნის დროს რამდენ დროს ატარებენ მოსწავლეები კომპიუტერთან? რა

გავლენა აქვს აღნიშნულს Word-ში მუშაობის ტემპზე?

4. რა შედეგი აქვს სკოლის ლაბორატორიაში კლავიატურაზე მუშაობის პროგრამის გამოყენებას?

შეკითხვები მოთავსდა მონაცემთა მატრიცაში და მოხდა ტრიანგულაცია შემდეგნაირად (შენიშვნა: მწ – მონაცემთა წყარო):

შეკითხვა	მწ – 1	მწ – 2	მწ – 3
მანამდე არსებული ცოდნა	მოსწავლეების გამოკვლევა	კომპიუტერის ცოდნის პრეტესტირება	
ბეჭდვის სიჩქარე	პრეტესტირება	პოსტტესტირება	პედაგოგის დახმარება
სათანადო გამოყენება (ტესტის დამუშავება)	კომპიუტერული პროგრამის ცოდნის პრეტესტირება	კომპიუტერული პროგრამის ცოდნის პოსტტესტირება	პედაგოგის მიერ შემუშავებული ბეჭდვის სიჩქარე
კომპიუტერთან გატარებული დრო ?	სკოლის ლაბორატორიის მონაცემები	მოსწავლეების გამოკვლევა	მშობლების გამოკვლევა

მე შევაგროვე მონაცემები, რისთვისაც გამოვიყენე ჩემ მიერ შემუშავებული გამოკვლევის მეთოდი, რაც დამენმარებოდა ისეთი საკითხების შესწავლაში, როგორებიცაა:

- მოსწავლეების მიერ შევსებული თვითშეფასების კითხვარები.
- პედაგოგის მიერ შედგენილი ტერმინოლოგიის/ფაქტების პრეტესტირება კომპიუტერის ზოგადი ცოდნის დასადგენად.
- პედაგოგის მიერ შემუშავებული ბეჭდვის სიჩქარის განმსაზღვრელი ტესტირება.
- კლასის პედაგოგის კვლევა ტექნოლოგიასთან დამოკიდებულების დასადგენად.
- კომპიუტერულ ლაბორატორიაზე პედაგოგის დაკვირვების მონაცემები.
- მოსწავლეების Word-ში მუშაობის უნარების შესახებ არსებული მონაცემები.

- მშობელთა გამოკვლევა მოსწავლეების მიერ კომპიუტერის სკოლის გარეთ გამოყენების შესახებ.

მონაცემები შემდგენიარად შეგროვდა:

- სამი ცვლადი – დრო, მანამდე არსებული ცოდნა და კლავიატურაზე მუშაობის პროგრამის გამოყენება – იქნა განალიზებული მონაცემთა განაწილების დიაგრამის გამოყენებით, რათა დაგვედგინა რაიმე კავშირი Word-ში მუშაობის სიჩქარესთან.
- კვლევა გვიჩვენებდა ტენდენციებს.
- ოქტომბერ-მაისში კლავიატურაზე მუშაობის სიჩქარე შეტანილ იქნა დიაგრამაში, რათა გვეჩვენებინა პროგრესი დროის მითითებით.

ზოგადად, მონაცემები გვიჩვენებდა შემდეგს:

- სკოლის გარეთ მოსწავლეების მიერ კომპიუტერთან გატარებულ დროს გავლენა არ ჰქონდა Word-ში მუშაობის სიჩქარეზე. (ისინი ხომ გიჟდებიან კომპიუტერულ თამაშებზე!).
- სკოლაში კომპიუტერთან გატარებული დრო იყო გადამწყვეტი.
- მხოლოდ ერთ თვეში კლასის მიერ Word-ში მუშაობის საშუალო სიჩქარე გაიზარდა 300%-ით.

შედეგად, აშკარად გამოიკვეთა, რომ კლავიატურაზე მუშაობის პროგრამის შესწავლა იყო ეფექტური, რომლის საფუძველზე მე გავაგრძელე ამ პროგრამის შემდგომი გამოყენება. ვინაიდან დროში ვიყავით შეზღუდული, პედაგოგებს უხდებოდათ, მოსწავლეებისთვის კომპიუტერულ ლაბორატორიაში ჩატარებინათ გაკვეთილები ყოველდღე და აკვირდებოდნენ კლავიატურაზე მუშაობის უნარებს. გარდა ამისა, მიმდინარეობდა კლავიატურაზე მუშაობის კომპიუტერული პროგრამის საკლასო ოთახებში არსებულ კომპიუტერებში ინსტალირება, რათა თითოეულ მოსწავლეს ჰქონოდა შესაძლებლობა, დღეში, მინიმუმ, 10 წუთი ევარჯიშა კომპიუტერთან. სწრაფი ბეჭდვის ტესტები მოითხოვდა განსხვავებულ უნარებს, ვიდრე კლავიატურაზე მუშაობის

უნარებია. მომავალში სწრაფი ბეჭდვის ტესტები ყოველკვირეულად ჩაუტარდებოდათ, რათა მივალწიოთ რეალურ პროგრესს მოსწავლეებში და დაკვირვების მეთოდით შევამოწმოთ შეძენილი უნარები.

ნებისმიერი ღირებული კვლევა წარმოშობს მეტ შეკითხვას, ვიდრე მასზე პასუხის გაცემა შეუძლია. მაგალითად, პროექტის დასრულების შემდეგ გამიჩნდა შეკითხვები: რამდენად ჰქონდა მოსწავლეების სწავლის სტილს რაიმე გავლენა Word-ში მუშაობის უნარებზე? გააუმჯობესებდა თუ არა კლავიატურაზე მუშაობის გაკვეთილები მოსწავლეების მიერ მონაცემთა ბაზის, დიაგრამებისა და ხატვის ფუნქციების უკეთ გამოყენებას? სხვა სახის შეფასების მეთოდებს გამოიყენებდნენ თუ არა უნარების განვითარების შესაფასებლად? ეს არის ის შეკითხვები, რომელთა გამოკვლევასაც მომავალში ვაპირებ.

ჩემმა პროექტმა შესაძლებლობა მოგვცა, წამოგვეჭრა კომპიუტერულ ლაბორატორიასთან დაკავშირებული სხვადასხვა საკითხი. გამოუვალ სიტუაციაში ყოფნის ნაცვლად, შესაძლებლობა მომეცა, მეპოვა პრობლემები და მომეგვარებინა ისინი. ურთიერთთანამშრომლობა აღნიშნული პროცესის მნიშვნელოვანი ნაწილი იყო. თუმცა, შესაძლოა, ყველაზე ძლიერი მხარე სამოქმედო კვლევის პროცესისა იყო ის, თუ რამდენად კარგად გავაცნობიერე, რას ვაკეთებდი კომპიუტერულ ლაბორატორიაში. ჩემი სკოლის ლაბორატორიამ დიდი ქება დაიმსახურა სკოლის ხელმძღვანელობის, საბჭოს წევრების, პედაგოგების მხრიდან და დარწმუნებული ვარ, რომ სამოქმედო კვლევის პროცესში მონაწილეობას უშუალო კავშირი აქვს ლაბორატორიის წარმატებასთან.

ახლა უკვე სხვანაირად ვაფასებ კლასში არსებულ პრობლემებს. მაგალითად, მე ასევე ვასწავლი საშუალო სკოლის მომღერალთა გუნდს და შევნიშნე, რომ იმ კვირას, როდესაც მე-8 კლასელებთან რეპეტიცია გვაქვს ორშაბათობით, როგორც წესი, ძალიან რთულად ან საერთოდ არაპროდუქტულად მუშაობენ. აღნიშნული ფაქტორის გათვალისწინებით და ასევე იმაზე ფიქრით, რატომ იყო ასეთი რთული რეპეტიციის ჩატარება, გადავწყვიტე, მეც მიმელო მონაწილეობა, რასაც შეეძლო პრობლემის გამოსწორება. ეს შესაძლოა რთულიც ყოფილიყო, თუმცა სამოქმედო კვლევამ ისედაც შეცვლა ჩემი ცხოვრება სკოლაში. მოსწავ-

მოსწავლეების თვითშეფასების კვლევა

1. გაქვთ თუ არა კომპიუტერი, რომელსაც იყენებთ სკოლის გარეთ?
(ა) კი (ბ) არა
2. რამდენ საათს უთმობთ კომპიუტერთან მუშაობას სკოლის გარეთ?
(ა) 0 (ბ) 1-ს ან ნაკლებს (გ) 1-2 საათს (დ) 2-3 საათს
3. რამდენ დროს უთმობთ კომპიუტერთან მუშაობას, როდესაც სკოლაში ხართ?
(ა) 0 (ბ) 15 წუთს (გ) 30 წუთს (დ) 30 წუთზე მეტს
4. როდესაც კლავიატურაზე ბეჭდავთ, უყურებთ თუ არა
(ა) მონიტორს (ბ) კლავიატურას (გ) ნაწერს (დ) თქვენს მეზობელს
5. ვიყენებ კომპიუტერს, რომ (შემოხაზეთ ყველა შესაბამისი ვარიანტი):
(ა) ვითამაშო (ბ) დავწერო ამბები და მოხსენებები
(გ) დავხატო (დ) შევაგროვო ინფორმაცია და შევინახო
(ე) მოვიძიო ინფორმაცია ბიბლიოთეკაში
6. კლავიატურაზე მუშაობის შესწავლით ჩემი დამოკიდებულება კომპიუტერის მიმართ გახდა
(ა) უფრო მარტივი (ბ) იმედი გამიცრუვდა (გ) არაფერი შეცვლილა
7. რომ მქონოდა შესაძლებლობა, კიდევ რაში გამოვიყენებდი კომპიუტერს

8. კლავიატურაზე მუშაობის შესწავლის საუკეთესო ნაწილი არის...

9. კლავიატურაზე მუშაობის შესწავლისას ყველაზე რთული იყო...

ლებმა სწავლა გააუმჯობესეს, მე ვუდგები პრობლემებს უფრო გააზრებულად, ვაგროვებ მონაცემებს უფრო ფრთხილად და სიზუსტით, უფრო მეტს ვფიქრობ/ვმსჯელობ ჩემს პრაქტიკულ საქმიანობაზე.

Word-ში მუშაობის შესახებ სამოქმედო კვლევის პროექტიდან ერთი წელი გავიდა. მქონდა შესაძლებლობა, მეხელმძღვანელა პედაგოგებისთვის, ვინც სწავლობდნენ სამოქმედო კვლევის შემსწავლელ კლასში. აღნიშნულ გამოცდილებაზე დაყრდნობით, დაკვირვების შედეგად, ორი ფაქტორი გამოიკვეთა. პრობლემის ფორმულირება

რთული პროცესია. სამოქმედო კვლევის ციკლის დროს დახარჯული ზედმეტი დრო დაგიცავთ საწყის მდგომარეობაში დაბრუნებისგან, თავის ტივილისა და პროცესის ბოლოს იმედაცრუებისგან. როდესაც პედაგოგები ახდენენ პრობლემის იდენტიფიცირებას, ნათლად იკვეთება სხვაობა მოსწავლეებთან დაკავშირებულ პრობლემებსა და უშუალოდ პედაგოგებთან, სწავლებასთან დაკავშირებულ პრობლემებს შორის. ნათელია, რომ მოსწავლეებთან დაკავშირებული პრობლემები შეიძლება გამოსწორდეს სწავლების მეთოდის გაუმჯობესების შედეგად.

პედაგოგების კვლევა

1. მე შემყავს კლასი ლაბორატორიაში

(ა) კვირაში ერთხელ	(ბ) კვირაში ორჯერ	(გ) კვირაში სამჯერ
(დ) კვირაში ოთხჯერ	(ე) ყოველ დღე	(ვ) მხოლოდ მაშინ, როდესაც მისტერ როკფორდი არის ლაბორატორიაში

2. ჩემი მოსწავლეებისგან ველოდები, რომ (შეგიძლიათ ერთზე მეტი პასუხი მონიშნოთ)

(ა) შეადგინონ მოხსენებები/ამბები	(ბ) შეასწორონ წერილობითი მოხსენებები
(გ) ივარჯიშონ კლავიატურაზე	(დ) სხვა _____

3. შეაფასეთ კომპიუტერის გამოყენების დონე ვიყენებ, როდესაც მაქვს შანსი

			არ მაინტერესებს	
5	4	3	2	1

4. ვაკვირდები ჩემი მოსწავლეების კლავიატურაზე მუშაობის უნარებს

(ა) მხოლოდ ლაბორატორიაში მეცადინეობისას	(ბ) ყოველთვის, როდესაც კომპიუტერთან მუშაობენ
(გ) არასდროს	

5. ჩემი მოსწავლეების მიერ კომპიუტერის მოხმარების უნარი გაუმჯობესდა კლავიატურაზე მუშაობის შესწავლით

ისინი ექსპერტები არიან!	ჯერ კიდევ ვერ გაურკვევიათ, როგორ ჩართონ და გამორთონ!
5	4
3	2
1	1

6. მინდა, რომ ჩემს მოსწავლეებს შეეძლოთ...

სამოქმედო კვლევის პედაგოგიური მოღვაწეობის ნაწილად ქცევას გადამწყვეტი მნიშვნელობა აქვს წარმატებისთვის. როგორც წესი, პედაგოგები არ არიან მკვლევრები. სკოლაში რუტინული მუშაობა აღარ უტოვებს პედაგოგებს დროსა და შესაძლებლობას, რასაც, როგორც წესი, კვლევის ჩატარება მოითხოვს. ასევე წესად ითვლება, რომ

პედაგოგები მუშაობენ მხოლოდ მაშინ, როდესაც საკლასო ოთახში არიან; მეორე მხრივ, პედაგოგებმა უნდა შეიმუშაონ ისეთი მიდგომები, რაც სწავლების/სწავლის პროცესს გააუმჯობესებს, და რაც პირდაპირ უკავშირდება სამოქმედო კვლევის ფარგლებში მონაცემებზე დაყრდნობით გადაწყვეტილების მიღებას.

გადაწყვეტილება იმის შესახებ, თუ რა მასალა უნდა შეგროვდეს სამოქმედო კვლევის პრიორიტეტული სფეროსთვის, დამოკიდებულია პრობლემის სპეციფიკაზე. არ არსებობს რაიმე უნივერსალური რეცეპტი იმისა, როგორ უნდა განვეხორციელოთ მონაცემთა შეგროვება. სინამდვილეში ერთპიროვნულად ან კოლექტიურად უნდა მიიღოთ გადაწყვეტილება, რა სახის მასალა დაგეხმარებათ საკითხის უკეთ გაგებასა და პრობლემის გადაჭრაში. სამოქმედო კვლევასთან დაკავშირებული მონაცემთა შეგროვება საკმაოდ განსხვავებული საქმიანობაა, რომელსაც საფუძვლად უდევს პრაქტიკის უკეთ გაგება და სათანადო და ხელმისაწვდომ მონაცემთა შეგროვება.

წინამდებარე თავში ყურადღება გამახვილებულია ხარისხობრივ (გამოცდილებაზე დამყარებულ) მონაცემთა შეგროვების მეთოდებზე, რომლებიც შედარებულია რაოდენობრივ (კითვრებზე დაყრდნობით) მონაცემთა შეგროვების მეთოდთან. ხარისხობრივი მეთოდი მოიცავს მონაცემთა ისეთ წყაროებს, როგორებიცაა: ჩანაწერები, ჟურნალები, კვლევები, დამოკიდებულების სკალა, სტანდარტიზებული ტესტები, რუკები, აუდიო-ჩანაწერები და ვიდეოჩანაწერები, ხოლო რაოდენობრივი მეთოდი ორიენტირებულია პედაგოგების მიერ შემუშავებული ტესტების (კრიტერიუმებზე დაყრდნობით) შეგროვებაზე, ასევე, სტანდარტიზებულ ტესტებზე (ნორმაზე დაფუძნებული), სკოლის მიერ წარმოებულ აღრიცხვის წიგნაკებსა და შტატის მასშტაბით ჩატარებული ტესტირების შეფასების შედეგად გამოკვეთილ მოსწავლეთა მიღწევებზე.

არ არსებობს მხოლოდ ერთი სწორი მიდგომა. სამოქმედო კვლევის შესახებ არსებული ლიტერატურა ემხრობა იმ მოსაზრებას, რომ ხარისხობრივი მეთოდები უფრო ეფექტურია სამოქმედო კვლევის ჩატარებისას, ვიდრე ექსპერიმენტული პრეტესტ-პოსტტესტ საკონტროლო ჯგუფის გამოყენება, როცა მკვლევარი პედაგოგი შემთხვევითობის პრინციპით მიაკუთვნებს ბავშვებს ან საკონტროლო, ან ექსპერიმენტულ ჯგუფს, რათა მიიღოს ინფორმაცია. ხარისხობრივი კვლევა არ არის ადვილი გამოსავალი მკვლევარი პედაგოგისთვის, ვინც სტატისტიკას უფროთხის (ასევე ცნობილი როგორც „სადისტიკა“). როგორც თავად ნახავთ, კარგ ხარისხობრივ მეთოდზე დაფუძნებული სამოქმედო კვლევის ჩატარება ისევე რთულია, როგორც კარგ რაოდენობრივ მეთოდზე დაფუძნებული სამოქმედო კვლევისა. თუ თქვენს პრიორიტეტულ სფეროს მეტად სჭირდება რაოდენობრივი, ექსპერიმენტული მიდგომა, მაშინ უკეთ უნდა გაეცნოთ ხარისხობრივზე ორიენტირებულ ლიტერატურას, როგორებიცაა: გეის, მილსისა და აირაზიანის (2006, მე-6, მე-7, მე-8, მე-9 და მე-10 თავები), ან ქრესველის (2005) შრომები.

მონაცემთა შეგროვების ხარისხობრივი მეთოდი

ზოგადად, პედაგოგთა და მკვლევარ პედაგოგთა მიერ პრობლემის გამოკვლევის ხარისხობრივი (აღწერილობითი) მეთოდის შესახებ მოსაზრებები გადმოცემულია სამოქმედო კვლევაზე არსებულ ლიტერატურაში, სადაც განხილულია მონაცემთა შეგროვების შემდეგი მეთოდები და საშუალებები:

- სკოლაში არსებული საარქივო მასალები
- ყოველდღიური ცხოვრების აღსაბეჭდავად საჭირო საშუალებები
- გამოკითხვის ხერხები
- ტრადიციული მასალები (კვლევები, კითხვარები, ა.შ.)
- გამოგონებასთან დაკავშირებული მასალები (ჩვენებები, პორტფოლიოები, ა.შ.)
- ინტერვიუები
- ზეპირი და თხრობითი ისტორიები

- შეფასების სკალა
- ინვენტარი
- დაკვირვება
- რუკების შედგენა
- ვიზუალური გამოსახულებები
- ფოტოსურათები
- ჟურნალები და დღიურები
(ანდერსონი, ჰერი და ნიჰლენი, 1994; გალპოუნი, 1994; ჰენდრიქსი, 2006; საგორი, 2000; სტრინგერი, 2004; ველსი, 1994)

როგორც ხედავთ, ჩამოთვლილი მაგალითებიდან მონაცემები, რომლებსაც შეაგროვებთ, იქნება აღწერილობითი, თხრობითი და ზეპირი კი. ბევრ შემთხვევაში, ეს მონაცემები ბუნებრივად მიიღება და რეგულარულად გროვდება პედაგოგებისა და ადმინისტრატორების მიერ. მარტივად რომ ვთქვათ, ჩვენ ჩავებით ისეთ საქმიანობაში, რომელიც შემდეგ შეკითხვაზე პასუხის გაცემას მოითხოვს: „რა ხდება?“ ეს არის არა იდუმალებით მოსილი კვლევა, არამედ საკმაოდ მარტივი მცდელობა, შევაგროვოთ მასალა, რაც გააუმჯობესებს ჩვენს წარმოდგენას გამოსაკვლევ საკითხზე.

მომდევნო ქვეთავებში განვიხილავთ მასალების შეგროვების მრავალ მეთოდს, რომელთაც შეუძლიათ ნათელი მოპოვონ თქვენს პრიორიტეტულ თემას. კვლევის სფეროში მონაცემთა მრავალი წყაროს გამოყენება ცნობილია როგორც **ტრიანგულაცია**.

ტრიანგულაცია

სამოქმედო კვლევის ციკლის დროს ცნობილია, რომ მკვლევრები არ უნდა დაეყრდნონ მხოლოდ ერთ წყაროს – ინტერვიუს, მიმოხილვას ან ინსტრუმენტს. საგორის (2000) აზრით, სამოქმედო კვლევის განმასხვრციელებელმა პირებმა უნდა შეადგინონ „ტრიანგულაციის მატრიცა – მარტივი ცხრილი, რომელიც გვიჩვენებს მონაცემთა მრავალ წყაროს, რომელთაც გამოიყენებენ კვლევის თითოეულ შეკითხვაზე პასუხის გასაცემად“ (გვ. 19-20). ჯეიმს როკფორდის მიერ წინამდებარე თავის დასაწყისში მოყვანილი ისტორიის მიხედვით, როკფორდმა ჩამოაყალიბა ტრიანგულაციის მატრიცა ისე, რომ ეჩვენებინა მონაცემთა შეგროვების ტენდენციები (იხილეთ 3-1 გრაფა. ტრიანგულაციის მატრიცის მაგალითი). ჩვენ გამოვიყენებთ ნაკლებად ტრადიციულ მიდგომას, თუმცა ვიზიარებთ ტრიანგულაციის პრინციპს. სხვაგვარად რომ ვთქვათ, ხარისხობრივი კვლევის სიძლიერე გამოიხატება ტრიანგულაციაში, მრავალი, და არა მხოლოდ ერთი, საშუალების გამოყენებით ინფორმაციის შეგროვებაში, (ვოლკოტი, 1988). პელტო და პელტომ (1978) აღწერეს აღნიშნული, როგორც „მრავალინსტრუმენტული“ მიდგომა (გვ. 122). ჩვენს შემთხვევაში, სამოქმედო კვლევის ჩატარებისას, ეს ნიშნავს იმას, რომ პედაგოგი არის კვლევის იარაღი, რომელიც მონაცემების შეგროვებისას ხანგრძლივად იყენებს მრავალ მეთოდს, და „კომპლექსურ საკითხებსა თუ მოვლენებს იკვლევს განსხვავებული რაკურსიდან“ (ვოლკოტი, 1988, გვ. 192). მას მერე, რაც შეუუღლებით მონაცემთა შეგროვებას, ჩვენ უნდა გვახსოვდეს ტრიანგულაციის პრინციპი და გამოვიყენოთ მონაცემთა შეგროვების დროს.

საკვლე სამუშაოს სამი მთავარი მეთოდი, რომელიც წინამდებარე თავში იქნება განხილული, გულისხმობს გამოცდილებას, „გამოძიებას“ და შემოწმებას (ვოლკოტი, 1992, გვ. 19). თითოეული სტრატეგია განხილულ იქნება მკვლევარი პედაგოგების გამოცდილების კონტექსტში.

კვლევის კითხვები	მონაცემთა წყარო		
	1	2	3
1. მანამდე არსებული ცოდნა	მოსწავლეების კვლევა	კომპიუტერის ცოდნის პრეტესტი	
2. კლავიატურაზე მუშაობის სიჩქარე	პრეტესტი	პოსტტესტი	პედაგოგის დახმარება
3. სათანადო გამოყენება (Word- ში მუშაობა)	კომპიუტერული პროგრამის პრეტესტი	კომპიუტერული პროგრამის პოსტ- ტესტი	პედაგოგის მიერ შემუშავებული სწრაფი ბეჭდვა
4. კომპიუტერთან გატარებული დრო	სკოლის ლაბორატორიის მონაცემები	მოსწავლეების კვლევა	მშობლების კვლევა

3-1 ბრაზა. ტრიანგულაციის მატრიცის მაგალითი

გამოცდილების მიღება პირდაპირი დაკვირვებით

პედაგოგებს, რომლებიც ატარებენ სამოქმედო კვლევას, უამრავი შესაძლებლობა ეძლევათ, მოახდინონ დაკვირვება საკუთარ კლასში. ისინი დაკვირვებას ახდენენ როგორც სწავლების, შემოწმებისა და ხელმძღვანელობის პროცესის შემადგენელი ნაწილი, რაც ვერბალური და არავერბალური ურთიერთობით გამოიხატება. ამასთან, პირდაპირი დაკვირვება, როგორც მონაცემთა შეგროვების მეთოდი, არის ნაცნობი და არ მოითხოვს დიდ დროს. როგორც პედაგოგები, ჩვენ მუდამ ვაკვირდებით ჩვენს გარემოს და ვახდენთ ჩვენი სწავლების კორექტირებას ნანახის მიხედვით. სამოქმედო კვლევა გვთავაზობს სისტემატურ და ზუსტ გზას, აღვიქვათ დაკვირვების პროცესი, როგორც ხარისხობრივ მონაცემთა შეგროვების მეთოდი.

მონაწილეებზე დაკვირვება

წიგნის I, II და III თავებში მოცემული სამოქმედო კვლევის მოკლე ისტორიები გვაჩვენებს, თუ როგორ აღიქვამენ პედაგოგები სწავლებას დაკვირვების მეშვეობით. ჯეიმს როკფორდი დააკვირდა თავისი მოსწავლეების მიერ ორი თითოთ ბეჭდვას სწავლების დროს; ქეთი მიტჩელი დააკვირდა მაყურებელთა რეაქციას ძალადობის იმპროვიზაციაზე და შეიტანა შენიშვნები ყოველდღიურ ჟურნალში; დებორა საუთი დააკვირდა უნარების კლასში მყოფ მოსწავლეებთან ურთიერთობას და თავისი დაკვირვების შედეგები შეიტანა ჟურნალში – დაკვირვებებმა სწრაფად დაადასტურა კლასში პრობლემების არსებობა. ყველა აღწერილი გამოცდილება მონაწილეებზე დაკვირვების მაგალითია.

თუ მკვლევარი „გამოკვლევული მოქმედების რეალური მონაწილეა“, მაშინ მას მონაწილე-დაკვირვებულს ეძახიან (მაქმილანი, 1996, გვ. 245). სტრადლის თანახმად (1980), მონაწილეებზე დაკვირვებას ახდენენ ორი ძირითადი მიზეზით:

- დააკვირდნენ მოქმედებებს, ხალხსა და სიტუაციის ფიზიკურ ასპექტებს;
 - ჩაებან საქმიანობაში, რაც შექმნილ სიტუაციაში გამართლებულია და რაც მოგვაწვდის სასარგებლო ინფორმაციას.
- მონაწილეებზე დაკვირვება შეიძლება მრავალნაირად განხორციელდეს იქიდან გამომდინარე, თუ როგორი სიტუაციის შესწავლა მიმდინარეობს და რისი შესაძლებლობები არსებობს: მონაწილე-დამკვირვებელი შეიძლება მოგვევლინოს: როგორც აქტიური მონაწილე-დამკვირვებელი, პრივილეგირებული, აქტიური დამკვირვებელი, ან პასიური დამკვირვებელი (პელტო და პელტო, 1978; სფრადლი, 1980; ვოლქოთი, 1982, 1997). იქიდან გამომდინარე, თუ რა სახის პრობლემაა, პედაგოგებს ბევრის გაკეთების შესაძლებლობა ეძლევათ; ყოველდღიური პედაგოგიური საქმიანობის განხორციელებისას მათ შეუძლიათ, დაკვირვების პროცესში იყვნენ აქტიური მონაწილეები. თუმცა დაკვირვების ხასიათიდან გამომდინარე, მათ უნდა სცადონ დამკვირვებლის ყველა ამბლუაში მონაწილეობა. სასარგებლო რჩევა ასეთ სიტუაციაში იქნება ის, რომ ჯობია, გააკეთოთ ნაკლები, მაგრამ ხარისხიანად. ანუ, როდესაც შეუდეგებით მონაწილეზე დაკვირვებას, ზედმეტის გაკეთებას ნუ მოსთხოვთ საკუთარ თავს და ნუ გადაიტვირთებით. ადამიანს არ ძალუძს, ყველაფერს შეეჭიდოს. შეეცადეთ, რომ თქვენი პრიორიტეტული სფეროს შესახებ ინფორმაცია მიიღოთ ისეთი დაკვირვებით, რომლის განხორციელებაც რეალისტურია. მოერიდეთ იმაზე მეტის გაკეთებას, ვიდრე შეგიძლიათ და ნახავთ, რომ თქვენ კმაყოფილი იქნებით მიღებული შედეგებით.

აქტიური მონაწილე-დამკვირვებელი

პედაგოგები, მათი საქმიანობიდან გამომდინარე, საკუთარი პედაგოგიური პრაქტიკის აქტიური მონაწილე-დამკვირვებლები არიან. როდესაც სწავლის პროცესში აქტიურად არიან ჩაბმულნი, ისინი აკვირდებიან თავიანთი სწავლების შედეგებს. ყოველთვის, როდესაც ვასწავლით, ჩვენ ვახდენთ შედეგების შეფასებას და შედეგებიდან გამომდინარე ვახდენთ ჩვენი სწავლის მეთოდის კორექტირებას. როგორც საკუთარი პედაგოგიური მოღვაწეობის აქტიური მონაწილე-დამკვირვებელი, შესაძლოა, ძალიან ჩაგვითრიოს საკუთარმა საქმიანობამ და დრო არ დაგვრჩეს იმისთვის, რომ ჩვენი დაკვირვების შედეგები ყოველდღიურად სათანადოდ აღვრიცხოთ. მონაცემების ასეთი სახით აღრიცხვა აუცილებელი ნაწილია აქტიური მონაწილე-დამკვირვებლისთვის.

I, II და III ნაწილებში მოყვანილი სამოქმედო კვლევის შესახებ მოკლე ისტორიებში ჩვენ გავიცანით პედაგოგები, რომლებიც თავიანთი საქმიანობის აქტიური მონაწილე-დამკვირვებლები იყვნენ. დებორა საუთი დააკვირდა უნარების გაკვეთილზე არამოტივირებული მოსწავლეების არასათანადო ქცევას; ქეთი მიტჩელი, მოზარდების თეატრის ხელმძღვანელობისას, დააკვირდა მაყურებლის ჩართულობის ხასიათს; ჯემის როქფორდი მოსწავლეებისთვის კლავიატურაზე მუშაობის სწავლების დროს ორი თითით ბეჭდვის მეთოდს დააკვირდა. როგორც საკუთარი პრაქტიკის მკვლევრებისათვის, აქტიური მონაწილის დაკვირვება არის მონაცემთა შეგროვების ყველაზე ფართოდ გავრცელებული მეთოდი.

პრივილეგირებული, აქტიური დამკვირვებელი

პედაგოგებს შესაძლოა ჰქონდეთ შანსი, დააკვირდნენ უფრო პრივილეგირებულ, აქტიურ ამბლუაში. სხვანაირად რომ ვთქვათ, მათ შესაძლოა გაუჩნდეთ სურვილი, დააკვირდნენ საკუთარ მოსწავლეებს ისეთ დროს, როდესაც ისინი არ იქნებიან გაკვეთილის ჩატარებაზე პასუხისმგებელი, მაგალითად, სხვა პედაგოგის მიერ ჩატარებულ გაკვეთილებზე, როგორც არის მუსიკის გაკვეთილი, ბიბლიოთეკა, ან ფიზიკური

ვარჯიში. ასეთ დროს პედაგოგებს შეუძლიათ იმუშაონ დამხმარე პედაგოგად და ამავდროულად დატოვონ საკლასო ოთახი, შორიანლოდან ადევნონ თვალყური და დააკვირდნენ რომელიმე კონკრეტულ მონაკვეთს ისე, რომ ხან პედაგოგის, ხან დამხმარის, ხანაც დამკვირვებლის როლში იყვნენ.

ბევრმა პედაგოგმა გამოხატა კმაყოფილება იმის გამო, რომ მიეცათ შესაძლებლობა, დაკვირვებოდნენ მოსწავლეების ურთიერთობას და კონკრეტული სწავლების მეთოდის ზეგავლენას მოსწავლეთა ურთიერთობაზე. პრივილეგირებული, აქტიური დამკვირვებლობა მოითხოვს საკმაოდ დიდ დროს, რაც არა უშუალოდ სწავლებას ეთმობა, არამედ დაგეგმვას, გუნდის შეკრებებზე დასწრებას, ლიტერატურის წაკითხვას, სხვა კლასების მონახულებასა და რელაქსირებას (თუ განრიგი ამის შესაძლებლობას გაძლევთ, მნიშვნელოვანია, დღის განმავლობაში შეისვენოთ). კლასზე დაკვირვებისთვის დროის დათმობა არის სკოლის გარეთ გატარებული დროის მიზნობრივი გამოყენება, რაც პედაგოგს ეხმარება, გარკვეულწილად, დაკვირვების შედეგად მიღებულ ინფორმაციაზე დაყრდნობით, გააუმჯობესოს საკუთარი პრაქტიკა.

პასიური დამკვირვებელი

პედაგოგებს ასევე შესაძლებლობა აქვთ, სკოლაში ან კლასში პასიური დამკვირვებლის როლში გამოვიდნენ. როდესაც პედაგოგები იკავებენ პასიური დამკვირვებლის ადგილს, ამ დროს ისინი სწავლებაზე პასუხისმგებლები აღარ არიან – მხოლოდ მონაცემთა შეგროვებით არიან დაკავებულნი. პრივილეგირებული, აქტიური დამკვირვებელი შეიძლება გადაიქცეს პასიურ დამკვირვებლად, როდესაც ისინი ნათლად განუმარტავენ საკუთარ მოსწავლეებსა და კოლეგებს, რომ საკლასო ოთახში იმყოფებიან მხოლოდ იმიტომ, რათა „დააკვირდნენ, რა ხდება იქ“. ასეთ შემთხვევაში მოსწავლეები სწრაფად აცნობიერებენ, რომ მათი პედაგოგი არ აპირებს ჩვეულ სტილში გაკვეთილის ჩატარებას და მათთან ურთიერთობას. პედაგოგს შეუძლია, უბრალოდ გამოაცხადოს, რომ დღეს „მე ვაპირებ გიყუროთ და დანახულით ავიმადლო ჩემი ცოდნა!“ მასწავლებლის ამპლუადან გამოსვლა შესაძლოა იყოს უჩვეულო გამოცდილება თავად პედაგოგისთვის და ასევე იყოს პედაგოგისთვის უნიკალური საშუალება, დააკვირდეს საკუთარ მოსწავლეებს სხვა რაკურსიდან და უცხო თვალთ.

საველე ჩანაწერები

მონაწილე-დამკვირვებლის მიერ გაკეთებულ წერილობით ჩანაწერებს ხშირად უწოდებენ **საველე ჩანაწერებს**. იმ პედაგოგებისთვის, რომლებიც საკუთარ კლასში მონაწილე-დამკვირვებლის როლში გამოდიან, საველე ჩანაწერებმა შესაძლოა არაორგანიზებული ჩანაწერების ფორმა მიიღოს, რაც შესრულდება მეთოდური, ავთენტიკური შეფასების ანდა პორტფოლიოს შემუშავების ფარგლებში. ანუ, რა სახის ინფორმაცია შეგაქვთ საველე ჩანაწერებში? – ეს დაკავშირებულია იმაზე, კონკრეტულად რას ეძებთ! მე შემიძლია შემოგთავაზოთ მცირე რჩევები, რაც დაგეხმარებათ საველე ჩანაწერების გაკეთებაში. თუმცა მოდით, ჯერ იმით დავიწყოთ, თუ რა როგორ არ უნდა გაკეთდეს საველე ჩანაწერები.

როდესაც ვსწავლობდი ორეგონის უნივერსიტეტში, მე ავირჩიე „განათლების ეთნოგრაფიული კვლევის“ კურსი, რომლის შემადგენელი ნაწილი ხარისხობრივი კვლევის ჩატარება იყო. აღნიშნული კურსის ფარგლებში მე მევალებოდა ისეთი ეთნოგრაფიული კვლევის განხორციელება, რაც დაკავშირებული იყო „კულტურულ სხვაობასთან“. როგორც ავსტრალიელი, რომელიც ამერიკის შეერთებულ შტატებში იღებდა

განათლებას, მე მქონდა შესაძლებლობა, მესწავლა კულტურული სხვაობის ფენომენი და ამავდროულად სიამოვნება მიმელო პროექტზე მუშაობისგან. მე ავირჩიე ქალთა სათვისტომოს საკითხების შესწავლა და აღნიშნული კვლევის ფარგლებში მონაწილეობა მივიღე ერთ-ერთ რეგულარულ ცერემონიაში, რაც ქალთა სათვისტომოს წევრების ცხოვრების შემადგენელი ნაწილი იყო – ოფიციალური სადილი იმართებოდა ყოველი ორშაბათის ღამეს, რა დროსაც სათვისტომოს წევრების ჩაცმულობა უნდა ყოფილიყო ფორმალური და სტუმრად მოსულ მამაკაცებს უნდა სცმოდათ პიჯაკი და ჰკეთებოდათ ჰალსტუხი.

სადილის განმავლობაში ხშირად შევდიოდი ტუალეტში, სადაც შემქონდა ჩემი დღიური და ზედმიწევნით ვიწერდი და აღვწერდი სადილის დროს წარმოთქმულ ფრაზებს და, ზოგადად, სადილის მიმდინარეობას, რათა დეტალურად გადმომეცა ნანახი. რა თქმა უნდა, ირონიული იყო ის ფაქტი, რომ ყოველ წუთს ტუალეტში შესვლით, რათა ნანახი წერილობით აღმებეჭდა, მე გამოვაკლდი სადილის დიდ ნაწილს. ძალიან სასაცილო სიტუაცია შეიქმნა, როდესაც ერთ-ერთმა მასპინძელმა მკითხა, კარგად თუ ვგრძნობდი თავს, კმაყოფილი ვიყავი თუ არა საჭმლით, და რატომ გავდიოდი დარბაზიდან ასე ხშირად?!

მესიჯი მკვლევეარი პედაგოგებისთვის, რომელთაც სურთ, საველე ჩანაწერების მეშვეობით შეაგროვონ მონაცემები, ასეთია: დაკვირვების დროს ფიზიკურად შეუძლებელია ჩანაწერის გაკეთება ყველაფერზე, რაც ირგვლივ ხდება და არც უნდა შეეცადოთ ამას. ქვემოთ მოყვანილია სასარგებლო რჩევები დაკვირვებისა და საველე ჩანაწერების გასაკეთებლად (ადაპტირებულია ვოლკოტიდან, 1994).

დააკვირდი და ჩაიწერეთ ყველაფერი შეძლებისდაგვარად

თუ დასაწყისში იცოდით, რას უნდა დაკვირვებოდით, შესაძლოა, მონაცემთა შეგროვების პროცესი არაეფექტური მოგეჩვენოთ. პროცესში ჩაბმისთანავე, როდესაც „ყველაფრის შესახებ აკეთებთ ჩანაწერებს“, მალევე გაერკვევით იმაში, თუ რა მონაცემების აღბეჭდვა არის ყველაზე მნიშვნელოვანი. დაკვირვების პროცესში თქვენ შეგიძლიათ, თვალი გადაავლოთ მთელ საკლასო ოთახს და ნელ-ნელა შეაფიქროვოთ თქვენი ინტერესთა სფერო იმის მიხედვით, თუ რა არის ყველაზე მნიშვნელოვანი და გადაუდებელი კონკრეტულ შემთხვევაში. თქვენ ასევე შეგიძლიათ განსაზღვროთ, რა საშუალებებით აპირებთ დაკვირვების აღნუსხვას. შესაძლოა, აირჩიოთ სტენოგრაფიული ჩანაწერები, რუკები და ილუსტრაციები, ფოტოები, ვიდეოჩანაწერები და აუდიოჩანაწერების აღნუსხვა, ასევე შეგიძლიათ სკოლის დირექტორის ან უნივერსიტეტის პროფესორის სტილში დაწეროთ კონკრეტული საკითხის კრიტიკული შეფასება. აღნიშნული საკმაოდ უნიკალური საქმიანობაა, თუმცა აუცილებლად გაითვალისწინეთ ერთი წესი: არასდროს გაიქცეთ ტუალეტში ყოველ 5 წუთში, ასეთ დროს აუცილებლად რაიმე მნიშვნელოვანს გამოტოვებთ! ეცადეთ, ისეთ ფორმატში აღნუსხვით მონაცემები, რომ შემდგომში იგი ადვილად გამოიყენოთ.

მაგალითად, როდესაც ვიკვლევდი საოლქო სკოლის მიერ სხვადასხვა სახის ცვლილების მისაღწევად განხორციელებულ მცდელობებს (იხილეთ მილსი, 1988), მაქვენჯის საოლქო სკოლაში დავესწარი ყოველწლიურ, 37-ე, პედაგოგის მიერ თანამდებობის დაკავების დღეს. აღნიშნულზე დაკვირვებისას, ჩემ მიერ გაკეთებული საველე ჩანაწერების ნაწილი შემდეგნაირად გამოიყურებოდა:

8³⁰ – სკოლის რადიოთი გამოაცხადეს, რომ პედაგოგები შეგროვილიყვნენ აუდიტორიაში, დაეკავებინათ ადგილები და მომზადებულიყვნენ თანამდებობის დასაკავებლად. აუდიტორიაში შესვლისას ისმოდა პოპულარული სიმღერა „უდიდესი სიყვარული“.

8⁴¹ – სკოლის ადმინისტრატორის ასისტენტი მიესალმა პედაგოგებს მასწავლებლად კურთხევის დღეზე და დაარწმუნა, რომ ეს იყო „საუკეთესო ოლქი საუკეთესო პედაგოგებით“. მოკლე მისაღმებას მოჰყვა ერთგულების ფიცის დადება და სკოლის ახალი ადმინისტრატორის ასისტენტის წარდგენა.

8⁴⁵ – ადმინისტრატორის ასისტენტმა წარადგინა ადმინისტრატორი და დაახასიათა როგორც „ბავშვებზე, პედაგოგებსა და ოლქზე მზრუნველი“.

თანამდებობის დაკავების პროცესის მომდევნო საათს მოხდა ოლქის ახალი პედაგოგების წარდგენა (60 ახალდანიშნული პედაგოგი იმყოფებოდა), ინფორმაციის გაცნობა, თუ როგორი იქნებოდა ოლქის ახალი სტრატეგია რისკჯგუფში მყოფ ბავშვებთან დაკავშირებით.

10⁰⁰ – ადმინისტრატორმა ყურადღება მიაპყრო სიმღერა „უდიდესი სიყვარულის“ ტექსტს და აზრი გამოთქვა, რომ მასში გადმოცემული მესიჯი შეესაბამებოდა ოლქის დევიზს: „ყველა ეძებს გმირს. ხალხს სჭირდება ვიღაც, ვისაც პატივს სცემს. მე ვერ ვიპოვე ის, ვინც ჩემს მოლოდინს გაამართლებდა...“. ადმინისტრატორი მოუწოდებს პედაგოგებს, იყვნენ გმირები თავიანთი მოსწავლეებისთვის და თანამდებობის დაკავების ცერემონიის დამთავრებამდე უსურვებს წარმატებულ სასწავლო წელს.

როგორც ამ მოკლე მაგალითიდან დაინახეთ, არაფერია მისტიკური საველე ჩანაწერების წარმოებაში. იგი, უბრალოდ, არის დამკვირვებლის მიერ დანახულის შესახებ გაკეთებული ჩანაწერები, რაც ესმარება მას შემდგომი დაკვირვების ჩატარებასა და ინტერვიუების აღებაში. ეს იყო მაქკენზის საოლქო სკოლაში ჩემი ერთწლიანი საველე სამუშაოს დასაწყისი. ეს პირველადი დაკვირვება დამეხმარა შეკითხვების ჩამოყალიბებაში, რაც, თავის მხრივ, დამეხმარა იმის გაგებაში, თუ როგორ იღებენ და უმკლავდებიან განათლების ფედერალური სამმართველოს თანამშრომლები, სკოლის დირექტორები და პედაგოგები მრავალ სიხალეს.

დაკვირვება და კონკრეტულად არაფრის ძებნა

შეეცადეთ, შეხედოთ ერთფეროვან მოვლენებს განსხვავებული კუთხიდან. თუ შეგიძლიათ, შეეცადეთ შეხედოთ „სხვა თვალთ“ და მიუდევით საკითხს, თითქოს გარეშე პირი ხართ. ვოლკოტი (1994) სთავაზობს სასარგებლო რჩევას პედაგოგებს, რომლებიც საკლასო ოთახებში დაკვირვებას ახორციელებენ, სადაც მათთვის ყველაფერი ნაცნობი და ერთფეროვანია:

როდესაც საკლასო ოთახის ერთფეროვნება კარგად არის ცნობილი, გამოცდილმა დამკვირვებელმა შესაძლოა წამოიწყოს ახალი სახის დაკვირვება, რაც სხვას შესაძლოა, ჩვეულებრივ საქმიანობად მოეჩვენოს. დამკვირვებელი ამონტაჟებს რადარებს, რომლებიც სკანირებას უკეთებს ყველაფერს, რასაც შენობაში აკეთებენ და ეს მოწყობილობა მუშაობს შეუჩერებლად (გვ. 162).

ექებთ „ამობურცულობები“ ან პარადოქსები

ამ სტრატეგიის მიხედვით, თქვენ აღიქვამთ გარემოს, თითქოს იგი იყოს ბრტყელი. არაფერი არ არის გამოკვეთილი. ასეთ დროს დამკვირვებელს აქვს შესაძლებლობა, ექებოს ამოზნექილი რამ. სამოქმედო კვლევის დროს ასეთი „ამობურცულობები“ შესაძლოა იყოს მოსწავლის მოულოდნელი პასუხი/შეკითხვა ახალ სასწავლო გეგმასთან ან სწავლების მეთოდთან დაკავშირებით, ან მოულოდნელი შეკითხვა კლასის მენეჯმენტის ახალი გეგმის, კლასში დასაჯდომი ადგილების მენეჯმენტის, შემოწმების მეთოდის ან ინოვაციის შესახებ.

მაგალითად, „ამობურცულობები“ რომლებიც პედაგოგმა შეამჩნია გენდერულ თანასწორობასთან დაკავშირებით, იყო საკმაოდ მტკივნეული რეალობა, რადგან კლასის წარმატება ემყარებოდა ერთ ან ორ ბიჭს, ანუ ბავშვებისთვის შეკითხვების დასმისა და კითხვაზე პასუხის გაცემის დროს გაირკვა, რომ გაკვეთილის განმავლობაში ერთ ან ორ ბიჭზე იყო მიპყრობილი პედაგოგების ყურადღება.

ეს მეთოდი ასევე ურჩევს მკვლევარ პედაგოგებს, საკუთარ კლასებში ყურადღება მიაქციონ ურთიერთსაწინააღმდეგო ან პარადოქსულ მოვლენებს, რაც ღიდად არ განსხვავდება „ამობურცულობების“ ძიების მეთოდისგან, რადგან პარადოქსი ყოველთვის ადვილად შესამჩნევია პედაგოგისთვის, რომელიც განზე დგას და აკვირდება, თუ რა ხდება საკლასო ოთახში (ეფექტური დაკვირვების შემადგენელი ნაწილების აღწერილობის სანახავად იხილეთ საკვანძო კონცეფციის 3–1 გრაფა).

მაგალითად, მკვლევარი პედაგოგები ხშირად საუბრობენ კონკრეტული სწავლების მეთოდის გაუთვალისწინებელ შედეგებზე ან სასწავლო პროგრამის ცვლილებაზე, რაც მათთვის ცხადი გახდა მხოლოდ მას შემდეგ, რაც განზე გადგნენ და დააკვირდნენ საკუთარი მოქმედების შედეგებს. აღნიშნული შედეგები ხშირად გვევლინება პარადოქსების, ურთიერთსაწინააღმდეგოს სახით. მაგალითად, ერთმა პედაგოგმა, მას მერე, რაც ცცადა დაწყებით კლასში თვალსაჩინოებათა მათემატიკის სასწავლო პროგრამაში ინკორპორირება, განაცხადა: „მიმაჩნდა, რომ მათემატიკის სწავლების დროს თვალსაჩინოებების გამოყენება ხელს შეუწყობდა ჯგუფური მუშაობის გაუმჯობესებას. ამის ნაცვლად ჩემმა ბავშვებმა დაიწყეს ჩხუბი იმაზე, თუ ვის რომელი თვალსაჩინოება უნდა გამოეყენებინა და არ უნდოდათ ერთმანეთისთვის გაყოფა“.

გამოკვლევა: როდესაც მკვლევარი შეკითხვას სვამს

მონაცემთა შეგროვების მეორე მნიშვნელოვანი მეთოდი პედაგოგების მიერ შეკითხვების დასმის გზით მონაცემთა შეგროვებაა. მკვლევარმა პედაგოგებმა შეიძლება დაუსვან შეკითხვები მოსწავლეებს, მშობლებს და სხვა პედაგოგებს, ინტერვიუებისა და კითხვარების შევსების გზით.

როგორც აგარი (1980) მიიჩნევს, ინტერვიუების შედეგად მიღებულ ინფორმაციას შესაძლოა, „მთავარი მეთოდოლოგიური ინსტრუმენტის“ დანიშნულება ჰქონდეს და, მეორე მხრივ, დაკვირვების შედეგად მიღებული მონაცემების გამოყენებით უზრუნველყოთ არაფორმალური ინტერვიუების ჩატარება. აქ იგულისხმება ის, რომ დაკვირვების შედეგად მიღებულ მონაცემებზე (რომლებიც შეგროვებულია კონკრეტული გამოცდილების შედეგად) დაყრდნობით შეიძლება ჩამოვყალიბოთ შეკითხვები, რომელთაც ინტერვიუს დროს დაუესვამთ ბავშვებს, მშობლებს, პედაგოგებს, ანუ ყველას, ვინც კი შესაძლოა, კვლევაში მონაწილეობდეს. ინტერვიუს ჩატარების დროს მონაწილემ შეიძლება, რაიმე გამოტოვოს. წყვილებად დაკვირვების განხორციელება და ინტერვიუს ჩატარება კარგი საშუალებაა, რათა შევავროვოთ სრულყოფილი ინფორმაცია და არაფერი გამოგვრჩეს. მაგალითად, ქეთი მიტჩელის მოზარდთა თეატრის დასმა (იხილეთ II თავი) შეიმუშავა ინტერვიუს ჯგუფურად ჩატარების მეთოდი, რომელიც ეხებოდა მაყურებლის რეაქციასა და ჩართულობაზე დაკვირვებას. ამ მეთოდით თეატრის დასის სამი წევრი ხვდებოდა მაყურებელთა მცირე ჯგუფს, შეხვედრა ტარდებოდა წარმოდგენის შემდეგ, დაახლოებით 15 წუთის განმავლობაში. ამ დროს მათ შეეძლოთ, შეეფასებინათ, თუ როგორი იყო მაყურებლის რეაქცია არასრულწლოვანთა ძალადობის სცენასთან დაკავშირებით. ერთი მსახიობი გამოდიოდა ინტერვიუების დროს, მეორე ყველაფერს იწერდა, ხოლო მესამე ინიშნავდა და აჯამებდა მაყურებლის ყველა შენიშვნასა და შეხედულებას.

3-1 გრაფა. საკვანძო კონცეფციები

ეფექტური დაკვირვების შემადგენელი ნაწილები	
მთავარი შიშაღბანელი ნაწილები	
მონაწილეობის დონე	
მონაწილე დამკვირვებელი	მონაწილეობს მოქმედებაში, აკვირდება მოქმედებას, ხალხსა და ფიზიკურ ასპექტებს
პრივილეგირებული დამკვირვებელი	პედაგოგის დამხმარე, როდესაც სხვა სპეციალისტები ატარებენ გაკვეთილს
პასიური დამკვირვებელი	მხოლოდ აკვირდება იმას, რაც ხდება
საველე ჩანაწერები	
დააკვირდი და ჩაიწერე ყველაფერი	საუბრის სტენოგრაფირებაში, რუკებისა და ილუსტრაციების, ფოტოსურათების, ვიდეო- და აუდიო-ჩანაწერების გაკეთებაში გაწაფვა
დაკვირვება და კონკრეტულად არაფრის ძიება	სცადეთ, შეხედოთ ერთფეროვნებას სხვა თვალთ და ახლებურად მიუღებთ
ექვბეთ პარადოქსები	რა არის მოქმედების გაუთვალისწინებელი შედეგები?

არაფორმალური ეთნოგრაფიული ინტერვიუ

არაფორმალური ეთნოგრაფიული ინტერვიუ იმაზე მეტია, ვიდრე შემთხვევითი საუბარი – იგი საშუალებას აძლევს პედაგოგს, საუბრის ფორმატში მიიღოს ისეთი ინფორმაცია, რაც საკუთარი პრაქტიკის უკეთ გააზრებაში დაეხმარება. აგარი (1980) გვთავაზობს ისეთ მეთოდებს, როდესაც პედაგოგებს მომზადებული ექნებათ მთელი რიგი შეკითხვებისა, რომელთაც ისინი კვლევაში მონაწილე პირებს დაუსვამენ, მაგალითად: ვინ, რა, სად, როდის, რატომ და როგორ? ასეთი სახის შეკითხვების ქონით პედაგოგს არასდროს გამოეღევა შეკითხვა იმის გასაგებად, თუ რა ხდება მათ საკლასო ოთახში. ვთქვათ, განვიხილავთ მაგალითს, სადაც პედაგოგი იკვლევს თვალსაჩინოებათა გავლენას მათემატიკის სწავლაზე და დაკვირვების შედეგად იღებს მოულოდნელ შედეგს – ბავშვები არ უნაწილებენ თვალსაჩინოებებს ერთმანეთს, ასეთ სიტუაციაში პედაგოგს შეუძლია დასვას შემდეგი შეკითხვები:

- ვინ უნდა იყოს პასუხისმგებელი ჯგუფში თვალსაჩინოებების რიგრიგობით გამოყენებისათვის?
- რა იყო პრობლემის მიზეზი?
- საიდან წარმოიშვა პრობლემა?
- თვალსაჩინოებების ერთმანეთისთვის განაწილების პრობლემა როდის დაიწყო?
- რატომ არ გინდათ, თვალსაჩინოებები გაუნაწილოთ ერთმანეთს?

- თქვენი აზრით, როგორ შეიძლება აღნიშნული პრობლემის მოგვარება?
ამ მაგალითით პედაგოგს შეუძლია, მოკლე ჩანაწერი გააკეთოს იმისა, თუ რა თქვეს მოსწავლეებმა და მოგვიანებით გამოიყენოს აღნიშნული, როგორც მონაცემების წყარო; ანდა მკვლევარ პედაგოგს შეუძლია, გააკეთოს არასისტემატიზებული ჩანაწერები თითოეული მოსწავლის მონათხრობზე და გადაიტანოს ცალ-ცალკე ფაილებზე. მოსწავლეზე უსისტემო ჩანაწერის გაკეთების ნიმუში მოცემულია 3-2 გრაფაში.

მოსწავლეების შესახებ უსისტემო ჩანაწერების ფორმა

სახელი: მერი სმიტი

კლასი: K

თარიღი: 10/23

შენიშვნები: საწერ მაგიდა

დაკვირვების შედეგი: მერი უკმაყოფილო ჩანს საწერ მაგიდასთან გატარებულ დროის მონაკვეთში. მისი ახსნა: „მე არ მაქვს დრო, რომ ვიფიქრო ჩემს ისტორიაზე“.

თარიღი: _____

შენიშვნები: _____

3-2 გრაფა. მოსწავლის შესახებ უსისტემო ჩანაწერის ფორმა.

ოფიციალური სისტემური ინტერვიუები

მკვლევარ პედაგოგებს შეიძლება მოუნდეთ, მასალების შეგროვების ფორმატში, ბავშვებისთვის, მშობლებისა ან კოლეგებისათვის ინტერვიუს ოფიციალურად ჩამორთმევა. სისტემური ინტერვიუების ფორმატი შესაძლებლობას აძლევს პედაგოგებს, ერთი და

იგივე შეკითხვები დაუსვან ყველა მონაწილეს. თუმცა მთავარ სირთულეს ინტერვიუს ალებისას ქმნის ის, რომ შეკითხვები ისეთი ფორმით დასვან, რაც პედაგოგებს მათთვის სასურველი ინფორმაციის მიღების შესაძლებლობას მისცემს. ეს შეიძლება, ისედაც ცხადი იყოს, მაგრამ პედაგოგები ხშირად იძულებული არიან, დასვან ძალიან ბევრი შეკითხვა, საიდანაც მხოლოდ ნაწილი ეხება ძირითად საკითხს. თუ ინტერვიუს ალებას გეგმავთ, მიაქციეთ ყურადღება შემდეგ საკითხებს, რათა თქვენი ოფიციალური სისტემური ინტერვიუ ჩატარდეს ხარისხიანად:

- პილოტური შეკითხვები მსგავსი რესპონდენტების ჯგუფთან. ანუ, თუ ჩამოყალიბებული გაქვთ ინტერვიუს ფორმატი, რაც თქვენი კლასის მოსწავლეებს უნდა ჩაუტაროთ, ჯერ გამოსცადეთ იგი იმავე ასაკის სხვა მოსწავლეებთან (და არა თქვენი კლასის მოსწავლეებთან), რათა დაინახოთ, რამდენად კარგად მუშაობს ასეთი ფორმატის ინტერვიუ. სხვა ჯგუფიდან ალებული ინტერვიუს შედეგები ნათლად დაგანახვებთ, რამდენად სწორად შეარჩიეთ ინტერვიუს ფორმატი. მიღებულ შედეგებზე დაყრდნობით, გადახედეთ და შეასწოროთ თქვენი კითხვარი, სანამ წარუდგენდეთ მას თქვენს კლასს.
- გამოიყენეთ თანმხვედრი და არათანმხვედრი ხასიათის შეკითხვები. მაგალითად, სისტემურ ინტერვიუში ან კითხვარში გამოიყენეთ როგორც ღია, ანუ პასუხის რამდენიმე ვარიანტიანი, ასევე დახურული შეკითხვები. მაგალითად, დახურული (თანმხვედრი) შეკითხვა ითვალისწინებს მოკლე პასუხებს, როგორებიცაა: „კი/არა“. ამის საწინააღმდეგოდ, ღია დაბოლოების (არათანმხვედრი) შეკითხვა შეიძლება დასრულდეს „შენიშვნების“ გრაფაში კომენტარების ჩაწერით, ან შეიძლება, ინტერვიუერს თავისი სურვილისამებრ რაიმეს დამატება შესთავაზოთ. ღია დაბოლოების მქონე შეკითხვით, ანუ რამდენიმე ვარიანტიანი პასუხის მქონე შეკითხვით, თქვენ შესაძლებლობას აძლევთ მოსწავლეს, ჩამოაყალიბოს პასუხი ისეთი სახით, რომლის წინასწარ განჭვრეტასაც ვერასდროს მოახერხებდით. თუმცა ინფორმაცია, რომელიც რამდენიმე ვარიანტიანი პასუხის მქონე შეკითხვებიდან მიიღეთ, გაცილებით უფრო რთული აღსაქმელი და შესაფასებელია. მიუხედავად ამისა, მკვლევარ პედაგოგს ეს აძლევს შესაძლებლობას, მიიღოს ისეთი ინფორმაცია, რომელიც სხვა შემთხვევაში საკითხთან კავშირის არმქონედ ან წინააღმდეგობრივად ჩაითვლება.
- მოთმინებით მოიცადეთ და დაელოდეთ პასუხის მიღებას. გახსოვდეთ, რომ დაინტერესებული ხართ, რესპონდენტმა გაგცეთ პასუხი თქვენს შეკითხვაზე.
- შეგიძლიათ, გამოიყენოთ აუდიოჩანაწერი ინტერვიუს დროს მიღებული პასუხების აღსაბეჭდავად. ერთ-ერთი საშუალება, მოახდინოთ თქვენი რესპონდენტის პასუხების სტენოგრაფირება, არის ხმის ჩამწერი საშუალების გამოყენება. ასეთი მეთოდით ახერხებთ, თქვენი საუბარი სიტყვასიტყვით იყოს აღბეჭდილი და ამავდროულად არ წყვეტთ კავშირს (ვიზუალურ, ან სხვა) თქვენს რესპონდენტთან. თუმცა იცოდეთ, რომ აუდიოჩანაწერების გაკეთება გაგიზრდით სამუშაოს, რადგან მოგიწევთ ჩაწერილი ინტერვიუს გაშიფვრა. ასეთ დროს თქვენ უსმენთ აუდიოჩანაწერს და პასუხები გადაგაქვთ ფურცელზე. აუდიოჩანაწერი მოწყობილობის გამოყენებისას ხშირად წარმოიქმნება გაუთვალისწინებელი დაბრკოლებები! (მაგალითად, თუ ტექნიკა ფუჭდება ან გამართულად არ მუშაობს, რაც ჩვენს გალიზიანებას იწვევს!). შეავიღე ინტერვიუ პედაგოგების, დირექტორებისა და ადმინისტრატორებისგან, რომლებიც, იმის გამო, რომ მათთან ინტერვიუს აუდიოჩანაწერა ხდებოდა, საკმაოდ უხერხულად გრძნობდნენ თავს, მიუხედავად იმისა, რომ თქვენ გარდა

სხვა არავინ აპირებდა აღნიშნული ჩანაწერის მოსმენას. დააკვირდით თქვენი რესპონდენტების ჟესტიკულაციას, რათა დარწმუნდეთ, რომ ისინი კომფორტულად გრძნობენ თავს, როდესაც მათი ნათქვამის აუდიოჩანაწერას ახდენთ. თქვენ შესაძლოა შეამჩნიოთ, რომ ბევრ რესპონდენტს დაძაბულობა ეხსნება, როდესაც აუდიოჩანაწერას წყვეტთ.

- შეარჩიეთ მყუდრო ადგილი ინტერვიუს ასაღებად. იმის მიუხედავად, პირისპირ თუ ჯგუფურ ინტერვიუს იღებთ, დარწმუნდით, რომ ამას ახორციელებთ წყნარ გარემოში, სადაც არავინ შეგიშლით ხელს და სადაც გეჭნებათ ყველა მასალა და საშუალება ინტერვიუს ასაღებად (აუდიოჩანაწერი მოწყობილობა და ბლოკნოტი). ასეთი ადგილი შესაძლოა, იყოს საკლასო ოთახი, სხვა პედაგოგის საკლასო ოთახი, ბიბლიოთეკის სამეცადინო ოთახი. ნებისმიერი ზემოთ ჩამოთვლილი ადგილი შეიძლება იყოს შესაფერისი ინტერვიუს ასაღებად, თუ იქ რესპონდენტები მყუდროდ და კომფორტულად გრძნობენ თავს. მაგალითად, არაფორმალური ინტერვიუს დროს, პირიქით, თქვენ შეგიძლიათ გაესაუბროთ მოსწავლეებს გარეთ, შესვენების დროს და ითამაშოთ მათთან სხვადასხვა სახის თამაშებიც კი. ზოგიერთი თქვენი კოლეგა შეიძლება კომფორტულად გრძნობდეს თავს, როდესაც ინტერვიუს ართმევთ ფაკულტეტის შენობის პოლში ანდა სასააღილოში. აუცილებლად გაითვალისწინეთ თქვენი რესპონდენტების აზრი იმის შესახებ, თუ სად სურთ ინტერვიუს მოცემა.
- ფრთხილად შეარჩიეთ ის პირები, რომელთაც ინტერვიუს ჩამოართმევთ. მკვლევარ პედაგოგებს შედარებით მარტივად შეუძლიათ გადაწყვიტონ, როგორ აირჩივენ ინტერვიუსთვის რესპონდენტებს. ინტერვიუს რესპონდენტების განსაზღვრა მეტწილად დამოკიდებულია თქვენს შეკითხვებსა და იმაზე, რამდენად ფლობს რესპონდენტი „საჭირო ინფორმაციას“ (პატონი, 1990, გვ. 169). ეს შეიძლება, ისედაც ნათელი იყოს თქვენთვის, თუმცა შეგახსენებთ, რომ აზრი არ აქვს, გამოკითხოთ ის ადამიანები, რომლებმაც არაფერი იციან თქვენი პრიორიტეტული სფეროს შესახებ! შესაბამისად, მიიღებთ გააზრებულ გადაწყვეტილებას, თუ ვინ უნდა იყოს თქვენი ინტერვიუს რესპონდენტი. გამოკითხავთ თუ არა თქვენი კლასის/სკოლის ყველა ბავშვს? ყველა პედაგოგს? პასუხი, სავარაუდოდ, არის „არა“. და შემდეგი ფაქტორების გათვალისწინებით აირჩიეთ რესპონდენტს: პრიორიტეტული სფეროს შესახებ ცოდნა და გამოცდილება, საუბრის უნარი, სურვილი, იყოს ინტერვიუს რესპონდენტი. მკვლევარი პედაგოგების უმეტესობას საკმაოდ შეზღუდული არჩევანი ექნება, ანუ მათი კლასის მოსწავლეები იქნებიან ინტერვიუს უშუალო სამიზნეები. თქვენს კლასში მოსწავლეების რაოდენობის მიხედვით შესაძლოა გადაწყვიტოთ კომბინირებული, ანუ კოლექტიური და ინდივიდუალური, ინტერვიუს ჩატარება იმისათვის, რომ შეგექმნათ სრულყოფილი წარმოდგენა თქვენს პრიორიტეტულ სფეროზე.
- ინტერვიუს დროს გააკეთეთ ჩანაწერები. მიუხედავად იმისა, ახორციელებთ თუ არა ინტერვიუს აუდიოჩანაწერას, აუცილებლად გააკეთეთ ჩანაწერები, საუბრის არსის გადმოცემის მიზნით. იმის მიუხედავად, რამდენად სწრაფად ბეჭდავთ, ვერ შეძლებთ ყველაფრის ჩანიშვნას, რასაც ინტერვიუს დროს მოისმენთ. შენიშვნები, რომელთაც ინტერვიუს დროს გააკეთებთ, მიმართულებას მოგცემთ, რის შევსებასაც ინტერვიუს შემდეგ შეძლებთ. თქვენი რესპონდენტები ასევე მიაქცევენ ყურადღებას, რამდენად შეძლებთ ინტერვიუს მსვლელ-

ობის დროს მათთან კავშირის დამყარებას და არ იქნებით გართული თქვენს ბლოკნოტში ჩანაწერების გაკეთებით, რითაც ასევე ინტერვიუს მიმდინარეობას არ დაარღვევთ. ჩანაწერების გაკეთება საკმაოდ უნიკალური რამ არის: რაც ამართლებს და მუშაობს ერთის შემთხვევაში, შესაძლოა არ გაამართლოს მეორის შემთხვევაში. მე ვემხრობი სტენოგრაფირების (ჩვეულებრივი წერილის ფორმით), აბრევიატურებისა და ჩანახატების (ისრების გამოყენება იმ კომენტარებზე მითითებით, რომლებიც მეორდება, გაღიმებული სახის დახატვა, რომ გადმოვცე რესპონდენტის ჟესტიკულაცია, და ა.შ.) კომბინირებული ვარიანტის გამოყენებას, რაც მეხმარება ინტერვიუს სრული სახით გადმოცემაში. ასევე, იმის გათვალისწინებით, რომ ბევრი რამ შეიძლება მეხსიერებიდან ამოგვივარდეს, მნიშვნელოვანია, ინტერვიუს დამთავრებიდან რაც შეიძლება სწრაფად, დეტალურად გავშიფროთ საველე ჩანაწერები! (ინტერვიუს აღებისთვის საჭირო ელემენტები ჩამოთვლილია საკვანძო კონცეფციების 3–2 გრაფაში).

ფოკუსჯგუფები

ასევე მნიშვნელოვანი მეთოდი ინტერვიუს წარმოების დროს არის რამდენიმე პირისგან შექმნილი ფოკუსჯგუფების გამოყენება, რაც დაგეხმარებათ პრიორიტეტული სფეროს უკეთ გაგებაში. ერთ-ერთი სახე ფოკუსჯგუფისა შეიძლება იყოს ჯგუფური ინტერვიუ, რა დროსაც იგებთ „რამდენიმე პირის საერთო აზრს, ისევე, როგორც გარკვეული კატეგორიის ადამიანთა შეხედულებებს“ (ქრესველი, 2005, გვ. 206). ფოკუსჯგუფებთან მუშაობა არის მნიშვნელოვანი მეთოდი, რა დროსაც მკვლევარი პედაგოგის მიერ დასმული შეკითხვის ირგვლივ ინდივიდებს შორის იწყება მსჯელობა, რითაც მონაწილეებს უვითარდებათ საკითხის შესახებ ერთობლივი წარმოდგენა. მაგალითად, ჯეიმს როქფორდს შეეძლო მშობელთა ფოკუსჯგუფის შექმნა Word-ში მუშაობის საკითხთან დაკავშირებით, რათა გაეგო მათი საერთო აზრი კომპიუტერის სახლში გამოყენებასთან დაკავშირებით.

როდესაც ფოკუსჯგუფებთან მუშაობთ, მნიშვნელოვანია, რომ ყველა მონაწილეს ჰქონდეს აზრის გამოთქმის შესაძლებლობა და აუხსნათ ჯგუფის წევრებს, რიგრიგობით ისაუბრონ, რათა მონაწილეებმა გაიგონ, რომ ფოკუსჯგუფი ნიშნავს ჯგუფურ მოქმედებას და არა ისეთ მოქმედებას, სადაც ერთი ან ორი მონაწილე დომინირებს. სისტემური ან უსისტემო ინტერვიუს ჩამორთმევის ფორმატის გამოყენებით, მკვლევარ პედაგოგს შეუძლია, ჯგუფს დაუსვას შეკითხვა და გაამხნევოს მონაწილეები, რათა ყველამ გასცეს პასუხი. სპორტული მეტაფორა რომ მოვიშველიოთ, შეკითხვები გამოიყენეთ კალათბურთისა და პინგ-პონგის სტილში. რაც იმას ნიშნავს, რომ დასვით შეკითხვა, მიიღეთ პასუხი და გადადით შემდეგ მონაწილეზე (კალათბურთი), დაუსვით შეკითხვა, მიიღეთ პასუხი და დასვით მეორე შეკითხვა. თითოეული შეკითხვიდან შეძლებისდაგვარად მიიღეთ ამომწურავი ინფორმაცია და დარწმუნდით, რომ ყველა მონაწილეს ეძლევა შეკითხვაზე პასუხის გაცემის შესაძლებლობა.

იდეალურ შემთხვევაში, მკვლევარი პედაგოგი იყენებს ინტერვიუს, რათა ფოკუსჯგუფიდან მიიღოს პასუხები, რომელთაც შემდეგ წერილობით გადაიტანს. ამ პროცესს დიდი დრო მიაქვს, შესაძლოა, იმაზე მეტი, რაც ინტერვიუს დროს იხარჯება. ასე რომ, მზად იყავით, გამოყოთ დრო ფოკუსჯგუფის ინტერვიუების დროს გამოკვეთილი ნიუანსებისა და საერთო წარმოდგენების აღნუსხვისთვის.

საკვანძო კონცეფციები. 3–2 გრაფა

ინტერვიუს ჩატარების შემადგენელი ნაწილები	
არაფორმალური ინტერვიუები	ვინ, რა, სად, როდის, რატომ და როგორ?
ოფიციალური სისტემური ინტერვიუ	<p>პილოტური ინტერვიუ გამოიყენეთ შეკითხვის დასმის სხვადასხვა ფორმატი გამოიყენეთ თანმხვედრი და არათანმხვედრი შეკითხვები მოთმინებით დაელოდეთ პასუხის მიღებას განისილეთ აუდიოჩამწერი საშუალების გამოყენების შესაძლებლობა ინტერვიუს დროს მიღებული პასუხების აღსაბეჭდავად ინტერვიუ ჩაატარეთ მყუდრო ადგილას ფრთხილად შეარჩიეთ ინტერვიუს რესპონდენტები გააკეთეთ ჩანაწერები ინტერვიუს დროს</p>

ელექტრონული ფოსტის (ელფოსტის) მეშვეობით ინტერვიუს ჩატარება

ერთ-ერთი შედარებით ახალი ფორმა ინტერვიუებისა, რაც ეფექტურად შეიძლება გამოვიყენოთ მკვლევარმა პედაგოგებმა, არის ელფოსტის მეშვეობით ინტერვიუს ჩატარება. თუ სკოლა ჩართულია ინტერნეტქსელში, ელფოსტის გამოყენებით კოლეგების (და მოსწავლეების) ინტერვიუება ძალიან მარტივი იქნება. მაგალითად, დაკავებული პედაგოგებისთვის ეს გაცილებით ეფექტური იქნება, როდესაც ისინი დროს დაზოგავენ და ელფოსტის მეშვეობით ჩაებმებიან საუბარში. დაკავებულ სპეციალისტებს შეუძლიათ, ელფოსტის მეშვეობით გასცენ პასუხი შეკითხვებზე, როგორც სინქრონულად (ანუ უშუალოდ ჩაერთონ საუბრის პროცესში), ასევე არასინქრონულად (ნებისმიერ სხვა დროს).

ელფოსტის მეშვეობით ინტერვიუს ჩატარებას აქვს დადებითი და უარყოფითი მხარეები. მაგალითად, ელფოსტით ჩატარებული ინტერვიუს ერთი დადებითი მხარე არის ის, რომ ინტერვიუს გაშიფვრა არ დაგჭირდებათ, რადგან რესპონდენტმა თავისი პასუხი წერილობით ჩამოაყალიბა! ანუ თქვენ აღარ გჭირდებათ თქვენს კოლეგებთან ან მოსწავლეებთან ერთად ინტერვიუს გაშიფვრა. თუმცა, არსებობს ეთიკური მხარეები, რაც დაკავშირებულია თქვენი რესპონდენტის მიერ გამოგზავნილი პასუხის კონფიდენციალურად და ანონიმურად შენახვასთან. თუმცა ტექნიკაში კარგად ვერ ვერკვევი, მე მაინც არ ვენდობი მას, რადგან როდესაც ვაგზავნი ელფოსტას, არ ვარ დარწმუნებული, რომ იგი არ აღმოჩნდება რომელიმე სერვერზე და არ იქნება ხელმისაწვდომი სხვა ცნობისმოყვარე პირებისთვის! ეს პარანოია კიდევ უფრო მიძაფრდება, როდესაც ვისხენებ, თუ რა რაოდენობით „სამი“ მომდის ჩემს ელექტრონულ მისამართზე, რომელიც გამოგზავნილია ვილაცის კომპიუტერიდან.

ელექტრონული ფოსტით ინტერვიუს ჩატარების ტექნიკური და ეთიკური საკითხების მიუხედავად, ასეთი ფორმით ინტერვიუს ჩატარება თქვენი სკოლისთვის საკმაოდ გამოსადეგი საშუალება შეიძლება იყოს. თუ თქვენი კოლეგები, ჩემი კოლეგებივით, დაკავებული არიან, ძალიან რთული იქნება, დღის განმავლობაში გამოძებნოთ დრო, როცა დავსხდებით და პირისპირ ვისაუბრებთ. ელექტრონული ფოსტის გამოყენება შესაძლებლობას მისცემს თქვენს კოლეგებსა და მოსწავლეებს, საკუთარი განრიგის

გათვალისწინებით მიიღონ მონაწილეობა ინტერვიუში, მაგალითად, იგი შეიძლება განახორციელონ სახლიდან, ან საკლასო ოთახიდან, ან სკოლის შემდეგ, ბიბლიოთეკიდან.

კითხვარეები

ყველაზე დიდი სხვაობა სისტემური ინტერვიუს ფორმატსა და კითხვარს შორის შესაძლოა ის არის, რომ მოსწავლეები და მშობლები ავსებენ ფორმას, რომელიც მათ დაურიგდათ. ორივე მეთოდს აქვს როგორც პოზიტიური, ისე ნეგატიური მხარე: კითხვარის საშუალებით მკვლევარი პედაგოგი შედარებით მცირე დროში აგროვებს დიდი რაოდენობით მასალას (თუ შევადარებთ იმავე რაოდენობის მოსწავლეებისა და მშობლებისთვის ინტერვიუს ჩატარებას), მაშინ, როდესაც ინტერვიუს ჩატარება შესაძლებლობას აძლევს პედაგოგს, მაშინვე გაიგოს თითოეული მოსწავლის (მშობლის) აზრი კონკრეტულ საკითხთან დაკავშირებით და, დიდი დროის დახარჯვის მიუხედავად, მკვლევარ პედაგოგს მიაჩნია, რომ მიღებული შედეგი ღირდა ამაღ. გამოსავალი აღნიშნულ სიტუაციაში იქნება კითხვარების გამოყენება (როცა ეს მიზანშეწონილია) და შემდეგ ინტერვიუების ჩატარება იმ მოსწავლეებისთვის, რომელთა მიერ კითხვარების შევსებამ ინტერვიუს ჩატარების საჭიროება არ აღმოფხვრა. მაგალითად, საუბრის ფორმით, პედაგოგმა მოსწავლეს ჩვეულებრივად შეუძლია ჰკითხოს: „მერი, შევსებულ კითხვარში შენ აღნიშნე, რომ შეგიძლია განმეიმარტო. რას გულისხმობდი?“ იმავენაირად, მშობელთა კრების დროს პედაგოგს შეუძლია დააკონკრეტებინოს მშობელს, რა იგულისხმა, როდესაც კითხვარში მიუთითა კონკრეტული რამ.

კითხვარის გამოყენებასთან დაკავშირებით, ერთი რამ ცხადია: მოსწავლეს უნდა შეეძლოს მისი წაკითხვა და შევსება. მხოლოდ ამ მიზეზის გამო, ბევრი მკვლევარი პედაგოგი უარს ამბობს კითხვარის გამოყენებაზე, თუმცა, იმის გათვალისწინებით, რომ ყველა მოსწავლის ინტერვიუებაზე მიდის დიდი დრო, კომპრომისი შეიძლება გამოინახოს და მოხდეს კლასის წარმომადგენლობითი ჯგუფის ინტერვიუება.

მონაცემთა შეკრების ეფექტური მეთოდი დაგეხმარებათ საჭირო პასუხების მიღებაში. მიაქციეთ ყურადღება ქვემოთ მითითებულ რჩევებს, რათა შეიმუშაოთ კითხვარები:

1. **ყურადღებით წაიკითხეთ და შეასწორეთ კითხვარები** (ან უმჯობესია, გყავდეთ კრიტიკულად განწყობილი მეგობარი, რომელიც წაიკითხავს თქვენს კითხვარს), სანამ დაურიგებდეთ რესპონდენტებს. არაფერი მიიპყრობს მშობლების ყურადღებას ისე სწრაფად, როგორც მათი შვილების პედაგოგისგან მიღებული შეტყობინება, რომელშიც უამრავი შეცდომაა; ასევე, პედაგოგის ნაწერში აღმოჩენილმა შეცდომებმა შესაძლოა, მოსწავლეებში სენსაცია გამოიწვიოს.
2. **შეეცადეთ, რომ პრეზენტაცია არ იყოს უდიერად წარმოდგენილი.** გახადეთ კვლევა მიმზიდველი, საჭიროებისამებრ გამოიყენეთ დასათაურებები.
3. **ნუ შეადგენთ უსასრულოდ გრძელ კითხვარს.** მეთოდის პილოტური (საცდელი) გამოყენებით, თქვენ გეჭნებათ რეალური სურათი იმისა, თუ რამდენი დრო დასჭირდებათ თქვენს მოსწავლეებს (ან მშობლებს) მის შესავსებად. არ აქვს მნიშვნელობა, რამდენად დიდია მათი სურვილი, დაგეხმაროთ, თუ კითხვარი ძალიან გრძელია, იგი აღმოჩნდება სანაგვეში, იმის ნაცვლად, რომ თქვენ დაგიბრუნდეთ.
4. **არ დასვათ არასაჭირო შეკითხვები.** ეს დაემსგავსება პედაგოგების განვითარების ტესტს, რომელიც არ ემთხვევა იმას, რასაც ასწავლიდნენ. ზოგჯერ გვიწევს ბევრი უმნიშვნელო შეკითხვის შეტანა კითხვარში, რომელსაც არავითარი კავშირი არ აქვს ჩვენს მიზანთან.

5. გამოიყენეთ სისტემური შეკითხვები, მრავალი სავარაუდო პასუხით. (იხილეთ ლიკეტრის საზომის შესახებ დისკუსია წინამდებარე თავში). განმარტეთ, რას გულისხმობთ, როდესაც ამბობთ: „ხშირად“ ან „ჩვეულებრივ“ და რითი განსხვავდება ეს ორი სიტყვა ერთმანეთისგან. წინააღმდეგ შემთხვევაში თქვენი რესპონდენტებიდან ყველა სხვადასხვანაირად გაიგებს ამ სიტყვების მნიშვნელობას.
6. როცა კი შესაძლებელია, გაითვალისწინეთ „სხვა შენიშვნების“ გრაფა. ეს შესაძლებლობას აძლევს რესპონდენტებს, რომ არ იყვნენ შებოჭილი თავიანთ პასუხებში. ასევე ასეთი სახის შენიშვნები შესაძლებლობას მოგცემთ, გქონდეთ განსხვავებული/წინააღმდეგობრივი მონაცემები („მე არ ველოდი, რომ ვინმე იტყოდა ამას!“) და ასევე გეჩვენებთ შესაძლებლობა, მონაცემები შეაფასოთ დამატებითი არაფორმალური ინტერვიუებით, რათა მეტი ინფორმაცია მიიღოთ თქვენი რესპონდენტისგან, რასაკვირველია, თქვენი შესაძლებლობის, დროის, ენერჯისა და ცნობისმოყვარეობის გათვალისწინებით. მაგალითად: „თქვენს პასუხში მესამე შეკითხვაზე თქვენ განაცხადდით, რომ შეგიძლიათ განმარტოთ, რას გულისხმობდით?“
7. გსურთ თუ არა, რომ რესპონდენტებმა თავიანთი სახელები მიაწერონ კითხვარს, თუ, უბრალოდ, გსურთ, რომ დანომრონ. თქვენ უნდა დაარწმუნოთ რესპონდენტები (მოსწავლეები, მშობლები, კოლეგები), რომ მათი კონფიდენციალობა დაცული იქნება მთელი პროცესის განმავლობაში. შეგიძლიათ, დაცვათ თქვენი რესპონდენტების კონფიდენციალობა მაშინაც, როდესაც ამოწმებთ, თუ ვინ გასცა პასუხი შეკითხვებს და როდესაც ამოწმებთ მათ შენიშვნებს, რაც შემდგომ ინტერვიუებას მოითხოვს. მთავარი ამ შემთხვევაში მოსწავლეების, მშობლებისა და კოლეგების დარწმუნებაა, რომ ინფორმაციის გაზიარებას არ მოჰყვება არავითარი უარყოფითი შედეგი. თუ გვინდა, რომ ჩვენი რესპონდენტები გულწრფელები და პირდაპირები იყვნენ პასუხის გაცემისას, უნდა დავარწმუნოთ ისინი, რომ ამისთვის მათ არაფერი დაუშავდებათ. (ეს საკითხი განხილულია ეთიკის შესახებ მე-4 თავში). კითხვარის შედგენასთან დაკავშირებული რჩევები მოცემულია სამოქმედო კვლევის 3–1 სიაში.

შემოწმება: ჩანაწერების გამოყენება და გაკეთება.

მონაცემთა შეგროვების აღნიშნული მესამე კატეგორია მრავლისმომცველია, რაც გულისხმობს ყველაფერს, რისი შეგროვებაც მკვლევარ პედაგოგებს შეუძლიათ. კიდევ ერთხელ გავიმეორებ, რომ მონაცემთა უმეტესობის შეგროვება შესაძლებელია ბუნებრივად და მხოლოდ პედაგოგის სკოლაში ყოფნას მოითხოვს.

საარქივო მასალები

საკლასო ოთახის მსგავსად, სკოლებშიც ინახება ყველა სახის ჩანაწერი: მოსწავლის დღიურები, შეხვედრების შესახებ ჩანაწერები (ფაკულტეტის, მშობელთა კავშირის, სკოლის საბჭოს), გაზეთები, სადაც გაშუქებულია მნიშვნელოვანი ღონისძიებები და ა.შ. ნებართვის მიღების შემდეგ მკვლევარ პედაგოგს შეუძლია გამოიყენოს აღნიშნული მასალა, რათა ჩასწვდეს ისტორიულ არსს, განსაზღვროს სავარაუდო ტენდენციები, და ახსნას, რა ედო საფუძვლად კონკრეტულ მოვლენებს. ცხადია, არსებობს მრავალი საარქივო მასალა, რომელსაც მკვლევარი პედაგოგი შეიძლება გაეცნოს.

ხშირად კანცელარიის თანამშრომელი, სკოლის კონსულტანტი და სტუდენტი მასწავლებელი სიამოვნებით დაგეხმარებათ საარქივო მასალის აღმოჩენაში და მათ დალაგებაში ისე, რომ მათი გამოყენება შესაძლებელი იყოს პედაგოგისთვის, თუ მათ სჯერათ, რომ კონკრეტული მასალა დაეხმარებათ მწვავე საგანმანათლებლო საკითხების არსში ჩაწვდომაში. აღნიშნულ საკითხთან დაკავშირებით დახმარებისთვის მიმართვის არ მოგერიდოთ.

ქალპოუნი (1994) მიუთითებს რამდენიმე საარქივო მასალის წყაროზე, რაც სკოლებში არსებობს:

- დასწრების მაჩვენებელი
- შენახვის ხანგრძლივობა
- დისციპლინური ორგანოსთვის საქმის გადაცემა
- სწავლისთვის თავის დანებების მაჩვენებელი
- დროებითი შეწყვეტის დონე
- მშობელთა კრებაზე დასწრების მაჩვენებელი
- კლასების მიხედვით დაყოფილი მონაცემები, შტატის მასშტაბით მათემატიკაში, კითხვასა და წერაში ჩატარებული ტესტირების შედეგების შესახებ.
- სტანდარტიზებული ტესტების ქულები
- მოსწავლეების ჩართულობის დონე სკოლის გარეთ საქმიანობაში

კვლევა მოქმედებით. 3-1 სია

რჩევები კითხვარის შესამუშავებლად	
_____	ყურადღებით წაიკითხეთ და შეასწორეთ კითხვარი
_____	მოერიდეთ უდიერად გაკეთებულ პრეზენტაციას.
_____	მოერიდეთ გრძელი კითხვარების შედგენას
_____	არ დასვით არასასწირო შეკითხვები
_____	გამოიყენეთ სისტემური კითხვარები, სადაც პასუხის სხვადასხვა ვარიანტია მოცემული
_____	კითხვარში გამოყავით ადგილი „სხვა შენიშვნებისთვის“
_____	გადაწყვიტეთ, გამოიყენებთ თუ არა რესპონდენტების სახელებს
_____	მოახდინეთ კითხვარის პილოტური/საცდელი გამოყენება
_____	გამოიყენეთ შეკითხვების სხვადასხვა ფორმატი

დღიურები

დღიურები, რომელთაც მოსწავლეებიც და პედაგოგებიც იყენებენ, არის ასევე მონაცემთა მნიშვნელოვანი წყარო. როგორც ანდერსონი, ჰერი და ნიპლენი (1994) აღნიშნავენ:

დღიური ასრულებს თხრობით ფუნქციას და მასში აღწუსულია მოვლენები, აზრები, განცდები, რაც მისი მფლობელისთვის მნიშვნელოვანია. მოსწავლეების მიერ დღიურებში შეტანილი ინფორმაცია საინტერესოა მკვლევარი პედაგოგისთვის იმდენად, რამდენადაც მისი დახმარებით იგი იგებს აზრების ცვლილებას, ახალ იდეებსა და სწავლების პროგრესს. (გვ. 153).

მოსწავლეთა დღიურები შესაძლოა დაეხმაროს პედაგოგს, უკეთ გაიგოს მოსწავლეთა სამყარო (იგივენაირად საშინაო დავალებით მშობელმა შესაძლოა შეიტყოს მათი შეილები მიერ დღის განმავლობაში მიღებული გამოცდილების შესახებ). პედაგოგთა მიერ წარმოებული დღიურების მეშვეობით შესაძლებელია, გავიგოთ მათი ხედვა კლასში მიმდინარე მოვლენებისა.

ქოქრან-სმიტმა და ლიტლიმ (1993) პედაგოგების დღიურები გამოიყენეს როგორც ერთ-ერთი უმნიშვნელოვანესი ფაქტორი მკვლევარ პედაგოგებთან მუშაობისას და შემუშავეს გავრცობილი აღწერა იმის შესახებ, თუ რას უნდა შეიცავდეს დღიური:

- დღიური გადმოგვცემს კლასის ცხოვრებას, სადაც პედაგოგები წერენ თავიანთი დაკვირვების შესახებ, და განიხილავენ სწავლების მეთოდებს დროთა განმავლობაში.
- დღიურში თავმოყრილია აღწერილობები, ანალიზები და განმარტებები.
- დღიურში დაჭერილია არსი იმისა, თუ რა შეემთხვათ მოსწავლეებს საკლასო ოთახში და რა გავლენას მოახდენს იგი მომავალ სწავლებაზე.
- დღიურის მეშვეობით პედაგოგებს შეუძლიათ, გარკვეული დროის გასვლის შემდეგ გადახედონ, გააანალიზონ და შეაფასონ თავიანთი გამოცდილება.
- დღიური არის საშუალება, პედაგოგის თვალთ დავიხანხოთ სკოლაში მიმდინარე მოვლენები (გვ. 26-27).

ზემოთ აღწერილის მიხედვით, შედგენილი დღიური ჩვეულებრივ მონაცემთა წყაროზე მეტია. ასეთი დღიურით პედაგოგი სისტემატურად აღწერს და იხილავს თავის პრაქტიკულ საქმიანობას. თქვენი პრიორიტეტული სფეროს სპეციფიკის მიუხედავად, დღიურის წარმოება რეკომენდებულია, რათა აღნუსხოთ არა მარტო დანახული, არამედ გრძნობები და შთაბეჭდილებები, რაც სამოქმედო კვლევასთან არის დაკავშირებული.

რუკების შედგენა, ვიდეო- და აუდიოჩანაწერების წარმოება, ფოტოგრაფირება, ფილმისა და არტიფაქტების შექმნა.

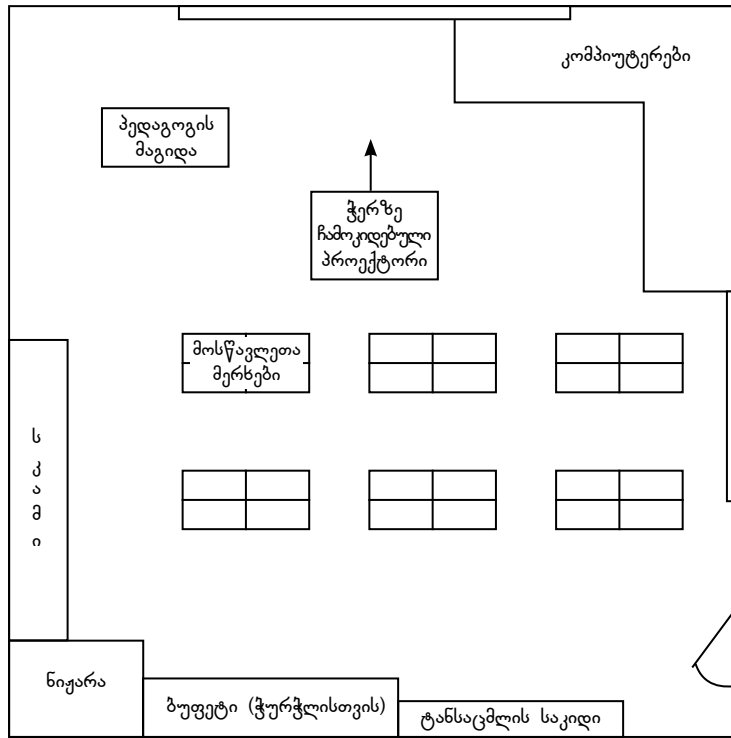
ასეთი არაწერილობითი სახის მონაცემები ასევე საკმაოდ გამოსადეგია მკვლევარი პედაგოგებისთვის, რომლებიც ცდილობენ, დააკვირდნენ კლასში მიმდინარე მოვლენებს. ეს არის მონაცემები, რომელთა თხრობითი ფორმით გადმოცემა ყოველთვის ადვილი არ არის.

რუკების შედგენა

საკლასო ან სასკოლო რუკები საკმაოდ გამოსადეგი საშუალება არის მკვლევარი პედაგოგებისთვის სხვადასხვა მიზნის მისაღწევად. ამ რუკებს შეუძლიათ, წარმოადგინან შეუქმნან სკოლის შესახებ იმ ხალხს, რომლებსაც არ მოუნახულებიათ იგი. ასევე რუკა ერთგვარი საშუალებაა მკვლევარი პედაგოგისთვის, ხელახლა გადახედოს და გაიაზროს თავის კლასში მიმდინარე მოვლენები. მაგალითად, რატომ არის საკლასო ოთახის კომპიუტერები დახვავებული ერთი კედლის გასწვრივ და რა გავლენას ახდენს კომპიუტერთან მოსწავლის ინდივიდუალურად მუშაობა სხვა სახის საკლასო დავალების შესრულებაზე? რუკას ასევე შეუძლია, გადმოგვცეს საკლასო ოთახში განხორციელებული ნებისმიერი სახის მოძრაობა, გაკვეთილის ჩატარებისას პედაგოგის მოძრაობის მსგავსად.

სკოლის რუკა ასევე გამოსადეგია იმ პედაგოგებისათვის, რომლებიც შეწუხებული არიან სხვადასხვა დონის კლასის მოსწავლეების მოძრაობითა და ურთიერთობით და ასევე ნებისმიერი გადაადგილებით გამოწვეული პრობლემით. მარტივად რომ ვთქვათ, რუკები საკმაოდ ადვილად გამოსაყენებელია და საშუალებას აძლევს მკვლევარ პედაგოგებს, როდესაც საკუთარ კვლევას აცნობენ ხალხს, რუკაზე მიუთითონ, თუ

სად ხდება/მიმდინარეობს სწავლების კონკრეტული ეპიზოდი. მკვლევრებს, რომლებიც ხარისხობრივ მეთოდზე არიან ორიენტირებულნი, რუკის მეშვეობით მაქსიმალური ინფორმაციის მიღება შეუძლიათ. 3–3 გრაფა გვიჩვენებს საკლასო ოთახის რუკას.

3–3 ბრუშა. საკლასო ოთახის რუკის ნიმუში

ვიდეო- და აუდიოჩანაწერების, ფოტოსურათებისა და ფილმის გამოყენება
 ვიდეო- და აუდიოჩანაწერები მონაცემთა განსხვავებული წყაროა, როდესაც პედაგოგი მთლიანად ჩართულია სწავლების პროცესში, მაგრამ მაინც აინტერესებს, ალბეჭდოს საკლასო ოთახში მიმდინარე მოვლენები და ურთიერთობები. ბუნებრივია, აღნიშნული ტექნიკური საშუალების გამოყენებისას წარმოიქმნება დაბრკოლებებიც. მაგალითად, ასეთი ტექნიკური საშუალებების გამოყენებამ შეიძლება გამოიწვიოს გაღიმებული სახეები და არაბუნებრივი შენიშვნები მოსწავლეთა მხრიდან, რაც ჩვეულებრივი მოვლენაა, როდესაც საკლასო ოთახში მსგავსი ტექნიკური საშუალების პირველად გამოყენება ხდება. ერთ-ერთი საშუალება აღნიშნულის თავიდან ასაცილებლად არის ის, რომ ასეთი ტექნოლოგიების გამოყენების შესახებ ინფორმაცია მოსწავლეებს უნდა მიაწოდოთ სამოქმედო კვლევის პროექტის ადრეულ ეტაპზე, რათა წარმოიდგინონ, რომ კამერა მუშაობს, თუმცა მასში არ არის ჩადებული კინოფირი. ამის საწინააღმდეგოდ, მზად იყავით ბევრი ვიდეო- და აუდიოჩანაწერის გასაკეთებლად და ასევე აუდიო- თუ კინოფირებზე ინფორმაციის გადასაწერად. თუმცა, თუ გავითვალისწინებთ შედეგზე ორიენტირებული სწავლის შეფასებებსა და „ქაფსთოუნის“ გამოცდილებას, ბავშვებს ხშირად სთხოვენ, თავიანთი ცოდნისა და უნარების დე-

მონსტრირება მოახდინონ პრეზენტაციის გზით თანატოლების, მშობლებისა და პედაგოგთა კომისიის წინაშე. ვიდეოჩანაწერები საუკეთესო საშუალებაა ასეთი ღონისძიებების აღსაბუქდავად და ასევე პედაგოგებისა და მოსწავლეებისთვის არის საშუალება, გამოხატონ თავიანთი აზრი საკითხზე, უნარებზე, მოსწავლეების მიერ გამოთქმულ მოსაზრებებზე. მე მინახავს მკვლევარი პედაგოგები, რომლებიც იმავე წარმატებით იყენებენ ფოტოსურათებს (35- მილიმეტრიან ციფრულ ფოტოებს), რათა მათ კლასში მიმდინარე მოვლენები აღბეჭდონ, რაც მათი პრიორიტეტული სფეროსთვის მნიშვნელოვანია. მაგალითად, ჯეიმს როქფორდს შეეძლო ეფიქრა ფოტოგადაღების მეშვეობით მოსწავლეების მიერ Word-ში მუშაობის სწავლის პროცესის აღბეჭდვაზე.

ჩავთვალოთ, რომ არ არსებობს ტექნიკური პრობლემები (რასაც საკმაოდ დიდი მნიშვნელობა აქვს!), აუდიო- და ვიდეოჩანაწერების წარმოება ასევე დაკავშირებულია საკმაოდ დიდ დროსთან. მაგალითად დრო მიაქვს მის ყურებას, მოსმენასა და დაკვირვებას. აღნიშნულის გასაკეთებლად დროის გამოძებნა საკმაოდ დიდი გამოწვევაა მკვლევარი პედაგოგებისთვის, აუცილებელია ავწონ- დაწვინოთ ამ მონაცემთა წყაროდან მისალოდნელი სარგებელი და დაბრკოლებებიც. ტექნიკური საშუალებები უფრო მეტ დროს მოითხოვს და გარკვეულწილად სამოქმედო კვლევის განხორციელებას საფრთხეს უქმნის. მიუხედავად ამისა, საკმაოდ ბევრი პედაგოგი იყენებს ასეთ ტექნიკურ საშუალებებს დიდი წარმატებით, რაც მხოლოდ იმას ადასტურებს, რომ მონაცემთა შეგროვება საკმაოდ უნიკალური პროცესია და არასდროს არ მიმდინარეობს ერთგვაროვნად!

არტიფაქტები

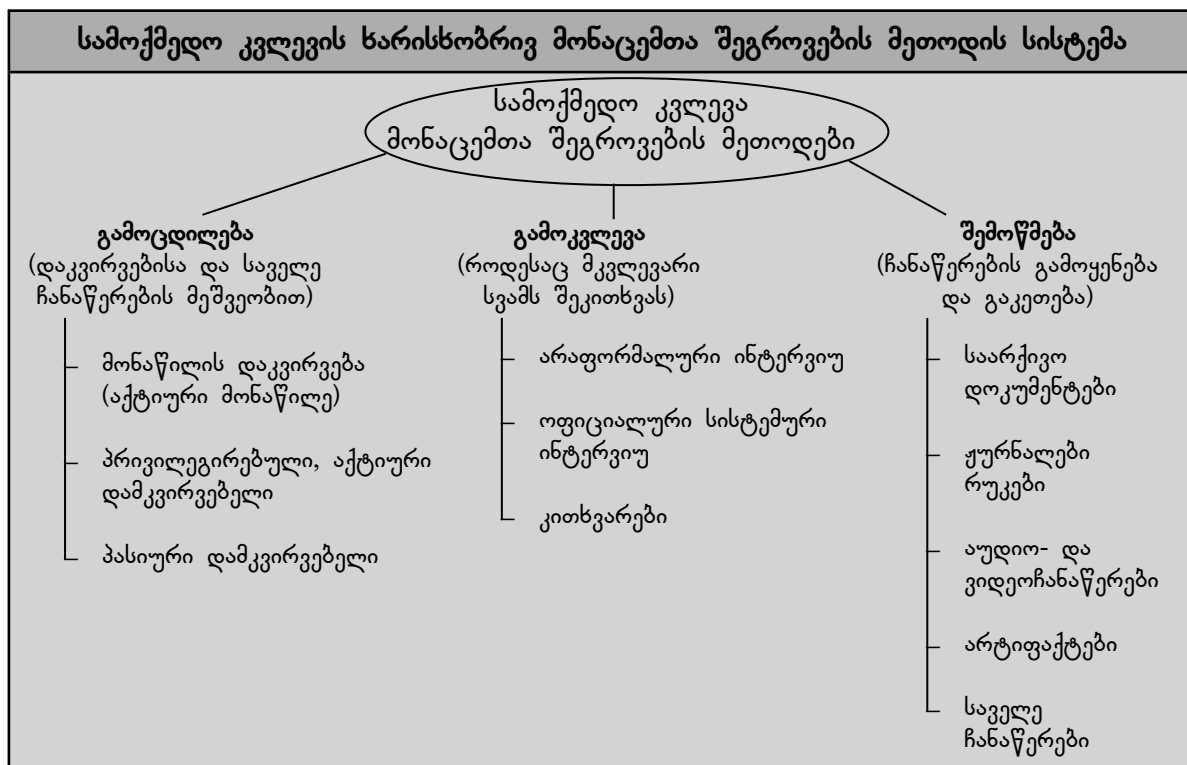
საკლასო ოთახებში დიდი რაოდენობით მოიპოვება **არტიფაქტები**, ანუ წერილობითი ან ვიზუალური მასალა, რაც გვეხმარება კლასსა თუ სკოლაში მიმდინარე მოვლენების შესახებ ნათელი სურათის მიღებაში. არტიფაქტების კატეგორიაში მოიაზრება ყველაფერი ის, რაც ჯერ არ განგვიხილავს. მაგალითად, სკოლებში იყო „ავთენტური შეფასების“ მეთოდის გამოყენების ტენდენცია, მოსწავლეების პორტფოლიოების გამოყენების ჩათვლით – მოსწავლის ნამუშევრის პრეზენტაცია, სადაც ჩანს ხანგრძლივი პერიოდის განმავლობაში მოსწავლის მიერ ინდივიდუალური დავალების შესრულება და პროგრესი. თუმცა პორტფოლიოს რაოდენობრივად გაზომვა შეუძლებელია, იგი პედაგოგს სთავაზობს მონაცემებს მნიშვნელოვან შედეგებზე, რაც ხარისხობრივად განსხვავებული სამუშაოს ნიმუშების საფუძველია. ასეთი არტიფაქტები მონაცემთა მნიშვნელოვანი წყაროა, რაც პედაგოგებმა შეიძლება გამოიყენონ მოსწავლეთან საუბრის დასაწყებად. მაგალითად, პედაგოგს შეუძლია შესთავაზოს მოსწავლეებს, ახსნან, რა სხვაობა არსებობს პორტფოლიოში მათ მიერ შეტანილ სასწავლო წლის დასაწყისსა და ბოლოში განხორციელებულ სამუშაოებს შორის. საკვანძო კონცეფციების 3–3 გრაფა გვიჩვენებს ჩანაწერების გაკეთებისა და გამოყენების კომპონენტებს.

ჩვენ მიმოვიხილეთ სრული ციკლი იმისა, თუ როგორ შეიძლება, პედაგოგმა გამოიყენოს მოსწავლის პორტფოლიო, როგორც მოსწავლეთან არაფორმალური ინტერვიუს საფუძველი, თუ სურს, გაიგოს მათი სწავლის შედეგები. მაგალითად, პედაგოგმა შეიძლება ჰკითხოს მოსწავლეს, იმსჯელოს რაიმე ლიტერატურულ ნამუშევრზე, ხელოვნების ნიმუშზე, ანდა ახსნას მათემატიკაში ღია დაბოლოების ამოცანის გადაჭრის საკითხი. მოსწავლეთა სამუშაოს შესახებ არაფორმალურ საუბარში ჩასართავად აგარის შეკითხვებს (ვინ, რა, სად, როდის, რატომ და როგორ?) თუ გამოიყენებთ, კმაყოფილი დარჩებით შედეგებით და მიხვდებით, რომ დრო ტყუილად არ დაგინარჯავთ. საკვანძო კონცეფციების 3–4 გრაფა გვიჩვენებს სამოქმედო კვლევის ხარისხობრივ მონაცემთა შეგროვების მეთოდის სისტემას.

საკვანძო კონცეფციები. 3–3 გრაფა

ჩანაწერების შექმნისა და გამოყენების კომპონენტები	
საარქივო წყაროები	შეხვედრების ჩანაწერები დასწრების მაჩვენებელი, შენახვის ხანგრძლივობა, სწავლისთვის თავის დანებების მაჩვენებელი, დროებითი შეწყვეტის დონე. დისციპლინური ორგანოსთვის საქმის გადაცემა შტატის მასშტაბით შეფასების ქულები გაზეთებიდან ამოჭრილი სტატიები
ჟურნალები	ყოველდღიური მიმოხილვა და ანალიზი განხილვა ჩანაწერების წარმოება
არტიფაქტები	რუკები და ადგილების განლაგების მაჩვენებელი გრაფები

საკვანძო კონცეფციები. 3–4 გრაფა.

მონაცემთა შეგროვების რაოდენობრივი მეთოდი

სამოქმედო კვლევის დროს შეიძლება გამოვიყენოთ მონაცემთა შეგროვების მრავალ-ნაირი მეთოდი, რაც სკოლებში შეფასების მიღებული პრაქტიკაა. იგი პედაგოგებს აწვდის მონაცემებს, რაც შესაძლოა, გამოიხატოს ციფრებით. სამოქმედო კვლევის გან-

მახორციელებელმა პირებმა არ უნდა აურიონ მონაცემთა შეგროვების რაოდენობრივი მეთოდი ხარისხობრივი მეთოდის გამოყენებაში. რაოდენობრივი მეთოდის პრინციპები განსხვავდება იმ პრინციპებისგან, რომლებიც საფუძვლად უდევს ხარისხობრივი კვლევის მოდელს. წინამდებარე თავში ყურადღებას გავამახვილებ მონაცემთა შეგროვების რაოდენობრივ მეთოდზე, რაც ფართოდ გამოიყენება სამოქმედო კვლევის დროს. იგი გვაწვდის ისეთ მონაცემებს, რომლებიც შეიძლება გავანალიზოთ და განვმარტოთ „ა“ დანართში დახასიათებული აღწერილობითი სტატისტიკური მეთოდის გამოყენებით.

პედაგოგის მიერ შედგენილი ტესტები

შესაძლოა, ყველაზე ფართოდ გავრცელებული მონაცემთა შეგროვების რაოდენობრივი მეთოდი, რომელსაც პედაგოგები იყენებენ, რათა შეძლონ სწავლის მეთოდის შემოწმება და კორექტირება, არის პედაგოგის მიერ შემუშავებული ტესტები; ანუ ასეთ შემთხვევაში პედაგოგი არ ენდობა მხოლოდ სახელმძღვანელო წიგნში მოცემულ ტესტებს იმისთვის, რომ დაადგინოს, მიაღწიეს თუ არა მისმა მოსწავლეებმა განსაზღვრულ მიზნებს. ხშირად პედაგოგები ცდილობენ ადაპტირებას და ბრმად არ გადმოაქვთ სასწავლო პროგრამის ფართოდ გამოცემული მასალები; მოსწავლეთა მოსწრების შესამოწმებლად ვერ ეყრდნობიან ტესტებს, რომლებიც ახლავს სასწავლო პროგრამას. ასევე, პედაგოგები არიან ექსპერტები ინოვაციური სასწავლო პროგრამის შემუშავებისას, სადაც გათვალისწინებული იქნება კონკრეტული პრიორიტეტული სფერო და საკუთარი გამოცდილების მიხედვით თვითონ შექმნიან ტესტებს.

სტანდარტიზებული ტესტები

ყველა პედაგოგი ძალიან კარგად იცნობს სტანდარტიზებულ ტესტებს, რომლებმაც მოიცვეს მთელი ერი კანონმდებლობის – სახელწოდებით „არც ერთი ბავშვი არ უნდა ჩამორჩეს“ – წყალობით. ამ სტანდარტიზებული ტესტების მიზანია, პედაგოგებს, დირექტორებს, მშობლებს და შტატისა და ფედერალური საგანმანათლებლო სისტემის წარმომადგენლებს მიაწოდოს კონკრეტული მოსწავლეების მიღწევათა შესახებ მონაცემები. ასეთი მონაცემები ხშირად წარმოდგენილია პროცენტების ან 9-ქულიანი შეფასების სკალის სახით (იხილეთ დანართი „ბ“) და პედაგოგებს აწვდის ინფორმაციას მათი მოსწავლეების შედარებითი მოსწრების შესახებ; ანუ ამ მონაცემებზე დაყრდნობით პედაგოგები ფლობენ მოკლე ინფორმაციას, სხვა მოსწავლეებთან შედარებით როგორია მათი მოსწავლეების მოსწრება კონკრეტულ საგანში. ეს მონაცემები ასევე შეიცავს ინფორმაციას პოლიტიკის განმსაზღვრელი პირებისთვის (მაგალითად, დირექტორებისა და ადმინისტრატორებისთვის) იმის შესახებ, რამდენად აღწევნ მოსწავლეთა ჯგუფები და სკოლები ყოველწლიურად შესაბამის პროგრესს. ამერიკის შეერთებულ შტატებში შესაბამისი წლიური პროგრესი არის უმნიშვნელოვანესი ელემენტი კანონმდებლობისა – „არც ერთი ბავშვი არ უნდა ჩამორჩეს“. აღნიშნული კანონმდებლობის თანახმად, ყველა შტატმა უნდა განსაზღვროს მოსწავლეებისთვის მიზნები, რაც ეტაპობრივად უნდა გაიზარდოს ისე, რომ 2013-2014 სასწავლო წლებისთვის შეფასების შედეგად შტატის ყველა მოსწავლე უნდა ფლობდეს სათანადო უნარ-ჩვევებს. სკოლებს, რომლებიც ვერ მიაღწევნ სათანადო წლიურ პროგრესს მომდევნო ორი-სამი წლის განმავლობაში, დაეკისრებათ შტატისა და ფედერალური სანქციები (როგორც წესი, დაფინანსებასთან დაკავშირებული). ზედმეტიც არის იმის აღნიშვნა, რომ პედაგოგებს რაოდენობრივი მეთოდები

მიაჩნიათ ნებისმიერი სახის სამოქმედო კვლევისას მონაცემთა შეგროვების გეგმის მნიშვნელოვან შემადგენელ ელემენტად.

სკოლის მიერ შემუშავებული მოსწავლის ბარათი

როგორც საშუალო სკოლის მოწაფის მშობელი, ჩემთვის კარგად არის ცნობილი მოსწავლის ბარათის შესახებ, რომელსაც ურიგებენ ბავშვებს და მშობლებს, რათა განსაზღვრონ მოსწავლის პროგრესი. ჩემი შვილი, ჯონათანი, ამაყია, როდესაც ოჯახის სხვა საამაყო ნივთებთან ერთად (მაგალითად: ოჯახური სურათები, მეგობრების სურათები, მოგზაურობიდან ჩამოტანილი მაგნიტები და, რა თქმა უნდა, ოჯახის ძაღლის, ჯესის, სურათი) მოსწავლის ბარათს მაცივრის კარს აკრავს. პედაგოგის შენიშვნებთან ერთად (მაგალითად, ჯონათანი ბრწყინვალედ წერს. მე ვიტყვოდი, სულ მამას დაემსგავსა!) მასში მითითებულია ყველა კრედიტი, რაც ჯონათანმა მიიღო და, რაც მთავარია, ნიშნები! ჯონათანის სკოლაში ნიშნები გამოხატულია ასოების (ა-ფ) სახით, რაც შემდგომ გადატანილია რიცხვებში (0-4), რათა გამოიყვანონ საშუალო ნიშანი. მოსწავლეები, რომლებიც მიიღებენ 3.5 საშუალო ნიშანს ან მეტს, მინიმუმ ოთხი კრედიტით, საპატიო დაფაზე ხვდებიან და მათი სახელები ადგილობრივ გაზეთში მოიხსენიება. ასე რომ, სკოლის მიერ შემუშავებული მოსწავლის ბარათები პედაგოგებისთვის მონაცემთა მნიშვნელოვანი წყაროა (რომელსაც შეუძლია რაოდენობრივად შეაფასოს მოსწავლის მიღწევები) და მნიშვნელოვანია ასევე მოსწავლეებისა და მშობლებისთვის (რომელთაც შეუძლიათ მონაცემების გაგება და, შესაბამისად, შემდგომი მიზნების დასახვა).

დამოკიდებულების სკალა

ბევრ მკვლევარს პედაგოგს აინტერესებს, რა გავლენა აქვს მათ მუშაობას მოსწავლეების დამოკიდებულებაზე. სკალა, რომელიც ხშირად მოსწავლეების დამოკიდებულების საზომად გამოიყენება, როგორცაა, მაგალითად, ლიკერტის სკალა და სემანტიკური სხვაობები, არის სასარგებლო საშუალება სამოქმედო კვლევის ჩატარების დროს. დამოკიდებულების სკალის გამოყენება მკვლევარს პედაგოგებს საშუალებას აძლევს, განსაზღვრონ, „რისი სწამს კონკრეტულ პირს, როგორია მისი წარმოდგენა, ან გრძნობა“ (გეი, მილსი და აირასიანი, 2006, გვ.130-131). თითქმის ყველა მოკლე ისტორია სამოქმედო კვლევის შესახებ, რომელიც მოცემულია წინამდებარე წიგნში, შეიცავს მაგალითს, თუ როგორ უნდოდათ მკვლევარს პედაგოგებს, გაეგოთ, რას ფიქრობდა ბავშვი კონკრეტული საკითხის შესახებ (კლავიატურაზე მუშაობის კომპიუტერული პროგრამა, მოზარდთა თეატრის დასის მიერ წარმოდგენილი ძალადობის სცენა, სკოლის გაცდენასთან დაკავშირებული პოლიტიკა და შეფასების ქულების კორექტირება). ზოგიერთ შემთხვევაში, ერთი ნაწილი მკვლევარი პედაგოგებისა იყენებდა დამოკიდებულების სკალას, მაშინ, როდესაც დანარჩენები იყენებდნენ ღია დაბოლოებებთან კითხვარებს, როგორც არის: „რას ფიქრობთ გაკვეთილების გაცდენასთან დაკავშირებულ პოლიტიკაზე?“

ლიკერტის სკალა

ლიკერტის სკალის თანახმად, მოსწავლეებმა თითოეულ განცხადებას შემდეგი ფორმით უნდა გასცენ პასუხი: **სრულებით ვეთანხმები, ვეთანხმები, არ გადაამიწყვეტია, არ ვეთანხმები ან კატეგორიულად არ ვეთანხმები**. თითოეული პასუხი ფასდება გარკვეული ქულით და საბოლოო შეფასება ხდება ქულების შეჯამებით. მაგალითად, შემდეგი ქულებით

შიქლება შეფასდეს დადებითი პასუხები: სრულებით ვეთანხმები =5, ვეთანხმები = 4, არ გადამიწყვეტია=3, არ ვეთანხმები=2, კატეგორიულად არ ვეთანხმები=1. როგორც გეიმ და მისმა კოლეგებმა (2006) აღნიშნეს, „მალალი ქულა პოზიტიურ განცხადებაზე მიუთითებს დადებით დამოკიდებულებას და ტესტის ბოლოს ქულების დაჯამებისას მიღებული მალალი ქულა მიუთითებს ასევე დადებით დამოკიდებულებას“ (გვ.130).

მიუხედავად იმისა, რომ აღნიშნული მეთოდი მკვლევარ პედაგოგებს აწვდის რაოდენობრივ მონაცემებს, იგი, ასევე, შიქლება განხილულ იქნეს როგორც აღწერილობითი მეთოდი. ასეთი კვლევის შედეგად მიღებული პასუხები შიქლება გადავიყვანოთ რიცხვებში (მაგალითად, საშუალო პასუხი იყო 4.2), თუმცა მონაცემები მაინც აღწერილობითად რჩება და ანალიზდება აღწერილობითი სტატისტიკის გამოყენებით, როგორც არის საშუალო და სტანდარტული გადახრა (იხილეთ დანართი „ბ“) და რომელსაც მოჰყვება განმარტება (მაგალითად, „საშუალოდ პასუხი იყო 4.2 და თან ერთვოდა შემდეგი განმარტებები.....“).

რათა დავიხანხოთ, თუ როგორია მოსწავლეების მიერ მათემატიკის ახალი სასწავლო პროგრამის აღქმა, რომელიც ამოცანის ამოხსნის მეთოდებს ეხება, საჭირო იქნება შემდეგი კითხვარის შევსება:

გთხოვთ შემოხაზოთ შეკითხვის პასუხი, რომელიც ყველაზე კარგად გამოხატავს თქვენს აზრს: **სრულებით ვეთანხმები (სვ), ვეთანხმები (ვ), არ გადამიწყვეტია (ავ), არ ვეთანხმები (ავ) ან კატეგორიულად არ ვეთანხმები (კავ).**

1. მჯერა, რომ კლასში ნასწავლი ამოცანის ამოხსნის უნარები დამემხარება სკოლის გარეთ პრობლემის სწორად მოგვარებაში.

სვ	ვ	ავ	ავ	კავ
----	---	----	----	-----

პასუხების ქულებით შეფასებით, სვ=5, ვ=4, ავ=3, ავ=2, კავ=1, მკვლევარი პედაგოგი შიქლებს განსაზღვროს, რამდენად პოზიტიურად ან ნეგატიურად არის განწყობილი მოსწავლე, მათემატიკაში ამოცანის ამოხსნის უნარების კლასის გარეთ ეფექტურ გამოყენებასთან დაკავშირებით.

სემანტიკური სხვაობა

სემანტიკური სხვაობა მოითხოვს მოსწავლისგან (ან მშობლისგან), რაოდენობრივად შეაფასოს საკითხი ორ ურთიერთსაწინააღმდეგო ზედსართავ სახელს შორის მოთავსებული შეფასების რიცხვებზე არჩევანის გაკეთებით. მაგალითად, მათემატიკაში ახალი სასწავლო პროგრამის განხორციელებისას მოსწავლეებს შიქლება სთხოვთ, შეაფასონ, რამდენად საინტერესო ან მოსაწყენია სასწავლო პროგრამა, შესაბამისი ან შეუსაბამოა, სასიამოვნო ან უსიამოვნოა.

თითოეულ პუნქტში ორპოლუსიან (ურთიერთსაწინააღმდეგო) სიტყვებს შორის განლაგებულია ქულები, რომლებიც ყველაზე მეტად პასუხობს რესპონდენტის დამოკიდებულებას:

მოსაწყენი	—	—	—	—	—	—	—	საინტერესო
	-3	-2	-1	0	1	2	3	
შეუსაბამო	—	—	—	—	—	—	—	შესაბამისი
	-3	-2	-1	0	1	2	3	
უსიამოვნო	—	—	—	—	—	—	—	სასიამოვნო
	-3	-2	-1	0	1	2	3	

სემანტიკური სხვაობის ქულების შეჯამებით, მკვლევარმა პედაგოგმა შეიძლება განსაზღვროს, რამდენად არის ბავშვის დამოკიდებულება დადებითი ან უარყოფითი. სემანტიკური სხვაობის სკალას, როგორც წესი, აქვს ხუთი ან შვიდი ინტერვალი, სადაც განსაზღვრულია ნეიტრალური დამოკიდებულებაც, რომელიც ნული ქულით არის შეფასებული.

ბავშვი, რომელმაც მოხაზა თითოეული შეკითხვის პირველი ინტერვალი, გამოხატავს დადებით დამოკიდებულებას მათემატიკის მიმართ (სემანტიკური სხვაობების შესახებ განხილვა იხილეთ: გეი, მილერი და აირასიანი, 2006; პელტო და პელტო, 1978).

საკვანძო კონცეფციების 3–5 გრაფა გვიჩვენებს მონაცემთა შეგროვების რაოდენობრივ მეთოდს.

საკვანძო კონცეფციების 3–5 გრაფა

მონაცემთა შეგროვების რაოდენობრივი მეთოდი

- პედაგოგის მიერ შედგენილი ტესტი
- სტანდარტიზებული ტესტი
- სკოლის მიერ შემუშავებული მოსწრების ბარათები
- დამოკიდებულების სკალა
- ლიკერტის სკალა
- სემანტიკური სხვაობები

შეფასების სხვა მეთოდები

მკვლევარ პედაგოგებს ხშირად სთხოვენ სტანდარტიზებული ტესტების გამოყენებას. შეუძლებელია ყველა სტანდარტიზებული ტესტის ჩამოთვლა. ჩვენ უნდა გავაცნობიეროთ, რომ სტანდარტიზებული ტესტების ქულები არის სხვა სახის მონაცემთა წყარო, რომელიც გვეხმარება, გავიგოთ, რა გავლენა აქვს სწავლების პრაქტიკას ჩვენს მოსწავლეებზე. პედაგოგებს, რომლებიც იკვლევენ სტანდარტიზებულ ტესტებს, გამოადგებათ ყოველწლიური გამოცემა – ფსიქიკური მაჩვენებელი (ental Measurements Yearbook (MMY)). ფსიქიკურ მაჩვენებელს გამოსცემს ფსიქოლოგიური მაჩვენებლის ბუნოს ინსტიტუტი (Bunos Institute of Mental Measurements) და განათლების სფეროში მომუშავე მკვლევრებისთვის ტესტის შესახებ ინფორმაციის მთავარი წყაროა. წლიური გამოცემები, რომელთა ნახვაც შეგიძლიათ თითქმის ყველა დიდ ბიბლიოთეკაში, გვაწვდის ინფორმაციასა და მომხილვას სხვადასხვა სასკოლო საგანში გამოცემული ტესტების (მაგალითად: ინგლისურში, მათემატიკასა და კითხვაში), ასევე პიროვნების, განათლების, მოწერებულობის, მეტყველების, სმენის შესახებ, და პროფესიულ ტესტებს. ბუნოს ინსტიტუტის ინტერნეტმისამართს და მის კატალოგებს ნახავთ <http://www.unl.edu/buros/> და <http://www.unl.edu/buros/bimm/html/catalog.html>.

პრიორიტეტული სფეროსა და სამოქმედო კვლევის გეგმის საჭიროებისამებრ კორექტირება

სამოქმედო კვლევის მოცემულ ეტაპზე მკვლევარმა პედაგოგებმა უკვე განსაზღვრეს მათთვის პრიორიტეტული სფერო, განაცხადეს პრობლემის შესახებ და, შესაბამისად, მიმოიხილეს ლიტერატურა. თუმცა, როდესაც მონაცემთა შეგროვებას დაიწყებენ,

ბევრი მკვლევარი პედაგოგი შეიძლება სხვა მიმართულებით წავიდეს, რადგან იგი შესაძლოა, უფრო საინტერესოდ ან უფრო პრობლემატურად მოეჩვენოს. ასეთი რამ დამახასიათებელია სამოქმედო კვლევისთვის; ეს პროცესი ძალიან ღრმავა, პასუხის რამდენიმე ვარიანტს შეიცავს და ასევე დამოკიდებულია გამართლებაზე. კარგად ჩამოყალიბებულ პრობლემას გადაამწყვეტი მნიშვნელობა აქვს დასაწყისისთვის, თუმცა, როგორც კი მკვლევარი პედაგოგი დაიწყებს მონაცემთა სისტემატურ შეგროვებას, პრიორიტეტული სფერო უფრო ნათელი და ცხადი გახდება მისთვის.

მზად იყავით, რომ, საჭიროების შემთხვევაში, კორექტირება შეიტანოთ ან შესაბამისობაში მოიყვანოთ სამოქმედო კვლევის პროექტი. მაგალითად, პედაგოგთა ჯგუფმა დაიწყო სამოქმედო კვლევის პროექტი, სადაც პრიორიტეტული სფერო ეხება ადრეული წიგნიერების განვითარების გავლენას მათემატიკური ამოცანის ამოხსნის უნარებზე. კვლევის წარმოებისას მონაწილეებისთვის ნათელი გახდა, რომ მათი პრიორიტეტული სფერო ეხებოდა არა წიგნიერების გამოყენებას ამოცანის ამოხსნის დროს, არამედ ფონეტიკური უნარების შესახებ სასწავლო პროგრამის გავლენას ადრეული წიგნიერების განვითარებაზე. როდესაც თავდაპირველად შეგროვებული მასალების შემდეგ ეს სფერო გამოიკვეთა, ჯგუფმა გადაწყვიტა, შეეცვალა კვლევის შეკითხვა და დაეზუსტებინა იგი ისე, რომ ნათლად წარმოჩენილიყო კვლევის საგანი.

არაფერია ცუდი იმაში, რომ თქვენი კვლევის საგნის კორექტირება მოახდინოთ მუშაობის შუა ეტაპზე და გახსოვდეთ, რომ სამოქმედო კვლევა ტარდება იმისათვის, რათა მისი შედეგებით ისარგებლოთ თქვენ, თქვენი კლასის მოსწავლეებთან ერთად. ეს პროცესი სპირალისებურია. თუ თქვენ მიაგნებთ შეკითხვას ან მეთოდს, რომლის გამოყენებაც უფრო ნაყოფიერად გეჩვენებათ, ვიდრე ის, რომელსაც მოცემულ მომენტში იყენებთ, უბრალოდ, შეუსაბამეთ, თქვენი სამოქმედო კვლევის გეგმის კორექტირება მოახდინეთ და გააგრძელეთ მუშაობა!

დასკვნა

წინამდებარე თავში განვიხილეთ მონაცემთა შეგროვების მეთოდების იდენტიფიცირებისა და შემუშავების საკითხი, რომელიც ყველაზე მეტად შეესაბამება სამოქმედო კვლევის პროექტს. ტრიანგულაციის კონცეფცია, ან მიზანი, რომ მკვლევარი პედაგოგი არ დაეყრდნოს მონაცემთა მხოლოდ ერთ წყაროს, წარმოდგენილი იყო როგორც სახელმძღვანელო პრინციპი სისტემატური სამოქმედო კვლევის დროს მრავალი მეთოდის გამოყენებისას.

მკვლევარი პედაგოგები, კლასში ჩართულობის სხვადასხვა დონის გათვალისწინებით, შეიძლება გახდნენ მონაწილე დამკვირვებლები და შეაგროვონ სხვადასხვა ჩანაწერები. მათ შეიძლება გამოიყენონ მრავალი საშუალება გამოკვლევისთვის, მაგალითად, ინტერვიუები, კითხვარები, დამოკიდებულების სკალა, რათა შეაგროვონ ინფორმაცია. მკვლევარმა პედაგოგებმა ასევე შეიძლება ისარგებლონ ახალი ან არსებული სასკოლო არქივებით და მოსწავლეების არტიფაქტებით. ყველაზე ხშირად მკვლევარი პედაგოგები მონაცემთა შეგროვების რაოდენობრივ მეთოდს მიიჩნევენ მონაცემთა მნიშვნელოვან წყაროდ, რითაც მათი კვლევა დაკავშირებული ხდება შტატისა და ფედერალურ მოთხოვნებთან, რაც შესაბამის წლიურ პროგრესში გამოიხატება.

მონაცემთა შეგროვების დროს თქვენ შეიძლება აღმოაჩინოთ გამოკვლევის უფრო საინტერესო და სასარგებლო მიმართულება. არ შეგეშინდეთ, გადახედოთ თქვენი სამოქმედო კვლევის გეგმას შუა პროცესში, რათა მოიყვანოთ იგი შესაბამისობაში.

საკითხები სამომავლო მსჯელობისთვის

1. მონაცემთა შეგროვების რომელ მეთოდებს გამოიყენებთ კვლევის თითოეულ შეკითხვაზე პასუხის გასაცემად?
2. მონაცემთა შეგროვების რომელი საშუალებები გჭირდებათ, რათა გამოიყენოთ ან შეიმუშაოთ?
3. შეავსეთ ტრიანგულაციის მატრიცა (3-4 გრაფა) თქვენი სავარაუდო კვლევისთვის. (შეგახსენებთ: თქვენ არ ხართ ვალდებული, გამოიყენოთ მონაცემთა სამი წყარო თითოეული შეკითხვისთვის. ზოგ შემთხვევაში, თქვენი სურვილისამებრ, სამზე მეტი მონაცემთა წყარო შეიძლება გქონდეთ, ზოგიერთ შემთხვევაში კი ერთ წყაროზე მეტი შეიძლება ვერც გამოიყენოთ. მაგალითად, სტანდარტიზებული ტესტის ქულები).

კვლევის შეკითხვები	მონაცემთა წყაროები		
	1	2	3
1			
2			
3			
4			
5			

3-4 ბრაჟა. ტრიანგულაციის მატრიცის სავარჯიშო

თავი

4

მონაცემთა შეგროვების საკითხები: სისწორე, სანდოობა და განზოგადება

წინამდებარე თავი წარმოგიდგენთ მონაცემთა შეგროვების ხარისხობრივ და რაოდენობრივ მეთოდებს, რაც შეგიძლიათ გამოიყენოთ პრიორიტეტული სფეროს სისტემატური გამოკვლევისთვის. ეს მეთოდები გულისხმობს პირდაპირ დაკვირვებას, ინტერვიუს ჩატარებას, კითხვარებს, დამოკიდებულების სკალას, ახალ და არსებულ ანგარიშებს, არტიფაქტებს, პედაგოგის მიერ შედგენილ ტესტებს, სტანდარტიზებულ ტესტებსა და სკოლის მიერ შემუშავებულ მოსწრების ბარათს.

წინამდებარე თავის წაკითხვის შემდეგ უნდა შეგეძლოს:

1. მონაცემთა შეგროვების განსხვავებული მეთოდების ერთმანეთისგან გარჩევა, რასაც კვლევის თითოეული შეკითხვისთვის გამოიყენებთ;
2. შემუშავება კვლევის საშუალებებისა, რაც კვლევის დასაწყებად დაგჭირდებათ.

გამრავლების საკითხთან დაკავშირებით მოსწავლეებში ცოდნისა და მოტივაციის ამაღლება

ელისონ მარლანდი

ელისონ მარლანდმა, რომელიც მეოთხეკლასელებთან მუშაობდა სტუდენტ პედაგოგად, მონაწილეობა მიიღო სწავლებისას კვლევაში. როგორც დაწყებითი სკოლის პედაგოგისთვის, ელისონისთვისაც რთული იყო ბავშვებისათვის ძირითადი არითმეტიკული მოქმედებების კარგად სწავლება, თან ისე, რომ მოსწავლეები მოტივირებულნი ყოფილიყვნენ. ელისონის ამბავი ადასტურებს მონაცემთა მრავალი წყაროს გამოყენების აუცილებლობას (ხარისხობრივი და რაოდენობრივი) და იხილავს სისწორისა და სანდოობის საკითხებს, რამაც საშუალება მისცა მას, ჩატარებინა ხარისხიანი და დასაბუთებული კვლევა.

კვლევის პროექტი ეხება გამრავლების უკეთ შესასწავლად წახალისებას და მოსწავლეებში მოტივაციის გაზრდას (0-9). გამოკვლეულ იქნა მექანიკური დამახსოვრების მეთოდით სწავლების ეფექტურობა, რაც შემდგომ შეუდარეს ამოცანის ამოხსნის სხვა მეთოდებს. ძირითადი მოქმედებების სწავლების დროს კვლევამ აჩვენა ამოცანის ამოხსნის მეთოდის უპირატესობა, ხოლო პრაქტიკული სავარჯიშოების გამოყენება მიზანშეწონილად ჩათვალია მას შემდეგ, რაც მოსწავლეები დაეუფლებიან პრობლემის გადაჭრის უნარებს. კვლევაში მონაწილეობდა 25 მეოთხეკლასელი მოსწავლე. ისინი მონაწილეობდნენ გამრავლების თამაშებში, სადაც განიხილეს გამოთვლის ეფექტური და არაეფექტური მეთოდები. შეგროვებულ მასალას შორის იყო მოსწავლეთა ძველი ტესტები, მათემატიკის ნიშნები, ინტერვიუები და სავარჯიშო რვეულები. კვლევის შედეგების მიხედვით, სწავლებას დადებითი შედეგი ექნებოდა, თუ დავაბალანსებდით კონცეპტუალურ ცოდნას, პრაქტიკულ უნარებსა და მოსწავლეთა მიერ ძირითადი მოქმედებების წარმატებით სწავლას. კვლევის შედეგებმა აჩვენა, აგრეთვე, ძირითადი მოქმედებების შესწავლისას მოსწავლეთა სწავლის მოტივაციაზე თამაშების დადებითი გავლენა.

შესავალი

კვლევის თანახმად, როდესაც რაიმეს ვაკეთებთ, ერთი და იგივე საქმე, მინიმუმ, 17-ჯერ მაინც უნდა გავაკეთოთ, რომ შევჩვიოთ კონკრეტული საქმის სწორად

კეთებას. ამაში დაგარწმუნებთ იმ სავარჯიშოების სიმრავლე, რომლებსაც იყენებენ მოსწავლეებისთვის ძირითადი მათემატიკური მოქმედებების სწავლებისას. ჩემი სამოქმედო კვლევის უპირველესი მიზანი იყო, შემემოწმებინა ძირითადი მოქმედებების სწავლების მეთოდების ეფექტურობა და მიზანშეწონილობა, მეორე მიზნად კი გამრავლების შესასწავლად ეფექტური მეთოდების შემუშავება დავისახე, რაც მოსწავლეებში სწავლის მოტივაციას გაზრდიდა. როდესაც არ ესმით, რას სწავლობენ, ან სწავლის მოსაწყენ მეთოდებს იყენებენ, ეს მოსწავლეებში ხშირად იმედგაცრუებასა და მობეზრების გრძობას იწვევს.

პრეისტორია

ორეგონის შტატის 2004-2005 სასწავლო წლის სტანდარტების მიხედვით, მეოთხე კლასის დასრულებისთვის მოსწავლეებს ჩამოყალიბებული უნდა ჰქონდეთ გამრავლების ეფექტური მეთოდები. ისინი კარგად უნდა ერკვეოდნენ ამ მეთოდებში, რათა შეეძლოთ სამი წამის განმავლობაში ყველა სახის ძირითადი ამოცანის ზეპირად ამოხსნა. სამწუხაროდ, მკვლევრებმა შემაშფოთებელი რამ აღმოაჩინეს, კერძოდ: მერვეკლასელი ბავშვები კვლავ იყენებდნენ თითებს რიცხვების მისამატებლად ან გამოსაკლებადაც, ან სხვა სახის არაეფექტურ მეთოდებს მიმართავდნენ, როდესაც სჭირდებოდათ მარტივი ამოცანის ამოხსნა (ისააქსი, ქაროლი და ბელი, 2001). ეს მეთოდები საოცრად არაეფექტურია, რადგან აზროვნებისათვის დიდ დროს მოითხოვს.

დადებითი ფაქტორია პრაქტიკული სავარჯიშოების გამოყენების შემცირება (ჯონსი, 1995). აღნიშნული მეთოდები მოიცავს ტესტებს სისწრაფის შესამოწმებლად, ნახატიან და ტექსტიან ბარათებს და სავარჯიშო ფურცლებს, სადაც სვეტში ჩასმულია ძირითადი მონაცემები. ერთ-ერთი მიზეზი, რის გამოც ურჩევნ მკვლევრები პედაგოგებს პრაქტიკული სავარჯიშოების გამოყენებისაგან თავის შეკავებას, ის არის, რომ ამგვარი ვარჯიში არ ეხმარება მოსწავლეებს გამრავლების არსის გაგებაში, რადგან აღნიშნული მეთოდი პროცედურული უნარების, უბრალოდ, გამოვლენას ასწავლის. ამ მეთოდით სწავლისას მოსწავლეებს უძნელდებათ გამრავლების ტაბულის რეალურ ცხოვრებაში გამოყენება. ძირითადი მოქმედებების სწავლების ეფექტური მეთოდები მოიცავს პროცედურული უნარებისა და არსობრივი/კონცეპტუალური ცოდნის ბალანსს. დაბალანსებული სწავლება გულისხმობს ეკვივალენტურობის პრობლემის, დიაგრამებისა და მრავალვარიანტიანი ამოცანის ამოხსნის დავალების გამოყენებას. ისააქსი და სხვები (2001) გვიჩვენებენ გამრავლებაში ვარჯიშს სხვადასხვა კონტექსტსა და სიტუაციაში, რაც მოსწავლეებს უნარების/კონცეფციების გამოყენების შესაძლებლობას უღვივებს.

ერთი საინტერესო მეთოდის თანახმად, ძირითადი მონაცემების სწავლების დროს უნდა გამოვიყენოთ სამი კომპონენტი: პირველი კომპონენტი ეხება ცოდნის გაღრმავებას რიცხვების ურთიერთქმედების შესახებ; მეორე კომპონენტი, არაეფექტური მეთოდის ეფექტურ მეთოდად გადაქცევას გულისხმობს; მესამე კი მოსწავლეებისათვის სავარჯიშოსა და პრაქტიკული დავალების მიცემაა. ვან დე ვალე (2003) აღნიშნავს, რომ მესამე კომპონენტზე გადასვლა მას შემდეგ უნდა მოხდეს, რაც მოსწავლეები ათვისებენ ეფექტურ მიდგომებსა და მეთოდებს. თუ თქვენ მათ მისცემთ პრაქტიკულ სავარჯიშოს ეფექტური მეთოდის ათვისებამდე, პრაქტიკული მუშაობა მხოლოდ გააძლიერებს არაეფექტური მეთოდის გამოყენებას. არაეფექტურ მეთოდში იგულისხმება: თითებზე დათვლა, გამრავლების ნაცვლად რიცხვების მიმატება, თვალსაჩინოების გამოყენება, ნახატის დახატვა და ა.შ. ეს მეთოდები არაეფექტურია იმის გამო, რომ ამ მეთოდით ამოცანის ამოხსნას დიდი დრო სჭირდება და ამ პროცესში ადამიანის გონება არ არის

ჩართული. ეფექტური მეთოდი კი დათვლას გვერდს უვლის, ამარტივებს პრობლემას და დამახსოვრების უნარს აუზღოვბესებს.

ჩარევა

ჩემი ჩარევის მიზანია, გავაუმჯობესო მოსწავლეების ცოდნა და მოტივაცია ძირითადი რიცხვების სწავლასთან დაკავშირებით, რაც შემდეგნაირად გამოიხატება:

- გაკვეთილებით, რომელთა მიზანია, მოსწავლეები ჩასწვდნენ გამრავლების პროცესის არსს;
- მოსწავლეებისთვის ამოცანის ამოხსნის ეფექტური მეთოდების სწავლებით;
- მოსწავლეებისათვის სახალისო თამაშების გაცნობით, რაც სახალისოს გახდის ძირითადი რიცხვების შესწავლის პროცესს.

მონაცემთა შეგროვება

მონაცემთა შეგროვებისას მე ვიყენებდი შემდეგი სახის საშუალებებს:

1. შტატის მასშტაბით მათემატიკაში ტესტირების ქულებს;
2. სისწრაფის ტესტის შედეგებს;
3. არაფორმალურ ინტერვიუსებს;
4. სტუდენტთა წერილობით ნამუშევრებს.

მონაცემთა ანალიზი

მონაცემები, რომლებიც ეხებოდა მათემატიკაში შტატის ტესტებს, საკმაოდ მოულოდნელი აღმოჩნდა. გავოცდი, როდესაც გავიგე, რომ თერთმეტი მოსწავლის ცოდნა (დაახლოებით კლასის 35%) არ შეესაბამებოდა მათემატიკაში შტატის მიერ დადგენილ სტანდარტებს. მოსწავლეები, რომლებიც ვერ პასუხობდნენ შტატის სტანდარტებს მათემატიკაში, ასევე ვერ აბარებდნენ ტესტებს სისწრაფეზე. ამ გარემოებამ გადაამწყვეტინა, მეტი დრო დამეთმო ამ თერთმეტ მოსწავლესთან მუშაობისათვის.

მონაცემები, რომლებიც მივიღე სისწრაფის ტესტებიდან, ძალიან დამესმარა ჩარევის დაგეგმვაში და იმის გაგებაში, თუ რა იყო მოსწავლეებისათვის ყველაზე დიდი პრობლემა. სისწრაფის ტესტების მონაცემები გვიჩვენებდა, თუ რა ტიპის შეცდომებს უშვებდნენ მოსწავლეები. ედელმანი, აბლითი, და ვალენტინი (1995) გამრავლების დროს ადამიანის მიერ დაშვებულ ოთხი ტიპის შეცდომას აღწერენ.

ეს შეცდომები დაკავშირებულია მოქმედების ობიექტთან/ოპერანდასთან, ტაბულასთან, ოპერაციასთან და ტაბულასთან კავშირში არმყოფ შეცდომასთან. მოქმედების ობიექტში შეცდომა გვხვდება მაშინ, როდესაც არასწორი პასუხი სწორია სხვა ამოცანისთვის, რომელსაც საერთო მოქმედების ობიექტი აქვს (მაგალითად, $4X2=16$, მაშინ როდესაც 16 სწორი პასუხია $4X4$ -სთვის). ტაბულასთან დაკავშირებული შეცდომები გვხვდება მაშინ, როდესაც არასწორ პასუხს სწორ პასუხთან საერთო მოქმედების ობიექტი/ოპერანდა არ აქვს, თუმცა პასუხი გვხვდება გამრავლების ტაბულაში (მაგალითად, $6X9=56$). ადამიანები ოპერაციის დროს შეცდომებს უშვებენ მაშინ, როდესაც მათ სხვადასხვა ოპერაციის შესრულება უწევთ, მაგალითად: მიმატება და გამოკლება, როდესაც ამრავლებენ (მაგალითად, $9X0=9$). ბოლო შეცდომა არ არის ტაბულასთან დაკავშირებული, იგი გვხვდება, როდესაც არასწორი პასუხი არცერთი ამოცანის პასუხს არ შეესაბამება გამრავლების ტაბულაში (მაგალითად, $5X6=31$). მოქმედების ობიექტში შეცდომა არის სტუდენტებში ყველაზე გავრცელებული შეცდომა, რომელიც მთლიანი შეცდომების 55%-ს შეადგენს, აღნიშნული მონაცემების მიხედვით, მოსწავლეები აკავშირებდნენ არასწორ პასუხს რომელიმე მოქმედების ობიექტთან/ოპერანდასთან, ხოლო მოსწავლეებისათვის პრაქტიკული სავარჯიშოების მიცემამ კიდევ უფრო მეტად შეუწყო ხელი არასწორ პასუხებს. შეცდომებმა, რომლებიც არ უკავშირდება ტაბულას, შეადგინა 23%. დარწმუნებული ვარ, რომ მოსწავლეები უშვებენ დიდი რაოდენობით შეცდომას, რომლებიც არ უკავშირდება ტაბულას, იმიტომ, რომ ისინი არასწორად ითვლიან თითებით. თითებით 6-ის 7-ზე გამრავლება საკმაოდ რთული და მოუხერხებელია, ასე რომ, იმ მოსწავლეებმა, რომლებიც თითებით გამოანგარიშების იმედზე იყვნენ, დაუშვეს ყველაზე მეტი შეცდომა ტაბულაში. შეცდომები ოპერაციაში ყველაზე მეტად გვხვდება ისეთ ამოცანებში, სადაც ერთ-ერთი მოქმედების ობიექტია ნული ან ერთი. ასეთ დროს მოსწავლეები ხშირად მიმატების მეთოდს მიმართავენ და პრობლემის გადაჭრა ხდება კონკრეტული ციფრისთვის ნულის ან ერთის მიმატებით. ეს შეცდომა არც ისე სისტემატურია, რომ პრობლემად მიმჩნია, ამიტომ გადავწყვიტე, ჩარევისას მისთვის დიდი ყურადღება არ მიმექცია.

მე, ასევე, გამოვიყენე ტესტები სისწრაფის გამოსავლენად, რათა გამერკვია, გამრავლების დროს

ყველაზე მეტად რა უჭირდათ მოსწავლეებს. ყველაზე დიდ სირთულეს მოსწავლეები ხედავდნენ შემდეგი ციფრების გამრავლების დროს: $6X7$, $7X6$, $7X4$, $7X7$, $8X8$, $8X7$, $6X6$, $8X6$ და $6X8$. ზოგადად რომ ვთქვათ, ყველა ამოცანა, რომელიც მოიცავდა მოქმედების ობიექტად ექვსს, შვიდს, რვას და/ან ცხრას, მოსწავლეების უმრავლესობამ არასწორად ამოხსნა. ვინაიდან მომეცა შესაძლებლობა, გამომევიჩინა მოსწავლეებისათვის მეტად პრობლემური საკითხები, აღნიშნული მასალის გამოყენებით შევეცადე, ჩემი ჩარევა კვალიფიციური და სასარგებლო ყოფილიყო მათთვის.

არაფორმალური ინტერვიუების დახმარებით მე გავერკვიე, თუ რას ფიქრობდნენ მოსწავლეები სისწრაფის ტესტებზე, რა მეთოდებს იყენებდნენ ამოცანის ამოსახსნელად და რამდენად ეფექტურად შეეძლოთ თავიანთი უნარების ცხოვრებაში გამოყენება. მე გაოცებული ვიყავი, როდესაც მოსწავლეებმა დადებითად შეაფასეს სისწრაფის ტესტების სარგებლიანობა. მოსწავლეების უმრავლესობამ განაცხადა, რომ სისწრაფის ტესტები საშუალებას აძლევდა მათ, გამრავლების ტაბულაში ევარჯიშათ. ინტერვიუს საშუალებით, ასევე, აღმოვაჩინე, თუ რა მეთოდებს იყენებდა თითოეული მოსწავლე გამრავლებისას.

განხილვა

სწავლების პროცესში ჩემ მიერ ჩატარებული კვლევის მიზანი იყო, მომეძებნა და გამომეცადა ძირითადი მათემატიკური მოქმედებების სწავლების ეფექტური მეთოდები. სწავლებისას კვლევის პროექტის დასრულებისას მე დარწმუნებული ვიყავი, რომ ნებისმიერი დონის კლასში (პირველი კლასიდან მეექვსე კლასის ჩათვლით) ძირითადი მათემატიკური მოქმედებების ეფექტურად სწავლებას შეეძლებოდა. ჩემთვის უკვე ცნობილია ის არასწორი წარმოდგენები, რაც არსებობს მექანიკური დამახსოვრებისა და სისწრაფის ტესტის გაუცნობიერებლად გამოყენებასთან დაკავშირებით.

კვლევის შედეგებმა მიჩვენა, რომ სისწრაფის ტესტი შედეგის მომტანია მაშინ, როდესაც მას იყენებენ სავარჯიშოს სახით. მოსწავლეებს უნდა შეეძლოთ საკუთარი ტესტების შესწორება, მათ უნდა მიეცეთ შესაძლებლობა, მიიღონ დავალების შესრულებისას დაშვებული შეცდომების თაობაზე უკუკავშირი, უნდა განემარტოთ, რა უნდა ყოფილიყო სწორი პასუხი. პედაგოგებმა ასევე ისეთი შესაძლებლობაც უნდა განიხილონ, როდესაც ტესტირე-

ბის დროს არ დაწერენ ნიშნებს, ამით მოსწავლეები ნიშნების გამოსწორების ნაცვლად, მეტ ყურადღებას უნარების გაუმჯობესებას მიაპყრობენ.

ჩემი კვლევიდან, გამოცდილებიდან და შედეგებიდან გამომდინარე, ასევე, შევძელი, გამომეტანა დასკვნა, რომ ეფექტური სწავლების მეთოდები ეფუძნება დაბალანსებულ კონცეპტუალურ გაგებასა და პრაქტიკულ უნარებს. ასეთი ბალანსის მისაღწევად საჭიროა, პედაგოგებმა ამოცანის ამოხსნის მეთოდებზე ყურადღება გაამახვილონ სწავლების ადრეულ ასაკშივე. ამოცანის ამოხსნის მეთოდები საშუალებას აძლევს მოსწავლეებს, სწავლის დროს გამოიყენონ მიღებული ცოდნა, როგორც სხვა სახის ამოცანის ამოხსნისას, აგრეთვე პრაქტიკაში. გარდა ამისა, პედაგოგებმა ერთდროულად მხოლოდ ერთი კონცეფცია უნდა შეასწავლონ, რათა ბავშვები კონკრეტულ მეთოდში დახელოვნდნენ, და მხოლოდ ამის შემდეგ გადავიდნენ მასწავლებლები ახალი კონცეფციის სწავლებაზე.

პედაგოგმა, პირველ რიგში, უნდა გაუღრმავოს მოსწავლეებს გამრავლების საკითხსა და მის პროცესზე წარმოდგენა, რაც საკუთარი თავის რწმენას აუმაღლებს, უფრო თავდაჯერებულებსა და, ზოგადად, უფრო მოტივირებულებს გახდის მათ. მოსწავლეებში მოტივაციის გაძლიერების მეორე საფეხური არის ძირითადი მოქმედებების მოსწავლეებისათვის სახალისო ფორმით მიწოდება, რაც მათ შესწავლასა და დამახსოვრებას გაუადვილებს.

ჩემს გამოცდილებაზე დაყრდნობით, მოსწავლეები უპირატესობას ანიჭებენ შეჯიბრებით თამაშებს, განსაკუთრებით, როდესაც პედაგოგის წინააღმდეგ თამაშობენ. ჩემი კვლევისას მონაწილეები დიდი ენთუზიაზმით მოეკიდნენ „გამრავლების თასის“ თამაშს, როდესაც ორი მეოთხეკლასელთა ჯგუფი ერთმანეთს შეეჯიბრა გამრავლებაში. მე დაინტერესებული ვარ, გავაგრძელო აღნიშნული სწავლების მეთოდების გამოცდა სწავლების პროცესში კვლევის მომდევნო ციკლშიც.

წყაროზე მითითება

ედელმანი, ბ., აბლითი, ჰ., და ვალენტინი, დ. (1995).

რიცხვების გამრავლება.

საიქოლოჯიკა ბელჯიკა. 1-23

ისააქსი, ა., ქაროლი, ვ., და ბელი, მ. (2001).

ჩიკაგოს უნივერსიტეტის სასკოლო მათემატიკის პროექტი (UCSMP)

მათემატიკის ყოველდღიური სასწავლო პროგრამა.

ყოველდღიური მათემატიკა. 2-5

ჯონსი, ს. ც. (1995). კოგნიტური კვლევის მიმოხილვა.

საგანმანათლებლო მესსიერება. 57-60.

ვან დე ვალე, ჯ.ა. (2003). დაწყებითი და საშუალო სკოლის მათემატიკა: ექსპერიმენტული სწავლება. პირსონი. 156-176.

ყურადღების გამახვილება სამ ისეთ მნიშვნელოვან კონცეფციაზე, როგორებიც არის: სისწორე, სანდობა და განზოგადება, მკვლევარ პედაგოგებს შესაძლებლობას მისცემს, სამუშაო ხარისხიანად ჩაატარონ. ეს სამი კონცეფცია, ასევე, გამოადგებათ მკვლევარ პედაგოგებს, როდესაც მიმოიხილავენ გამოქვეყნებული ან გამოუქვეყნებელი კვლევის შედეგებს. სწავლების პროცესში კვლევის ჩატარებისას, ასევე, სამოქმედო კვლევის ხარისხის შეფასებისას თქვენ დაგჭირდებათ სისწორის, სანდობისა და განზოგადების კონცეფციების კარგად ცოდნა.

ხარისხობრივი კვლევის განმასხვრცილებელი მეცნიერები, სამოქმედო და რაოდენობრივი კვლევის ჩამტარებელი პირები არ ეთანხმებიან სისწორის, სანდობისა და განზოგადების კონცეფციების გამოყენების მნიშვნელობას ხარისხობრივზე ორიენტირებული სამოქმედო კვლევის დროს. გარკვეულწილად უთანხმოების მიზეზი იმით არის განპირობებული, რომ აღნიშნული კონცეფციების საფუძველი ტრადიციული რაოდენობრივი კვლევაა, ანუ კვლევა, რომელიც მეტწილად იყენებს რიცხვობრივ მონაცემებს და რომელსაც სამოქმედო კვლევისგან განსხვავებული მიზნები ამოძრავებს (იხილეთ I თავი).

თუმცა მკვლევარი პედაგოგები კარგად უნდა ჩასწვდნენ აღნიშნული ტერმინების არსს, რათა პროფესიულად შეძლონ კვლევის როგორც გამოყენება, ისე ჩატარება, რაც მას უფრო სანდოსა და დამაჯერებელს გახდის.

სიტყვა „სისწორე“ არსებობს ჩვენს ყოველდღიურ პროფესიულ ლექსიკონში. მაგალითად, პედაგოგი იკითხავს: „არის თუ არა კალიფორნიის მიღწევების ტესტირების შედეგები სწორი?“, ან ჩემი პედაგოგი ხშირად აღნიშნავდა: „ჩემმა მოსწავლეებმა ცუდად შეასრულეს ჩემ მიერ მიცემული ტესტი ისტორიაში, თუმცა არ ვარ დარწმუნებული, რომ ამ ტესტში სწორად არის ასახული მათი ცოდნა“. ცოტა ხნის წინ მეც მოვისმინე პედაგოგების საუბარი იმის შესახებ, თუ რამდენად სწორად ასახავდა მათი მოსწავლეების შესაძლებლობებს რამდენიმე ვარიანტის მქონე პასუხის შეფასების მეთოდი. ყველა აღნიშნული მაგალითი უკავშირდება სისწორის საკითხს, ანუ საიდან ვიცით, რომ მასალა, რომელსაც ვაგროვებთ (მაგალითად ტესტის ნიშნები), სწორად აფასებს იმ მოვლენებს, რომელთა შეფასებას თუ გაზომვასაც ვცდილობთ (ამ შემთხვევაში, რა იციან ჩვენმა ბავშვებმა ისტორიის შესახებ). ტექნიკის ენაზე „სისწორე დაკავშირებულია იმასთან, თუ რა დონეზე ხდება მეცნიერული დაკვირვების შედეგად სასურველი მოვლენის/ფაქტის შეფასება თუ აღბეჭდება“ (პელტო და პელტო, 1978, გვ.33).

ისტორიულად, სისწორე დაკავშირებული იყო პოზიტივისტურ ტრადიციებზე ჩატარებულ რიცხვობრივ კვლევასთან. მაგალითად, ქრონბახმა და მეკლიმ (1955) განავითარეს კრიტერიუმები სისწორის ოთხი განსხვავებული ტიპისთვის. მათი დანიშნულება იყო, დაერწმუნებინა მკვლევარი, რომ კვლევის შედეგები იყო „სწორი“, „ზუსტი“ და გაუძლებდა სხვა მკვლევართა მხრიდან მის დეტალურ შესწავლას.

თუმცა 1970-იანი წლების ბოლოსა და 80-იანი წლების დასაწყისში, მას შემდეგ, რაც პოპულარული გახდა სკოლებში განსხვავებული ტიპის ხარისხობრივი კვლევის ჩატარება, ასეთი კვლევის განმარტოვებული პირობისათვის ჩვეულებრივ მოვლენად იქცა კვლევის სისწორის დასაბუთება და დაცვა, იმ კრიტერიუმების გათვალისწინებით, რომლებიც მანამდე რაოდენობრივ კვლევებში გამოიყენებოდა. მაგალითად, როდესაც უმაღლეს სასწავლებელში ვასრულებდი სამაგისტრო თეზისის წერას თემაზე „მიგრაციის გავლენა დაბალი შემოსავლის მქონე ოჯახებიდან გამოსულ ბავშვებზე“, ჩემმა ხელმძღვანელებმა მიჩიეს, რომ დიდი დრო დამეთმო ჩემი მოხსენების სისწორისა და სიზუსტის დასაბუთებისთვის. მათ დამისვეს შეკითხვა: „საიდან იციან შენმა მკითხველებმა, რომ კვლევაში მითითებული პრაქტიკული შემთხვევა ზუსტად გადმოსცემს/აღწერს ამ ბავშვების ცხოვრებას?“ (მილსი, 1985).

კარიერის დასაწყისში ეს ზედმეტად მეჩვენებოდა, რადგანაც არ იყო საკმარისი ლიტერატურა, რომელიც კონკრეტულად აღნიშნულ საკითხს ეხებოდა. მას მერე სისწორის ცნების მნიშვნელობა და შინაარსობრივი დატვირთვა დაიხვეწა ისე, რომ იგი გამოიყენება ხარისხობრივი მეთოდის დროსაც. კინჩელოე (1991) სვამს შეკითხვას: „დამაჯერებლობა უფრო მეტად შესაფერისი სიტყვა ხომ არ არის?“ (გვ.135), მაშინ, როდესაც ვოლკოტი (1994) მსჯელობს: „გაგება თითქოს კარგად მოიცავს არსს, ისევე, როგორც ნებისმიერ სხვა ტერმინს“ (გვ. 367). გრინფუდი და ლევინი (2000) კამათობენ, რომ, რადგან სამოქმედო მკვლევრები არ აკეთებენ განაცხადს კონტექსტისგან თავისუფალ ცოდნაზე (ანუ თავისი არსით სამოქმედო კვლევა ეფუძნება ჩვენი კლასისა და სკოლის კონტექსტს), დამაჯერებლობის, სისწორისა და სანდოობის საკითხის შემოწმება სწავლების პროცესში კვლევის დროს დამოკიდებულია მკვლევარი პედაგოგის (და სასწავლო პროცესში დაინტერესებული პირების) ნებაზე, რადგან, „კვლევის შედეგების მიხედვით მოქმედების დასახვით, ისინი რისკავენ, როცა ენდობიან საკუთარი იდეებისა და მოსალოდნელი შედეგების სისწორეს“ (გვ. 98). მოკლედ

რომ ვთქვათ, სწავლების პროცესში კვლევის სისწორე დამოკიდებულია იმაზე, თუ რამდენად მოხდება პრობლემის მოგვარება ჩვენი მოქმედებით (ან ჩარევით)!

მოდით, გადავხედოთ ხარისხობრივი კვლევის ხარისხის შემოწმების ორ საშუალებას, რომელსაც საფუძვლად უდევს **დამაჯერებლობა და გასაგებობა**.

გუბას კრიტიკრიუმები სწავლების პროცესში კვლევის სისწორის შესაფასებლად

გუბას სტატია „ნატურალისტური კვლევის დამაჯერებლობის შეფასების კრიტიკრიუმები“ (1981) უშუალოდ ეხება ხარისხობრივი კვლევის განმარტებულ მკვლევარებს. გუბა ასაბუთებს, რომ ხარისხობრივი კვლევის დამაჯერებლობა შეიძლება დაკავშირებული იყოს კვლევის შემდეგ ნიშან-თვისებებთან: **დამაჯერებლობასთან, გამჭვირვალობასთან, სარწმუნობასა და დადასტურებულობასთან.**

დამაჯერებლობა

კვლევის დამაჯერებლობა დაკავშირებულია მკვლევრის უნართან, გაითვალისწინოს კვლევის დროს არსებული სირთულეები და შეძლოს ისეთ საკითხებზე მუშაობა, რომლებიც მარტივად ახსნადი არ არის. ამისთვის გუბა (1981) გვთავაზობს შემდეგი მეთოდების გამოყენებას:

- *რაც შეიძლება მეტი დრო გაატარეთ გამოსაკვლევ ადგილზე*, რათა თავიდან აიცილოთ მკვლევრის დასწრებით გამოწვეული ფაქტების დამახინჯებულად გადმოცემის შესაძლებლობა. ეს შესაძლებლობას აძლევს მკვლევარს, დაინახოს, არსებობს თუ არა მიკერძოებულობა. საკუთარი სკოლის, საკლასო ოთახისა და მოსწავლეების შესწავლისას თქვენ ბოლომდე ხართ ჩართული და უზომოდ დიდ დროს ატარებთ აღნიშნულ დაწესებულებაში, შესაძლოა წლის განმავლობაში 180 დღესაც კი!
- *ჩაატარეთ რეგულარული დაკვირვება*, რათა შეამჩნიოთ, როგორც დიდი ხნის განმავლობაში არსებული, ასევე არატიპური ნიშან-ჩვევები.
- *ჩაატარეთ თქვენი კოლეგების გამოკითხვა*, რათა მკვლევარებს შესაძლებლობა მისცეთ, კოლეგებთან ურთიერთობით უკეთ ჩასწვდნენ საკითხის არსს. მაგალითად, ბევრი იპოვის კრიტიკულად განწყობილ მეგობრებს, კოლეგებს, ან ვინმე სხვა პირს, ვინც მზად იქნება, კრიტიკულად განიხილოს თქვენი პრობლემა, მოგისმინოთ, წაგახალისოთ, ან ჩაიწეროს თქვენი ნაფიქრალი მთელი პროცესის განმავლობაში.
- *ივარჯიშეთ ტრიანგულაციაში* (განხილულია მე-3 თავში), რათა ერთმანეთს შეადაროთ მონაცემთა სხვადასხვა წყარო და განსხვავებული მეთოდები, რაც მონაცემთა სისწორის გადამოწმების შესაძლებლობას მოგცემთ.
- *შეაგროვეთ დოკუმენტები, ფილმები, ვიდეო და აუდიოჩანაწერები, არტი-ფაქტები და ცხრილები, ან კვლევისთვის საჭირო სხვა მასალა.*
- *აწარმოეთ მონაწილეთა აღრიცხვა*, რათა შეამოწმოთ შემაჯამებელი მოხსენება კვლევის მონაწილეებთან, სანამ მას დასრულებული ფორმის სახით გამოაქვეყნებთ (გვ. 84-86).
- *მოხსენება სტრუქტურულად ჩამოაყალიბეთ ან თანმიმდევრულად შეადგინეთ*, რათა დარწმუნდეთ, რომ არ არსებობს შიდა შეუსაბამობა ან ურთიერთწინააღმდეგობა.
- *განსაზღვრეთ, რამდენად ადეკვატურია*, ანუ შეამოწმეთ, რამდენად შეესაბამება კვლევის შედეგად მიღებული ანალიზი და განმარტება დოკუმენტებს, ჩანაწერებსა და ფილმებს.

გამჭვირვალობა

გამჭვირვალობა. გუბას (1981) მეორე კრიტერიუმი ეხება ხარისხობრივ მკვლევართა რწმენას, რომ ყველაფერი, რასაც სწავლობენ, გამომდინარეობს კონტექსტიდან და რომ მათი ნაშრომის მიზანი არ არის „ჭეშმარიტი“ განაცხადის გაკეთება, რომელიც განზოგადებული იქნება ხალხის ფართო ჯგუფებზე. აღწერილობითი კონტექსტიდან გამომდინარე, სწორი განაცხადის გასაკეთებლად გუბა მკვლევრებს სთავაზობს:

- შეაგროვონ დეტალური აღწერილობითი მონაცემები, რაც შესაძლებლობას მოგვცემს, შევადაროთ მოცემული კონტექსტი (საკლასო ოთახი/სკოლა) სხვა შესაძლო კონტექსტებს, სადაც შესაძლებელი იქნება მათი გამოყენება.
- შეიმუშაონ კონტექსტის დეტალური აღწერა, რათა შეაფასონ სხვა კონტექსტებთან შესაბამისობა.

სწავლების პროცესში კვლევის შედეგების გამოყენების შესაძლებლობა დამოკიდებულია იმაზე, თუ რამდენად კავშირშია კვლევის შედეგები იმ გარემოსთან, სადაც იგი უნდა გამოიყენონ. დეტალურობა და დაკონკრეტება შესაძლებლობას მისცემს პირს, რომელიც კვლევას გაეცნობა, დაინახოს ბევრი საერთო და მიხვდეს, რომ აღნიშნული მეთოდი მის გარემოშიც იმუშავებს.

სარწმუნოობა

გუბას (1981) თანახმად, სარწმუნოობა დაკავშირებულია მონაცემთა სტაბილურობასთან. შეგროვებული მასალის სარწმუნოობის შესაფასებლად გუბა შემდეგ საფეხურებს გვთავაზობს:

- მეთოდები, რომლებიც ნაწილობრივ ერთმანეთს ემთხვევა (ტრიანგულაციის პროცესის მსგავსად). გამოიყენეთ ორი ან მეტი მეთოდი ისე, რომ ერთი მეთოდის სისუსტეები შევსებული იყოს მეორე მეთოდის ძლიერი მხარეებით. მაგალითად, მოსწავლეებთან ინტერვიუ შეიძლება გამოვიყენოთ, რათა შევავსოთ გაკვეთილზე დაკვირვების შედეგად მიღებული ინფორმაცია.
- ჩამოვყალიბოთ „სარევიზიო სასამართლო“. ეს პროცესი შესაძლებლობას აძლევს „გარე რევიზორს“ (შეიძლება იყოს კრიტიკულად განწყობილი მეგობარი, სკოლის დირექტორი ან უმაღლესი სასწავლებლის სტუდენტი), შეამოწმოს, გააანალიზოს და განმარტოს მონაცემთა შეგროვების პროცესი. სარევიზიო სასამართლო შეიძლება გამოიხატოს თითოეული პროცესის წერილობითი აღწერის ფორმით, ან შესაძლოა, პირდაპირ ხელი მიუწვდებოდეს რეალურ საველე ჩანაწერებზე, არტიფაქტებზე, ვიდეოჩანაწერებზე, სურათებზე, საარქივო მონაცემებზე და ა.შ.

დადასტურებულობა

ბოლო დამახასიათებელი ნიშანი, რომელსაც გუბა (1981) იხილავს, არის მონაცემების დადასტურებულობა, შეგროვებული მონაცემების ნეიტრალურობა ან ობიექტურობა. გუბა თვლის, რომ ქვემოთ მითითებული ორი საფეხური აღნიშნულ საკითხებს ეხება:

- ივარჯიშეთ ტრიანგულაციაში (განხილულია მე-3 თავში), ამ დროს ხდება მონაცემთა წყაროების სიმრავლისა და განსხვავებული მეთოდების ერთმანეთთან შედარება, მათი ობიექტურობის შეფასების მიზნით.
- ივარჯიშეთ მსჯელობაში, მიზანმიმართულად გამოთქვით ვარაუდები, ან გამოამჟღავნეთ ტენდენციურობა, რაც მკვლევრებს საშუალებას მისცემს, გარკვეული ფორმით ჩამოაყალიბონ რიგი შეკითხვებისა და წარმოადგინონ აღმოჩენები. ამისთვის შეგიძლიათ აწარმოოთ ჟურნალი, სადაც რეგულარულად აღწერთ მსჯელობებს/განხილვებს. საკვანძო კონცეფციების №4-1 გრაფაში მოცემულია გუბას კრიტერიუმები ხარისხობრივი კვლევის სისწორის შესახებ.

მაქსველის კრიტიკრიუმები ხარისხობრივი კვლევის სისწორის შესახებ

ცოტა ხნის წინ მაქსველმა (1992) შეიმუშავა ვოლკოტთან (1990) შედარებით უფრო მიზანმიმართული პოზიცია, რომლის მიხედვითაც „გააზრება უფრო ფუნდამენტური კონცეფციაა ხარისხობრივი კვლევისთვის, ვიდრე სისწორე“ (გვ. 281). მაქსველის გააზრებაზე დამყარებული ტიპოლოგია მოიცავს აღწერილობით სისწორეს, ინტერპრეტაციულ სისწორეს, თეორიულ სისწორეს, განზოგადების შესაძლებლობასა და შეფასებით სისწორეს.

აღწერილობითი სისწორე

მაქსველი (1992) გვთავაზობს აღწერილობის სისწორეს, ან ფაქტების სიზუსტეს, რაც ძირითადია ნებისმიერი ხარისხობრივი, აღწერილობითი კვლევისთვის:

ხარისხობრივი მკვლევრები, პირველ რიგში, მათი კვლევის ფაქტობრივ სიზუსტეზე ფიქრობენ, რაც იმას ნიშნავს, რომ ისინი არ ამახინჯებენ დანახულ და მოსმენილ ფაქტებს. თუ თქვენ განაცხადებთ, რომ ინფორმაციის მომწოდებელმა კონკრეტული განაცხადება გააკეთა ინტერვიუში, იქნება თუ არა ეს სწორი? (გვ. 285-286).

საკვანძო კონცეფციების №4-1 გრაფა

გუბას კრიტერიუმები ხარისხობრივი კვლევის სისწორის შესახებ		
კრიტიკრიუმი	განსაზღვრება	მათოდები
დამაჯერებლობა	მკვლევრის უნარი, გაითვალისწინოს სირთულეები, რომლებიც კვლევის დროს გვხვდება და იმუშაოს ისეთ საკითხებზე, რომლებიც არ არის მარტივად ახსნადი.	კვლევის ადგილზე ხანგრძლივი დროის გატარება, სისტემატური დაკვირვება, კოლეგების გამოკითხვა, ტრიანგულაციაში ვარჯიში, რეალური მონაცემების შეგროვება, მონაწილეთა აღრიცხვა, თანმიმდევრულობა, მონაცემებთან შესაბამისობა.
გამჭვირვალობა	მკვლევრებს სჯერათ, რომ ყველაფერი კონტექსტიდან გამომდინარეობს.	შეგროვებთ დეტალური აღწერილობითი მონაცემები, შეიმუშავეთ კონტექსტის დეტალური აღწერა.
სარწმუნოობა	მონაცემთა სტაბილურობა.	მეთოდები, რომლებიც ერთმანეთს ავსებენ, ჩამოაყალიბებთ სარევიზიო სასამართლო.
დადასტურებულობა	მონაცემთა ნეიტრალურობა ან ობიექტურობა.	ივარჯიშეთ ტრიანგულაციაში, ივარჯიშეთ განხილვაში.

წყარო: ადაპტირებულია „ნატურალისტური კვლევის სისწორის შეფასების კრიტერიუმებიდან“, ი.გ. გუბა, 1981, Educational Communication and Technology, 2(1), გვ. 75-91.

მოცემული კრიტერიუმის მიხედვით, ყველაფერი, რაც აღწერილობით სისწორესთან არის დაკავშირებული, შეიძლება გადამოწმდეს ინფორმაციაზე დაყრდნობით, ან მოხდეს ინტერვიუს აუდიო- თუ ვიდეოჩანაწერის მოსმენა, რათა დაერწმუნდეთ ციტირების სისწორეში.

მაგალითად, მე ვმონაწილეობდი კვლევაში, რომელიც ეხებოდა მათემატიკის მასწავლებელთა ეროვნული საბჭოს (NCTM) სტანდარტების განხორციელების დოკუმენტირებას. ვახდენდი ამერიკის შეერთებული შტატებისა და კანადის მასშტაბით პედაგოგების, დირექტორების, მოსწავლეებისა და რაიონის ადმინისტრატორების ინტერვიუებას. ერთ-ერთი ასეთი ინტერვიუს დროს შეკითხვაზე, თუ როგორ უნდა შეცვლილიყო უკეთესობისკენ საშუალო სკოლებში მათემატიკის სწავლების მეთოდი, ადმინისტრატორმა შემდეგნაირად მიპასუხა: „მე ვფიქრობ, რომ საშუალო სკოლებში მათემატიკის სწავლების შეცვლის ერთადერთი გზა არის ყველა პედაგოგის მწკრივში დაყენება და დახვეწა!“ „პრაქტიკულ შემთხვევაში“ მე მივუთითე აღნიშნულ ფაქტზე და გამოვიყენე ადმინისტრატორის სიტყვები, რათა მეჩვენებინა მისი იმედგაცრუება, რაც გამოწვეული იყო რაიონის საშუალო სკოლებში მათემატიკის მასწავლებელთა ეროვნული საბჭოს სტანდარტების განხორციელებით. როდესაც ჩემი მოხსენება გავუზიარე დანარჩენ მონაწილეებს, რათა გადამეწმუებინა ამის სისწორე, ადმინისტრატორს საკმაოდ აგრესიული რეაქცია ჰქონდა მისი სიტყვების ციტირების გამო. მან უარყო საკუთარი სიტყვები და განაცხადა, რომ ჩემი ანგარიში ჰგავდა ბულვარულ ჟურნალში გამოქვეყნებულ სტატიას.

ჩემი ანგარიშის აღწერილობითი სისწორის დასადგენად მე შევამოწმე ინტერვიუს აუდიოჩანაწერი, გაშიფრული ინტერვიუ და, ასევე, ჩემი და ჩემი პარტნიორი მკვლევრის, რომელიც ინტერვიუს ესწრებოდა, სავსე ჩანაწერები. ჩვენ დავრწმუნდით, რომ ციტატა ზუსტად გადმოვიტანეთ და დავამტკიცე, რომ ჩემს ანგარიშში სწორად მივუთითე მისი სიტყვები. თუმცა პროექტის დირექტორი საკმაოდ შეწუხებული იყო ციტირებით გამოწვეული შესაძლო ზიანის გამო და „პრაქტიკული შემთხვევის“ შემდგომ ვარიანტში ჩემი ანგარიშის პერიფრაზირება მოხდა. მიუხედავად ამისა, მე დავრწმუნდი ჩემი ანგარიშის აღწერილობით სისწორეში, როდესაც გადავათვალიერე მონაცემთა წყაროები და შევამოწმე ციტატების სიზუსტე.

განმარტებითი სისწორე

მაქსველი (1992) აღწერს განმარტებით სისწორეს. როგორც წესი, მკვლევრები აწყდებიან სირთულეებს, როდესაც ადამიანთა ქცევების განმარტება უწევთ. აღნიშნულ პრობლემას ხშირად „მონაწილის ხედვას“ უწოდებენ:

განმარტებითი ანგარიშები ეფუძნება გამოსაკვლევი პირობების სიტყვებსა და აზრებს. აქ საკითხი ეხება არა იდეების მართებულობას, არამედ ანგარიშში მათი ხედვის ზუსტად გადმოცემას. (გვ. 289).

რომ მივუბრუნდეთ ისტორიას რაიონის ადმინისტრატორისას, რომელიც განაწყენდა მისი სიტყვების – „დავხვერტ მათემატიკის მასწავლებლებს“ – ციტირების გამო, აქ საკითხი ასევე ეხებოდა განმარტებით სისწორეს, ანუ, როდესაც ნეიტრალური პირი წიკითხავდა, როგორ აღიქვამდა სიტყვებს: „მწკრივში დაყენება და დავხვერტ“? მაგალითად, რაიონის საშუალო სკოლის მათემატიკის პედაგოგს შესაძლებელია ხსენებული სიტყვები გაეგო ისე, რომ რაიონის საშუალო სკოლების ყველა მათემატიკის მასწავლებელი იქნებოდა სამსახურიდან დათხოვილი, თუმცა ეს არ ყოფილა რაიონის ადმინისტრატორის მიზანი და იმის შიშით, რომ მისი სიტყვები არასწორად არ გაეგოთ, მე მომიწია ანგარიშის შეცვლა და ციტატის გამოყენებაზე უარის თქმა.

თეორიული სისწორე

თეორიული სისწორე გულისხმობს მოხსენებაში გამოკვლეული და აღწერილი ფენომენის ახსნას:

თეორიული სისწორე უკავშირდება ანგარიშის სისწორეს, როგორც თეორია რომელიმე ფენომენის შესახებ. ნებისმიერი თეორია ორი კომპონენტისაგან შედგება: იდეები ან შეხედულებები, რომელთაც თეორია ეყრდნობა, და იდეებს შორის არსებული ურთიერთკავშირი. (მაქსველი, 1992, გვ. 291)

მაგალითად, კიდევ ერთხელ რომ დავუბრუნდეთ ადმინისტრატორის ისტორიას, სიტყვები, რომლებიც მან საშუალო სკოლებში მათემატიკის სწავლებაში ცვლილების განხორციელების სირთულის აღსაწერად გამოიყენა, შეიძლება შეფასდეს როგორც რაიონის სკოლებში ტრადიციულად ძლიერი ურთიერთობის არსებობის მტკიცებულება და, ზოგადად, განათლების რეფორმის შეუძლებლობა. ასეთი განმარტება თეორიულად სწორი რომ იყოს, ანგარიშის მკითხველმა აღწერილობასაც უნდა მიუსადაგოს თეორიული მოსაზრება და სკოლის სხვა ფაქტორებსაც.

განზოგადება

მაქსველის თანახმად, განზოგადებას ორი მნიშვნელოვანი მხარე აქვს: განზოგადება საზოგადოების (რომელიც გამოკვლეულ იქნა) შიგნით და იმ გარემოში განზოგადება, რომელიც არ ყოფილა გამოკვლეული (გარე განზოგადება). შიდა განზოგადება უფრო მნიშვნელოვანია, ვიდრე გარე განზოგადება, რადგან ხარისხობრივი მკვლევრები (და სწავლების პროცესში კვლევის განმხორციელებელი პირები) იშვიათად აკეთებენ მათი კვლევის გარე განზოგადების შესახებ განაცხადს (მაქსველი, 1992).

მაგალითად, როდესაც ადმინისტრატორის ინტერვიუს შედეგად მიღებულ მონაცემებს დავეყრდენი, მათ შესაძლოა აღწერილობითი და განმარტებითი სისწორე ჰქონოდათ, თუმცა მე შეიძლებოდა გამოძრჩუნოდა ადმინისტრატორის ხედვის გარკვეული ასპექტები, რაც არ იყო ცხადი ინტერვიუს დროს. ასეთ შემთხვევაში, ინტერვიუს განმარტება „ურტყამს“ ანგარიშის შიდა განზოგადების შესაძლებლობას. თუმცა, ადმინისტრატორისთვის ანგარიშთან დაკავშირებით აზრის გამოთქმის შეთავაზებით, მე საშუალება მომეცა, ადმინისტრატორის ხედვა შემეგოსო მისივე სიტყვების დახმარებით და ამით გამეზარდა ანგარიშის შიდა განზოგადების შესაძლებლობა.

განზოგადების მნიშვნელობა დეტალურად იქნება განხილული ამ თავში.

შეფასებითი სისწორე

შეფასებითი სისწორე დაკავშირებულია იმასთან, თუ რამდენად ობიექტური იყო მკვლევარი მონაცემების გადმოცემისას, და არ არის დაკავშირებული აღნიშნული მონაცემების შეფასებასთან. არც ერთი ნაშრომი არ არის დაზღვეული შეკითხვისგან, თუ რამდენად იყო მკვლევარი პედაგოგი შეფასებაზე ორიენტირებული, იმის ნაცვლად, რომ ყურადღება მიექცია შესწავლილი ფენომენის აღწერილობისა და განმარტებისთვის. ცხადია, ადმინისტრატორმა ჩათვალა, რომ მე მოვიგონე ციტატა – „დავზვრეტ მათ“, რათა რაიონისა და ადმინისტრატორის შესახებ გამეკეთებინა შეფასებითი დასკვნა. მეორე მხრივ, მე კვლავ დაჟინებით ვაცხადებ, რომ ჩემი კვლევის მიზანი იყო საკვლევ საგანზე ცოდნის გაუმჯობესება და არა რაიონში მათემატიკის პროგრამების შეფასება. საკვანძო კონცეფციების №4–2 გრაფა გვიჩვენებს მაქსველის ხარისხობრივი კვლევის სისწორის შესაფასებელ კრიტერიუმებს.

საკვანძო კონცეფციების №4–2 გრაფა

ხარისხობრივი კვლევის სისწორის შეფასების მაქსიმალური კრიტერიუმები	
კრიტერიუმები	განსაზღვრება
აღწერილობითი სისწორე	ფაქტების სიზუსტე
განმარტებითი სისწორე	მონაწილის ხედვასთან დაკავშირებული პრობლემა
თეორიული სისწორე	მკვლევრის უნარი, ახსნას შესწავლილი და აღწერილი ფენომენი
განზოგადება	შიდა განზოგადება – გამოკვლეული საზოგადოების შიგნით განზოგადება; გარე განზოგადება – იმ გარემოში განზოგადება, რომელიც მკვლევრის მიერ შესწავლილი არ ყოფილა.
შეფასებითი სისწორე	რამდენად შეძლო მკვლევარმა, შეფასებისა და დასაბუთების გარეშე, მონაცემების წარმოდგენა

წყარო: ადაპტირებულია „გაგება და შეფასება ხარისხობრივ კვლევაში“, ჯ.ა. მაქსველი, 1992, ჰარვარდის საგანმანათლებლო მიმოხილვა, 62 (3), გვ. 279-300.

სამოქმედო კვლევის სისწორის შემოწმების ანდერსონის, ჰერისა და ნიჰლენის კრიტერიუმები

ხარისხობრივ მკვლევართა უმეტესობას სიტყვების – **დამაჯერებლობა და სიცხადე** – გამოყენება დაეხმარება კვლევის სისწორის ხაზგასმას. აღნიშნული კრიტერიუმების გამოყენება შესაძლებელს ხდის (და გამოწვევაც არის), უზრუნველყოთ კვლევის პროფესიულ სტანდარტებთან შესაბამისობა. ანდერსონი, ჰერი და ნიჰლენი აცხადებდნენ, რომ სამოქმედო მკვლევრებს სჭირდებოდათ გარკვეული სისტემა კვლევის ხარისხის შესაფასებლად, რაც გამოადგებოდათ კლასში კვლევის განხორციელების დროს.

თუ პრაქტიკოსი მკვლევრები განათლების შესახებ ფართო განხილვებში მიიღებენ მონაწილეობას, მათ დასჭირდებათ გარკვეული **კვლევის კრიტერიუმების** შემუშავება საკუთარი კვლევისათვის. ეს ნიშნავს არა კვლევის დროს ისეთი კრიტერიუმების გამოყენებას, რომელთაც აკადემიური კვლევების დროს იყენებენ, არამედ სისწორის შესაფასებლად განსხვავებული მეთოდის შემუშავებას. იგი უნდა შეესაბამებოდეს პრაქტიკული კვლევის მიზნებსა და გარემოებებს და თავისი უნიკალურობით ღირებული უნდა იყოს.

შესაბამისად, ანდერსონმა და მისმა კოლეგებმა (1994) შემოგვთავაზეს სამოქმედო კვლევის სისწორის შეფასების შემდეგი კრიტერიუმები: **დემოკრატიული სისწორე, შედეგის სისწორე, პროცესის სისწორე, კატალიტური სისწორე, და დიალოგური სისწორე.**

დემოკრატიული სისწორე

დემოკრატიული სისწორის თანახმად, კვლევაში მონაწილეთა (პედაგოგები, ღირებულებები, მშობლები და მოსწავლეები) განსხვავებული ხედვები ზუსტად უნდა იყოს

გადმოცემული. მკვლევარი პედაგოგის ამოცანა იქნება მონაწილეთა განსხვავებული ხედვების აღბეჭდვა. სამოქმედო კვლევის დემოკრატიული სისწორის უზრუნველსაყოფად შეიძლება ჩავრთოთ პედაგოგები და ადმინისტრატორები საკვლევო ჯგუფის წევრებთან ერთობლივ საქმიანობაში. დარწმუნდით, რომ „პრობლემა წარმოიშვა კონკრეტული კონტექსტიდან და მისი მოგვარება ხდება ამ კონტექსტის შესაბამისად.“ (ქანინგჰემი, 1983, გვ. 30).

შედეგის სისწორე

შედეგის სისწორე გულისხმობს, რომ კვლევის შედეგად დაგეგმილი მოქმედებით მოხდეს პრობლემის წარმატებით მოგვარება, ანუ თქვენი კვლევა შეიძლება ჩაითვალოს სწორად, თუ აღმოაჩინეთ ისეთ რამეს, რაც კვლევის შემდგომი ციკლის დროს გამოგვადგება. მაგალითად, ჯეკ რესტონის კვლევამ, რომელიც გაცდენებთან დაკავშირებულ პოლიტიკას ეხებოდა (იხილეთ VII თავი), მიგვიყვანა აღმოჩენათა მთელ რიგამდე, რამაც გავლენა მოახდინა ახალი პოლიტიკის შემუშავებაზე. ეს აღმოჩენები შემდეგ საკითხებს მოიცავდა:

- მოსწავლეთა მხრიდან პატივისცემას;
- საკითხებს, რომლებიც სკოლაში დაცულობის განცდას ეხებოდა;
- კონფლიქტის მართვის უნარების თავიდან სწავლებას;
- მაღალკლასელი ბავშვების აზრს, რომლის მიხედვით, სკოლის წესები უსამართლო იყო;
- მოსწავლეთა შეხედულებას, რომ გაცდენები ცუდი ტიპის იმიჯს ამყარებს;
- სკოლის მოსწავლეთა 75%-ს გაცდენების მაღალი მაჩვენებელი ჰქონდა 2 წელზე მეტი ხნის განმავლობაში.

ამ შედეგებმა გვიბიძგა მოქმედებისკენ, რომელიც დაგვეხმარა სკოლაში გაცდენების პრობლემა წამოგვეწია.

პროცესის სისწორე

პროცესის სისწორე კვლევის სარწმუნოდ და კომპეტენტურად ჩატარებას მოითხოვს. ნებისმიერი კვლევის დროს შესაძლებელია ნებისმიერი რეალური ხედვის გამყარება, თუმცა კვლევა გვეხმარება, შევებრძოლოთ ტენდენციას, რომელიც ჩვენს კვლევას წარმოადგენს ისე, თითქოს იგი არსებული პრაქტიკის სისწორის დასადასტურებლად იყოს მიმართული. იმისათვის, რომ წამოჭრათ აღნიშნული საკითხი, საჭიროა მონაცემთა შეგროვების მეთოდების შერჩევაში სიფრთხილე გამოიჩინოთ და შეცვალოთ მეთოდები, თუ შეგროვებული მონაცემები არ პასუხობენ თქვენს შეკითხვას.

კატალიტური სისწორე

კატალიტური სისწორის კრიტერიუმში კვლევის მონაწილეებისგან მოითხოვს მოქმედებას, რადგან იგულისხმება, რომ მათ კვლევის საგნის შესახებ ღრმა ცოდნა აქვთ. თქვენი კვლევის შედეგები უნდა ასრულებდნენ მოქმედების კატალიტის ფუნქციას! ამ სტემის მიხედვით, თქვენი სამოქმედო კვლევის ძალისხმევა გამართლებულია, თუ იგი თქვენ და კვლევაში ჩართულ სხვა პირებს აიძულებს, იმოქმედონ (იხილეთ VII თავი, საგანმანათლებლო ცვლილებებისთვის მოქმედების დაგეგმვა).

დიალოგური სისწორე

„დიალოგური“ მომდინარეობს სიტყვიდან „დიალოგი“ – საუბრის გამართვა. დიალოგური სისწორე გულისხმობს თქვენი კვლევის აღმოჩენებისა და პრაქტიკის შესახებ

კრიტიკული საუბრის გამართვას სხვა პირებთან. დიალოგური სისწორე მოითხოვს, რომ თქვენი კვლევის სიკარგე დადგინდეს კოლეგებთან განხილვის პროცესის შედეგად (იმის მსგავსი, რაც უკვე არსებობს ტრადიციული გამოცემების ციკში). მაგალითად, მკვლევარი პედაგოგები, ვისთანაც მე ვმუშაობ, იყენებენ კიბერსივრცეს, რათა კვლევა მეცნიერთა ფართო საზოგადოებას გააცნონ.

ინილეთ საკვანძო კონცეფციების №4–3 გრაფა, სადაც მოცემულია სწავლების პროცესში კვლევის სისწორის შეფასების ანდერსონის კრიტერიუმები.

საკვანძო კონცეფციების №4–3 გრაფა

სწავლების პროცესში კვლევის სისწორის შეფასების შესახებ ანდერსონის კრიტერიუმები	
კრიტერიუმი	ტესტის შეკითხვა
დემოკრატიული სისწორე	გადმოსცემთ თუ არა კვლევაში მონაწილე ყველა პირის განსხვავებულ ხედვას?
შედეგის სისწორე	კვლევის შედეგად განხორციელებული მოქმედება იწვევს თუ არა პრობლემის წარმატებით მოგვარებას?
პროცესის სისწორე	ჩატარდა თუ არა კვლევა დამაჯერებლად და კომპეტენტურად?
კატალიტური სისწორე	არის თუ არა კვლევის შედეგები მოქმედების კატალისტი?
დიალოგური სისწორე	განიხილეს თუ არა კვლევა კოლეგებმა?

ვოლკოტის მეთოდები სწავლების პროცესში კვლევის სისწორის უზრუნველსაყოფად

იმის გათვალისწინებით, რომ წინამდებარე წიგნი ორიენტირებულია სწავლების პროცესში ხარისხობრივ კვლევაზე, მკვლევარი პედაგოგების დიდ ყურადღებას მიიპყრობს ქვემოთ ჩამოთვლილი მეთოდები. წიგნში წარმოდგენილი სისწორის კრიტერიუმების განხილვასთან ერთად, ეს მეთოდები ხარისხობრივზე ორიენტირებულ მკვლევარ პედაგოგებს მიაწოდებს პრაქტიკულ რჩევებს, რათა კვლევის ხარისხიანად ჩატარება უზრუნველყონ. (ადაპტირებულია ვოლკოტიდან, 1994).

ილაპარაკეთ ცოტა, მოისმინეთ ბევრი

ეს მეთოდი გულისხმობს, რომ მკვლევარი პედაგოგი, რომელიც ინტერვიუს იღებს, კითხვებს სვამს, ან ბავშვებს, მშობლებსა და კოლეგებს იწვევს საკვლევი პრობლემის ირგვლივ გამართულ დისკუსიაში, რათა მოსმენისა და საუბრის თანაფარდობას მიაქციოს ყურადღება. მაგალითად, ბავშვის ინტერვიუება შესაძლოა საკმაოდ რთული ამოცანა იყოს. ჩვენს კარგად შემუშავებულ შეკითხვაზე ვიღებთ არასასურველ მოკლე პასუხებს და, ფაქტობრივად, არ ვიცით, როგორ გამოვასწოროთ მდგომარეობა. პედაგოგის ყოველდღიური სამუშაო სწორედ საუბარია, და ჩვენთვის აბსოლუტურად ბუნებრივია, რომ, როდესაც ბავშვი არ პასუხობს, ჩვენ თვითონვე შევთავაზოთ საკუთარი პასუხი. მაგრამ ჩვენი კვლევის სანდოობა გაიზრდება, თუ მოთმინებით

დაუეცდიდით მოსწავლის პასუხს, შეკითხვის სხვა ფორმით დასმას მოესინჯავდით და შემდეგ მოთმინებით დაველოდებოდით (ათასი ორი ათასი.... სამი ათასი...!). როგორც პედაგოგი, ვერასდროს ვიგრძნობდი თავს კომფორტულად, თუკი კლასში სიჩუმე იყო, განსაკუთრებით მაშინ, როდესაც ვფიქრობდი, რომ დასმულ შეკითხვას კლასის ინტერესი და ჩართულობა უნდა გამოეწვია. ჩემი რჩევა იქნება, იქონიოთ მოთმინება და რესპონდენტებს პასუხის გასაცემად მისცეთ დრო. თავი შეიკავეთ საკუთარ შეკითხვებზე პასუხის გაცემისაგან.

ჩაწერეთ დაკვირვებები ზუსტად

როდესაც კლასში ატარებთ კვლევას, შეუძლებელია სწავლების პროცესში დაკვირვების ჩანაწერების გაკეთება. თუმცა თქვენ უნდა მოახდინოთ დაკვირვების ჩაწერა სამუშაოს დასრულების შემდეგ რაც შეიძლება მალე, რათა ზუსტად გადმოსცეთ მომხდარის არსი. მოვლენების ზუსტად აღსაბეჭდავად შეიძლება გამოვიყენოთ აუდიო- და ვიდეოჩანაწერებიც, ასევე გეჟნებათ ბევრი შემთხვევა, როდესაც, როგორც მონაწილე დამკვირვებელი, უნდა დაეყრდნოთ თქვენს საველე ჩანაწერებს, თქვენს ჟურნალებს ან მენსიერებას. თუმცა ჩემთვის საკუთარ მენსიერებაზე დაყრდნობა საკმაოდ სარისკოა!

დროულად დაიწეთ წერა

სამუშაო დღის განმავლობაში, როდესაც დროის უკმარისობას განვიცდით, ჟურნალში ჩანაწერების გასაკეთებლად დროის გამონახვა საკმაოდ რთულია. თუმცა, თუ ჩვენი მენსიერების იმედად ვიქნებით და ვიფიქრებთ, რომ მოგვიანებით აღვიდგნოთ, რა ხდებოდა საკლასო ოთახში საკმაოდ ხანგრძლივი პერიოდის განმავლობაში, დავასრულებთ იმით, რომ დავწერთ სკოლისა და კლასის ცხოვრების იდეალიზებულ ნაშრომს. აუცილებლად გამონახეთ დრო დანახულის აღსაბეჭდავად. როდესაც სწავლების კონკრეტული ეპიზოდისა თუ დაკვირვების მოგონებების ჩაწერას მოახდენთ, თქვენ ნათლად დაინახავთ, სად არის სიცარიელე, რომლის შევსებაც საჭიროა, მაგალითად, შემდგომში რა შეკითხვის დასმა იქნება თქვენთვის საინტერესო, ან რას უნდა დააკვირდეთ უფრო ყურადღებით.

მიეცით მკითხველს შესაძლებლობა, ამოიკითხოს მისთვის სასარგებლო ინფორმაცია
ნებისმიერ ანგარიშში შეიტანეთ თავდაპირველი მასალები, რათა სწავლების პროცესის კვლევის ანგარიშის მკითხველმა (კოლეგებმა, დირექტორებმა, უნივერსიტეტის პროფესორებმა) მისთვის გამოსადეგი მასალა ამოიკითხოს. როგორც ვოლკოტი (1994) აღნიშნავს, „როდესაც ვცდილობ, დავიცვა ბალანსი ზედმეტად დეტალურსა და ნაკლებად დეტალურს შორის, მე უფრო ზედმეტად დეტალურისკენ გადავიხრებოდი; ამის საპირისპიროდ, ზედმეტად გაანალიზებულსა და არასაკმარისად გაანალიზებულ მასალას შორის მე უფრო ცოტას ვიტყოდი“ (გვ. 350). ეს, განსაკუთრებით, სკოლის მასშტაბით განხორციელებულ სასწავლო პროცესში კვლევას ეხება, როდესაც თქვენ ცდილობთ, დაასაბუთოთ ცვლილება პროვოკაციულ და დამაჯერებელ მონაცემებზე დაყრდნობით და ამას წარუდგინოთ თქვენს კოლეგებს, რომლებიც, შესაძლოა, კვლევის განხორციელებაში მნიშვნელოვან ფუნქციას არც ასრულებდნენ. როდესაც კოლეგებს უზიარებთ თქვენი კვლევის შესახებ ინფორმაციას, აუცილებლად წარუდგინეთ მასალა. იგულისხმება ცხრილები, გრაფები, ფოტოსურათები, ფილმები, ანუ ყველაფერი, რაც შეაგროვეთ. მასალის ჩვენებით თქვენ საშუალებას აძლევთ მათ, ნათლად დაინახონ კვლევის მთელი პროცესი და ამით შესაძლოა, მოახერხოთ

მათი სწავლების პროცესის კვლევის შემდგომ ეტაპში ჩართვა. როდესაც მასალების დემონსტრირებას ახდენთ, ეს უფრო დამაჯერებელია, ვიდრე, როდესაც იმავეს, უბრალოდ, უყვებით.

სრულყოფილად აღნუსხეთ

პასუხებისა და პრობლემების მოგვარების ძიებისას ხშირად ხდება, რომ თვალთახედვიდან გამოგრჩებათ წინააღმდეგობრივი მონაცემები. ხშირია შემთხვევა, როდესაც გვგონია, რომ პასუხი უკვე მზად გვაქვს, მაგრამ ასეთ დროს შეიძლება წავაწყდეთ ისეთ მასალას, რომელიც შეარყევს ჩვენს ილუზიას, თითქოს პრობლემა მოგვარებულია. არ უნდა გვეშინოდეს წინააღმდეგობრივი მასალისა. ყველაფერს რომ თავი დავანებოთ, ეს მხოლოდ მასალაა, რაც კვლევის პროცესში უნდა დავამუშაოთ, და თუმცა არ არის სავალდებულო, კვლევაში ყველა სახის მასალა აღვნუსხოთ, საკმაოდ გამოსადეგია, თუ თვალყურს მივადევნებთ წინააღმდეგობრივ მასალას და შევეცდებით, ვიპოვოთ პასუხი კითხვაზე – რა ხდება ჩვენს კლასსა თუ სკოლაში.

იყავით მიუკერძოებელი

მუშაობის პროცესში მკვლევარი პედაგოგები მიუკერძოებლები უნდა იყვნენ და თუ სურთ საკუთარი მონათხრობის გამოქვეყნება ან ფართო აუდიტორიისათვის გაცნობა, ნათლად უნდა დაინახონ ნებისმიერი სახის ტენდენციურობა, რაც შეიძლება წარმოიშვას კვლევის დროს. ასევე, მკვლევარმა პედაგოგებმა მკაფიოდ უნდა გამოიჯნონ მოვლენები, რომლებსაც აფასებენ, რათა თხრობა კონკრეტული პირის მოსაზრების დადასტურებად არ გადაიქცეს. როდესაც ხართ მიუკერძოებელი, ეს გაძლევთ შანსს, ცხადად დაინახოთ კვლევის დროს მომხდარი ის მოვლენები, რომელთაც შეიძლებოდა, გავლენა მოეხდინა შედეგებზე. მაგალითად, მოსწავლეების მიერ კლასის ხშირად შეცვლის მაღალი მაჩვენებლით შეიძლება ავხსნათ ტესტირების დროს არასტაბილური ნიშნების მიღება.

მოითხოვეთ უკუკავშირი

ყოველთვის სასარგებლოა თქვენს ნაშრომთან დაკავშირებით კოლეგებისგან უკუკავშირის მიღება (და არა მარტო კოლეგებისგან, – მოსწავლეებისაგან, მშობლებისაგან, მოხალისეებისა თუ ადმინისტრატორებისაგან). გარეშე მკითხველი აღმოაჩენს ისეთ შეკითხვას ისეთ მოვლენაზე, რაც თქვენ, როგორც პროექტის ავტორს, დადგენილ ფაქტად მიგაჩნდათ. ისინი მიაქცევენ ყურადღებას ანგარიშის სიზუსტეს და გაიძულებენ, დაბრუნდეთ საკლასო ოთახში და სიზუსტით აღწეროთ მოვლენები (ან, უკიდურეს შემთხვევაში, ნაწილობრივ მაინც გამოასწოროთ თქვენი ნაშრომი).

წერეთ ზუსტად

სამოქმედო კვლევის აღწერილობის დაწერის შემდეგ სასარგებლო იქნება, თუ ანგარიშს ხმამაღლა წაიკითხავთ ან დახმარებისათვის ნაცნობ კოლეგას მიმართავთ, რათა ყურადღებით წაიკითხოს ანგარიში მასში წინააღმდეგობების აღმოსაჩენად. ხშირად იმდენად ვართ ჩართული ჩვენს კვლევაში, რომ გვიჭირს წინააღმდეგობების დანახვა, რაც შესაძლოა, უცხო თვალისთვის ადვილად შესამჩნევი იყოს. მე-7 თავში ჩვენ გავცენობით სწავლების პროცესის კვლევის გაზიარების სხვა ალტერნატიულ ფორმებსაც. თუმცა ანგარიშის სიზუსტეს (იქნება იგი წერილობითი თუ სხვა სახის) გადამწყვეტი მნიშვნელობა აქვს კვლევის სისწორის შეფასებისას. (აღნიშნული თემის დეტალური განხილვა, ასევე საკითხის – „როდის აქვს მნიშვნელობა სისწორეს?“ გან-

ხილვა იხილეთ: ვოლკოტი, 1994, გვ. 348-370). იხილეთ კვლევა მოქმედებაში, №4-1 ჩამონათვალი, ვოლკოტის მეთოდები სწავლების პროცესში ხარისხობრივი კვლევის სისწორის უზრუნველსაყოფად.

სანდლობა

ყოველდღიურ საუბარში სანდლობა ნიშნავს **საიმედოს ან სარწმუნოს**. აღნიშნულ ტერმინს, ძირითადად, იმავე მნიშვნელობით ვიყენებთ, როდესაც შეფასებას ვახდენთ. **სანდლობა** არის ხარისხი, რომელიც ტესტით ფასდება. რაც უფრო სანდოა ტესტი, მით უფრო იზრდება ჩვენი რწმენა, რომ ტესტის შედეგად მიღებული ნიშნები იგივე იქნებოდა ტესტის ხელახლა ჩატარების შემთხვევაში. არასანდო ტესტი, როგორც წესი, გამოუსადეგარია; ტესტის არასანდლობის შემთხვევაში, ნიშნები, რომელთაც მივიღებთ, ყოველი ტესტირებისას იქნება განსხვავებული. თუ მოსწავლის გონებრივი კოეფიციენტის შესამოწმებელი ტესტი არასაიმედოა, მაშინ დღეს შეიძლება იგი იყოს 120, ხოლო ხვალ თუ შევამოწმებთ, იქნება 140, ხვალის მერე კი 95. ტესტის სანდლობის შემთხვევაში, მოსწავლის გონებრივი კოეფიციენტის ნიშანი თუ იქნებოდა 110, მაშინ ხელახლა შემოწმებისას მისი ნიშანი რადიკალურად არ შეიცვლებოდა; ასეთ შემთხვევაში, ხელახალი შემოწმებისას თუ მივიღებდით 105-ს, ეს ნორმის ფარგლებში ჯდება, თუმცა 145 ქულის მიღების შესაძლებლობა, ტესტის სანდობის შემთხვევაში გამორიცხული იქნებოდა. თუ ოდესმე მოსწავლისთვის სტანდარტიზებული ტესტირება ჩაგიტარებიათ, კარგად გეცოდინებათ, როგორია სანდობის კოეფიციენტი ტესტირების დროს. ასეთ დროს მოსწავლეები დარწმუნებული არიან, ტესტის გამოცდების შემთხვევაში, ქულები დაახლოებით იგივე იქნება.

სანდლობა გამოხატულია ციფრებით, როგორც წესი, კოეფიციენტის სახით; მაღალი კოეფიციენტი მაღალი სანდობის მაჩვენებელია. თუ ტესტი სანდოა, კოეფიციენტი იქნება 100. ეს იმას ნიშნავს, რომ მოსწავლის ქულა ნათლად გვაჩვენებს მის რეალურ მდგომარეობას, შეფასებული ცვლადების გათვალისწინებით. თუმცა არ არსებობს აბსოლუტურად სანდო ტესტი. ქულებზე გაშუქებით მოქმედებს შეფასების დროს დაშვებული შეცდომები, რაც გამოწვეულია მრავალი მიზეზით. მაღალი სანდობა მიუთითებს შეცდომის დაშვების მინიმალურობაზე; თუ ტესტი მაღალსანდოა, ეს იმას ნიშნავს, რომ შეფასების დროს დაშვებული შეცდომები არის მინიმალური. შეფასების დროს შეცდომის დაშვება გავლენას ახდენს ქულებზე შემთხვევითობის პრინციპით; ზოგიერთი ქულა შეიძლება გაზრდილი იყოს, ზოგი კი შემცირებული. შეფასების დროს შეცდომის დაშვება შეიძლება გამოწვეული იყოს: თავად ტესტის თავისებურებებით (ტესტში გაუგებარი შეკითხვა, რომელიც ზოგმა მოსწავლემ შემთხვევით სწორად გაიგო), ტესტირების პირობებით (ინსტრუქციები სათანადოდ არ იყო მიწოდებული), ტესტირების დროს კონკრეტული პირის მდგომარეობით (ზოგი შეიძლება იყოს დაღლილი, ზოგი არამოტივირებული), ან ზემოთ მოყვანილი ფაქტორების კომბინაციით. მაღალი სანდობა მიუთითებს იმაზე, რომ შეცდომის გამომწვევი მიზეზები მაქსიმალურად აღმოფხვრილია.

შეფასების დროს დაშვებული შეცდომები, რაც გავლენას ახდენს სანდობაზე, არის შემთხვევითი/უნებლიე შეცდომები; სისტემატური შეცდომები გავლენას ახდენს სანდობაზე. თუ მოსწავლის ტესტი მოსწავლეთა ჯგუფისათვის ზედმეტად რთული იყო, მაშინ ყველას ქულა თანაბრად შემცირდებოდა და ტესტი ნაკლებად სანდო იქნებოდა ჯგუფისთვის (გახსოვდეთ „სანდო ვისთვის“). თუმცა ტესტს შეუძლია მოგვცეს სტაბილური ქულები (ანუ შეიძლება სარწმუნო იყოს); სხვა სიტყვებით რომ ვთქვათ, ქულები შეიძლება თანაბრად შემცირდეს ყოველ ჯერზე. მაგალი-

თად, მოსწავლე, რომლის მოსწრების რეალური ქულა იყო 80 და რომელმაც ამ ტესტირების (არასანდობა) შემდეგაც მიიღო 60, მიიღებს 60 ქულას, რამდენჯერაც არ უნდა ჩააბაროს ეს ტესტი (სარწმუნოობა). აღნიშნული გეიჩვენებს საინტერესო დამოკიდებულებას სანდობასა და სარწმუნოობას შორის; სანდო ტესტი ყოველთვის სარწმუნოა, თუმცა სარწმუნო ტესტი არ არის აუცილებელი, რომ იყოს სანდო. სხვა სიტყვებით რომ ვთქვათ, თუ ტესტი აფასებს იმას, რაც უნდა შეაფასოს, ის იქნება სარწმუნო და ასეთი იქნება ყოველთვის, თუმცა სარწმუნო ტესტს ასევე შეუძლია შეაფასოს შემთხვევითი ფაქტები და იყოს არასანდო!

ხარისხობრივზე ორიენტირებული სწავლების პროცესის მკვლევებისთვის აზრი გასაგებია: როდესაც ფიქრობთ თქვენი კვლევის შედეგებზე, დაფიქრდით იმაზეც, რამდენად სწორად შეაგროვებთ მონაცემებს, თუ ყოველთვის გამოიყენებთ ერთ-სა და იმავე მეთოდს; ან თუ თქვენ ხართ ჯგუფის წევრი, რომელიც მასალას აგროვებს, იფიქრეთ იმაზე, თუ როგორ მოაგვარებთ დამკვირვებლებს შორის არსებულ სხვაობებს, რათა შემდეგ პრობლემა არ შეგექმნათ ანგარიშის აღწერილობის სიზუსტესთან დაკავშირებით.

სარწმუნოობასა და სანდოობას შორის არსებული სხვაობები

სარწმუნოობა „არის ხარისხი, რომლითაც ტესტი ერთგვაროვნად აფასებს ნებისმიერ ფაქტს“ (გეი და სხვები, 2006, გვ. 139). ხოლო **სანდობა არის „ხარისხი, რომლითაც ტესტი აფასებს ფაქტს, რომელიც უნდა შეეფასებინა“** (გეი და სხვები, 2006, გვ. 134). სარწმუნოობა არ არის იგივე, რაც სანდობა. გახსოვდეთ, რომ სანდო ტესტის მეშვეობით განსაზღვრული ფაქტის შეფასება ხდება ყოველთვის ერთგვაროვნად, სარწმუნო ტესტს კი შეუძლია, ერთგვაროვნად შეაფასოს არასწორი ფაქტები!

განზოგადება

ისტორიულად განათლების სფეროში კვლევის ჩატარება დაკავშირებულია **განზოგადების შესაძლებლობასთან**, რაც გულისხმობს კვლევის შედეგების გამოყენების შესაძლებლობას განსხვავებულ გარემოსა ან კონტექსტში. კვლევის აღმოჩენები ეფუძნება პირთა მცირე ჯგუფის ქცევას, რისი მეშვეობითაც მკვლევრები ცდილობენ, ახსნან ხალხის ფართო ჯგუფების ქცევა. მაგრამ განზოგადების ეს იდეა პირდაპირ არ გამოიყენება სწავლების პროცესში კვლევის დროს, თუმცა პედაგოგებს, ადმინისტრატორებსა და პოლიტიკის განმსაზღვრელ პირებს შორის გაბატონებულია მოსაზრება იმის შესახებ, რომ სწავლების პროცესში კვლევის აღმოჩენების გამოყენება და გადატანა უნდა შეიძლებოდეს. ბევრ მათგანს სჯერა, რომ ჩვენ უნდა შეგვეძლოს ერთი კლასის, ერთი სკოლისა და ერთი რაიონის კვლევის შედეგების განზოგადება შტატის ან ქვეყნის ყველა მსგავს კლასზე. ეს არ არის ჩვენი კვლევის მიზანი.

სწავლების პროცესში კვლევის მიზანია, გაიგოთ, რა ხდება თქვენს კლასში ან სკოლაში და განსაზღვროთ, რისი გამოსწორება შეგიძლიათ (საგორი, 1992). შესაბამისად, სწავლების პროცესში მკვლევრებს არ სჭირდებათ მონაცემთა განზოგადების შესაძლებლობაზე ნერვიულობა, რადგან მათი მიზანი არ არის საბოლოო ჭეშმარიტების აღმოჩენა. თუმცა წინამდებარე წიგნის ერთ-ერთ მიმომხილველს განზოგადებისგან გათავისუფლებაზე შემდეგნაირი რეაქცია ჰქონდა:

მე ვშიშობ, ასეთი მიდგომით ჩემს კოლეგებს გაუჩნდებათ განცდა, რომ სწავლების პროცესში კვლევა არის არამეცნიერული, მიკერძოებული და განზოგადების

შესაძლებლობას არ გვაძლევს. ზოგიერთი ასეთ კვლევაზე ნაშრომს „მაკულატურას-აც“ უწოდებს. არგუმენტი, რომელსაც ისინი ხშირად იშველიებენ, ასეთია: – როგორ შეიძლება კვლევა იყოს კარგი, თუ მისი განზოგადება შეუძლებელია? (ანონიმური მიმომხილველი).

მართლაც, სწავლების პროცესში კვლევა ნდობის პრობლემას წააწყდა აკადემიურ წრეებში, სადაც კითხვის ნიშნის ქვეშ აყენებენ კვლევის „მეცნიერულ“ ღირებულებას. მსგავსი არგუმენტის გამოყენებით, სტრინგერმა (1996) შემდეგნაირად უპასუხა:

სწავლების პროცესში კვლევის მეცნიერულად აღიარება-არაღიარების საკითხი დამოკიდებულია იმაზე, თუ როგორ განვმარტავთ თავად მეცნიერებას: ერთი მხრივ, იგი არის მკაცრად ემპირიული, იმდენად, რამდენადაც მოითხოვს საკვლევი ფენომენის ნათლად განსაზღვრას და დაკვირვებას. ასევე ცხადია ის, რომ სწავლების პროცესში კვლევა არ მისდევს ზუსტად განსაზღვრულ პროცედურებს, რომლებიც მეცნიერულ მეთოდებად არის აღიარებული. (გვ. 145).

სტრინგერი განაგრძობს დასაბუთებას: იმის ნაცვლად, რომ მეცნიერულ მეთოდს გაეუფჯობესებინა ჩვენი ცოდნა „ზუსტ მეცნიერებებში“, ადამიანის ქცევის შესწავლისას ამ მეთოდის გამოყენებამ მცირე წარმატებას მიაღწია, რაც გამოიხატა ადამიანთა ქცევის წინასწარი განჭვრეტის შესაძლებლობის გაზრდით. საგანმანათლებლო კვლევის შესახებ ერთ-ერთი სახელმძღვანელო ეთანხმება, რომ სწავლების პროცესში კვლევა არის მთლიანად განსხვავებული ტიპის კვლევა და, შესაბამისად, არ უნდა იყოს განზოგადებაზე ორიენტირებული. მაგალითად, ვოკელი და აშერი (1996) აცხადებენ:

სწავლების პროცესში კვლევა ეხება მეცნიერული მეთოდების ან კვლევის სხვა მეთოდების პრაქტიკულ გამოყენებას ყოველდღიურ პრობლემებთან გასამკლავებლად. იგი მიმართულია პედაგოგებსა და საგანმანათლებლო სფეროში მომუშავე სხვა პირებზე, რომლებიც ჩართული არიან სწავლების პროცესში კვლევაში, რათა მათი პედაგოგიური საქმიანობა უფრო პროდუქტული გახადონ. სწავლების პროცესში კვლევა ორიენტირებულია კონკრეტულ კლასებზე და ნაკლებად აინტერესებს განზოგადებული დასკვნები სხვა კლასების ან პროგრამების შესახებ. (გვ. 10).

სწავლების პროცესში კვლევა საკლასო ოთახის/სკოლის დონეზე არ არის „მაკულატურა“. როგორც მკვლევარი პედაგოგები, ჩვენ კითხვის ნიშნის ქვეშ ვაყენებთ ექსპერიმენტული მეცნიერების შეხედულებებს იმის თაობაზე, რომ ერთადერთი სანდო კვლევა არის ის, რომლის ფართო მასებზე განზოგადებაც შეიძლება. მკვლევარი პედაგოგის ბევრი მაგალითი შეიძლება განვაზოგადოთ სხვა კლასის ფონზეც, თუმცა სწავლების პროცესში კვლევის სიძლიერე გამოიხატება არა მისი განზოგადების შესაძლებლობით, არამედ მკვლევრისთვის ან მკვლევრის აუდიტორიისთვის კვლევის აქტუალურობითა და საჭიროებით.

ტენდენციურობა სწავლების პროცესში კვლევის ჩატარებისას

კვლევის განზოგადებასთან კავშირშია ტენდენციურობის საკითხი. თუ ჩვენ კვლევას ვატარებთ სისტემურად და მოწესრიგებულად, მაშინ კვლევის შედეგების მიმართ ტენდენციურობის შესაძლებლობას შევამცირებთ. თუმცა ისეთ საქმიანობაში, როგორც სწავლების პროცესში კვლევის ჩატარებაა, ობიექტურად დარჩენა, რთული ამოცანაა. შედარებით მარტივია, კვლევის დროს შევავროვოთ ისეთი მონაცემები, რომლებიც ადასტურებენ ისედაც დადგენილ წესებს, რათა შევინარჩუნოთ სტატუს-კვო, საკუთარი თავი შევაქოთ (მხარზე ხელი შემოვიკრათ, შექების ნიშნად) და იგ-

ნორირება გავუკეთოთ წინააღმდეგობრივ მასალებს ან უარყოთ კვლევის შედეგები. იგივე შეიძლება ითქვას საჭირო ლიტერატურის მიმოხილვის შესახებ, ანუ შეგვიძლია მიმოვიხილოთ მხოლოდ ის ლიტერატურა, რომელიც ამყარებს ჩვენს ჰიპოთეზას, რომლის წამოწვევაც გვსურს. არცერთი ზემოთ ჩამოთვლილთაგან არ არის მისაღები მიდგომა მონაცემთა შეგროვებისას.

თეორია

ტენდენციურობის თავიდან ასაცილებლად შეიძლება ჩამოაყალიბოთ თეორიების სია იმის შესახებ, თუ რის აღმოჩენას აპირებთ კვლევის დროს. ეს თეორიები დაკავშირებულია თქვენს რწმენასა და მიკერძობულობასთან, რასაც შეუძლია ავნოს თქვენს კვლევას. ეს თეორიები ასევე კარგი საწყისია იმისათვის, რომ მკვლევარმა პედაგოგებმა დაიწყონ სწავლებისა და სწავლის შესახებ, ასევე მათი წარმოშობის თაობაზე თეორიების შემოწმება. მაგალითად, პედაგოგს, რომელსაც სურს გამოიკვლიოს, რა ზეგავლენას ახდენს მოსწავლეების მიღწევებზე თვალსაჩინოებები მათემატიკაში, შეუძლია, შემდეგი სახის თეორია წამოაყენოს:

1. მათემატიკის სწავლებისას თვალსაჩინოების გამოყენება გააუმჯობესებს მოსწავლეებში მათემატიკის კონცეპტუალურ ცოდნას.
2. თვალსაჩინოების გამოყენება დაგვეხმარება, დავძლიოთ მათემატიკის მიმართ შიშის გრძნობა, რადგან ბავშვები უფრო გაერთობიან ამ საგნის სწავლის დროს.
3. თვალსაჩინოების გამოყენება გააუმჯობესებს მოსწავლეებში ძირითად არითმეტიკულ უნარებს.

ამ თეორიების უკეთ შესწავლა სასარგებლო საქმიანობაა იმის დასადგენად, თუ რისი აღმოჩენის სჯერათ მკვლევარ პედაგოგებს კვლევის დაწყებამდე და რას გააკეთებენ იმისთვის, რომ ბოლომდე ყურადღებით იყვნენ მონაცემების შეგროვების პროცესში (მკვლევრის ტენდენციურობის საკითხი). ეს საქმიანობა მკვლევარი პედაგოგის საკვლევი საგნის კონცეპტუალურ საფუძველს ნათელს ჰფენს, რასაც ახორციელებს იმ თეორიის, რომელიც გავლენას ახდენს მის კვლევამდე, კვლევისდროინდელ და კვლევისშემდგომ მოქმედებაზე, ცხადად გამოკვეთით.

დასკვნა

წინამდებარე თავში მიმოვიხილეთ სისწორე, სანდოობა, განზოგადება და მათი გავლენა სწავლების პროცესში კვლევის ჩატარებაზე. სისწორე არის ტესტი ჩვენ მიერ შეგროვებული მონაცემების სიზუსტის შესაფასებლად. სისწორის შესაფასებლად ანდერსონისა და სხვების (1994), გუბას (1981), მაქსველისა (1992) და ვოლკოტის (1994) მიერ შემოთავაზებული კრიტერიუმების მიმოხილვა დაგვეხმარება, უზრუნველყოთ სწორი კვლევა.

სანდოობა არის „ხარისხი, რომლითაც ტესტი აფასებს ფაქტს, რომელიც უნდა შეეფასებინა“. განზოგადება ეხება კვლევის შედეგების სხვა გარემოსა და კონტექსტში გამოყენების შესაძლებლობას. განზოგადების პირდაპირი დანიშნულება არ არის მისი სწავლების პროცესში კვლევაში გამოყენება, მისი ზედმეტად კონტექსტუალიზებული ხასიათის გამო.

საკითხები სამომავლო მსჯელობისთვის

1. სწავლების პროცესში თქვენს კვლევაში როგორ განიხილავდით სისწორის, სანდოობისა და განზოგადების საკითხებს?
2. რატომ ფიქრობთ, რომ თქვენ მიერ დაგეგმილი ჩარევა რეალურად მოაგვარებს პრობლემას?
3. როგორ მიაწოდებდით ინფორმაციას თქვენს კოლეგებს?

თავი

5

ეთიკა

წინამდებარე თავში განხილულია ეთიკის საკითხები, რომელთაც პედაგოგები კვლევის დროს აწყდებიან, და შემოთავაზებულია რჩევები კვლევის ეთიკური ნორმების მიხედვით ჩასატარებლად.

წინამდებარე თავის წაკითხვის შემდეგ ნათლად უნდა გვესმოდეს ის ეთიკური საკითხები, რომლებიც სამოქმედო კვლევის განხორციელებას ახლავს.

ტექნიკის გამოყენება მათემატიკაში მიღწევების გასაუმჯობესებლად

ქლემ ანისი

ბავშვები ადრეული ასაკიდან სწავლობენ სინათლის სხივის გარდატენის საკითხს. როდესაც აკვარიუმს უყურებენ, ისინი ხედავენ, რომ თევზები, ქვები, მცენარეები და სათამაშოები უფრო დიდად ჩანან, ვიდრე რეალურად არიან; მათი მოძრაობა, ფორმა, ზომა დამახინჯებულია შუქტენის გამო. ჩვენ ყველას გვექონია ცხოვრების განმავლობაში ისეთი მომენტი, როდესაც ვცდილობდით, ამოგვეხსნა ეს მოვლენა და გაგვეგო, რატომ გვეჩვენებოდა აკვარიუმის მობინადრეები სხვანაირად, თუ მოვიხილავდით მათთან შეხებას ან ხელის მოკიდებას, აღმოჩნდებოდა, რომ ისინი სულ სხვანაირად გამოიყურებოდნენ. შეიძლება თუ არა, იგივე ვთქვათ მათემატიკის რეფორმაში ტექნოლოგიის გამოყენებაზე? სწორად აღვიქვამთ თუ არა საკლასო ოთახში მიმდინარე მოვლენებს? დანიშნულებისამებრ იყენებენ თუ არა მოსწავლეები და პედაგოგები ტექნიკას, თუ, უბრალოდ, კომპიუტერთან თამაშობენ? უკავშირებენ თუ არა ერთმანეთს მოსწავლეები და პედაგოგები კომპიუტერის გამოყენებით მოდელის წარმოდგენას და ცნებებს, რაც მოდელის არსს გამოხატავს? რა ზეგავლენას ახდენს მათემატიკის სასწავლო პროგრამისა და სწავლების მეთოდის გაუმჯობესების მიზნით ტექნოლოგიების გამოყენება მოსწავლეების მიერ მათემატიკის სწავლის შედეგებზე? ამ უკანასკნელმა შეკითხვამ განაპირობა ბილაბონგის დაწყებითი სკოლის მასშტაბით სამოქმედო კვლევის პროექტის განხორციელება.

ბილაბონგის დაწყებითი სკოლა არის საკმაოდ დიდი დაწესებულება, სადაც სწავლება მიმდინარეობს მე-7 კლასის ჩათვლით. სკოლაში ფართოდ გამოიყენება ტექნოლოგიები, როგორც მათემატიკის სწავლების რეფორმის მნიშვნელოვანი შემადგენელი ნაწილი. სკოლის ვიზიტორებს, რომელთა რაოდენობა საკმაოდ დიდია, სთავაზობენ სკოლის დასათვალიერებელ ტურებს. ბილაბონგის დაწყებითი სკოლის პედაგოგები მიიჩნევენ, რომ ისინი „ასწავლიან აკვარიუმში“ და მათი დანახვა გარე თვალისთვის ნებისმიერ დროს შეიძლება. ბევრი ფაქტორის გამო სკოლა განსხვავდება სხვა ტრადიციული სკოლებისაგან. სკოლის ვიზიტორებს სთავაზობენ, შეიხედონ საკლასო ოთახებში ფართო ფანჯრებიდან და დაინახონ საკლასო ოთახებში მიმდინარე მოვლენები.

ბილაბონგის დაწყებითი სკოლის დირექტორს პედაგოგები ახასიათებენ როგორც „ბრძენ ხელმძღვანელს“. სკოლას აპარატურისა და კომპიუტერული პროგრამების დიდი კოლექცია აქვს, რაც დირექტორის მიერ გრანტების მოპოვების შედეგია. დირექტორის შორსმჭვრეტელობის ერთ-ერთი მთავარი გამოხატულება სკოლისთვის ტექნოლოგიების წარდგენა იყო. ტექნიკით სკოლის აღჭურვა შესაძლებელი გახდა სკოლის ბიზნესპარტნიორების დახმარებით,

რასაც სკოლის დირექტორი ხელმძღვანელობდა. იგი დაინტერესებულია ბილაბონგის სკოლაში ტექნოლოგიების გამოყენებით, რადგან ფიქრობს, რომ ამით რეალურ ცხოვრებასა და სკოლის ცხოვრებას შორის არსებული ხარვეზის ამოვსებას შეძლებს; იგი მიიჩნევს, რომ ხარვეზების შევსების ერთ-ერთი საშუალება არის ტექნოლოგიების კარგად ათვისება, ისე, რომ ბავშვები მოამზადდნენ 21-ე საუკუნისთვის.

როგორც ადგილობრივმა მრჩეველმა, რომელიც პასუხისმგებელია, უხელმძღვანელოს მომუშავე პერსონალს სკოლის განვითარების საქმიანობაში, მკვლევართა ჯგუფთან ერთად გადავწყვიტეთ, გამოვეკვლია, თუ რა გავლენა ჰქონდა ტექნოლოგიებში ინვესტირებას მოსწავლეების მათემატიკაში მოსწრებაზე. კერძოდ, გვაინტერესებდა:

1. ჩვენ მიერ ტექნოლოგიების გამოყენება რამდენად შეესაბამებოდა მათემატიკის მასწავლებელთა ეროვნული საბჭოს სტანდარტებს (მშეს);
2. აღნიშნული სტანდარტები როგორ იყო ასახული სწავლების პრაქტიკასა და მოსწავლეთა შედეგებზე.

ჩვენმა მკვლევართა ჯგუფმა გადაწყვიტა, შეგვეგროვებინა მონაცემები ერთმანეთის კლასში დაკვირვების, პედაგოგებისა და ბავშვების ინტერვი-

ურიების გზით, მათემატიკაში ტესტირების მონაცემების ანალიზირებით; ასევე, შეგვედარებინა მათემატიკის სასწავლო პროგრამა სხვა სკოლების მათემატიკის პროგრამებთან, რომლებიც მშენის სტანდარტების შესაბამისად იყო შედგენილი. როდესაც ფაკულტეტს წარვუდგინეთ ჩვენი პროექტი, აღმოჩნდა, რომ ყველა პედაგოგს, დირექტორის ჩათვლით, სურვილი ჰქონდა, დაგვხმარებოდა და საშუალება მოეცათ, შეესულიყავით მათ კლასებში, ცდილობდნენ, მოეწოდებინათ სასწავლო პროგრამის მასალები და ა.შ. ჩვენ იმედი გვქონდა, მოვიპოვებდით ტექნოლოგიების ჩარევის შესახებ ინფორმაციას და ფაკულტეტის შემდგომ განვითარებასთან დაკავშირებით დავსახავდით გეგმებს.

როდესაც გაივლით ბილაბორგის დერეფნებში, საკმაოდ ბევრ საინტერესო რამეს დაინახავთ, საკლასო ოთახები ღიაა ცნობისმოყვარე თვალისთვის. დაწყებით კლასებში, მესამე კლასის ჩათვლით, დგას ექვსი კომპიუტერი და სკანერები. კომპიუტერები სკოლის ბიბლიოთეკის ქსელთან არის შეერთებული (რითაც CD-ROM-ის ფართო კოლექციაზე მიუწვდებით ხელი). მე-4 – მე-7 კლასელთათვის საკლასო ოთახებში მთავრებულია ყველა სახის საჭირო ტექნიკა, თითოეული კლასისათვის ექვს-ექვსი კომპიუტერის ჩათვლით. ყველა ბავშვს ინდივიდუალურად ეძლევა ლეპტოპი, რათა წლის განმავლობაში გამოიყენოს. კომპიუტერი ბავშვებისთვის საკლასო სამუშაოს ყოველდღიური შემადგენელი ნაწილია, რა დროსაც ისინი დაკავებული არიან HyperCard-ის კომპიუტერულ პროგრამაში დოკუმენტის შექმნით, მათემატიკური თამაშებით და ასე შემდეგ. თქვენ შეგიძლიათ ეწვიოთ მათემატიკის სწავლების ცენტრებს, სადაც თითოეულ ბავშვს აქვს შესაძლებლობა, გამოიყენოს სხვადასხვა სახის მათემატიკური თვალსაჩინოებები. მათგან მხოლოდ მცირედი რომ ჩამოვთვალოთ, ესენია: ათწილადი კუბები, რაოდენობის თანმიმდევრულად გამოშვებული ცხრილები, ასაწყობი მასალა, ფერადი სათამაშო კოჭები, თანგრამები (ჩინური გეომეტრიული თავსატეხი) და გეომეტრიული დაფები.

თუმცა ერთმანეთის საკლასო ოთახებში ყოფნის დროს რაც დაინახეთ, განსხვავდებოდა იმისგან, რაც გვერდიდან, ერთი შეხედვით, ჩანდა. მაგალითად, როდესაც გარედან ვაკვირდებოდით, ისეთი შთაბეჭდილება გვექმნებოდა, რომ კლასებში ბავშვები ძალიან დაკავებული იყვნენ კომპიუტერში მათემატიკური თავსატეხების გამოყვანით, თუმცა მათი უმეტესობა უფრო ნაკლებად აქტიური იყო და ამოცანის მიზანიც იკარგებოდა. ბევრი ბავშვი

ჩართული იყო თამაშში drill-and-kill (რაც კონკრეტულ სფეროში საგნების სახელწოდების დამახსოვრებას გულისხმობს) და არავითარი კავშირი არ ჰქონდა მათემატიკის სწავლასთან. კომპიუტერები ელექტრონული სამუშაო ფურცლის დანიშნულებას ასრულებდნენ, რაც საშუალებას იძლეოდა, ბავშვები უსაქმურად არ მსხდარიყვნენ მას მერე, რაც მათემატიკურ დავალებას შეასრულებდნენ.

ბავშვებთან ინტერვიუები საკმაოდ მრავლისმთქმელი აღმოჩნდა. როდესაც ბავშვების ინტერვიუებზე მოვხდინეთ, ჩვენ გარანტია მივეცით, რომ მათი პასუხები კონფიდენციალური იქნებოდა და ვთხოვეთ, ყოფილიყვნენ გულწრფელი ჩვენთან საუბარში, რადგან ჩვენი მიზანი იყო, მათემატიკის სწავლისთვის საუკეთესო გარემო შეგვექმნა. ზოგიერთი ბავშვი უკიდურესად გულწრფელი იყო: დეტალურად გვიამბეს, რა სახის კომპიუტერულ თამაშებს იყენებდნენ მათი მათემატიკის პედაგოგები. ზოგიერთი თამაშში ბავშვებმა გამოკვეთილად დაახასიათეს როგორც დროის ფუჭად კარგვა, ბავშვების ერთმა ნაწილმა კი პედაგოგები დაახასიათა როგორც პირები, რომლებსაც წარმოდგენა არ ჰქონდათ კომპიუტერის დანიშნულებასა და გამოყენებაზე. ბავშვების მიერ მოწოდებული ინფორმაციიდან ზოგი რამ ჩვენ მიერ საკლასო ოთახებზე დაკვირვების შედეგებთან დადასტურდა, როდესაც ბავშვები კომპიუტერში თავუნიასა და გრაფიკული პროგრამების გამოყენებით ოსტატურად ჯღაბნიდნენ, ხოლო როცა პედაგოგი უახლოვდებოდათ, ეკრანზე სწრაფად ხსნიდნენ drill-and-kill-ის გვერდს (სიტყვების დამახსოვრების პროგრამა).

მიუხედავად იმისა, რომ კომპიუტერებს აქტიურად იყენებდნენ, მათი დანიშნულებისამებრ გამოყენების საკითხი ეჭვს იწვევდა. ეს ყველაზე ცხადად გამოჩნდა ერთ კლასში, სადაც კომპიუტერებიდან გამოთვლის/კალკულატორის ფუნქცია ამოიღეს. და როგორც ერთმა პედაგოგმა განმარტა, „ბავშვებს არ აქვთ უნარი, გონებით გამოთვალონ/დათვალონ, მათი ძირითადი უნარები გაუარესდა... ასე რომ, ვერ მივცემთ კალკულატორის გამოყენების უფლებას, ვიდრე არ გაიუმჯობესებენ ძირითად უნარებს!“ როგორც აღმოჩნდა, პედაგოგები ერთსულოვნად აღიარებდნენ, რომ ბავშვებისთვის კომპიუტერთან მუშაობის შესაძლებლობის მიცემასა და მათში ძირითადი მათემატიკური მოქმედებების გახსენების უნარის დაქვეითებას შორის პირდაპირი კავშირი არსებობდა.

პედაგოგების ინტერვიუებით კი სხვა პრობლემა გამოიკვეთა. ბევრი პედაგოგისთვის უცნობი იყო

მგეს-ის სტანდარტების შესახებ და, შესაბამისად, ისინი განაგრძობდნენ ძველი, უკვე „ნაცადი და დამტკიცებული“ მეთოდების გამოყენებას, მიუხედავად იმისა, რომ სკოლის დირექტორი ახალი სახელმძღვანელოების შემოღებას უწყევდა აგიტაციას. სინამდვილეში ზოგიერთი პედაგოგი უკმაყოფილო იყო ახალი სახელმძღვანელოს შემოღებით, რადგან ამ წიგნის სახელმძღვანელოდ შერჩევის პროცესში დირექტორს, რომელიც წიგნის ავტორის მეგობარი იყო, არცერთი პედაგოგისთვის არ უკითხავს აზრი, სამაგიეროდ მან სკოლა სასწავლო მასალების გამოსაცდელად სახელმძღვანელოს ასლებით უფასოდ მოამარაგა.

რაიონის სხვა სკოლებთან შედარებით, ჩვენი ბავშვები საშუალოზე დაბალ დონეზე არიან შტატის მასშტაბით ჩატარებული შეფასებით. ამან საკმაოდ გააკვირვა ზოგიერთი პედაგოგი, რომლებსაც მიაჩნდათ, რომ მათი ბავშვები კარგად სწავლობდნენ მათემატიკის სტანდარტების მხრივ; გამონაკლისი მხოლოდ პასუხის რამდენიმე ვარიანტიანი ამოცანის ამოხსნა და ალგებრული ამოცანები იყო. პედაგოგების აზრით, პრობლემას ქმნიდა არასათანდო ტესტები და ტექნოლოგიების გამოყენებლობა.

სკოლის მასშტაბით ჩატარებულმა სამოქმედო კვლევამ კვლევის ჯგუფი საკმაოდ რთული ეთიკური დილემის წინაშე დააყენა:

1. რა ვუყოთ იმ მონაცემებს, რომლებმაც სკოლის კონკრეტული პედაგოგების შესახებ უარყოფითი სურათი მოგვაწოდა? გაუზ-

იარებთ თუ არა მონაცემებს პირადად პედაგოგებს, რომლებიც მოსწავლეებმა საუბრისას გამოიყვეს? რა სახის რისკის მატარებელია ასეთი ინფორმაციის გაზიარება? როგორ შეიძლება პროფესიულ განვითარებას შევუწყოთ ხელი ისე, რომ არავის ვაწყინოთ?

2. რა ვუყოთ იმ მონაცემებს, რომლებიც სკოლის დირექტორის მიერ სასწავლო მასალის შერჩევით გამოწვეულ უკმაყოფილებას ეხება? ხომ არ გამოიწვევს ეს პედაგოგებსა და დირექციას შორის გაუცხოებას? შეიძლება, რომ რომელიმე პედაგოგს მიადგეს ზიანი სკოლის დირექტორის შესაძლო მოქმედებით?
3. როგორ შეიძლება მოსწავლეების მოსწრების გაუმჯობესება ტექნოლოგიის გამოყენებით ისე, რომ ამ პროცესში ზიანი არ მივაყენოთ პედაგოგებს (და დირექტორს).

სამოქმედო კვლევის ჯგუფმა, გადაწყვიტეთ, გვემოქმედა ისეთი ტაქტიკით, რომ ზიანი არავისთვის მიგვეყენებინა და ისე გადაგვეჭრა კვლევის შედეგებთან დაკავშირებული საკითხები. ფაქტობრივად სხდომაზე პედაგოგებს გაუზიარეთ კვლევის ზოგადი აღმოჩენები და შევთავაზეთ, სურვილის შემთხვევაში შეგვხვედროდნენ, რათა განგვეხილა მათი კლასის შესახებ მიღებული ინფორმაცია. ასევე, მოვიწვიეთ სკოლის დირექტორი კვლევის შედეგების განსახილველად, რაც სამომავლო პროფესიული განვითარების საშუალებას მოგვცემდა.

სს მოკლე ისტორია მშვენიერი მაგალითია იმისა, რომ საგანმანათლებლო კვლევის ჩატარების დროს შეიძლება სრულიად მოულოდნელი ფაქტები და მოვლენები აღმოვაჩინოთ. აღნიშნული ამბის მიზანია არა მკვლევარების დაშინება, არამედ მაგალითია იმისა, თუ რამდენი სახის გამოწვევას შეიძლება წააწყდეს მკვლევარი პედაგოგი საკუთარ კლასში ან სკოლაში კვლევის განხორციელების დროს. წინამდებარე თავი დაესმარება მკვლევარ პედაგოგებს, შეიმუშაონ საკუთარი ეთიკური ნორმები, რაც საშუალებას მისცემს, სათანადოდ იმოქმედონ იმ შემთხვევაში, თუ ეთიკური დილემის პირისპირ აღმოჩნდებიან.

კვლევის ეთიკა

ეთიკური მოსაზრებები ყველა სამეცნიერო კვლევაშია გათვალისწინებული. შესაბამისად, ყველა მკვლევარმა უნდა იცოდეს და ყურადღება მიაქციოს მათ კვლევისასთან დაკავშირებულ ეთიკურ საკითხებს. კვლევაში მიზანი არ ამართლებს საშუალებას, ამიტომ მკვლევრები პასუხისმგებლობით უნდა მოეკიდონ კვლევის ჩატარებას, რათა უზრუნველყონ მასში მონაწილე პირთა კეთილდღეობა. სამეცნიერო კვლევა დამყარებულია მკვლევარსა და მონაწილეს შორის ურთიერთდობის პრინციპზე, და მკვლევართა ვალდებულებაა აღნიშნული ნდობის შენარჩუნება, თუ სურთ, რომ მონაწილემ მონაცემები მიაწოდოს.

ა) პრინციპი – კეთილგანწყობა და არა მანებლობა
ფსიქოლოგები იღვწიან იმ პირების კეთილდღეობისთვის, ვისთანაც ისინი მუშაობენ და სიფრთხილით ეკიდებიან, რომ ზიანი არ მიაყენონ; ცდილობენ, უზრუნველყონ იმ პირთა კეთილდღეობა და უფლებები, ვისთანაც პროფესიულად ურთიერთობენ; იმათიც, ვისაც რაიმე აწუხებს, ასევე იზრუნონ საცდელი ცხოველების კეთილდღეობაზე. როდესაც ფსიქოლოგებში ინტერესთა კონფლიქტი წარმოიშობა, ისინი აგვარებენ კონფლიქტს პასუხისმგებლობის გრძობით და ისე, რომ ზიანი თავიდან აიცილონ ან მინიმალიზება მოახდინონ. იმის გამო, რომ ფსიქოლოგთა მეცნიერულ და პროფესიულ შეფასებას შეუძლია სხვების ცხოვრებაზე იმოქმედოს, ისინი სიფრთხილით ეკიდებიან მას და დაცულები არიან პირადი, ფინანსური, სოციალური, ორგანიზაციული ან პოლიტიკური ფაქტორებისგან, რამაც შეიძლება მათი გავლენის ბოროტად გამოყენება გამოიწვიოს. ფსიქოლოგებმა კარგად უნდა იცოდნენ საკუთარი შესაძლებლობები, ანუ რამდენად შეუძლიათ დაეხმარონ იმ ხალხს, ვისთანაც მუშაობენ.

ბ) პრინციპი – ერთგულება და პასუხისმგებლობის გრძობა

ფსიქოლოგები პირებთან, ვისთანაც მუშაობენ, ურთიერთობას აგებენ ნდობაზე. მათ კარგად იციან საზოგადოებისა და კონკრეტული საზოგადოებრივი წრის მიმართ საკუთარი პროფესიული და მეცნიერული ვალდებულებების შესახებ. ფსიქოლოგები ერთგულნი არიან ქცევის პროფესიული სტანდარტებისა, კარგად აცნობიერებენ თავის პროფესიულ როლს და ვალდებულებას და პასუხს აგებენ საკუთარ ქცევაზე, ყოველ ღონეს ხმარობენ, მოაგვარონ ინტერესთა კონფლიქტი, რასაც ზიანის გამოწვევა შეუძლია. ფსიქოლოგები კონსულტაციას გადიან, მიმართავენ თხოვნით ან თანამშრომლობენ სხვა პროფესიონალებთან და ინსტიტუტებთან იმ ოდენობით, რამდენსაც მათი კლიენტების კეთილდღეობა მოითხოვს. ისინი დაინტერესებულნი არიან, თავიანთი კოლეგების მეცნიერული და პროფესიული ქცევის ეთიკურ ნორმებთან შესაბამისობით.

ფსიქოლოგები ძალ-ღონეს არ იშურებენ, რათა წვლილი შეიტანონ თავიანთ პროფესიულ საქმიანობაში, მცირე ან კომპენსაციის გარეშე, ან პირადი კეთილდღეობის სანაცვლოდ.

გ) პრინციპი – პატიოსნება

ფსიქოლოგები ხელს უწყობენ სიზუსტეს, გულწრფელობასა და სანდობას ფსიქოლოგიურ მეცნიერებაში, სწავლებასა და პრაქტიკაში. ამ საქმიანობის

დროს ფსიქოლოგები არ იპარავენ, არ ატყუებენ, ან ებმებიან თაღლითურ გარიგებებსა და ხრიკებში, არ ამახინჯებენ ფაქტებს გამიზნულად. ფსიქოლოგები მისწრაფვიან, შეასრულონ დაპირებები და თავი აარიდონ უპასუხისმგებლო ან ბუნდოვან ვალდებულებებს. ისეთ სიტუაციაში, სადაც მოტყუება შეიძლება ეთიკურად გამართლებული იყოს, უნდა მოხდეს სარგებლის მაქსიმალურად გაზრდა და ზიანის მინიმუმამდე დაყვანა. ფსიქოლოგები ვალდებულნი არიან, გაითვალისწინონ საჭიროება, შესაძლო შედეგები და მათი პასუხისმგებლობა, გამოასწორონ ნებისმიერი უნდობლობა ან სხვა ზიანი, გამოწვეული ასეთი მეთოდების (მოტყუების) გამოყენებით.

დ) პრინციპი – სამართლიანობა

ფსიქოლოგები აღიარებენ, რომ სამართლიანობა და სამართალი ნებას აძლევს ყველა ადამიანს, გამოიყენონ ფსიქოლოგიური მიღწევები და სარგებელი მიიღონ მისგან. განხორციელებული ფსიქოლოგიური მომსახურება უნდა იყოს თანაბარი ხარისხის, პროცედურისა და მომსახურების. ფსიქოლოგები საღად აფასებენ და არიან ფრთხილნი, რათა აიცილონ თავიანთი სავარაუდო მიკერძოება, დაიცვან კომპეტენციის ფარგლები და საექსპერტო შეფასების ლიმიტები, რაც არ გადაიზრდება ან არ გამოიწვევს უსამართლო პრაქტიკას.

ე) პრინციპი – პატივი ეცით ხალხის უფლებებსა და ღირსებას

ფსიქოლოგები პატივს სცემენ ყველა ხალხის ღირსებას და პირადი ცხოვრების, კონფიდენციალურობისა და თვითგამორკვევის უფლებას. ფსიქოლოგებისთვის ცნობილია, რომ სპეციალური გარანტიები შესაძლოა საჭირო იყოს ხალხისა და საზოგადოების უფლებებისა და კეთილდღეობის დასაცავად, რომელთა მოწყველადობაც ასუსტებს მათ დამოუკიდებლობას გადაწყვეტილების მიღების დროს. ფსიქოლოგებისთვის ცნობილია და პატივს სცემენ კულტურულ, ინდივიდუალურ და როლებს სხვაობებს, ასაკის, სქესის, გენდერული იდენტობის, რასის, ეთნიკური წარმომადგენლობის, კულტურული, ნაციონალური, რელიგიური, სექსუალური ორიენტაციის, უნარშეზღუდულობის, ენის, სოციალუკონომიკური სტატუსის ჩათვლით და ითვალისწინებენ ამ ფაქტორებს, როდესაც აღნიშნული ფაქტორების წარმომადგენლებთან მუშაობენ. ფსიქოლოგები ცდილობენ, აღმოფხვრან მიკერძოების გავლენა სამუშაოზე, რომელიც დაფუძნებულია ზემოთ ჩამოთვლილ ფაქტორებზე. ისინი შეგნებულად არასოდეს მონაწილეობენ ცრურწმენებზე დაფუძნებულ საქმიანობაში და არ ურიგდებიან მათ.

№5-1 ბრძვბ. ზოგადი ეთიკური პრინციპები

წყარო: „ფსიქოლოგების ეთიკური პრინციპები და ქცევის კოდექსი“, ამერიკის ფსიქოლოგთა ასოციაცია, 2002, ამერიკელი ფსიქოლოგები, 57, გვ. 1060-1073. საავტორო უფლებები დაცულია ამერიკის ფსიქოლოგთა ასოციაციის მიერ, ვ 2002, ხელახლა გამოცემულია ნებართვით.

ბევრმა პროფესიულმა ორგანიზაციამ საკუთარი წევრებისთვის ეთიკური ქცევის კოდექსები ჩამოაყალიბა. №5–1 გრაფა გვიჩვენებს ამერიკის ფსიქოლოგთა ასოციაციის მკვლევრებისთვის შედგენილ ეთიკის კოდექსის ზოგად პრინციპებს. ყურადღება მიაქციეთ, რომ დამატებითი და უფრო დაკონკრეტებული ეთიკური სტანდარტები დაჯგუფებულია ქვემოთ მოყვანილ რვა კატეგორიად: (1) ზოგადი სტანდარტები; (2) შეფასება, შემოწმება ან ჩარევა; (3) ინფორმირება და სხვა საჯარო განცხადებები; (4) თერაპია; (5) საიდუმლოება და კონფიდენციალურობა; (6) სწავლება, ტრენინგი, ხელმძღვანელობა და გამოქვეყნება; (7) სასამართლო საქმიანობა და (8) ეთიკური საკითხების მოგვარება. თქვენ შეგიძლიათ სრულ ტექსტს გაეცნოთ ამერიკის ფსიქოლოგთა ასოციაციის ვებგვერდზე (<http://apa.org/ethics/code.html>). სხვა პროფესიული ორგანიზაციების უმეტესობას, როგორც, მაგალითად, ამერიკის საგანმანათლებლო კვლევის ასოციაცია და ამერიკის სოციოლოგთა საზოგადოება, აქვთ კვლევისთვის მსგავსი ეთიკური კოდექსები.

1974 წელს ამერიკის შეერთებული შტატების კონგრესმა კანონის ძალა მიანიჭა კვლევის ეთიკურ კოდექსებს. სამართლებრივ ჩარჩოებში მოქცევის საჭიროება გრაფიკულად არის ნაჩვენები მრავალი კვლევის მიხედვით: მკვლევრები, საკუთარი კვლევის ჩატარების გამო, ატყუებდნენ ან საფრთხის ქვეშ აყენებდნენ კვლევაში მონაწილე პირებს. მაგალითად, რამდენიმე წლის წინ განხორციელებული ჯგუფური ზეწოლის კვლევისას მკვლევრები ატყუებდნენ მონაწილე პირებს და აკვირდებოდნენ, თუ რას ფიქრობდნენ ისინი სხვა მონაწილეებზე მათზე რეალური ელექტროშოკით ზემოქმედების შესახებ (მილგრამი, 1964); მეორე კვლევის დროს ადამიანები, რომლებმაც იცოდნენ, რომ სიფილისით იყვნენ დაავადებული, არ იღებდნენ მკურნალობას, რადგან შედარებითი კვლევის დროს იყვნენ საკონტროლო ჯგუფის წევრები (ჯონსი, 1998). მსგავსმა კვლევებმა გამოიწვია სახელმწიფო ნორმების დაწესება სამეცნიერო კვლევებთან მიმართებით.

ინფორმირებული თანხმობა და ზიანისაგან დაცვა

შესაძლოა, კვლევის დროს ყველაზე ძირითადი და მნიშვნელოვანი ეთიკური საკითხი დაკავშირებულია მონაწილეთა **ინფორმირებულ თანხმობასა** და ზიანისგან დაცვის უფლებასთან. ინფორმირებული თანხმობა უზრუნველყოფს კვლევის მონაწილეების კვლევაში ნებაყოფლობით მონაწილეობას, ასევე უზრუნველყოფს მონაწილეთა ინფორმირებას კვლევის შესახებ და ნებისმიერ შესაძლო საფრთხეზე, რაც შესაძლოა წარმოიშვას. ინფორმირებული თანხმობა ამცირებს იმის ალბათობას, რომ მკვლევარი გამოიყენებს მონაწილეებს, დაარწმუნებს, მონაწილეობა მიიღონ კვლევაში ისე, რომ არ შეატყობინებს კვლევის მოთხოვნებს; **ზიანისგან დაცვა** ეხება მოსწავლეების რისკის წინაშე დაყენებისაგან დაცვას. იგი შეიცავს ისეთ საკითხებს, როგორც არის კონფიდენციალურობა (მოსწავლეების დაცვა უხერხულობისა ან დაცინვისაგან) და პირადი ცხოვრება. მონაწილეთა შესახებ ინფორმაციის შეგროვება ან მათზე დაკვირვება ისე, რომ მათ ამის შესახებ არ იციან, ან თანხმობა არ მოუციათ, არაეთიკურია. გარდა ამისა, ნებისმიერი სახის ინფორმაცია ან მონაცემები, რომლებიც მიღებულია კონკრეტული პირისგან ან პირის შესახებ, უნდა იყოს მკაცრად გასაიდუმლოებული, განსაკუთრებით, თუ პირად ცხოვრებას ეხება. მონაცემების ხელმისაწვდომობა უნდა იყოს ლიმიტირებული და მხოლოდ იმ პირებისთვის, რომლებიც უშუალოდ აწარმოებენ კვლევას. ინდივიდუალური მონაწილის ჩვენება არ უნდა იყოს გამჟღავნებული ან საჯაროდ გამოყენებული მონაწილის სახელის მითითებით, მაშინაც კი, როდესაც

საც ეს ინფორმაცია უწყინარ ფაქტებს შეიცავს, ისეთს, როგორც არითმეტიკული ტესტია. მაგალითად, ჯგუფის წევრები, რომლებსაც გამოსაკვლევ საგანში დაბალი მაჩვენებელი ჰქონდათ, შეიძლება გადაიქცნენ დაცინვის, მშობლების გაკიცხვის ან პედაგოგების არაკეთილგანწყობის ობიექტებად.

კონფიდენციალურობის ან ანონიმურობის დაცვა, რათა თავიდან ავიცილოთ პირად ცხოვრებაში ჩარევა და ზიანის მიყენება, საკმაოდ ჩვეულებრივი მოვლენაა. **ანონიმურობა** ნიშნავს იმას, რომ მკვლევარისთვის არ არის ცნობილი კვლევაში მონაწილეთა ვინაობა. ეს არ ნიშნავს, როგორც ბევრს ჰგონია, რომ მკვლევარისთვის ცნობილია მონაწილეთა ვინაობა, თუმცა პირობას დებს, რომ არ გაამხელს. თუ მკვლევარისთვის ცნობილია მონაწილეთა ვინაობის შესახებ, მაშინ შეიძლება იყოს **კონფიდენციალურობა** და არა ანონიმურობა. სახელების მოშორება ან მონაცემებისთვის კოდების მინიჭება არის საკმაოდ ფართოდ გავრცელებული საშუალება ანონიმურობის შესანარჩუნებლად. როდესაც კვლევას გეგმათ, თქვენ უნდა აუხსნათ მონაწილეებს, რომ უზრუნველყოფთ კონფიდენციალურობას (გეცოდინებათ, მაგრამ არ გაამჟღავნებთ) ან ანონიმურობას (თქვენ არ გეცოდინებათ მონაწილეთა ვინაობა) და დარწმუნდით, რომ მათ ესმით, რა განსხვავებაა კონფიდენციალურობასა და ანონიმურობას შორის. ზოგჯერ მკვლევრებს სურთ მოიპოვონ მონაცემები წინა კვლევიდან, რათა ახალი საკითხები ძველ მასალაზე დაყრდნობით გამოიკვლიონ. ასეთ შემთხვევებში წინა კვლევის განმასხვრციელებელი პირი პასუხისმგებელია, დაიცვას კვლევაში მონაწილე პირთათვის შეპირებული კონფიდენციალურობის ან ანონიმურობის გარანტია.

ორი ძირითადი საკანონმდებლო ნორმა, რომელიც განსაზღვრავს საგანმანათლებლო კვლევას, არის 1974 წლის „ეროვნული კვლევის აქტი“ და 1974 წლის „ოჯახის განათლების უფლებები და „საიდუმლოდ შენახვის აქტი“. „ეროვნული კვლევის აქტი“ მოითხოვს მონაწილეთა დაცვის გარანტიას; კვლევა, რომელიც ითვალისწინებს ადამიანთა მონაწილეობას, კვლევის დაწყებამდე უნდა იყოს განხილული და დამტკიცებული საამისოდ პასუხისმგებელი ჯგუფის მიერ. მონაწილეთა უფლებები ფართოდ არის განსაზღვრული, დაცულია ზიანისგან (ფიზიკური თუ ფსიქიკური) და გარანტირებულია მხოლოდ ნებაყოფლობითი მონაწილეობა (ინფორმირებული თანხმობა). თუ მონაწილეები არასრულწლოვნები არიან, ინფორმირებული თანხმობა უნდა მიიღონ მშობლების ან კანონიერი მეურვისაგან.

კოლეჯებისა და უნივერსიტეტების უმრავლესობას ჰყავს შემსწავლელი ჯგუფები, რომლებსაც ხშირად ადამიანთა საკითხების შემსწავლელ საბჭოს ან ინსტიტუტის შემსწავლელ საბჭოს უწოდებენ. კანონის თანახმად, ეს საბჭო უნდა შედგებოდეს, სულ მცირე, ხუთი წევრისგან, და დაცული იყოს გენდერული ბალანსი. საბჭოს ერთი წევრი არ უნდა იყოს მეცნიერი და ერთ (ან მეტ) წევრს უშუალოდ უნდა ეხებოდეს კვლევაში მონაწილე პირთა კეთილდღეობაზე ზრუნვა. პირები, ვისაც შესაძლოა კონფლიქტთა ინტერესი წარმოეშვათ, საბჭოდან გაირიცხებიან.

როგორც წესი, მკვლევარი წარუდგენს პროექტს საბჭოს ხელმძღვანელს, რომელიც პროექტის ასლებს მიაწვდის საბჭოს ყველა წევრს. ისინი განიხილავენ პროექტს, სადაც პირთა მონაწილეობის და მათთან მოპყრობის საკითხია აღწერილი. თუ არსებობს ეჭვი, რომ მონაწილეებს შეიძლება ზიანი მიადგეთ, მკვლევარს სთხოვენ საბჭოს წევრებთან შეხვედრას, რათა უპასუხონ შეკითხვებს და განმარტონ დაგეგმილი პროცედურები. თუ საბჭო დარწმუნდება, რომ მონაწილეებს არავითარი საფრთხე არ ემუქრებათ (ან თუ სავარაუდო ზიანი მინიმალურია კვლევის სავარაუდო სარგებელთან შედარებით), მაშინ საბჭოს წევრები დაამტკიცებენ პროექტს. დამტკიცების

საბუთზე საბჭოს წევრების ხელმოწერა იმის მაჩვენებელია, რომ პროექტი მისაღები მონაწილეთა უფლებების დაცვის საკითხის თვალსაზრისით.

1974 წლის „საიდუმლოდ შენახვის აქტი“, რომელიც ხშირად მოიხსენიება როგორც ბაკლის შესწორებები, შეიქმნა მოსწავლეთა მოსწრების შედეგების საიდუმლოების დასაცავად. ამ აქტის მუხლებში მითითებულია, რომ მონაცემები, საიდანაც მოსწავლის ვინაობას ვიგებთ, არ შეიძლება გამჟღავნდეს მოსწავლისგან წერილობითი თანხმობის გარეშე (თუ სრულწლოვანია), ან მშობლისა თუ კანონიერი მეურვის თანხმობის გარეშე. თანხმობაში მითითებული უნდა იყოს, რა მონაცემები შეიძლება გამჟღავნდეს, რა მიზნით და საიდან. თუ თქვენი კვლევის ნაწილი მოითხოვს დაწყებითი სკოლის მოსწავლეების მოსწრების ამსახველი მონაცემების შეგროვებას, თქვენ დაგჭირდებათ თითოეული მოსწავლის მშობლის ან კანონიერი მეურვის წერილობითი ნებართვა და არა სკოლის დირექტორის ან კლასის დამრიგებლის ზოგადი ნებართვა. მიაქციეთ ყურადღება იმას, რომ, თუ თქვენ გაინტერესებთ კლასის საშუალო მაჩვენებლის გამოყენება (სადაც არ არის კონკრეტული მოსწავლის ვინაობა მითითებული), დირექტორის ნებართვა საკმარისი იქნება. თუმცა, თუ თქვენ ითვლით კლასის საშუალო მაჩვენებელს თითოეული მოსწავლის მონაცემებზე დაყრდნობით, მაშინ მათი პირადი თანხმობა აუცილებელი იქნება, რადგან თქვენ ასეთ შემთხვევაში ხელი მიგიწვდებათ პირად მონაცემებთან.

არსებობს გამონაკლისები, როდესაც წერილობითი ნებართვა არ არის საჭირო. მაგალითად, სკოლაში მომუშავე პერსონალს, რომელსაც მოსწავლის მიმართ „ლეგიტიმური საგანმანათლებლო ინტერესი“ აქვს, არ სჭირდება წერილობითი ნებართვა მოსწავლეების მონაცემების შესამოწმებლად. სხვა შემთხვევებში, მკვლევარს შეუძლია, პედაგოგს ან კონსულტანტს მოსთხოვოს მოსწავლეთა ბარათებიდან სახელების სრულად მოცილება ან მათი კოდებით თუ ასოებით შეცვლა. ასეთ შემთხვევაში, მკვლევარი გამოიყენებს მასალას ისე, რომ არ ეცოდინება კონკრეტული მოსწავლეების სახელები.

მომტყუება

განსხვავებული სახის ეთიკური დილემის წინაშე ვდგებით, როდესაც მკვლევარი წარმოადგენს საკითხს, რომლის შესახებაც კვლევის მონაწილისათვის სრული ინფორმაციის მიწოდება, სავარაუდოდ, გავლენას მოახდენს ან შეცვლის მათ პასუხებს. მაგალითად, კვლევა, რომელიც ეხება მონაწილის რასობრივ, სქესობრივ, კულტურულ ან სექსუალურ ორიენტაციას ან დამოკიდებულებას, განსაკუთრებით ადვილად ექცევა ასეთი ზეგავლენის ქვეშ, რის გამოც მეცნიერები ხშირად უმაღლეს საკვლევო საგნის რეალურ არსს; ან შეიძლება იყოს ისეთი სიტუაცია, როდესაც მკვლევარს სურდეს შეისწავლოს პედაგოგის ურთიერთობა მაღალი და დაბალი მოსწრების მოსწავლეებთან. ასეთ დროს, თუ მკვლევარი პედაგოგებს გაანდობს კვლევის რეალურ მიზანს, სავარაუდოდ, ისინი ეცდებიან, განსხვავებულად მოიქცნენ, ვიდრე თუ ეცოდინებათ, რომ კვლევის საგანი მაღალი და დაბალი მოსწრების მოსწავლეების მიერ ზეპირ შეკითხვებზე პასუხების გაცემაზე დაკვირვებაა. კვლევის რეალურ საგანზე ტყუილის თქმა მიზნად ისახავს კვლევის მონაწილეთა შეცდომაში შეყვანას. კვლევა, რომლის ფარგლებშიც დაგეგმილია მონაწილეთა მოტყუება, ძალიან სერიოზულად უნდა აიწონ-დაიწონოს და არ უნდა განხორციელდეს. სამოქმედო კვლევის ჩატარებისას რეკომენდებულია, არ შეეხოთ ისეთ საკითხს, რომელიც ადამიანების მოტყუებას მოითხოვს. თქვენი ინსტიტუტის მრჩეველი და ადამიანთა საკითხების შემსწავლელი

ან ინსტიტუტის შემსწავლელი საბჭო მოგაწვდით რჩევებს კვლევის გეგმის ეთიკურ ნორმებთან შესაბამისობაში მოსაყვანად. გახსოვდეთ, რომ სამოქმედო კვლევის ჩატარებისას თქვენ, როგორც მკვლევარ პედაგოგს, ეთიკური სტანდარტების დაცვის პასუხისმგებლობა გეკისრებათ.

წინამდებარე თავში მოყვანილი წყაროები და რჩევები დაგეხმარებათ, კვლევა ეთიკური ნორმების შესაბამისად ჩაატაროთ. თავში მოყვანილი ეთიკური საკითხები, რასაც შეიძლება კვლევის დროს წააწყდეთ, არ არის ამომწურავი. შესაძლოა, ძირითადი ეთიკური ნორმა ის იყოს, რომ მეცნიერების სახელით არცერთ შემთხვევაში მონაწილეებს არ უნდა მიადგეთ ზიანი, იქნება ეს რეალური თუ სავარაუდო. საკუთარი და მონაწილეთა ღირსებისა და კეთილდღეობის პატივისცემა ეთიკური კვლევის განმსაზღვრელი ფაქტორია.

სწორი გადაწყვეტილების მიღება: ეთიკის მნიშვნელობა სამოქმედო კვლევის დროს

სამოქმედო კვლევის დროს ეთიკის მნიშვნელობა დაკავშირებულია იმასთან, თუ როგორ ვეპყრობით იმ პირებს, რომლებთანაც გვიწევს ურთიერთობა: მოსწავლეები, მშობლები, მოხალისეები, ადმინისტრატორები და კოლეგა პედაგოგები. როგორც სმიტი (1990) აცხადებდა, „მზრუნველობა, სამართლიანობა, გახსნილობა და სიმაართლე არის მნიშვნელოვანი ფასეულობები, რაც საფუძვლად უდევს ურთიერთობების ჩამოყალიბებას და კვლევის ჩატარებას“ (გვ. 260). თუმცა ჩამოთვლილ ფასეულობებს ხალხი, რომლებთანაც ურთიერთობთ, სხვადასხვანაირად განმარტავს. მიუხედავად ამისა, თქვენი სამოქმედო კვლევის პროექტის წარმატება დამოკიდებულია იმაზე, თუ რამდენად კარგად გაქვთ გააზრებული კვლევის პროცესის არსი და ის, რომ კვლევის მიზნების მისაღწევად არ შეიძლება მონაწილეთათვის ზიანის მიყენება.

ბილაბონგის დაწყებითი სკოლის მოკლე ისტორიამ, რომელიც წინამდებარე თავის დასაწყისშია მოცემული, ნათლად გვიჩვენა, თუ რამდენად მნიშვნელოვანია განვიხილოთ და ვიმსჯელოთ ეთიკურ პრობლემებზე, სანამ მას რეალურად წავაწყდებით. და თუმცა მე მინახავს ისეთი შემთხვევებიც, როდესაც ეთიკურ საკითხებს საფრთხის ქვეშ დაუყენებია ერთობლივი სამოქმედო კვლევის განხორციელება. ნები-სმიერ ინიციატივას ახასიათებს პოტენციური კონფლიქტის ან ზიანის გამოწვევა. სამუშაოს დაწყებამდე სამოქმედო კვლევაში ეთიკური საკითხების განხილვით თქვენ წინასწარ ემზადებით იმისთვის, რომ რთული სიტუაციების წამოჭრის შემთხვევაში საკითხი ეთიკური ნორმების შესაბამისად გადაჭრათ.

ხარისხობრივი და მოქმედებაზე ორიენტირებული კვლევების შემთხვევაში ეთიკურ საკითხებზე ყურადღების გამახვილება მნიშვნელოვნად გაიზარდა ბოლო წლებში (ქრისტინსი, 2000, ქრესველი, 2002; ეიზნერი, 1991; ფლინდერსი, 1992; გეი, მილსი და აირასიანი, 2006; სმიტი, 1990, სოლთისი, 1990, ვოლკოტი, 1990). ამ ლიტერატურის უმეტესობა აღწერს იმ შეცდომებს, რაც კვლევის პროცესში იქნა დაშვებული და კონკრეტულ შემთხვევებში როგორ გადაიტარა ეთიკური საკითხები. სამოქმედო კვლევის ძალიან პირადული და მრავლისმომცველი ხასიათის გამო, ეთიკური საკითხები განსაკუთრებით დიდ ძალისხმევას მოითხოვს მკვლევარი პედაგოგებისგან.

სამოქმედო კვლევა პირადულია, რადგან მკვლევარ პედაგოგსა და გამოსაკვლევ საგანს, სკოლის ან კლასის მოსწავლეებს შორის მცირე დისტანცია არსებობს. ხარისხობრივზე ორიენტირებული სამოქმედო კვლევა მრავლისმომცველია, რადგან სამოქმედო კვლევის მიმართულება ხშირად ცხადი ხდება კვლევის მიმდინარეობის პროცესში. აღნიშნული ფაქტორები მნიშვნელოვნად ართულებს მკვლევარი პედაგო-

გის შესაძლებლობას, მოიპოვოს მონაწილეთა „ინფორმირებული თანხმობა“ კვლევაში მონაწილეობისათვის. **ინფორმირებული თანხმობა** გადამწყვეტია ეთიკური კვლევის დროს. ეს პრინციპი უზრუნველყოფს ყველა გამოსაკვლევი ადამიანის დამოუკიდებლობას და შესაძლებლობას, თავად გადაწყვიტონ, ღირს თუ არა გარისკვა მეცნიერული ცოდნის გასაუმჯობესებლად.

სამოქმედო კვლევაში, როგორც წესი, ძირითადი მონაწილე პირები არიან ჩვენი კლასის მოსწავლეები. როგორ ეხება ინფორმირებული თანხმობის პრინციპი ამ პირებს? გვჭირდება თუ არა წერილობითი ნებართვის აღება მშობლების/მეურვეებისგან, სანამ დავიწყებდეთ ბუნებრივად მოპოვებადი მასალების შეგროვებას, როგორც, მაგალითად, ტესტების ნიმუშებია, დაკვირვებები, შესრულებული სამუშაოს ნიმუშები და ა.შ.? – შესაძლოა არა. თუმცა, როგორც ქვემოთ მოყვანილ მსჯელობაში ნახავთ, მნიშვნელოვანია ეთიკური ქცევის საკუთარი კრიტერიუმების შემუშავება.

ეთიკური რჩევები

შემდეგი ეთიკური რჩევები შესაძლოა დაეხმაროს მკვლევარ პედაგოგებს ეთიკური საკითხების სათანადოდ გადაწყვეტაში სამოქმედო კვლევის დაწყებამდე, მისი მსვლელობის პროცესში და დასრულების შემდეგ (ადაპტირებული ქრისტიანისგან, 2000, სმიტი, 1990).

ეთიკური ხედვა

მკვლევარებს უნდა ჰქონდეთ ეთიკური ხედვა, რაც საკმაოდ ახლოს დგას მათ პირად ეთიკურ კოდექსთან. ეს შეიძლება ისედაც ცხადი იყოს თქვენთვის, თუმცა უნდა გაითვალისწინოთ ერთი რამ: როგორც მკვლევარი პედაგოგები, ჩვენ შეიძლება აღმოვჩნდეთ ჩვენთვის უცხო სიტუაციაში. მაგალითად, ერთობლივ სამოქმედო კვლევის პროექტში, რომელიც ეხება მათემატიკაში ამოცანის ამოხსნის ახალი პროგრამის გავლენას მოსწავლეების მოსწრებასა და დამოკიდებულებაზე, პედაგოგებს სთხოვონ, ჩაატარონ კვლევა მოსწავლეების დამოკიდებულების გასაგებად. შემდეგ კვლევა უნდა გაანალიზდეს იმ პედაგოგთა ჯგუფის მიერ, რომლებიც სკოლაში სხვადასხვა კლასში ასწავლიან. ანალიზის ჩატარების დროს ცხადი ხდება, რომ მოსწავლეთა ერთი ჯგუფი უკმაყოფილოა მათემატიკის სწავლებით და უარყოფითად აფასებს პედაგოგს. როგორ მოიქცევით ასეთი მონაცემების მიღების შემთხვევაში? მასალის კორექტირების გარეშე გაუზიარებთ თუ არა მას პედაგოგს? ვის შეიძლება მიადგეს ზიანი ამ სიტუაციაში? სავარაუდოდ, რა სახის დადებითი შედეგი შეიძლება მივიღოთ აღნიშნული მასალის გაზიარებით? ან შესაძლოა, ღირეპტორი გაიგებს, რომ არსებობს კონკრეტულ პედაგოგთან დაკავშირებით პრობლემა და მოითხოვს მიღებული მასალის გაცნობას, რის შედეგადაც პედაგოგი შეიძლება შეიყვანონ „დახმარების გეგმაში“. რას უპასუხებთ ამაზე კვლევის ჯგუფი? რა სახის გარანტიები მიეცით მონაწილეებს კონფიდენციალურობასთან დაკავშირებით მონაცემთა შეგროვების დაწყებამდე? რას უპასუხებდით ღირეპტორს, როდესაც გაგაჩერებთ და თქვენს აზრს იკითხავს?

ჩვენი მიზანი არ არის, აღნიშნული მაგალითის მოყვანით თქვენ სამოქმედო კვლევის ჩატარების სურვილი დაგეკარგოთ. მიუხედავად ამისა, არსებობს გაუთვალისწინებელი შემთხვევები, რასაც დროდადრო აწყდებიან მკვლევარი პედაგოგები, რომლებმაც საიდუმლოდ გაგვანდეს საკუთარი და თავიანთი კოლეგების პედაგოგიური გამოცდილების შესახებ ინფორმაცია. სმიტის (1990) გაკვეთილი საკმაოდ მნიშვნელოვანია: თქვენ შესაძლებლობა გექნებათ, თავიდან აიცილოთ უხერხული სიტ-

უაციები, თუ დასაწყისშივე თქვენთვის ჩამოაყალიბებთ საკუთარ ეთიკურ ნორმებს. ეს შეიძლება ფასეულობათა განსაზღვრის სახით გაკეთდეს, როგორც ინდივიდუალურად, ისე კოლექტიურად. აზრი ასეთია: მზად იყავით, იმოქმედოთ თქვენთვის კომფორტულ და ჩვეულ სტილში. როდესაც რთულ სიტუაციაში აღმოჩნდებით, სავარაუდოდ, გექნებათ დრო რაციონალური პასუხის მოსაფიქრებლად. სიტუაციას განმუხტავთ, თუ თქვენ პირადად უპასუხებთ.

ინფორმირებული თანხმობა

ინფორმირებული თანხმობა დიალოგის ფორმით უნდა წარიმართოს, რაც თანაბრად შეეხება როგორც კვლევას, ისე მის შედეგებს. წინასწარ გაარკვეით, დაგჭირდებათ თუ არა კვლევაში მონაწილე პირების ნებართვა. ამის გარკვევა შეიძლება ადმინისტრატორთან ან სათავო ოფისის წარმომადგენელთან სამოქმედო კვლევის პროექტის განხილვისას, რომელთაც შეუძლიათ განგიმარტონ, რა შემთხვევაში გჭირდებათ წერილობითი ნებართვის აღება. მაგალითად, თუ თქვენ იყენებთ ფოტოსურათებს ან ვიდეოჩანაწერებს, როგორც მონაცემთა შეგროვების საშუალებას, და განზრახული გაქვთ აღნიშნული არტიფაქტების საჯაროდ გამოტანა, მაგალითად, კონფერენციაზე პრეზენტაციის სახით, ასეთ შემთხვევაში წინასწარ უნდა გაარკვიოთ, გჭირდებათ თუ არა წერილობითი ნებართვა. სხვადასხვა რაიონში განსხვავებულად უდგებიან წერილობითი ნებართვების საჭიროების საკითხს, რაც დამოკიდებულია იმაზე, თუ რა ფორმით აპირებთ მასალის გამოყენებას.

ასევე, წინასწარ მოიფიქრეთ, რა ფორმით შეატყობინებთ მოსწავლეებს, რომ ისინი კვლევის ობიექტები არიან. მაგალითად, თქვენ შეიძლება გადაწყვიტოთ მოსწავლეთა მცირე ჯგუფის ინტერვიუება იმის დასადგენად, როგორ განხორციელდა ცალკეულ კლასში ამოცანის ამოხსნის შესახებ სასწავლო პროგრამა, რაც კვლევის ან დაკვირვების შემდგომი ეტაპია; როგორ უზრუნველყოფთ რესპონდენტების ანონიმურობას მათი პირადი ცხოვრების დასაცავად? როგორ დაიცავთ მონაწილეთა კონფიდენციალურობას? ფლინდერსის (1992) თანახმად, კონფიდენციალურობა მნიშვნელოვანია შემდეგი მიზეზების გამო:

- კონფიდენციალურობის მიზანია, დაიცვას კვლევის მონაწილეები ზეწოლისგან, უხერხულობის ან ინფორმაციის არასასურველი გამჟღავნებისგან.
- კონფიდენციალურობა იცავს მონაწილეებს ისეთი სიტუაციისგან, როდესაც მათ მიერ მკვლევრისთვის განდობილი ინფორმაცია შეიძლება სხვა პირებმა მათ საწინააღმდეგოდ გამოიყენონ.

კონფიდენციალურობაში, ასევე, იგულისხმება ვინაობის დამალვის მიზნით ფსევდონიმის გამოყენება. ზოგჯერ კონფიდენციალურობის დაცვა ხარისხობრივზე ორიენტირებული სამოქმედო კვლევის დროს გაცილებით რთულია, ვიდრე, უბრალოდ, ფსევდონიმების მინიჭება. მაგალითად, მკვლევარ პედაგოგთა გუნდს, რომლებიც პასუხისმგებელი არიან სკოლის მასშტაბით სამოქმედო კვლევის ჩატარებაზე, სავარაუდოდ, თავიანთი კოლეგები გაანდობენ საიდუმლო დეტალებს სკოლის ცხოვრების შესახებ. ამ პედაგოგებისთვის იქნება გამოწვევა, უზრუნველყონ თავიანთი კოლეგების ზეწოლისგან, უხერხულობისგან და მათ მიერ მოწოდებული ინფორმაციის გახმაურებისგან დაცვა. და, რა თქმა უნდა, ყოველივე აღნიშნული დაბალანსებული უნდა იყოს პედაგოგების მიერ აღებული ვალდებულებით, გააუმჯობესონ თავიანთი სკოლის მოსწავლეების სწავლის პრაქტიკა.

№5-2 გრაფაში წარმოდგენილია დირექტორის თანდართული წერილი, რომელიც მხარს უჭერს სადოქტორო ხარისხის მაძიებელი სტუდენტების მიერ წარმოდგენილ კვლევის პროექტს. მიაქციეთ ყურადღება, რომ სტუდენტებმა, კვლევის მოსალოდნელი სარგებლის შესახებ ინფორმაციის მიწოდებით, მოიპოვეს არა მარტო დირექტორის ნებართვა, არამედ მისი მხარდაჭერა და მზადყოფნა თანამშრომლობისთვის. №5-3 გრაფაში წარმოდგენილია მშობლის ნებართვის ფორმა, რომელიც ახლავს დართულ წერილს. ხსენებული ეხება წინამდებარე თავში განხილულ მრავალ ეთიკურ და სამართლებრივ საკითხს.

ნათელია, რომ ადამიანური ურთიერთობები მნიშვნელოვანი ფაქტორია კვლევის განხორციელების დროს. თუმცა უნდა გასსოვდეთ, რომ თქვენ ურთიერთობა გაქვთ გულწრფელ, საკითხით დაინტერესებულ პედაგოგებთან, რომლებსაც შესაძლოა, არ გააჩნდეთ კვლევის ჩატარების თქვენნაირი გამოცდილება. შესაბამისად, უნდა ეცადოთ, რომ კვლევის განხილვის დროს გამოიყენოთ მარტივი და გასაგები ენა და არ შეუქმნათ ისეთი შთაბეჭდილება, თითქოს ზემოდან უყურებდეთ მათ. ასევე, კვლევის დაწყების შემდეგ არ უნდა მოდუნდეთ. კვლევაში ჩართული პირების დამოკიდებულება უნდა შეამოწმოთ და რეაგირებაც მოახდინოთ მთელი კვლევის პროცესის განმავლობაში, რათა შეინარჩუნოთ ისეთივე დონის ჩართულობა, როგორც კვლევის დასაწყისში არსებობდა.

სოციალური პრინციპები

თქვენ უნდა შეგეძლოთ ფართო სოციალური პრინციპების განსაზღვრა, რაც თქვენი, როგორც პედაგოგის, რაობის განუყოფელი ნაწილია და, ასევე, საზოგადოების, რომელშიც ცხოვრობთ, დამხმარე ნაწილია.

ფართო სოციალური პრინციპები უნდა განაპირობებდნენ თქვენს ეთიკურ ნორმებს. მაგალითად: დემოკრატიული პროცესები, სოციალური სამართლიანობა, თანასწორობა და ემანსიპაცია შეიძლება იყოს ის პრინციპები, რომლებიც კონკრეტულ სიტუაციაში თქვენს ეთიკურ ქცევას განაპირობებენ.

მოტყუება

სამოქმედო კვლევას საერთო არაფერი უნდა ჰქონდეს მოტყუებასთან (ან ნები-სმიერ სხვა სახის კვლევას). მაგალითად, თუ ინტერვიუს დროს კოლეგა, მშობელი ან მოსწავლე არასაოქმოდ რაიმეს გაგიმხელთ, მაშინ საუბრის შინაარსი ოქმში არ უნდა შეიტანოთ. მიუხედავად იმისა, რამდენად მნიშვნელოვანია მოწოდებული ინფორმაცია, თქვენ პასუხისმგებელი ხართ, პატივი სცეთ ინტერვიუერის თხოვნას კონფიდენციალურობაზე. აღნიშნულის მსგავსად, არ შეიძლება ფარული მიკროფონის დაყენება, რათა აღბეჭდოთ ინტერვიუერის საუბარი. თუ თქვენ საუბრის ჩაწერა გსურთ, მოიპოვეთ ზეპირი ან წერილობითი თანხმობა.

სიზუსტე

თქვენი მონაცემების სიზუსტის უზრუნველყოფას გადაამწყვეტი მნიშვნელობა აქვს სამოქმედო კვლევისთვის. არაეთიკური და არამეცნიერულია მონაცემების გაყალბება, რათა გაამყაროთ საკუთარი აზრი, ან მნიშვნელობა შესძინოთ მას. მაგალითად, თქვენი კვლევა შეიძლება ეხებოდეს ახალმიღებული კითხვის პროგრამის ეფექტურობას. მიუხედავად იმისა, რომ პირადად თქვენ მოგწონთ პროგრამა, მონაცემები მიუთითებს მის არაეფექტურობაზე, ტესტირების ნიშნების გაუმჯობესების თვალსაზრისით. თქვენ უნდა შეგწევდეთ უნარი, აღიაროთ კვლევის შედეგები კითხვის

საგანმანათლებლო სკოლა ბოსტონის კოლეჯი

17 იანვარი, 2005
მისტერ დენის იაკუბიანი
დირექტორის მოადგილე
ვესტსაიდის საშუალო სკოლა
ვესტსაიდი, მასაჩუსეტსი 00001

ძვირფასო მისტერ იაკუბიან,

ბოსტონის კოლეჯის გაზომვებისა და შეფასების კათედრა დაინტერესებულია განისაზღვროს, რა სახის ტესტირებას, შეფასებას, კვლევასა და სტატისტიკას საჭიროებენ მასაჩუსეტსის საშუალო სკოლის ადმინისტრატორები. ჩვენი მიზანია, შევიქმნათ სამაგისტრო პროგრამა, რომელიც უმაღლეს სასწავლებელდამთავრებულ პირებს საშუალო სკოლის ადმინისტრატორებისთვის საჭირო მეთოდოლოგიური მოთხოვნების შესაბამისად მოამზადებს. თანდართული კითხვარის დანიშნულებაა ტესტირების, შეფასებისა და სტატისტიკის სფეროში თქვენი მოთხოვნების შესახებ ინფორმაციის მოპოვება. თქვენი პასუხები ანონიმური იქნება და სერიოზულად განიხილება პროგრამის დაგეგმვის პროცესში. ჩვენ ასევე მოგაწოდებთ კვლევის შედეგების შესახებ დასკვნას, რითაც საშუალება გექნებათ, გაეცნოთ სხვა საშუალო სკოლების ადმინისტრატორთა პასუხებს. აღნიშნული კვლევა დამტკიცებულია უნივერსიტეტის ადამიანთა საკითხების შემსწავლელი კომიტეტის მიერ.

ჩვენ მადლიერი დავრჩებით, თუ თქვენ შეძლებთ კითხვარების 31 იანვრამდე შევსებას. გიგზავნით ბეჭდიან კონვერტს, სადაც მითითებულია მისამართი, რომელზეც უნდა გამოგვიგზავნოთ შევსებული კითხვარები. არ გჭირდებათ თქვენი სახელის კითხვარზე მითითება, თუმცა გთხოვთ, ხელისმოწერით დაადასტუროთ თანდართული ბარათი და გამოგვიგზავნოთ ცალკე. ასეთ შემთხვევაში, ჩვენ გვეცოდინება, რომ თქვენ გვიპასუხეთ და აღარ შეგაწუხებთ დამატებითი წერილებით.

ჩვენ კარგად ვაცნობიერებთ, რომ საკმაოდ დაკავებული ბრძანდებით და ვუფრთხილდებით თქვენს ძვირფას დროს, თუმცა იმედს ვიტოვებთ, 15 წუთი, რაც კითხვარის შესავსებად გჭირდებათ, დაგვეხმარება სკოლის ადმინისტრატორებისთვის საჭირო პროგრამის შემუშავებაში.

მონაწილეობისთვის წინასწარ გიხდით მადლობას. თუ დაგებადებთ შეკითხვები კვლევის შესახებ, შეგიძლიათ დამიკავშირდეთ ტელეფონზე 555-555-4444

პატივისცემით,
ჯეიმს ჯონსი,
კათედრის გამგე

№5-2 ბრაჟა. თანდართული წერილის ნიმუში

მშობლის ნებართვის ფორმა

ინფორმაცია, რომელიც მოწოდებულია წინამდებარე ფორმასა და თანდართულ წერილში, თქვენ წარმოგედგინათ ჩრდილო-დასავლეთის იტონ-კოლეჯის (ინსტიტუტი, რომელიც აფინანსებს კვლევებს სადოქტორო დისერტაციისათვის) კანონისა და ეთიკის მოთხოვნების შესაბამისად; ასევე ჯანმრთელობისა და სოციალური დახმარების დეპარტამენტის ადამიანთა, როგორც კვლევის საგნის, დაცვის შესახებ დადგენილებების (შესწორებები შესულია 1989 წლის 26 მარტს) შესაბამისად. წინამდებარე ფორმაში მოყვანილი ფორმულირება თანაბრად ეხება ყველა ტიპის კვლევას და არ უნდა იყოს არასწორად გაგებული რომელიმე კონკრეტული კვლევის დროს.

ჩრდილოეთის უნივერსიტეტის სადისერტაციო კომისიამ და ქნოქს ქანთრის საშუალო სკოლის კვლევის შემსწავლელმა კომისიამ თანხმობა მოგვცა წინამდებარე კვლევის – „ურთიერთკავშირი დაწყებითი სკოლის მოსწავლეების აღქმად სწავლებასა და საზოგადოებათა ასოციაციის ინსტიტუტის მიერ (CAI) შერჩეულ სწავლების სტილს შორის, რაც ფაქტების ვერბალურ შესწავლას უწყობს ხელს“ – ჩასატარებლად. ამ კვლევის მიზანია, დაადგინოს, რა ზეგავლენას ახდენს მოსწავლეების ნიშნებზე ის ფაქტი, როდესაც დაწყებით კლასებში, მე-3-იდან მე-5 კლასის ჩათვლით, განსაზღვრული სწავლების სტილი (ვიზუალური, აუდიო-, შეხებითი/შესაგრძობი) შეესაბამება ან არ შეესაბამება კომპიუტერის დახმარებით სპეციალურად შერჩეულ სწავლების მეთოდებს.

თქვენი შვილი კვლევაში იქნება ჩართული შემდეგი სახით:

1. ცხოველთა სამყაროს შესახებ პრეტესტი
2. ცხოველთა სამყაროს შესახებ პოსტტესტი
3. სწავლების სტილის შესახებ ტესტი
4. ურთიერთკავშირი კომპიუტერულ სასწავლო პროგრამას (CAI კომპიუტერული პროგრამა) და CAI-ის შესაბამის, მოსწავლეების საკუთარ ვიზუალურ, აუდიო- და შეხებით სწავლის სტილს შორის.

ყველა ჩამოთვლილი აქტივობა მოსწავლეს ორ საათზე მეტ დროს არ წაართმევს. ამით მოსწავლეებს არავითარი საფრთხე არ ემუქრებათ. გარდა ამისა, საჭიროების შემთხვევაში, მშობელს ან მკვლევარს შეუძლია, მოსწავლე კვლევას ჩამოაშოროს ნებისმიერ დროს. კონკრეტული მოსწავლეების შესახებ სპეციფიკური ინფორმაციის კონფიდენციალურად შენახვა გარანტირებულია და სურვილის შემთხვევაში მისი მიღება შესაძლებელი იქნება სკოლის დირექტორის მეშვეობით. კვლევის შედეგები, რომლებიც საჯაროდ გამოქვეყნდება, არ შეიცავს რომელიმე კონკრეტული მოსწავლის შესახებ ინფორმაციას, რადგანაც კვლევა მხოლოდ მონაცემთა ურთიერთკავშირს სწავლობს.

წარმოდგენილი ფორმის მიზანია, თქვენს შვილს მიეცეს კვლევაში მონაწილეობის ნებართვა და ასევე ნება დაერთოს მკვლევარს, გამოიყენოს ის ინფორმაცია, რომელიც უკვე არსებობს სკოლაში და რომელსაც მიიღებს კვლევის შედეგად, რათა მოხდეს სწავლის შედეგების გაანალიზება. მშობლის ნებართვა აღნიშნული კვლევისთვის არის ნებაყოფლობითი და არ მოახდენს არავითარ გავლენას, არ გამოიწვევს სანქციას. ფორმის ბოლოში მშობლის ხელმოწერა ასევე გულისხმობს იმას, რომ ბავშვი აცნობიერებს და თანახმაა მონაწილეობის მიღებაზე.

თუ თქვენ დამატებითი შეკითხვები გაგიჩნდებათ კვლევასთან დაკავშირებით, მონაწილეთა უფლებებზე ან მოსალოდნელ პრობლემებზე, გთხოვთ, დაუკავშირდეთ სკოლის დირექტორს, მისტერ გვენ გრეგორის, ან მკვლევარს, მისტერ ჯოლინ ლევისს (კომპიუტერული სწავლების დირექტორი, ჩრდილოეთის უნივერსიტეტი, 555-5554).

მოსწავლის სახელი

მშობლის/მეურვის ხელმოწერა

თარიღი

№5-3 ბრაზუა. კვლევის პროექტისთვის მშობლის ნებართვის ფორმა

პროგრამის მიმართ თქვენი პირადი სიმპათიის მიუხედავად. პირადი შეხედულების გასამყარებლად მონაცემთა გაყალბების ნებისმიერი მცდელობა არაეთიკურია.

ხარისხობრივ კვლევაში ფლინდერსის ეთიკური ნორმების კონცეპტუალური საფუძვლები

ფლინდერსი (1992) გვთავაზობს ხარისხობრივი კვლევის განხორციელებისას ეთიკური ქცევისთვის სასარგებლო კონცეპტუალურ საფუძვლებს, რომლებიც ღირებულია მკვლევარი პედაგოგებისთვის, ესენია: **უტილიტარული, დეონტოლოგიური, შედარებითი, და ეკოლოგიური ეთიკა**. თქვენი მცდელობისას, განსაზღვროთ ღირებულებები, განიხილეთ საკითხები ზემოთ ჩამოთვლილი ხედვებიდან გამომდინარე და იფიქრეთ იმაზე, რას შესძენს თქვენს პირად/პროფესიულ ეთიკურ შეხედულებებს ამ საკითხების მოგვარება.

უტილიტარული ეთიკა

უტილიტარული ეთიკის მთავარი პრინციპი დაკავშირებულია ისეთ ცნებასთან, როგორც არის „ბევრი სიკეთე რაც შეიძლება მეტისთვის“; ან „ეს გადაწყვეტილება რას უფრო უწყობს ხელს, მეტი სიკეთის მიღებას თუ ზიანის გამოწვევას“. უტილიტარული პრინციპი მკვლევარმა პედაგოგმა შეიძლება გამოიყენოს მაშინ, როდესაც დილემის წინაშე დგას: ერთი მხრივ, კვლევის შედეგად გაკეთებული აღმოჩენები საგრძნობლად გააუმჯობესებს ბავშვების სასწავლო გარემოს, ხოლო მეორე მხარეს დგას ისეთი საკითხები, როგორც არის **ინფორმირებული თანხმობა, კონფიდენციალურობა და ზიანის თავიდან აცილება**. ჩვენ უკვე განვიხილეთ ინფორმირებული თანხმობისა და კონფიდენციალურობის არსი, თუმცა ბოლო საკითხის განხილვა საკმაოდ საინტერესო უნდა იყოს.

ზიანის თავიდან აცილება მორალურად ავალდებულებს მკვლევარ პედაგოგს, კვლევა ჩაატაროს ისეთ სტილში, რომ მასში მონაწილე პირთათვის (მოსწავლეები, პედაგოგები, მშობლები, ადმინისტრატორები და მოხალისეები) ზიანის მიყენების შესაძლებლობა მინიმუმამდე დაიყვანოს. ეს კონცეფცია საკმაოდ ნაცნობია მედიცინის მუშაკებისთვის, როდესაც მონაწილის ფიზიკური კეთილდღეობა შეიძლება რისკის ქვეშ დადგეს იმის გამო, რომ ექსპერიმენტული კვლევის ობიექტებად გვევლინებიან და იღებენ რადიკალურ მკურნალობას (მაგალითად, HIV/AIDS-ვაქცინაცია). აღნიშნული კონცეფცია ნაკლებად ცნობილია საგანმანათლებლო სივრცეში. მისი ფართო გაგების მიხედვით, მკვლევარმა პედაგოგებმა სამოქმედო კვლევის მონაწილეები უნდა დაარწმუნონ, რომ კვლევაში მონაწილეობის გამო მათ არავითარი ზიანი არ მიადგებათ.

მკვლევარი პედაგოგები გულისყურით უნდა მოეკიდონ თავიანთი კოლეგების შიშს კვლევაში მონაწილეობის გამო და იყენენ ყურადღებით, რათა დაიცვან მონაწილენი ნებისმიერი სახის ზიანისგან, ასევე, უნდა დაარწმუნონ მშობლები, რომ მათ შვილებს არ იყენებენ როგორც საცდელ ვირთხებს, რამაც შეიძლება რაიმე ზიანი მიაყენოთ. როგორც პედაგოგები, ჩვენ, როგორც წესი, არ ვატარებთ ექსპერიმენტულ „ჩარევებს“ ბავშვებზე. თუმცა, როდესაც კონკრეტული პრობლემის შესწავლას ვახდენთ და ვეცნობით ჩვენთვის საინტერესო ლიტერატურას, შეიძლება განვიზრახოთ სწავლებით ან სასწავლო პროგრამით ჩარევა, რაც აუცილებლობით არის გამოწვეული.

დეონტოლოგიური ეთიკა

დეონტოლოგიური ეთიკა შეიძლება ვუწოდოთ „მოვალეობებისა და პასუხისმგებლობის“ ეთიკას. კვლევამ შეიძლება მოიტანოს კარგი შედეგები, თუმცა იგი არ იქნება დეონტოლოგიურად გამართული, თუ მასში არ იქნა გათვალისწინებული ეთიკური

სტანდარტები, როგორც პატიოსნება და სამართლიანობა. ეთიკურად მოქმედება ნიშნავს, „სხვას მოექცე ისე, როგორც გინდა, ის მოგექცეს შენ“. მაგალითად, არაეთიკური იქნება სამოქმედო კვლევის მონაწილის მოტყუება, ან ისე მოპყრობა, თითქოს ის კვლევის მძევალი იყოს, ან მიზნის მიღწევისთვის საჭირო იარაღი.

როდესაც დაიწყებთ საკუთარი ეთიკური ხედვის ჩამოყალიბებას, თქვენ უნდა იმსჯელოთ, როგორ მოპყრობას ისურვებდით, კვლევის მონაწილე რომ ყოფილიყავით. რას იგრძნობდით, თუ აღმოაჩენდით, რომ მკვლევარმა მოგატყუათ? რას მოიმოქმედებდით? როგორ შეგიძლიათ კვლევაში მონაწილე პირების დაცვა, რომ თავი არ იგრძნონ გამოყენებულად? ბუნებრივია, ასეთ ეთიკურ შეკითხვებზე მარტივი პასუხები არ არსებობს.

ურთიერთობითი ეთიკა

ფლინდერსი (1992) წერს: „ურთიერთობითი ეთიკის დამცველი უძალ დაეთანხმებოდა მოსაზრებას, რომ მორალური ქცევა აგებულია უტილიტარულ სტანდარტებზე, რადგან იგი კონკრეტული პირებისთვის, პირთა წრისა თუ საზოგადოებისთვის დადებით შედეგზე არის ორიენტირებული“ (გვ. 106). ამ თვალსაზრისით, სამოქმედო კვლევის დროს თანამშრომლობა მოითხოვს, რომ გუნდის წევრებმა კვლევაში მონაწილე ყველა პირისთვის შეიმუშაონ ორმხრივად ხელსაყრელი ხელშეკრულებები. აღნიშნულში იგულისხმება ერთობლივი მუშაობა, საუბარი და მსჯელობა, რათა ერთმანეთს დაეხმარონ ინდივიდუალური და კოლექტიური მიზნის მიღწევაში. თუმცა სამოქმედო კვლევის წევრებმა არ უნდა მიიღონ კონკრეტული წევრების მიერ წარმოდგენილი სწავლების მაგალითები როგორც „საუკეთესო გამოცდილება“. თქვენ შეიძლება წააწყდეთ კოლეგების სწავლების მეთოდების ყოველგვარი შეფასების გარეშე მიღების ფაქტებს, ასევე ისეთ შემთხვევებს, როდესაც მეგობრები და კოლეგები არ ეთანხმებიან ტესტის შედეგების განმარტებას, კვლევებს, ინტერვიუებსა და მონაცემთა მიმოხილვებს.

ეკოლოგიური ეთიკა

ეკოლოგიური ეთიკის მომხრეები კულტურულად სენსიტიურები არიან ჩვენი სოციალური და პროფესიული ცხოვრების დამტკიცებულად მიჩნეული ფაქტების მიმართ. აქედან გამომდინარე, მკვლევარი პედაგოგი ყურადღებით უნდა იყოს კვლევასა და მონაწილეებს შორის ურთიერთობის მიმართ, რომელიც განპირობებულია „როლებით, სტატუსებით, ენით და კულტურული ნორმებით“ (ფლინდერსი, 1992, გვ.108). ეკოლოგიური ეთიკის მომხრე მკვლევარ პედაგოგებს უურჩევდი, ყურადღება მიაქციონ კვლევის პროცესში ინფორმაციის მიწოდებას, ურთიერთთანამშრომლობას, თანამშრომლობას და დააკვირდნენ, თუ როგორ უყურებენ ამ პროცესს სამოქმედო კვლევის ციკლში მონაწილე სხვა პირები. ეკოლოგიური ეთიკა ჩვენგან ითხოვს, რომ სამოქმედო კვლევის ჩატარებისას გავითვალისწინოთ სოციალურად აქტუალური საკითხები, როგორც არის დემოკრატიულობა, ობიექტურობა, სოციალური შეზღუდვებისგან გათავისუფლება და ცხოვრების გაუმჯობესებისკენ სწრაფვა.

სამოქმედო კვლევაში ეთიკური საკითხების განხილვის მიზანია, დაგაფიქროთ მრავალ საკითხზე, რასაც ყოველი მკვლევარი აწყდება. იმსჯელეთ იმაზე, როგორ უპასუხებთ კოლეგის, მშობლის, მოსწავლის ან ადმინისტრატორის მიერ დასმულ რთულ შეკითხვას. დაუთმეთ დრო თქვენი ფასეულობებისა და ეთიკური ხედვების ნათლად ჩამოყალიბებას, რაც დაგეხმარებათ, უპასუხოთ პროფესიონალური, ადამიანური და ყურადღებიანი ფორმით.

სამოქმედო კვლევისა და მონაცემთა შეგროვების პროცესში გახსოვდეთ, რომ თქვენ უკიდურესად შეზღუდული ხართ, როდესაც ეთიკურ საკითხებთან გაქვთ

შეხება (ეიზნერი, 1991). სრულყოფილი ხალხი არ არსებობს. როდესაც კოლეგებთან მოგიხდებათ ისეთ საკითხებზე მუშაობა, რაც ეთიკურ საკითხებში კონფიდენციალურობას, ანონიმურობას, ინფორმირებულ თანხმობას და რაციონალურ შეფასებას ეხება, ეცადეთ, თავიდან აიცილოთ მოსალოდნელი რთული სიტუაციები, რაც კვლევის განხორციელების შედეგად შეიძლება წამოიჭრას. გეი, მილსი, და აირასიანი (2006) შემდეგნაირ დასკვნას აკეთებენ ეთიკურ საკითხებზე:

შესაძლოა, ძირითადი ეთიკური ნორმა იყოს ის, რომ მეცნიერების სახელით არცერთ შემთხვევაში მონაწილეებს არ უნდა მიაღვეთ ზიანი, იქნება ეს რეალური თუ საგარეაულო. საკუთარი და მონაწილეთა ღირსებისა თუ კეთილდღეობის პატივისცემა ეთიკური კვლევის განმსაზღვრელი ფაქტორია. (გვ. 100-101).

გახსოვდეთ, რომ კვლევის ჩატარება მოგიწევთ საკუთარ კლასსა და სკოლაში. ეს არის ადგილი, სადაც თქვენ გააგრძელებთ თქვენს პროფესიულ და პირად ცხოვრებას პრიორიტეტული სფეროს შეცვლის შემდეგ კიდევ დიდი ხნის განმავლობაში. წინამდებარე თავში მოცემული ძირითადი ეთიკური რჩევები, მიუხედავად იმისა, თუ რომელია თქვენი პრიორიტეტული სფერო, დაგეხმარებათ, დარწმუნდეთ, რომ სრულყოფილების ძიებაში თქვენ სკოლის ცხოვრება უარესობისკენ არ შეგიცვლიათ. (იხილეთ კვლევა მოქმედებაში, მკვლევარი პედაგოგებისთვის ეთიკური რჩევების №5-1 ცხრილი).

კვლევა მოქმედებაში. №5-1 ცხრილი

მკვლევარი პედაგოგებისთვის ეთიკური რჩევები

- ___ ჩამოაყალიბეთ ისეთი ეთიკური ხედვა, რომელიც ახლოს დგას თქვენს პირად ეთიკურ კოდექსთან.
- ___ მოიპოვეთ სამოქმედო კვლევის მონაწილეთა ინფორმირებული თანხმობა.
- ___ ჩამოაყალიბეთ ფართო სოციალური პრინციპები. რაც ეთიკური ხედვის ჩამოყალიბებაში დაგეხმარებათ.
- ___ განიხილეთ უტილიტარული, დეონტოლოგიური, ურთიერთობითი და ეკოლოგიური ეთიკის საკითხები.
- ___ გაითვალისწინეთ კონფიდენციალურობა და ანონიმურობა და თავიდან აიცილეთ ზიანი.
- ___ მოტყუება დაუშვებელია!
- ___ დარწმუნდით, რომ მონაცემებს სიზუსტით აღრიცხავთ.

დასკვნა

მკვლევარი პედაგოგები უნდა შეეცადონ, აღიარონ პირადი ტენდენციურობა და შეიმუშაონ ეთიკური ხედვა, რაც საშუალებას მისცემს მათ, მიიღონ სწორი გადაწყვეტილება, როდესაც რთული ეთიკური დილემის პირისპირ აღმოჩნდებიან.

საკითხები სამომავლო მსჯელობისთვის

1. გადახედეთ წინამდებარე თავის დასაწყისში მოთხრობილ ბილაბონგის დაწყებითი სკოლის ისტორიას. განიხილეთ შეკითხვები, რომლებზეც სამოქმედო კვლევის

ჯგუფს უნდა ეპასუხა, შემდეგი შეკითხვების ჩათვლით:

- ა) როგორ გამოვიყენებთ მონაცემებს, რომლებიც სკოლის კონკრეტულ პედაგოგზე ნეგატიურ ინფორმაციას გვაწვდის? გაუზიარებთ თუ არა აღნიშნულ მასალას პირადად პედაგოგს, რომელიც მოსწავლეებმა გააკრიტიკეს? მიღებული ინფორმაციის გაზიარებით რა საფრთხე შეიძლება წარმოიშვას? როგორ შეგვიძლია პროფესიული განვითარების ხელშეწყობა ისე, რომ ამით ზიანი არავის მიაღგეს?
 - ბ) როგორ გამოვიყენებთ მონაცემებს, რომლებიც ეხება დირექტორის მიერ სასწავლო პროგრამის არჩევით გამოწვეულ უკმაყოფილებას? პედაგოგებსა და ადმინისტრაციას შორის გაუცხოების საფრთხეს ხომ არ ვქმნით? შეიძლება, დირექტორის მოქმედებით რომელიმე პედაგოგს ზიანი მიაღგეს?
 - გ) როგორ შეგვიძლია, ტექნოლოგიის გამოყენებით გავაუმჯობესოთ მოსწავლეების მოსწრება ისე, რომ ამ პროცესში ზიანი არ მივაყენოთ პედაგოგებს (და დირექტორს)? მზად იყავით, რომ დაასაბუთოთ და დაიცვათ თქვენი ეთიკური პოზიცია წინამდებარე თავში წარმოდგენილი ეთიკური რჩევებისა (ეთიკური ხედვა, ინფორმირებული თანხმობა, სოციალური პრინციპები) და კონცეპტუალური საფუძვლების (უტილიტარული, დეონტოლოგიური, ურთიერთობითი და ეკოლოგიური) გათვალისწინებით.
2. როგორ დაახასიათებდით თქვენს ეთიკურ პოზიციას? როგორია თქვენი ეთიკური ხედვა, დამოკიდებულება ინფორმირებული თანხმობისა და ფართო სოციალური პრინციპების მიმართ, რაც განაპირობებს თქვენს ქცევას?

თავი

6

მონაცემთა ანალიზი და განმარტება

მონაცემთა შეგროვების შემდეგ სამოქმედო კვლევის შემდგომი ეტაპი თქვენ მიერ შეგროვებული ინფორმაციის მიმოხილვა და მისი მნიშვნელობის გააზრებაა. წინამდებარე თავი გთავაზობთ რჩევებსა და მეთოდებს, რაც მონაცემთა ანალიზსა (შეგროვებული მასალის სრულ და ზუსტ შეფასებას, ასევე მის ასახვას გულისხმობს) და განმარტებაში (მონაცემთა მნიშვნელობის გაგებას და შეკითხვაზე – „და ამით რა?“, პასუხის გაცემას გულისხმობს) დაგეხმარებათ.

წინამდებარე თავის წაკითხვის შემდეგ უნდა შეგეძლოს:

1. მონაცემთა ანალიზისა და მონაცემთა განმარტების განსაზღვრა.
2. თქვენი სამოქმედო კვლევის პროექტისთვის მონაცემთა ანალიზის შესაფერისი მეთოდის შერჩევა.
3. თქვენი სამოქმედო კვლევის პროექტისთვის მონაცემთა განმარტების შესაფერისი მეთოდის შერჩევა.

ნიშნებზე ყურადღების შემცირებით სწავლებაზე მეტი ყურადღების გამახვილება

ლორენ ფაგელი, პოლ სევანსონი, ჯონ გორლესკი და ჯო სენესი, ჰაილენდ-პარკის საშუალო სკოლა

ლორენ ფაგელი, პოლ სევანსონი, ჯონ გორლესკი და ჯო სენესი ილინოისის შტატში, ჩიკაგოს მახლობლად მდებარე ჰაილენდ-პარკის საშუალო სკოლაში (ჰპსს) არსებული სამოქმედო კვლევის ლაბორატორიის (სკლ) თანამშრომლები არიან. ეს პროექტი სამოქმედო კვლევაზე ჯგუფურად მუშაობის კარგი მაგალითია და ასევე გვიჩვენებს, თუ როგორ შეიძლება ინფორმაციის გაანალიზება და განმარტება მონაცემთა სხვადასხვა წყაროს გამოყენებით.

პედაგოგებისთვის ნაცნობი სცენა: პედაგოგის მიერ შემოწმებული წერილობითი ნაშრომი დაუბრუნდათ მოსწავლეებს, რომლებმაც დაუყოვნებლივ შეხედეს მიღებულ ნიშანს, ამოისუნთქეს, ამოიღეს კალკულატორები და დაიწყეს მეოთხედი სემესტრის ნიშნების შეჯამება, შემდეგ კი მიღებული ნიშნების თანაკლასელების ნიშნებთან შედარება! როგორც წესი, პედაგოგის მიერ მოსწავლეების წერილობით დავალებაზე გაკეთებული დეტალური შენიშვნები და უკუკავშირი მოსწავლეებისთვის შეუმჩნეველი რჩება, რადგან მათთვის ყველაზე მნიშვნელოვანი ნიშანია!

კვლევა ჩატარდა ჰაილენდ-პარკის საშუალო სკოლაში, რომელიც 133 მუნიციპალიტეტის ერთ-ერთი უდიდესი საჯარო სკოლაა. ჩვენი მოსწავლეების რაოდენობა არის 1509, საიდანაც 3§ აზიური წარმოშობის ამერიკელია, 2§ – აფროამერიკელი, 13§ – ლათინოამერიკელი და 82§ – თეთრკანიანი. მოსწავლეების 92§ უმაღლეს სასწავლებელში სწავლის გაგრძელებას აპირებს, და, შესაბამისად, მშობელთა კავშირი განსაკუთრებით დაინტერესებულია მოსწავლეთა მაღალი მოსწრების საკითხით. ბევრი მოსწავლე სწავლობს გაძლიერებული სწავლების კლასებში (გსკ), რომელთა წარმატებულად დასრულების შემთხვევაში, ისინი უმაღლესში ჩასაბარებელ კრედიტებს იღებენ, ცდილობენ, ჰაილენდ-პარკის საპატიო საზოგადოების წევრები გახდნენ, და ერთმანეთს ეჯიბრებიან, რათა სკოლა სხვებზე მაღალ ქულებზე დაამთავრონ და სკოლის დამთავრების ცერემონიაზე გამოსამშვიდობებელი ან მისასალმებელი სიტყვა წარმოთქვან. სკოლის ჯგუფი, რომელშიც შედიოდნენ ინგლისური ენის, ჯანმრთე-

ლობის საკითხებისა და ისტორიის მასწავლებლები, შეშფოთებული იყვნენ მაღალი ნიშნების მისაღებად მოსწავლეებზე განხორციელებული დიდი ზეწოლის ფაქტით. გამოვკითხეთ იმ პედაგოგებს, რომლებიც პასუხისმგებელი იყვნენ მოსწავლეების შეფასებაზე, რადგან გვიანტერესებდა, რამდენად ასახავდა ნიშნები მოსწავლეების ცოდნას. ჩვენ აღვნიშნეთ პედაგოგის, როგორც შემფასებლის, მნიშვნელოვანი როლი და მიემართეთ მათ, რათა გაგვეგო, რეალურად აფასებდნენ თუ არა მოსწავლეების ცოდნას, თუ, უბრალოდ, მათი „გადამხარისხებლის“ როლში გამოდიოდნენ. წუხილი გამოვთქვით იმის გამო, რომ ნიშნები ჰპსს-ის სასწავლო გარემოზე ძალიან დიდ გავლენას ახდენდა და გადავწყვიტეთ ამ სფეროში კვლევის ჩატარება, რათა გაგვეგო, როგორ შეიძლებოდა ნიშნებზე ყურადღების შემცირებით სწავლებაზე მეტი ყურადღების გადატანა. კვლევის შეკითხვები შემდეგნაირად ჩამოვყალიბეთ:

1. რა ზეგავლენას მოახდენს წლის განმავლობაში რიცხვებით და ასოებით შეფასების სისტემის გაუქმება (ნახევარსემესტრისა და სემესტრის ნიშნების გამოკლებით) სწავლის მიმართ მოსწავლეთა დამოკიდებულებაზე?
2. წლის განმავლობაში რიცხვებითა და ასოებით შეფასების სისტემის გაუქმება (ნახევარსემესტრისა და სემესტრის ნიშნების გამოკლებით) რა გავლენას მოახდენს ჩვენი სწავლების სტილზე, შეფასების მეთოდებსა და სასწავლო პროგრამის მასალების შერჩევაზე?
3. მოსწავლეების მიერ თვითშეფასების მეთოდის ფართოდ გამოყენება როგორ იმო-

ქმედებს სასწავლო წლის განმავლობაში მოსწავლეთა ზრდაზე, მიღწევებსა და წარმატებებზე?

4. ნიშნებისათვის ნაკლები ყურადღების მიქცევა რამდენად დაგვეხმარება სწავლების პრაქტიკის გაუმჯობესებაში?

სამოქმედო კვლევის ლაბორატორიაში ჩვენი საქმიანობის შესახებ მოსწავლეებს ინფორმაცია მივაწოდეთ სასწავლო წლის დასაწყისშივე და გავაცანით ნიშნებზე ყურადღების შემცირებისა და სწავლაზე მეტი ყურადღების გადატანის მიზეზები. თუმცა პედაგოგებს მაინც ევალუოდათ ყოველი მეოთხედის ბოლოს ნიშნების წერა და მოსწავლეებს ძალიან აინტერესებდათ, რის მიხედვით განისაზღვრებოდა მათი საბოლოო ნიშანი. ჩვენ ავუსენით, როგორი იყო ნიშნის წერის სისტემა და შევთავაზეთ მოსწავლეებს, წერილობით მოეწოდებინათ თავიანთი შეხედულებები აღნიშნული სისტემის დადებითი და უარყოფითი ასპექტების შესახებ, ასევე, გამოეთქვათ საკუთარი მოსაზრებები, დაესვათ შეკითხვები, თუ მათთვის გაუგებარი იყო შეფასების სისტემა. გარდა ამისა, მშობლებსაც წერილობით შევატყობინეთ შეფასების ახალი სისტემის შესახებ და შევთავაზეთ, რომ შეკითხვების, პრეტენზიების ან შენიშვნების არსებობის შემთხვევაში მოემართათ ჩვენთვის.

ჩვენი გუნდი დაახლოებით თვეში ერთხელ აწყობდა შესვედრებს და მთელი დღის განმავლობაში ვმსჯელობდით, განვიხილავდით, ვსახავდით სამომავლო გეგმებს. მალევე გავერკვიეთ, რომ ახალი შეფასების სისტემის ზოგიერთი მხარე კარგად მუშაობდა, ზოგს სჭირდებოდა დახვეწა, ზოგი კი საერთოდ უნდა ამოგვეღო ან ჩაგვენაცვლებინა.

მესამე სემესტრში, ერთი მნიშვნელოვანი პროექტის გამოკლებით, ჩვენ მოსწავლეებს ეუბრუნებდით წერილობით ნამუშევრებს, ნიშნების გარეშე. ამის ნაცვლად, კონკრეტული დავალების შესაფასებლად, განსხვავებული ტიპის შენიშვნებს ვუთითებდით წერილობით ნაშრომზე. საშინაო დავალებებზე, ისევე როგორც ჟურნალში, ჩვენ ვწერდით შენიშვნებს და ვანიჭებდით ასოებს: უ, უ1 ან უ2. ისეთ პროექტებზე, რომელთა შესრულებაც მოსწავლეებისგან დიდ დროს მოითხოვდა, 1-იდან 5 ქულით ვაფასებდით ნაშრომის სხვადასხვა ნაწილს და შენიშვნების ერთ-ორ წინადადებას ვუწერდით, ან საერთოდ არ ვიყენებდით ქულებს და ამის ნაცვლად ვწერდით დე-

ტალურ შენიშვნებს. ტესტებისა და სავარჯიშოების შემთხვევაში ჩვენ არასწორ პასუხთან ვუთითებდით: „შეცდომა“, და მოკლე პასუხებსა და სხვა სუბიექტური ტიპის შეკითხვებს ვაფასებდით ასოებით: უ, უ1 ან უ2 და ტესტის ან სავარჯიშოს ბოლოში ვწერდით ზოგადი ხასიათის შენიშვნებს. ასე რომ, მოსწავლეების უმეტესობას შეეძლო გაერჩია და მიმხვდარიყო, როგორ შეასრულეს კონკრეტული დავალება და მხოლოდ რამდენიმე მოსწავლე მოითხოვდა აგვეხსნა, რა ნიშნის ეკვივალენტური იყო ჩვენი შენიშვნები. ამ შემთხვევებში ჩვენ შევნიშნეთ, რომ მოსწავლეები ნაკლებად გვეკამათებოდნენ წინა წლებთან შედარებით (ჩვენ მიერ ნიშნებზე ყურადღების შემცირებამდე). იმ წელს, როდესაც შეფასების ახალი სისტემა შემოვიღეთ, შევატყვევით, რომ უფრო უმტკივნეულოდ ვიღებდით ტესტების შეკითხვებთან და გამოცდის ფორმატთან დაკავშირებულ კრიტიკას, რადგან მოსწავლეებიც უფრო გულწრფელნი ჩანდნენ კითხვების დასმის დროს. ისინი არ გვეკამათებოდნენ ნიშნების გამო, რადგან ნიშნები არ დაგვიწერია! ამან უფრო მეგობრული ატმოსფერო შექმნა კლასში, სადაც ყველას ერთი მიზანი ამოძრავებდა – სწავლა!

თვითშეფასების ფურცელი

პირველ სემესტრში განხორციელებული ზოგიერთი შესწორების შემდეგ ჩვენ შევიმუშავეთ თვითშეფასების ფურცელი, სადაც მოსწავლეს შეეძლო წლის განმავლობაში მიღწეული პროგრესის ასახვა. თვითშეფასების ფურცელი შემდეგ პუნქტებს შეიცავდა: არსობრივად ათვისება, უნარების ათვისება, სამუშაოს შესრულება და კლასში აქტივობა. ყოველი მეოთხედის ბოლოს თვითშეფასების ფურცელში მითითებული იყო შეკითხვა, მოსწავლეების აზრით, რა ნიშანს იმსახურებდნენ. თავიანთი პასუხი მოსწავლეებს უნდა დაესაბუთებინათ კონკრეტულ შესრულებულ დავალებაზე, სავარჯიშოსა და პროექტზე მითითებით. სასწავლო წლის ბოლოს ჩვენ ვიყენებდით ყოველი მეოთხედის ბოლოს შეგსებულ შეფასების ფურცელს, სადაც მითითებული იყო მოსწავლეების შუა მეოთხედის ქულები და საშინაო დავალებაზე მიწერილი შენიშვნები, რაც მათ შეასრულეს მშობელთა და მოსწავლეთა წინა კრების შემდეგ, და ზოგადი კომენტარები თითოეული ძირითადი ტესტისთვის, სავარჯიშოსა და პროექტისთვის, რაც შეასრულეს შუა მეოთხე-

დიდან. შემდეგ მოსწავლეთა ნიშნები დაიწერა მეოთხედის ბოლოს კრების ჩატარების გარეშე.

ამ პროექტის ასევე მნიშვნელოვანი ნაწილი იყო ის, რომ მოსწავლეებმა საკუთარ თავზე აიღეს ნიშნების დაწერის პასუხისმგებლობა და ჩამოაყალიბეს კრიტერიუმები საკუთარი ნაშრომის ხარისხის შესაფასებლად. გადაწყვეტილების მიღების პროცესში მოსწავლეების ჩართვის შედეგად შემდეგი კრიტერიუმები გამოიკვეთა:

„ა“ კრიტერიუმი

კლასში მიმდინარე პროცესებში აქტიურად მონაწილეობს

ძალიან მონდომებულია

ასრულებს ყველა საშინაო დავალებას

კარგად ასრულებს ტესტებს

გაკვეთილებზე არ იგვიანებს

თანატოლებს პატივისცემით ეპყრობა და კარგად მუშაობს მათთან

ყოველთვის მომზადებულია

„ბ“ კრიტერიუმი

კლასში მიმდინარე პროცესებში მონაწილეობს

არ ასრულებს 1 ან 2 დავალებას

ერთხელ ან ორჯერ დაიგვიანა

მასალა კარგად იცის

არ აქვს არასაპატიო გაცდენები

უფრო მონდომებულია

თანატოლებს პატივს სცემს

„გ“ კრიტერიუმი

მასალა გარკვეულ დონეზე იცის და აბარებს ყველა ტესტს

დავალების შესრულებას ხშირად აგვიანებს, ან არ აბარებს

კლასში მიმდინარე პროცესებში იშვიათად მონაწილეობს

არ არის მონდომებული

აქვს რამდენიმე დაგვიანება

აქვს არასაპატიო გაცდენები

ხშირად მოუმზადებელია

„დ“ კრიტერიუმი

არ იცის მასალა და ტესტებს ცუდად აბარებს ბევრი დავალება არ ჩაუბარებია

არ არის მონდომებული და ჩართული სკოლაში

მიმდინარე პროცესებში

გარშემომყოფთ პატივს არ სცემს

აქვს რამდენიმე არასაპატიო გაცდენა

გაკვეთილების დროს არადისციპლინებულია

ხშირად აგვიანებს

აღნიშნული განსაზღვრებების გამოყენებით მოსწავლეებს შეეძლოთ, ზუსტად შეეფასებინათ თავიანთი ნამუშევარი. საკუთარი ნიშნების დასაბუთების ვალდებულება დაეკისრათ მოსწავლეებს და არა პედაგოგებს. ზემოთ მოყვანილ კრიტერიუმებზე დაყრდნობით, თუ მოსწავლეს შეეძლო თვითშეფასების გზით დაწერილი ნიშნის დასაბუთება, მაშინ ეს ნიშანი ითვლებოდა ოფიციალურ ნიშნად. ამ გზით ჩვენ მივალწიეთ მოსწავლეთა მხრიდან ნაკლებ პრეტენზიებს ნიშნების სამართლიანად მიღებასთან დაკავშირებით.

მოსწავლეთა და პედაგოგთა კრებები

მოსწავლეებსა და პედაგოგებს შორის გამართულ კრებებზე აღმოჩნდა, რომ მოსწავლეებს უჭირდათ საკუთარი თავისთვის ნიშნის დაწერა და მისი დასაბუთება. მრავალი წლის განმავლობაში მოსწავლეები შეჩვეულნი იყვნენ, უაპელაციოდ მიეღოთ პედაგოგის მიერ დაწერილი ნიშანი, მათ იშვიათად სთხოვდნენ საკუთარი თავისთვის ნიშნის დაწერას. ამ კრებების ყველაზე მნიშვნელოვანი ნაწილი ის იყო, რომ შესაძლებელი გახდა მოსწავლეებთან საუბარი და კლასისადმი მათი დამოკიდებულების გაგება. ხშირად ნიშნების განხილვა კრების მსოლოდ ბოლო ნაწილში ხდებოდა და საკმაოდ მცირე დრო ეთმობოდა. მოსწავლეებს სთხოვდნენ, თავად შემოეთავაზებინათ ნიშანი (სანამ ამას პედაგოგი გააკეთებდა). ეს იდეა მიზნად ისახავდა, ნიშნის გამოცნობის თამაშით დაგვებლანსებინა პედაგოგებისა და მოსწავლეების მოლოდინი.

კვლევების, დაკვირვებებისა და ბავშვების ინტერვიუების შედეგად მიღებული ინფორმაციის თანახმად, მოსწავლეთა უმეტესობა კმაყოფილი ან ნეიტრალური იყო შეფასების ახალი სისტემის მიმართ. მოსწავლეთა უმეტესობამ აღნიშნა, რომ შეფასების ალტერნატიულმა სისტემამ დადებითი გავლენა მოახდინა კლასში მათ აკადემიურ მოსწრებაზე და რომ მათ გაუჩნდათ უფრო პოზიტიური დამოკიდებულება კლასის მიმართ.

ნიშნები

შეფასების ახალ სისტემასთან დაკავშირებით, მიმდინარე წლის წინა წლებთან შედარებით აღმოჩნდა, რომ მოსწავლეთა რიცხვი, რომლებიც მაღალ ქულებს იღებდნენ, გაიზარდა (მოსწავლეების 55% მიმდინარე წელს, წინა წელს მოსწავლეების 27%). შეუძლებელია იმის ზუსტად დადგენა, კონკრეტულად რამ გამოიწვია მოსწავლეთა მიერ მაღალი ქულების მიღება; თუმცა დარწმუნებული ვართ, რომ მოსწავლეების ჩართვა საკუთარი თავის შეფასების პროცესში და ნიშნის წერის ნაკლებად ობიექტური მიდგომა (რაც იმას ნიშნავს, რომ შეფასება არ იყო მთლიანად ტესტების ნიშნების პროცენტზე დაფუძნებული) გარკვეულწილად გავლენას ახდენდა შედეგებზე. დარწმუნებული ვართ, რომ პირად სწავლაზე, ზრდასა და გაუმჯობესებაზე ყურადღების გადატანამ, რაც ნიშნებზე ყურადღების შემცირების შედეგად მოხდა, დავალების არასათანადოდ შესრულების შემთხვევაში ჩაჭრის შესაძლებლობა შეამცირა და მოსწავლეებს მისცა შესაძლებლობა, საკუთარ თავზე აეღოთ სწავლისა და საკუთარი ცოდნის დასაბუთების პასუხისმგებლობა.

წლის ბოლოს ჩატარებულმა კვლევამ გვაჩვენა, რომ მოსწავლეების 71% ეთანხმებოდა შემდეგ განცხადებას: „მე ვთვლი, რომ კურსზე შემოღებული ნიშნის წერის სისტემა დამეხმარა, მეტი ყურადღება მიმექცია სწავლისთვის, ვიდრე ნიშნებისთვის.“ 77% დაეთანხმა, რომ „ისინი ურჩევდნენ პედაგოგს, გაეგრძელებინა შეფასების აღნიშნული სისტემის გამოყენება, რადგან იგი ეხმარება მოსწავლეებს უკეთ სწავლაში.“ ჩვენ ვთვლით, რომ ასეთი სახის განცხადებები მხარს უჭერს ნიშნის წერის პრაქტიკაზე ყურადღების შემცირებას და რომ სწავლა შეიძლება მაშინაც, როდესაც კარგი ნიშნის მიღებაზე ზეწოლა შემცირებულია. მოსწავლეებმა გააკეთეს შემდეგნაირი მხარდამჭერი განცხადებები:

„მე მჯერა, რომ შემიძლია სწავლაზე კონცენტრირება,“

„აღნიშნული დამეხმარა საკუთარი თავის გაუმჯობესებაში,“

„აღნიშნული გეხმარებათ, მეტი ყურადღება მიექცით ინფორმაციას და ნაკლები იმას, თუ რა უნდა მასწავლებელს,“

„აღნიშნულმა ბევრი სტრესი მომიხსნა და შესაძლებლობა მომცა, ჩემი შესაძლებლობიდან გამომდინარე მემუშავა და არ მეფიქრა ნიშნის მიღებაზე,“

„ტრადიციული შეფასების სისტემასთან შედარებით, აღნიშნული სისტემა ჩემი ცოდნის ყველაზე ეფექტური საშუალებაა.“

„ეს მეთოდი მესმარება, საუკეთესოდ წარმოვაჩინო საკუთარი თავი, რადგან ეს ჩემს ინტერესებში შედის.“

მოსწავლეებში სიამაყის განცდამ და შეფასების ახალი სისტემის მნიშვნელობის შესახებ გამოთქმულმა განცხადებებმა კიდევ უფრო განამტკიცა ჩვენი რწმენა. ქვემოთ მოყვანილი ორი კომენტარი გვიჩვენებს, როგორი პასუხისმგებლობით მიუდგნენ მოსწავლეები დაკისრებულ ვალდებულებას:

„მე ვიცოდი, რომ საკუთარ თავთან მართალი უნდა ვყოფილიყავი.“

„პატიოსნება შენი განმსაზღვრელია, და თუ ხვალ აღარ იქნები, ხალხს არ ემასსოვრება შენი ნიშნები; მათ ემასსოვრებათ, რამდენად მართალი და გულწრფელი იყავი საკუთარ თავთან.“

ამ კვლევამ უდიდესი გამოცდილება შეგვიძინა, თუმცა, როგორც ნებისმიერი კვლევის დროს, მისი დასრულების შემდეგ დარჩა უამრავი პასუხგაუცემელი შეკითხვა. მაგალითად:

- არის თუ არა რიცხვებით ან ასოებით შეფასების სისტემის სრული გაუქმება (მეოთხედისა და სემესტრის ნიშნების გამოკლებით) ნიშნებზე ყურადღების შემცირების საუკეთესო გზა?

- არსებობს თუ არა ნიშნებზე ყურადღების შემცირების ისეთი მეთოდი, რომელიც ნაკლებად არის დაკავშირებული საბუთების შევსებასთან? (აღნიშნული ჩარევის მაგალითზე ჩვენ გავიგეთ, რომ ნიშნების წერა მისაღები და მოსახერხებელია მუშაობისგან გადაღლილი და გამოფიტული პედაგოგებისთვის!)

- რა როლი უნდა შეასრულონ მოსწავლეებმა საკუთარი თავისთვის ნიშნების წერის პროცესში?

- როგორ შეგვიძლია ნიშნებზე ყურადღების შემცირება და, ამავე დროს, მოსწავლეების შედეგების შეფასების რაიმე კონკრეტული კრიტერიუმის შენარჩუნება?

სამოქმედო კვლევის ჯგუფის სამუშაოს ყველაზე მეტად ღირებული ნაწილი იყო ის, რომ შესაძლებლობა მოგვეცა, კოლეგა პედაგოგების პატარა ჯგუფთან ერთად შეგვეძინა ცოდნა და გავზრდილიყავით. ერთობლივი მუშაობის გამოცდილებამ თანამშრომელთა განვითარების შესანიშნავი საშუალება მოგვცა; მთელი წლის განმავლობაში კოლეგებთან მჭიდრო თანამშრომლობით ჩვენ შესაძლებლობა მოგვეცა, მიგვეგნო ახალი იდეებისთვის და გაკეთებულზე ყოველთვის გვეკონოდა ჩვენი კოლეგის დახმარების იმედი. აღნიშნულის გამო და იმიტომ, რომ სურვილი გვაქვს, შევისწავლოთ ახალი საკითხები და კვლევის დროს აღმოჩენილი პრობლემები, ჩვენ ვაპირებთ სწავლების ეფექტურობასა და შეფასების სისტემაზე სამოქმედო კვლევის გაგრძელებას.

ნიშნის დაწერის პრაქტიკის გაუქმება და წლების განმავლობაში არსებულ შეხედულებებზე უარის თქმა საკმაოდ სახიფათო წამოწყებაა. ყოველთვის მარტივი არ არის რაიმეს შეცვლა. შესაძლოა, ჩვენი პირველი სამოქმედო კვლევა „ახალფეხადგმული ბავშვის ნაბიჯებს“ უფრო ჰგავს. ამ სამოქმედო კვლევის პროექტმა გაგვათავისუფლა ნიშნის წერის სისტემისგან და შემოგვთავაზა შეფასების ახალი სისტემები, რამაც საშუალება მოგვცა, ნაკლები დრო დაგვეხარჯა წერითი და გამოთვლითი სამუშაოსთვის და მეტი დრო დაგვეთმო ჩვენი სამუშაოს მნიშვნელოვანი ნაწილისთვის: დაეხმარებოდით მოსწავლეებს თავიანთი შესაძლებლობების მაქსიმუმის გამომჟღავნებაში, ასევე დაგვეხმარა იგი ჩვენ, როგორც პედაგოგებს, ჩვენი შესაძლებლობის მაქსიმუმის ჩვენებაში.

შესაძლოა, სამოქმედო კვლევის ყველაზე რთული ნაწილი კვლევის პერიოდში აურაცხელი რაოდენობით შეგროვებული მასალიდან მნიშვნელოვანი და მთავარი აზრის გამოტანა იყოს. ეს პროცესი ბევრ სამოქმედო მკვლევარს აშინებს, როდესაც ისინი მონაცემთა უშუალოდ შეგროვების დროს აღმოაჩენენ, რომ უნდა შეიცვალოს პრიორიტეტული სფერო და უნდა იყვნენ მეტად ანალიტიკურები. ისინი ღრმად უნდა ჩასწვდნენ იმ ფენომენის რაობას, რომელსაც იკვლევენ და აზრი გამოიტანონ ნასწავლიდან.

ჰაილენდ-პარკის საშუალო სკოლის მაგალითი კარგად წარმოაჩენს პედაგოგთა ჯგუფის ერთობლივ მუშაობას, რათა გაიგონ, როგორ დაგვეხმარება ნიშნების წერაზე ყურადღების შემცირება მოსწავლეების სწავლაზე ყურადღების გაზრდაში. ამით პედაგოგებს მიეცათ შესაძლებლობა, საკუთარი აღმოჩენები გაეზიარებინათ სხვა პედაგოგებისა და მონაწილეებისთვის.

იმაზე მსჯელობა, თუ როგორ ჯობია მონაცემთა ანალიზი და განმარტება, არის გადამწყვეტი სამოქმედო კვლევის ჩატარებამდე, ჩატარების პროცესში და მისი ჩატარების შემდეგ. უმნიშვნელო ან გაუგებარი მასალის შეგროვებისგან თავის დაზღვევის მიზნით, კვლევის დაწყებამდე მნიშვნელოვანია, საკუთარ თავს დაეუსვათ შეკითხვა: „როგორ ვაპირებთ აღნიშნული მასალის არსის გადმოცემას?“ ამის მსგავსად, კვლევის დროს მკვლევარმა პედაგოგებმა უნდა იმსჯელონ საკუთარ აღმოჩენებზე და იფიქრონ, როგორ დაეხმარებათ ეს ინფორმაცია მონაცემთა შეგროვების პროცესში. და ბოლოს, მონაცემთა სისტემატური შეგროვებით მკვლევარმა პედაგოგებმა უნდა განსაზღვრონ, რისი საზვიამოდ აღნიშვნა სურთ და ასახონ აღნიშნული საკუთარ აღმოჩენებში.

მიმდინარე ანალიზი და განხილვა

სამოქმედო კვლევების მეშვეობით მკვლევარი პედაგოგები მოიპოვებენ მონაცემებს, რომელთა გამოყენება შეიძლება როგორც ხარისხობრივად, ისე რაოდენობრივად. კვლევის შედეგად მიღებული ხარისხობრივი მონაცემების უმეტესობა შეიძლება გამოყენებულ იქნეს მთელი კვლევის პერიოდში, სწავლებაზე დადებითი ზეგავლენის მოსახდენად. მაგალითად, პედაგოგები ხშირად მსჯელობენ საკუთარი პედაგოგიური

პრაქტიკის კონკრეტულ ეპიზოდზე, როგორც მის დაწყებამდე, ასევე მის პროცესში და შემდეგ, რაც ჩვენი პროფესიული ნიშან-თვისებაა! სამოქმედო კვლევა, ამ შემთხვევაში, გამონაკლისი არ არის. ჩვენ შეგვიძლია და ვალდებულიც ვართ, კვლევისას დრო დავუთმოთ მონაცემთა გაანალიზებას, რათა გავიგოთ, იმას ვსწავლობთ თუ არა, რისი შესწავლაც გვინდოდა. მაგალითად, ჰაილენდ-პარკის საშუალო სკოლის გუნდმა კვლევის დასაწყისშივე აღმოაჩინა, რომ ნიშნებზე ყურადღების შემცირების სისტემის ზოგიერთი ასპექტი კარგად მუშაობდა, ზოგიერთი კი უნდა შეცვლილიყო ან გაუქმებულიყო საერთოდ. სამოქმედო კვლევის პროცესში ანალიზი და განხილვა არის უმნიშვნელოვანესი.

ანდერსონი და მისი კოლეგები (1994) ამტკიცებდნენ, რომ „მნიშვნელოვანია, კვლევის დროს, რაღაც მომენტში, შეაჩერო მონაცემთა შეგროვება და დრო დაუთმო უკვე არსებული მონაცემების გაანალიზებას“ (გვ. 155). ეს ავტორები მკვლევარ პედაგოგებს ურჩევენ, მაგალითად, პასუხი გასცენ ორ შეკითხვაზე, რაც მათ სამუშაოსა და მსჯელობას სწორ მიმართულებას მისცემს:

1. შესაძლებელია თუ არა თქვენი კვლევის შეკითხვაზე პასუხის გაცემა და ღირს თუ არა მასზე პასუხის გაცემა?
2. მონაცემთა შეგროვების მეთოდი გაძლევთ თუ არა შესაძლებლობას, მიიღოთ სასურველი მასალა და გაფილტროთ ის მონაცემები, რომლებიც არ გჭირდებათ?

ამის მსგავსად, ჰენდრიქსი (2006) მსჯელობს წინასწარი ანალიზის აუცილებლობაზე, რაც საშუალებას აძლევს მკვლევარებს, კვლევის დროს მონაცემთა ანალიზის პროცესში წამოჭრილი შეკითხვებისა და საკითხების საფუძველზე შეცვალონ მონაცემთა შეგროვების მეთოდები. კვლევის დროს პაუზის გაკეთება საშუალებას მოგცემთ, განხილოთ ის, რაც გაინტერესებთ, არასაჭირო ინფორმაცია კი გამოტოვოთ. ასეთი ტიპის განხილვები მიმართულებას მოგცემთ კვლევის მთელი პროცესის განმავლობაში, საწყის ეტაპზევე განსაზღვროთ, რამდენად გამოსადეგია მოპოვებული მასალა. ანდერსონი და მისი კოლეგები (1994) გვირჩევენ:

მონაცემთა შეგროვების პროცესში პერიოდული შესვენება საჭიროა იმისთვის, რომ მიხვდეთ, რამე ხომ არ გამოგრჩათ და დამატებით რა სახის მასალის შეგროვება გჭირდებათ ხარვეზის შესაესებად, რათა თქვენი კვლევის შეკითხვა ამოხსნათ. კვლევის ადრეულ ეტაპზე ამაზე დაფიქრება კვლევის განსახორციელებლად სწორი მეთოდების არჩევას გაგვიადვილებს. (გვ. 156).

ლევის ორიგინალური სამოქმედო კვლევის მაგალითის მიხედვით, მნიშვნელოვანია სამოქმედო კვლევის მთელ პროცესში ხელახლა გადახედვა და გააზრება, განხილვა, დისკუსია, ხელახლა დაგეგმვა, გააზრება და სწავლა.

გაუცნობიერებელი მოქმედებისგან თავის შეკავება

მიუხედავად იმისა, რომ მიმდინარე ანალიზი და განხილვა სამოქმედო კვლევის პროცესში აბსოლუტურად ბუნებრივი ნაწილია, თქვენ თავი უნდა შეიკავოთ მონაცემთა ნაადრევი ანალიზითა და განმარტებით გამოწვეული, გაუცნობიერებელი ქმედებისგან. სამოქმედო მკვლევრები და, განსაკუთრებით, გამოუცდელნი, ხშირად იღებენ ნაჩქარევ ან იმპულსურ გადაწყვეტილებას შეზღუდული რაოდენობის მონაცემებზე დაყრდნობით. ახალბედა მკვლევარი პედაგოგები, რომლებიც პირველად მონაწილეობენ საკუთარი სწავლების შესახებ სისტემატურ კვლევაში, საოცრად მონდომებული არიან, რაც შეიძლება სწრაფად შეაგროვონ, გაანალიზონ და განმარტონ

მონაცემები. დიდი ალბათობაა, კვლევამ მიიღოს არასწორი მიმართულება იმის გამო, რომ ისინი საკუთარ თავს მიიჩნევენ ინფორმაციის საუკეთესო წყაროდ, ნაჩქარევ დასკვნებს აკეთებენ და იმპულსურად მოქმედებენ.

სამოქმედო კვლევა არ შეიძლება ნაჩქარევად გაკეთდეს. მკვლევარი პედაგოგები სიფრთხილით უნდა მოეკიდონ, სწრაფი შედეგის მომტანი მეთოდების ცდუნებას არ უნდა აპყვნენ და მოთმინება იქონიონ, რათა ნაჩქარევი ანალიზის ხაფანგში არ გაებან. ძალიან იშვიათად ხდება, რომ რამდენიმე დღის დაკვირვების შედეგად ღრმად ჩავწვდეთ საკითხს და სწრაფად მივალწიოთ სასურველ შედეგს! მიუხედავად იმისა, რომ გაცილებით მარტივია, კვლევა დაიწყოთ წინასწარ შექმნილი რწმენით, რომ რასაც ეძებთ იმას აღმოაჩენთ, და გაცილებით რთულია, იყოთ მომთმენნი, გამძლე და მიზანმიმართული, რათა კვლევა წარმართოთ ნელა, ერთი ან ორი სემესტრის განმავლობაში.

ანალიზისა და განმარტების მნიშვნელობა

კვლევის დროს დადგება ეტაპი, როდესაც მოგინდებათ პროცესის შედეგად ნასწავლისა და თქვენი მოსწაულებებისთვის ღირებული ინფორმაციის შეჯამება. თქვენ მონდომებთ, გაუზიაროთ მხოლოდ აღმოჩენები, ყველა მონაცემის გაზიარების გარეშე, და შემდეგ გამოიყენოთ ეს აღმოჩენები სამოქმედო კვლევის შემდგომი ნაბიჯების განსაზღვრის მიზნით. აღწერილ მნიშვნელოვან პროცესს სამოქმედო კვლევაში ეწოდება მონაცემთა ანალიზი და განმარტება, რომლის განხორციელების დროსაც სიფრთხილე გმართებთ.

მონაცემთა ანალიზი არის პედაგოგი მკვლევრის მცდელობა, სიზუსტით და სარწმუნოდ შეაჯამოს შეგროვებული მასალა. შეგროვებულ მონაცემთა ტიპის მიხედვით გადაწყვეტთ, რა სახის მონაცემთა ანალიზის მეთოდს გამოიყენებთ. მაგალითად, თუ თქვენ შეაგროვებთ თხრობით, აღწერილობით და არარიცხობრივ მონაცემებს, როგორებიცაა: დაკვირვებასთან ან ინტერვიუსთან, კითხვარებთან ან სურათებთან დაკავშირებით გაკეთებული საველე ჩანაწერები, მაშინ ყველაზე მეტად მონაცემთა ხარისხობრივი ანალიზი გამოგადგებათ. მონაცემთა რაოდენობრივი ანალიზი იქნება ყველაზე მისაღები ფორმა თქვენი აღმოჩენების შესაჯამებლად, მაშინ, როდესაც საჭიროა ტესტების ნიშნების შეჯამება. სამოქმედო კვლევის დროს შეგროვებულ მონაცემთა უმეტესობა იქნება ნარატიული და არარიცხობრივი, აქედან გამომდინარე, წინამდებარე თავში ჩვენ განვიხილავთ მონაცემთა ხარისხობრივ ანალიზს. მონაცემთა ხარისხობრივი ანალიზი და განმარტება უფრო დეტალურად განხილულია „ბ“ დანართში.

მონაცემების ანალიზის შემდეგ თქვენ, ასევე, აღნიშნულის კარგად გააზრებაც მოგიწევთ. მონაცემთა განმარტება არის მკვლევრის მცდელობა, გაიგოს მონაცემთა მნიშვნელობა და, გაკეთებული აღმოჩენების შედეგის თვალსაზრისით, პასუხი გასცეს შეკითხვას „და ამით რა?“. მარტივად რომ ვთქვათ, **ანალიზში** იგულისხმება მონაცემებში არსებული ინფორმაციის შეჯამება, ხოლო **განმარტებაში** მონაცემთა არსში გარკვევა და მათი მნიშვნელობის გაგება.

მონაცემთა ანალიზსა და განმარტებას სამოქმედო კვლევის პროცესში გადამწყვეტი მნიშვნელობა აქვს, რაც მკვლევარი პედაგოგისგან მონაცემების ცოდნას და გაგებას მოითხოვს. მონაცემთა ანალიზისა და განმარტების დროს მიზნად დაისახეთ, განიხილოთ ყველა შესაძლო ასპექტი/მხარე, ეცადეთ, იპოვოთ მაგალითი და მონაცემების დახმარებით ახლებურად გაიაზროთ. გახსოვდეთ პირველ თავში მოყვანილი ისტორია! დიდებორა საუთის შესახებ: „როგორ დავაინტერესოთ არამოტივირებული

მოსწავლეები?“ მკვლევარი პედაგოგი თავდაპირველად დარწმუნებული იყო, რომ მის მონაცემებს ერთადერთი ახსნა ჰქონდა – მოსწავლეთა ნიშნების რადიკალური გაუარესების მიზეზს მის კლასში სწავლების მეთოდი განაპირობებდა. რწმენას ისიც უმყარებდა, რომ ამ სემესტრში საერთო გამოცდილება ყველა 18 ბავშვისთვის სწორედ მის კლასში სწავლა იყო! თუმცა მას მერე, რაც დებორამ ხელახლა გადახედა შეგროვებულ მონაცემებს და მას მერე, რაც მისმა მკვლევარმა კოლეგებმა აიძულეს, მონაცემთა სხვაგვარად განმარტება ეცადა, აღმოჩნდა, რომ დაბალი მოსწრებისა და არამოტივირებული ბავშვებისგან კლასის ერთგვაროვნად დაკომპლექტებამ ხელი შეუწყო კლასში ნეგატიური მუხტის გადაწყვეტი რაოდენობით დაგროვებას. მონაცემთა ხარისხობრივი ანალიზისა და განმარტების შედეგად დებორას შესაძლებლობა მიეცა, სამოქმედო კვლევის აღმოჩენები გამოეყენებინა სკოლის დირექტორის დასარწმუნებლად, რათა მას არამოტივირებული მოსწავლეების პრობლემის უფრო ეფექტურად გადაჭრის მიზნით სხვა სახის „ჩარევები“ გამოეკვლია.

მონაცემთა ანალიზის მეთოდები

შეეცადეთ, წრმოიდგინოთ, რომ სხვადასხვა მონაცემის შეგროვების მეთოდის (დაკვირვებები, ინტერვიუები, კვლევები, აუდიოჩანაწერები და სხვა) კვირების (თვეების, წლების) განმავლობაში გამოყენების შემდეგ თქვენ სხედხართ თქვენს მისაღებ ოთახში (საკლასო ოთახში, კათედრის მისაღებში) კოლეგებთან ერთად (ან მარტო), გარშემო მონაცემებით საესე (ყველა სახის ფორმისა და ზომის) უამრავი საქალაღდე (ყუთები) დეეს! მკვლევარი პედაგოგის ეს ნაკლებად რომანტიკული სურათი საკმაოდ ჩვეულებრივი მოვლენაა. პრობლემის სისტემატურ კვლევაში ჩაფლულეებს, პედაგოგებს (ინდივიდუალურად და კოლექტიურად) უწევთ მონაცემთა არცთუ ისე მარტივი ანალიზის შესრულება; ანალიზი გულისხმობს აურაცხელ აღწერილობით მონაცემთა გადმოცემას სათანადო, ზუსტი, სანდო და სწორი ფორმით. ბუნებრივია, ამის გაკეთება არ არის მარტივი – საკმაოდ რთულია, დიდ დროსა და ძალისხმევას ითხოვს. და მანც, ეს ყველაზე მნიშვნელოვანი ეტაპია სამოქმედო კვლევაში, ვინაიდან ამ დროს ვცდილობთ გავიგოთ, რა შევიძინეთ და ვისწავლეთ ჩვენ მიერ განხორციელებული კვლევის შედეგად.

შემდეგ ქვეთავებში განხილული მეთოდები მიმართულებასა და ბიძგს მოცემთ, რათა მაქსიმალურად ეფექტურად განახორციელოთ თქვენი ანალიზი. შეუძლებელია მონაცემთა შესწავლის გარეშე შედეგის მიღება. პირდაპირი გაგებით, თქვენ მთლიანად უნდა ჩაეფლოთ თქვენს მონაცემებში. წაიკითხეთ და შემდეგ ხელახლა წაიკითხეთ, მოუსმინეთ და განმეორებით მოუსმინეთ, უყურეთ და შემდეგ ისევ უყურეთ. სიღრმისეულად შეისწავლეთ შეგროვილი მასალა. ჩაეძიეთ თითოეულ ნიუანსსა და დეტალს, ეცადეთ, იყოთ ზედმიწევნით ზუსტი, დამაჯერებელი და დაწყებული ბოლომდე მიიყვანოთ. თავი შეიკავეთ ნაჩქარევი დასკვნებისა და ქმედებისგან; თქვენ ზუსტად უნდა იცოდეთ, რა გააუბჯობესებს თქვენი ზრუნვის ქვეშ მყოფი ბავშვების ცხოვრებას. მართალია, ძალიან ამაღლებული მიზნებია, თუმცა ჩვენ სწორედ მათ მისაღწევად მივისწრაფვით.

საპირობის განსაზღვრა

დასაწყისისთვის გამოიყენეთ მონაცემთა ინდუქციური ანალიზი: დაიწყეთ თემების ჩამოთვლა, რაც ლიტერატურის მიმოხილვისა და მონაცემთა შეგროვების დროს ამოტივტივდა. მაგალითად, არის თუ არა რაიმე ნიმუში, ანუ ისეთი მოვლენა, რომელიც ძალიან ხშირად გხვდებათ და მეორდება, საკვანძო სიტყვები, რომლებსაც

მონაწილეები იყენებენ საკუთარი გრძნობების გამოსახატავად, ან კვლევის შედეგად მიღებული პასუხები, რომლებიც ერთმანეთს ემთხვევა. იმსჯელებთ ჰაილენდ-პარკის საშუალო სკოლის სამოქმედო კვლევის ჯგუფის შესახებ წინამდებარე თავში წარმოდგენილი ამბის ირგვლივ. მასალის შეგროვების შემდეგ მათ გააცნობიერეს, რომ ნიშნების წერაზე ყურადღების შემცირების პროცესში საქმე ჰქონდათ მოვლენებთან, რომლებიც მეორდებოდა, მაგალითად: ნიშნების მიღებით გამოწვეული სტრესი, სწავლაზე ახლებურად ორიენტირებით გამოწვეული კმაყოფილება, ის დრო, რაც პედაგოგებს დასჭირდათ ნიშნის წერის სისტემის გამოყენების გარეშე მოსწავლეების ნამუშევართა შესაფასებლად, პატიოსნებასა და სიმართლესთან დაკავშირებული საკითხები.

კვლევის, ინტერვიუებისა და კითხვარების ინდექსირება

მონაცემთა ანალიზისას საკმაოდ ხშირად გვიწევს ინდექსირება, რაშიც იგულისხმება მონაცემთა შეგროვების პროცესში კვლევების, ინტერვიუებისა და კითხვარების გამოყენების გზით პრინციპისა და მნიშვნელობის გაგება. აღწერილი ტიპის მასალის დამუშავება საკმაოდ ჩვეულებრივი მოვლენაა, ვინაიდან კვლევები, ინტერვიუები და კითხვარები საყოველთაოდ არის მიღებული სასკოლო პრაქტიკაში, და მათი მეშვეობით საკმაოდ დიდი რაოდენობით ინფორმაციას ვიღებთ შედარებით ნაკლებ დროში.

მასალის ანალიზისას თქვენ შესაძლოა, მონაცემთა რაოდენობის შემცირება დაგჭირდეთ, რათა მათი დამუშავება შესაძლებელი გახდეს. საველე ჩანაწერებზე, ინტერვიუს, აუდიოჩანაწერის გაშიფრულ ვარიანტზე, სურათებზე, რუკებსა და ცხრილებზე მუშაობის ერთ-ერთი საშუალებაა, რომ მონაცემები შეიტანოთ 3X5 ზომის **სააღრიცხვო ბარათებზე** ისე, რომ თქვენს მონაცემებს დახარისხებული და ორგანიზებული სახე მიეცეს. როდესაც წაიკითხავთ მასალას და შემდეგ ხელახლა გადაიკითხავთ (რომელიც უკვე ბარათების სახით გაქვთ წარმოდგენილი), შეეცადეთ, დაყოთ იგი კატეგორიებისა და თემების მიხედვით. მიუხედავად იმისა, რომ ამ პროცესში არაფერია ზებუნებრივი, დიდ დროს და ენერგიას მოითხოვს იმის შემოწმება, თუ რამდენად სწორად, ზუსტად, სარწმუნოდ და შესაბამისად გაუკეთდა ანალიზი აღწერილობით მონაცემებს.

წარმოიდგინეთ, რომ ბანქოს თამაშობთ და არ იცით მის ბარათებზე ასახული სიმბოლოების მნიშვნელობა. შემდეგი სახის ანალოგია შეიძლება დაგეხმაროთ: თქვენ გიჭირავთ ბანქოს ბარათების ერთი დასტა, რომელშიც თითოეული შეიცავს მონაცემებს. მისი თანმიმდევრობა შემთხვევითია. როდესაც გადაათვალიერებთ თქვენს ბანქოს, ინტუიციურად ხვდებით, რომ მონაცემები ზოგიერთ ბარათზე ჰგავს სხვა ბარათზე არსებულ მონაცემებს. თქვენ ბანქოს ყველა ბარათს ყურადღებით შეისწავლით და შეცვლით მათ წყობას. კვლავ შეხედავთ დასტას, თუმცა ამ შემთხვევაში აჯგუფებთ მათ, რომლებიც ერთნაირად გამოიყურება. საბოლოოდ, თქვენ ოთხ-ოთხად დააჯგუფებთ 13 განსხვავებულ თემას, რომელთაც რაღაც საერთო აქვთ ერთმანეთთან (ბანქოს ბარათების რიცხვი ან გამოსახულება – ვალეტები/ქალები/მეფეები). თქვენ ხელახლა გადააჯგუფებთ ბარათებს. ამჯერად, შეამჩნევთ, რომ არსებობს განსხვავებული ტიპის ბარათები და მიიღებთ 4 რიგად დაჯგუფებულ 13-13 ბარათს. ეს საკმაოდ ამრევ-დამრევი საქმიანობაა. რომ არ შეცდეთ, თქვენ ისევ გადააწყობთ ბანქოს დასტას, საერთო დამახასიათებელი ნიშნების მიხედვით, და გჯერათ, რომ მონაცემების ანალიზისას ზედმიწევნით ზუსტი იყავით. თუმცა არის ერთი პრობლემა: სად უნდა წაიღოთ ჯოკერი, რომელიც ბანქოს დასტაში ამოგივი-

დათ?! და სად უნდა წაიღოთ ბანქოს ბარათი, რომელსაც ჩანაცვლებითი დანიშნულება აქვს?! საიდან გაჩნდა იგი და რომელ რიგში შეიძლება მოუძებნოთ მათ ადგილი?! მაშინ, როდესაც გეგონათ, ყველა დახარისხებული გქონდათ, უცებ აღმოჩნდება, რომ არასწორად დაახარისხეთ და წარმოადგინეთ შეგროვებული მონაცემები... და თქვენ კვლავ აგრძელებთ გადაჯგუფებასა და დახარისხებას.

რამდენიმე ზოგადი რჩევა შეიძლება დაგეხმაროთ დიდი მოცულობის მასალის უფრო ორგანიზებულად ინდექსირებაში:

1. გადაიკითხეთ მონაცემები და ტექსტებს მიანიჭეთ გარკვეული კატეგორიის აღმნიშვნელი იარლიყები. ეს იარლიყები არის პირობითი ნიშნები, რომლებიც რალაცას აღნიშნავს, და როდესაც მასალას ხელახლა მიუბრუნდებით, თქვენთვის გასაგები უნდა იყოს, რა იგულისხმეთ ამ ნიშანში.
2. 3X5 ზომის ბარათებზე გადაიტანეთ ტექსტიდან ამონარიდები (ბანქოს თამაშის ანალოგიურად) და მიეცით თქვენს მონაცემებს ორგანიზებული სახე. მიუთითეთ თარიღები, რაც გაგიადვილებთ ტექსტების კონტექსტთა მიხედვით პოვნას. მაგალითად, მიუთითეთ თარიღი და დრო (1/26/02 10:15), რაც თქვენს ჟურნალში ან საველე ჩანაწერებში მონაცემების მოძებნაში დაგეხმარებათ. გახსოვდეთ: კონტექსტს მნიშვნელობა აქვს, რადგან თქვენ მოისურვებთ დარწმუნდეთ, რომ სწორი იარლიყი მიაკარით ტექსტს, რომლის დამატებაც გსურთ მსგავსი კატეგორიის ტექსტებთან. დიდი რაოდენობით ფურცლების გადაჯგუფება შეიძლება საკმაოდ რთული საქმიანობა აღმოჩნდეს, ასე რომ, მათი ბარათებით შეცვლა თქვენთვის მოსახერხებელი უნდა იყოს.
3. შემდეგ დაიწყეთ ერთნაირი ან მსგავსი იარლიყების მქონე ბარათების ერთად დაჯგუფება.
4. შემდეგ კვლავ მიუბრუნდით აღნიშნულ ბარათებს და შეამოწმეთ, რამდენად სწორად გაქვთ დაჯგუფებული იარლიყები, ან თუ საჭიროებენ ახალ კატეგორიაში გადატანას. აღნიშნული პროცესი ჰგავს გონებრივ შტურმს (ბრეინ-სტორმინგისაგან) და მსგავსი იდეებისა და აზრების მქონე კატეგორიების ძიებას.

მაგალითად, **სასკოლო ოლქის** ცვლილების შესახებ კვლევაში (მილსი, 1988) მე მქონდა დიდი რაოდენობით 3X5 ზომის ბარათი, რომლებიც შეიცავდნენ შემდეგი სახის პირობით აღნიშვნებს:

ბარათი №1. მმართველის ასისტენტი მოუწოდებს დირექტორებს, რომ ველოსიპედი თავიდან კი არ გამოიგონონ, არამედ ერთმანეთს გაუზიარონ იდეები, როდესაც ცდილობენ განსაზღვრული პრობლემის გადაჭრას. (ამ შემთხვევაში პრობლემა ეხებოდა კალიფორნიის მიღწევების ტესტებში მიღებულ დაბალ ნიშნებს). მმართველის ასისტენტმა დირექტორებს განუცხადა: „მე არ მინდა, რომელიმე თქვენგანმა იფიქროს, რომ მართო ხართ თქვენს საქმიანობაში.“

ბარათი №2. კრებაზე ერთ-ერთი დირექტორი აცხადებს: „სრულიად ნათელია, რომ კალიფორნიის მიღწევების ტესტი არ ამოწმებს იმას, რასაც ვასწავლით ჩვენს სკოლებში. ტესტი გათვლილი იყო კალიფორნიაზე და არა ორეგონზე.“

ბარათი №3. კალიფორნიის მიღწევათა ტესტების ნიშნების განცხადების შემდეგ მოეწყო დირექტორების კრება. მმართველის მითითებაში ნათქვამია, რომ „ყველა

სკოლა შეიმუშავებს სამოქმედო გეგმას, ტესტირების შედეგად მიღებული დაბალი ნიშნებით გამოწვეული პრობლემის განხილვის მიზნით“; მითითება არ შეიცავდა რაიმე სახის განხილვას სამოქმედო გეგმის შემუშავების შესახებ.

ბარათი №4. დირექტორი აჯამებს თავის მოსაზრებებს სტანდარტიზებული ტესტირების შესახებ: „ოლქი გვაიძულებს, განვანხორციელოთ არასაჭირო აქტივობები, რომელთაც არავითარი შედეგი არ მოაქვთ პედაგოგებისა და მოსწავლეებისთვის.“

ბარათი №5. ტესტირების ნიშნებისა და სამოქმედო გეგმის გამოქვეყნებიდან 3 თვის შემდეგ გაიმართა დირექტორთა კრება. სასწავლო პროგრამის დირექტორისთვის სამოქმედო გეგმების ჩაბარების ვადა 7 კვირის წინ იწურებოდა. დირექტორებს განემარტათ, რომ შეეძლოთ აელოთ დამატებით 2 კვირა გეგმების დასრულებისთვის.

ბარათი №6. მმართველის თანაშემწე აცხადებს, რომ იგი შეხვდება დირექტორებს პირადად, რათა განიხილონ სკოლის გაუმჯობესების შესახებ სამოქმედო გეგმების განხორციელების საკითხი. სასწავლო წლის დასრულებამდე 4 კვირა რჩება, ხოლო 16 კვირა გავიდა მას შემდეგ, რაც პირველად მივიღეთ სკოლის გაუმჯობესების სამოქმედო გეგმის შემუშავების შესახებ დირექტივა.

ბარათი №7. ერთმა დირექტორმა სკოლის განვითარების სამოქმედო გეგმის შემუშავების შესახებ აღნიშნა: „მართო იმისთვის ვწერ გაუმჯობესების გეგმებს, რომ სათავო ოფისში გაიგონ ამის შესახებ და დაწყნარდნენ, ხოლო ის, თუ გეგმაში რა წერია, მათ საერთოდ არ აინტერესებთ. ვალიარებ, რომ დაწერილი მაქვს გეგმები, თუმცა არასდროს შემისრულებია ისინი, რადგან მე ზედმეტად დაკავებული ვარ სკოლაში რეალური პედაგოგიური საქმიანობით.“

ზემოთ წარმოდგენილი ოთხი რჩევა რომ გავითვალისწინოთ, პირველი ნაბიჯი არის ტექსტებზე „იარლიყების მიკერა“. ტექსტების შინაარსის განმსაზღვრელი სათაურები „გადატანილია ბარათებზე“ და დახარისხებულია შემდეგ ჯგუფებად: ბარათები №1, №3 და №5 არის „სასკოლო ოლქის მიდგომა სკოლაში ცვლილებასთან დაკავშირებით“; ბარათებს – №2-სა და №4-ს აქვს შემდეგი იარლიყი: „დირექტორი ეჭვის თვალით უყურებს სასკოლო ოლქის მიდგომას“; და ბარათებს – №6-სა და №7-ს შემდეგი სახის იარლიყი მივაკარი: „სასკოლო ოლქის უმოქმედობა.“

ეს ბარათები ასახავს დირექტორებთან ინტერვიუს დროს დაფიქსირებულ კომენტარებსა და დირექტორთა კრებაზე დაკვირვებებს, რაც ერთობლიობაში გვაძლევს ინფორმაციას კონტექსტისა და არსის შესახებ, რომლის ანალიზის შედეგად მივიღეთ შემდეგი სახელწოდების თემა: „უმოქმედობა“. მაქვენჯის სასკოლო ოლქის ცვლილების შესახებ ნაშრომში მონაცემთა ანალიზი მოიცავდა „საგანმანათლებლო ცვლილების მოსახდენად ორგანიზებისა და ინდექსაციის მეთოდებს“, სადაც მოცემული იყო ისეთი თემები, როგორც არის „უმოქმედობა“, რომელიც აღმოცენდა ცვლილების პროცესის აღსაწერად; ანუ ეს იყო ერთ-ერთი საშუალება, რომელზეც მაქვენჯის სასკოლო ოლქის თანამშრომლები მუშაობდნენ და რომელსაც არაფერი ჰქონდა საერთო საგანმანათლებლო ცვლილებასთან! მიუხედავად იმისა, რომ ცვლილების პროცესი საკმაოდ მომხიბვლელი იყო, ეს მაგალითი იმის საჩვენებლად მოვიყ-

ვანე, თუ როგორ წარმოიქმნება თქვენ მიერ შეგროვებული მონაცემებიდან თემა. მე ავირჩიე ტერმინი „უმოქმედობა“, როგორც თემა, იმის გამო, რომ იგი აღწერდა იმას, თუ რა ხდებოდა ოლქში. ხოლო, როდესაც თქვენ ახდენთ თქვენი მონაცემების ინდექსირებასა და ბარათებზე გადატანას, ისეთი იარაღი ალმოცნდება, რომელიც აღწერს თქვენთვის საინტერესო ქცევას.

ინტერვიუს ანალიზი

ხარისხობრივი კვლევის დროს ანალიზდება ასევე ისეთი მასალა, როგორც არის ინტერვიუები, როგორც წესი, ინტერვიუს აუდიოჩანაწერის გაშიფვრის ფორმით. ამას მოსდევს მკვლევარსა და ორენოვან პედაგოგს შორის ჩატარებული ინტერვიუს ანოტირება, რაც ინტერვიუს შედეგად წამოჭრილი თემების ანალიზის სახით არის წარმოდგენილი.

როგორც ეს მაგალითი გვიჩვენებს, გაშიფრული ინტერვიუს ანალიზის პროცესი გულისხმობს გაშიფრული ჩანაწერის ყურადღებით წაკითხვას, რათა განსაზღვროთ მონაცემებში არსებული მრავალი თემა, რაც დაგეხმარებათ, პასუხი გასცეთ კვლევის შეკითხვას. მონაცემთა სიღრმისეული შესწავლა საშუალებას მისცემს მკვლევარ პედაგოგებს, თემები და იდეები კატეგორიებად დაყონ, რაც საკვლევი ფენომენის არსში გარკვევას უწყობს ხელს. როგორც ორენოვანი პედაგოგის მაგალითით ირკვევა, ცვლილებისადმი შიში ძალიან ძლიერია, ეს მოვლენა გამუდმებით მეორდება, რაც ეხმარება მკვლევარს, უკეთ გაიგოს ფენომენი და, შესაძლოა, კვლევის შეკითხვაზე პასუხსაც გვათავაზობს.

საკვანძო შეკითხვების ღასმა

მონაცემთა ანალიზის შემდეგი ფორმა მოიცავს საკვანძო შეკითხვების გამოყენებას. სტრინგერის (1996) თანახმად, ზოგიერთი შეკითხვის გამოყენება საშუალებას აძლევს სამოქმედო მკვლევარებს, გამოსაკვლევი „პრობლემისა და კონტექსტის შესახებ გაიფართოონ ცოდნა“ (გვ.87). ასეთი საკვანძო შეკითხვები შეიძლება მრავალნაირი იყოს. თქვენ შეგიძლიათ დაიწყოთ სამოქმედო კვლევა იმ შეკითხვებით, რომლებიც მე-2 თავში იყო მოყვანილი: ვინ, რა, სად, როდის, რატომ და როგორ? მაგალითად: ვინ არის მთავარი მოქმედი პირი? ვის აქვს მასალა? რა სახის? რა ძირითადი აქტივობები, მოვლენები ან საკითხები უკავშირდება აღნიშნულ პრობლემას? როგორ ეწყობა აქტივობები და ღონისძიებები? როდის აღმოცენდა აღნიშნული პრობლემა?.. და ასე შემდეგ. მართალია, არ არის აუცილებელი, ყველა ჩამოთვლილი შეკითხვის გამოყენება დაგჭირდეთ, თუმცა ეს შეკითხვები დაეხმარება მკვლევარ პედაგოგებს, რომლებიც, ინდივიდუალურად თუ კოლექტიურად, ჩართული არიან ანალიზის პროცესში.

საილუსტრაციოდ გთავაზობთ ჰაილენდ-პარკის საშუალო სკოლის ჯგუფის მიერ წამოყენებულ შეკითხვებს, როგორებიცაა: რა სახით უნდა მიიღონ მონაწილეობა მოსწავლეებმა საკუთარი ნიშნების განსაზღვრის პროცესში? როგორ შეიძლება ნიშნების დაწერაზე ყურადღების შემცირება მაშინ, როდესაც პედაგოგები ინარჩუნებენ მოსწავლეების შეფასების გარკვეულ კრიტერიუმებს? ამ შეკითხვებზე პასუხის გაცემა დაგვეხმარება, უკეთ გავიგოთ პრობლემა, რომელიც დაკავშირებულია ნიშნების წერაზე ყურადღების შემცირებისა და სწავლაზე ყურადღების გამახვილების საკითხთან.

ინტერვიუს გაშიფვრის ნიმუში, ინდექსირება

ინდექსები

კულტურა

შეკითხვა: რატომ ფიქრობთ, რომ ინგლისურენოვან პედაგოგებს ემინიათ ორენოვანი განათლების სისტემის?

პასუხი: ვფიქრობ, შიშის ფაქტორი არსებობს ინსტინქტურ და პიროვნულ დონეზე. პედაგოგებს, რომლებიც მხოლოდ ინგლისურენოვან პროგრამებში არიან ჩართულნი, აქვთ სერიოზული შიში იმისა, რომ მათი სამსახური და საარსებო წყარო რისკის ქვეშ არის. მათ კულტურას, საზოგადოებას და მათი თვალთ ალქმულ სამყაროს რომ აღარ შეევეხოთ, ყველაფერი რისკის ქვეშ ექცევა, როდესაც სკოლებში იწყებენ ახალი ენის შემოღებასა და დამკვიდრებას. პედაგოგმა შეიძლება თქვას: „ნუ, იმიტომ, რომ არ ვიცი ესპანური, სამსახურიდან გამაგდებენ, ჩამანაცვლებენ ვინმე ორენოვანი პედაგოგი? თუ ასეთი პროგრამა გაქვთ ჩვენს სკოლაში, ეს ნიშნავს, რომ დაგჭირდებათ ორენოვანი პედაგოგები. მე არ ვარ ორენოვანი, ასე რომ, ჩემი სამსახური რისკის ქვეშ არის.“

თემები

(სხვა იდეები)

შიში

ცვლილების შიში

სამსახურის

სტაბილურობა

ახალი სამსახურის

შიში

ნატვივისტური
(ემიგრაციის
მოწინააღმდეგე)
მოდრაობა
პატრიოტული

შეკითხვა: ფიქრობთ თუ არა, რომ ზოგი ეწინააღმდეგება იდეას – ყველა ბავშვმა ისწავლოს ინგლისური?

პასუხი: ვფიქრობ, ეს ინტერპრეტაციაა, რომელიც მომდინარეობს 90/10-ზე მაგალითიდან, როდესაც ბავშვი მიდის პირველ კლასში და 90%-ით ფლობს ესპანურს, 10%-ით ინგლისურს; ასეთ შემთხვევაში მარტივი სათქმელია, რომ ჩვენ უარს ვამბობთ ინგლისურზე. ეს, უბრალოდ, ფაქტის არასწორი აღქმაა. 50/50%-ზე მოდელი უფრო მეტად ახსნადია, რადგან ცხადია, რომ დროის 50%-ით ბავშვს ინგლისურთან შეხება არ უწყევს.

შეკითხვა: ძველი გამონათქვამია, რომ პედაგოგები, რომლებიც ეწინააღმდეგებიან ორენოვან განათლებას, ამბობენ: „ჩემს წინაპრებს არ მიუღიათ ორენოვანი განათლება საჯარო სკოლებში და მის გარეშეც მშვენივრად გრძნობდნენ თავს.“ როგორ უპასუხებდით ორენოვანი განათლების მიმართ ასეთი სახის დამოკიდებულებას?

პასუხი: მე ვიტყვოდი, რომ მოძველებული აზროვნებაა. რაც თქვენს მშობლებს ან მშობლების მშობლებს უნდა გაეკეთებინათ, როდესაც ნორვეგიიდან ჩამოვიდნენ, ან საიდანაც ჩამოვიდნენ, არის ის, რომ უნდა ესწავლათ სხვა ენაც. ენის სწავლის მოთხოვნილება მაშინ ნაკლები იყო, ვიდრე ეს დღეს არის, მოდიო, ასე ვთქვათ: ასი წლის წინ სამუშაოს შოვნა უფრო მარტივი იყო. ასე რომ, ადამიანი შეიძლება ჩამოსულიყო და სკოლნოდა 80\$ შოტლანდიური და 20\$ ინგლისური და მაინც ჰქონდა შესაძლებლობა, ეშოვა სამსახური, რადგან შეეძლო მუშად ემუშავა, სადაც ინგლისურის მწირი ცოდნაც დამაკმაყოფილებელი იყო. ანუ ამ ადამიანს არ სჭირდებოდა ინგლისურის აკადემიურ დონეზე ცოდნა, არც ჩემს ბაბუას სჭირდებოდა, როდესაც აქ ნორვეგიიდან ჩამოდიოდა.

**ნატვივისტური
მოდრაობა
პატრიოტული**

შეკითხვა: რას იტყვით შემდეგი სახის დამოკიდებულებაზე: „ისინი ამერიკის შეერთებულ შტატებში იმყოფებიან და ჩვენ ინგლისურად ვლაპარაკობთ აქ, ასე რომ, კეთილი ინებონ და ინგლისური ისწავლონ. სულ ეს არის.“ როგორ უპასუხებდით ასეთ დამოკიდებულებას?

პასუხი: დიას, ეს სერიოზული საკითხია. მე მგონია, რომ ეს კულტურული საკითხია. იცით, ეს ისევე შიშს ეფუძნება. ეფუძნება იმ ფაქტს, რომ შეერთებული შტატები საკმაოდ იზოლირებული „კუნძულია“, რადგან ორივე მხრიდან ოკეანე არტყია და არასდროს გვექონია ჩვევაში, საზღვრებს მიღმა, მეზობლადაც, გაგვეხედა, ან დაგვეფასებინა ის, რაც საზღვრებს გარეთ არის. ამ მხრივ ქსენოფობები ვართ. ტრადიციულად არ ვსწავლობდით სხვა ენებს და არც გვანტერესებდა ისინი. „რატომ შევიწუხო თავი, ჩვენ ხომ ამერიკა ვართ, უდიდესი, უძლიერესი, და რაში გვჭირდება, ვინმეს კულტურას ან ენას ვცეთ პატივი?“ და მე მიმაჩნია, რომ ესეც მოძველებული ტიპის აზროვნება და ძველი ჩვევაა.

შიში

შიში

შეკითხვა: ფიქრობთ, რომ ასეთი მიდგომა იცვლება?

პასუხი: დარწმუნებული არ ვარ. 11 სექტემბერი, უსაფრთხოება და მსგავსი რამეები.., ფიქრობ, დიდი უკუსვლა განვიცადეთ. გვინდოდა, გლობალურად შეგვეხედა საკითხისათვის და ჩვენი მდგომარეობა შემდეგნაირად გამოიხატებოდა: „კი, ეს საინტერესოა. აუ, რა მაგარია.., ნახეთ, რას ვიღებთ სამხრეთ ამერიკიდან; ნახეთ, რას ვსწავლობთ ბერძნებისგან; ნახეთ, რამდენს ვსწავლობთ ხალხისგან, რომლებმაც იმოგზაურეს აფრიკაში ან აზიაში.., ჩვენ იმდენ რამეს ვითვისებთ.., ეს ისეთი მაგარია...“ და შემდეგ 11 სექტემბერი მოხდა და ეს ყველაფერი შეაჩერა, თითქოს უკან დაგვხია და უფრო მეტად გააძლიერა ჩვენში შიში. გარდა ამისა, მეორე ფენომენი ისაა, და მე მამაჩემის პოზიციიდან გამომდინარე შემიძლია ვისაუბრო.., კარგი, ძველი აიდაპოელი ბიჭი, ხომ იცით: „თუ ეს ხალხი ჩვენს კულტურაში შემოდის და არ სწავლობენ ინგლისურს, არ იციან არაფერი მადლიერების დღეზე და 4 ივლისზე, არ იციან, როგორ აღვნიშნავთ წმინდა ვალენტინის დღეს და ისევე არ იქცევიან, როგორც ჩვენ, მაშინ, სავარაუდოდ, ისინი ჩვენს კულტურას შეცვლიან, ჩემს კულტურას... და თუ ჩემს კულტურას შეცვლიან, მე არ მეცოდინება, როგორ მოვიქცე. პირველ ადგილზე ჩემი კულტურა დგას, ასე რომ, თუ აქ ყოფნა სურთ, მათ უნდა მიიღონ იგი.“

შიში

შიში

შეკითხვა: ჩემს კლასში გამუდმებით მესმის: „მექსიკაში თუ წავალ, ისინი ინგლისურად არ ლაპარაკობენ. ისინი ელიან, რომ მე დაველაპარაკები ესპანურად და გავიზიარებ მათ კულტურას.“ რატომ განვსხვავდებით? რატომ უნდა ვიყოთ უფრო გახსნილები?

ბასუხი: რატომ უნდა ვიყოთ? დიდი განსხვავებაა ტურისტსა, რომელიც მექსიკაში მიდის და იმ პირს შორის, რომელიც აქ ჩამოდის ორი კვირით, ან ვილაცას, რომელიც ჩამოდის აქ, რომ დარჩეს მთელი ცხოვრება და გაზარდოს ბავშვები. ეს მართლაც ორი განსხვავებული რამ არის. ამერიკის შეერთებულ შტატებს რაც შეეხება, ყოველთვის ვამბობდით, რომ ჩვენ პლურალისტური კულტურა გვაქვს. შენ შეგიძლია ჩამოხვიდე, დაფუძნდე, გაზარდო შვილები, თან წამოიღო სიღარიბე, მორცხვობა, სისუსტე, და ჩვენ მაინც ერი ვიქნებით. ასე რომ, ეს იწყება იდეით, სასალათის იდეით, სადაც ყველა ვრჩებით პიროვნებებად, ხოლო ერთად კი კოლექტიურ ერს ვქმნით. ამის საწინააღმდეგო კი არის ის, რომ ჩვენ გვინდა, ყველა ერთ მხარეს იყოს, რადგან გვინდა, ერთიანი ვიყოთ. ვფიქრობ, შიში იმისა, რომ არ ვართ ერთიანი, საზოგადოებაში აღვივებს შეხედულებას, თითქოს სიტყვა „მრავალკულტუროვანი“ სახიფათო ცნებაა. ეს ნიშნავს, რომ ჩვენ ვიკეტებით ჩვენს პატარა გეტოებში, ჩვენს პატარა კულტურებში და სან-ფრანცისკოში უკვე გვყავს ლათინოსები და რუსები, ასევე ავღანელებიც, ვიეტნამელებიც, და ისინი ცალ-ცალკე არიან, არ არიან ერთად შეკავშირებული შეერთებულ შტატებში. ეს დაკავშირებულია არჩევნებთან, სოციალურ უსაფრთხოებასთან და ფედერალურ დონეზე უზრუნველყოფილ რესურსებსა და მომსახურებასთან, მაგალითად სკოლებთან. შეიძლებოდა გვეთქვა: „რაში გვჭირდება ყველა ეს განსხვავებულად მოაზროვნე ხალხი? ძალიან ბევრია ისეთი, ვინც ისლამს მისდევს, მათ უნდათ საჯარო სკოლებში სიარული და ჩვენ მათ განათლება უნდა მივცეთ? ისლამი ხომ ამერიკის შეერთებული შტატების ანგლოპროტესტანტული ცხოვრების წესს ეწინააღმდეგება? რატომ უნდა მივცეთ ჩვენი მომსახურებით სარგებლობის ნება?“ ანუ ეს მამაჩემის ხედვაა და არა ჩემი, თუმცა ეს ასახავს ჩვენი ქვეყნის კონსერვატიულად განწყობილი უფროსი თაობის აზრს.

შიში

ორგანიზაციის შესწავლა

მორიგი მიდგომა, რომელსაც სტრინგერი (1996) გვთავაზობს, არის ორგანიზაციის შესწავლა, რომელიც ყურადღებას ამახვილებს ორგანიზაციის შემდეგი სახის ნიშან-თვისებებზე (ამ შემთხვევაში, სკოლა): ხედვა და ამოცანა, მიზანი და მისწრაფება, ორგანიზაციის სტრუქტურა, საქმიანობა და პრობლემები, საკითხები და ინტერესები (გვ. 90). სტრინგერი აღნიშნავს: „როდესაც მონაწილეები ამ საკითხებზე მუშაობენ, ამით ისინი იფართოებენ ორგანიზაციის შესახებ და მისი საქმიანობის ასპექტებზე ცოდნას, რაც მათ პრობლემასთან, საკითხთან ან ინტერესთან არის დაკავშირებული“ (გვ. 90-91). სკოლის საქმიანობის მიმოხილვამ, ამ ნიშან-თვისებების გათვალისწინებით, შეიძლება შეგროვებული მონაცემების არსში გარკვევის შესაძლებლობა მოგცეთ.

ამ თავში მოცემულ ჰაილენდ-პარკის საშუალო სკოლის მაგალითზე, ნიშნების დაწერაში სკოლის პოლიტიკის, მოსწავლეებთან და მშობლებთან კომუნიკაციის შესწავლა შეიძლება შემდეგ შეკითხვებზე პასუხის გაცემის გზით:

რა არის სკოლის დანიშნულება და ხედვა?

როგორია სკოლის პოლიტიკა ნიშნის წერასთან დაკავშირებით?

როგორ არის სკოლა ორგანიზებული მოსწავლეებთან და მშობლებთან ეფექტური კომუნიკაციის თვალსაზრისით?

რა საკითხები წარმოიშვა, როდესაც ნიშნის დაწერის შეცვლილი პოლიტიკა ამოქმედდა?

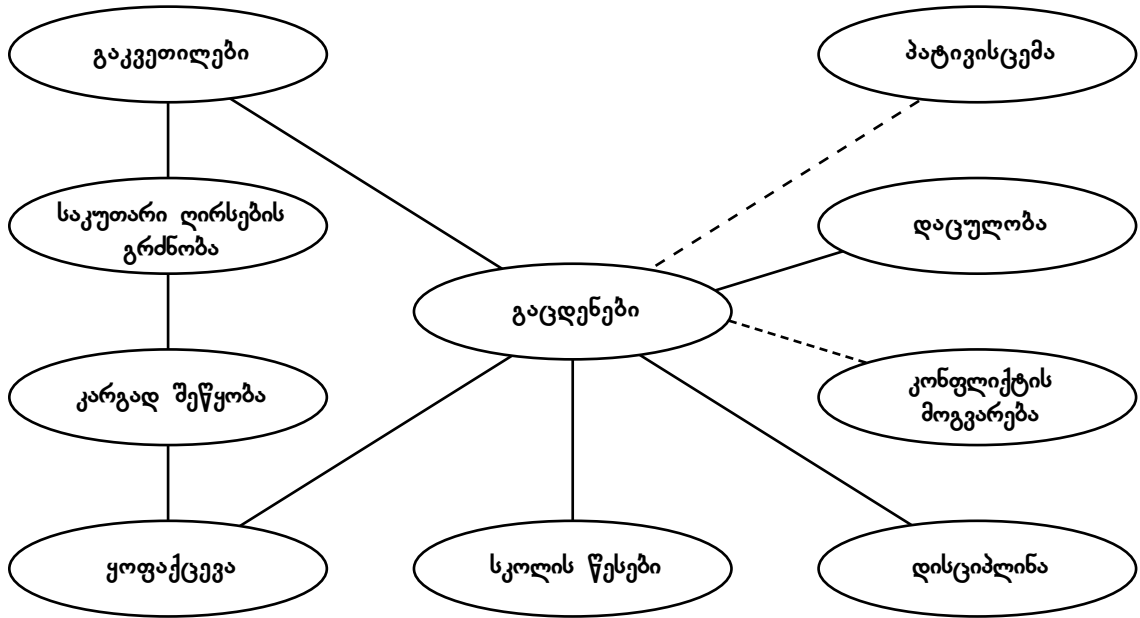
ამ შეკითხვებზე პასუხი დაეხმარება ჰაილენდ-პარკის საშუალო სკოლის მკვლევარ პედაგოგს, ღრმად ჩასწვდეს შეგროვებული მონაცემების არსს. თუმცა შეკითხვები, რომლებსაც მკვლევარი პედაგოგები დასვავენ, როგორც ორგანიზაციის შესწავლის შემადგენელი ნაწილი, დამოკიდებული იქნება ორგანიზაციისა და პრიორიტეტულ სფეროზე.

კონცეპტუალური რუკის შემუშავება

სტრინგერი (1996) მიიჩნევს, რომ კონცეპტუალური რუკა არის კიდევ ერთი საჭირო მეთოდი, რომელიც ეხმარება სამოქმედო კვლევაში მონაწილე პირებს, ვიზუალურად გამოხატონ ძირითადი მოვლენები, რომლებმაც გავლენა მოახდინა კვლევაზე. მაგალითად, როგორი იყო მოსწავლეების ხედვა? მშობლების? პედაგოგების? ადმინისტრატორების? კონცეპტუალური რუკა მონაწილეებს პრობლემის ანალიზის გადმოცემის, ასევე განსხვავებულ ჯგუფებს შორის არსებული ლოგიკური კავშირის ან, პირიქით, კავშირის არარსებობის განსაზღვრის შესაძლებლობას აძლევს. კონცეპტუალური რუკის შექმნა შემდეგ საფეხურებს მოიცავს:

1. ჩამოთვალეთ ძირითადი მოვლენები, რამაც გავლენა მოახდინა თქვენი პრიორიტეტული სფეროს შესწავლაზე;
2. ჩამოაყალიბეთ ძირითადი მოვლენების (ფაქტორების) ვიზუალური გამოსახულება და მიუთითეთ არსებული კავშირები (კავშირი მთლიანი ხაზებით გამოხატეთ), ასევე მიუთითეთ ის მოვლენებიც, რომელშიც დარწმუნებული არ ხართ (გამოიყენეთ წყვეტილი ხაზები);
3. მიმოიხილეთ კონცეპტუალური რუკა და განსაზღვრეთ ნებისმიერი თანმიმდევრულობა/ლოგიკური კავშირი ან კავშირის არარსებობა, რაც არსებობს გავლენის მქონე მოვლენებს (ფაქტორებს) შორის. ეს გაიძულებთ, დაუბრუნდეთ მონაცემებს და შეამოწმოთ. რა გამოგჩაბთ.

მაგალითად, ჯექ რესტონი, ისთვიუს დაწყებითი სკოლიდან (იხილეთ მე-7 თავი), ასკვნის, რომ სკოლის გაცდენების შესახებ პოლიტიკის წარმატებაზე გავლენა მოახდინა შემდეგმა ფაქტორებმა: პატივისცემამ, დაცულობამ, კონფლიქტის მოგვარებამ, დისციპლინამ, სკოლის წესებმა, ყოფაქცევამ, კარგად შეწყობამ, საკუთარმა ღირსების გრძობამ, გაკვეთილებმა. ჯექს სჯეროდა, რომ ზოგიერთი კავშირი (რეალური და აღქმითი) არსებობდა ამ ფაქტორებს შორის (იხილეთ №6–1 გრაფა).

№6-1 ბრანშა. ისთიუს კონცეპტუალური რუკა გაცდენებზე გავლენის მქონე ფაქტორების შესახებ

წინაპირობებისა და შედეგების განაწილება

სტრინგერი (1996) ასევე გვთავაზობს წინაპირობებისა და შედეგების (ეფექტის) გამოსახულების შედგენის პროცესს, რაც სამოქმედო მკვლევარებს თავიანთი ანალიზის ძირითადი ელემენტების განსაზღვრაში ეხმარებათ. ასეთი მეთოდის გამოყენებით იღებთ მიზეზობრივი კავშირების ვიზუალურ გამოსახულებას, რის არსებობაშიც, როგორც მკვლევარი პედაგოგი, დარწმუნებული ხართ. ეს, აგრეთვე, გეხმარებათ, ხელახლა დაუბუნდეთ იმ მიზეზობრივ კავშირებს, რაც არ იყო განხილული ლიტერატურის მიმოხილვის დროს და რაც დაგეხმარებათ თქვენი ანალიზისა და განმარტებისთვის სუსტი და ძლიერი მხარეების იდენტიფიცირებაში.

წინაპირობებისა და შედეგების ანალიზი შემდეგ საფეხურებს მოიცავს:

1. ჩამოთვალეთ ზეგავლენის მქონე ფაქტორები, რომლებიც ანალიზის დროს აღმოაჩინეთ და მიუთითეთ მათი მიზეზობრივი კავშირების შესახებ.
2. ხელახლა მიუბრუნდით ლიტერატურის მიმოხილვას, რათა განსაზღვროთ, რამდენად უჭერს მხარს ან კითხვის ნიშნის ქვეშ აყენებს კვლევის ანალიზი წინამორბედი კვლევების დროს გაკეთებულ აღმოჩენებს.
3. ხელახლა მიუბრუნდით თქვენს მასალას, რათა შეამოწმოთ, რამე ხომ არ გამოგრჩათ, და გადაწყვიტოთ, რა გავლენას მოახდენს თქვენი აღმოჩენები სამოქმედო კვლევის შემდგომ ციკლზე.

ისტიუს დაწყებითი სკოლის მაგალითზე კონცეპტუალური რუკა (იხილეთ №6-1 გრაფა) შეიძლება გაფართოვდეს და ანალიზის შედეგად შეიძლება მოიცვას წინაპირობებისა და შედეგების (ეფექტების) ვიზუალური გამოსახულებაც. ამ მაგალითში ჯეკ

რესტონმა ცხადად განსაზღვრა (ანალიზზე დაყრდნობით), რომ მიზეზობრივი კავშირი არსებობდა გაცდენებსა და გაკვეთილებს (მოსწავლეების მოსწრებას), გაცდენებსა და დისციპლინას (მოსწავლეების ყოფაქცევა) შორის. ამ კავშირზე დაყრდნობით, ჯეკ რესტონი ხელახლა მიუბრუნდა ლიტერატურის მიმოხილვას, რათა განესაზღვრა, რამდენად ეწინააღმდეგებოდა ან მხარს უჭერდა მისი მონაცემთა ანალიზი წინამორბედი კვლევების აღმოჩენებს. გარდა ამისა, რესტონს შეეძლო გამოეყენებინა ეს მსჯელობები შემდგომი სამოქმედო კვლევის ციკლის ფორმულირებისთვის, რომელიც ისთიუს დაწყებით სკოლაში გაცდენებთან დაკავშირებულ სხვა სახის დაგეგმილ ჩარევას ეხებოდა.

აღმოჩენების წარმოდგენა

თქვენ მიერ შეგროვებული ინფორმაცია უნდა შეჯამდეს შესაფერისი და გასაგები ფორმით, რისი წარდგენაც შეგეძლება დაინტერესებული კოლეგებისთვის. ამისათვის მკვლევარმა პედაგოგებმა უნდა განსაზღვრონ, რა ფორმით აპირებენ აღმოჩენების წარდგენას დაინტერესებული კოლეგებისთვის. თქვენ შეიძლება გამოიყენოთ მატრიცა, ცხრილები, კონცეპტუალური რუკები, გრაფები და გამოსახულებები, ნებისმიერი საშუალება, რაც შესაძლებლობას მოგცემთ, სრულყოფილად წარმოაჩინოთ თქვენი კვლევის აღმოჩენები. მე, ასევე, მინახავს მკვლევარი პედაგოგების მიერ შექმნილი სხვა სახის აუდიოვიზუალური გამოსახულებები, როგორებიცაა ვიდეოჩანაწერები და კომპიუტერის მეშვეობით მათი აღმოჩენების მულტიმედიაური პრეზენტაცია (რომელიც მოიცავს ტექსტებს, ცხრილებს, მატრიცებს, აუდიო- და ვიდეოჩანაწერებს). მონაცემთა ვიზუალურად წარმოდგენას მნიშვნელოვანი დატვირთვა აქვს პედაგოგებისთვის, რომელთაც სურთ, გაუზიარონ აღმოჩენები და იზვიდონ საკითხის არსში გარკვევის ფაქტი (ეს საკითხი განხილულია მე-7 თავში). თქვენი მონაცემებისთვის ვიზუალური გამოსახულების მიცემა ასევე დაეხმარებათ, ახლებურად და სხვა კუთხიდან შეხედოთ თქვენს მონაცემებს! (მონაცემთა ვიზუალური გამოსახულების მაგალითები იხილეთ „გ“ დანართში).

რა ბამომპრჩა

და ბოლოს, თქვენ უნდა შეამოწმოთ, კვლევის რომელი ნაწილი გამოგრჩათ და განსაზღვროთ, რომელ შეკითხვებს ვერ გაეცით პასუხი. ხშირად შეიძლება აღმოვჩნდეთ ისეთ სიტუაციაში, როდესაც ძალიან გვინდა პასუხის გაცემა და ამას მასალისთვის გვერდის ავლით, დაუსაბუთებელი მტკიცებულებით ვაკეთებთ; ასეთმა საქციელმა შეიძლება უხერხულ შეკითხვამდე მიგვიყვანოს – საერთოდ რა გავაკეთეთ?! ნაჩქარევი შეფასების შესახებ შემოთავაზებული მსჯელობის (როდესაც პრობლემას ვხსნით ყოველგვარი სისტემატური კვლევის ჩატარების გარეშე) გათვალისწინებით, მონაცემთა ანალიზის მეთოდს – რა გამოგვრჩა – შეუძლია მიგახვედროთ, რისი გაკეთება შეიძლება თქვენს კვლევაში, რათა უკეთ გაიაზროთ კვლევის აღმოჩენები. (იხილეთ კვლევა მოქმედებაში, მონაცემთა ანალიზის მეთოდების №6–1 სია).

მონაცემთა ანალიზში დაბეჭდვარებათი კომპიუტერული პროგრამების გამოყენება

სულ უფრო მეტი კომპიუტერული პროგრამა იქმნება ხარისხობრივი, ნარატიული მასალის ანალიზში დასახმარებლად. ამ წინადადებაში საკვანძო სიტყვა არის „დასახმარებლად“. კომპიუტერულ პროგრამას არ შეუძლია ანალიზის გაკეთება თქვენ ნაცვლად! ახალბედა მკვლევრებს უნდა ახსოვდეთ, რომ კომპიუტერს დამოუკიდებ-

ბლად არ შეუძლია არც ანალიზის წარმოება და არც მასალის ინდექსირება. მათი დანიშნულებაა, დაგეხმაროთ და ხელი შეუწყოს მკვლევარს დიდი რაოდენობით ტესტების დამუშავებაში ან მასალასთან სხვა სახით მუშაობაში. ინდექსირება, ერთსა და იმავე საკითხზე გამუდმებით მსჯელობა და მონაცემებიდან აზრის გამოტანა დაძაბული და შრომატევადი პროცესია, რომელსაც მკვლევარი თავიდან ბოლომდე აკონტროლებს. მაშინაც კი, როდესაც კომპიუტერს იყენებს, მკვლევარს მაინც უწევს ყველა ამ ეტაპის გავლა, კომპიუტერის მეშვეობით, მონაცემებისთვის ინდექსების მინიჭება, მას მერე, რაც გაეცნობა ყველა ინტერვიუს, სავსე ჩანაწერს, აუდიო- და ვიდეოჩანაწერს. კომპიუტერი ძალიან გვეხმარება და საგრძნობლად აჩქარებს იარლიყების მიკვრასა და წაკითხულ მასალასთან ხელახლა დაბრუნების შესაძლებლობას. მკვლევარებს ასევე უნდა ახსოვდეთ, რომ მათ თავად შეუძლიათ ბრძანების მიცემა და კომპიუტერის დაპროგრამება, რათა ხელახლა დაუბრუნდნენ მონაცემებს და დათვალონ მათთვის მოსახერხებელი მეთოდით; მანქანა თქვენგან დამოუკიდებლად ვერ გააკეთებს ამ სამუშაოს. კომპიუტერის დახმარებით თქვენ შეგიძლიათ გააუმჯობესოთ და გააფართოოთ ხარისხობრივი კვლევის ანალიზი, და თუ თქვენ არ ხართ დაკავშირებული კვლევით უნივერსიტეტთან, მაშინ, შესაძლოა, თქვენ ხელი მიგიწვდებოდეთ კომპიუტერულ პროგრამასთან და გამოიყენოთ ვინმეს დახმარება, რომ აგისწნათ კომპიუტერული პროგრამის გამოყენების წესები.

ხარისხობრივი ანალიზის კომპიუტერული პროგრამის კომპლექტში რომ გაერკვეთ, მოდით, გადავხედოთ ზოგიერთ ფაქტორს, რამაც შეიძლება თქვენს გადაწყვეტილებაზე გავლენა მოახდინოს:

- აკეთებთ თუ არა დიდი რაოდენობით მასალის ანალიზს (მაგალითად, 500 გვერდზე მეტ სავსე ჩანაწერებს და გაშიფრულ ინტერვიუებს)?

კვლევა მოქმედებაში, № 6-1 სია

მონაცემთა ანალიზის მეთოდები	
_____	ჩამოაყალიბეთ თემები.
_____	მოახდინეთ კვლევების, ინტერვიუებისა და კითხვარების ინდექსირება.
_____	გაანალიზეთ ინტერვიუ.
_____	დასვით საკვანძო შეკითხვები: ვინ, რა, სად, როდის, რატომ და როგორ?
_____	მოახდინეთ სკოლის ორგანიზაციული შესწავლა.
_____	გაანალიზეთ წინაპირობები და შედეგები.
_____	წარმოადგინეთ აღმოჩენები.
_____	განსაზღვრეთ, რა გამოგრჩათ.

- გაქვთ თუ არა პროგრამის და, ზოგადად, კომპიუტერის გამოსაყენებლად შესაბამისი ცოდნა?
- გაქვთ თუ არა პროგრამის შეძენის შესაძლებლობა, ან იცნობთ თუ არა ვინმეს, ვისაც ეს პროგრამა აქვს?
- დაგჭირდებათ თუ არა კონკრეტული ციტატების გამოყენება დიდი რაოდენობით მონაცემებიდან? (ადაპტირებულია ქრესველიდან, 2005, გვ. 234).

ოთხი ყველაზე გავრცელებული და პოპულარული ხარისხობრივი ანალიზის კომპიუტერული პროგრამის კომპლექტი არის: NVivo 2.0, The Ethnograph, HyperRESEARCH, და NUD*IST 6.

- NVivo 2.0 შექმნილია ხარისხობრივი მკვლევებისთვის, რომლებიც ამუშავებენ კომპლექსურ მონაცემებს (განსაკუთრებით მულტიმედია მონაცემებს). NVivo 2.0-ს შესახებ დამატებითი ინფორმაცია შეგიძლიათ იპოვოთ QSR International-ის ვებგვერდზე – <http://www.datasense.org>.
- The Ethnograph არის პროგრამა, რომელიც ეხმარება ხარისხობრივ მკვლევრებს ტექსტების საქალაქებთან მუშაობაში (ნებისმიერი ფორმატის), ასევე ეძებს, ინდექსირებს უკეთებს, აცალკევებს მკვლევრისთვის საინტერესო მასალას. The Ethnograph-ის შესახებ სრული ინფორმაცია შეგიძლიათ იხილოთ Qualis Research-ის ვებგვერდზე – <http://www.qualisresearch.com>
- HyperRESEARCH არის გაუმჯობესებული კომპიუტერული პროგრამა, რომელიც ხარისხობრივ მკვლევრებს შესაძლებლობას აძლევს, იმუშაონ ტექსტებზე, გრაფიკულ გამოსახულებებზე, აუდიო- და ვიდეომასალაზე, და მოახდინონ ინდექსირება და მონაცემთა მოძებნა. HyperRESEARCH-ის შესახებ დამატებითი ინფორმაცია შეგიძლიათ მიიღოთ ResearchWare-ის ვებგვერდზე – <http://www.researchware.com>
- **NUD*IST 6 (N6)** არის NUD*IST-ის ყველაზე ახალი ვერსია და საკმაოდ გამოსადეგი პროგრამაა მკვლევარი პედაგოგების ჯგუფისთვის, რომლებიც დიდი რაოდენობით მონაცემებს ამუშავებენ. N6-ის შესახებ დამატებითი ინფორმაცია შეგიძლიათ იხილოთ QSR International-ის ვებგვერდზე – <http://www.qsrecommerce.com/us/acatalog/> და DataSense-ის ვებგვერდზე – <http://www.datasense.org>.

მოდით, უფრო დეტალურად დავათვალიეროთ აქედან ერთ-ერთი პროგრამა, N6, რათა ვნახოთ, როგორ შეუძლია ამ პროგრამას, დაგეხმაროთ მონაცემთა ანალიზში. NUD*IST-ის (არანუმერიკული, არაორგანიზებული მონაცემების ინდექსის ძიება და თეორიული მსჯელობა) გამოშვებები მოიცავს N6-ს, რომელიც ხარისხობრივ მკვლევრებს აწვდის დახარისხების, ინდექსირებისა და დიდი რაოდენობით მონაცემების (საველე ჩანაწერები, ინტერვიუები, ღია დაბოლოების პასუხები) ძიების სისტემას. N6-1 ცხრილი გვაწვდის მონაცემთა ანალიზის მრავალ ელემენტს, მათ დანიშნულებას (მიზნის დაწერა), თანმხლებ პროცედურებს, რაც შეიძლება განხორციელდეს NUD*IST-ის გამოყენებით.

მას მერე, რაც ტექსტი ინდექსირებულია, N6 საშუალებას გვაძლევს, დავსვათ შეკითხვა, რომელიც მოიცავს ერთი ან მეტი კატეგორიის პასუხის მოძებნას. კომპიუტერული პროგრამა ამოწმებს ტექსტების ინდექსებს, თუმცა ამ შემთხვევაში ხარისხობრივმა მკვლევარმა თავად უნდა გამოიტანოს აზრი ძიების შედეგად მიღებული მასალიდან, მოძებნოს მაგალითები და წინააღმდეგობები და გადაწყვიტოს, როგორ გააგრძელოს ანალიზი. ამ ეტაპზე ხარისხობრივი მკვლევრები სშირად ასლებურად იაზრებენ თავდაპირველ მიკროძოებულ შეხედულებებს ან საკვლევ შეკითხვებს და შეიძლება თავიდან გადახედონ მონაცემებს, ან ხელახლა მოახდინონ მათი ინდექსირება. ასევე, სწორედ ამ ეტაპზე უჩნდება მკვლევარს კმაყოფილების შეგრძობა, რომ დიდი მოცულობის მონაცემები უკვე დალაგებულია, მარტივად გამოყენებადია და ახალ შეკითხვებზე პასუხის გასაცემადაც გამოდგება.

მოდით, განვიხილოთ ჰავაიში მოზარდთა ეთნიკურ იდენტობაზე (გრინი, 2002), უილიამ გრინის კვლევის მაგალითით, მონაცემების ინდექსირების დროს მკვლევრის მსჯელობის პროცესი. კვლევა მოიცავდა 40 გაშიფრულ ინტერვიუს და დაახლოებით 400-გვერდიან ტექსტს. თითოეული გაშიფრული ინტერვიუ თავიდანვე ინდექსირებულ იქნა თემატიკის მიხედვით. თუ მოსწავლის პასუხი ერთზე მეტ თემას ეხებოდა, ყველა პასუხს შესაბამისი კატეგორიის ინდექსი ენიჭებოდა. მაგალითად, ხშირად მოსწავლეებს უსვამდნენ შეკითხვას, როგორ აღიქვამდნენ თავიანთ სკოლაში ეთნიკურ საკითხებს, და პასუხები ზოგჯერ ერთდროულად სხვადასხვა საკითხს შეიცავდა. ასეთ შემთხვევაში ყველა აბზაცს შესაბამისი ინდექსი ენიჭებოდა.

თავდაპირველად ეს თემა დაყოფილი იყო ოჯახის, თანატოლების, სკოლის/საზოგადოების მასშტაბით განზოგადების, ეთნიკური ინდენტობის, ფასეულობების, პირადი ცვლილების, ჯგუფებს შორის ურთიერთობის, ეთნიკური ჯგუფების სტატუსის, შერეული ეთნიკურობის, განსხვავებული მოპყრობისა და სამომავლო გეგმების კატეგორიებად. თავდაპირველი კატეგორიების დახვეწასთან ერთად ახალი კატეგორიები აღმოცენდა მას შემდეგ, რაც გაშიფრული ინტერვიუების წაკითხვა და ინდექსირება მოხდა. ანალიზის დროს ცვლილებების შეტანისა და ხელახალი ინდექსირების პროცესში მკვლევარი უწყვეტად ავითარებდა და აფართოებდა აღმოჩენების შესახებ თეორიულ შეხედულებებს. ასეთი მაგალითი შეგვხვდა პირადი ფასეულობების შესახებ გამონათქვამების ინდექსირების დროს. ცხადი გახდა, რომ რესპონდენტების მიერ გაკეთებული შეკითხვები თემატურად ხშირად იყოფოდა რამდენიმე ქვეჯგუფად, მაგალითად: განათლების, ოჯახის, რელიგიის, სოციალურ, ეთნიკურ და პრინციპების კატეგორიებად. მონაცემთა თავდაპირველი წაკითხვისა და ინდექსირებიდან ორი კვირის შემდეგ მკვლევარმა თითოეული გაშიფრული ინტერვიუ მეორედ წაკითხა, რათა თავდაპირველი ინდექსირების თანმიმდევრულობაში/ლოგიკურობაში დარწმუნებულიყო და ინდექსები განეახლებინა, ან მოეხდინა კატეგორიების გაერთიანება. უფრო კონკრეტული კატეგორიებისთვის ინდექსების მინიჭებით შესაძლებელი გახდა მონაცემთა უფრო სრულყოფილი ანალიზის ჩატარება.

კატეგორიების მიხედვით მონაცემთა ინდექსირებამ შესაძლებელი გახადა მოსწავლეების ინტერვიუთა ქვეჯგუფებს შორის შედარებების განხორციელება. დემოგრაფიული ცვლადები მოიცავდა შემდეგ ნიშნებს: სქესს, სკოლას, შერეულ ეთნიკურობას, დაბადების ადგილს, ქალაქში ან სოფელში გატარებულ წლებს, ოჯახს (მშობლებს, ერთ მშობელს, ან სხვა). მაგალითად, ეთნიკური კუთვნილების შესახებ ინდექსირებული ყველა განცხადება დაიყო ქვეკატეგორიებად სკოლის, ასაკის, სქესის, შერეული ეთნიკურობისა და ჰავაიზე გატარებული წლების მიხედვით. ქვეჯგუფებს შორის არსებული მსგავსებებისა და სხვაობების საფუძველზე განისაზღვრა მოდელი.

როგორც ეს მაგალითი გვიჩვენებს, კომპიუტერული პროგრამა თქვენ მაგივრად მონაცემთა ანალიზს ვერ გააკეთებს, თუმცა იგი დაგეხმარებათ, დიდი რაოდენობით ნარატიული ტექსტიდან (მასალიდან) ამოკრიფოთ კატეგორიები. და ამის შემდეგ თქვენ მაინც ბევრნაირი გადაწყვეტილების მიღება მოგიხდებათ, მაგალითად, როგორ მოახდინოთ მონაცემთა ინდექსირება; თქვენ ასევე მოგიხდებათ, ხელახლა დაუბრუნდეთ მონაცემებს და დარწმუნდეთ, რომ კომპიუტერს „შეცდომა არ დაუშვია“! (ეს დაახლოებით იმას ჰგავს, როდესაც კალკულატორის მიერ გამოყვანილი ამოცანის შედეგის გადამოწმებას ახდენთ. საჭიროა კი შედეგის გადამოწმება?).

№6-1 ცხრილი. მონაცემთა ანალიზის შემადგენელი ნაწილები, მიზნების დაწერა და NUD*IST-ის მუშაობის პროცესი.

მონაცემთა ანალიზის შემადგენელი ნაწილები:	მიზნის დაწერა	NUD*IST-ის მუშაობის პროცესი
ანალიზისთვის შექმენით ნიმუში.	ჩამოაყალიბეთ მონაცემთა ანალიზის გეგმის ვიზუალური გამოსახულება.	შექმენით ანალიზის საფეხურებიანი ხე და მასზე მოათავსეთ მონაცემები.
დაასათაურეთ ხელნაწერი მთავარი თემების მიხედვით.	მონაწილეთა სიტყვებით ჩამოაყალიბეთ კვლევის ოთხი ან ხუთი ძირითადი თემა.	შექმენით საკვანძო გრაფა თითოეული სათაურისთვის და მასში ჩასვით შესაბამისი ტექსტი.
დაასათაურეთ ხელნაწერი.	მონაწილეთა სიტყვებით გადმოეცით სათაური, რათა მოხსენება ნამდვილი იყოს და მკითხველის ყურადღება მიიზიდოს.	შექმენით საკვანძო გრაფები ტექსტში აღმოჩენილი მოკლე ფრაზებისთვის; ტექსტის ანალიზისთვის აღნიშნულ გრაფებში შეიყვანეთ ალტერნატიული სათაურები.
ხელნაწერში შეიყვანეთ ციტატები.	განსაზღვრეთ კარგი ციტატები, რომლებიც თემას კარგად აღწერს, განმარტავს და ა.შ.	შექმენით ერთი მთავარი საკვანძო გრაფა და ყველა საინტერესო ციტატა მოათავსეთ მასში; შექმენით ციტატებისთვის საკვანძო გრაფები თითოეული თემის ან ინფორმაციის ქვემოთ.
კვლევა გადმოეცით მონაწილეთა სიტყვებით.	იპოვეთ ყველაზე ხშირად გამოყენებული სიტყვები და ფრაზები და მათ მიხედვით ჩამოაყალიბეთ თემები.	გამოიყენეთ სიტყვის, სიმბოლოს ან მოდელის ძიება და მოათავსეთ შინაარსი საკვანძო გრაფაში; მოათავსეთ ტექსტი სიტყვის (ან ფრაზის) ირგვლივ, რათა სიტყვის (ან ფრაზის) კონტექსტი დაინახოთ.
შექმენით შედარების ცხრილი.	შეადარეთ ინფორმაციის კატეგორიები.	გამოიყენეთ პროგრამის გამოსახულებითი მატრიცა.
ანალიზში აჩვენეთ აბსტრაქციის დონეები.	წარმოადგინეთ ანალიზში კატეგორიების ვიზუალური გამოსახულება.	წარმოადგინეთ ხის დიაგრამა.
განიხილეთ მეტაფორები.	იპოვეთ ტექსტი, სადაც მეტაფორები და დააჯგუფეთ კატეგორიებად.	შექმენით ერთი საკვანძო გრაფა მეტაფორებისთვის; გრაფებში ჩასვით ტექსტები სხვადასხვა ტიპის მეტაფორების მიხედვით.

წყარო: ვ. ქრესველი, ხარისხობრივი გამოძიებისა და კვლევის მოდელი: ხუთ ტრადიციას შორის არჩევა, გვ.162, საავტორო უფლებები დაცულია Sage Publications, Inc.-ის მიერ, ვ 1998. ხელახლა გამოცემა Sage Publications, Inc.-ის მიერ

მონაცემთა განმარტების მეთოდები

თქვენ შეიძლება ფიქრობდეთ, რა საჭიროა განმარტება, განსაკუთრებით მაშინ, როდესაც იგი მოიცავს რისკს და ვარაუდების გაკეთებას, რაშიც შეიძლება შეცდომთა კიდევ. ვოლკოტის (1994) თანახმად, ხარისხობრივ (სამოქმედო) კვლევას უნდა შეეძლოს „განმარტებითი მეთოდის რისკებისა და გამოწვევების“ მიღება, რადგან მხოლოდ ასე შეგვიძლია, „სხვებს დავანახვით (და საკუთარი თავიც დავარწმუნოთ), რომ მიუხედავად გაურკვეველი წარმოშობისა, ჩვენი სამუშაო და შედეგები არის სოციალურად ღირებული“ (გვ. 258). სხვა სიტყვებით რომ ვთქვათ, ვოლკოტი ამტკიცებს განმარტების საჭიროებას, რადგან მკვლევარი პედაგოგის განმარტებას მნიშვნელობა აქვს მოსწავლეების ცხოვრებისთვის. გარდა ამისა, განმარტების პროცესი მნიშვნელოვანია, რადგან მას შეუძლია ეჭვის ქვეშ დააყენოს ფაქტების მიმართ პედაგოგის წარმოდგენა და რწმენა.

მონაცემთა განმარტების მეთოდების სია, რომელიც ქვემოთ არის მოცემული, ადაპტირებულია ვოლკოტიდან (1994, გვ. 39-46) და სტრინგერიდან (1996, გვ. 87-96), თუმცა გადაჯგუფდა სპეციალურად მკვლევარი პედაგოგებისთვის.

ბააფართოეთ ანალიზი

მონაცემთა განმარტების ყველაზე ნაკლებად ხარისხიანი მეთოდი მონაცემთა ანალიზის გაფართოებას ითვალისწინებს, რაც კვლევის ირგვლივ შეკითხვების დასმასა და ისეთი დასკვნებისთვის ყურადღების მიქცევას გულისხმობს, რასაც დიდი ძალისხმევა არ სჭირდება. როგორც ვოლკოტი (1994) აღნიშნავს, „ეს არის საშუალებაზე ყურადღების მიქცევის, ვიდრე ასეთი საშუალების გამოძებნის, მეთოდი“ (გვ. 40, კურსივები გამოყენებულია). მაგალითად, „სანამ გაირკვევა, რომ მოზარდთა თეატრის იმპროვიზაცია დადებით გავლენას ახდენს მაყურებელთა ჩართულობაზე, ეს მიდგომა მრავალ შეკითხვას წარმოშობს.“ ქეთი მითჩელის მოზარდთა თეატრის დასის მიერ იმპროვიზაციის გამოყენების მაგალითით (იხილეთ მე-2 თავი), მონაცემთა ანალიზი შეიძლება გაფართოვდეს ჩარევის შესახებ კითხვების წამოყენების გზით, რაც კვლევაში თავიდან არ იყო გათვალისწინებული, მაგრამ შეიძლება საფუძველი დაუდოს სამოქმედო კვლევის შემდგომ ციკლს.

ამის მსგავსად, ჰაილენდ-პარკის საშუალო სკოლის მოკლე ისტორიაში კვლევის დროს წამოიჭრა შემდეგი შეკითხვები: ასობით და რიცხვებით შეფასების სისტემის სრული გაუქმება არის თუ არა ნიშნების წერაზე ყურადღების შემცირების საუკეთესო საშუალება? არსებობს თუ არა ნიშნების წერაზე ყურადღების შემცირების ისეთი მეთოდი, რომელიც პედაგოგისგან ნაკლები წერილობითი სამუშაოს შესრულებას მოითხოვს? რა როლი უნდა შეასრულონ მოსწავლეებმა საკუთარი თავისთვის ნიშნების დაწერის პროცესში? როგორ შეიძლება ნიშნებზე ნაკლები ყურადღება გავამახვილოთ, მაშინ როდესაც პედაგოგები კვლავ ინარჩუნებენ მოსწავლეების შეფასების კონკრეტულ კრიტერიუმებს?

ალმოჩინები და აკავშირებთ პირად გამოცდილებასთან

სამოქმედო კვლევა პირადი საქმეა და ამიტომ მართებულია, მოვანდინოთ ჩვენი განმარტების პერსონიფიკირება. მაგალითად, ალმოჩინების წარმოდგენისას შემდეგი სახის შესავლის გაკეთება შეგიძლიათ: „კვლევა ვაწარმოე ჩემს გამოცდილებაზე

დაყრდნობით, შემდეგნაირად გადავწყვიტე.“ გახსოვდეთ, თქვენ ყველაზე უკეთ იცნობთ თქვენს კვლევას; ყველაფერს რომ თავი დავანებოთ, კვლევა თქვენს კლასში ან სკოლაში ჩატარდა და ყურადღება გამახვილებული იყო თქვენს მოსწავლეებზე. თქვენ ყველანაირ სიტუაციაში მოხვედრილხართ ამ პროცესის განმავლობაში, ცდილობდით, ამოგეხსნათ წინააღმდეგობები, რომლებიც წარმოიქმნებოდა მაშინ, როდესაც გეგონათ, რომ ყველაფერი ცხადზე ცხადი იყო. გაუზიარეთ თქვენი განმარტებები კლასის, სკოლის, სწავლების შესახებ შექნილ ცოდნაზე დაყრდნობით. მაგალითად, დებორა საუთი (I თავი) იმედგაცრუებული იყო არამოტივირებულ მოსწავლეებთან მუშაობისა და უნარების სწავლების უშედეგობის გამო. როდესაც დადგა შეკითხვის – „და ამით რა?“ – წინაშე, მან საკუთარი განმარტება დააფუძნა არა მხოლოდ მონაცემთა ანალიზზე (ტესტების ნიშნები, კვლევები, ინტერვიუები და დაკვირვებები), არამედ მოზარდთა არასათანადო ქცევის შესახებ საკუთარ მოგონებებსა და ემოციებზე, რაც განმარტების საკმაოდ ძლიერი საშუალებაა.

რჩევისთვის მიმართეთ „კრიტიკულად“ განწყობილ მეგობრებს

თუ თქვენ გიძნელდებათ განმარტების გაკეთება, ენდეთ თქვენს ერთგულ კოლეგებს, რადგან მათ შეუძლიათ, თვალი აგახილონ ისეთ დეტალებზე, რომლებიც თქვენთვის შეუძინეველი დარჩა იმის გამო, რომ ღრმად ჩაფლული იყავით სამუშაოში. შესთავაზეთ თქვენი ანგარიში კოლეგებს და სთხოვეთ მათ, გაგიზიარონ თავიანთი განმარტებები. მაგალითად, ჰაილენდ-პარკის საშუალო სკოლის მასწავლებელთა ჯგუფი ალმოაჩენს, რომ მათი განმარტება შეივსო მრავალი მოსაზრებით, რაც თანამშრომლობის შედეგად მიიღეს. გახსოვდეთ, რომ ეს კოლეგები შეიძლება იყვნენ ადამიანები, რომელთაც შეიძლება არასდროს შეხვედრიხართ პირისპირ, მაგრამ რომლებთანაც სამოქმედო კვლევის შესახებ ინტერნეტის საშუალებით გისაუბრიათ. ასევე, თქვენ შეგიძლიათ სთხოვოთ იმ პირებს, რომლებიც ინფორმაციას გაწვდიან (მოსწავლეებს, მშობლებს, პედაგოგებს და ადმინისტრატორებს), გაგიზიარონ თავიანთი აზრი.

თუმცა ფრთხილად იყავით! რაც უფრო მეტი აზრისა და შეხედულების მიღებას მოინდომებთ, მით უფრო მეტს მიიღებთ, ვიდრე ელოდით და სწორად ის პირები, რომლებიც საკუთარ შეხედულებებს გთავაზობენ, ელიან, რომ მათი რჩევა აუცილებლად გაზიარებული იქნება! დროთა განმავლობაში თქვენ შეგეძლება იმ პირთა განსაზღვრა, რომელთაც შეიძლება ენდოთ, ესენი იქნებიან მოაზროვნე კოლეგები, რომლებიც უნაგაროდ იტვირთებენ კრიტიკული მეგობრის როლს. დაუთმეთ დრო ასეთი ურთიერთობების ჩამოყალიბებას და მიიღეთ მისგან სარგებელი. მაგალითად, როდესაც დებორა საუთმა მონაცემთა ანალიზიდან და განმარტებიდან დაასკვნა, რომ მისი უნარების გაკვეთილები იყო დაბალი მოტივაციის გამომწვევი „მიზეზი“, მის სამოქმედო კვლევის კლასში კრიტიკულად განწყობილმა მეგობრებმა შესთავაზეს ალტერნატიული განმარტებები. დებორასთვის კრიტიკულად განწყობილი მეგობრების მიერ შემოთავაზებული უკუკავშირით მიღებული სარგებელი „ჩარევის“ შეცვლის გადაწყვეტილებით გამოიხატებოდა, რაც მიჩნეული იყო „არამოტივირებული მოსწავლეების“ პრობლემის „მოგვარების“ გზად.

ალმოჩინების კონტაქტუალური ლიტერატურაში

ლიტერატურის მიმოხილვის დროს გარე წყაროების აღმოჩენა დაეხმარება მკვლევარ პედაგოგს, გაამყაროს თავისი აღმოჩენები. ვოლკოტი (1994) სთავაზობს ხარისხობრივ

(სამოქმედო) მკვლევარებს „გამოიყენონ გარე ავტორიტეტული წყაროები. ხშირად ამის გაკეთება შეიძლება რომელიმე სფეროში ცნობილ თეორიებზე, ან გადაჯგუფებულ კლასიკურ ნაშრომებზე მითითებით“ (გვ. 34). ამით მკვლევარ პედაგოგს შესაძლებლობა ეძლევა, კოლეგებს გაუზიაროს გარკვეული პრიორიტეტული სფეროს შესახებ არსებული ინფორმაცია და აღიარებულ იქნეს მკვლევარი პედაგოგის უნიკალური ღვაწლი საკითხის შესახებ ცნობიერების ამაღლებაში.

მივუბრუნდეთ თეორიას

თავდაპირველად მინდა წარმოგიდგინოთ თეორიის მოკრძალებული განსაზღვრება: „ანალიტიკურ და განმარტებით შეხედულებათა სისტემა, რაც მკვლევარს ესმარება გაიგოს, რა ხდება იმ სოციალურ გარემოში, რომელსაც სწავლობს“ (მილსი, 1993, გვ. 103). თეორიას რამდენიმე მნიშვნელოვანი ფუნქცია აქვს მკვლევარი პედაგოგებისთვის. პირველ რიგში, თეორია მკვლევარ პედაგოგებს აძლევს საშუალებას, დააკავშირონ მათი ნაშრომი უფრო ფართო მოვლენებთან. ვოლკოტის (1994) აზრით, „განმარტების ერთ-ერთი დანიშნულება არის საკითხის შემოწმება კონკურენტული თეორიების გამოყენებით და გამარჯვებულის გამოცხადება, ან, რაც უფრო ხშირად ხდება, ეკლექტიკური მიდგომის არჩევა“ (გვ.43); მეორე მხრივ, „თეორია საშუალებას აძლევს მკვლევარს, ეძებოს აბსტრაქციის საინტერესო დონეები და გასცდეს მხოლოდ აღწერილობით ანგარიშს“ (მილსი, 1993, გვ.115). აბსტრაქციის ასეთი დონე „საშუალებას გვაძლევს, მივაწვდინოთ ჩვენი აღწერილობითი სამუშაოს არსი ჩვენს კოლეგებს კვლევით შეკრებებზე“ (მილსი, 1993, გვ. 115). და ბოლოს, თეორიის წყალობით, ჩვენ ვიგებთ ახსნას ან არსს და მნიშვნელობას იმ სამუშაოსას, რომელსაც ვასრულებთ. როგორც პედაგოგებზე, ჩვენზე გავლენა მოუხდენია თეორიების შესწავლას, რაც მუშაობაში გვიწყობს ხელს. თეორიების გაზიარება დაგეხმარებათ, ჩასწვდეთ მონაცემთა არსს.

მაგალითად, ბილაბონგის დაწყებით სკოლაში მოსწავლეების მიერ მათემატიკის სწავლის გასაუმჯობესებლად ტექნოლოგიის გამოყენების შესახებ ქლემ ანისის ისტორიაზე (მე-5 თავი) გავლენა მოახდინა თეორიამ – „როგორ სწავლობენ მოსწავლეები მათემატიკას უფრო უკეთესად“. ზოგიერთი თეორიიდან ჩანს, როგორ იყენებდნენ მოსწავლეები მათემატიკურ თამაშებს და როგორ იყო კალკულატორის გამოყენება შეზღუდული, კომპიუტერიდან კალკულატორის ფუნქციის ამოღებით. მოკლე ისტორიის თანახმად, სხვა თეორიებში ახსნილია, როგორ სწავლობენ მოსწავლეები მათემატიკას უკეთ, ბილაბონგის დაწყებით სკოლაში დამკვიდრებული მექანიკური დაზეპირების თეორიის ეფექტურობის ეჭვქვეშ დაყენებით.

იცოდეთ, როდის თქვათ „როდის“!

დასასრულს, თუ თავს არ გრძობთ კომფორტულად თქვენი განმარტებების გაზიარებისას, მაშინ არც გაუზიაროთ. დაკმაყოფილდით შემოთავაზებებით იმის თაობაზე, თუ რა უნდა გაკეთდეს შემდეგ ეტაპზე და ეს გამოიყენეთ სამოქმედო კვლევის შემდეგი ციკლის დასაწყებად. ახლებურად ჩამოაყალიბეთ პრობლემა და ახსენით, რისკენ მიმართავთ თქვენს ძალისხმევას, რათა გააუმჯობესოთ საკვლევი საგნის შესახებ ცოდნა. ვოლკოტი (1994) გვაფრთხილებს, რომ „მარტივი განმარტების ძიებაში წყალში არ ჩაყაროთ თქვენ მიერ შესრულებული სამუშაო,“ (გვ. 41). (იხილეთ კვლევა მოქმედებაში, №6–2 სია, მონაცემთა განმარტების მეთოდების სია).

თქვენი განმარტებები გაუზიარეთ ჭკვიანურად

როგორც პედაგოგები, ჩვენ ყველა როდესმე მოვქცეულვართ „ახირებების“, „მიმდინარეობების“, „მოდის“ და ასე შემდეგ გავლენის ქვეშ. ბევრმა ჩვენგანმა შეიძლება თავი შეიკავოს სიახლის, ცვლილების მიღებისაგან, რაც სკოლაში გვხვდება. ამ დროს ჩვენ საკუთარ თავს გაცვეთილი სიტყვებით ვაწყნარებთ: „ესეც ჩაივლის!“ თუ, როგორც პროფესიონალი პედაგოგები, შევეცდებით, სამოქმედო კვლევის აღმოჩენები გამოვიყენოთ მხოლოდ და მხოლოდ იმისთვის, რომ ჩვენი შესვდულებები კიდევ უფრო განვამტკიცოთ, მაშინ ძალიან ვრისკავთ – შეიძლება კოლეგებთან გაუცხოება გამოვიწვიოთ. შეეცადეთ, არ იყოთ ფანატიკოსი თქვენს განმარტებებში, რაც შეიძლება მჭიდროდ დააკავშიროთ განმარტებები თქვენს მასალასა და ანალიზთან და გაუზიარეთ ახალაღმოჩენილი იდეები კოლეგებს, სათანადო ფორმით.

კვლევა მოქმედებაში, №2 სია

მონაცემთა განმარტების მეთოდები

- ___ გააფართოეთ ანალიზი კითხვების წამოჭრით.
- ___ დაუკავშირეთ აღმოჩენები პირად გამოცდილებას.
- ___ მიმართეთ კრიტიკულად განწყობილ მეგობრებს რჩევისთვის.
- ___ მოახდინეთ აღმოჩენების ლიტერატურაში კონტექსტუალიზება.
- ___ მიუბრუნდით თეორიას.

დასკვნა

წინამდებარე თავში შემოთავაზებულია კონცეფციების განმარტება და მონაცემთა ანალიზისა და განმარტების მეთოდები. **მონაცემთა ანალიზი** ტარდება მაშინ, როდესაც მკვლევარს სურს, შეაჯამოს და წარმოადგინოს მონაცემები, რომლებიც შეაგროვა სარწმუნო, ზუსტი, სანდო, სწორი და მართალი გზით. მკვლევრები განმარტავენ მონაცემებს, რათა გაიგონ კვლევის აღმოჩენების მნიშვნელობა და უპასუხონ შეკითხვას: „და ამით რა?“

მონაცემთა ანალიზის მეთოდები მოიცავს თემების იდენტიფიცირებას; კვლევის ინტერვიუებისა და კითხვარების ინდექსირებას; საკვანძო შეკითხვების დასმას; ორგანიზაციის მიმოხილვას; კონცეპტუალური რუკის შემუშავებას; წინაპირობებისა და შედეგის ანალიზს; და აღმოჩენების წარმოდგენას.

მონაცემთა განმარტების მეთოდი მოიცავს ანალიზის გაფართოებას კითხვების წამოჭრის გზით, აღმოჩენების პირად გამოცდილებასთან დაკავშირებას, კრიტიკულად განწყობილი მეგობრებისგან რჩევის მიღებას, აღმოჩენების ლიტერატურაში კონტექსტუალიზებასა და თეორიასთან მიბრუნებას.

სამომავლო მსჯელობისთვის

1. როგორ მოახდენთ იმ თითოეული წყაროს ანალიზს, რომლებიც მონაცემთა შეროვების გეგმაში მიუთითებთ? გახსოვდეთ: არ შეაგროვოთ მონაცემები, როდესაც არ იცით, რაში გამოიყენებთ მათ.
2. რა სხვაობაა მონაცემთა ანალიზისა და მონაცემთა განმარტებას შორის?

მოქმედების დაგეგმვა საგანმანათლებლო ცვლილებისთვის

წინამდებარე თავში განხილულია მოქმედების დაგეგმვის სხვადასხვა საფეხური, რაც მკვლევარ პედაგოგს, სამოქმედო კვლევის შედეგად შექმნილ ცოდნაზე დაყრდნობით, დადებითი საგანმანათლებლო ცვლილების გატარების შესაძლებლობას აძლევს. მოქმედების დაგეგმვის ძირითადი მიზანია, პასუხი გასცეს შეკითხვას – „რას ეფუძნება ცოდნა, რომელიც კვლევის შედეგად მივიღე და ახლა როგორ უნდა მოვიქცე?“

წარმოდგენილი მოქმედების საფეხურების ცხრილი მკვლევარ პედაგოგს მოქმედების დაგეგმვის პროცესში მიმართულებას მისცემს. ცხრილში მოცემულია: კვლევის აღმოჩენები, რეკომენდებული მოქმედება, რაც მიმართულია აღმოჩენებზე, ვინ არის პასუხისმგებელი კონკრეტული მოქმედებისთვის, კვლევის აღმოჩენების შესახებ ვისი ინფორმირება ან ვისთან კონსულტაციაა საჭირო და თანმდევი მოქმედება, თუ როგორ განვახორციელოთ მონაცემთა შეგროვებისას თქვენი მოქმედების შედეგების მონიტორინგი, მოქმედებისა და მონიტორინგის გრაფიკი, და ნებისმიერი რესურსი, რაც დაგჭირდებათ მოქმედების განსახორციელებლად. მოქმედების ცხრილში თავისუფალი ადგილები დატოვებულია, რათა პირადი შეხედულებისამებრ შეაქსოთ.

და ბოლოს, წინამდებარე თავში განხილულია გამოწვევებისა და სირთულეების ფონზე მოქმედების დაგეგმვა და ის გარემოებები, რომელთა ფონზეც სამოქმედო კვლევა და შემდეგ საგანმანათლებლო ცვლილება მიმდინარეობს.

წინამდებარე თავის წაკითხვის შემდეგ უნდა შეგეძლოს:

1. მოქმედების ცხრილის საფეხურების მიხედვით სამოქმედო გეგმის დასრულება.
2. წარმოდგენა გქონდეთ იმ გამოწვევების შესახებ, რასაც მკვლევარი მოქმედების დაგეგმვის პროცესში აწყდება.
3. იცოდეთ, რა გარემოებები უწყობს ხელს სკოლაში საგანმანათლებლო ცვლილების გატარებას.

დაშვების კრიტერიუმების განხილვა

ჯეკ რესტონი

ეს მოკლე ამბავი მოგვითხრობს დაწყებითი სკოლის დირექტორზე, რომელმაც თავისი სკოლის პედაგოგებისთვის სამოქმედო კვლევის მოდელი შეიმუშავა. იმ დროისთვის ბევრი პედაგოგი ისედაც ჩართული იყო საკუთარი სამოქმედო კვლევის პროექტის განხორციელებაში. ჯეკის ისტორია იმით არის საინტერესო, რომ მასში ნაჩვენებია სკოლის დირექტორის დიდი სურვილი თავის მიერ შემუშავებული პოლიტიკის შედეგების გამოკვლევისა. თავში ასევე ნაჩვენებია ჯეკის მცდელობა, გადაეწყვიტა ბევრი პედაგოგისა და დირექტორისათვის კარგად ნაცნობი პრობლემები, როგორებიც არის ბავშვების სკოლაში შენარჩუნება და განათლების მიღების საჭიროება. გამოკვლევის შედეგად შემუშავდა სამოქმედო გეგმა, რომლის მიზანი ოლქის მასშტაბით გაცდენებთან დაკავშირებული პოლიტიკის შეცვლა იყო.

მე ამირჩიეს ადმინისტრატორების კომიტეტში, რათა მოსწავლეთა გაცდენებთან დაკავშირებით უკვე არსებული პოლიტიკა შემესწავლა. კომიტეტის მიზანი იყო, შეგვემუშავებინა გაცდენებთან დაკავშირებით ახალი პოლიტიკა, რის შემდგომაც მოხდა ახალი პოლიტიკისა და პროცედურის მიღება. პროცესის მიმდინარეობისას მე დავინახე გაცდენების პრობლემის უფრო ღრმად შესწავლის საჭიროება და ამ მიზნით ჩემი სამოქმედო კვლევის საგნად შევარჩიე მოსწავლეებში გაცდენების საკითხი.

სამოქმედო კვლევას ვაწარმოებდი ბოლო ხუთი წლის განმავლობაში. იგი დავიწყე სკოლაში დასწრების ხარისხის შესწავლით. მონაცემებმა დასწრების ხარისხში მცირე ან საერთოდ ცვლილების არარსებობა მიჩვენა. მე შეეშფოთდი, რადგან მონაცემები შევადარე იმ ფულად სახსრებთან, რაც დახარჯული იყო დასწრების სტიმულირებისა და მოსწავლეებში მოტივაციის გაზრდისთვის და ნათლად დავინახე, რომ დასწრების სტიმულირებისთვის დახარჯული ფული არავითარ გავლენას არ ახდენდა დასწრების ხარისხზე. მე ვიფიქრე ჩემს სამუშაო მაგიდასთან და ვფიქრობდი ყველა ჩემს წარსულ და მიმდინარე მცდელობებზე. ნათელი იყო, რომ გაცდენების საკითხით აღფრთოვანებული არ ვიყავი. და მივხვდი, რომ სერიოზულად არასდროს დავფიქრებულვარ მიზეზებზე და არ გამომიკვლევია, რა იყო გაცდენების თავიდან აცილების საუკეთესო საშუალებები. ერთი რამ ზუსტად ვიცოდი: ცხოვრებაში წარმატების მისაღწევად საჭირო იყო სერიოზული განათლება და ცოდნა.

დარწმუნებული ვიყავი, რომ თითოეული გაცდენა მოსწავლისთვის საზიანო იყო. ასევე დარწმუნებული ვიყავი, რომ გაცდენები სკოლაში მოსწავლის წარუმატებლობასთან იყო დაკავშირებული.

დასაწყისისთვის სამი კითხვა დავსვი:

1. მოსწავლეების რომელი ნიშან-თვისებები ასოცირდება გაცდენებთან?
2. როგორ აისახება მოსწავლეების გაცდენები მომავალზე?
3. რა ეფექტური მეთოდები არსებობს მოსწავლეებში გაცდენების თავიდან ასაცილებლად?

შევისწავლე მიმდინარე კვლევები, ლიტერატურა და ადგილობრივი და ეროვნული მონაცემები, ჩატარებული გამოკითხვები და ინტერვიუები. აღმოვაჩინე, რომ გაცდენები მჭიდრო კავშირში იყო სკოლისთვის თავის დანებებასთან, სწავლაში წარუმატებლობასთან და სამართალდარღვევებთან. მე გავეცანი ჩვენი სკოლის მოსწავლეებისა და მშობლების მოსაზრებას სკოლისა და გაცდენების ურთიერთკავშირის შესახებ და გულწრფელად ვერ გავიგე იმ ოჯახების აზროვნების ლოგიკა, ვისი შვილებიც ხშირად აცდენდნენ სკოლას. შესაბამისად, ჩავატარე მოსწავლეებისა და მშობლების მასობრივი გამოკითხვა 4 დღის განმავლობაში. გამოკითხვის შედეგად მივიღე მასალა, რომელიც მაძლევდა ინფორმაციას ისეთ საკითხებზე, როგორებიცაა: პატივისცემა მოსწავლეების მხრიდან, სკოლაში დაცულობის საკითხი, კონფლიქტის მოგვარება, დისციპლინა, სკოლის წესები, ღირსების გრძნობა და

გაკვეთილები. გარდა ამისა, გამოკითხვის შედეგად მოვიპოვე მასალა ცვალებადობის ხარისხზე, მონა-ლისებობასა და მშობლების განათლების დონეზე. ოჯახთა ვინაობა ანონიმურად დავტოვეთ. ამის ნაცვლად მონაცემებს მივანიჭეთ „რისკის ქვეშ მყოფი“ ან „რისკის ქვეშ არმყოფი“ კოდები.

გამოკითხვის შედეგად მასალის შეგროვება სამ საფეხურად დავყავი. პირველ რიგში, სკოლის მოსწავლეთა თითოეულ ოჯახს გაეგზავნა ელექტრონული შეტყობინება. გამოკითხვა განხორციელდა მოსწავლეთა სახლებში კვირა დღეს. შეესებოდა კითხვარები სკოლაში დაბრუნდა ორშაბათს, დილის 9:00 საათზე; მეორე საფეხური – სკოლაში თითოეული მოსწავლე გამოკითხული იყო თავის საკლასო ოთახში ორშაბათს, დილის 9:00 საათზე; მესამე საფეხური – შერჩეულ მშობლებსა და მოსწავლეებს ჩაუტარდათ ინტერვიუ ორშაბათსა და სამშაბათს, რათა მიგველო საჭირო მონაცემები.

მეზობელი უნივერსიტეტიდან სტუდენტმა პედაგოგმა და ადგილობრივმა პედაგოგებმა, რომელთაც სამოქმედო კვლევის გამოცდილება ჰქონდათ, ინტერვიუებზე ჩაუტარეს შერჩეულ მოსწავლეებსა და მშობლებს. ინტერვიუს ჩამორთმევა ტელეფონის მეშვეობით ან პირისპირ შეხვედრის დროს ხდებოდა. შევადგინე ყველა მასალა და შევეცადე, ჩემს სკოლაში რისკგუფებში მყოფი მოსწავლეებისა და მათი მშობლების უკეთ გაგებას. აღმოვაჩინე, რომ ამ ადამიანებს შეძლევი შეხედულება ჰქონდათ:

- სხვა მოსწავლეები მათ პატივს არ სცემენ.
- ისინი არ იყენებენ კონფლიქტის მოგვარების უნარებს.
- სკოლაში მოზარდები არ არიან დისციპლინირებული.
- სკოლის წესები უსამართლოა.
- არის ამ ჯგუფისთვის დამახასიათებელი ყოფაქცევის პრობლემა.
- რისკგუფში მყოფი მოსწავლეები ცუდად სწავლობენ.
- რისკგუფში მყოფი მოსწავლეები არ არიან მოტივირებული პრიზის ან სერტიფიკატის გადაცემით.

წარმოდგენილმა ინფორმაციამ სკოლაში დასწრების გაუმჯობესებასთან დაკავშირებით ჩვენი მიდგომის

შეცვლა გამოიწვია. პირველ ყოვლისა, ჩვენ შევწყვიტეთ დიდი რაოდენობით ფინანსების ჯილდოება და ნახატებზე ხარჯვა. მიუხედავად იმისა, რომ ეს ძალიან სასიამოვნო საჩუქარია მოსწავლეებისთვის, მათ არ შეუძლიათ გაცდენების სიტუაციის გაუმჯობესება; მეორე მხრივ, ჩვენ გავაცნობიერეთ, რომ დასჯითი ღონისძიებები არავითარ შედეგს არ გვაძლევდა დასწრების გაუმჯობესების თვალსაზრისით. ამის საფუძველზე დავასკვნით, რომ ის მოსწავლეები, რომლებიც სწავლაში წარმატებული იყვნენ, სავარაუდოდ, გაკვეთილებსაც რეგულარულად ესწრებოდნენ.

ჩვენ ყურადღება გადავიტანეთ სკოლაში მოსწავლეების წარმატებაზე, როგორც სწავლაში, ისე ემოციური თვალსაზრისით. ამაში იგულისხმება: მოსწავლის/მშობლის/პედაგოგის/დირექტორის კონტრაქტის გამოყენება, ყოველდღიური პროგრამები მოსწავლეებისთვის, მოსწავლეების ინდივიდუალური შეხვედრები დირექტორთან ყოველ 14 დღეში ნიშნებისა და ქცევის განსახილველად, სწავლის პრობლემის მქონე მოსწავლეების შეფასება, სწავლის მეთოდების გაუმჯობესება და სასწავლო პროგრამის გადახალისება, მეტი ყურადღების დათმობა მოსწავლეებში საკუთარი თავის პატივისცემის გაძლიერებისათვის.

დასასრულს, აღმოვაჩინე, რომ ქვემოთ ჩამოთვლილი გარემოებები იმოქმედებდა მოსწავლეებში გაცდენების საკითხის მოგვარებაზე:

1. მოსწავლეები სკოლაში წარმატებულნი უნდა იყვნენ.
2. მოსწავლეს სკოლასთან კავშირი უნდა ჰქონდეს.
3. მოსწავლეებს სჭირდებათ სკოლაში თანატოლებსა და მოზარდებთან მეგობრული ურთიერთობები.
4. მოსწავლეებს სჭირდებათ ისეთი უნარების განვითარება, რაც დაეხმარებათ ყოველდღიური პრობლემების დაძლევაში.
5. სკოლამ ოჯახებთან უნდა დაამყაროს მჭიდრო ურთიერთობა.

ამ აღმოჩენებზე დაყრდნობით, პედაგოგებთან და მშობლებთან ვიმუშავე, რათა მოსწავლეები, მშობლები, პედაგოგები და საზოგადოება გაერთიანებულიყო გაცდენებთან ბრძოლის საქმეში.

ქართ ლევის წინასწარმეტყველურ გამონათქვამს – „არ არის მოქმედება კვლევის გარეშე, არ არის კვლევა მოქმედების გარეშე“ (ციტირებულია ადელმანში, 1993, გვ. 8) – რომ დავესესხოთ, წინამდებარე თავში განხილულია, თუ როგორ შეუძლია მკვლევარ პედაგოგს, დარწმუნდეს, რომ მოქმედება მისი სამოქმედო კვლევის ბუნებრივი შედეგია. მოქმედების გარეშე ჩვენ მხოლოდ იმის გაკეთება შეგვიძლია, რომ არაფერი არ გავაკეთოთ; რა შეიძლება ვუწოდოთ საკუთარი კეთილდღეობისთვის ვინმეზე კვლევის ჩატარებას. თუმცა ჩვენი ჯილდო ამ პროცესში იქნება ჩვენი ბავშვების განათლების გაუმჯობესებისთვის ჩვენ მიერ განხორციელებული მოქმედება; სწორედ მოქმედებისკენ არის მიმართული სამოქმედო კვლევა.

ჯეკ რესტონის ისტორიაში ჩვენ ვნახეთ დირექტორი და სკოლის საზოგადოების წარმომადგენლები (ბავშვები, მშობლები, პედაგოგები, სტუდენტი პედაგოგები), რომლებიც დაუინებით ცდილობდნენ, ბევრი სკოლისთვის ნაცნობი, მნიშვნელოვანი პრობლემის მოგვარებას – როგორ შეენარჩუნებინათ ბავშვები სკოლაში. რესტონის სამოქმედო გეგმამ განსაზღვრა კვლევის აღმოჩენების სამიზნეები: მოსწავლეებში ცხოვრებისეული სირთულეების გამკლავებისთვის საჭირო უნარების გაუმჯობესება, მოსწავლეების წარმატების უზრუნველსაყოფად მეთოდების შემუშავება, ოჯახებთან მჭიდრო ურთიერთობების ჩამოყალიბება, სწავლის მეთოდების გაუმჯობესება და სასწავლო პროგრამის გადახარისხება, ისეთი მიდგომის გამოყენება, რაც ოჯახებთან მჭიდრო ურთიერთობის/პარტნიორობის ჩამოყალიბებაში დაგვეხმარება, და ასე შემდეგ. მოქმედების დაგეგმვის პროცესში რესტონმა განიხილა კვლევის შედეგად გაკეთებული აღმოჩენები და ის, თუ როგორ ესმოდა გაცდენების პრობლემა. ასეთი განხილვის შედეგად მას უკეთ შეეძლო სამოქმედო კვლევის შემდგომი ნაბიჯების დაგეგმვა.

სამოქმედო კვლევის პროცესში მოქმედების დაგეგმვა არის მისი ბუნებრივი შემადგენელი ნაწილი. წინამდებარე თავში წარმოდგენილი რჩევების გამოყენებით, თქვენ შეძლებთ დარწმუნდეთ, რომ ყველა საჭირო საფეხური გაიარეთ, რათა შედეგი მიგელოთ.

სამოქმედო გეგმის შემუშავება

სამოქმედო კვლევის ამ ეტაპზე მკვლევარი პედაგოგი ძირითადად ცდილობს, პასუხი გასცეს შემდეგ კითხვებს: „რას ეფუძნება კვლევის შედეგად მიღებული ცოდნა, ახლა რა უნდა გავაკეთო?“ და უნდა განიხილოს ისეთი შეხედულებები, რომლებიც, მისი აზრით, დადასტურებულია და რითაც თავდაპირველად ხელმძღვანელობდა კვლევის დროს, ასევე გადაწყვიტოს, რა მოქმედებების განხორციელება დასჭირდება შემდეგში. ასეთი განხილვა საშუალებას აძლევს როგორც პედაგოგებს, ისე ადმინისტრატორებს, გააცნობიერონ, რა შეიძინეს კვლევისა და პროფესიული ლიტერატურის შედეგად და გადაწყვეტილება მიიღონ შემდგომი მოქმედებების შესახებ.

ამ პროცესში გამოგადგებათ მოქმედების ცხრილის გამოყენება, რომელიც №7-1 და №7-2 ცხრილების მსგავსია. (№7-1 ცხრილი გვიჩვენებს მოქმედების სქემის ზოგად საფეხურებს; №7-2 ცხრილში წარმოდგენილია მოსწავლეთა გაცდენებთან დაკავშირებით ჩატარებული კვლევისთვის ჯეკ რესტონის მიერ შექმნილი მოქმედების სქემის საფეხურები). ცხრილში მითითებულ საფეხურებზე მუშაობის დროს მკვლევარ პედაგოგებს ექნებათ სია:

- რა ისწავლეს (აღმოჩენები).
- რეკომენდებული მოქმედება, რომელიც ამ აღმოჩენაზეა მიმართული.

7-1 ცხრილი. მოქმედების საფეხურების სქემა.

აღმოჩენების შეჯამება კვლევის შეკითხვები	აღმოჩენებზე მიმართული რეკომენდებული მოქმედება	ვინ არის მოქმედებაზე პასუხისმგებელი?	ვის სჭირდება კონსულტაცია და ინფორმირება	ვინ ჩაატარებს მონიტორინგს/ მონაცემთა შეგროვებას?	გრაფიკი	რესურსები
1.0 კვლევის შეკითხვა №1					როდის განხორციე- ლდება მოქმედება/ მონიტორინგი?	რა გჭირდებათ მოქმედების განხორციე- ლებისთვის?
1.1. აღმოჩენები №1 1.2. აღმოჩენები №2		<ul style="list-style-type: none"> • პედაგოგი • გუნდი 	<ul style="list-style-type: none"> • პედაგოგი • გუნდი 			
2.0 კვლევის შეკითხვა №2 2.1 აღმოჩენები №1 2.2. აღმოჩენები №2 2.3 ა.შ.		<ul style="list-style-type: none"> • კათედრის გამგე • დირექტორი • მშობლები • მოსწავლეები 	<ul style="list-style-type: none"> • კათედრის გამგე • დირექტორი • მშობლები • მოსწავლეები 			

- ვინ უნდა განხორციელოს კონკრეტული მოქმედება (პასუხისმგებლობა).
- ვის სჭირდება კონსულტაცია, ან ვის უნდა შეატყობინოთ კვლევის შედეგად მიღებულ აღმოჩენებზე და მასთან დაკავშირებულ მოქმედებებზე.
- ვინ ჩაატარებს მოქმედების მონიტორინგს.
- მოქმედებისა და მონიტორინგის განხორციელების თარიღები.
- ნებისმიერი რესურსი, რაც საჭიროა მოქმედების განხორციელებისთვის.

ამ ცხრილის შემადგენელი ნაწილები თქვენთვის ალბათ ნაცნობია. მონიტორინგი და მონაცემთა შეგროვება სამოქმედო კვლევის პროცესში თქვენს მონაწილეობას გულისხმობს. ყოველ ჯერზე თქვენ ახალ პრობლემას განიხილავთ, როგორც არის: „რა გავლენას ახდენს ეს მოქმედება მოსწავლეების მოსწრებაზე?“, და იმისათვის, რომ შეკითხვაზე უპასუხოთ, თქვენ შეიმუშავებთ მონაცემთა შეგროვების ან მონიტორინგის კონკრეტულ მეთოდებს. მონიტორინგის/მონაცემთა შეგროვების მეთოდები (იხილეთ მე-3 თავი) დაგეხმარებათ მონაცემთა ანალიზსა და განმარტებაში (იხილეთ მე-6 თავი), სამომავლო მოქმედებების დასახვაში. და ციკლი ხელახლა განმეორდება. შეიძლება, თქვენ სრულებით კმაყოფილი იყოთ თქვენი ჩარევით და გააგრძელოთ დაგეგმილი მოქმედების განხორციელება. სწავლის ასეთი „რუტინიზების“ დროს მაინც დაგჭირდებათ, როგორც პედაგოგს, რომელიც მუდამ მსჯელობს საკუთარი პედაგოგიური პრაქტიკის შესახებ, გააგრძელოთ მონაცემთა შეგროვება, რათა შეამოწმოთ თქვენი სწავლის მეთოდის გავლენა მოსწავლეების მოსწრებასა და დამოკიდებულებაზე. ამ ეტაპზე, როგორც თვითგანახლების იდეით შეპყრობილი სკოლის კათედრა ან როგორც ინდივიდუალური პედაგოგი, რომელიც მუდამ მზად არის საკუთარი პროფესიული პრაქტიკა გააანალიზოს, თქვენ გააგრძელებთ თქვენი პრაქტიკის სხვა ასპექტების შესწავლას. (იხილეთ კვლევა მოქმედებაში, მოქმედების საფეხურების №7–1 ცხრილი).

მოქმედების სხვადასხვა დონეზე დაგეგმვა

სკოლაში მოქმედების დაგეგმვა შეიძლება მოგიხდეთ სხვადასხვა დონეზე: ინდივიდუალურად, ჯგუფურად და სკოლის მასშტაბით, იმის მიხედვით, რა არის თქვენი სამოქმედო კვლევის არეალი. ამ დონეზე მოქმედების დაგეგმვა შეიძლება მოგიხდეთ ასევე ერთპიროვნულად ჩატარებული გამოძიების დროსაც. მაგალითად, პრობლემა, რომელსაც იკვლევთ, შეიძლება იყოს სკოლის მასშტაბით საინტერესო, მაგალითად, კითხვის ახალი სასწავლო პროგრამის შემუშავება (რომელიც ორიენტირებულია შინაარსობრივი დატვირთვის მიცემისკენ) მოსწავლეებისთვის (რაც შტატის მასშტაბით შეფასებული ქულებით და ყოველთვიური შეფასების კრიტერიუმის ტესტებით განისაზღვრა). სკოლის მასშტაბით წამოწყებულ საქმეში მონაწილეობა პედაგოგებისგან მოითხოვდა პედაგოგების ჯგუფებთან შეხვედრას შესაბამისი ჩარევების შემუშავებისთვის და რეგულარულად შეგროვებული მონაცემების ანალიზს. ბოლოს, ცალკეულ პედაგოგს მოსწავლეების მოთხოვნებიდან გამომდინარე უნდა შეემუშავებინა ჩარევები. ამ შემთხვევაში, მოქმედების დაგეგმვა განხორციელდა სკოლის ყველა დონეზე.

ინდივიდუალურად მუშაობა

ჩვეულებრივ, მოქმედების ინდივიდუალურად დაგეგმვა ხდება მაშინ, როდესაც მკვლევარი პედაგოგი მუშაობს სამოქმედო კვლევის ციკლში, როგორც კვლევის

პროცესის შემადგენელ ნაწილში, ან პროფესიული ლიცენზიის მიღებისთვის, ან როგორც გრანტის ერთ-ერთი პირობის თანახმად, ან როდესაც მკვლევარი პედაგოგი სამოქმედო კვლევას ახორციელებს როგორც მისი პრაქტიკის ჩვეულებრივ შემადგენელ ნაწილს. პედაგოგებს, როდესაც ისინი ინდივიდუალურად მუშაობენ, მაინც შეუძლიათ განახორციელონ მოქმედების ცხრილში მოცემული საფეხურები (იხილეთ №7-1 ცხრილი) და ამით საკუთარ თავს შეასვენონ მოქმედების განხორციელებისთვის საჭირო საფეხურებზე და შეამოწმონ მოქმედების შედეგები.

ყველაზე მეტად მოსალოდნელია, რომ ინდივიდუალურად მომუშავე პედაგოგი, სამოქმედო კვლევის პროექტისა და ჩარევის სფეროდ აირჩევს სასწავლო პროგრამასთან დაკავშირებულ საკითხებს, სწავლების მეთოდს, შეფასებას, კლასის მართვას, ან საზოგადოების ჩართულობას. ჩამოთვლილ სფეროებში ნაყოფიერი სამოქმედო გეგმა ყურადღებას მიაქცევს ისეთ აქტივობებს, როგორებიცაა:

- **სასწავლო პროგრამის განვითარება.** სასწავლო პროგრამის განვითარებასთან (და განხორციელებასთან) დაკავშირებული კვლევის აღმოჩენები მკვლევარ პედაგოგს უზიძგებს სასწავლო პროგრამის განვითარების შემდგომი ციკლისთვის მოქმედებების დაგეგმვისკენ (მაგალითად, ახალი/ან გადახალისებული გაკვეთილების შემოღება), დამატებითი სასწავლო არტიფაქტები (რესურსები და მასალა) და ასე შემდეგ. მოქმედების ცხრილში მოყვანილ ნაბიჯებს თუ გაკვეთებით, ინდივიდუალურად მომუშავე მკვლევარი პედაგოგი პასუხისმგებელი იქნება არა მხოლოდ ყველა მოქმედებაზე, არამედ ასევე პედაგოგებთან, კათედრის გამგებთან, ოლქის მასშტაბით სასწავლო პროგრამის სპეციალისტებთან, მშობლებთან და სკოლის დირექტორთან კონსულტაციაზეც.
- **სწავლების მეთოდები.** კვლევის აღმოჩენები, რომლებიც დაკავშირებულია ახალი სწავლების მეთოდების განხორციელებასთან (მაგალითად, ერთობლივი სწავლა, კარგად შემუშავებული გამოკითხვის მეთოდები, მოლოდინის გაზრდა, პროგრამის მიხედვით კითხვის სწავლება და ასე შემდეგ), მკვლევარ პედაგოგს მიაწვდის კონკრეტული მოქმედების იდეებს ახალი სასწავლო მეთოდების განვითარებისა და განხორციელების შესახებ მომდევნო კვლევის ციკლისთვის. მოქმედების ცხრილში მოყვანილი საფეხურების მიხედვით, ინდივიდუალურად მომუშავე მკვლევარი პედაგოგი ყველა მოქმედებაზე იქნება პასუხისმგებელი, კოლეგა პედაგოგებთან, კათედრის გამგებთან, ოლქის დონეზე სწავლების სპეციალისტთან, მშობლებთან და სკოლის დირექტორთან კონსულტაციების გამართვის ჩათვლით. პედაგოგს შეუძლია განსაზღვროს პროფესიული განვითარებისთვის დამატებითი აქტივობები, რისი განხორციელებაც საჭიროა შემდგომი სამოქმედო კვლევის ციკლის დაწყებამდე.
- **შეფასების მეთოდები.** კვლევის აღმოჩენები, რაც დაკავშირებულია შეფასების ახალ მეთოდებთან (მაგალითად, ჰაილენდ-პარკის საშუალო სკოლის მეთოდის – „სწავლაზე ყურადღების გამახვილება ნიშნებზე ყურადღების შემცირებით“ – მაგალითი მოცემულია მე-6 თავში), აჩვენებს მკვლევარ პედაგოგს, რა კონკრეტული მოქმედებების განხორციელება შეიძლება შეფასების ახალი მეთოდების განხორციელების შემდგომ ციკლში. მოქმედების ცხრილის საფეხურებს თუ გაკვეთებით, ინდივიდუალურად მომუშავე მკვლევარი პედაგოგი პასუხისმგებელი იქნება ყველა მოქმედებისთვის, კოლეგა პედაგოგებთან, კათედრის გამგებთან, ოლქის დონეზე სასწავლო პროგრამისა და მეთოდების სპეციალისტთან, მშობლებთან და სკოლის დირექტორთან კონსულტაციების

- გამართვის ჩათვლით.
- **კლასის მართვის მეთოდები/გეგმები.** დამწყები პედაგოგებისთვის, როგორც წესი, ინტერესთა სფერო (პრაქტიკის დაწყებამდე (სტაჟირება) და დაწყების დროს) კლასის მართვით შემოიფარგლება. კვლევის აღმოჩენები, დაკავშირებული კლასის მართვის ახალი გეგმის განხორციელებასთან, მკვლევარ პედაგოგს დაეხმარება სწავლების შემდეგი ციკლისთვის კონკრეტული მოქმედებების განსაზღვრაში. მოქმედების ცხრილში მოყვანილი საფეხურების მიხედვით, ინდივიდუალურად მომუშავე პედაგოგი პასუხისმგებელი იქნება არა მხოლოდ მოქმედებაზე, არამედ კოლეგა პედაგოგებთან, კათედრის გამგეებთან, ოლქის დონეზე სასწავლო პროგრამისა და მეთოდების სპეციალისტთან, მშობლებთან და სკოლის დირექტორთან კონსულტაციის გამართვისთვის.
 - **საზოგადოების ჩართულობა.** კვლევის აღმოჩენები, დაკავშირებული საზოგადოების ჩართულობასთან (მაგალითად, წინამდებარე თავის დასაწყისში წარმოდგენილი ჯეკ რესტონის მოკლე ისტორია), დაეხმარება მკვლევარ პედაგოგებს ადგილობრივი სკოლის პრობლემების მოგვარებაში საზოგადოების ჩართულობის გასაუმჯობესებლად განხორციელებულ შემდგომი ციკლისთვის მოქმედებების განსაზღვრაში. მოქმედების ცხრილის საფეხურების თანახმად, ინდივიდუალურად მომუშავე პედაგოგი პასუხისმგებელი იქნება არა მხოლოდ ყველა მოქმედებისთვის, არამედ კოლეგა პედაგოგებთან, კათედრის გამგეებთან, ოლქის დონეზე სასწავლო პროგრამის სპეციალისტთან, მშობლებთან, სკოლის დირექტორთან, და შეიძლება ოლქის მმართველთანაც კი, კონსულტაციის გამართვისთვის.

მიუხედავად იმისა, რომ ამ კვლევების აღმოჩენები, პირველ რიგში, თავად ინდივიდუალურად მომუშავე მკვლევარი პედაგოგისთვის გახდება ცნობილი, მისთვის აუცილებელია, საუნივერსიტეტო წრეებში მოიპოვოს თანადგომა. როგორც ელიოტი (1991) გვიჩვენებს:

იზოლირებულად მომუშავე პედაგოგთა მცირე ჯგუფს შეუძლია ეძებოს საპირისპირო შეხედულებები და მსჯელობები სამოქმედო კვლევის სფეროში მომუშავე წრეებში, რითაც ისინი გასცდებიან სკოლის ფარგლებს და გაეცნობიან სხვა საგანმანათლებლო ინსტიტუტებს. ასეთ წრეებში გაწევრიანებით, პედაგოგები გაიმდიდრებენ კულტურულ რესურსებს, რაც გააძლიერებს მათ შესაძლებლობას, გაუმკლავდნენ სკოლის ტემპიდან გამომდინარე დროის უკმარისობით გამოწვეულ პრობლემებს. (გვ. 66-67).

როგორც მე-8 თავშია განხილული, წრის გაფართოებით თქვენ გასცდებით არა მარტო სკოლის საზღვრებს, არამედ სამოქმედო კვლევის შესახებ ონლაინსაუბრებში მონაწილეობით გლობალურ საზღვრებსაც გასცდებით. ამ კიბერსივრცის ქსელს შეუძლია დაეხმაროს პედაგოგებს, რომლებიც იზოლირებულად მუშაობენ, მოქმედების დაგეგმვის პროცესის გაგრძელებასა და შემდგომ ციკლშიც.

<p>აღმოჩენების შეჯამება, კვლევის შეკითხვები</p>	<p>აღმოჩენებზე მიმართული რეკომენდებული მოქმედება</p>	<p>ვინ არის მოქმედებაზე პასუხისმგებელი? ბ – ბუფაფი, მისწ – მისწავლე, დ – დირექტორი, მ – შრომელი</p>	<p>ვის სჭირდება კონსულტაცია ან ინფორმაცია?</p>	<p>ვინ განახორციელებს მონიტორინგს/ მიზნების შეფასებას?</p>	<p>გრადუი</p>	<p>რესურსები</p>
<p>1.0 მოსწავლეთა რა ნიშან-თვისებები არის გაცდენებისთვის დამახასიათებელი? 1.1 პატერნების არარსებობა 1.2 კონფლიქტის მოგვარებისთვის არასაკმარისი უნარები 1.3 სუსტი დისციპლინა 1.4 ყოფაქცევის პრობლემა 1.5 ცუდი სწავლა</p>	<p>1.1 სხვების პატერნების მაგალითის მიცემა 1.2-1.4 განავითარეთ უნარები, რაც ყოველდღიური უსიამოვნებების მოგვარებაში დაგეხმარებათ. 1.5. გააუმჯობესეთ მეოთხეში, რათა სკოლაში წარმატებას შეუწყვიტოთ ხელი.</p>	<p>1.1 ბ, მისწ, დ. 1.2-1.4. ბ, მისწ, დ, მ. 1.5 ბ, დ.</p>	<p>1.2-1.4. მ.</p>	<p>ბ, დ. 1. დაკვირვებები 2. წამოწყბები 3. კვლევები 4. ტესტირების მინაცემები</p>	<p>მიმდინარეობს სასწავლო წლის განმავლობაში</p>	<p>არავითარი</p>
<p>2.0 რა შედეგი შეიძლება გამოიღოს გარკვეული დროის შემდეგ გაცდენებმა? 2.1 სკოლისთვის თავის დანებება 2.2 ცუდი სწავლა 2.3 დანაშაულებრივი ქმედებები</p>	<p>2.1.-2.3 მოსწავლეები დაკვირვებული უნდა იყვნენ სკოლასთან. შემომუშავეთ ისეთი მეოთხეები, რაც მოსწავლეებში სკოლისადმი კუთვნილების განცდას გააღვივებს.</p>	<p>2.1.-2.3. ბ, დ. მისწ.</p>		<p>ბ, დ. 1. დაკვირვებები 2. წამოწყბები 3. კვლევები 4. ტესტირების მინაცემები</p>	<p>მიმდინარეობს სასწავლო წლის განმავლობაში</p>	<p>არავითარი</p>

<p>3.0 ბატონების პრევენციის რა ეფექტური მეთოდები არსებობს? 3.1 მოსწავლეების/შობლების/ პედაგოგების/დირექტორების კონტრაქტები 3.2 ყოველდღიური დაგეგმვა 3.3 სუსტი მხარის გამოსავლენად განკუთვნილი საშუალებები 3.4 საკუთარი ღირსების შეფასების მეთოდები 3.5 გაუმჯობესებული სწავლება და სასწავლო პროგრამა</p>	<p>3.1. განახორციელოთ კონტრაქტები. 3.2. შეისყიდეთ და გამოიყენეთ დაგეგმვის პროგრამა. 3.3 იმუშავეთ ოლექს ოფისთან სუსტი მხარეების გამოსავლენად განსაზღვრული ტექტების ჩატარებისთვის. 3.4. განახორციელოთ საკუთარი ღირსების ამაღლებისთვის საჭირო სასწავლო პროგრამა. 3.5. ხელი შეუწყვეთ მიმდინარე პროფესიულ განვითარებას.</p>	<p>3.1. მოსწ., მ. 3.3. სიოლეო ოფისი</p>	<p>პ, დ. 1. დაკვირვებები 2. წამოწებები 3. კვლევები 4. ტექტირების შედეგები</p>	<p>მიმდინარეობს სასწავლო წლის განმავლობაში</p>	<p>3.2 §§ დაგეგმვის პროგრამისთვის 3.5 §§ დაგეგმვის პროგრამისთვის</p>
--	--	---	---	--	--

მოქმედების სქემის შეუქმნელი საფეხურები						
აღმოჩენების შეჯამება, კვლევის შეკითხვები	აღმოჩენებზე მიმართული რეკომენდებული მოქმედება	ვინ არის მოქმედებაზე პასუხისმგებელი?	ვის სჭირდება კონსულტაცია ან ინფორმირება?	ვინ განახორციელებს მონიტორინგს/ მონაცემების შეგროვებას?	გრაფიკი	რესურსები (ფულადი სახსრები)

მოქმედების საფეხურები

- ___ კვლევის აღმოჩენები
- ___ რეკომენდებული მოქმედება
- ___ პასუხისმგებლობები
- ___ აღმოჩენების კოლეგებისთვის გაზიარება
- ___ მიმდინარე მონიტორინგი (მონაცემთა შეგროვება)
- ___ მოქმედების გრაფიკი
- ___ რესურსები

გუნდი

შესაფერისი სასწავლო პროგრამისა და სწავლების მეთოდის შერჩევის უფლების სკოლისათვის მინიჭების დროს ხშირად შეხვედებით სამოქმედო კვლევის პროექტზე ერთობლივად მომუშავე პედაგოგთა გუნდს, ადმინისტრატორებსა და, ზოგჯერ, მშობლებსაც. ხშირად ასეთი გუნდები იქმნება საერთო ინტერესების მქონე სამოქმედო კვლევაზე მომუშავე პედაგოგთა ინტერნეტქსელიდან. ზოგიერთ შემთხვევაში გუნდების შეკრება გამოწვეულია გრანტის პირობებით, რომ პედაგოგებმა ითანამშრომლონ სკოლის გაუმჯობესების მიზნით. მიუხედავად პროფესიონალთა ქსელის წარმოქმნის მიზეზისა, ამ გუნდებს სამოქმედო კვლევის პროცესში აქვთ საერთო ინტერესთა სფერო, ანუ ხდება მათი ენერჯის მობილიზება მოქმედების განხორციელებისთვის. ეს პროცესი შეიძლება გაადვილდეს, თუ პედაგოგები გაითვალისწინებენ მოქმედების სქემაში მოყვანილ საფეხურებსა და ერთობლივად განსაზღვრავენ თითოეული წევრის დეტალურ ფუნქციებსა და პასუხისმგებლობას. ამ ეტაპზე წამოჭრილი ნებისმიერი საკითხის გადაწყვეტას ძირითადი მნიშვნელობა აქვს სამოქმედო კვლევის ჯგუფის წარმატებულად და ხანგრძლივად მუშაობისთვის. მოცემულ ეტაპზე სამოქმედო გეგმის უშუალო შემფასებლები თავად გუნდის წევრები არიან. თუმცა სამოქმედო კვლევის გუნდს მართებს ისეთი გზების ძიება, რომელთა მეშვეობითაც იგი გასცდება ტრადიციულად დადგენილ პედაგოგთა მცირე გუნდის საზღვრებს და შეძლებს უკუქმედებისა და დახმარების მიღებას იმ გარემოდან, რომელშიც მუშაობს.

სამოქმედო კვლევა სკოლის მასშტაბით

სკოლის მასშტაბით სამოქმედო კვლევა გულისხმობს სკოლის საზოგადოების ყველა წევრის საერთო მიზნისთვის ერთობლივად მუშაობას, მაგალითად, სკოლის მასშტაბით კითხვის, წერის ან მათემატიკის სწავლების გაუმჯობესება, რაც დაწყებითი სკოლისთვის საერთო მიზანია. სამწუხაროდ, ხშირად ხდება, რომ საშუალო სკოლა ყურადღებას ამახვილებს, რა გავლენა აქვს მოსწავლეების დამოკიდებულებასა და მის პრაქტიკულ გამოყენებაზე ალკოჰოლისა და ნარკოტიკების მოხმარებასთან დაკავშირებით სასწავლო პროგრამას. თუმცა მოყვანილი მაგალითები იმით განსხვავდება, რომ მთელი სკოლის მასშტაბით ერთობლივად მიიღეს გადაწყვეტილება, სამოქმედო კვლევის აღმოჩენების საფუძველზე ძალისხმევას მიმართავენ სკოლის გაუმჯობესებისკენ. დახმარება, თანამშრომლობა და კომუნიკაცია მოქმედების დაგეგმვის პროცესში არანაკლებ მნიშვნელოვანია, ვიდრე ამის გაკეთება კვლევის სხვა ეტაპებზე.

სკოლის ამოცანაა, თუ როგორ ჩავაბათ მონაწილეები მიზნის მიღწევისაკენ სწრაფვის პროცესში, რაც მოქმედების დაგეგმვის პროცესის განუყოფელი ელემენტია.

ყოველთვის იქნება ისეთი შემთხვევა, რომ ვინმე უარს იტყვის, და გამოცდილ ფასილიტატორს თუ სურს შედეგის მიღწევა, მოუწევს ძალისხმევის მიმართვა იქითკენ, რომ სკოლამ გაიაროს მოქმედების სქემის საფეხურები. სერიოზულად მოეკიდეთ სასკოლო საზოგადოების მოქმედების დაგეგმვაში ჩართულობის საკითხს. ეს, მართლაც, მნიშვნელოვანია, რადგანაც, წინააღმდეგ შემთხვევაში, თქვენ რისკავთ, რომ სამუდამოდ იზოლაციაში მოექცეით და ვერ შეძლებთ მოქმედების გაკონტროლებას.

მოქმედება უნდა იყოს მუდმივად მიმდინარე პროცესი

მოქმედების დაგეგმვის შესახებ შემოთავაზებული განხილვით თქვენ არ უნდა შეგექმნათ ისეთი შთაბეჭდილება, თითქოს მოქმედებას მხოლოდ სამოქმედო კვლევის პროცესის ბოლოს ვახორციელებთ. სწავლების დინამიკურობა პედაგოგებისგან მოითხოვს, სასწავლო პროცესის შესახებ შეგროვებულ მონაცემებზე დაყრდნობით, სწავლების მეთოდებში მრავალი ცვლილების შეტანას. მაგალითად, სტაჟიორ პედაგოგებს ხშირად მოეთხოვებათ, გაკვეთილების გეგმაში შეიტანონ „შეფასება“, რათა უპასუხონ შეკითხვას – „საინდან იცით, რომ მოსწავლეებმა თქვენი სწავლების მეთოდით განსაზღვრულ მიზნებს მიაღწიეს?“ სხვა სიტყვებით რომ ვთქვათ, რა მონაცემებს შეაგროვებთ, რომ გაიგოთ, სასწავლო დღის ბოლოს როგორ დაგეგმეთ შემდგომი გაკვეთილი? ხშირად ასეთი მონაცემები ინტუიციურად და არაფორმალურად გროვდება, ყოველგვარი ჩარევის გარეშე. როგორც პედაგოგებს, ჩვენ გვასწავლეს, რომ შეგვეგროვებინა, გაგვეანალიზებინა და განგვემარტა მონაცემები სწრაფად და ეფექტურად, ისე, რომ შეგვეძლოს გამოკვეთოთ „აღმოჩენები“ და განვახორციელოთ „მოქმედებები“ (სწავლების კორექტირება, ხელახლა სწავლება, შესაბამისი ლიტერატურა, აქტივობების გაფართოება), რაც შესაძლებლობას იძლევა, სწავლების პროცესი მუდამ დაკავშირებული იყოს აღმოჩენებთან და მოქმედებებთან.

განხილვის აუცილებლობა

მოქმედების დაგეგმვა ასევე კარგი მომენტია განხილვისთვის, ანუ იმის განსახილველად, თუ რითი დაიწყეთ, რა ისწავლეთ და რა მიმართულებით აგრძელებთ სამუშაოს. მოქმედების დაგეგმვა და განხილვა შესაძლებლობას გაძლევთ განსაზღვროთ, რა გესაჭიროებათ როგორც ინდივიდუალური, ისე ჯგუფური პროფესიული განვითარებისთვის. განხილვაში დაგეხმარებათ როგორც თქვენი აღმოჩენები, ისე შესაბამისი ლიტერატურის მიმოხილვა, რომელიც სამოქმედო კვლევის ადრეულ ეტაპზე შეაგროვეთ. ქვემოთ მოყვანილი შეკითხვები ასევე დაგეხმარებათ განხილვაში:

- რა იყო თქვენი მოქმედების დაგეგმილი და მოულოდნელი შედეგები?
- რა საგანმანათლებლო საკითხები წარმოიქმნა საკუთარი პრაქტიკის შესწავლის შედეგად?

ცხადია, ეს შეკითხვები არ მოგცემთ დაუყოვნებლივ და მარტივ პასუხებს, არამედ ისინი გაიძულებენ, თვალი გადაავლოთ თქვენს წარსულ პრაქტიკას უფრო გამოცდილი თავლით. ასეთი განხილვისას თქვენ საკუთარი აღმოჩენებიდან გამომდინარე გეგმავთ საკუთარ მოქმედებებს. წინამდებარე თავის შემდეგი თავები დაგეხმარებათ, განსაზღვროთ და ამოიცნოთ ის სირთულეები, რომელთაც სამოქმედო კვლევის პროცესში ცვლილების გატარებისას შეიძლება წააწყდეთ, ასევე დაგეხმარებათ, მომზადებული შეხვდეთ ასეთ სირთულეებს, რათა ეფექტურად განახორციელოთ ცვლილებები სკოლაში.

ზოგიერთი სირთულე, რომელთაც მკვლევარი პედაგოგები აწყდებიან

როდესაც მოქმედების მნიშვნელოვან საფეხურებს იხილავთ, ასევე გაითვალისწინეთ ის სირთულეები, რომელთაც ყველა მკვლევარი პედაგოგი აწყდება სამოქმედო კვლევისა და საგანმანათლებლო ცვლილების განხორციელებისას. თუ ჩვენ არ ვაპირებთ შევურიგდეთ სარასონის (1990) წინასწარმეტყველურ გამოხატვას: „რაც უფრო მეტს ვცვლით, მით უფრო იგივე რჩება“ (გვ. 5), მაშინ მზად უნდა ვიყოთ ამ დაბრკოლებების გადასალახავად. ასეთ ბარიერებში იგულისხმება: რესურსების ნაკლებობა, ცვლილებისადმი წინააღმდეგობა, ჩარევისგან თავის შეკავება, სირთულეების აღიარებისგან თავის არიდება, აღმოჩენების შედეგად წარმოქმნილი გამოწვევების გაზიარება და სამოქმედო კვლევის ჩასატარებლად დროის გამოძებნით გამოწვეული სირთულე.

რესურსების არასაკმარისობა

რესურსების ნაკლებობა შესაძლოა, ყველაზე დიდი წინაღობა იყოს მოქმედების დაგეგმვის დროს. ბევრი შესანიშნავი სამოქმედო კვლევა და ცვლილების მოხდენის სურვილი ვერ განხორციელებულა რესურსებისა და მასალის უქონლობის გამო. მაგრამ თუ თქვენ საკუთარი პრაქტიკის შედეგად შექმნილი ცოდნის წყალობით ნოვატორული იდეები დაგებადათ და ენერგიული დარჩით, მაშინ აუცლებლად იბოვით გზებს, რომ ცვლილება მოახდინოთ. შეიძლება კრეატიულად მიუდგეთ საჭირო მასალის გამოძებნის გზებს. არ დაელოდოთ ადმინისტრატორს, პირს სათავო ოფისიდან, ან რომელიმე ფილანტროპს, რომ დაგეხმარებათ. სცადეთ გრანტის მოპოვება, მცირეც რომ იყოს, რათა საჭირო რესურსები მოიძიოთ თქვენი ჩარევის წარმატებით განხორციელებისთვის. (იხილეთ მე-8 თავი, სადაც მოცემულია მკვლევარი პედაგოგებისთვის გრანტის მოპოვების საკითხები). გამოიყენეთ მონაცემები, რომლებიც შეაგროვეთ, გააანალიზეთ და განმარტეთ, იმისათვის, რომ მოიძიოთ რესურსები, რაც შეიძლება წარუდგინოთ მშობელთა და პედაგოგთა ასოციაციას, საოლქო კომიტეტებს, სკოლის საბჭოს, გრანტების მომზიდველ სააგენტოებს და ასე შემდეგ.

სამოქმედო მკვლევრებს სჭირდებათ როგორც პროფესიული, ასევე მატერიალური რესურსები. თუ სამოქმედო კვლევა თქვენი პროფესიული ცხოვრების შემადგენელი ნაწილი ხდება და გაგრძელდება დროთა განმავლობაში, მან შედეგი უნდა გამოიღოს როგორც თქვენი პროფესიული ზრდის, ასევე მოსწავლეთა შედეგების თვალსაზრისითაც. წარმატებული პრაქტიკის განსაზღვრა პროფესიული განვითარების შესაძლებლობას მოგცემთ, როგორც ინდივიდუალურად, ისე კოლექტიურად. თუ ადგილობრივ უნივერსიტეტს ან სასკოლო ოლქს არ შეუძლია თქვენი პროფესიული განვითარების უზრუნველყოფა, გამოიყენეთ ინტერნეტი, რათა გაიგოთ, ვის შეუძლია პროფესიულ განვითარებაში თქვენი დახმარება. და კიდევ ერთხელ, თქვენი აღმოჩენების დახმარებით განვითარდით პროფესიულად და გაეცანით იმას, რაც თქვენ გაინტერესებთ და სტუმრულს გაძლევთ, და იმასაც, რაც სხვისი აზრით არის თქვენთვის საინტერესო.

წინააღმდეგობა ცვლილებებისადმი

ცვლილების სიმცირის მიუხედავად, იგი შეიძლება საშიშროების შემცველად აღიქვან. ბევრს მიაჩნია, რომ შეუჩვეველ ჭირს შეჩვეული ჯობიაო და ამიტომ სკეპტიკურად უყურებს ცვლილებას. თუმცა ის დრო, როდესაც სკოლები უარს ამბობდნენ სიახლეებზე, წარსულს ჩაბარდა. სწრაფად ცვალებადი პოლიტიკური

და სოციალური გარემო, რომელშიც ჩვენ ვცხოვრობთ, პედაგოგებისგან მოითხოვს, გახდნენ დახვეწილი ლიდერი პედაგოგები და გადაწყვეტილების მიძღები პირები, რომლებსაც ექნებათ უნარები, გააძლიერონ მოსწავლეები და მათ გარშემო მყოფი სხვა პირები. სამოქმედო კვლევაში მონაწილეობა ან მხარდაჭერა განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია, როდესაც სკოლა ერთი კულტურიდან მეორეზე გადადის და ხდება თვითგანახლების ტრადიციების მიმდევარი. სკოლის დინამიკურობის მხარდაჭერა თავისთავად გამოიწვევს ინდივიდუალურობის წინა პლანზე წამოწევას, რაც ბევრი პოზიტიური ცვლილების მომტანია.

მაგალითად, გაცდენებზე სკოლის/ოლქის პოლიტიკის გავლენის შესახებ ჯეკ რესტონის კვლევამ გვიჩვენა, რომ დასწრების დონე იგივე დარჩა, მიუხედავად მოსწავლეთა მასტიმულირებელი ძვირადღირებული პროგრამებისა, რომლებიც გაცდენების პოლიტიკის განუყოფელ ნაწილად მოიაზრებოდა. მას მერე, რაც მან გააცნობიერა, რომ ამ ჩარევას არაფერია შედეგი არ ჰქონდა, ჯეკმა სისტემის შეცვლის ვალდებულება საკუთარ თავზე აიღო. მას სურდა, ისთვიუს დაწყებითი სკოლის გარემო ისე შეეცვალა, რომ ყველა ბავშვს (განსაკუთრებით გაცდენების რისკჯგუფში მყოფ ბავშვებს) გასჩენოდა სკოლაში სიარულის სურვილი. ეს საკმაოდ ძირეულ ცვლილებებს გულისხმობდა, მაგალითად, ადმინისტრატორების ბავშვებთან ურთიერთობას და ბავშვებისთვის დროის დიდი ნაწილის დათმობას. ამ პროცესში მას ბევრი წინააღმდეგობის გადალახვა მოუწია, ცვლილების მიმართ ინსტიტუციური წინააღმდეგობის ჩათვლით.

სხვათა პროფესიულ პრაქტიკაში ჩარევისგან თავის შეკავება

სამწუხაროდ, სკოლებში არსებობს ისეთი კულტურული ღირებულებები, რომელთაც პირველ ადგილზე აყენებენ და რაც შეიძლება შემდეგი ფრაზით გადმოვცეთ: „ნუ ჩაერევით სხვის პროფესიულ საქმიანობაში“, განსაკუთრებით მაშინ, როდესაც ამას არაფერია გთხოვთ. ასეთ ვითარებაში მკვლევარი პედაგოგი არჩევანის წინაშე დგება – ან დაარწმუნოს კოლეგები ახალი პრაქტიკის ექსპერიმენტირებისა თუ შემოღების თაობაზე, რაც პოზიტიურ ცვლილებებს გამოიწვევს, ან „პატივი სცეს კოლეგების პროფესიონალიზმსა და მათ უფლებას, თავად გადაწყვიტონ, როგორ იმოქმედებენ საკუთარ საკლასო ოთახში“ (ელიოტი, 1991, გვ. 59).

სწორედ მკვლევარი პედაგოგები კვლევისა და ცვლილებების განხორციელების პროცესში აწყდებიან ისეთ პრობლემას, რაც დაკავშირებულია კოლეგებს შორის „მშვიდობიანი ურთიერთობის შენარჩუნებასთან“. თუმცა, თუ გვსურს საკუთარ და სხვათა პროფესიულ გამოცდილებაზე ვისწავლოთ, ისიც უნდა შეგვეძლოს, რომ უარი ვთქვათ ერთმანეთის კლასში ჩარევისგან თავის შეკავების ტრადიციაზე და, როგორც სწავლას მოწადინებულმა საზოგადოებამ, მთლიანად მივიღოთ შემოთავაზებული სამოქმედო გეგმა, რომელიც ჩვენივე კვლევიდან აღმოცენდა.

როგორ უნდა დაამყაროთ დანარჩენ პედაგოგებთან პროფესიული თანამშრომლობა სკოლაში? თქვენი სამოქმედო კვლევისა და ცვლილების მცდელობისთვის გადამწყვეტია, არ გამოეყოთ დანარჩენ კოლეგებს მხოლოდ იმიტომ, რომ „წვერი გახდით განათლებული ელიტარული ჯგუფისა“, რომელსაც პასუხი აქვს მოსწავლის სწავლის შესაძლებლობასთან დაკავშირებულ ყველა კითხვაზე. თქვენ პროფესიული განვითარების საკმაოდ დიდი გზა გაიარეთ, თუ შეძელით, რომ პრობლემის შესახებ საკუთარი და თქვენი კოლეგების ხედვა გესწავლათ და თუ ამის შემდეგ ჯგუფურად აიღეთ პასუხისმგებლობა, განგეხორციელებინათ აღმოჩენებზე დაფუძნებული მოქმედება, ერთობლივი მუშაობა გეხმარებათ ძლიერი პროფესიული ბარიერების ნგრევაში.

სირთულის ალიარპისგან თავის არიდება

თუ ჩვენ სამოქმედო კვლევასა და მოქმედების დაგეგმვას ვუყურებთ როგორც პედაგოგების გაძლიერების საშუალებას, მაშინ ასევე უნდა ვიცოდეთ, რომ ეს მოქმედება მკვლევარი პედაგოგისგან დიდ პასუხისმგებლობასაც მოითხოვს. თუ გვსურს ცვლილების მოხდენა, რომელიც ჩვენი სამოქმედო კვლევის აღმოჩენებზეა დაფუძნებული, მაშინ მზად უნდა ვიყოთ, რეალურად შევხედოთ არსებულ სიტუაციას. თუ თითოეულ ჩვენგანს სკოლაში ყველზე მნიშვნელოვანი გადაწყვეტილების (რასაც მოსწავლეს უდიდესი გავლენის მოხდენა შეუძლია) მიღების უფლებამოსილება აქვს, მაშინ ჩვენს პასუხისმგებლობაზე უარი არც მაშინ უნდა ვთქვათ, როდესაც სასურველ შედეგს ვერ მივაღწევთ. თუ ჩვენი საუკეთესო სურვილებისა და მცდელობის მიუხედავად, ჩვენი ჩარევა შედეგს არ გამოიღებს, მზად უნდა ვიყოთ, მდგომარეობა ობიექტურად შევაფასოთ და შევიმუშაოთ ცვლილებათა ახალი რეკომენდაციები მოსწავლეებისთვის საუკეთესო განათლების მიცემის მიზნით.

მაგალითად, დებორა საუთი (I თავში) იმედოვნებდა, რომ უნარების კლასში „არამოტივირებულ“ მოსწავლეებს დადებითი დამოკიდებულება ექნებოდათ მისი სწავლების მეთოდის მიმართ. ამის ნაცვლად, მან შეამჩნია შემამოფოთებელი ტენდენცია: მოსწავლეების ნიშნები უარესდებოდა. დებორას თვალში უნდა შეეხებოდა ამ სამწუხარო რეალობისთვის და ვიდრე „არამოტივირებული“ მოსწავლეების სასარგებლოდ ცვლილების განხორციელების დასკვნას მიიღებდა, მან ყურადღებით განიხილა საკუთარი პასუხისმგებლობის საკითხი მოსწავლეების დაბალი მოსწრების საკითხში.

ფორუმის ჰომენა საკუთარი ცოდნის ბასაზიარებლად

სამოქმედო კვლევის შესახებ მრავალი პროფესიონალური აზრის გაგება შეიძლება. ელიოტი (1991) თვლის, რომ ასეთი სახით მონაცემთა გაზიარება „ხელს უწყობს განხილვებს/საუბრებს და პროფესიონალური კულტურის ცვლილებას“ (გვ. 60). თუმცა ღია საუბრები იმის შესახებ, თუ რას გვთავაზობს კვლევის მონაცემები (ანალიზი და განმარტება) და როგორ მოხდა აღმოჩენების სამოქმედო გეგმაში ასახვა, არ არის ყოველთვის მარტივი საქმე.

ფორუმში (ადგილობრივ, ეროვნულ ან გლობალურ!) საჭიროა, რომ პედაგოგებმა სხვებს გაუზიარონ თავიანთი ანგარიში და აღიარონ, რომ ცვლილებაზე ორიენტირებული სამოქმედო კვლევა არის მათი პროფესიული ცხოვრების მნიშვნელოვანი ნაწილი. მაგალითად, სტაჟიორ პედაგოგთა მომზადების პროგრამები ითვალისწინებს სამოქმედო კვლევას. კონკრეტული სკოლები პედაგოგებს სამოქმედო კვლევის უნარების გამომყვანების შესაძლებლობას აძლევს, როგორც პედაგოგის წლიური შეფასების ციკლის ნაწილისას; შტატისა და ფედერალური გრანტები ითვალისწინებენ სამოქმედო კვლევას, როგორც სწავლის მეთოდის გაუმჯობესების ციკლის ნაწილს; სკოლის დონეზე გადაწყვეტილების მიმღები ჯგუფები იზიარებენ სამოქმედო კვლევის მოდელს სკოლის გაუმჯობესების მცდელობისას; შტატის პედაგოგთა ლიცენზირების სააგენტოები ითვალისწინებენ სამოქმედო კვლევას, როგორც ლიცენზიის განახლების ერთ-ერთ პირობას.

იმის გამო, რომ მკვლევარი პედაგოგები, როგორც წესი, არ აქვეყნებენ თავიანთ აღმოჩენებს, მათი ისტორიების ერთმანეთისთვის გაზიარებას ხელს უწყობს სამოქმედო კვლევების შესახებ არსებული ინტერნეტსაიტები. პედაგოგებს უკვე ხელეწიფებათ გლობალურ ფორუმებში მონაწილეობა, სადაც მათ შეუძლიათ საკუთარი ისტორიებისა

და იმ მოქმედებების გაზიარება, რაც კვლევის შედეგად განხორციელეს, ასევე იმისა, თუ რა ისწავლეს ბოლო სამოქმედო კვლევის ციკლის მეშვეობით. (არსებობს შემდეგი სახის ონლაინ ჟურნალები: Educational Action Research, Networks, Action Research International და Action Research Electronic Reader). სამოქმედო გეგმებისა და პედაგოგების მიერ კვლევის შედეგად შეძენილი ცოდნის გაზიარებას გადაწყვეტი მნიშვნელობა აქვს პედაგოგის მკვლევარად ჩამოყალიბების პროცესში. (იხილეთ მე-8 თავი, პრაქტიკული რჩევები „როგორ გავაგებინოთ მთელს ქვეყანას.“)

ბამონანასოთ დრო სამოქმედო კვლევისთვის

ჩვენ უკვე განვიხილეთ, რამდენად რთულია თქვენს საკმაოდ დაკავებულ ყოველდღიურ გრაფიკში სამოქმედო კვლევისთვის დროის გამოძებნა. მაშინ როდესაც ფიქრობდით, რომ სამოქმედო კვლევის ციკლი დასრულდა და ემზადებით, რომ სწავლების ჩვეულ რიტმს მიუბრუნდეთ, თქვენ ისევ ექცევით პროცესში, როდესაც უნდა განიხილოთ თქვენი კვლევის აღმოჩენებით გამოწვეული მოქმედებები და შემდეგი ციკლისთვის ისევ დასვათ კითხვები: ვინ, რა და როგორ?

„მიგაჩნიათ თუ არა, რომ კიდევ გჭირდებათ მოქმედების განხორციელება და შემდეგ მისი შედეგების შემოწმება? მაგრამ მე, უბრალოდ, დრო არ მაქვს, რომ კიდევ ერთი კვლევა ჩავატარო!“ გაღიზიანება იმის გამო, რომ პროცესი უნდა შეწყვიტოთ, არ არის უჩვეულო ან აზრს მოკლებული. მოქმედების დაგეგმვისას თქვენ შესაძლოა, კმაყოფილი იყოთ, რომ სტატუს-კვო კარგად მუშაობს. თუ თქვენ ამ კატეგორიის პედაგოგი ხართ, მე გირჩევდით, თქვენს ინსტიტუტებს დაუჯეროთ. მიეცით საკუთარ თავს დრო, რომ იმსჯელოთ და დაგეგმეთ თქვენთვის მისაღები ტემპებით. თქვენ მოსწავლეებს არ გამოადგებით, თუ მუშაობისგან გადაღლილი იქნებით. (როგორც მერვეკლასელი მოწაფის მშობელი, ყველაზე ნაკლებად მინდა, რომ ჩემი შვილის პედაგოგი იყოს დაქანცული, იმიტომ, რომ მთელი წლის განმავლობაში სამოქმედო კვლევას ატარებდა!) კვლევის მიზანია, განვითარდეთ, ისე, რომ მოქმედება და კვლევა თქვენი პროფესიული ცხოვრების ნაწილად აქციოთ, თუმცა არა იმ ენერჯის ხარჯზე, რომელიც ყოველდღიური სწავლების პროცესში ხალისიანად და კრეატიულად დარჩენისთვის გჭირდებათ. ყველაფრის მიუხედავად, თუ სამოქმედო კვლევა არ შეიძლება ნორმატიული იყოს და თუ იგი უარყოფით ზეგავლენას ახდენს თქვენს უპირველეს ვალდებულებაზე, ასწავლოთ ბავშვებს, მაშინ მისი განხორციელება არ ღირს.

მეორე მხრივ, თუ უკვე მიაღწიეთ მოქმედების დაგეგმვის ფაზამდე განახლებული ენერჯითა და ენთუზიაზმით და თუ გადაწყვეტილი გაქვთ ადგილობრივ დონეზე მნიშვნელოვანი ინოვაციის განხორციელება, რაც, თქვენი რწმენით, დაეხმარება თქვენი ზრუნვის ქვეშ მყოფი მოსწავლეების კეთილდღეობას, და თუ თქვენ ცხადად ხედავთ მიმართულებას, მიზანსა და დანიშნულებას, მაშინ არ შეჩერდეთ და გაუზიარეთ თქვენი ისტორია ყველას, ვისთანაც კი მიგიწვდებათ ხმა! ეს იქნება თქვენი წარმატების ისტორია და დაგეხმარებათ სწავლის კულტურის შეცვლაში. ეს ცვლილებები შეიძლება მოდის და მათი გარედან მოხვევა არავის შეუძლია, ცვლილებების მოთხოვნილება ჩვენ თვითონ უნდა გავგიჩნდეს.

საერთაშორისო, ეროვნული, შტატის თუ ადგილობრივი მიმდინარეობებისა და ინიციატივების მიუხედავად, ინდივიდუალური მკვლევარი პედაგოგის უნარი, სწორად გადაანაწილოს დრო, მნიშვნელოვანია, რათა სამოქმედო კვლევამ კლასში რუტინული ხასიათი არ მიიღოს. თუმცა, თუ ჩვენ, როგორც პროფესიონალებს, არ შეგვიძლია

გამოენახოთ დრო კვლევასთან დაკავშირებული სამუშაოს ჩასატარებლად, მაშინ სამოქმედო კვლევა გადასროლილი იქნება არასაჭირო ნივთების ყუთში, როგორც ბევრი სხვა იმედისმომცემი საგანმანათლებლო ინიციატივა.

საგანმანათლებლო ცვლილების ხელშეწყობა

სამოქმედო კვლევის მიზანია, პოზიტიური საგანმანათლებლო ცვლილების საშუალებით გააუმჯობესოს მოსწავლეთა და პედაგოგთა ცხოვრება. ჩვენ განვიხილეთ რამდენიმე წინაღობა, რომელთაც პედაგოგები საკმაოდ ხშირად სხედებიან, როდესაც, სამოქმედო კვლევის აღმოჩენებზე დაყრდნობით, საგანმანათლებლო ცვლილების გატარებას ცდილობენ. ამ სირთულეების შესახვედრად მომზადებას თუ დაიწყებთ, თქვენ დაეხმარებით ისეთი გარემოს შექმნას, რომელიც მომზადებული იქნება ცვლილებისთვის. ქვემოთ მოყვანილია რვა საფუძველი, რაც ხელს უწყობს საგანმანათლებლო ცვლილებას (ადაპტირებულია ფულანიდან, 1993; მილერი და ლიბერმანი, 1998; სარასონი, 1990).

კედაგომეგმა და ადმინისტრატორებმა ძალაუფლებისა და ავტორიტეტის რესტრუქტურირება უნდა მოახდინონ

სამოქმედო კვლევის სტიმულირებისა და საგანმანათლებლო ცვლილების ხელშეწყობის პირველი საფუძველი პედაგოგებისა და ადმინისტრატორების მიერ ძალაუფლებისა და ავტორიტეტის რესტრუქტურირებაა. სკოლაში ძალაუფლებას შეუძლია გააძლიეროს ან, პირიქით, შეასუსტოს მოქმედების დაგეგმვის მცდელობა. სიტყვა **ძალაუფლება** ამ შემთხვევაში არ გამოიყენება დამამცირებელი მნიშვნელობით; მკვლევარ პედაგოგებს აქვთ შესაძლებლობა, თავიანთი კოლეგების, ადმინისტრატორების ჩათვლით, ერთობლივი ძალაუფლება გამოიყენონ, რათა განახორციელონ სასარგებლო ცვლილება, დემოკრატიული, გამათავისუფლებელი და გამამხნეველი პროცესის მეშვეობით. ამისათვის საჭიროა, რომ სამოქმედო კვლევის მონაწილეები მოემზადონ რთულ შეკითხვაზე პასუხის გასაცემად, რაც დაკავშირებულია კვლევის შედეგად მიღებულ აღმოჩენებზე დაყრდნობით მოქმედების განხორციელებასთან: რა არის რეკომენდებული მოქმედება? ვის რა მოვალეობა აკისრია? ვის სჭირდება კონსულტაცია ან ინფორმირება? როგორ ჩავატარებთ შედეგების მონიტორინგს? როდის შევასრულებთ ამოცანას? რა რესურსები გვჭირდება?

ასეთი შეკითხვების დასმა აუცილებლად გამოიწვევს დისკუსიას იმის შესახებ, თუ ვის აქვს საბოლოო გადაწყვეტილების მიღების უფლებამოსილება სკოლაში. როდესაც სკოლის დონეზე გადაწყვეტილების მიღებასთან გვაქვს საქმე, სავარაუდოა, რომ პედაგოგების ჯგუფს, მშობლებს, მოსწავლეებსა და ადმინისტრატორებს ჰქონდეთ სამოქმედო გეგმის შეკითხვებზე პასუხის გაცემის უფლებამოსილება და მიიღონ გადაწყვეტილებები. თუმცა იმის მიხედვით, თუ როგორი ტიპის სკოლა არის, არსებობს თუ არა გადაწყვეტილების მიღების პროფესიული თუ ბიუროკრატიული მოდელი, შეიძლება განისაზღვროს თქვენი გავლენის დონეც, როგორც ინდივიდუალურად, ისე ჯგუფურად. ქონლის (1991) თანახმად, ბიუროკრატიული მოდელი ყურადღებას აქცევს იმას, რომ ადმინისტრატორებმა მიაწოდონ გარკვეული უფლებამოსილება თავიანთ დაქვემდებარებაში მომუშავე პირებს, შეიმუშაონ ქვემეგრდომთა მართვის წესები და მოახდინონ ცენტრალიზებული მართვა, დაგეგმვა და გადაწყვეტილების მიღება. ამის საპირისპიროდ, პროფესიული მოდელი ორიენტირებულია პროფესიონალებისთვის

დისკრეციული უფლების მინიჭებისკენ და ხდება პედაგოგების იმ უფლებამოსილებით აღჭურვა, რაც საჭიროა მოსწავლეთა მოთხოვნილებების განსაზღვრისა და წამოყენებისთვის; ასევე, პედაგოგებს ანიჭებს ისეთ უფლებებს, რაც მათ პროფესიული საქმიანობის განხორციელებისთვის სჭირდებათ.

ძალაუფლება დანახული უნდა იყოს როგორც ინვესტიცია, და არა როგორც ხალხის კონტროლის საშუალება. მილერისა და ლიბერმანის (1988) თანახმად, „თუ ძალაუფლებას ასე შევხედავთ, პედაგოგებსა და დირექტორებს შეეძლებათ ლიდერის ფუნქცია იტვირთონ, და ერთობლივი მუშაობით მათ შეეძლებათ დაეხმარონ სკოლას პროფესიონალური კულტურის ჩამოყალიბებაში“ (გვ. 653). ეს შესედელება ეხება პრაქტიკული მსჯელობის კულტურას, რომელიც პედაგოგს უფრო ეხმარება, ვიდრე ხელს უშლის.

მაგალითად, დებორა საუთს ძალიან დაეხმარა სამოქმედო კვლევის შედეგად მიღებული ცოდნა არამოტივირებული მოსწავლეებისთვის უნარების გაკვეთილებზე ცვლილებების მოხდენაში; ჯეკ რესტონს სკოლაში გაცდენების პოლიტიკაში ცვლილებების განხორციელებასა და ოლქის გაცდენების პოლიტიკაში ცვლილებების რეკომენდირებაში დაეხმარა თავისი ცოდნა იმის შესახებ, თუ რა იყო ეფექტური და რა არა ბავშვების სკოლაში ყოფნის დროს. ამ კუთხით რომ შევხედოთ, ძალაუფლება იყო ბევრი ბავშვის ხარისხიან სასწავლო გამოცდილებაში ინვესტირება.

ცვლილების განხორციელების დამავალი და აღმავალი სტრატეგიები

საგანმანათლებლო ცვლილების დროს ეფექტურია როგორც დამავალი, ისე აღმავალი სტრატეგია (პორდი, ჰულინგ-ოსტინი და პოლი, 1987). **დამავალი სტრატეგიის** განხორციელება გულისხმობს ცვლილებებს, რომელთა განხორციელების უფლებამოსილება სკოლის/ოლქის/შტატის ადმინისტრატორებს აქვთ ისე, რომ პედაგოგებს არ ეძლევათ გადაწყვეტილების მიღების პროცესში თანაბრად მონაწილეობის უფლება (ბიუროკრატიული მოდელი). ამის საპირისპიროდ, **აღმავალი სტრატეგია** გულისხმობს ცვლილებას, რომლის განხორციელება შეუძლიათ პედაგოგებს, რომლებიც აღჭურვილნი არიან გადაწყვეტილების მიღების უფლებამოსილებით (პროფესიონალური მოდელი). კამათი იმის შესახებ, რომელი მოდელი უფრო ეფექტურია ცვლილების განხორციელების თვალსაზრისით, დამავალი თუ აღმავალი, მრავალი წლის განმავლობაში საკმაოდ აქტუალურია. ფულანი (1993) ასკვნის, რომ „ორი სახის ზემოქმედების განხორციელებაა საჭირო – მხარდაჭერა და უწყვეტი მოლაპარაკებები“ (გვ. 38), როგორც, მაგალითად, ერთობლივი სამოქმედო კვლევის პროექტში მონაწილე ადმინისტრატორსა და პედაგოგს შორის უწყვეტი განხილვების წარმოებაა.

მაგალითად, ჰაილენდ-პარკის საშუალო სკოლის პედაგოგები ერთობლივად მუშაობდნენ სკოლის დირექტორის მრჩეველთან, რომელიც პედაგოგთა გუნდის მიერ განხორციელებულ სამოქმედო კვლევაში ჩართეს. ამ თვალსაზრისით, აშკარა იყო სკოლის ადმინისტრატორის მხრიდან სამოქმედო კვლევის მხარდაჭერა. ამის საწინააღმდეგოდ, ბილაბონგის დაწყებით სკოლაში (მე-5 თავი) პედაგოგები საკმაოდ განაწყენებულები იყვნენ იმის გამო, რომ დირექტორმა მათემატიკაში სახელმძღვანელოს არჩევის გადაწყვეტილება ერთპიროვნულად მიიღო, ისე, რომ არ უკითხავს პედაგოგების აზრი.

პედაგოგებს მხარდაჭერა სჭირდებათ

სამოქმედო კვლევით გამოწვეული ცვლილების განხორციელებისას პედაგოგებს სჭირდებათ მხარდაჭერა. პედაგოგების მხარდაჭერა შეიძლება მრავალნაირად: მოსწავლეების, სხვა პედაგოგების, სკოლის ადმინისტრაციის, მოსწავლეთა ოჯახების, მთავრობის წარმომადგენლებისა და სხვათა მხრიდან. მაგალითად, ჯეკ რესტონის გაცდენებთან დაკავშირებით ჩატარებული კვლევა ვერ განხორციელდებოდა, რომ არა მშობლების, პედაგოგების, სტუდენტი პედაგოგების (რომლებიც ინტერვიუს ჩატარებაში დაესმარნენ) დახმარება. დებორა საუთი ბოლომდე დაეყრდნო სამოქმედო კვლევის კლასში კრიტიკულად განწყობილ მეგობრებს, როდესაც მან არამოტივირებული მოსწავლეების შესახებ კვლევის ანალიზი და განმარტება გაუზიარა მათ.

ცვლილების მოხდენა შეუძლია თითოეულ ჩვენგანს

სასიკეთო ცვლილებისთვის როგორც ინდივიდუალური, ისე კოლექტიური მცდელობა არის მნიშვნელოვანი, და ყველა ადამიანს შესწევს უნარი, მოახდინოს ცვლილება. წინამდებარე წიგნში მოცემული სამოქმედო კვლევის შესახებ მოკლე ისტორიები გვაჩვენებს ინდივიდუალურ, ჯგუფურ დონეზე და სკოლის მასშტაბით ცვლილების განხორციელების შესაძლებლობას. თუმცა, შესაძლოა, ამ მაგალითებში მთავარი მაინც არის ცალკეული პედაგოგის ან დირექტორის სამოქმედო კვლევის პროცესის წამოწყებისა და აღმოჩენებზე დაყრდნობით დადებითი საგანმანათლებლო ცვლილებების მოხდენის სურვილი. როგორც ფულანი (1993) გვაცხენებს, „თითოეული პედაგოგი პასუხისმგებელია, დაეხმაროს ისეთი ორგანიზაციის შექმნაში, რომელსაც ექნება ინდივიდუალური და კოლექტიური კვლევის ჩატარებისა და სიახლეების შემოღების უნარი, ამის გარეშე შეუძლებელია ცვლილების განხორციელება“ (გვ. 39).

ცვლილებას არ ახასიათებს დახვეწილობა, თანმიმდევრულობა და რაციონალურობა

მნიშვნელოვანია, სამოქმედო კვლევაში ჩართული პირები აცნობიერებდნენ, რომ ცვლილებას არ ახასიათებს დახვეწილობა, თანმიმდევრულობა და რაციონალურობა. გაიხსენეთ, მაგალითად, ქეთი მითჩელისა და „დაქო თაიპ თეატრის“ ამბავი (მე-2 თავი). ქეთის გადაწყვეტილი ჰქონდა მოზარდთა თეატრის გამოცდილება მეტად აზრიანი გაეხადა, იგი ასევე აღიარებდა, რომ ინტერაქტიულმა იმპროვიზაციამ არ გამოიღო სასურველი შედეგები. მისი მოლოდინის მიუხედავად, მაყურებელს არ ჰქონდა რეაქცია ძალადობის იმპროვიზაციის სცენაზე და, შესაბამისად, სამოქმედო კვლევის შედეგად მან ვერ მიიღო პრობლემის გადაჭრის სასურველი შედეგი. თუმცა ქეთის მტკიცედ აქვს გადაწყვეტილი მიზნის მიღწევა და ამის გამო იგი განაგრძობს მოზარდთა თეატრთან მუშაობას, რათა იგი უფრო აზრიანი გახადოს. ქეთისთვის, სამოქმედო კვლევის პროცესი და ცვლილება იქნება განმეორებადი (რეკურსიული) და ციკლური.

მკვლევარმა პედაგოგებმა ყურადღება მიაქციონ სკოლის კულტურას

მეექვსე პირობა – ესაა, მკვლევარმა პედაგოგებმა ყურადღება მიაქციონ სკოლის კულტურას. ცვლილების მცდელობა ყოველთვის განხილული უნდა იყოს სკოლისა

და კლასის კულტურის კონტექსტში, სადაც სამოქმედო კვლევა განხორციელდა. მაგალითად, ჯექ რესტონმა გამოიკვლია თავისი სკოლის პოლიტიკა გაცდენებთან დაკავშირებით: სკოლაში მიიჩნევენ, რომ ნახატებითა და სერტიფიკატებით დაჯილდოების არსებული სისტემა ეფექტური იყო. ამის ნაცვლად, მან აღმოაჩინა, რომ დაჯილდოების სისტემა არავითარ გავლენას არ ახდენდა რისკჯგუფში მყოფ მოსწავლეებზე. ამის შედეგად იგი შეეცადა, გამოეკვითა, რა სახის ცვლილება მოახდენდა ამ ბავშვებზე გავლენას. მან ჩაატარა გამოკითხვები და აიღო ინტერვიუები, რათა ღრმად ჩასწვდომოდა გაცდენების რისკჯგუფში მყოფ ბავშვთა ოჯახების კულტურას, ღირებულებებსა და შეხედულებებს. მიღებულ აღმოჩენებზე დაყრდნობით, მან შეძლო, აზრიანი და საჭირო რჩევები მიეცა სკოლის გაცდენების პოლიტიკასთან დაკავშირებით, რაც უშუალოდ პასუხობდა შესწავლილი ჯგუფის მოთხოვნილებებს, განსაკუთრებით კი მოთხოვნილებას, მჭიდრო კავშირი ჰქონოდათ სკოლასთან.

ნეგისმიერი ცვლილება უნდა აისახოს მოსწავლეთა კეთილდღეობაზე

თუ სამოქმედო კვლევისა და საგანმანათლებლო ცვლილების გაგრძელება გსურთ, მაშინ ცვლილების ნებისმიერ მცდელობას საფუძვლად მოსწავლის კეთილდღეობა უნდა ედოს. სამოქმედო კვლევამ შეიძლება მოგაწოდოთ პედაგოგიური პრაქტიკის ან ჩარევის შედეგების აღნუსხვის, შეფასებისა და ანალიზის მეთოდი. მაგალითად, ჯეიმს როკფორდის მიერ კლავიატურაზე მუშაობის ეფექტურობის შესახებ ჩატარებული კვლევის შედეგად შეგროვებულმა მონაცემებმა მოგვცა ამომწურავი სურათი იმის შესახებ, რომ კლავიატურაზე მუშაობის კომპიუტერული პროგრამა იყო ძალიან ეფექტური და რომ სკოლაში კომპიუტერებთან გატარებულ დროს გადამწყვეტი მნიშვნელობა ჰქონდა. ამ სარწმუნო მონაცემებმა ჯეიმსს გაუძიარა რწმენა, რომ პედაგოგიურ ჩარევას ჰქონდა შედეგი და დაეხმარა საკუთარი რჩევის დასაბუთებაში, რათა პედაგოგებს მოსწავლეებისთვის კომპიუტერის გაკვეთილები ყოველ დღე ჩაეტარებინათ, შეემოწმებინათ ბეჭდვის უნარები და უზრუნველყოთ, თითოეულ ბავშვს დღეში მინიმუმ 10 წუთი მაინც ემეცადინა კომპიუტერთან.

იმედი ყველაზე ძლიერი რისკისა

ენტუზიაზმს გადამწყვეტი მნიშვნელობა აქვს პედაგოგისთვის, თუ მას გადაწყვეტილი აქვს სამოქმედო კვლევისა და ცვლილების განხორციელება. გაიხსენეთ ქეთი მითჩელის სიტყვები, რომლის მოზარდთა თეატრის შესახებ სამოქმედო პროექტიც მე-2 თავში იყო აღწერილი:

ყველაზე მნიშვნელოვანი ამ პროექტში ის არის, რომ ახლა მე განახლებული ენერჯით შეუდგები სამუშაოს. შარშან ამ დროს ინტენსიურად ვეძებდი ჩემს შემცვლელს და ვაცხადებდი, რომ აღარ ვაპირებდი მესელმძღვანელა მოზარდებისთვის. და აზრადაც არ მომსვლია, შემესწავლა და განმეხილა პრობლემა და შემდგომ გამომესწორებინა იგი. ძალიან კარგი შეგრძნებაა, როდესაც ელოდები, რომ შენ მიერ ჩატარებული კვლევის წყალობით რაღაც შეიცვლება.

თავისი სამოქმედო კვლევის შედეგად ქეთიმ საკუთარ თავში მნიშვნელოვანი რესურსი გამოძებნა, რაც არის იმედი, რომ იგი აღმოაჩენს ახალ საშუალებებს, რათა მოზარდებისთვის მის სამუშაოს მნიშვნელობა ჰქონდეს. მართალია, ერთხელ

უკვე აპირებდა, დაენებებინა ამ ყველაფრისთვის თავი, ახლა იგი წერს, რომ ეს ახალი იმედი იმდენად ძლიერია, ძალას აძლევს სამომავლოდ ცვლილებების განსახორციელებლად.

საგანმანათლებლო ცვლილების წარმატებისთვის საჭიროა, რომ მასში მონაწილე ყველა პირი ოპტიმისტურად იყოს განწყობილი ცვლილების შედეგების მიმართ. (ბუნებრივია, ისინი რეალისტებიც უნდა იყვნენ: იმედიანად ყოფნა არ ნიშნავს, იყო მიაშიტი). რეფორმებს ზოგჯერ ნეგატიური ემოციებიც მოაქვს და უიმედობის განცდაც, იმის გამო, რომ კვლევაში მონაწილე პირებს სშირად თავდაცვა უხდებათ გარე შემოტყევისგან, ან რეფორმაში მონაწილე რომელიმე ჯგუფი შეიძლება მუშაობის გამო გამოიფიტოს/გადაიწვას (ფულანი, 1997). თუმცა, თუ ჩვენ გადაწყვეტილი გვაქვს, რეფორმამ შედეგი გამოიღოს, უნდა გავუძლოთ ნეგატიურ ემოციებსაც, რათა საბოლოოდ წარმატებას მივაღწიოთ.

სამოქმედო კვლევის მოქმედების დაგეგმვის ეტაპზე შესაძლოა პროცესში მონაწილე სხვა პირებისგან წამოსულ ნეგატიურ ემოციებთან შეჯახება მოგიხდეთ. ამას შეიძლება გადამწყვეტი მნიშვნელობა ჰქონდეს სამოქმედო კვლევის პროცესში: თქვენ შეიძლება ხელი ჩაიქნით და ბედს შეეგუოთ, ან დაეყრდნოთ ყველაზე საჭირო რესურსს – იმედს. ჩვენ ყველამ ინდივიდუალურად უნდა გავიაზროთ, მართლაც გავაკეთეთ თუ არა აღმოჩენები კვლევის დროს, რაც მოქმედებას მოითხოვს. თუ ჩვენი საქმე კარგად შევასრულეთ, მაშინ აუცილებლად მივიღებდით აღმოჩენებსაც, რაც სანდო და ზუსტია. გაიხსენეთ თქვენი იმედები, როდესაც პროექტს იწყებდით და შემდეგ დაეყრდენით ამ იმედს, რაც ძალას მოგცემთ მთელი სამოქმედო გეგმის პროცესში. „იყო იმედიანად და მოქმედებდე მაშინაც, როცა მნიშვნელოვან დანაკარგებს განიცდი, ემოციურად ნაკლებად დამორგუნველია, ვიდრე როდესაც გამუდმებით უიმედო მდგომარეობაში იმყოფებით“ (ფულანი, 1997, გვ. 231-32).

ვალდართ, რომ კვლევის აზროვნების, მოქმედებისა და გრძობების რეალურად შეცვლა ჩვენს შესაძლებლობას აღემატება; ჩვენ საკუთარ ქმედებაზე ვაგებთ პასუხს და საკუთარი თავის დახვეწის ძიებაში ვართ, რაც პროფესიონალი პედაგოგის დამახასიათებელი თვისებაა. თუ რომელიმე ჩვენგანი პროფესიულ კარიერაში ისეთ წერტილამდე მივა, როდესაც აღარ შეეძლება ცვლილების მოხდენა და აღარ მონიღომებს შეებრძოლოს სირთულეებს (მაგალითად, დროის ან რესურსების სიმცირის გამო), მაშინ უმჯობესია, სხვა პროფესიაში სცადოთ ბედი. განათლების სფეროში, მაშინ როდესაც არ არის საკმარისი ცარცი, ფურცელი ან კომპიუტერის ოპერატიული მეხსიერება, არასდროს წარგვიდგენია ანგარიში დროისა და რესურსების დაფინანსების მიზნით. სხვა პროფესიონალებისგან ჩვენ განვსხვავდებით იმით, რომ გვჯერა, შეგვიძლია ბავშვების ცხოვრებაში ცვლილების მოხდენა, მიუხედავად იმისა, გვაქვს თუ არა საკმარისი რესურსი.

სკოლა რთული სოციალური გარემოა და ის ხალხი, ვინც სხვადასხვა სკოლაში ასწავლის, იცის, როგორ განსხვავდება სკოლები ერთმანეთისგან, იმისდა მიხედვით, თუ რომელ საზოგადოებაში ვიმყოფებით. თქვენ ყველაზე უკეთ განსაზღვრავთ, საგანმანათლებლო ცვლილების შესახებ გამართული ფართო განხილვიდან კონკრეტულად რა გამოვადგებათ თქვენს საკუთარ პრაქტიკაში. თუმცა ჩვენ ყველას შეგვიძლია, საკუთარი ისტორიების გაზიარებით, ერთმანეთის გამოცდილებაზე ვისწავლოთ. როცა კი შესაძლებელია, გაუზიარეთ სამოქმედო კვლევის შესახებ თქვენი ისტორია სხვებს. ამით თქვენ ხელს შეუწყობთ პედაგოგში პროფესიული თვისებების გაღვივებას.

რას იძენს პედაგოგი?

შედევით განისაზღვრება თქვენი, როგორც პროფესიონალის, მიერ გატარებული სამუშაო; თქვენ შეიძენთ საკუთარ ძალებში რწმენას. რომ დაეუბრუნდეთ ჩვენ მიერ ადრე განხილულ სამოქმედო კვლევის კრიტიკულ/პოსტმოდერნისტულ ხედვებს, თქვენ გაგასენდებათ მსჯელობა იმის შესახებ, თუ რისი გვჯერა, როგორც პროფესიონალებს, და რა ვისწავლეთ მოცემული საქმიანობიდან, რაც, როგორც ინდივიდუალურ მკვლევარ პედაგოგს, მოქმედების პროცესში გვაძლევდა მიმართულებას.

თქვენს ცხოვრებაში დადგენილად მიჩნეული ურთიერთკავშირებისა და პრაქტიკის შესასწავლად დიდი რაოდენობით ენერჯისა და დროის ინვესტირებით, თქვენ ყველაზე მნიშვნელოვან ეტაპს მიუახლოვდით. მართლაც, წამოიწყებთ თუ არა მოქმედებას და განაგრძობთ პროცესს? თუ თქვენი პასუხი დადებითია, ეს იმას ნიშნავს, რომ თქვენ დიდი გზა გაიარეთ, რათა გაგეთავისებინათ კვლევაში სოციალურად აქტუალური დოქტრინები: თქვენ ჩაებით დემოკრატიულ პროცესში, რომელმაც წაახალისა თქვენი კოლეგების მონაწილეობაც. პროცესი იყო სამართლიანი, სადაც ყველა მონაწილეს თანაბარი ხმის უფლება ჰქონდა. ეს იყო გათავისუფლების გამოცდილება, რომელმაც გაგათავისუფლათ საკითხის ბრმად მიღებისგან, რომელიც შესაძლოა თავის დროზე თავს მოგახვიეს. ბოლოს, გამოცდილება, რომელიც თქვენ მიიღეთ, წამახალისებელია როგორც თქვენთვის, ისე თქვენი მოსწავლეებისთვის, რომლებმაც სარგებელი მიიღეს თქვენი სწავლებით.

ჩემი აზრით, ყველაზე დიდი სარგებელი, რაც მკვლევარი პედაგოგების საქმიანობამ შეიძლება გამოიღოს, არის მათი მზრუნველობის ქვეშ მყოფი ბავშვების კეთილდღეობა. არ არსებობს უფრო ძლიერი და უანგარო მიზანი, ვიდრე მოსწავლეების კეთილდღეობა.

დასკვნა

მოქმედების დაგეგმვის პროცესის მიზანია, პასუხი გასცეს შემდეგ შეკითხვას: „რას ეფუძნება ცოდნა, რომელიც კვლევის შედეგად მივიღე და ახლა როგორ უნდა მოვიქცე?“, წინამდებარე თავში წარმოდგენილია მოქმედების სქემის საფეხურები. იგი ეხება ისეთ საკითხებს, როგორებიცაა: რა ისწავლეთ, როგორც მკვლევარმა პედაგოგმა (აღმოჩენები)? აღმოჩენებმა რა სამიზნეები გამოკვეთა? ვინ არის პასუხისმგებელი კონკრეტული მოქმედებისთვის (პასუხისმგებლობა)? ვის სჭირდება კონსულტაცია და ინფორმირება კვლევის აღმოჩენებისა და შემდგომი ნაბიჯების შესახებ? როგორ განახორციელებთ მოქმედების შედეგების მონიტორინგს? როგორი იქნება მოქმედებისა და მონიტორინგის გრაფიკი? და რა რესურსები დაგჭირდებათ მოქმედების განხორციელებისთვის?

წინამდებარე თავში ასევე განვიხილეთ მკვლევარი პედაგოგების მიერ, რომელთაც პოზიტიური საგანმანათლებლო ცვლილების მოხდენა სურთ, სირთულეების გადალახვის საკითხები: რესურსების ნაკლებობა, ცვლილებისადმი წინააღმდეგობა, სხვის პროფესიულ პრაქტიკაში ჩარევისგან თავის შეკავება, სირთულეების არალიარება, ნასწავლის გასაზიარებლად ფორუმის პოვნის სირთულე და სამოქმედო კვლევის ჩასატარებლად დროის უკმარისობა.

წინამდებარე თავში ასევე განვიხილეთ სკოლაში ცვლილების გატარების ხელშემწყობი რვა საფუძველი: (1) პედაგოგებმა და ადმინისტრატორებმა ძალაუფლებისა და ავტორიტეტის რესტრუქტურირება უნდა მოახდინონ; (2)

ცვლილების განხორციელებისთვის გამოსადეგია როგორც დამავალი ისე აღმავალი სტრატეგიები; (3) პედაგოგებს, რომლებიც ცვლილების გატარებას ცდილობენ, სჭირდებათ მხარდაჭერა; (4) ცვლილების გატარება შეუძლია თითოეულ ჩვენგანს; (5) სამოქმედო კვლევაში ჩართულმა პირებმა უნდა იცოდნენ, რომ ცვლილებას არ ახასიათებს დახვეწილობა, თანმიმდევრულობა და რაციონალურობა; (6) მკვლევარმა პედაგოგებმა ყურადღება უნდა მიაქციონ სკოლის კულტურას; (7) ნებისმიერი ცვლილება უნდა აისახოს მოსწავლეთა კეთილდღეობაზე; და (8) იმედი ყველაზე ძლიერი რესურსია.

სამომავლო განხილვისთვის

1. შეიმუშავეთ სამოქმედო გეგმა სამოქმედო კვლევის აღმოჩენებზე დაყრდნობით და წარმოადგინეთ მოქმედების სქემის საფუძვლების გამოყენებით.
2. როგორ გამოიყენებთ საგანმანათლებლო ცვლილების განხორციელებისას არსებული სირთულეების შესახებ შეძენილ ცოდნას, რათა გადალახოთ ის წინაღობები, რომელთაც შესაძლოა, მოქმედების განხორციელებისას წააწყდეთ?

როგორ დავწერთ მოქმედების კვლევა

კვლევის დაწერას აზრი ეკარგება, თუკი მის დასკვნებს ვერავის წაეკითხებთ, ხოლო ანგარიშის გარეშე თვით კვლევის ჩატარებას ეკარგება აზრი. (ვილკოტი, 2001, გვ. 7)

სავარაუდოდ, ყველაზე დიდი ამოცანა, რომელიც მასწავლებელი მკვლევრების წინაშე დგას, დროისა და ინტერესის უკმარისობაა, რათა ფურცლებზე აღბეჭდონ ის, რისი აღმოჩენაც მათ თავიანთი საქმიანობის სფეროში შეძლეს. თუ უმაღლეს სასწავლებლებში მოღვაწე მკვლევრებისათვის, რომელთა რეალობას განსაზღვრავს პრინციპი: „გამოაქვეყნე, თორემ დაიღუპები“, მასწავლებლებისთვის მოტივაცია იმისა, რომ თავიანთი კვლევა დაწერონ და აუცილებლად გამოაქვეყნონ, ცალმხრივად გარედან თავსმობვეულია. მასწავლებელ მკვლევრებს უფრო ყოველდღიური საკლასო პრობლემები და საკითხები აწუხებთ – სხვა თუ არაფერი, მათი პრიორიტეტი იმის დაგეგმვა, განხორციელება და შეფასებაა, თუ როგორ ხდება ბავშვების სწავლების პროცესში ჩართვა მათ მიერ ჩატარებული გაკვეთილების დროს.

მაგრამ უნდა აღინიშნოს, რომ მასწავლებელი მკვლევრების მიერ განსაზღვრული წესით, ანუ ორგანიზებული ანგარიშის სახით, დაწერილი სამოქმედო კვლევა მათვე და მათსავე კოლეგებს მნიშვნელოვნად დაეხმარებათ. ეს იმ სიცარიელის დასაძლევად გადადგმული ნაბიჯი იქნება, რომელიც ისტორიულად კვლევასა და პრაქტიკას შორის არსებობს (მოსაზრება, რომელმაც პირველ თავში მერი კენედის ნაშრომთან მიმართებით გაიჟღერა). მნიშვნელოვანია, ნაშრომი დაიწეროს ისე, რომ ჟურნალში გამოქვეყნებისათვის მისაღები იყოს და ტრადიციული საუნივერსიტეტო კურსის მოთხოვნები დააკმაყოფილოს.

ორი ძირითადი მოტივაცია, რომლებიც სამოქმედო კვლევის დაწერაში დაგეხმარებათ, შემდეგია:

1. წერის პროცესი გვეხმარება, რომ უკეთ გავიაზროთ ის, რისი თქმაც გვსურს;
2. ის, რაც დაწერილია, მუდმივი და იოლად ხელმისაწვდომი მასალაა, როგორც პროფესიული, ისე პირადი გამოყენებისათვის.

ჩემი მოსწავლეების უმრავლესობა იძულებული გამო წერს და არა იმიტომ, რომ ეს მათი არჩევანია (თქვენც ახლა შეიძლება, მსგავს მდგომარეობაში იმყოფებით!). ზოგიერთი თქვენგანისათვის იმის დაწერა, რასაც სწავლობთ, ალბათ, საკმაოდ არასასიამოვნო პროცესია... ეს იგივეა, რაც კიდევ ერთი დასამთავრებელი საკურსო ნაშრომი, კიდევ ერთი გადასალახავი სირთულე; მეორე მხრივ, თქვენ, ზოგადად, წერის წინააღმდეგნი შეიძლება არ იყოთ, მაგრამ წერასა და მკითხველის მოძიებასთან დაკავშირებული დეტალები დიდ უსიამოვნებას განიჭებდეთ. თუმცა ყურადღებით! მართალია, მე ვერ დაგპირდებით, რომ ჩვენი თანამშრომლობის შედეგად თქვენი პუბლიკაცია პრესტიჟულ ჟურნალსა თუ გაზეთში დაიბეჭდება, მაგრამ იმის გარანტიას ვაძლევთ, რომ, თუკი თქვენი კვლევის დასაწერად დროსა და ენერგიას გამოიხარებთ, ამით, სულ ცოტა, თქვენს მოსწავლეებსა და საკუთარ თავს დიდ დახმარებას გაუწევთ, რადგან თქვენს თანამოაზრეებს თქვენი ნაშრომის წაკითხვის საშუალება მიეცემათ. რა უნდა იყოს იმაზე მეტად ალტრუისტული, ვიდრე ის, რომ თქვენს კოლეგებს ხელი შეუწყოთ, თავიანთ მოსწავლეებს დახმარების ხელი გაუწოდონ. როგორც ნათქვამია, თუკი ტყეში მოჭრილი ხის ხმა ვერაფერს გაიგო, მაშინ შეიძლება ითქვას, რომ ეს ხმა არც ყოფილა. შესაბამისად, თუკი თქვენს აღმოჩენებს სხვებს არ გაუზიარებთ, საერთო ცოდნის მარაგში თქვენ მიერ შეტანილი წვლილის შესახებ ვერაფერს გაიგებს.

ამ თავის წაკითხვის შემდეგ თქვენ უნდა შეძლოთ:

1. დაწეროთ თქვენი სამოქმედო კვლევის შესახებ
2. მიზნად დაისახოთ პროფესიული პუბლიკაციის გამოქვეყნება
3. ჩააბაროთ პუბლიკაცია დასაბეჭდად
4. მიაგნოთ სამოქმედო კვლევის წარმატებულად დაწერის გასაღებს

სანამ უშუალოდ თქვენი სამოქმედო კვლევის ფორმალურად დაწერის შესახებ ვიმსჯელებდეთ, საჭიროა განვიხილოთ, თუ რა მნიშვნელობა აქვს სამოქმედო კვლევის გამოცდილებისა და მისი მიგნებების წერილობით აღწერას.

რატომ არის მნიშვნელოვანი სამოქმედო კვლევის დაწერა?

ვფიქრობ, ყველაზე რთული, რაშიც მასწავლებელი მკვლევარები უნდა დაეარწმუნო, მათ მიერ გაკეთებული კვლევის „ფურცელზე გადატანის“ მნიშვნელობაა; როგორც წესი, ისინი ამ უკანასკნელს არ აღიარებენ. მასწავლებლისათვის მთავარია იმის გაგება, თუ რამდენად წარმატებულია მის მიერ ჩატარებული გაკვეთილები და რას ან როგორ სწავლობენ მისი მოსწავლეები. მოკლედ რომ ვთქვათ, პროფესიონალი მასწავლებლები ყველაფერს აკეთებენ, რათა სწავლების პრაქტიკა უკეთესი გახადონ, მაგრამ აუცილებლობას ვერ ხედავენ იმაში, რომ ის, რაც თვითონ ისწავლეს, ფართო საზოგადოებას გაუზიარონ. ხშირად მასწავლებელ მკვლევარებს ჩემთვის უთქვამთ:

მე ჩემს სამოქმედო გეგმას იმაზე დაყრდნობით ვავითარებ, რაც ვისწავლე... მე რეალური ცვლილებები შემაქვს ჩემს გაკვეთილებზე ჩემი მოწაფეებისათვის. რა აუცილებელია, სხვათადაც წაიკითხოს იმის შესახებ, მე რა გავაკეთე და რა ვისწავლე?

ჩემ მიერ გაკეთებული კვლევის დაწერა და შემდგომ გამოქვეყნება ჩემი სკოლისათვის მნიშვნელოვანი არ არის და, შესაბამისად, არც ვცდილობ მის გამოქვეყნებას. რატომ უნდა ვიზრუნო იმაზე, რაც არავის აინტერესებს?

რთულია მათთან კამათი, განსაკუთრებით იმ არგუმენტით, რომ მნიშვნელოვანია, შენს პროფესიასა და ცოდნის საერთო მარაგს რაღაც ახალი შემატო და ა.შ., მაგრამ მაინც ჩვენ, როგორც ჩვენი პროფესიის წარმომადგენლებმა, უნდა შევიცვალოთ შეხედულება, რომ კვლევებს მხოლოდ მაღალ აკადემიურ წრეებში წერენ.

კვლევის დაწერის უპირველესი ღირებულება ისაა, რომ წერის პროცესი ავტორისაგან ითხოვს შინაარსის დაზუსტებას, კერძოდ კი სიტყვების ფრთხილად შერჩევას, იმის ზუსტ აღწერასა და გაანალიზებას, რაც გამოცდილ ან დანახულ იქნა, სიტყვების ფურცელზე გადატანისას წინადადებების დახვეწას. კვლევის წერის პროცესში შესაძლებელია თქვენი მოსწავლეებისა და სწავლების პროცესის შესახებ რაღაც ძალიან მნიშვნელოვანი გაიგოთ – ისეთი რამ, რასაც ყურადღებას არ მიაქცევდით, რომ არა წერის პროცესი. უფრო მეტიც, თქვენი კვლევებისათვის ინფორმაციის ფურცელზე გადატანა თქვენგან გულახდილობას, სიზუსტეს, სიცხადეს და დაფიქრებას ითხოვს. ეს ყოველივე თქვენ მოტივაციას გმატებთ, რათა შექმნათ უკეთესი პროდუქტი, ვიდრე ამას გააკეთებდით თქვენი სამოქმედო კვლევა თქვენსავე გონებაში რომ შეგენახათ. ასე რომ, როცა დაიწყებთ კვლევის წერას, შეგიძლიათ, მოტივაცია შემდეგი არგუმენტებით აიმაღლოთ:

სიცხადე – კვლევის დაწერა აზრის გამოხატვის სიცხადესა და სიზუსტეს ითხოვს. თქვენი კვლევის გამოცდილების შესახებ წერა გიბიძგებთ, დაფიქრდეთ და გაანალიზოთ. სავარაუდოდ, ეს პროცესი ახალ შეკითხვებსაც წარმოშობს, რომელთა ახსნა თქვენს კვლევას სრულყოფილსა და დასრულებულს გახდის.

სხვა არგუმენტები კვლევის დაწერის სასარგებლოდ შემდეგია:

- *აღიარება* – თქვენი კვლევის გამოქვეყნება, ასევე რედაქტორებისა და მკითხველებისაგან უკუკავშირის მიღება მოიტანს თქვენი საქმიანობისა და თქვენს, როგორც პროფესიონალის, აღიარებას.
- *გაძლიერება* – წერის დროს თქვენი პრაქტიკული საქმიანობის გაანალიზება ძალას შეგმატებთ, რათა არსებული მდგომარეობის შეცვლას შეეცადოთ.

- შექმნა – წერა არის პროცესი, რომლის შედეგად გარკვეული პროდუქტი იქმნება. ეს უკანასკნელი კონკრეტული და ხელშესახები რამაა, რომელიც შეგიძლიათ, თქვენს კოლეგებს, ხელმძღვანელებსა და მშობლებს გაუზიაროთ.
- წარმატების მიღწევა – კვლევის დაწერა იმის განცდას გაგიჩინებთ, რომ წარმატებას მიაღწიეთ. ის, რომ თქვენი კოლეგები თქვენს ნაშრომს კითხულობენ და თქვენს მიღწევებს აღიარებენ, გარკვეულწილად უხერხულობას გიქმნით, მაგრამ ამავე დროს სიამოვნებასაც განიჭებთ.

ფორმატი და სტილი

ფორმატი კვლევის შესახებ ანგარიშის დაწერისა და ორგანიზების ზოგად წესს გულისხმობს. სათაურებისა და ქვესათაურების რაოდენობა და ტიპი სწორედ ანგარიშის ფორმატის მიხედვით განისაზღვრება. სტილი კი ანგარიშის მომზადებისას გამოყენებულ გრამატიკას, მართლწერას, პუნქტუაციასა და ა.შ. გულისხმობს. დოკუმენტის ფორმატი შეიძლება თავების მიხედვით განსხვავდებოდეს და, როგორც წესი, კვლევის ანგარიშის ფორმატი იმ კონკრეტულ ნაბიჯებს ითვალისწინებს, რომლებიც კვლევის პროცესში გადაიდგა. მაგალითად, გარკვეულ შემთხვევაში ტექსტის ფორმატი შეიძლება დისკუსიის ნაწილს ან დასკვნებისა და რეკომენდაციების მოკლე მიმოხილვას მოითხოვდეს, მაგრამ ნებისმიერი სახის ფორმატი გულისხმობს მონაკვეთს, რომელშიც კვლევის შედეგები განხილული და ახსნილი იქნება. ნებისმიერი კვლევის ანგარიში ასევე კვლევის აღწერილობას გულისხმობს, იქნება ეს დისერტაციის მოკლე მიმოხილვა თუ ჟურნალის სტატიის რეზიუმე.

კოლეჯების, უნივერსიტეტებისა და პროფესიული ჟურნალების უმრავლესობას წერის სტილის შესახებ საკუთარი სახელმძღვანელო აქვს შემუშავებული ან შერჩეული აქვს ერთი კონკრეტული სახელმძღვანელო, რომლის პრინციპებსაც იზიარებს. აუცილებელია, თქვენს ხელმძღვანელთან გადაამოწმოთ, წერის რა სტილი გამოიყენება თქვენს სამუშაო ადგილას. სასურველია, ეს წერის დაწყებამდე გააკეთოთ, რადგან ფორმატირების შეცვლა საკმაოდ შრომატევადია და ბევრ დროს მოითხოვს.

თეზისებისა და დისერტაციების შემთხვევაში, ერთ-ერთი სახელმძღვანელო, რომელზეც მოთხოვნა თანდათან იზრდება, *გამოქვეყნების შესახებ ამერიკის ფსიქოლოგთა ასოციაციის სახელმძღვანელო* გახლავთ, რომელიც აფა-ის სახელმძღვანელოს სახელითაც არის ცნობილი (ამჟამად მისი მეხუთე გამოცემაა გამოსული). თუკი თქვენ ვალდებული არ ხართ რომელიმე კონკრეტული ფორმატი და სტილი გამოიყენოთ, რეკომენდებულია, აფა-ის სახელმძღვანელოთი ისარგებლოთ, რადგან იგი კოლეჯების, უნივერსიტეტებისა და ჟურნალების მიერ ყველაზე ფართოდ აღიარებული აკადემიური ფორმატისა და სტილის სისტემას გულისხმობს. სახელმძღვანელოს საფუძვლიანად შესწავლის გარდა, სასურველია, გაეცნოთ ამ სახელმძღვანელოს მიხედვით დაწერილ ანგარიშებს. მაგალითად, თვალი გადაავლეთ უკვე დაწერილ სამოქმედო კვლევებს, რომ ფორმატსა და სხვა მოთხოვნებზე ნათელი წარმოდგენა შეგექმნათ. ტექსტი, რომელსაც ახლა თქვენ კითხულობთ და ქვემოთ გაშლილი მსჯელობაც, შეძლებისდაგვარად, აფა-ის მოთხოვნებს ასახავს (მაგ.: ცხრილებთან, გამოყენებულ ლიტერატურასა და ამოცანების მაგალითებთან დაკავშირებით). 8-1 ცხრილი გამოყენებული ლიტერატურის აფა-ის ფორმატის რამდენიმე მაგალითს გვთავაზობს. დარწმუნდით, რომ კვლევის ფურცელზე გადატანა მნიშვნელოვანია? თუკი ასეა, მაშინ განვაგრძოთ და სამოქმედო კვლევის სტატიის კონკრეტული მაგალითის განხილვაზე გადავიდეთ.

ქვემოთ რეფერირებისათვის გამოსადეგი ლიტერატურის ტიპებია ჩამოთვლილი, რომლებიც შეიძლება, თქვენი კვლევის წერისას გამოგადგეთ. მაგალითები აფა-ის (ამერიკის ფსიქოლოგთა ასოციაცია) მიერ დადგენილ მოთხოვნებს ითვალისწინებს, რომლებიც ჩამოთვლილია გამოქვეყნების შესახებ ამერიკის ფსიქოლოგთა ასოციაციის სახელმძღვანელოში.

წიგნი ბანდურა, ა.ჯ., (1977), სოციალური სწავლების თეორია, ენგლიუვდ ქლიფსი, ნჯ: პრენტის ჰოლი.

წიგნი, რედაქტირებული გიბსი, ჯ.ტ., ჰუანგი, ლ.ნ. (რედაქტ.), (1991), ფერადკანიანი ბავშვები: ფსიქოლოგიური ინტერვენციები უმცირესობების ახალგაზრდა წარმომადგენლებთან, სან-ფრანცისკო: ჯოსი-ბასი.

წიგნი, თავი ო.,ნილი ჯ.მ., ეგანი, ჯ., (1992), მამაკაცთა და ქალთა გენდერული როლების მოგზაურობა: განკურნების, ერთი მდგომარეობიდან მეორეში გადასვლისა და ტრანსფორმაციის მეტაფორა; ვაინრიბი ბ.რ. (რედაქტ.), ცხოვრებისეული ციკლის გენდერული საკითხები (გვ. 107-123), ნიუ-იორკი: სპრინგერი.

წიგნის რეცენზია შაცი, ბ.რ., (2000). სწავლა ტექსტით თუ კონტექსტით? (რეცენზია წიგნზე „ინფორმაციის სოციალური ცხოვრება“), საიენსი, 290, 1304.

ჟურნალის სტატია კლიმოსკი, რ., პალმერი, ს. (1993), კანონი უნარშეზღუდული ამერიკელი მოქალაქეების შესახებ და ორგანიზაციების მიერ მათი დაქირავების პროცესი, საკონსულტაციო ფსიქოლოგიის ჟურნალი: პრაქტიკა და კვლევა, 45(2), 10-36.

ელექტრონული წყაროები, მოძიებული ინფორმაცია ეიდი, მ., ლანგეპინი, რ. (1999), ლატენტურ საკლასო მოდელთან მიმართებით თანმიმდევრულობისა და სპეციფიკურობის გაზომვა: ახალი მოდელი და მისი გამოყენება შედეგის შეფასებისათვის. ფსიქოლოგიური მეთოდები, 4, 100-116. მოპოვებულია 19 ნოემბერს, 2000 წელი, PsycARTICLES-ის მონაცემთა ბაზიდან.

რეზიუმე ნააზატო, კ., შიმონაკა, ო., ჰომა, ა. (1992). 100 წელს მიღწეული ადამიანების კოგნიტური ფუნქციები, ტოკიოს მუნიციპალიტეტის კვლევა. განვითარების ფსიქოლოგიის იაპონური ჟურნალი, 3, 9-16, რეზიუმე მოპოვებულია PsycS-CAN-იდან: ნევროფსიქოლოგია, 1003, 2, რეზიუმე № 604.

საგანმანათლებლო წყაროების რესურსცენტრის ლიტერატურა მიდი, ჯ.ვ., (1992). ძველი ფოტოების დათვალიერება: ახლად მოსული მასწავლებლების მონათხრობების კვლევა (ანგარიში № NCRTL-RR-92-4). აღმოსავლეთ ლანსინგი, მი: მასწავლებელთა სწავლების კვლევის ნაციონალური ცენტრი. (საგანმანათლებლო წყაროების რესურსცენტრის დოკუმენტების აღდგენის სერვისი № ED346082).

დისერტაცია (გამოუქვეყნებელი) ვიფლი, დ.ე. (1989), ბუღმეის ინტერპერსონალური ანალიზი: ნორმალური და ჭარბი წონა, გამოუქვეყნებელი სადოქტორო დისერტაცია, მისურის უნივერსიტეტი, კოლუმბია.

8-1 ცხრილი. აფა-ის მიერ აღიარებული რეფერირების ფორმატი

წყარო: ყველა მაგალითი აღებულია გამოქვეყნების შესახებ ამერიკის ფსიქოლოგთა ასოციაციის სახელმძღვანელოდან (მე-5 გამოცემა, გვ. 215-281), 2001, ვაშინგტონი, დს. § 2001, ამერიკის ფსიქოლოგთა ასოციაცია. დაბეჭდილია ხელმეორედ დაბეჭდვის ნებართვით. გამოცემლის ნებართვის გარეშე ორიგინალური და ხელმეორედ დაბეჭდილი ვერსია არ შეიძლება დაიბეჭდოს და რაიმე სახით გავრცელდეს ან შენახულ იქნეს მონაცემთა ბაზაში ან სამკებრო მექანიზმებში.

სამოქმედო კვლევის ანოტირებული სტატიის მაგალითი

ქვემოთ მოცემულია სამოქმედო კვლევის სტატიის მაგალითი, რომლის მიხედვით დაწერილი სამოქმედო კვლევის ზოგადი სტრუქტურისა და შემადგენელი ნაწილების გაცნობას შეძლებთ. ვიმედოვნებ, ამ მაგალითს სშირად გამოიყენებთ, როცა თქვენი სამოქმედო კვლევის პირველი ანგარიშის წერას შეუდგებით. თქვენ მოსწავლეებზე დაკვირვებაში ხართ დახელოვნებული, ამჯერად კი ქვემოთ მოცემული სტატია ყურადღებით წაიკითხეთ და დაწერილი ანგარიშის ძირითადი კომპონენტები მოინიშნეთ: ქვესათაურები, კონკრეტულ ნაწილებში გამოყენებული ფრაზები და თითოეული ნაწილის მნიშვნელობა. თქვენ მალე მიხვდებით (ან შეიძლება უკვე გაქვთ ეს გაცნობიერებული), რომ სამოქმედო კვლევის დაწერა არც ისე რთულია. თუ კარგად დააკვირდებით, სტატიის ქვემოთ ჩამოთვლილი შემადგენელი ნაწილები წინამდებარე წიგნის ძირითადი ნაწილებისაგან და სამოქმედო გეგმის საფესურებისაგან დიდად არ განსხვავდება. ეს ძირითადი შემადგენელი ნაწილებია: საკვლევი თემა, საკვლევი კითხვა, ლიტერატურის მიმოხილვა, მონაცემთა შეგროვება, მონაცემთა ანალიზი და სამოქმედო გეგმა. (გადახედეთ ამ წიგნის შინაარსს – ხომ არ გეცნობათ?)

სათაური,
რომელიც
ყურადღებას
იპყრობს

**„ეწვიე ჩემს ვებგვერდს – უთხრა ობობამ ბუზს: ფიქრები
ვირტუალური პროფესორის ცხოვრების შესახებ.“**

ჯეფ მილსი

ეს ნაშრომი მასწავლებელთა თვითგანათლების ჯგუფის რიგით მესამე კონფერენციაზე იყო წარმოდგენილი, რომელიც პოსმენზუს სასახლეში, აღმოსავლეთ სასექსში, ინგლისში, 2000 წლის ივლისში ჩატარდა და კონფერენციის მასალებშია ჩართული.

რეზიუმე

ნაშრომის მიზანია იმ ორწლიანი კვლევის შედეგების გაცნობა, რომელიც ინტერნეტტექნოლოგიებზე დაფუძნებული სამოქმედო კვლევის სწავლების შედეგიანობას სწავლობდა. საბაზრო ეკონომიკის პირობებში, რომელშიც ფუნქციონირება ბევრ უნივერსიტეტს უწევს, ინტერნეტტექნოლოგიებზე დაფუძნებული სწავლება პოპულარობას იხვეჭს. ეს ნაშრომი საშუალებას მოგვცემს, იმ კვლევის შედეგებს გავეცნოთ, რომლის ფარგლებში ინტერნეტტექნოლოგიებზე დაფუძნებულ სწავლების სამოქმედო კვლევის გამოცდილებაზე დაკვირვება ჩატარდა.

შესავალი

ბოლო რამდენიმე წლის განმავლობაში ორეგონში არსებულმა უნივერსიტეტებმა დისტანციური სწავლებისათვის გამოყოფილი ე.წ. „სატელიტური“, დრო შეამცირეს, სამაგიეროდ მოსწავლეებისათვის „ონლაინმხარდაჭერა“ გაზარდეს. ორეგონის უნივერსიტეტის სისტემის პროექტის – „სწავლა ნებისმიერ ადგილას, ნებისმიერ დროს,“

სიანლე

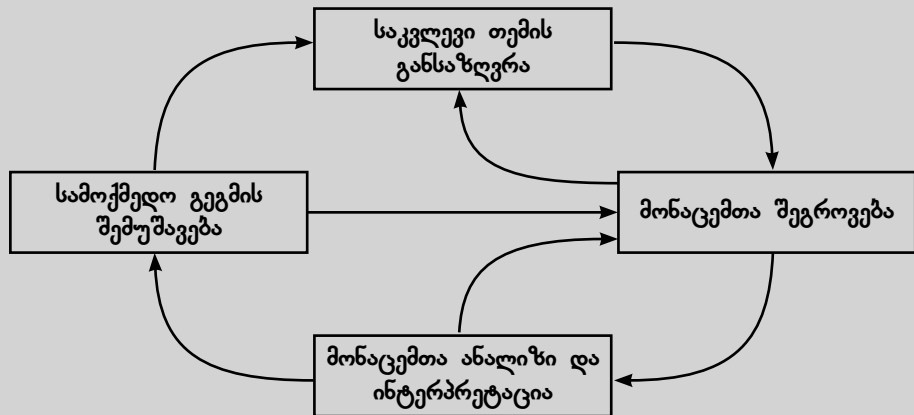
კონტექსტი

– ფარგლებში სამხრეთ ორეგონის უნივერსიტეტის განათლების დეპარტამენტ-მა წამოიწყო და ხორციელდება „ონლაინგაკვეთილები“ განათლების სფეროში. ეს ნაშრომი ეფუძნება სამოქმედო კვლევის „ონლაინსწავლების“ ჩემს 2-წლიან გამოცდილებას, რომელიც მოიცავდა ორ სემესტრს ორი წლის განმავლობაში.

სამოქმედო კვლევის კურსი მოიცავს სწავლების პროცესში კვლევის შე-მუშავების, განხორციელებისა და შეფასების შესახებ 10-კვირიან შესავალ სამაგ-ისტრო პროგრამას. „ონლაინგაკვეთილის“ ერთ-ერთი მიზანი მასწავლებელსა და მოსწავლეებს შორის, ასევე მოსწავლეებს შორის ინტერაქციის ხელშეწყობაა. ამ უკანასკნელის მაქსიმალურად წახალისების მიზნით, მოსწავლეები „ონლაინრე-ჟიმში“ ყოველკვირეულ დავალებებს ასრულებენ და სხვა მოსწავლეების კომენ-ტარებს პასუხობენ. გარდა ამისა, ჯგუფი ელექტრონულ ფოსტასა და ე.წ. „ჩათს“ (სადისკუსიო დაფას) იყენებს. მოსწავლეებს კურსი დამთავრებულად ჩაეთვლება, თუკი გამოყენებული ლიტერატურის მიმოხილვას დაწერენ, ყოველკვირეულ დავა-ლებებს შეასრულებენ, ელექტრონულ გზავნილებს უპასუხებენ და სამოქმედო კვლევის პროექტს დაასრულებენ. რეგისტრაცია შესაძლებელია როგორც უფასო სატელეფონო ნომერზე დარეკვით, ისე „ონლაინრეჟიმში“. კურსის სწავლებისას გამოიყენება სახელმძღვანელო „სამოქმედო კვლევა: გზამკვლევი მასწავლებელი მკვლევარებისათვის“ (მილსი, 2000) და ასევე, ელექტრონული პრეზენტაციები, რომელთა ჩამოტვირთვა კურსის ვებგვერდიდან არის შესაძლებელი. კურსის ზოგადი მიმოხილვის შეფასება შესაძლებელია შემდეგ ვებგვერდზე: [http://col-legecourse.com/sou/ed/ed519/](http://collegecourse.com/sou/ed/ed519/) პაროლის – „research“ – გამოყენებით.

მასწავლებელი მკვლევარებისათვის სამოქმედო კვლევა ოთხსაფეხურიან პროცესს გულისხმობს: კვლევის მიზნის განსაზღვრა, მონაცემთა შეგროვება, მონაცემთა ანალიზი და ინტერპრეტაცია, და ბოლოს, სამოქმედო გეგმა. სამო-ქმედო კვლევის დროს მასწავლებელი მკვლევარები მათ წინაშე მდგარი პრობლე-მების მოგვარებას ასწავლებენ და, შესაბამისად, კონკრეტულ სფეროში გარკვეულ პოპულარობას იძენენ. ამით ისინი, როგორც პროფესიონალები, თავის პოზიციასა და სურვილს აფიქსირებენ, რათა იმ საყოველთაოდ აღიარებულ შეხედულე-ბებს წინააღმდეგობა გაუწიონ, რომლებიც გავლენას მათ ყოველდღიურ საქმიან-

1 ცხრილი. სამოქმედო კვლევის დიალექტიკური სპირალი (მილსი, 2000, გვ. 20)

ობაზე ახდენს. ვიმედოვნებ, რომ ჩემი მოსწავლეებისათვის სამოქმედო კვლევის მოდელირებით მასწავლებელი მკვლევრების პროფესიული პოზიციის დაცვას და, გარკვეულწილად, პროცესის დემისტიფიკაციას შევძლებ. ჩემს მოსწავლეებს საშუალება აქვთ, სამოქმედო კვლევის პროექტის შემუშავების უშუალო მომსწრენი გახდნენ, რაც, თავის მხრივ, მონაცემთა შეგროვების პროცესში მათ ჩართულობას უზრუნველყოფს. ამავე დროს, მათთვის ეს არის შესაძლებლობა, დააკვირდნენ მასწავლებელს, რომელიც სამოქმედო კვლევის მოდელის გამოყენებით სწავლების პროცესის გაუმჯობესებას თავდაუზოგავად ცდილობს.

საკვლევი თემა

წინამდებარე კვლევის მიზანი იმის აღწერა იყო, დისტანციური სწავლების სამოქმედო კვლევის გაკეთილზე ინტერნეტტექნოლოგიებზე დაფუძნებული სწავლება მოსწავლეთა შედეგებსა და დამოკიდებულებაზე რა გავლენას ახდენს. კვლევის მიზნის ამგვარი ჩამოყალიბება სრულად აკმაყოფილებს სამოქმედო კვლევის ჩემთვის ყველაზე მნიშვნელოვან პრინციპებს, ვინაიდან ის გულისხმობს როგორც სწავლების, ისე სწავლის პროცესებს და არის საკითხი, რომლის მიმართ გულგრილი არ ვარ და სურვილი მაქვს, რაიმე შევმატო ან უკეთესობისაკენ შევცვალო (მილსი, 2000, გვ. 27).

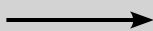
საკვლევი თემა

საკვლევი კითხვა

1. რა გავლენა აქვს ონლაინსწავლებას მოსწავლეებს შორის და ინსტრუქტორთან (ანუ იგივე მასწავლებელთან) კომუნიკაციაზე?
2. ონლაინსწავლებისას მოსწავლეების სწავლის სტილი რა გავლენას ახდენს მათ წარმატებაზე?
3. როგორ აკმაყოფილებს არსებული ელექტრონული რესურსები მოსწავლეების საჭიროებას, ჰქონდეთ ხელმისაწვდომობა საკურსო მასალებთან?

საკვლევი კითხვა

ლიტერატურის მიმოხილვა

მე, როგორც ავსტრალიელი ექსპატრიატი, დისტანციურ სწავლების მიმართ კეთილგანწყობილი ვარ. როდესაც ჯერ კიდევ ავსტრალიის ერთ-ერთ პროვინციულ ქალაქში დამწყები მასწავლებელი ვიყავი, ერთადერთი გზა, განათლების მიღება გამეგრძელებინა, სწორედ კორესპონდენციული საშუალება. კორესპონდენციული განათლება, როგორც განათლების მისაღები ფორმა, ამერიკის შეერთებულ შტატებში, ბევრი უნივერსიტეტის მიერ არ არის აღიარებული, საინტერესოა, რატომ ხდება ეს, რადგან სხვა განვითარებად ქვეყნებში (როგორც ავსტრალია) კორესპონდენციის გზით დისტანციური სწავლება ფართოდ მიღებული და აღიარებულია. ჩემი აზრით, ეს ფაქტი პირდაპირ იმ ვარაუდებს უკავშირდება, რომლებიც ევექტური პედაგოგიკის შესახებ გვაქვს, იქნება ეს ცოცხლად თუ ონლაინით განხორციელებული სწავლება და რომლებიც შესაბამისი ლიტერატურის განხილვისას შესაბამის ჩარჩოებში გვსამს.

სახეზეა იმ ლიტერატურის ნაკლებობა, რომელიც აუდიტორიაში მიმდინარე სწავლებასთან დაკავშირებულ ჩემთვის ერთ-ერთ ყველაზე მნიშვნელოვან

ლიტერატურის მიმოხილვა

საკითხს განიხილავს – ესაა მასწავლებლებსა და მოსწავლეებს შორის, ასევე მოსწავლეებს შორის ინტერაქციის სახე და ხარისხი. ეს პედაგოგიური წუხილი შესაძლებელია უფრო ფართო გაგებით განვიხილოთ და მასში ვიგულისხმოთ „სწავლის მიზნების განსაზღვრა, სწავლებასა და სწავლასთან დაკავშირებული ფილოსოფიური ცვლილებები, მასწავლებლის როლის გადააზრება, მოსწავლისა და ინსტრუქტორის შეფასება და ინტერაქციის სტიმულაცია“ (შრუმი, 1998, გვ. 56). იმისათვის, რომ ვირტუალური გაკვეთილების დროს ეფექტურ ინტერაქციას შეეწყოს ხელი, ბერგი (1999) დასძენს, რომ მასწავლებლებმა სინქრონიული (კომუნიკაცია რეალურ დროში) და ასინქრონიული (ტექნოლოგიურად დროში გაშუალებული) ტიპის ინტერაქციები უნდა გამოიყენონ. სამოქმედო კვლევის კურსი ასინქრონიული მოდელის მიხედვით ჩავატარე: მოსწავლეებს, რომლებიც კურსზე დარეგისტრირდნენ, შეეძლოთ პროცესში ნებისმიერი ადგილიდან და ნებისმიერ დროს ჩართულიყვნენ, თუმცა რეკომენდებული იყო, დავალებებისა და აქტივობების 10-კვირიან პროგრამას გაჰყოლოდნენ. შესაბამისად, კურსი ასინქრონიული კომუნიკაციით ხასიათდებოდა – არასდროს იყო იმის მოლოდინი, რომ კლასი „რეალურ დროში“ ან პირისპირ შეხვედებოდა ერთმანეთს. მაგრამ, როგორც ჩემს ნაშრომში მოგვიანებით განვიხილავ, მსგავსმა კომუნიკაციამ გარკვეული სირთულე შემიქმნა ჩემს მოსწავლეებთან კარგი ურთიერთობის დამყარების პროცესში. ლევენი (1997) ამ სირთულეს შემდეგნაირად ახასიათებს:

„მე ვერ ვხედავ ვერც დაბნეულობას და ვერც თანხმობის ნიშანს მოსწავლის თვალბეჭდებში, თუკი იგი იმის გაგებას ახერხებს, რასაც მე ვხსნი. მასინქრონიული, კომპიუტერით გაშუალებული, კომუნიკაციის მომხიბვლელობას სირთულეც ახლავს თან: პროცესი შეიძლება განხორციელდეს ნებისმიერ დროს, ნებისმიერ ადგილას, მაგრამ მარტო ყოფნის დროს. თუკი თქვენც ფიქრობთ, რომ სწავლა მნიშვნელობისა და ცოდნის სოციალური კონსტრუქციაა, მაშინ დამეთანხმებით, მარტო ყოფნა სწავლების პროცესს სირთულეს უქმნის. ონლაინსწავლა ძირითადად ტექსტის ფარგლებში ხორციელდება.“ (გვ. 6)

ჩემი მოსწავლეების გამომეტყველებას რომ ვერ ვხედავ, ეს ხელს მიშლის, მოსწავლეებთან კარგი ურთიერთობა დავამყარო და ვეზიარო იმ აზრთა სხვადასხვაობას, რაც მათ სწავლების პროცესში შემოაქვთ. თუმცა ლიტერატურაში ძალიან ცოტა დამამტკიცებელი საბუთი მოიძებნება იმისა, რომ „ონლაინმოსწავლეების“ აკადემიური მოსწრება ტრადიციული მოსწავლეების აკადემიური მოსწრებისაგან რაიმეთი განსხვავდება.“

ონლაინით სწავლებაში გამოცდილი მასწავლებლებისა და მოსწავლეების მოსაზრებები დისტანციური სწავლების შესახებ იმდენად განსხვავებულია, რომ რთულია მათი შეჯერება. მაგალითად, მასწავლებლები მუდმივად წუხან სწავლების/სწავლისა და ინტერაქტიურობის ხარისხთან დაკავშირებით. მათგან განსხვავებით, მოსწავლეები, როგორც წესი, კმაყოფილებას გამოთქვამენ და აცხადებენ, რომ სწავლების ეს ფორმა პასუხობს არატრადიციული მოსწავლის საჭიროებებს, რომელთაც სამსახურის, ოჯახის საქმეებისა და სწავლის შეჯერება უწევთ (დოგერტი და ფუნკე, 1998). ამავე კვლევის მიხედვით, ონლაინით სწავლების შესახებ მასწავლებლების შეხედულებები შემდეგ კატეგორიებად იყოფა:

ტექნიკური დახმარების სიმწირე, პროგრამული უზრუნველყოფის/შესაბამისი აღჭურვილობის ნაკლებობა, ფაკულტატიური/ადმინისტრაციული მხარდაჭერის ნაკლებობა, დავალებების მოსამზადებლად და შესაფასებლად გამოყოფილი დროის რაოდენობა, და ბოლოს, მოსწავლეებში ტექნოლოგიების ცოდნისა და მათი გამოყენების სურვილის ნაკლებობა. თუმცა, ამავე დროს, მოსწავლეები აღიარებენ, რომ ინტერნეტით სარგებლობა შედეგიანია, ინტერნეტრესურსების გამოყენებით განხორციელებული სწავლის პროცესი კი „აღმოჩენებით“ აღსავსე; დოგერტისა და ფუნკეს (1998) მიხედვით, მოსწავლეები „ქსელში არსებული სასწავლო მასალის მრავალფეროვნებისა და ხარისხის გამო, მართლაც შთაბეჭდილების ქვეშ არიან“ (გვ. 30). თავის კვლევაში ჰარასიმომ (1987) ონლაინით სწავლების ძლიერი მხარეების უფრო გრძელი ჩამონათვალი გადმოსცა – დაწყებული უფრო ინტენსიური და მოცულობითი ინტერაქციით და დამთავრებული ტექსტზე დაფუძნებულ კომუნიკაციასთან დაკავშირებული მოტივაციით (გვ. 214). მოსწავლეები კომუნიკაციას, რომელიც ტექსტის ფარგლებში, და არა ტრადიციულ საკლასო ვითარებაში, ხორციელდება, უფრო მეტად აფასებენ – ესაა აღმოჩენა, რომელიც ჩემს კვლევაშიც მტკიცდება და რომლის შესახებ ამ ნაშრომში მოგვიანებით ვისაუბრებ.

მონაცემთა შეგროვება

წინამდებარე კვლევის ფარგლებში კვლევის ძირითად მეთოდად თვისებრივ მონაცემთა შეგროვება იქნა გამოყენებული. „მონაწილე დამკვირვებლის“ ტრადიციული ეთნოგრაფიული მეთოდი მხოლოდ წერილობითი კომუნიკაციებითა და ელექტრონული გზაწილებით შემოიფარგლებოდა. მოსწავლეებთან პირისპირ შეხვედრა მიწვევდა მხოლოდ მაშინ, როდესაც მოსწავლეები ჩემთან სასაუბროდ საკუთარი ინიციატივით მოდიოდნენ უნივერსიტეტში ან როდესაც მათ გასაუბრება უტარდებოდათ სასწავლო კურსის დამთავრებისას. არასდროს მქონია შესაძლებლობა, უშუალოდ დაკვირვებოდი იმ პროცესს, რომლის ფარგლებში მოსწავლეები ცოდნას ეუფლებიან (ანუ, როდესაც ისინი გაკვეთილს ესწრებიან).

მონაცემთა მოპოვების სხვადასხვა წყარო

- **გამოკითხვები** – სასწავლო კურსის მსვლელობისას მოსწავლეები კითხვარს ავსებდნენ, სადაც სემესტრის განმავლობაში მიღებულ გამოცდილებას აღწერდნენ; მათ ასევე იმ გამოკითხვაში მიიღეს მონაწილეობა, რომლის ფარგლებში საშუალება მიეცათ, კურსზე მიღებული გამოცდილება და ზოგადასაგანმანათლებლო გარემოსთან მიმართება შეეფასებინათ.
- **ინტერვიუები** – გამოკითხვის შემდეგ მოსწავლეებს ჩემთან სასაუბროდ იმ მიზნით ვიწვევდი, რომ კურსის განმავლობაში მათ მიერ მიღებული გამოცდილების შესახებ უფრო მეტი გვემსჯელა. აგარის (1980) მიხედვით, ინტერვიუებიდან მიღებული ინფორმაცია შესაძლებელია გამოყენებულ იქნეს როგორც „მეთოდოლოგიური ბირთვი“, რომელსაც შეგვიძლია, დაკვირვების შედეგად მიღებული ინფორმაცია დავუპირისპიროთ; ეს ყოველივე, თავის მხრივ, არაფორმალური ინტერვიუების დროს დაგვეხმარება.

მონაცემთა
შეგროვება

ინტერვიუები შესაძლებელია დახასიათდეს როგორც არაფორმალური ეთნოგრაფიული ინტერვიუები, რომლებიც საშუალებას გვაძლევს, ონლაინ-კურსის ფარგლებში მოსწავლეების მიერ მიღებულ გამოცდილებას და გამოკითხვების დროს მათ მიერ დაფიქსირებულ მოსაზრებებს უფრო მეტად ჩავუღრმავდეთ.

- *მატრიცა* – კურსის ელექტრონული ბაზის ფარგლებში გაკეთებული ყველა გზავნილი მათი რაოდენობისა და ფორმის მიხედვით იქნა გაანალიზებული. ქსელზე მუდმივი დაკვირვება ინფორმაციის ფასეული წყაროა.
- *არტიფაქტები* – მოსწავლეებმა სამოქმედო კვლევის საბოლოო პროექტები „გამომსახველობით“ ფორმატში ჩააბარეს – მულტიმედიაური პრეზენტაციებიდან დაწყებული, აუდიო- და ვიდეოპრეზენტაციებით დასრულებული. პრეზენტაციები კურსის ვებგვერდზე დაიდო.

მონაცემთა ანალიზი და ინტერპრეტაცია

ჩატარებული გამოკითხვების, ინტერვიუების, დაკვირვებებისა და მოსწავლეთა პროექტების ანალიზის საფუძველზე შემდეგი საკითხები წამოიჭრა:

კომუნიკაციის ტიპი და სიხშირე

კურსის განმავლობაში კომუნიკაციის სხვადასხვა ტიპი განსხვავებული სიხშირით გამოიყენებოდა. ხშირად მოსწავლეები აცხადებდნენ, რომ ყოველკვირეული ელექტრონული წერილების რაოდენობით საკმაოდ გადატვირთულები იყვნენ. თუმცა მასწავლებლის მხრიდან ყოველ წერილზე პასუხის გაცემის მოთხოვნა არ იყო, მეც მოსწავლეების მსგავსად აღმოვაჩინე, რომ წერილებზე ყოველდღიურად პასუხის გაცემა საკმაოდ დამძლევი შეიძლება იყოს.

ჯგუფური ქსელური კომუნიკაციის ძლიერი და სუსტი მხარეები

მოსწავლეები ჯგუფური ქსელური კომუნიკაციის ძლიერ მხარეებად შემდეგ ფაქტორებს მიიჩნევდნენ:

- მოხერხებულობა, რომელიც უკუკავშირის ონლაინრეჟიმში მიღებასთან არის დაკავშირებული. ბევრმა მოსწავლემ კმაყოფილება გამოთქვა იმასთან დაკავშირებით, რომ კლასში „საუბრის“ იძულების გარეშე უკუკავშირის მიღებისა და გაცემის შესაძლებლობა ჰქონდათ.
- თითოეული მოსწავლის მიერ გაცემული პასუხის რაოდენობა მათ მიერ შერჩეული მთავარი თემის ქვეშ და ასევე მათ მიერ სხვა მოსწავლეებისათვის „მიცემულ“ უკუკავშირთან შესაბამისობაში ჯგუფდებოდა. ანუ, თუკი პროექტის შინაარსი მოსწავლეების გარკვეული ჯგუფისათვის საინტერესო იყო, მათი უკუკავშირები ჯგუფდებოდა. სიხშირის მატრიცა და გაცემული პასუხების შინაარსი მიანიშნებდა, რომ მოსწავლეების გარკვეული ნაწილი მათ პროექტებთან დაკავშირებით ნაკლებ უკუკავშირს იღებდა.

მოსწავლეები, ჯგუფური ქსელური კომუნიკაციის სუსტ მხარეებად შემდეგ ფაქტორებს მიიჩნევენ:

- მიღებული ელექტრონული წერილების ძალიან დიდი რაოდენობა. ეს პრობლემა როგორც 10- ისე 20-კაციანმა ჯგუფმა დააფიქსირა; ელექტრონული წერილების რაოდენობა ყველასათვის „დამქანცველი“ აღმოჩნდა.
- უკუკავშირის დაგვიანებულად მიღება. ზოგიერთი მოსწავლისათვის პრობლემა ის იყო, რომ ისინი მასწავლებლის და/ან სხვა მოსწავლეების უკუკავშირის მაშინვე არ იღებდნენ.
- არააგერბალური ნიშნების ნაკლებობა. მოსწავლეების გარკვეულმა რაოდენობამ ციფრული ფოტოების დამატება მოითხოვა იმ მიზნით, რომ სახელთან კონკრეტული სახის დაკავშირება შესძლებოდათ. გაჩნდა სურვილი ერთმანეთის გაცნობისა, თუმცა ვირტუალური საკლასო ოთახის გარეშე ამისათვის საუკეთესო პირობებს ნამდვილად არ ქმნის.

მეორე მოწვევის კლასში ჯგუფურ და ინდივიდუალურ ელექტრონულ წერილებთან ერთად ე.წ. სადისკუსიო დაფა („ჩათი“) გამოიყენებოდა. ჩემი ჩანაფიქრი სწორედ ელექტრონული წერილების სიხშირისა და რაოდენობის შემცირება იყო. თუმცა, ტექნიკური პრობლემების გამო, ყოველივე ამან სიტუაცია უფრო გაართულა. მოსწავლეებს საშუალება მიეცათ, კომუნიკაციის ან ერთი, ან მეორე ფორმა აერჩიათ, რამაც ჯგუფის გაყოფა გამოიწვია და ეფექტური კომუნიკაცია საფრთხის წინაშე დააყენა.

ინტერნეტტექნოლოგიებზე დაფუძნებული სწავლების ტიპები და წარმატების ნიშნები

პირველი მოწვევის მოსწავლეების 50%-მა, ხოლო მეორე მოწვევის 63%-მა შეძლო სწავლის დასრულება. ვფიქრობ, ეს მონაცემები სწავლების გამოყენებულ მეთოდებთან არის დაკავშირებული. მაგალითად, სამოქმედო კვლევის კლასში ჩემს მიერ გამოყენებული ტრადიციული, „ცოცხლად“ განხორციელებული სწავლება კურსდამთავრებულების 85%-ს უკავშირდება. მოსწავლეების უმრავლესობამ (70%) აღნიშნა, რომ მათ „ცოცხალი“ კლასის იდეა უფრო ხიბლავთ, ვიდრე უნივერსიტეტის შენობამდე ფიზიკურად მისვლის ბარიერი.

ონლაინრესურსები

მოსწავლეებმა ინტერნეტში არსებული ონლაინრესურსების ხელმისაწვდომობისა და ხარისხის თაობაზე კმაყოფილება გამოთქვეს. თუმცა, ზოგიერთი მოსწავლის აზრით, ქსელში მასალების მოძიებისას ბევრი დრო უშედეგოდ იხარჯება. მათ მსგავსად, მოსწავლეებმა, რომლებიც ადრე ინტერნეტტექნოლოგიებს ნაკლებად იყენებდნენ, გამოთქვეს უკმაყოფილება, რომ მათი ინტერნეტში მოძიებისათვის საჭირო ეფექტური უნარ-ჩვევების შექმნასა და განვითარებას ბევრი დრო მოაწოდომეს.

სამოქმედო გეგმა

წინამდებარე კვლევის ფარგლებში განხილულ საკითხებზე დაყრდნობით, ინტერნეტტექნოლოგიებზე დაფუძნებული დისტანციური სწავლების სამოქმედო კვლევაში შემდეგ ცვლილებებს გთავაზობთ:

- საკლასო დავალებების სტრუქტურის შეცვლა ისე, რომ ინტერაქცია მოსწავლეებს, ასევე მოსწავლეებსა და მასწავლებელს შორის იოლად განხორციელდებოდა იყოს. სადისკუსიო დაფის („ჩათის“) მომავალში გამოყენების შემთხვევაში, უნდა ვიზრუნოთ იმაზე, რომ ყველა მოსწავლისათვის ეს რესურსი ხელმისაწვდომი იყოს. ეს ეფექტური კომუნიკაციის ხელშემწყობი ძალიან მნიშვნელოვანი დეტალია – მნიშვნელოვანი იმ თვალსაზრისით, რომ ინტერნეტტექნოლოგიებზე დაფუძნებული სწავლება წარმატებით განხორციელდეს;
- სწავლის სხვადასხვაგვარი მეთოდი - ინტერნეტტექნოლოგიებზე დაფუძნებული სწავლების დროს მოსწავლეების მიერ გამოყენებული სწავლის სხვადასხვა მეთოდი არ არის საკმარისად შესწავლილი. ვფიქრობ, რომ აუცილებელია მოსწავლეებზე დაკვირვება იმ მიზნით, რომ განვსაზღვროთ, რამდენად წარმატებულნი შეიძლება იყვნენ ვირტუალურ საკლასო ოთახში. მაგალითად, მომავალში ყველა მოსწავლეს აუცილებლად გასაუბრებას ჩავუტარებ მანამ, სანამ კურსზე დარეგისტრირების ნებართვას მივცემ. ამას გავაკეთებ იმ მიზნით, რომ განვსაზღვრო: ა) კომპიუტერისა და ინტერნეტის გამოყენებას რამდენად თავისუფლად შეძლებენ და ბ) რამდენად დამოუკიდებელი არიან მოსწავლეები, რომელთაც დავალებების შესასრულებლად საკუთარი მეთოდით მუშაობა მოუწევთ. შევეცდები, განვსაზღვრო ის ინსტრუმენტი, რომელიც ყოველივე ზემოთ ხსენებულის შეფასების საშუალებას მომცემს და რომელიც გარკვეული ნდობით სარგებლობს;
- ონლაინრესურსები. ონლაინრესურსების მოძიებას გავაგრძელებ, რათა მასწავლებელთა დამოუკიდებელ კვლევას ხელი შევუწყო, რაც, თავის მხრივ, მაგალითად, ხელს შეუწყობს მოსწავლეების მცდელობას, იმ ჟურნალის სტატიები მოიპოვონ, რომლებიც, როგორც წესი, ძვირია;
- ურთიერთობების დამყარება. იმ მიზნით, რომ ჩემსა და მოსწავლეებს, ასევე მოსწავლეებს შორის კარგი ურთიერთობები დამყარდეს, სწავლების პროცესში ინტერაქტიულ, პირისპირ კომუნიკაციას ჩავრთავ, რომელიც დისტანციური სწავლების ტექნოლოგიების საშუალებით იქნება ფასილიტირებული. სავარაუდოდ, კომპიუტერზე დამონტაჟებული ვიდეოთვალიც ამ პროცესს ხელს შეუწყობს. მოეწეობა ტელეკონფერენციაც, რომლის დროს მოსწავლეები საკურსო ნაშრომების პრეზენტაციას შეძლებენ. მაგალითად, მოსწავლეებს საშუალება ექნებათ, საკუთარი პროექტები ქსელში განათავსონ, რომელთა ჩამოტვირთვის საშუალებაც მათ შესაბამისი ლექციის დაწყებამდე მიეცემათ. უფასო სატელეფონო პროგრამის საშუალებით, მოსწავლეები ტელეკონფერენციაში მონაწილეობის მიღებასა და პრეზენტაციის მსვლელობისას ერთმანეთის პროექტების დათვალიერებას შეძლებენ. ყოველივე ეს ხელს შეუწყობს ურთიერთობების დამყარებას და განმარტოებულად ყოფნის განცდას შეამცირებს.

დასკვნები

როგორც უკვე აღვნიშნე, დისტანციური სწავლების მეთოდების მიმართ დადებითად ვარ განწყობილი. ჩემი აზრით, მათი გამოყენებით ყველას თანაბრად ეძლევა განათლების მიღების საშუალება. ეს განსაკუთრებით ეხება ჩემს უნივერსიტეტს, რომელიც სოფლებში მომუშავე მასწავლებლებს საჭირო მომსახურებით უზრუნველყოფს.

თუმცა, სწავლის მზარდი საფასურის გამო, ბევრი მასწავლებელი კითხვის ნიშნის ქვეშ აყენებს: დისტანციური სწავლებისთვის გადახდილი საფასურის მიღება რამდენად სრულად ხდება? კარგი პედაგოგიკა მხოლოდ განათლებასთან თანაბარ ხელმისაწვდომობას ნიშნავს? როგორ ხდება, რომ ონლაინსწავლებისას უმაღლესი განათლების დონეა შენარჩუნებული? რა თვისებებით განსხვავდება ონლაინკურსები კორესპონდენციული კურსებისაგან? – წინამდებარე კვლევამ უფრო მეტი შეკითხვა დამიტოვა, ვიდრე პასუხი. ერთი მხრივ, არსებობს ის შესაძლებლობები, რომელთაც დისტანციური სწავლება იძლევა და, მეორე მხრივ, არსებობს საჭიროება, განათლების მიღების თანაბარი ხელმისაწვდომობა და ხარისხი დაბალანსდეს. საბოლოო ჯამში, თვითონ მოსწავლის არჩევანია, სწორედ დისტანციური სწავლის მეთოდით განათლების მიღება გადაწყვიტოს, ხოლო მასწავლებლის პასუხისმგებლობის ქვეშ რჩება ის, რომ ონლაინსწავლებასთან დაკავშირებული პრობლემები მოგვარდეს. სამოქმედო კვლევის მიდგომის გამოყენებით შევეცადე, ის შეზღუდვები გამოვქარავებინა, რომლებიც ინტერნეტტექნოლოგიებზე დაფუძნებულ სწავლებას ახლავს თან და სამომავლოდ ამ შეზღუდვების გადალახვის მზაობა გამოვითქვა.

გამოყენებული
ლიტერატურა

გამოყენებული ლიტერატურა

- აგარი, მ., (1980), *პროფესიონალი უცნობი: არაფორმალური შესავალი ეთნოგრაფიაში*. ორლანდო, ფლ: აკადემიური.
- ბერგე, ზ., (1999), ინტერაქცია ინტერნეტტექნოლოგიებზე დაფუძნებული სწავლის დროს. *საგანმანათლებლო ტექნოლოგია*, 39(1), 5-11.
- დაუერტი, მ., ფუნკე, ბ.ლ., (1998), უნივერსიტეტის მასწავლებლებისა და მოსწავლეების მოსაზრებები ინტერნეტტექნოლოგიებზე დაფუძნებული სწავლების შესახებ. *დისტანციური სწავლების ჟურნალი*, 13 (1), 21-39.
- პარასიმი, ლ., (1987), ონლაინსწავლება და სწავლა: დისტანციური კურსების საკითხები, *CJCE*, 16(2), 117-135.
- ლევინი, დ., (1997), *ინსტიტუციური საკითხები: ინტერნეტდისკუსიის ჯგუფების მხარდაჭერა*, ED 416481.
- მილსი, ჯ.ე., (2000), *სამოქმედო კვლევა: გზამკვლევი მასწავლებელი მკვლევარებისათვის*. აფერ სედერ რივერი, ნჯ: მერილი
- შრუმ, ლ., (1998). ონლაინგანათლება: ახალი პედაგოგიკის კვლევა. *მოზარდთა და პროფესიული განათლების ახალი მიმართულებები*, 78, 53-61.

ახლა კი, როცა ვნახეთ მაგალითი იმისა, რისი დაწერაც თქვენვე შეიძლება მოგიწიოთ, ერთად განვიხილოთ სამოქმედო კვლევის დაწერის ძირითადი პრინციპები.

რიტუალები და წერის პროცესი

პოვარდ ბეკერის „წერა სოციალური მეცნიერებების წარმომადგენლებისათვის: როგორ უნდა დაიწყოთ და დაასრულოთ თქვენი თეზისის, წიგნისა თუ სტატიის წერა“ (1986) წერის პროცესის შესახებ ჩემი ერთ-ერთი საყვარელი წიგნია. როგორც ბეკერი აღნიშნავს, ბევრ ადამიანს წერის დაწყებამდე უამრავი გამაღიზიანებელი რიტუალის ჩატარება აქვს წესად:

ერთი მხრივ, (წერის შესახებ სემინარის) მონაწილეები რასაც აღწერდნენ, უფრო ნევროტულ სიმპტომებს ჰგავდა. სოციოლოგიური თვალსაზრისით კი, იგივე სიმპტომები მაგიური რიტუალებია. მალინოვსკის მიხედვით (1948, გვ.25-36), ადამიანები მსგავს რიტუალებს ატარებენ მაშინ, როდესაც მათ იმ პროცესებზე გავლენის მოხდენა სურთ, რომელთაც, მათივე რწმენით, რაციონალური ხერხებით ვერ გააკონტროლებენ.

მეგობრებსა და კოლეგებს შორის ჩატარებულმა გამოკვლევამ აჩვენა, რომ ქვემოთ ჩამოთვლილი მაგიური რიტუალები წერის წარმატებულად განხორციელების წინასწარმეტყველებად შეგვიძლია მივიჩნიოთ. შეგიძლიათ შეადაროთ თქვენს რიტუალებს?

- წერის პროცესი დილის 7 საათიდან დღის 12 საათამდე ხორციელდება;
- კომპიუტერის გვერდით, სულ ცოტა, 6 გათლილი ფანქარი და ჩასანიშნი ბლოკნოტი დევს;
- წერა მხოლოდ ხელით, ლურჯი ფერის საწერისა და თეთრი ფურცლების გამოყენებით ხორციელდება;
- წერის დაწყებამდე სახლის წესრიგში მოყვანა აუცილებელია;
- წერის დაწყებამდე ყველაფერი წესრიგში უნდა იყოს (მასალები, განათება, მუსიკა და სხვ.).

რეპულარულად წერის პრაქტიკის დამკვიდრება

რთულია დროის პრაგმატულად გამოყენება – წერა დროს მოითხოვს და, როგორც წესი, ჩვენ საკმარისი დრო არასდროს გვაქვს, რომ, როგორც პროფესიულ, ისე პირად ცხოვრებაში, ყველაფერი გავაკეთოთ, რისი გაკეთებაც გვსურს. მხოლოდ შემდეგი რჩევის მოცემა შემიძლია – წერა თქვენი პროფესიული ცხოვრების განუყრელი ნაწილი და მოვალეობა გახადეთ. დაიმახსოვრეთ ყველა ის წუთი და საათი, როდესაც თქვენ ამ უკანასკნელით ხართ დაკავებული – სკოლამდე, სკოლის შემდეგ, მოსამზადებელ პერიოდში, ფაკულტეტის გაუქმებული შეხვედრებისა თუ კონფერენციების დროს და პროფესიული განვითარების დღეებში. ჩათვალეთ, რომ წერა ამ ზემოთ ჩამოთვლილი საქმიანობების განუყოფელი ნაწილია... და იყავით მზად, რომ თქვენი ძალისხმევის შედეგები სხვებსაც გაუზიაროთ.

როგორც წესი, წერის დასრულება ჩემი პირადი, ოჯახური ცხოვრების ხარჯზე მიწვევს. ჩვენს ახლობლებს ჩვენგან შემდეგი შინაარსის განცხადებებთან შეგუება მოუწევთ: „სახლში უნდა დავრჩე და წერა (ან შეფასება, გაკვეთილის დაგეგმვა ან ამოცანების გადამოწმება) დავასრულო. თქვენ წადით და კინოში (სადილზე, პიკნიკზე, ექსკურსიაზე, ჯომარდობისას, თხილამურებით სრიალისას) კარგი დრო გაა-

ტარეთ.“ როგორც მასწავლებლები, ჩვენ ყოველთვის ვახერხებთ საქმის გამოძებნას და თავისუფალი დროის შევსებას.

მე მჯერა, რომ თქვენ ამას აუცილებლად შეძლებთ – მოვა დრო და დასხდებით კლავიატურის წინ ან ცარიელი ბლოკნოტით ხელში და თქვენი სამოქმედო კვლევის წერას დაიწყებთ. ცხადად წარმოდგენაც კი შემიძლია, თუ როგორ ემზადებით, ფანქარმომარჯვებულები, კლავიატურასთან მჯდომი, რათა თქვენი კვლევა ფურცელზე გადაიტანოთ. მაშ, მოემზადეთ წერისათვის.

წარმატებული წერისათვის მოცემული რჩევების პარალელურად გაეცანით 8-2 ცხრილს, სადაც ჩამოთვლილია ის, თუ რა არ უნდა გააკეთოთ.

აქვე შემოგთავაზებთ წერისა და რედაქტირების რამდენიმე პრინციპს:

- ყოველდღე ერთსა და იმავე დროს წერეთ, როდესაც იცით, რომ არავინ შეგ-აწუხებთ;
- თქვენი ამბავი დაწერეთ ისე, თითქოს თქვენს მეგობარს ელექტრონულ წერილს უგზავნიოთ. წარმოიდგინეთ, რომ თქვენს მეგობარს ყველაფრის მარტივ ტერმინებში ახსნა ესაჭიროება.

- სკოლაში იმაზე ფიქრი, რისი გაკეთებაც ხვალამდე უნდა მოვასწრო;
- გავარკვიო – შეხვედრაზე, ვარჯიშზე, დაბადების დღეზე ახლა ხომ არ ვარ წასასვლელი;
- ჩემი ხმოვანი შეტყობინება შევამოწმო;
- ჩემი ელექტრონული ფოსტა შევამოწმო;
- ჩემი საბანკო წიგნაკი შევამოწმო, რათა დავრწმუნდე, რომ ყველაფერი წესრიგშია;
- ჩემს მეუღლეს/შვილს/კოლეგას/ მეგობარს/მტერს დავურეკო და გავარკვიო, როგორ არის;
- პოლში ჩავიარო და ვინმე სალაპარაკოდ გამოვიჭირო;
- ლატარიაში მოგებაზე ვიოცნებო;
- ჩემს სტომატოლოგთან ჩავეწერო.

8-2 ცხრილი. ჯეფის რჩევები, თუ როგორ უნდა ავიცილოთ წერა თავიდან

- წერის დროს რაიმე გვიამბეთ. მასწავლებელთა უმრავლესობა კარგი მთხრობელია. მათ მისწავლეების წარმოსახვის უნარის დატყვევება შეუძლიათ, როცა ჰყვებიან კოლეგების მოგზაურობაზე, ინკუბატორში წიწილის გამოჩეკასა თუ თავიანთ ახალგაზრდობისდროინდელ სასკოლო თავგადასავლებზე. ეს უნარი სამოქმედო კვლევის წერის დროსაც შეგვიძლია გამოვიყენოთ. როცა ვამბობ „მთხრობელი“, ვგულისხმობ, რომ ნაამბობში გარკვეული ფორმალთა აუცილებლად დაცულია.
- თუკი წერის დაწყება გიჭირთ, „დაწერეთ ისე, როგორც საუბრობთ“. რედაქტირების გაკეთება მოგვიანებითაც შეიძლება. ამბის თხრობის დროს თქვენს აუდიტორიად თქვენი კოლეგა მასწავლებლები წარმოიდგინეთ და სიტყვები ბუნებრივად გაგასხენდებათ. თუკი გამუდმებით იფიქრებთ იმაზე, რომ ფართო „აკადემიური“ საზოგადოებისათვის წერთ, წერა გაგიჭირდებათ და

თქვენი წინადადებები მაღალფარდოვანი და ფორმალური იქნება. არც იმის აუცილებლობაა, რომ საკუთარი მოსაზრება რთული სიტყვებით გამოთქვათ.

- თქვენი აზრები არსებული მონახაზის ფარგლებში განავითარეთ და თხრობაც ისე ააგეთ, რომ არსებულ ფაქტებს არ ეწინააღმდეგებოდეს. თქვენი ნაწერი უნდა იყოს თანმიმდევრული და დინამიკური.
- წერის პირველ ეტაპზე თუ ტექსტი იოლად არ იკითხება, ან გრამატიკული შეცდომებით სავსეა, ნუ ინერვიულებთ. წერეთ გრამატიკის, სინტაქსისა თუ პუნქტუაციის წესების გათვალისწინების გარეშე, – უბრალოდ, წერეთ. კონცენტრირდით იმაზე, რომ თქვენი ამბის გარეთ გამოტანა შეძლოთ. შეეცადეთ, უკეთესობას მიაღწიოთ და არა სრულყოფილებას.
- დაწერეთ ყველაფერი, რაც თავში მოგივათ. შემდეგ დაუბრუნდით და იმაზე დაფიქრდით და მოიძიეთ, რის თქმასაც სინამდვილეში ცდილობდით – აუცილებლად მიაგნებთ.
- ოდესმე გიფიქრიათ, „ნეტა სხვანაირად გამეკეთებინა?“. წერაც სწორედ ეს არის. მოგვიანებით თქვენ შეგიძლიათ, სხვანაირად გააკეთოთ – საკუთარი ნაშრომის რედაქტირება ხომდღერით სიამოვნებაა. თამამად წერეთ და მოგვიანებით იგივე უკეთესად გამოთქვით.
- წერა, შემდეგ რედაქტირება, ხელმეორედ დაწერა და კიდევ ერთხელ რედაქტირება აზრებს უფრო ნათელს და თანმიმდევრულს ხდის. ძვირფასი ქვაც კი ჯერ უნდა მოიპოვოთ, შემდეგ დაანაწევროთ და ბოლოს დაამუშაოთ.
- არავინ იცის ჩემი ნაშრომი ჩემზე უკეთესად. წერა საკუთარი ნაშრომის გაცნობის ვარჯიშია. ყოველი ახალი განხილვის შემდეგ ყოველთვის გაკვირვებული ვარ, მის შესახებ რამდენად უფრო ბევრი რამ ვიცი.
- რედაქტირება მხოლოდ მას შემდეგ გააკეთეთ, როცა ყველა მოსაზრებას ფურცელზე გადაიტანთ. შეიძლება, მე ცუდად ვწერ, მაგრამ, სამაგიეროდ, ვწერ სწრაფად! სიტყვების მოფიქრება ისე სხარტად შემიძლია, რომ ვერც კი წარმოიდგენთ. საქმე ისაა, რომ მათ მრავალჯერადი რედაქტირება, დახვეწა, განახლება, თავიდან მოფიქრება და ჩანაცვლება სჭირდებათ. რასაც ახლა თქვენ ხედავთ, არც პირველი მონახაზია და არც უკანასკნელი. მის დახვეწაში წვლილი როგორც კოლექტიურმა სიბრძნემ, ისე რედაქტორებმა, ინგლისური ენისა და ლიტერატურის დოქტორებმა და მეგობრებმა შეიტანეს, რომელთაც წერა საკმაოდ კარგად ესწავლებათ. როგორც კვლევის მკითხველებს, საკუთარ თავს გრანდიოზულობის პრეტენზია არ უნდა წაუყუენოთ. კარგად წერა ნებისმიერ ჩვენგანს შეუძლია, თუკი საკმარისი დრო, ძალისხმევა და დახმარება გვექნება. საკუთარ თავს რეალური მოთხოვნები წაუყუენეთ – არც ის უნდა იფიქროთ, რომ „პირველივე მონახაზი საბოლოო ვერსიაა“ და არც ის, რომ „ამის გაუმჯობესება შეუძლებელია, ამიტომ კიდევ რამდენიმე წელიწადს არაფერს შევცვლი!“.
- თუკი თქვენ აღიარებთ იმას, რომ თქვენი პირველი მონახაზი საბოლოო ვერსია არ არის, შუალედურ ტექსტთან მუშაობა გაცილებით იოლი იქნება. ანუ:

სანამ რაიმის საბოლოო სახით დაწერას მოვახერხებ, მანამდე საშინელ პირველად მონახაზებს ვწერ ... ამას ნებისმიერი კარგი მწერალი აკეთებს. სწორედ ამ გზით ისინი კარგ მორე და არაჩვეულებრივ მესამე ვარიანტებს ქმნიან (ლამონტი, 1994, ციტირებულია ვოლკოტთან, 2001, გვ. 55).

დარწმუნებული ვარ, რომ ზემოთ მოყვანილ სიას თქვენს წესებსა და რჩევებს დაუმატებთ. ჩემი რჩევა იქნება, იმ რეკომენდაციას მისდიოთ, რომელიც მე ერთ-ერთ ჩემს მესამეკურსელ მოსწავლეს მივეცი, როცა ჩამწერის გამოყენებას ვასწავლიდი: „შემდეგი 2 წუთის განმავლობაში რაც შეიძლება მეტი იხმაურეთ. როდესაც დრო მოვა, ჩვენ მხოლოდ მუსიკის დაკვრაზე ვკონცენტრირდებით!“. შესაბამისად, ჩემი შემოთავაზება იქნება: გააკეთეთ წერის თავიდან აცილების სია და ჩამოკიდეთ იქ, სადაც მუშაობთ და წერთ. ეს სია პერიოდულად შეამოწმეთ, მაგრამ ის აუცილებლად თქვენს გამოცდილებაზე დაყრდნობით შეადგინეთ. ჩათვალეთ, რომ ამ ყოველივეს თერაპიის ფუნქცია აქვს და შეეცადეთ, „კარგად“ მოიქცეთ, ანუ წერთ. შესრულებული სამუშაოსათვის საკუთარი თავი დააჯილდოვეთ (თუკი წახალისება გჭირდებათ, როგორც ეს ჩემს შემთხვევაშია). მე ჩემს თავს შემდეგი „ჯილდოებით“ ვანებიერებ: სირბილი, და ცოლ-შვილთან თამაში, ტკბილი (როგორც იცით, ტკბილი დადლილობას შევლის) სასმელი, საჭმელი, ძილი. ან ყველაფერი ერთად.

მას შემდეგ, რაც გაარკვიეთ, რა მეთოდებით ახერხებთ წერის თავიდან აცილებას და რა არის ამისგან თავის დაღწევის საშუალება, შეგვიძლია უშუალოდ წერის პროცესის განხილვაზე გადავიდეთ: სტრუქტურა, დაწერილი ნაშრომის ჟურნალის რედაქციაში ჩაბარება, თანმიმდევრული სტილის დაცვა, შინაარსის შეფასება. მოგვიანებით ჩვენ სტატიის მოცულობის, სათაურის შერჩევის, უკუკავშირის მიღებისა და საბოლოო რედაქტირების საკითხებს განვიხილავთ.

მონახაზი სამოქმედო კვლევის ანგარიშისათვის

ქვემოთ მოცემულ ჩამონათვალს გაეცანით. თქვენთვის ნაცნობი ხომ არ არის?

- საკვლევი თემა (ამ კვლევის მიზანია, რომ...)
- განხილული ლიტერატურა
- ცვლადების განმარტება
- საკვლევი კითხვა
- სიახლე, რომელიც კვლევამ უნდა მოიტანოს
- მონაცემთა შეგროვება
- მონაცემთა განხილვა (მათი ვალიდურობა, სანდოობა და ეთიკა)
- მონაცემთა ანალიზი და ინტერპრეტაცია
- სამოქმედო გეგმა (მაგ. „სამოქმედო ცხრილის საფეხურები“)

ეს არის ის მონახაზი, რომელსაც წლების განმავლობაში მკვლევარ მასწავლებლებთან ვიყენებდი და რომელიც საკმაოდ წარმატებული აღმოჩნდა. თქვენი აუდიტორიიდან გამომდინარე, შეიძლება სტრუქტურის მცირედი ადაპტირება მოგიწიოთ. ეს მონახაზი არ არის უნივერსალური, რომელსაც თქვენი პროფესორი (თუკი სწავლობთ), სკოლა (თუკი სამოქმედო კვლევას, როგორც შეფასების მოდელის ნაწილს, წერთ) ან ჟურნალის რედაქტორი (თუკი თქვენი ნაშრომის ჟურნალში გამოქვეყნებას აპირებთ) ყოველგვარი ჭოჭმანის გარეშე დასთანხმდება. მიუხედავად ამისა, ეს მონახაზი თქვენი მოსაზრებების ორგანიზებაში უნდა დაგეხმაროთ. ამავე თავში მოგვიანებით საშუალება გექნებათ, თქვენი ანგარიშისათვის აუცილებელ შემადგენელ ნაწილებსა და თითოეული ელემენტის შეფასებისათვის ქულებს გაეცნოთ.

სამოქმედო კვლევის ანგარიშის განსხვავებული სტრუქტურა

ზემოთ წარმოდგენილი მონახაზის ნაცვლად, თქვენ შეგიძლიათ, იმ კვლევით ჟურნალებში ჩაიხედოთ, სადაც საკუთარი კვლევის გამოქვეყნებას გეგმათ. ქვემოთ მომავალი ავტორებისათვის მოცემულია მითითებები იმასთან დაკავშირებით, ჟურნალის რედაქტორთან ან საბჭოსთან სტატიის გაგზავნამდე რისი გათვალისწინება არის საჭირო. მაგალითად, ჟურნალი „Networks“, რომელიც სამოქმედო კვლევის შესახებ ონლაინ-ჟურნალია და ამ წიგნის მე-7 თავშია განხილული, სტატიის შერჩევისას შემდეგი კრიტერიუმებით ხელმძღვანელობს:

ჟურნალი არ ითხოვს, რომ ჩაბარებული სტატია რომელიმე კონკრეტულ ფორმატში ან ჟანრში იყოს დაწერილი; პირიქით, ხდება ავტორების წახალისება, რომ მათ ისეთ ექსპერიმენტულ ფორმებს მიმართონ, რომლებიც მათი თემისა და მიზნის შესაბამისი იქნება. თუმცა, ამავე დროს, სტატიები, სადაც ამის აუცილებლობაა, შემდეგ კრიტერიუმებს უნდა აკმაყოფილებდეს:

- იმ საკითხებს უნდა ეხებოდეს, რომლებიც სხვა მასწავლებლებისა და მასწავლებელი მკვლევრებისათვის მნიშვნელოვანია;
 - იმის შესახებ გვაწვდიდეს ინფორმაციას, თუ როგორ მოხდა ფაქტების შეგროვება და ანალიზი, რაც სხვა მასწავლებელი მკვლევრებისათვის იქნება სასარგებლო;
 - გვაწვდიდეს ინფორმაციას ინსტიტუციური/საგანმანათლებლო კონტექსტის შესახებ, იმის გათვალისწინებით, რომ ტექსტს საერთაშორისო მკითხველი ეყოლება;
 - წარმოგვიდგინოს გასაგები და თანმიმდევრული ანგარიში, რომელსაც ბოლოში დასკვნები ექნება;
 - იმ საყარაუდო შედეგებსა და საკითხებზე გამოთქვას მოსაზრება, რომლებიც კვლევის შედეგად წამოიჭრება და რომელთაც მიმდინარე დებატებში წვლილის შეტანა შეუძლია;
 - სხვა ავტორთა ნაწერები საჭიროებისამებრ გაითვალისწინოს;
 - ტექსტი მკითხველისათვის საინტერესო სტილით იყოს დაწერილი.
- (<http://www.oise.utoronto.ca/ctd/networks/contributorNotes.html>)

საგანმანათლებლო სამოქმედო კვლევა მოქმედი მკვლევრების ნაშრომებითაც ინტერესდება (ნებისმიერ სფეროში, დაწყებული მედიცინიდან, სხვა სოციალური საკითხებით დასრულებული) და მათთვის შემდეგ მიმართულებებს განსაზღვრავს:

კონკრეტულად შემდეგი 2 ტიპის ნაშრომები მიიღება: 1) სამოქმედო კვლევისა და განვითარების მეცნიერების ანგარიშები და 2) სამოქმედო კვლევის და შესაბამისი მეთოდოლოგიების თეორიისა და პრაქტიკის შესახებ მსჯელობა. ნაშრომი წაკითხვადი უნდა იყოს და, ამავე დროს, უნდა ჩანდეს, რომ ავტორი ნაშრომში განხილული საკითხებით გულახდილად და დაინტერესებული. შეიძლება ჩაითვალოს, რომ ჟურნალი ეფექტური ანგარიშის შესახებ ჩატარებული სამოქმედო კვლევაა, რომელიც ნაშრომთა ავტორებისა და რედაქტორების მიერ კეთდება და, შესაბამისად, კვლევის სახით წარმოდგენილი პრეზენტაციები მიიღება (რჩევები ავტორებისათვის).

ამ მოთხოვნების კითხვისას თქვენ, როგორც მასწავლებელი მკვლევარი, ალბათ, დედავთ. კონკრეტულად რა იგულისხმება იმაში, რომ „აქტორი ნაშრომში განხილული საკითხებით გულახდილად დაინტერესებული უნდა იყოს“? როგორ მოხდება ამის შეფასება? რა კრიტერიუმებით? წინ რომ წავიწიოთ, მოდიოთ, იმ ადამიანებს გადავხედოთ, რომელთა ნაშრომებიც ჟურნალებში ხშირად იბეჭდება. ჩემი აზრით, რეფერირებად ჟურნალებში (რომელთა შემთხვევაში იგულისხმება ის, რომ დასაბეჭდად ჩაბარებულ სტატიას ერთზე მეტი „კვალიფიციური“ ადამიანი კითხულობს) გამოქვეყნებული (და, ალბათ, დასაბეჭდად ჩაბარებული) სტატიების 99% იმ მასწავლებლების მიერ არის დაწერილი, რომლებიც უმაღლესი განათლების დაწესებულებებში ასწავლიან ან კვლევას ატარებენ. თუმცა არ არის აუცილებელი, რომ ეს ასე დარჩეს. მე მომეწონა ის ფაქტი, რომ „Networks“-ში მასწავლებელ მკვლევართა სტატიები დაიბეჭდა, რადგან ეს არის ჟურნალი, რომელიც მასწავლებლების მიერ და მასწავლებლებისათვის კეთდება. (თუ გსურთ, რომ გაეცნოთ იმ სამოქმედო კვლევის ჟურნალებს, სადაც თქვენი სტატიის გამოქვეყნება გსურთ, იხილეთ 8-3 ცხრილი.).

ჟურნალის სათაური	გამომცემლობა	მისამართი	ელფოსტა ან ვებგვერდი	ტელ./ფაქსი	აღწერა
„ნეტვორკს“, ონლაინჟურნალი მასწავლებელი მკვლევრებისათვის	ტორონტოს უნივერსიტეტი	უცნობია	http://www.oise.utoronto.ca/ctd/networks/	უცნობია	ონლაინჟურნალი, რომელიც პრაქტიკოს მასწავლებლებს (სკოლა-უნივერსიტეტი) საშუალებას აძლევს, ერთმანეთს საკუთარი გამოცდილება გაუზიარონ და ერთმანეთისაგან ისწავლონ. აქვე იბეჭდება წიგნების რეცენზიები და მასწავლებელთა კვლევების შესახებ დისკუსიები.
ქმედება, რომელიც რეფლექსიის საშუალებას იძლევა	ქარფაქსი	ქარფაქსის გამომცემლობა შპს ტელიორი და ფრანცისი, 325, ჩესტნათ სტრიტი, მე-8 სართული, ფილადელფია, პე, 19106, აშშ	http://www.tandf.co.uk/enquiry@tandf.co.uk		რეფერირებადი ჟურნალი, რომელიც „რეფლექსიის გზით ქმედების ეფექტურობის გაზრდას ეძღვნება და, ამავე დროს, ხელს უწყობს მას“. სტატიები რეფლექსიას, ცოდნის გენერირებას, საქმიანობასა და პოლიტიკას ეთმობა.
საგანმანათლებლო სამოქმედო კვლევა	ტრაიანგულ ჯორნალსი	შპს ტრაიანგულ ჯორნალსი, პ.ო. ბოქსი, 65, ველინგფორდი, ოქსფორდი, OX10 04G, დიდი ბრიტანეთი	journals@triangle.co.uk http://www.triangle.co.uk	უცნობია	რეფერირებადი ჟურნალი, რომელშიც განათლებისა და მასთან დაკავშირებული პროფესიების შესახებ სამოქმედო გეგმების ანგარიშები იბეჭდება. ასევე არის ფორუმი მიმდინარე სამოქმედო კვლევის საკითხების განსახილველად.
საერთაშორისო სამოქმედო კვლევა	სამხრეთ კროსის უნივერსიტეტი	უცნობია	http://www.scu.edu.au/schools/gcm/ar/ari/ari-home.htm	უცნობია	სამოქმედო კვლევის შესახებ რეფერირებადი ჟურნალი, რომელიც დაინტერესებულია, დაბეჭდოს სტატიები სამოქმედო კვლევის ინტეგრირებული თეორიის შესახებ. ნაშრომები შეიძლება იყოს როგორც მიმდინარე, ისე დასრულებული, ასევე თეორიული, ან იყოს წიგნის მიმოხილვა.

8-3 ცხრილი. სამოქმედო კვლევის ჟურნალები

რა საერთო აქვთ „რჩევებს ავტორებისათვის“ და ჩემ მიერ გაკეთებულ მონ-
ახაზს? რის მიხედვით უნდა გადავწყვიტოთ, ვპასუხობთ თუ არა პუბლიკაციის
ძირითად მოთხოვნას? სამწუხაროდ, ამ თავსატეხზე იოლი პასუხი არ არსებობს.
ჩემი უჯრა საგსეა ჟურნალების რედაქციებიდან მოსული წერილებით, რომლებიც
იმ სტატიების დაბეჭდვაზე მატყობინებენ უარს, რომლებიც მკითხველისათვის საინ-
ტერესო და მნიშვნელოვან საკითხზე დაწერილი მეგონა! ასევე ვიცი, რომ ბევრი
პროფესორ-მასწავლებელი, რომლებიც ხშირად „იბეჭდებიან“, ხშირ შემთხვევაში
უარს იღებს, მიუხედავად მათი რეპუტაციისა და გამოცდილებისა. რა თქმა უნდა,
ეს **ბრმა განხილვის** პროცესის შედეგია, რომლის დროს დასაბეჭდად ჩაბარებული
სტატიები რეცენზენტებს ავტორის სახელისა და რომელიმე ინსტიტუტთან კავშირის
შესახებ ინფორმაციის გარეშე მიეწოდებათ, რათა სუბიექტურობა თავიდან იქნეს
აცილებული. სარედაქციო საბჭოს სურს, რომ სტატიები იმის მიხედვით შეირჩეს,
თუ რამდენად ღირებულნი არიან ისინი, და არა მათი ავტორების რეპუტაციის
გამო. შესაბამისად, საშუალება მომეცით, ავტორებისათვის გაკეთებულ შენიშვნებთან
დაკავშირებით შემდეგი რჩევა შემოგთავაზოთ:

ჟურნალში დასაბეჭდად სტატიის ჩაბარების ზოგადი წესები

- *ყურადღება მიაქციეთ თქვენი კვლევის კონტენტს.* შექმენით ის ნარატივი, რომელიც თქვენს მკითხველს საშუალებას მისცემს, ნათლად წარმოიდგინოს, თუ რითი დაიწყო თქვენი კვლევა. მაგალითად, ჩვენ მიერ განხილული სტატიის – „ეწვიე ჩემს ვებგვერდს – უთხრა ობობამ ბუზს“ – მაგალითზე განვიხილოთ წარმატებული და წარუმატებელი ნარატივი.

წარმატებული ნარატივი: P, „ორეგონის საუნივერსიტეტო სისტემის პროექტის – „სწავლა ნებისმიერ ადგილას, ნებისმიერ დროს“ – ფარგლებში სამხრეთ ორეგონის უნივერსიტეტის განათლების დეპარტამენტის მიერ განათლების დარგში წამოწყებულია და ხორციელდება ონლაინგაკვეთილები. წინამდებარე ნაშრომი სამოქმედო კვლევაში ეფუძნება ჩემს 2-წლიან ონლაინსწავლების გამოცდილებას, რომელიც ორ წელიწადს, ორი სემესტრის განმავლობაში გრძელდებოდა.“

წარუმატებელი მაგალითი: „წინამდებარე კვლევა ჩემს იმ გამოცდილებას ეფუძნება, რომელიც სამოქმედო კვლევის შესახებ ინტერნეტტექნოლოგიებზე დაფუძნებული ლექციების ჩატარებისას მივიღე“.

წარმატებული მაგალითის შემთხვევაში მკითხველს ინფორმაცია მიეწოდება კვლევის ადგილის (უნივერსიტეტი), აუდიტორიის (განათლების სფეროში სამაგისტრო კურსის სტუდენტები), ხანგრძლივობის (ორი სემესტრი ორი წლის განმავლობაში) შესახებ; ცნობილი ხდება ისიც, რომ კურსი შემუშავდა და განხორციელდა საგრანტო დაფინანსებით (საპროექტო გრანტი „სწავლა ყველგან და ყოველთვის“). ამ მოკლე აღწერით მკითხველი იმ ინფორმაციით არის უზრუნველყოფილი, რომელიც სხვა შემთხვევაში ყურადღების გარეშე დარჩებოდა (როგორც ეს წარუმატებელ მაგალითშია).

- *გამოიყენეთ მკითხველისათვის იოლად წასაკითხი წერის სტილი.* ნუ შეეცდებით, რომ თქვენც დაწეროთ ისე, როგორც პრესტიჟულ ჟურნალებში თქვენ მიერ წაკითხული სტატიები დაწერილი. რეალური მიზანი დაისახეთ და ისე

წერეთ, თითქოს იმავე ამბავს თქვენს კოლეგებს უყვებოდეთ (იხილეთ წერის შესახებ ზემოთ ჩამოთვლილი რჩევები).

- კარგად შეისწავლეთ ის ჟურნალები, სადაც ნაშრომის ჩაბარებას აპირებთ და დააკვირდით, როგორი სტრუქტურა და წერის სტილი აქვთ გამოყენებული იმ ავტორებს, რომელთა ნაშრომები ჟურნალში მიიღეს და დაბეჭდეს.
- ჩართეთ მოკლე აღწერილობა იმისა, რაც გააკეთეთ. ყურადღება გაამახვილეთ ნებისმიერ საკითხზე, რომელიც რაღაც სახით მაინც მონაცემების შეგროვებასთან, ანალიზთან, ახსნასთან (მაგ. მონაცემთა ვალიდობა, სანდოობა, ეთიკა) არის დაკავშირებული.
- წერეთ გულახდილად და გახსნილად. შეეცადეთ, ჟარგონს არ ამოეფაროთ და ისეთი განცხადებები არ გააკეთოთ, რომელთა დაცვასაც შემდეგ ვერ შეძლებთ. თქვენს მონაცემებს საშუალება მიეცით, რომ „თავად ისაუბრონ“. სხვა სიტყვებით რომ ვთქვათ, ის უმთავრესი აჩვენეთ, რისი დემონსტრირებაც თქვენ მიერ წარმოდგენილ მონაცემებს შეუძლია. გაიხსენეთ კენედის (1997) მოსაზრება (1-ლი თავი) იმ მასწავლებლების შესახებ, რომლებიც კვლევას არ კითხულობენ, რადგან ეს უკანასკნელი მათთვის ხელმისაწვდომი არ არის. ახლა თქვენ საშუალება გექვს, ეს ყოველივე ახსნათ ისე, თითქოს თქვენს მეგობარს ან ბიძია ფრედს, რომელსაც კვლევის არაფერი გაეგება, ფინჯან ყავაზე ესაუბრებოდეთ. თქვენი ნაშრომი გახადეთ გასაგები.
- შეინარჩუნეთ მკითხველების ყურადღება. შეიძლება, თქვენც, ჩემ მსგავსად, „დაბეჭდილ“ ნაშრომს კითხულობთ და მას შემდეგნაირად აფასებთ: „ცუდი არ არის“, „ძალიან ცუდია“, ან „კიდევ რამდენიმე გვერდს წავიკითხავ, სანამ ნაგვის ყუთში მოვისვრი“. მიზეზი არ არის ცნობილი, მაგრამ ინტუიციით ვხვდებით, თუ რას შეუძლია ჩვენი ყურადღების დატყვევება. მაგალითად, სიამოვნებისთვის მე მხატვრულ ლიტერატურას ვკითხულობ და არა სახელმძღვანელოებს. ეს ორი განსხვავებული ჟანრია და არ არის გასაკვირი, რომ ჩვენ უფრო მეტი ხალისით ბესტსელერებს, და არა აკადემიურ ნაშრომებს, ვკითხულობთ. (ჩემს მეგობრებს ვესუბრები, რომ უძილობის საუკეთესო წამალი ვიცი – მისი სახელია „სამოქმედო კვლევა“!), მაგრამ აუცილებელია, რომ სახალისო და სასიამოვნო კითხვა (და შესაბამისად, წერა) და აკადემიური ნაშრომი ურთიერთგამომრიცხავი იყოს? შეეცადეთ, თქვენი, როგორც მასწავლებელი მკვლევრის, კვლევებიც ისე დაწეროთ, რომ თქვენთვისაც და თქვენი მკითხველისთვისაც საინტერესო იყოს.
- დაიცავით სტილი (მაგ., ამერიკის ფსიქოლოგთა ასოციაციის (აფა) სტილი), რომელიც სამოქმედო კვლევის ჟურნალებშია გამოყენებული.

ძირითადი აზრი, რომელიც ყოველივე ზემოთ თქმულიდან შეგვიძლია გამოვიტანოთ, ისაა, რომ თუკი რაიმე მოსაყოლი და, ამავე დროს, მის მოსაყოლად მომზიბვლელი გზა გვაქვს, მაშინ ალბათობა იმისა, რომ სარედაქციო საბჭომ ჩვენი ნაშრომი მოიწონოს, დიდია.

ჟურნალის სტილის შირჩივა

მასწავლებელი მკვლევრები ხშირად მეკითხებიან, ნაშრომის წერისას ან სამოქმედო კვლევის დასაბეჭდად მომზადებისას რა „წესებს“, უნდა მისდიონ. ამ შეკითხვაზე ერთი მარტივი პასუხი არ არსებობს. როგორც წესი, მე შემდეგ ვერსიებს ვთავაზობ:

- შეარჩიეთ ჟურნალი, სადაც თქვენ მიერ დაწერილი ნაშრომის გამოქვეყნებას გეგმავთ და იქ დაცულ წესებს მიყევით. ლოგიკა შემდეგია: თუკი ჟურნალმა მსგავსი წესებით დაწერილი სტატია გამოაქვეყნა, მაშინ, სავარაუდოდ, მიბაძვით შექმნილ თქვენს ვერსიასაც გამოაქვეყნებს!
- გამოიყენეთ ამერიკის ფსიქოლოგთა ასოციაციის სახელმძღვანელო გამოქვეყნებისათვის (მე-5 გამოცემა), იმავე აფა-ის სტილის სახელმძღვანელო. ჩვენთვის, ვინც ვცდილობთ, ნაშრომები განათლების საკითხებისადმი მიძღვნილ ჟურნალებში გამოაქვეყნოთ, აფა-ის სტილი ყველაზე ფართოდ მიღებული და აღიარებულია.

მიუხედავად იმ საშიშროებისა, რომ შეიძლება, 412-გვერდიანი სახელმძღვანელოს ზედმეტად გამარტივება მოხდეს, ქვემოთ იმ ძირითად წესებს ჩამოვთვლი, რომლებიც თქვენი ნაშრომის წერისას უნდა გამოიყენოთ. თუკი რაიმეში ეჭვი შეგებარათ, სახელმძღვანელოს მიმართეთ. მე მხოლოდ იმ წესებს შეგახსენებთ, რომლებიც ჩვენს კოლეგა მასწავლებელ მკვლევრებს ყველაზე მეტად აწუხებთ.

აფა-ის სახელმძღვანელოს წესები

პუნქტუაცია

- წერტილი: გამოიყენება ყოველი დასრულებული წინადადების ბოლოს;
- მძიმე: გამოიყენება სამ ან უფრო მეტ, ერთმანეთის მიყოლებით მოცემულ ელემენტებს შორის;
- წერტილ-მძიმე: გამოიყენეთ მაშინ, როდესაც გსურთ, ორი დამოუკიდებელი წინადადება, რომლებიც კავშირით არ არიან დაკავშირებულნი, დააცალკევოთ.
- ორწერტილი: გამოიყენება შესავალი წინადადების ან ამხსნელი ფრაზისა თუ წინადადების ბოლოს;
- ტირე: გამოიყენება წინადადების უცაბედად გაწყვეტის შემთხვევაში;
- ბრჭყალები: გამოიყენება, როდესაც სიტყვა ან ფრაზა გადატანითი მნიშვნელობით გაქვთ მოყვანილი, გსურთ, სტატიის სათაური და ქვესათაური გამოყოთ, ან 25-სიტყვიანზე ნაკლები ტექსტის პირდაპირი ციტირება გსურთ;
- ფრჩხილები: გამოიყენება სტრუქტურულად დამოუკიდებელი ელემენტის გამოსაყოფად, ციტირების მიზნით და აბრევიატურებისათვის.

მართლწერა

- აფა-ის ჟურნალებისა და წიგნების შემთხვევაში, მარიამ ვებსტერის საუნივერსიტეტო ლექსიკონი გამოიყენეთ, როგორც მართლწერისათვის სტანდარტული რესურსი;
- შეამოწმეთ მეტყველების ნაწილები: წერა, როგორც ზმნა და წერა, როგორც არსებითი სახელი;
- დეფინის გამოყენება: მიმართეთ ლექსიკონს, რომ მიხვდეთ, დეფინის გამოყენება გჭირდებათ თუ არა. მაგალითად, რომელია სწორი ფორმა – follow-up თუ followup?

აბრევიატურები

- აფა უპირატესობას ანიჭებს, თუკი ავტორების მიერ აბრევიატურები იშვიათად გამოიყენება

გამოყენებული ლიტერატურის მითითების სტილი

- *პერიოდული გამოცემა*: მილსი, გ.ი., (1999). მასწავლებელთა კვლევა და სწავლების პროფესიული დისპოზიცია. *ნიუ-ინგლენდის მათემატიკური ჟურნალი*, 31(2), 5-17.
- *წიგნი*: მილსი, გ.ი., (2000). *სამოქმედო კვლევა: გზამკვლევი მასწავლებელი მკვლევარებისათვის*. აფერ სედალ რივერი, ნჯ: მერილ პრენტის ჰოლი.
- *ონლაინრესურსი*: ჰანსენი, ლ., (2000). სწავლის თანდაყოლილი სურვილი: პირველკლასელი მოწაფეების მოტივირება, *Networks*, 4(2). 15 იანვარი, 2002. <http://www.oise.utoronto.ca/nctd/networks>
- ექვსი ან მეტი ავტორის ერთდროულად მითითების დროს გამოიყენეთ “et al.”

სარედაქციო სტილზე ეს მოკლე ჩამონათვალი 138-გვერდიან თავს სრულად ვერ გადმოსცემს! მას შემდეგ, რაც გადაწყვეტთ, თქვენს ნაშრომს თუ რომელ ჟურნალში დაბეჭდავთ, გაარკვიეთ, რომელია თქვენი სტატიისათვის ყველაზე შესაფერისი სტილი. სპეციფიკური დეტალებისათვის აფა-ის სტილის სახელმძღვანელოს სრულ ვერსიას მიმართეთ. თუმცა იმ მასწავლებელი მკვლევარების უმრავლესობა, ვისთანაც მუშაობა მიწვეს, ისეთ მარტივ პრობლემებს აწყდებიან, როგორებიცაა: პუნქტუაცია, მართლწერა და გამოყენებული ლიტერატურის მითითება. ამ საკითხებთან დაკავშირებით, მე ზემოთ მოცემულ ჩამონათვალს გთავაზობთ, დანარჩენი დეტალებისათვის კი თავდაპირველ წყაროს მიმართეთ.

თქვენი ნაშრომის თქვენი შიშის შეფასება

შემდეგი 8-4 ცხრილი შეგიძლიათ გამოიყენოთ იმისათვის, რომ თქვენი ნაწერი თქვენვე შეაფასოთ და გაიგოთ, მზად არის თუ არა ჟურნალში გასაგზავნად. თუკი მე-3 გრაფის მოთხოვნების ყველა კატეგორია დააკმაყოფილეთ, მაშინ თქვენი სტატია პუბლიკაციისათვის, სავარაუდოდ, მზად არის. ახლა განვიხილოთ იმის მაგალითი, ზემოთ ნახსენები ცხრილი თუ როგორ იქნა გამოყენებული სტატიაში: „იწვიეთ ჩემს ვებგვერდს – უთხრა ობობამ ბუზს“.

სტატიის შეფასება ცხრილში გამოყენებული კრიტერიუმების გამოყენებით

ქვემოთ, ცხრილში მოყვანილი კრიტერიუმების მიხედვით, ამ თავში წარმოდგენილი სტატიის შეფასებას შემოგთავაზებთ.

- ა. *სტრუქტურა და წესების გამოყენება* – 3. სტატიაში მისაღები ფორმატია გამოყენებული და გრამატიკული, მართლწერისა და პუნქტუაციის წესები დაცულია.
- ბ. *კვლევის მიზანი* – 3. სტატიაში კვლევის მიზანი ნათლად არის ჩამოყალიბებული: „წინამდებარე კვლევის მიზანი დისტანციური სწავლების სამოქმედო კვლევის კლასში მოსწავლეების შედეგებსა და განწყობაზე ინტერნეტქე-ნოლოგიებზე დაფუძნებული სწავლების გავლენის აღწერა იყო.“
- გ. *მონაცემთა შეგროვება* – 3. სტატიაში კარგად ჩანს კვლევაში გამოყენებული მონაცემთა წყაროები: გამოკითხვები, ინტერვიუები, მატრიცა და არტიფაქტები. ამ თავის გაუმჯობესება, მონაცემთა შეგროვების მატრიცის ჩართვით, შეიძლება (იხილეთ III თავი).

კატეგორია	1	2	3
ა. წესების დაცვა	<ul style="list-style-type: none"> • ნაშრომში არანაირი ფორმატი არ არის დაცული • ბევრი გრამატიკული, ორთოგრაფიული და პუნქტუაციური შეცდომაა 	<ul style="list-style-type: none"> • ნაშრომში ნაწილობრივ დაცულია ფორმატი • გრამატიკული, ორთოგრაფიული და პუნქტუაციური წესები ზოგადად დაცულია 	<ul style="list-style-type: none"> • ნაშრომში ფორმატი დაცულია • არ არის დაშვებული გრამატიკული, ორთოგრაფიული და პუნქტუაციური შეცდომები
ბ. კვლევის ძირითადი მიზანი	<ul style="list-style-type: none"> • კვლევის ძირითადი მიზანი ნათლად არ ჩანს • კვლევის საგანი ძალიან ზოგადია (მაგ., ონლაინსწავლა კარგია?) 	<ul style="list-style-type: none"> • კვლევის მიზანი ან ძალიან ზოგადი, ან ძალიან უმნიშვნელოა • კვლევის საგანი კარგად არ არის ჩამოყალიბებული (მაგ., რა შედეგი აქვს ონლაინ-სწავლას?) 	<ul style="list-style-type: none"> • კვლევის მიზანი ნათლად არის ჩამოყალიბებული (“კვლევის მიზანია, რომ...“) • კვლევის საგანი ცხადი და ადეკვატურია (მაგ., ინტერნეტ-ტექნოლოგიებზე დაფუძნებულ სწავლებას მოსწავლეების შედეგებზე რა გავლენა აქვს?)
გ. მონაცემთა შეგროვება	<ul style="list-style-type: none"> • მონაცემთა წყაროები არ არის ნათელი • მონაცემთა წყაროები კვლევის საგანს არ შეესაბამება 	<ul style="list-style-type: none"> • მრავალფეროვანი მონაცემების მოპოვების წყაროები ნათლად არის მითითებული • მონაცემთა წყაროები კვლევის საგანს დაახლოებით შეესაბამება 	<ul style="list-style-type: none"> • მრავალფეროვანი მონაცემთა წყაროები ნათლად არის მითითებული და სახეზეა მონაცემთა ტრიანგულაციის მცდელობა • მონაცემთა სხვადასხვა წყარო გამოყენებული • მონაცემთა წყაროები კვლევის საგანს დაახლოებით შეესაბამება
დ. ლიტერატურის მიმოხილვა (იხილეთ II თავი „როგორ დავწეროთ ლიტერატურის მიმოხილვა“, რომ მიიღოთ ამ ნაწილის დაწერასთან დაკავშირებული რჩევები	<ul style="list-style-type: none"> • არ არის მცდელობა, რომ ნაშრომი არსებულ კვლევებთან დაკავშირებული იყოს 	<ul style="list-style-type: none"> • ციტირებულია სუთი უახლესი წყარო (ბოლო 3 წლის განმავლობაში) • ციტირებულია ერთი ან ორი წყარო, რომლებიც უშუალოდ არ უკავშირდება კვლევას • ერთი ან ორი წყარო შეცდომით არის ციტირებული 	<ul style="list-style-type: none"> • სუთი ან მეტი უახლესი წყაროა ციტირებული • არარელევანტური წყაროები არაა ციტირებული • ციტირება წესების დაცვით არის გაკეთებული, აფა-ის ან სხვა სტილის მოთხოვნების დაკმაყოფილებით
ე. კონტექსტი	<ul style="list-style-type: none"> • კვლევა კონტექსტში არ არის ჩასმული 	<ul style="list-style-type: none"> • კვლევა კონტექსტში ჩასმულია, მაგრამ ბუნდოვნად 	<ul style="list-style-type: none"> • კონტექსტი კარგად დაწერილია და მკითხველს ინფორმაციას აწვდის იმის შესახებ, თუ კვლევა სად განხორციელდა
ვ. წერის სტილი	<ul style="list-style-type: none"> • ნარატივი რთულად წასაკითხია 	<ul style="list-style-type: none"> • ნარატივში ქვესათაურებია გამოყენებული, რომელიც მკითხველს კითხვაში ეხმარება • ავტორის მიერ ჟარგონია გამოყენებული 	<ul style="list-style-type: none"> • ნარატივი ცხადი, თანმიმდევრული და მკითხველისათვის იოლად წასაკითხია • თითოეული განცხადება ფაქტებით არის გამყარებული (მაგ., წინამდებარე თავში გამოყენებული სტატია)

ზ. სამოქმედო გეგმა	<ul style="list-style-type: none"> • არ ჩანს ქმედება 	<ul style="list-style-type: none"> • სამოქმედო გეგმის კომპონენტები გამოტოვებულია ან შეცდომით არის ჩამოყალიბებული • მონაცემთა ანალიზსა და სამოქმედო გეგმას შორის კავშირი ბუნდოვანია 	<ul style="list-style-type: none"> • კავშირი კვლევის შედეგებსა და შემოთავაზებულ ქმედებებს შორის ნათელია (მაგ., სამოქმედო გეგმა შემდგენიერად უნდა იწყებოდეს: „კვლევის შედეგებიდან გამომდინარე, შემდეგი ცვლილებები უნდა განხორციელდეს...“)
--------------------	---	--	---

8-3 ცხრილი. სამოქმედო კვლევის დაწერის კრიტერიუმები

- დ. გამოყენებული ლიტერატურის მიმოხილვა – 3. სტატიას იმ ლიტერატურის მოკლე მიმოხილვა ერთვის თან, რომელიც კვლევის მიზანთან უშუალო კავშირშია. კერძოდ, მიმოხილვაში ონლაინკურსების სინქრონიულ და ასინქრონიულ კომპონენტებსა და მათთან დაკავშირებულ სირთულეებზეა ყურადღება გამახვილებული. ეს ნაწილი ქვეთავებად შეიძლება დაიყოს ან ლიტერატურის მატრიცა დაემატოს, რათა მკითხველის დაკვალიანება უფრო კარგად შექმნა (იხილეთ II თავი).
- ე. კონტექსტი – 3. სტატიაში კვლევის ზოგადი კონტექსტია მოცემული და ახსნილია ის, თუ პროექტთან – „სწავლა ყველგან და ყოველთვის“ – როგორ არის დაკავშირებული.
- ვ. წერის სტილი – 3. ნარატივი მკითხველისათვის იოლად წასაკითხი და აღსაქმელია.
- ზ. სამოქმედო გეგმა – 3. სტატია სამოქმედო გეგმას გეთავაზობს, რომელიც ონლაინსწავლებისა და სწავლის დახვეწისადმი მიძღვნილი კვლევის მომდევნო ნაბიჯების კონკრეტულ მონახაზს გულისხმობს. ნაჩვენებია ის კავშირი, რომელიც მონაცემებსა და სავარაუდო სამომავლო ცვლილებებს შორის არსებობს.

მას შემდეგ, რაც თქვენი ნაწერის მეორე სამუშაო ვერსიას დაასრულებთ, ზემოთ ჩამოთვლილი კრიტერიუმების მიხედვით შეამოწმეთ, ხართ თუ არა მზად, თქვენი ნაშრომი სხვებსაც გააცნოთ.

სწავლების, კვლევისა და წერის ინტეგრირება

პრაქტიკოსი მასწავლებლები ყოველდღიურად რთული ამოცანის წინაშე დგანან – მათ თავიანთი მოსწავლეები 8-საათიანი სწავლებისათვის უნდა განაწილონ. ყველაფერი ამით არ მთავრდება – ყოველივე ამას თან ახლავს დაგეგმვა, შეფასება, საკლასო ოთახის მოწესრიგება, ორგანიზება, პროფესიული განვითარება და მშობლების, მასწავლებლებისა და მოსწავლეების მონაწილეობით კონფერენციების მოწყობა. შესაბამისად, გასაკვირი არ არის მასწავლებელ მკვლევართა წუხილი, რომ წერისათვის საკმარისი დრო არ რჩებათ.

თუ წერა მასწავლებელი მკვლევარების ცხოვრების ნაწილს არ შეადგენს, რითი შეგვიძლია მათი წახალისება და გამხნეება? ცოტა ხნით წარმოვიდგინოთ, რომ თქვენ რაღაც ამბის მოყოლა გსურთ; ამისათვის საჭიროა გამოხატოთ დრო, რათა ეს ამბავი

დაინტერესებულ აუდიტორიას მოუთხროთ და ასევე, შეძლოთ, რომ ეს ყველაფერი სიამოვნებით გააკეთოთ. მაშ ასე, როგორ უნდა შევეცადოთ, დრო იმის დასაწერად გამოვინახოთ, რისი გაზიარებაც თანამოაზრეებისათვის გვინდა?

ჩემი აზრით, საიდუმლო სწავლების, კვლევისა და წერის ინტეგრირებაშია. ჩემი ნაცნობი მასწავლებელი მკვლევრების შემთხვევაში მათ ეს სირთულე გადალახეს იმით, რომ წერა ყოველდღიურობის ნაწილად გადააქციეს. აქ არ იგულისხმება ის, რომ ისინი წერას ბევრ დროს უთმობენ. პირიქით, ისინი წერენ ცოტ-ცოტას, მაგრამ ყოველდღე. მოდით, ის შემოქმედებითი სტრატეგიები ჩამოვთვალოთ, რომელთაც მასწავლებელი მკვლევრები იყენებენ, რათა წერისათვის საჭირო დრო გამოყოფენ.

- *ჟურნალის შევსების დრო* – ბევრი მასწავლებელი მოსწავლეებს ე.წ. ჟურნალის შევსების დროს ყოველდღიურად უყოფს. ხშირად მასწავლებელი მკვლევრები ამ დროს იმისათვის იყენებენ, რომ საკუთარი კვლევა დაწერონ. გარდა ამისა, ის მასწავლებლები, რომლებიც ამ ხერხს ხშირად მიმართავენ, აცხადებენ, რომ, თუკი „ჟურნალის შევსების დროს“ ისინი თავიანთ მოსწავლეებს წერის მაგალითს აძლევენ, მაშინ ეს უკანასკნელნიც წერას უფრო მეტ დროს უთმობენ. ჟურნალი ან ჩასანიშნი იოლად ხელმისაწვდომ ადგილას იქონიეთ. კარგია, თუკი თქვენს მოსაზრებებს სკოლაში ყოფნის დროსვე გააკეთებთ, როდესაც საუბრისაგან თუ დაკვირვების შედეგად მიღებული შთაბეჭდილებები ჯერ კიდევ ახალია.
- *„შესვენების დრო“ სკოლაში* – იშვიათად მასწავლებელი მკვლევრები წერისათვის დროის დათმობას ახერხებენ მაშინ, როდესაც მოსწავლეებთან ან კოლეგებთან უშუალო შეხება არ აქვთ. მიუხედავად იმისა, რომ მასწავლებლებს ამის ხშირად გაკეთებას არ ვურჩევ, სამუშაო დღის განმავლობაში წერისათვის ამ გზით დროის დათმობა შეიძლება ეფექტური აღმოჩნდეს.
- *პროფესიული განვითარების დღეები* – ბევრ სკოლაში იმის პრაქტიკა არსებობს, რომ სემესტრში ერთი დღე მასწავლებელს პროფესიული განვითარებისათვისაა გამოყოფილი. მასწავლებელ მკვლევრებს შეუძლიათ, თავიანთი სკოლის ადმინისტრაციას მოელაპარაკონ, რომ ამ დღის გარკვეულ ნაწილს სწორედ წერას დაუთმობენ. მათი ეს მოთხოვნა, შესაძლებელია, იმ შემთხვევაში უფრო გამყარდეს, თუკი მასწავლებელი მკვლევრები სამოქმედო კვლევას მათი წლიური შეფასების ნაწილად გადააქცივენ.
- *დასვენების დღეები* – სასკოლო დასვენების დღეებში წერისათვის თუნდაც ერთი დღის გამოყოფა ამოცანის შესრულებას მნიშვნელოვნად შეუწყობს ხელს. ჩემი ბევრი ნაცნობი მასწავლებელი დასვენების ერთ დღეს საკლასო ოთახის მოწესრიგებას უთმობს. შეგიძლიათ, მსგავს პრიორიტეტად სწორედ წერა გადააქციოთ.
- *დრო, რომელიც გრანტის წერისთვის არის გამოყოფილი* – ისეთი პროფესიული ორგანიზაციების მიერ გამოყოფილი გრანტები, როგორებიც კითხვის საერთაშორისო ორგანიზაცია და მათემატიკის მასწავლებელთა ეროვნული საბჭოა, შესაძლებელია, გამოყენებულ იქნეს იმ მიზნით, რომ მასწავლებლებმა კვლევის წერასა და გამოქვეყნებას მეტი დრო დაუთმონ. კითხვის საერთაშორისო ორგანიზაციის გრანტი „მასწავლებელი, როგორც მკვლევარი“ (http://www.reading.org/association/awards/research_teacher_as_researcher.html) პრაქტიკოსი მასწავლებლების პროფესიულ განვითარებას

უწყობს სელს. გრანტი შეიძლება გაიცეს (აშშ) \$5000-იანი პროექტებისათვის, თუმცა პრიორიტეტი მცირე პროექტებს ენიჭება (\$1000-\$2000), რათა რაც შეიძლება მეტ მასწავლებელ მკვლევარს გაეწიოს დახმარება. შევსებული სააპლიკაციო ფორმები ყოველი წლის 15 იანვრამდე უნდა გაიგზავნოს. ამის მსგავსად მათემატიკური განათლების ფონდის მხარდაჭერით მათემატიკის მასწავლებელთა ეროვნული საბჭოს მიერ გაიცემა ედუარდ ჯ. ბეგელის გრანტი. იგი კლასში განხორციელებული ერთობლივი კვლევისათვის \$8000-ს გასცემს. კვლევა დაწყებით კლასებში მათემატიკურ განათლებას უნდა ეხებოდეს. საგრანტო განაცხადები მათემატიკის სწავლების შემოქმედებით და ინოვაციურ გზებს უნდა იხილავდეს. ერთ-ერთი მოთხოვნა გახლავთ ის, რომ პროექტი მათემატიკაში უნივერსიტეტის ლექტორისა და სკოლის მასწავლებლის მიერ ერთობლივად უნდა განხორციელდეს (<http://www.nctm.org/about/net/begle.html>).

რა მოცულობის უნდა იყოს ნაშრომი ?

ეს შეიქმნება აქტუალურია იმ მასწავლებელი მკვლევარებისათვის, რომელთაც აკადემიური კრედიტის მოსაპოვებლად თავიანთი სამოქმედო კვლევის დაწერა მოეთხოვებათ. ჩემი პასუხი „გააჩნია შემთხვევას“, როგორც წესი, არცთუ ისე გამოსადეგია. მაგრამ მაინც, ნაშრომის მოცულობა დამოკიდებულია იმაზე, თუ რა მასშტაბისა და ტიპისაა კვლევა, როგორია აუდიტორია, დასაწერად რა დროა გამოყოფილი, რას მოითხოვს პროფესორი სილაბუსში და რა არის რეკომენდებული იმ ჟურნალის მიერ, რომელშიც თქვენი ნაშრომის გამოქვეყნებას გეგმავთ.

ნაშრომის ჟურნალის რედაქციაში ჩაბარება

წარმოვიდგინოთ, რომ უკვე შერჩეული გაქვთ ის ჟურნალი, რომელშიც თქვენი ნაშრომის დაბეჭდვას გეგმავთ. ჟურნალის სტატისის საშუალო მოცულობა, როგორც წესი, 2500-იდან 3500 სიტყვამდეა, რაც, სავარაუდოდ, 2-ჯერ უფრო მეტია, ვიდრე საშუალო „საკურსო ნაშრომი“ (დაახლოებით 6-იდან 10 გვერდამდე, ხაზებს შორის ორმაგი ინტერვალი, 8 1/2 X 11). ნაწერის მოცულობაზე ბევრს ნუ იფიქრებთ. მას-სოვს, როგორ შეეშფოთდი, როდესაც ამ წიგნის პირველი გამოცემის გასაკეთებლად კონტრაქტი მივიღე, სადაც ეწერა, რომ წიგნი დაახლოებით 90000 სიტყვიანი უნდა ყოფილიყო. ვერაფრით წარმომედგინა, რომ ერთ თემაზე 90000 სიტყვის დაწერას შევძლებდი, მაგრამ, როგორც ყველა მასწავლებლისათვის, ჩემივე კვლევის შესახებ საუბარი (და, შესაბამისად, წერაც) არცთუ ისე რთული აღმოჩნდა. თუკი თქვენ თქვენს ამოცანას მცირე ნაწილებად დაყოფთ (მონახაზის ან შინაარსის მიხედვით), ეს უკანასკნელი უფრო იოლად შესასრულებელი გახდება.

ნაშრომის გავრცელება ადგილობრივ კოლეჯებში

თქვენი ნაშრომის მოცულობა თქვენს აუდიტორიაზეც არის დამოკიდებული. მაგალითად, თუკი გინდათ, რომ თქვენი ნაშრომი სკოლაში თქვენს კოლეგებს გაუზიაროთ, მაშინ ერთ-ან ორგვერდიანი რეზიუმე საკმარისი იქნება. ასევე, თუკი თქვენს ნაშრომს სკოლის საბჭო, დირექტორი ან მშობელთა და მასწავლებელთა საბჭო უნდა გაეცნოს, მაშინ მოკლე შინაარსი საკმარისი უნდა იყოს. მაგრამ იმ შემთხვევაში, თუკი ნაშრომს წარადგენთ პროფესიული განვითარების სემინარზე ან კონფერენციაზე, მაშინ მოცულობა შეიძლება 1000-იდან 2000 სიტყვამდეც კი

იყოს. საბოლოოდ, თქვენ უნდა გადაწყვიტოთ, მოხდა თუ არა ნაშრომით საკმარისი ინფორმაციის, კონტექსტისა და დეტალების მიწოდება იმისათვის, რომ თვითონ ნაშრომის შინაარსი გასაგები გახდეს. თუკი ამ სიცხადეში ეჭვი გეპარებათ, მაშინ, ჯობია, ნაკლები დეტალები ჩართოთ და სანაცვლოდ მკითხველს მთლიანი სურათი მიაწოდოთ.

უკუკავშირის ძიებაში

ჩემი რჩევა იქნება, უკუკავშირი თქვენი მეგობრებისა და კოლეგებისაგან მოიძიოთ, თუმცა გახსოვდეთ ერთი რამ: როცა მათგან უკუკავშირს ითხოვთ, ეს ნიშნავს, რომ მას აუცილებლად მიიღებთ! როგორც წესი, ადამიანები თხოვნის შემთხვევაში უკუკავშირს იძლევიან, მაგრამ თქვენ შეიძლება სულაც არ მოგეწონოთ ის, რასაც ისინი გეტყვიან და ვერც ის მოისაზროთ, შემდგომში რა უნდა მოიმოქმედოთ! უკუკავშირი, რომელსაც, როგორც წესი, ჩემი ოჯახისა და მეგობრებისგან ვიღებ, შემდეგია: „მთელ შენს თავისუფალ დროს რატომ ატარებ წერაში ჩვენთან ერთად ყოფნის ნაცვლად? მზე მყავს კოლეგები, რომელთაც ვენდობი. ისინი ჩემთან ერთად მუშაობენ და ჩემს მსგავსად სამოქმედო კვლევას ასწავლიან. მზე ვიცი, რომ, როდესაც მათ უკუკავშირს ვთხოვ, ისინი თავიანთ შეფასებაში ძალიან გულახდილები არიან. უკუკავშირს ჩემს მოსწავლეებსაც ვთხოვ (ანონიმურად, უსაფრთხოდ რომ იგრძნონ თავი) – ისინი ხომ ჩემი აუდიტორიაა, რომელზეც ნაშრომის წარმატება თუ წარუმატებლობა დამოკიდებული.“

იდეა მარტივია: სხვადასხვა აუდიტორია განსხვავებულ უკუკავშირს მოგცემთ, რამაც უკეთესი პროდუქტის შექმნას შეიძლება შეუწყოს ხელი. ეს პროცესი ყველაზე კარგად ისეთი კომერციული სახელმძღვანელოების შექმნისას მუდავდება, როგორც წინამდებარე წიგნია. გამომცემლები იმ ექსპერტებს ქირაობენ, რომლებიც ტექსტს გრამატიკულად და შინაარსობრივად ამოწმებენ. მაგრამ მასწავლებელი მკვლევარებისათვის უკუკავშირის მოძიება უფრო პრაგმატული საქმიანობა უნდა იყოს. თქვენი ნაშრომი თქვენზე უკეთ არავის ეცოდინება, შესაბამისად, შინაარსის მართებულობის შესწორება თქვენი პრეროგატივაა. უკუკავშირი კი შემდეგ დეტალებთან დაკავშირებით უნდა მოიძიოთ:

- იძლევა თუ არა ნაშრომი კვლევის საერთო სურათს?
- არის თუ არა ტექსტი მკითხველისათვის იოლად წასაკითხი?
- არის თუ არა ნაშრომი საინტერესო?
- ამ ნაწერის წაკითხვის სურვილი ვინმეს (გარდა ახლობელი ადამიანებისა) გაუჩნდება?

და ბოლოს: ნუ გექნებათ მოლოდინი, რომ თქვენი მეგობრები და კოლეგები (ასევე, პროფესორები) ტექსტს რედაქტირებას გაუკეთებენ. სანამ მათ სამუშაო ვერსიას გადაუგზავნიდეთ, დარწმუნდით, რომ ტექსტში ელემენტარული გრამატიკული და პუნქტუაციური მოთხოვნები დაკმაყოფილებულია. წინააღმდეგ შემთხვევაში, არის იმის შესაძლებლობა, რომ მათი ყურადღება უფრო ნარატივის სტრუქტურას დაეთმოს, ვიდრე თვითონ ამბავს.

როგორი სათაური უნდა შევარჩიოთ?

ჩემი რჩევა იქნება, რომ სათაურის შერჩევას შემოქმედებითად მიუდგეთ. სავარ-

აუღოდ, თითოეული ჩვენგანი სათაურის მნიშვნელობას, მკითხველების მოზიდვის თვალსაზრისით, სათანადოდ არ ვაფასებთ. თუკი მკითხველი სათაურით ვერ და-
ვანტერესეთ, ალბათ, ნაკლები შანსია იმისა, რომ მას ამბის წაკითხვის სურვილი
გაუჩნდეს. ქვემოთ მოყვანილი მაგალითები სათაურის მნიშვნელობისა და როლის
ილუსტრაციას ახდენენ:

ის იოლად დასამახსოვრებელია!

ჩემი ერთ-ერთი მეგობრის საქმიანობა საგრანტო აპლიკაციების კითხვას გულისხ-
მობს. გრანტის წარმატებულად დასაწერად მან შემდეგი რჩევა მომცა: ეცადე,
რომ სათაური ან აკრონიმი მკითხველისათვის იოლად დასამახსოვრებელი იყოს. რა
თქმა უნდა, ეს არ ნიშნავს, რომ მკითხველი ზედაპირულია და მხოლოდ სათაურის
მიხედვით აკეთებს არჩევანს; თუმცა მათ ყურადღებას, პირველ რიგში, ეფექტური
სათაური იპყრობს და, შესაბამისად, უფრო დიდი ალბათობაა, წასაკითხად სწორედ
ასეთი სათაურის მქონე სტატია შეარჩიოს. ამასთან დაკავშირებით, თქვენ შეიძლება
შემდეგი რამ გაიფიქროთ: „ეს ყველაფერი კარგი, მაგრამ ამ ტექსტის ავტორს
ხომ არაფერი გაეგება. მან მხოლოდ ის მოახერხა, რომ თავის წიგნს შთამბეჭდავი
სათაური შეურჩია!“ მახსოვს, როგორ განვიხილავდი ჩემი წიგნის სათაურს ჩემს
მეგობარსა და მენტორთან, პარი ვოლკოტთან. მან მიჩნია, რომ წიგნის შინაარ-
სის მოკლე აღწერის რამდენიმე ვერსია გამეკეთებინა და ბოლოს ეფექტურად
გამეერთიანებინა. სახელმძღვანელოს ან ჟურნალის სტატიის შემთხვევაში, ისეთი
სათაურის შერჩევა მოგიწევთ, რომლის მოძიება ერთი საკვანძო სიტყვით იქნება
შესაძლებელი. წიგნის სათაურთან დაკავშირებით ჩემი მეგობრებისაგან შემდეგი
ტიპის შემოთავაზებებს ვიღებდი: „შუქი, კამერა: სამოქმედო კვლევა!“ ბევრი
ჩემ მიერ დაწერილი საკონფერენციო ნაშრომისათვის თვალის დამატყვევებელი
სათაური გამოვიყენე, მაგალითად როგორცაა: „ეწვიე ჩემს ვებგვერდს – უთხრა
ობობამ ბუხს: ვირტუალური პროფესორის განაზრებანი ცხოვრებაზე“, „მოლაპარ-
აკე თავები და ტექნოგვერდები: მოსაზრებები დისტანციური სწავლების სამაგ-
ისტრო პროგრამის განვითარების შესახებ“, და „კატების მწყემსვა და ჟელატინის
კედელზე დამაგრება: რას ნიშნავს, იყო განათლების ფაკულტეტის ხელმძღვანელი“.
თქვენ ასევე შეამჩნევდით, რომ სათაურში ხშირად ორწერტილს ვიყენებ. სათაუ-
რი იწყება ეფექტური წინადადებით და მოსდევს ორწერტილი ქვესათაურებით,
რომელთა საშუალებით უფრო ნათელი ხდება ის, თუ რის შესახებ არის ნაშრომი.
ჩემთვის სათაურის შერჩევა სახალისო პროცესია და ვიმედოვნებ, რომ მათი კითხვა
მკითხველსაც ახარებს, იმ დონეზე მაინც, რომ ისინი ჩემი ნაშრომის წაკითხვას
პირველ რიგში გადაწყვეტენ.

ძირითად იდეაზე ფოკუსირება

სათაურის უფრო პრაქტიკული დატვირთვა ისაა, რომ მან შესაძლებელია, თქვენი
ნაწერი ძირითადი იდეით უზრუნველყოს. მაგალითად, ჩემი სტატიის სათაური იყო
იოლად დასამახსოვრებელი და, ამავე დროს, ჩემი ნაწერის ძირითადი ფოკუსი. კერ-
ძოდ, ქვესათაურის – „ვირტუალური პროფესორის განაზრებანი ცხოვრების შესახებ“
– წყალობით წერის პროცესში მთავარ იდეაზე ფოკუსირებას ვახერხებდი. ეს ქვესა-
თაური მუდმივად მახსენებდა, რომ ვწერდი იმაზე, თუ როგორია იყო „ვირტუალური
პროფესორი“. თუმცა არის შემთხვევები, როდესაც სათაური წერის პროცესში იცვ-
ლება – რაც იმის ნიშანია, რომ ავტორი სწორედ წერის პროცესში იაზრებს უკეთ-
ესად კვლევის მთავარ იდეას.

ტიქსტის დახვეწა

წარმოვიდგინოთ, რომ თქვენ უკვე მზად ხართ, თქვენი ნაშრომი დასაბეჭდად ან პრეზენტაციისათვის ჩააბაროთ; შესაბამისად, გსურთ, რომ ტექსტს საბოლოოდ გადაავლოთ თვალი და რაც შეიძლება კომპაქტური გახადოთ იგი. ვოლკოტი (2001) საინტერესო ანალოგიას გვთავაზობს, იმ მიზნით, რომ პროცესი უფრო იოლად წარმოებდეს:

ერთ-ერთი საუკეთესო რჩევა მათთვის, ვინც წერს, ანალოგიურია შეზღუდული უნარ-შესაძლებლობების მქონე ადამიანთა სავარძლის აწყობის ინსტრუქციისა: დარწმუნდით, რომ ყველა ნაწილი თავის ადგილზეა, სანამ სავარძელს მთლიანად შეკრავთ. (გვ.109)

მე სავარძელი არასდროს ამიწყვია, მაგრამ მსგავსი ანალოგია შეიძლება გაკეთდეს ხორცის შესაწავი მოწყობილობის (ბარბეკიუს გრილის) აწყობის ინსტრუქციასთან: უნდა დარწმუნდეთ, რომ გრილი სრულადაა აწყობილი და მხოლოდ ამის შემდეგ ანთეთ იგი“.

თუკი სავარძლისა და გრილის აწყობის მეტაფორას ტექსტის დახვეწის ამოცანას მივუსადაგებთ, გამოვა, რომ ნარატივის (ინსტრუქციების!) წაკითხვას საკმარისი დრო უნდა დაეუთმოთ და ყველა დეტალს მივაქციოთ ყურადღება. ნარატივზე მუშაობასა და ნაშრომის დასაბეჭდად გამზადებას სიჩქარე არ უყვარს. თქვენ უამრავი დღე, კვირა თუ თვე დახარჯეთ სამოქმედო კვლევის წერაში და უკვე ძალიან ახლოს ხართ პიროვნულ და პროფესიულ მიზანთან. შესაბამისად, ერთი სული გაქვთ, გარეთ როდის გაიტანთ თქვენს ნაშრომს. ამიტომ ახლა იმის დრო არ არის, რომ დაუფიქრებლად მოიქცეთ და ბარბეკიუ ანთოთ მაშინ, როდესაც თვითონ გრილი ბოლომდე აწყობილი და გამართული არაა! საკმარისი დრო დაუთმეთ იმას, რომ ტექსტი სიტყვასიტყვით შეამოწმოთ და ყველაფერი, რაც ზედმეტია, წაშალოთ (ვოლკოტი, 2001, გვ. 116). წინამდებარე თავში შევეცადე, მარტივი რჩევები შემოვთავაზებინა იმასთან დაკავშირებით, თუ როგორ უნდა ვწეროთ. ვერაფერი ჩინაცვლება შეუდრეკელ შრომას, როდესაც საქმე წერას ეხება. თქვენი თავდადება, რომ თქვენი მოსაზრებები სხვებისთვისაც ხელმისაწვდომი გახადოთ და ის დადებითი გავლენა, რომელსაც თქვენს მოსწავლეებსა და კოლეგებსზე მოახდენთ, თქვენთვის საბოლოო ჯილდო იქნება.

მოკლე შეჯამება

წინამდებარე თავში მასწავლებელი მკვლევრების შესაძლო მოტივირების საკითხი განვიხილეთ; ასევე იდენტიფიცირებულ იქნა ის გამოცემები (ტრადიციული და ელექტრონული ჟურნალები), სადაც სამოქმედო კვლევები იბეჭდება. აქვე თანდართულია სამოქმედო გეგმის ანოტირებული მაგალითი და თვითშეფასების ცხრილი, რათა შესაძლებელი გახდეს მასწავლებელი მკვლევრების ნაშრომთა ჟურნალის ძირითად მოთხოვნებთან შედარება. მაგალითად, ჟურნალის რედაქციაში სტატიის დასაბეჭდად ჩაბარებისას მასწავლებელმა მკვლევრებმა შემდეგ საკითხებს უნდა მიაქციონ ყურადღება: კვლევის კონტექსტს; გასაგებ, იოლად აღსაქმელ წერის სტილს; მოკლედ აღწერას იმისას, კონკრეტულად თუ რა გაკეთდა მათ მიერ; გულახდილ ნაწერს; „ჟურნალის“ სტილის დაცვას; წერის ისეთ სტილს, რომელიც მოსწავლეების ყურადღებას დააბრუნებს.

ამავე თავში იმ ძირითადი პუნქტების ჩამონათვალია მოცემული, რომლებიც სამოქმედო კვლევის ანგარიშის აუცილებელი ნაწილებია:

- საკვლევი თემა
- ლიტერატურის მიმოხილვა
- ცვლადების განმარტება
- საკვლევი კითხვა
- სიახლე, რომელიც კვლევამ უნდა მოიტანოს
- მონაცემთა შეგროვება
- მონაცემთა განხილვა (მათი ვალიდურობა, სანდოობა და ეთიკა)
- მონაცემთა ანალიზი და ინტერპრეტაცია
- სამოქმედო გეგმა

თავში მოცემულია „საჭურნალო“ წერის სტილის მიმოხილვა, რომელიც წერის სხვადასხვა, უკვე აღიარებულ ფორმატს ეფუძნება; ამ უკანასკნელთა წარდგენას ამერიკის ფსიქოლოგთა ასოციაციის სახელმძღვანელო გამოსაქვეყნებლად (მე-5 გამოცემა) აკეთებს.

და ბოლოს, თავში მოცემულია რჩევები, მასწავლებელმა მკვლევარებმა სწავლების, კვლევისა და წერის ინტეგრირება მათსავე პროფესიულ ცხოვრებასთან თუ როგორ უნდა მოახდინონ. მაგალითად, ხდება მათი წახალისება, რათა ჟურნალის შევსებისა და შესვენებების დროს, პროფესიული განვითარებისა და დასვენების დღეებში, ასევე გრანტით ანაზღაურებულ საათებში ყველანაირი შესაძლებლობა გამოიყენონ, დაძაბული პროფესიული ცხოვრების გარკვეული დრო წერას დაუთმონ.

შემდგომი განსჯისთვის

1. ჩამოთვალეთ „რიტუალები“, რომლებიც თქვენ მიერ განხორციელებულ წერის პროცესს ახლავს თან; ჩამოაყალიბეთ, როგორ გეხმარებათ (ან პირიქით, ხელს გიშლით) ეს რიტუალები წერაში.
2. დაწერეთ თქვენი სამოქმედო კვლევის მონახაზი; ჩართეთ ამ თავში განხილული პუნქტები და თან დაურთეთ მოკლე აღწერა იმისა, თუ რაზე ისაუბრებთ თითოეულ ნაწილში.
3. შეისწავლეთ შემდეგ ჟურნალებში მოცემული რჩევები ავტორებისათვის და გადაწყვიტეთ, რომელ ჟურნალში გასურთ თქვენი ნაშრომის გამოქვეყნება: *Networks-ი: ონლაინ-ჟურნალი მასწავლებელი მკვლევარებისათვის*, ქმედება, რომელიც რეფლექსიის საშუალებას იძლევა, საგანმანათლებლო სამოქმედო კვლევა, საერთაშორისო სამოქმედო კვლევა.
4. წერის პროცესი დროში გაწერეთ და მისდით მას!

თავი

9

მოქმედების კვლევის ონლაინგაზიარება, კრიტიკა და აღიარება

მასწავლებელი მკვლევარებისათვის მე-7 თავში ნაჩვენებია, თუ როგორ უნდა მოხდეს მოქმედების დაგეგმვა ისე, რომ სფეროში არსებული ყველა მიგნება და ცვლილების განხორციელების ყველა შესაძლო წინააღმდეგობა გათვალისწინებულ იქნეს. წინამდებარე თავში კი განხილულია: ის გზები, რომელთა საშუალებით უნდა მოხდეს სამოქმედო კვლევის სხვებისათვის გაზიარება; კრიტიკიუმები, რომელთა მიხედვით სამოქმედო კვლევის შეფასება უნდა განხორციელდეს; ასევე ჩვენი პროფესიული ზრდის აღიარების მნიშვნელობა და სამოქმედო კვლევის შესახებ არსებული ონლაინ რესურსების გამოყენების წესები.

ამავე თავშია განხილული ის დადებითი მხარეები, რომლებიც სამოქმედო გეგმის სხვებისათვის გაზიარებას ახლავს თან. საუბარია ტრადიციულ, რეფერირებად ჟურნალებში სტატიების გამოქვეყნების ალტერნატივაზეც – ტექსტის ელექტრონული ფორმატით პუბლიკაციაზე. ეს უკანასკნელი სამოქმედო გეგმის სხვა მასწავლებლებისა და კოლეგებისათვის გაზიარების განსხვავებულ შესაძლებლობას გულისხმობს.

მასწავლებელმა მკვლევარებმა თავიანთი საქმიანობა უნდა დააფასონ და სამოქმედო კვლევა პროფესიული ზრდის განუყოფელ ნაწილად აქციონ. მათ ასევე მოვუწოდებთ, რომ ინტერნეტში არსებული რესურსები, სამოქმედო კვლევის ვებგვერდების, ელექტრონული და ბეჭდვითი ჟურნალების ჩათვლით, კარგად შეისწავლონ.

სამოქმედო გეგმის ანგარიშის შეფასება შემდეგი კრიტერიუმებით განხორციელდება: შემოტანილი სიახლის მნიშვნელობა, მკითხველი, ფორმატი, წინასწარი შეხედულებები, პროფესიული დისპოზიციები, რეფლექსური მიდგომა, განხორციელებული ქმედება, ქმედებისა და მონაცემების ურთიერთკავშირი, მოქმედების მუდმივი მონიტორინგი, შეთავაზებული ცვლილებები და სამოქმედო კვლევასთან დაკავშირებით კოლეგების გამოძახილი.

წინამდებარე თავის წაკითხვის შემდეგ თქვენ უნდა შეძლოთ:

1. იმ სტრატეგიების განსაზღვრა, რომელთა გამოყენებას შეძლებთ თქვენი სამოქმედო კვლევის გაზიარებისას;
2. იმის განხილვა, თუ როგორ უნდა შეძლოთ თქვენი პროფესიული ზრდისა და სფეროში შეტანილი წვლილის აღიარება;
3. არსებული ონლაინრესურსების მოძიება, როგორებიცაა: ვებგვერდები, ჯგუფური ელექტრონული გზავნილები და ჟურნალები;
4. სამოქმედო კვლევის შესახებ ონლაინსაუბრებში მონაწილეობა ელექტრონული გზავნილების ჯგუფებში გაწვევრიანების გზით;
5. სამოქმედო კვლევის ხარისხის შესაფასებლად კრიტერიუმების განსაზღვრა.

განაზრებები რეფლექსური სწავლების შესახებ

მერი კურტის-გრამლეი

ეს გახლავთ ისტორია უნივერსიტეტის პროფესორისა, რომელიც ქალაქის ერთ-ერთ დაწყებით სკოლაში მუშაობდა კადრების განვითარების კოორდინატორად. ეს ისტორია საშუალებას გვაძლევს, იმ ადამიანის მოსაზრებებს გავეცნოთ, რომელიც დიდი ხნის განმავლობაში უწევდა კონსულტაციას მასწავლებლებს, რომელთაც თავიანთ გაკვეთილებზე სამოქმედო გეგმის/მოაზროვნე პრაქტიკოსის მეთოდის გამოყენების საკითხი აინტერესებდათ. ეს ისტორია ასევე საშუალებას იძლევა, დავინახოთ, რამდენად მნიშვნელოვანია თანამშრომლობა სამოქმედო კვლევის ნებისმიერ ეტაპზე – დაგეგმვის, გაზიარების, კრიტიკისა თუ შედეგების აღიარების დროს!

1996-1997 სასწავლო წელს დაწყებით სკოლაში, სადაც 310 მე-5 კლასელი მოსწავლე სწავლობდა, ნელ-ნელა სამოქმედო კვლევის პრაქტიკის განხორციელება დაიწყო, რამაც საშუალება მოგვცა, საკუთარი თავი უკეთ გაგვეცნო, როგორც მკვლევრებს, და, ამავე დროს, პრაქტიკოსებს, რომელთაც ჯერ კიდევ ბევრი რამ უნდა გვესწავლა. გარდა ამისა, მიღებულმა გამოცდილებამ გვაჩვენა, რომ სამოქმედო კვლევის დაგეგმვის, განხორციელებისა და შედეგების წარდგენის

დროს ძალიან მნიშვნელოვანია ერთმანეთთან თანამშრომლობა. რამდენიმე ეპიზოდი ჩვენი გამოცდილებიდან დაგვეხმარება, მის მნიშვნელობას გავუსვათ ხაზი.

მე, როგორც კადრების განვითარების საინიციატივო ჯგუფის წევრი, მონაწილეობას პროექტების დიზაინსა და განხორციელებაში ვიღებდი. მასწავლებელთა გარკვეული ჯგუფისათვის სამოქმედო კვლევის განხორციელების დროს ერთ-ერთი მთავარი სირთულე პირველი ეტაპის

გადალახვა იყო: საკვლევი კითხვისა და პრობლემის განსაზღვრა. ამ მნიშვნელოვან მომენტში ფასილიტატორის როლი იმით გამოიხატებოდა, რომ მასწავლებლებს დახმარებოდა მათთვის საინტერესო შეკითხვების ჩამოყალიბებაში, ისე, რომ ყველა მნიშვნელოვანი საკითხი კითხვებში ყოფილიყო ასახული. თუკი გვინდა, რომ სამოქმედო გეგმა სასარგებლო და საინტერესო იყოს, მაშინ დასმული საკვლევი კითხვები იმ ძირითად საკითხებზე უნდა ფოკუსირდებოდეს, რომლებიც მოსწავლეების წარმატებასთან უშუალო კავშირშია.

საკვლევი კითხვის ჩამოყალიბების პროცესი ერთ-ერთმა მასწავლებელმა საკმაოდ ზოგადი საკითხების წინ წამოწევით დაიწყო, კერძოდ, მის კლასში არსებული დარღვეული გენდერული ბალანსით. მან თავიდანვე შეატყო, რომ ჯგუფის შემადგენლობა – 14 გოგონა და 7 ბიჭი – მოსწავლეებს შორის ინტერაქციასა და, ზოგადად, კლასში არსებულ განწყობაზე გავლენას ახდენდა. მაგრამ აღნიშნული საკითხი კარგად ფორმულირებული არ იყო და მისი კონკრეტულ საკვლევ კითხვად გადაქცევა გართულდა. „რაც ნამდვილად არ არის წესრიგში“ – განაცხადა მან, „მაგრამ ზუსტად ვერ ვხვდები, პრობლემა რა არის და, შესაბამისად, მიჭირს კითხვის ჩამოყალიბება.“ უფრო მეტიც, საკმაოდ რთული აღმოჩნდა იმის განსაზღვრა, პრობლემა ნამდვილად არსებობდა თუ არა, და მოსწავლეების აკადემიურ მოსწრებაზე მართლა უარყოფითად მოქმედებდა თუ არა. მიუხედავად იმისა, რომ ბევრი რამ თავიდან გაურკვეველი იყო, ეს საკითხი მასწავლებელს აშკარად აწუხებდა და აფიქრებდა, ამიტომაც ჩვენ გადავწყვიტეთ, მოსწავლეების კონკრეტულ ქცევებს დაკვირვებოდით. მასწავლებლების მიერ წარმოებული დაკვირვებების განხილვის შედეგად აღმოჩნდა, რომ მთავარი საკითხი კომუნიკაციის ის ფორმა იყო, რომელიც მოსწავლეებისა და მასწავლებლების მიერ ჯგუფური განხილვებისა თუ სხვა ტიპის საქმიანობის დროს გამოიყენებოდა. ჩვენი განხილვის შედეგად, კომუნიკაციის ფორმის შესახებ საკითხი გამოიკვეთა და ის მასწავლებელი, რომელსაც თავიდან კონკრეტული საკვლევი კითხვის ჩამოყალიბება გაუჭირდა, პროექტში დიდი ენთუზიაზმითა და თავდადებათ ჩაერთო. საწყის ეტაპზე თანამშრომლობამ შედეგად ის გამოიღო, რომ საკვლევი კითხვის განსაზღვრა

მოსერნდა, რამაც თავის მხრივ კვლევის დაწყებას და სტრუქტურის ფორმირებას შეუწყო ხელი.

საკვლევი კითხვის ჩამოყალიბებაზე დროის დახარჯვა ნამდვილად ღირდა და ეს იმანაც დაადასტურა, რომ დაწყებითი კლასის მასწავლებლებმა საბოლოოდ გადაწყვიტეს, მოსწავლეების მიერ შერჩეულ აქტივობებში ჩართულობის შედეგები გამოეკვლიათ. პარალელური პირველი და მეორე კლასების მასწავლებლებმა ერთობლივად შეიმუშავეს დამოუკიდებლად სწავლის აქტივობები და დილით მოსულ მოსწავლეებს დაახვედრეს. მიუხედავად იმისა, რომ მოსწავლეები აღნიშნულ აქტივობებში დიდი სიამოვნებით ჩაერთნენ, ბოლომდე ცხადი არ იყო, რა სახით ხდებოდა ავთენტიკური სწავლის პროცესისათვის ხელშეწყობა. გარდა ამისა, მასწავლებლებს აწუხებთ ის, რომ ზოგიერთი მოსწავლე მუდმივად ერთსა და იმავე აქტივობას ირჩევდა.

იმ მასწავლებლის მსგავსად, რომელიც თავის კლასში გენდერის პრობლემას იკვლევდა, ამ შემთხვევაშიც, მასწავლებლებს გაუჭირდათ ბუნდოვანი პრობლემის ერთ, კონკრეტულ საკვლევ კითხვად ჩამოყალიბება. იმ მიზნით, რომ მათ კითხვის უფრო ცხადად განსაზღვრაში დაეხმარებოდი, დამოუკიდებლად სწავლის აქტივობების დროს განხორციელებულ დაკვირვებებში მივიღე მონაწილეობა. ამ დაკვირვებებმა და მოსწავლეების მიერ გაკეთებული არჩევანისა და მათი აქტივობებში მონაწილეობის შესახებ მასწავლებლებთან გამართულმა დისკუსიებმა მთავარი კითხვა გამოავლინა: „დამოუკიდებლად სწავლის დროს არჩეული აქტივობები იყო თუ არა რაიმეთი ფასეული და თუ იყო, მათი ფასეულობა როგორ გამოიხატებოდა?“ მიუხედავად იმისა, რომ ეს ზოგადად დასმული შეკითხვა იყო, ჩვენ გადავწყვიტეთ, გაგვეანალიზებინა ის პრობლემები, რომლებიც დამოუკიდებლად სწავლის აქტივობების სკოლის კურიკულუმთან მიმართებას ეხებოდა. კურიკულუმი საკვლევი კითხვის ჩამოყალიბების ჩარჩოდ გამოიყენეთ, რამაც კითხვას გარკვეული სტრუქტურა შესძინა: „დამოუკიდებლად სწავლის აქტივობების რა ელემენტები უწყობს ხელს ინტელექტუალურ ჩართულობას და ცოდნის სიღრმეს?“

ამ შემთხვევაშიც, ამ საკითხის განხილვაზე დახარჯული დრო მასწავლებლებს დაეხმარა

როგორც კითხვის ჩამოყალიბებაში, ისე საკითხის უფრო ღრმად გაანალიზებაში. მსგავს დიალოგში შესაძლებელია ჩაერთონ ის მასწავლებლები, რომელთაც მსგავსი საკითხების განხილვა სურთ ან მასწავლებლები, რომელთაც განსხვავებული პრობლემები აწუხებთ. საწყის ეტაპზე დიალოგი უაღრესად სასარგებლოა, განსაკუთრებით კი იმ მასწავლებლებისათვის, რომელთაც ადრე სამოქმედო კვლევის გამოცდილება საერთოდ არ ჰქონიათ, ან მხოლოდ მცირე დოზით ფლობდნენ მას.

კვლევის დაწყებისას და მისი დასრულებისას განხორციელებული განხილვები ერთმანეთისაგან რადიკალურად განსხვავდებოდა, მაგრამ სკოლის თითქმის ყველა თანამშრომელმა გარკვეული სარგებელი მიიღო კვლევის შედეგების გაზიარებით, რაც წლის ბოლოს გამართულ შემაჯამებელ შეხვედრაზე განხორციელდა. ამ ღონისძიებაზე ყველა მასწავლებელმა ან მასწავლებელთა ჯგუფმა თავიანთი პროექტები და კვლევის ფარგლებში მიღწეული შედეგები წარადგინეს. იმ მასწავლებლის გამოსვლა, რომელიც გენდერულ საკითხებს იკვლევდა, ღია და გულახდილი იყო. როგორც მან განაცხადა, თავიდან გაუჭირდა იმის აღიარება, რომ ერთ-ერთი მოსწავლე გოგონას დაყინებულ მოთხოვნას – მისთვის მეტი ყურადღება დაეთმო – ყურადღებას არ აქცევდა. გარდა ამისა, მოხდა სხვა მნიშვნელოვანი და დასაფიქრებელი ფაქტის აღმოჩენა – იგი ორ მოსწავლეს გაცილებით ხშირად იძახებდა, ვიდრე ყველა დანარჩენს. ამ მასწავლებლის სურვილმა, თავისი გამოცდილება სხვებისთვისაც გაეზიარებინა და, რაც მთავარია, უკეთესობისკენ კონკრეტული ნაბიჯები გადაედგა, სხვა მასწავლებლებიც წაახალისა, რათა ისინი უფრო გულახდილნი ყოფილიყვნენ და მათ მიერვე განხორციელებული სწავლების მიმართ

კონსტრუქციულად კრიტიკულნი გამხდარიყვნენ. წლის ბოლოს გამართულ ღონისძიებაზე მასწავლებლებმა, რომელთაც დამოუკიდებლად სწავლის აქტივობებში მოსწავლეების ჩართულობა შეისწავლეს, ძალიან საინტერესო პრეზენტაცია გამართეს, რომლის ფარგლებში რამდენიმე ბავშვის 3-თვიანი საქმიანობა აღწერეს. ბავშვების ეს საქმიანობა კურიკულუმის ჩარჩოს შეადარეს, რამაც პროექტისთვის გარკვეული დეფინიციები შემოიტანა. მასწავლებლებმა შეძლეს, რომ სწავლის პროცესსა და კურიკულუმის დიზაინს შორის კავშირი დაენახათ, რაც, თავის მხრივ, უაღრესად სასარგებლო იყო, ვინაიდან მასწავლებლები სწორედ ამ ჩარჩოს განხორციელებისათვის მუშაობდნენ. ამ პროექტის დასრულების შემდეგ დამოუკიდებლად სწავლის გამოცდილების ანალიზი სხვა კლასებშიც განხორციელდა.

მიუხედავად იმისა, რომ წლის ბოლოს თითქმის ყველა მასწავლებლის განწყობა სამოქმედო კვლევის მიმართ დადებითი იყო, თითოეულ მათგანს აზროვნების ეს სტილი გათავისებული მაინც არ ჰქონდა. ზოგიერთი მასწავლებლისათვის კვლევა არარელევანტურ, თავზე გარედან მოხვეულ საქმიანობას ნიშნავდა, რომლის შედეგად უმნიშვნელო შედეგების მოპოვება ხდებოდა და ნამდვილად არ ღირდა იმად, რომ ისინი „სწავლების რეალურ პროცესს“ მოსწყდომოდნენ. პროექტის დაწყების წინ თანამშრომლობა და დისკუსიები, ასევე პროექტის დასრულებისას შედეგების პრეზენტაციები იმას უწყობდა ხელს, რომ გამოცდილება რაც შეიძლება შედეგიანი და პოზიტიური გამხდარიყო. ყველა მასწავლებელი სიხარულით ელოდა სამოქმედო კვლევის პროექტების განხორციელების გზით პროფესიული განვითარების გაგრძელებას.

თუკი წიგნის ამ ნაწილამდე მოხვედით, სავარაუდოდ, სამოქმედო კვლევის მოლიანი ციკლი ჯერ სრულად არ გაქვთ გავლილი და, შესაბამისად, არც იმისთვის ხართ მზად, რომ შემდეგ ეტაპზე გადახვიდეთ. ამ ეტაპზე თქვენ პროცესში უნდა იყოთ ჩართული – ალბათ მონაცემებს აგროვებთ, თავდაპირველ ანალიზს ახორციელებთ, თქვენ მიერ მონაცემთა შეგროვების სისწორეს აფასებთ და ა.შ. როგორც სათაურიდან ჩანს, ამ თავში სამოქმედო კვლევის პროცესში განხორციელებული მიგნებები და ონლაინრესურსების გამოყენება იქნება განხილული. თუმცა ამ ეტაპზე შესაძლებელია, ნაადრევი იყოს კრიტიკული შეფასებისა და „საზოგადოებრივი დებიუტის“ განხილვა, მაგრამ მაინც შეიძლება ამ საკითხებზე დაფიქრება.

სამოქმედო კვლევის გაზიარება

ერთ-ერთი ეფექტური გზა, რომ მასწავლებელმა მკვლევარებმა თავიანთი სამოქმედო კვლევა უფრო შედეგიანი და დამაკმაყოფილებელი გახადონ, კოლეგებთან თავიანთი ნაშრომის გაზიარებაა. სამოქმედო კვლევის მიგნებების გაზიარება და აღიარება სწავლების პროფესიული დისპოზიციის ის კრიტიკული კომპონენტია, რომელიც სწავლების კულტურას მთლიანად გადაახალისებს და ხელობის ნაცვლად მოაზროვნე პრაქტიკოსის პროფესიას შემოგვთავაზებს.

როგორც ადრე აღვნიშნეთ, კვლევასა და პრაქტიკას შორის კავშირს ართულებს ის საკითხიც, რომ მასწავლებლები იშვიათად თუ უზიარებენ თავიანთ კვლევას ფართო საზოგადოებას. სწორედ ამ სირთულის გათვალისწინებით, გთავაზობთ გაზიარებასა და გამოქვეყნებას ელექტრონული გზით, როგორც მასწავლებელთა კვლევის ანგარიშების წარმოდგენის ალტერნატივას, და ასევე ეფექტურ საშუალებას იმისათვის, რომ პროცესში კოლეგები ჩართოთ და თქვენივე მიგნებების ახლებური ინტერპრეტაცია მოახდინოთ.

ერთ-ერთი მეთოდი, რომელიც სამოქმედო კვლევის გაზიარებისათვის საკმაოდ ხშირად გამოიყენება, ინტერაქტიული მულტიმედიაური პროგრამაა, როგორც ტექსტის კოლეგებთან გაზიარებისა და მათი ტექსტში ჩართვის საშუალება. მძე მინახავს, მასწავლებლები როგორ იყენებენ პროგრამებს: PPT-ს, Prezi-ს, Sway-ს და Diigo-ს, რათა თავიანთ პრეზენტაციებს ხმოვანი, ფოტო- და ვიდეოგაფორმება დაურთონ. მაგალითად, PPT-ს პრეზენტაცია შემდეგი ტიპის ათეულობით სლაიდს შეიძლება მოიცავდეს: სლაიდი №1 – საკვლევი თემა; სლაიდი №2 – საკვლევი კითხვა; სლაიდი №3 – მონაცემთა შეგროვების მატრიცა; სლაიდი №4-8 – მონაცემთა შეჯამება; სლაიდი №9-11 – მონაცემთა ანალიზი და ინტერპრეტაცია; სლაიდი №12 – სამოქმედო ცხრილის საფეხურები.

მულტიმედიაური პრეზენტაციების კეთებისას მასწავლებელი მკვლევარები თავიანთ აუდიტორიასა და მათ ჩართულობაზე ფიქრობენ. შესაძლებელია, ჩვენ შორს აღარ ვართ ისეთი ტიპის ინტერაქტიული პრეზენტაციებისაგან, რომლებიც მონაწილეს საშუალებას აძლევს, თვითონვე აირჩიოს პროცესის „ბედნიერი დასასრული“ (როგორც ეს 13 წლის ბავშვებისათვის განკუთვნილი ინტერნეტამაშების შემთხვევაშია). საბოლოო ჯამში, ეს გამოცდილება მასწავლებელ მკვლევარებს და მათ კოლეგებს საშუალებას აძლევს, ჩაეჭიდონ ფუნდამენტურ შეკითხვას: „სად არის პრობლემა?“ და ეს უკანასკნელი თავიანთი საკმინაობის სფეროს დაუკავშირონ. მარ იქნება ურიგო, თქვენი პრეზენტაცია შესაძლებლად თქვენს თანამოაზრეებს გადაუგზავნოთ. მაგალითად, თქვენ შეგიძლიათ თქვენს მეგობარსა თუ კოლეგას ელექტრონული ფოსტით გაუგზავნოთ თქვენი PowerPoint-ის პრეზენტაცია (ან სხვა მულტიმედია) და კონსტრუქციული უკუკავშირი სთხოვოთ.

ახლა დრო არ არის იმისთვის, რომ თქვენ დაიმორცხვოთ. იყავით გაბედულნი. მეტს ეცადეთ და მეტს მიიღებთ (რაც, სავარაუდოდ, უფრო მეტი ტკივილისა და უხერხულობის განცდას გულისხმობს). გააცნობიერეთ ის, რომ თქვენში მოცემულია პოტენციალი, რომელიც თქვენს კოლეგებს მოტივაციას აუმაღლებს, რათა თავიანთ გამოცდილებას მნიშვნელობა შესძინონ.

სამოქმედო კვლევის გაზიარების ელექტრონული საშუალებები

სწავლისა და სწავლების პროცესში ტექნოლოგიების მზარდი გამოყენების ხანაში, რასაც სკოლებსა და სახლებში კომპიუტერების მომრავლებაც ცხადყოფს, ჩვენ მუდმივად ელექტრონულ მედიასთან ურთიერთობა გვიწევს – ინტერნეტი, ვებგვერდები, ონლაინ-

შესყიდვები და, რა თქმა უნდა, პროფესიული ლიტერატურის მონაცემთა ბაზები! თუმცა ინტერნეტის საშუალებით სიტყვის თავისუფლების ისეთ სოციალურად მიუღებელ ფორმებსაც ეძლევათ არსებობის საშუალება, როგორებიცაა: ძალადობის ამსახველი ვებგვერდები, საბავშვო პორნოგრაფია და ასე შემდეგ. სიტუაციას სხვადასხვა სახეობის კომპიუტერული ვირუსი ამძიმებს. ერთი სიტყვით, ვისაც კომპიუტერი და ელემენტარული კომპიუტერული ცოდნა აქვს, თავისუფლად შეუძლია, საკუთარი ვებგვერდი შექმნას.

თუმცა, ჩემი ვარაუდით, ბევრ ჩვენგანს ამის არც საკმარისი ცოდნა და არც დრო (!) არ აქვს. უფრო მეტიც, თუკი ჩვენ არ გავეცნობით სამოქმედო კვლევის შესახებ უკვე არსებულ ვებგვერდებს, ამით იმ მასწავლებელ მკვლევრებთან საუბრის შესაძლებლობას მოვიკლებთ, რომლებიც ცდილობენ, ინტერნეტით კვლევის ახალი ვებგვერდები აღმოაჩინონ.

ელექტრონული საშუალებებით კვლევის გაზიარება მკვლევრებს საშუალებას აძლევს, მსოფლიო მასშტაბით საუბარში პროფესიონალები გამოიწვიონ, რომლებიც მსგავს საკითხებს იკვლევენ. ეს შესაძლებლობა მასწავლებელი მკვლევრებისათვის, რომ ერთმანეთისაგან ისწავლონ და არსებულ ცოდნის ბაზას რაღაც ახალი შემატონ.

ცოტა რამ ინტერნეტში ხარისხის კონტროლის შესახებ

ელექტრონულად სამოქმედო კვლევის გაზიარებას, რა თქმა უნდა, თავისი სირთულებები ახლავს თან. ხარისხი და ის, თუ რა უნდა დაიდოს ფართო საზოგადოებისათვის ხელმისაწვდომ დომენებზე, ყველა მასწავლებელსა და მშობელს აწუხებს. მაგრამ, მიუხედავად ამისა, არ უნდა დავაკნინოთ ის პოტენციალი, რომელიც ინტერნეტს, როგორც პროფესიონალების გლობალურ დამაკავშირებელს, აქვს. ხარისხი მათი პროფესიონალური და პირადი პასუხისმგებლობის საკითხი ხდება, ვინც ინტერნეტში ინფორმაციას დებს ან ირჩევს. ხარისხის საკითხთან აგრეთვე დაკავშირებულია კონტროლის საკითხიც; ეს იგივეა, რაც ხარისხის კონტროლი. ვინ აგებს პასუხს ინტერნეტში გამოქვეყნებული სამოქმედო კვლევის ხარისხზე? შეიძლება ეს თავისთავად ცხადია (ეს საკითხი ჩვენ მოკლედ მეორე თავშიც განვიხილოთ), მაგრამ არ გეგონოთ, რომ ყველაფერი, რასაც თქვენ ინტერნეტის საშუალებით კითხულობთ, ხედავთ ან გესმით, ექსპერტების მიერ საგულდაგულოდ არის შემოწმებული. რაც თქვენს ეკრანზე ჩანს, შეიძლება გაზიარებული იყოს ნებისმიერი ადამიანის მიერ, ნებისმიერ ადგილას და სიზუსტის ყველანაირი დაცვის გარეშე. თქვენ აუცილებლად დაინტერესდებით ვალიდურობისა და სანდოობის საკითხით, მას შემდეგ, რაც მსოფლიოს მასშტაბით დადებულ გზავნილებს წაიკითხავთ. ეს არ ნიშნავს, რომ ყველაფერი, რასაც ონლაინში პოულობთ უვარგისია და გადასადგებია (საინტერესოა, ტერმინ „სივრცით ნაგავს“ თუ იყენებენ კიბერსივრცეში?!). უბრალოდ, არ ჩათვალთ რომ ყველაფერი, რაც კი თქვენს ეკრანზე ჩნდება მისაღებია, როგორც „გამოქვეყნებული“ ან „რეფერირებული“. შერჩევის ის მეთოდი გამოიყენეთ, რომელსაც ნებისმიერ სხვა დროს იყენებთ და თქვენი საღი აზრი აუცილებლად სწორ არჩევანს გაგაკეთებინებთ. გახდით ონლაინით ხელმისაწვდომი ინფორმაციის კრიტიკული მოძმარებელი.

ინტერნეტის გამოყენება კავშირის დასამყარებლად და შესანარჩუნებლად

ავსტრალიის დაწყებით სკოლასა (კ-7) და ავსტრალიისა და შერეობული შტატების უნივერსიტეტებში ჩემი პედაგოგიური გამოცდილების გათვალისწინებით (ასევე სკოლაში ჩემი 13 წლის ვაჟზე დაკვირვების შედეგად) შემიძლია ვთქვა, რომ სწავლებას ბაგა-ბაღებისა და საბავშვო ბაღების თამაშებთან ბევრი საერთო მახასიათებელი აქვს

– ჩვენთვის, ანუ მასწავლებლებისთვის, განმარტოებულად მუშაობა დამახასიათებელი, ანუ „სილაში განმარტოებულად თამაში“. არსებობს მოსაზრება, რომ ერთ-ერთი ყველაზე მნიშვნელოვანი ფაქტორი, რომელიც მასწავლებლების პროფესიულ გამოფიტვას უწყობს ხელს, სწორედ ამ პროფესიის განმარტოებული ბუნებაა. მასწავლებლები სიმარტოვეში ცოტა მხარდაჭერას თუ პოულობენ. სამოქმედო კვლევის ერთ-ერთი მახასიათებელი კი ისაა, რომ ის „თანამშრომლობითი“ და „თანამონაწილეობითია“. მართალია, ჩვენ ვიმედოვნებთ, მასწავლებლები შეძლებენ, ამ სისტემურ კვლევაში ჯგუფურად ჩაერთონ, მაინც რჩება იმის შესაძლებლობა, რომ სამოქმედო კვლევის რაღაც ეტაპზე თქვენ მართო იგრძნოთ თავი. იმისგან დამოუკიდებლად, თუ საერთო საქმიანობაში რადოზით ხართ ჩართული, ინტერნეტით სხვებთან ურთიერთობა და კავშირი თქვენთვის მხარდაჭერის გარკვეულ სისტემაა, რადგან ეს არის საშუალება, იმ ადამიანებთან იყოთ დაკავშირებული, რომელთაც მსგავსი მიზნები და ინტერესები ამოძრავებთ.

ინტერნეტტექნოლოგიებზე დაფუძნებულ სამოქმედო კვლევებთან ხელმისაწვდომობას შეუძლია, მასწავლებლებს იმის განცდა შეუქმნას, რომ მსოფლიო უფრო პატარაა და მასთან კონტაქტი სახლიდან, სკოლიდან ან ოფისის კომპიუტერიდან იოლად შესაძლებელია. ის ფაქტი, რომ მსოფლიო თანდათან „პატარავდება“, მაშინაც გამახსენდა, როდესაც ჩემი 90 წლის მამის სანახავად ჩავედი ავსტრალიაში. მამა უფრო პატარა და სუსტი მომეჩვენა. არა მართო მსოფლიო, არამედ ის არტიფაქტებიც დაპატარავდა, რომელთაც მე ორიენტირად ვიყენებდი – მათ შორის, მამაჩემიც. ყოველთვის, როდესაც მასთან ჩავდივარ (ეს ყოველ წელიწადს ხდება), იგი თავისი არაჩვეულებრივი ღიმილით და შემდეგი ფრაზით მხვდება: „საიდან მოდიხარ?!“ ეს ხდება არა იმიტომ, რომ მას არ ახსოვს, ვინ ვარ და სად ვცხოვრობ, უბრალოდ, მისი ორიენტირი სხვა დროა, ვიდრე ჩემი; დრო, როდესაც ხომალდებით საბრძოლველად მიდიოდნენ – გამოცდილება, რომელიც მე არასდროს მექნება. რა თქმა უნდა, მასში გაოცება გამოიწვევა, როდესაც ვუთხარი, რომ შემეძლო, მისთვის წერილი ან ელექტრონული ფოსტით (და არა ტრადიციული „ზოზინა“ ფოსტით), ან სულაც ფაქსით გამეგზავნა. მისთვის ამ ცნებების გაგება რთული აღმოჩნდა, მიუხედავად იმისა, რომ გაგების სურვილი შეიძლება ჰქონდა კიდევ.

ჩვენთვის, ვინც თავს სილაში მართო მოთამაშებლად ვგრძნობთ, რომელთაც მსგავსად მოაზროვნე მასწავლებლები არ ეთამაშებიან, ინტერნეტი არაჩვეულებრივი საშუალებაა, რათა სხვა მასწავლებელ მკვლევრებთან გამართულ დიალოგში მუდმივად მონაწილეობა მივიღოთ.

რა სახის ონლაინრესურსები შეგვიძლია გამოვიყენოთ?

სხვადასხვა ვებგვერდზე ხელმისაწვდომი ონლაინრესურსები შემდეგ სამ ძირითად კატეგორიად იყოფა: სამოქმედო კვლევის ვებგვერდები, ჯგუფური გზავნილების სიები და ონლაინჟურნალები.

სამოქმედო კვლევის ვებგვერდები

ბევრი სამოქმედო კვლევის ვებგვერდი ერთმანეთის მსგავსია და ასევე სხვა საინტერესო ვებგვერდის „ლინკებსაც“ გვთავაზობს. მოკლედ მიმოვიხილოთ რამდენიმე მათგანი, ესენია: თანამონაწილეობითი სამოქმედო კვლევის ქსელი, რომელიც კორნელის უნივერსიტეტის (აშშ) ბაზაზეა შექმნილი, აღმოსავლეთ ინგლისის უნივერსიტეტის (დიდი ბრიტანეთი) თანამშრომლობითი სამოქმედო გეგმის ქსელი, ბათის უნივერსიტეტის (დიდი ბრიტანეთი) პროფესიული პრაქტიკის სამოქმედო კვლევის ცენტრი, ჰაილენდ-პარკის კო-

ლევჯის სამოქმედო კვლევის ლაბორატორია (აშშ) და ქინის უნივერსიტეტის სამოქმედო კვლევის ვებგვერდი, რომელიც ქინის უნივერსიტეტის (კანადა) ბაზაზე არსებობს.

თანამონაწილეობითი სამოქმედო კვლევის ქსელი

საიტის პირველი გვერდი (<http://parnet.org>) შემდეგ ინფორმაციას გვთავაზობს:

კეთილი იყოს თქვენი მობრძანება ცოდნის კარიბჭესთან, რომელიც მთელი მსოფლიოს მასშტაბით სამოქმედო კვლევაში ჩართული პრაქტიკოსებისა და მკვლევარებისათვისაა განკუთვნილი. ვებგვერდი დაარსდა 1993 წელს და ინტერნეტში არსებულ სამოქმედო გეგმის ვებგვერდებს შორის ყველაზე უფრო ძველია. იგი დამოუკიდებელი ინსტიტუციური სტრუქტურის მქონეა და მისი მისიაა, ფასილიტაცია გაუწიოს ცოდნის ერთიანი ძალებით მართვას, რამაც მას ინტერნეტში არსებულ სამოქმედო კვლევის ვებგვერდებს შორის უნიკალური როლი შესძინა. (თანამონაწილეობითი სამოქმედო კვლევის ქსელი, <http://parnet.org>).

ვებგვერდზე თქვენ შეგიძლიათ აირჩიოთ შემდეგი:

- არქივი
- კალენდარი
- ვებგვერდები
- დიალოგი
- სად ვისწავლოთ

თითოეულ ამ ქვედანაყოფში თქვენ შეგიძლიათ იპოვოთ ისეთი „ლიკნები“, როგორებიცაა: ჯგუფური გზავნილების არქივი (გაწვევრიანების შემოთავაზებითა და სხვა მსგავს ჯგუფებთან, არქივებთან და ინფორმაციასთან კავშირებით), სამოქმედო გეგმის ონლაინპუბლიკაციები და მთელი მსოფლიოს მასშტაბით ის ადგილები, სადაც სამოქმედო კვლევა შეგიძლიათ ისწავლოთ! აქ საკმარისი ინფორმაციაა საიმიხოდ, რომ ბევრი დრო დაგეხარჯოთ, მაგრამ მაინც ღირს ვებგვერდების შეთვლიერება მანამდე, სანამ გადაწყვეტთ, სადმე გაწვევრიანდეთ ან სამოქმედო კვლევის შესასწავლად სადმე წახვიდეთ.

თანამშრომლობითი სამოქმედო კვლევის ქსელი

თანამშრომლობითი სამოქმედო კვლევის ქსელი (<http://www.did.stu.mmu.ac.uk/carn/whatis.shtml>) ექვსი წევრისგან შემდგარი ჯგუფის მიერ იმართება, რომელთაგანაც პირველი 3 მანჩესტერის მეტროპოლიტენის უნივერსიტეტისა და დანარჩენი 3 კი სენტ-მარტინის კოლეჯის ბაზაზე არსებობს. ქსელი 1976 წელს დაარსდა და შემდეგ მიზნებს ემსახურება: „სამოქმედო კვლევის (პერსონალური, ადგილობრივი, ნაციონალური და საერთაშორისო) წახალისება და მხარდაჭერა, სამოქმედო კვლევის პროექტების ანგარიშების ხელმისაწვდომობა და სამოქმედო კვლევის თეორიისა და მეთოდოლოგიის განვითარებაში წვლილის შეტანა“ (ქსელის ვებგვერდი).

თანამონაწილეობითი სამოქმედო კვლევის ქსელის მსგავსად, თანამშრომლობითი სამოქმედო კვლევის ქსელი იმ მასწავლებელი მკვლევარებისათვის არაჩვეულებრივი საშუალებაა, რომელთაც სურთ ისწავლონ და, ამავე დროს, წვლილი შეიტანონ მათ მიერ განხორციელებულ სამოქმედო კვლევებთან დაკავშირებულ დისკუსიებში, ქსელი წევრობას სთავაზობს მათ, ვისაც სურს, ხელი მიუწვდებოდეს ქსელის სასწავლო დღეების

შესახებ ინფორმაციაზე, პუბლიკაციებსა და წლიურ კონფერენციებზე. ამავე გვერდიდან შესაძლებელია სხვა სამოქმედო კვლევის ვებგვერდებზე გადასვლა, ასევე ქსელის დაინტერესებული წევრებისათვის გამართულ დისკუსიებში მონაწილეობის მიღება.

პროფესიული პრაქტიკის სამოქმედო კვლევის ცენტრი

პროფესიული პრაქტიკის სამოქმედო კვლევის ცენტრი (<http://www.bath.ac.uk/carpp>) ბათის უნივერსიტეტის (დიდი ბრიტანეთი) ბაზაზე არსებობს. ცენტრი დახმარებას იმ მასწავლებელ მკვლევარებს უწევს, რომლებიც თავიანთ საქმიანობაზე დაკვირვებას ახორციელებენ. ვებგვერდზე განთავსებულია მისამართები და ინფორმაცია ბასის უნივერსიტეტის სამაგისტრო კურსების, კონფერენციების, ნაშრომების სრული ტექსტებისა (ცენტრის თანამშრომლების მიერ დაწერილი) და სხვა ონლაინპუბლიკაციების შესახებ, მათ შორის ჯერ გამოუქვეყნებელი სამაგისტრო და სადოქტორო ნაშრომების შესახებ.

ჰაილენდ-პარკის კოლეჯის სამოქმედო კვლევის ლაბორატორია

თუკი სურვილი გაქვთ, სამოქმედო კვლევის ლაბორატორიის შესახებ უფრო მეტი წაიკითხოთ, ვიდრე ეს წერია მე-6 თავის ჩანართში – „სწავლაზე ყურადღების გამახვილება ნიშნებისათვის ნაკლები ყურადღების მიქცევის გზით“ –: მე გირჩევდით, რომ ლაბორატორიის ვებგვერდს <http://www.dist113.org> ეწვიოთ. ლაბორატორია ჯო სენესისა და მისი კოლეჯის კოლეგების საქმიანობის შედეგად დაარსდა და შემდეგ მიზნებს ემსახურება:

- მასწავლებლების საკმარისი დროით უზრუნველყოფა, რათა მათ შესძლონ თავიანთ პრაქტიკულ გამოცდილებაზე დაკვირვება და დაფიქრება; თავიანთი გამოცდილების სხვა პროფესიონალებისათვის გაზიარება და მათი მოსაზრების გაგება (თანამშრომლობა);
- მასწავლებლების იმ ახალი მეთოდებით უზრუნველყოფა, რომელთა საშუალებით ისინი სწავლების, კურიკულუმის შემუშავების და შეფასების შესახებ თავიანთ ახალ იდეებს განახორციელებენ (ექსპერიმენტირება);
- მასწავლებლების დახმარება, რათა მათ შეძლონ, პრაქტიკაში დაწერონ ის, რაც საგანმანათლებლო კვლევის მიხედვით მოსწავლეებს სწავლაში დაეხმარება (კვლევაზე დაფუძნებული საქმიანობა);
- მასწავლებლებისათვის, ასევე დეპარტამენტისა და ფაკულტეტის სხვა წევრებისათვის მოქმედი ლაბორატორიის დაარსება, რაც იმის დასტური იქნება, რომ საუკეთესო პრაქტიკას შეუძლია, „წარმატებული“ კოლეჯი უკეთესი გახადოს და რომ ეს ასეც იქნება (მასწავლებლების გაძლიერება/სასკოლო რეფორმა).

ლაბორატორია 1995 წლიდან არსებობს და მასში გაერთიანებული მასწავლებლების რიცხვი ყოველწლიურად იზრდება. ვებგვერდი ლაბორატორიის თანამშრომლების პუბლიკაციებს ხელმისაწვდომს ხდის და მართლაც მნიშვნელოვანია იმ მასწავლებელი მკვლევრებისათვის, რომელთაც სურთ ნახონ, თუ როგორ შეიძლება სამოქმედო კვლევის მოდელის გამოყენება მასწავლებლების პროფესიული განვითარების ხელშესაწყობად.

ქუინსის უნივერსიტეტის სამოქმედო კვლევის ვებგვერდი

კიდევ ერთი საჭირო რესურსი, რომელიც შეგიძლიათ გამოიყენოთ, არის ტომ რასელის მიერ შექმნილი ქუინსის უნივერსიტეტის სამოქმედო კვლევის ვებგვერდი (<http://>

educ.queensu.ca/~ar/).. იგი ეკუთვნის ქუინსის უნივერსიტეტს, რომელიც მდებარეობს ონტარიოში (კანადა).

ეს ვებგვერდი შეიცავს ქუინსის უნივერსიტეტში ჩატარებული სამოქმედო კვლევების, აგრეთვე სხვა მნიშვნელოვანი რესურსების ლინკებს: ამერიკის საგანმანათლებლო კვლევითი ასოციაციის წლიურ შეხვედრებზე წარმოდგენილ სამოქმედო კვლევების ჩანაწერებს/დოკუმენტებს, ქუინსის უნივერსიტეტის უკანასკნელი კურსის და კურს-დამთვრებული სტუდენტების მიერ შესრულებულ სამოქმედო კვლევებს და ბევრ სხვა ლინკს, რომელიც განხილული იქნება ამ თავში.

ჯგუფური გზავნილების სია

ჯგუფური გზავნილების სია არის ონლაინ განხილვების ფორუმი, რომელიც განთავსებულია უნივერსიტეტის კომპიუტერულ ქსელში. სხვადასხვა ჯგუფი გვთავაზობს სხვადასხვა ჯგუფური გზავნილების სიას, ისინი წარმოდგენს მოწვევას მსოფლიოს სხვადასხვა მოქმედების მკვლევარებთან ერთობლივ განხილვაში მონაწილეობის მიღებაზე. ყველაზე მრავალრიცხოვანი სამოქმედო კვლევის ჯგუფური გზავნილების სია არის Arlist-L-ი, რომელზეც დარეგისტრირება შეიძლება Arlist-L-ის ვებგვერდზე მითითებული მეთოდით:

Arlist-ის წევრობისათვის საჭიროა ელექტრონული ფოსტის (e-mail) გაგზავნა list-proc@scu.edu.au მისამართზე, არაფრერს ჩაწერით „თემის ხაზში“; წერილში უნდა ეწეროს მხოლოდ ხელმოწერის სახელი. ელექტრონული ფოსტის გაგზავნა უნდა მოხდეს პიროვნების საკუთარი ელექტრონული ფოსტიდან. ხელმოწერის შემდეგ მიიღებთ Arlist-ის გამოყენების ინსტრუქციებს. (<http://www.scu.edu.au/schools/gcm/ar/arr/arlist.html>)

გაფრთხილება ჯგუფური გზავნილების სიების ახალ წევრებისათვის: ხელმოწერის შემდეგ მზად იყავით დიდი რაოდენობის მოცულობის წერილების მისაღებად (დაახლოებით 5-10 წერილი დღეში). თუ ყოველდღე არ შეამოწმებთ თქვენს ელექტრონულ ფოსტას, რამდენიმე დღეში უამრავი წერილი დაგიგროვდებათ. მიუხედავად ამისა, ასეთ საქმიანობაში მონაწილეობა სარგებლის მომტანია. დარეგისტრირების შემდეგ, მე მხოლოდ წერილებს ვკითხულობდი და აქტიურად არ ვმონაწილეობდი განხილვებში. ამის მიუხედავად, გამაოცა საუკეთესო საზრიანმა მსჯელობამ და მონაწილეების მზადყოფნამ, შეეთავაზებინათ საჭირო და დეტალური მითითებები ერთმანეთისათვის. ამ საიტზე გაიცემა რჩევები პედაგოგი მკვლევარებისათვის, თუ როგორ გაუმკლავდნენ ამა თუ იმ პრობლემას, მონაცემების შეგროვებისას რა სახის ტექნიკის გამოყენებაა შესაბამისი, როგორ ხდება მონაცემების ანალიზი, ინტერპრეტაცია და ა.შ. ზემოთ ხსენებული მიზეზების გამო აუცილებელია, რომ პედაგოგი-მკვლევარები გახდნენ ამ უფასო რესურსის მომხმარებლები.

ონლაინჟურნალები

მკვლევარი პედაგოგებისათვის სულ უფრო ხელმისაწვდომი ხდება სრულტექსტოვანი ონლაინჟურნალები. სუთი ასეთი ჟურნალია: *საგანმანათლებლო მოქმედების კვლევა, ქსელები, საერთაშორისო მოქმედების კვლევა, მოქმედების კვლევის ელექტრონული მეთოდები და მოქმედების კვლევის ექსპედიცია.*

საგანმანათლებლო მოქმედების კვლევა

ამ ჟურნალის სანახავად შეგიძლიათ გამოიყენოთ თანამშრომლობითი სამოქმედო კვლევის ქსელის ვებგვერდი ან/და პირდაპირ შეხვიდეთ ამ ვებგვერდზე <http://www.tandf.co.uk/journals/titles/09650792.asp> იხილეთ ცხრილი (9-1). წარმოდგენილი ვებგვერდის სურათზე მოცემულია საჭირო ინფორმაცია ჟურნალის შესახებ და ხელმოწერის ინსტრუქცია.

ჟურნალი „საგანმანათლებლო მოქმედების კვლევა“ შეიცავს საგანმანათლებლო კვლევის როგორც თეორიულ, ასევე პრაქტიკულ ნაწილსაც.

საგანმანათლებლო მოქმედების კვლევა		
ჟურნალის შესახებ	● ჟურნალი	● გამოცემელი
	<ul style="list-style-type: none"> ● ჟურნალის შესახებ ● სარჩევი ● სარედაქციო საბჭო ● წვლილის შეტანა ● თემატური კონფერენციები ● თემატური ინტერნეტ გვერდები ● გამოწერის და საცდელი ვერსიის განაცხადის ფორმა ● გამოწერის ტარიფები ● სამკუთხა ჟურნალის ვებგვერდი და ჟურნალების სია 	<p>ჟურნალი „საგანმანათლებლო მოქმედების კვლევა“ შეიცავს საგანმანათლებლო კვლევის როგორც თეორიულ, ასევე პრაქტიკულ ნაწილსაც. ბოლო წლებში მოქმედების გეგმისადმი გაზრდილი ინტერესის გამო შემუშავებული იყო სხვადასხვა მეთოდი. ესენია, მაგალითად: ამსახველობითი პრაქტიკის პოპულარიზაცია; ძალაუფლებით აღჭურვა; პროფესიული ცოდნის გაგება/გააზრება; სასწავლო გეგმის განვითარება; პროფესიული განვითარება; ინსტიტუციური ცვლა და დემოკრატიული მართვისა და ადმინისტრირების განვითარება. ამ იდეის ავტორების საერთო მიზანია კვლევის პრაქტიკისაგან განცალკევების ტენდენციის შეწყვეტა. აღნიშნული ინიციატივა მჭიდროდ აკავშირებს მათ პრაქტიკოს და მოქმედების მკვლევრებთან.</p> <p>ჟურნალი გამოსცემს მრავალი სახის მოქმედების კვლევას და სხვა თემატურ ნაშრომებს (განათლების და მასთან დაკავშირებულ პროფესიებზე), იმისათვის, რომ ხელი შეუწყოს მოქმედების კვლევის შედეგების ფართოდ ხელმისაწვდომობას და საანგარიშო მოხსენებების მეთოდების მრავალი მაგალითის გაცნობას. იგი აგრეთვე წარმოადგენს მეთოდოლოგიური და ეპისტემოლოგიური საკითხების განხილვის (სადისკუსიო) ადგილს. იგი შეიცავს სხვადასხვა კრიტიკულ შეხედულებასა და ანალიზს.</p> <p>საგანმანათლებლო მოქმედების კვლევის მამოძრავებელ ძალას წარმოადგენს თანამშრომლობითი სამოქმედო კვლევის ქსელი. ამ ჟურნალის მთავარ მისიას წარმოადგენს ამ საერთაშორისო ქსელის გაფართოება და გაძლიერება.</p>
	<p>საგანმანათლებლო მოქმედების კვლევა</p> <p>ეს ჟურნალი წელიწადში სამჯერ გამოდის (სამივე დაახლოებით ხუთას გვერდამდე) და წარმოადგენს ერთ მთლიან გამოცემას. წლის ყოველი ბოლო გამოცემა შეიცავს მთლიანი გამოცემის ინდექსს და გარეკანს. ISSN 0965-0792</p>	

ცხრილი 9-1. საგანმანათლებლო მოქმედების კვლევის ვებგვერდი

წყარო: საგანმანათლებლო მოქმედების კვლევის მთავარი ვებგვერდი <http://www.tandf.co.uk/journals/titles/09650792.asp>

ბოლო წლებში მოქმედების გეგმისადმი გაზრდილი ინტერესის გამო შემუშავებული იყო სხვადასხვა მეთოდი. ესენია, მაგალითად: დაკვირვების და განსჯის პრაქტიკის პოპულარიზაცია; პროფესიული განვითარება; ძალაუფლებით აღჭურვა; პროფესიული ცოდნის გაგება/გააზრება; სასწავლო გეგმის განვითარება; ინსტიტუციური ცვლა და დემოკრატიული მართვისა და ადმინისტრირების განვითარება. ამ იდეის ავტორების საერთო მიზანია კვლევის პრაქტიკისაგან განცალკევების ტენდენციის შეწყვეტა. აღნიშნული ინიციატივა მჭიდროდ აკავშირებს მათ პრაქტიკოს და მოქმედების მკვლევართან (<http://www.tandf.co.uk/journals/titles/09650792.asp>).

ვებგვერდზე, სარჩევის ღილაკზე დაჭერით, შეგიძლიათ მთლიანად იხილოთ ჟურნალის სარჩევი (გამოცემებისა და რიგითობის მიხედვით) და რამდენიმე სრულტექსტოვანი სტატია. ავტორებს წარმოდგენილი აქვთ აგრეთვე თავიანთი ნაშრომების მოკლე მიმოხილვა, რომელთა ელექტრონული ასლის ნახვაც შესაძლებელია. ზოგიერთ შემთხვევაში, ავტორის ელექტრონული მისამართიც არის მითითებული რისი მშვეობითაც მკითხველებს შეუძლიათ პირდაპირ მათთან დაკავშირება. ეს განსაკუთრებით სასარგებლოა პედაგოგი მკვლევარებისათვის, რომლებსაც სურთ „იზოლაციის“ გარღვევა და თავიანთ სასკოლო სამოქმედო კვლევაზე უკუგების მიღება.

საგანმანათლებლო სამოქმედო კვლევის ონლაინ მასალაზე ხელმისაწვდომობით, გამომცემელმა მნიშვნელოვანი წვლილი შეიტანა იმ თავისუფალი ადგილის ამოსავსებად, რომელიც არსებობდა კვლევასა და პრაქტიკას შორის (პრობლემა, რომელიც კენედუს ნაშრომში იყო მიმოხილული (1997)), რითაც პედაგოგებისათვის გაამარტივა კვლევის განხორციელება/ჩატარება. ელექტრონული მასალის მიმოხილვით პედაგოგი მკვლევარებისათვის ხელმისაწვდომი გახდა ჟურნალის სტატიები და ავტორთან უშუალო კონტაქტიც კი. ეს შესაძლებლობას აძლევს პედაგოგ მკვლევარებს გაეცნონ ელექტრონულ მასალას და თუ საჭიროა ავტორისგან მიიღონ რჩევა. ეს ვირტუალური ბიბლიოთეკა და ავტორთან უშუალო ურთიერთობა წინ გადადგმული ნაბიჯია ძველი თაობის წარმომადგენელთათვის, რომელთაც და ბიბლიოთეკებში საათობით უწყვედად კატალოგებთან და წიგნის საცავეებში მუშაობა.

კავშირები/ქსელები

პედაგოგ მკვლევარებისათვის *კავშირები/ქსელები* არის პირველი ელექტრონული ჟურნალი, სადაც შეგიძლიათ გაეცნოთ სრულტექსტოვან სტატიებს (<http://education.ucsc.edu/faculty/gwells/networks/>) (იხ. სურათი 9-2). აღნიშნულ ჟურნალს განსაკუთრებული წვლილის შეტანა შეუძლია მოქმედების კვლევის საქმეში; პედაგოგებს საშუალება ეძლევათ ამ ჟურნალში გამოაქვეყნონ თავიანთი მოქმედების კვლევის ანგარიშები.

ჟურნალის ვებგვერდზე შესაძლებლობა გაქვთ იხილოთ სასარგებლო ბმულები, როგორცაა, *შენიშვნები სტატიის ავტორთათვის*, *ბმულები* და *სიანხლები კვლევის დარგში*. ვებგვერდზე განთავსებული ინფორმაციის თანახმად, ჟურნალი ხელს უწყობს პედაგოგებს გაუზიარონ თავიანთი პედაგოგიური, საკლასო კვლევა კოლეგებს მსოფლიოს დანარჩენ ქვეყნებში. იმ პედაგოგ მკვლევარებს, რომელთაც სურთ მიმდინარე ან დასრულებული კვლევების შედეგების გაზიარება ამ ჟურნალის ოთხი განყოფილებიდან შეუძლიათ აირჩიონ სასურველი კატეგორია. ესენია:

- სრულტექსტოვანი სტატიები (2,000-3,000 სიტყვა) – დასრულებული მოქმედების კვლევის შესახებ

კავშირები/ქსელები

ონლაინ ჟურნალი
პედაგოგი მკვლევრებისათვის

საწყისი გვერდი

კეთილი იყოს თქვენი მობრძანება ქსელებში: პირველი ონლაინ ჟურნალი პედაგოგ მკვლევართათვის.

თქვენნაირი მკითხველების და სტატიათა ავტორებისათვის ეს ჟურნალი წარმოადგენს ადგილს, სადაც ხდება პედაგოგებს (სკოლამდელი პედაგოგებიდან დაწყებული, უმაღლესი სასწავლებლის პედაგოგებით დამთავრებული) შორის მოსაზრებების, დამოკიდებულების და გამოცდილების გაზიარება. შემოგვიერთდით ამ ახალ წამოწყებაში და გაუზიარეთ თქვენი საკლასო პედაგოგიური კვლევა მსოფლიოში თქვენ მილიონობით კოლეგას.

ყოველი თემა შეიცავს როგორც სრულტექსტოვან, აგრეთვე მიმდინარე ნაშრომების, წიგნების მოკლე მიმოხილვას და მიმდინარე საკითხებზე პედაგოგი მკვლევრების დისკუსიებს. ჩვენ მივესალმებით ფართო სპექტრის საკითხების წარმოდგენას, რომლებიც უკავშირდება საკლასო პედაგოგიურ კვლევას, მათ შორის: სასწავლო გეგმას, მეთოდოლოგიას, ეთიკას, თანამშრომლობასა და საზოგადოებას.

ახლა:

გადაავლეთ თვალი მიმდინარე საკითხს (2001 წლის სექტემბერი) ან იხილეთ ჩვენი წინა საკითხების ნუსხა.

შედით სადისკუსიო ფორუმის გვედზე ან კვლევის სიახლეების გვერდზე, რომ მიიღოთ უახლესი ინფორმაცია მოქმედების კვლევის შესახებ. უმჯობესი იქნება, თუ ამის უშუალო მონაწილე გახდებით. ამისათვის არის სპეციალური განყოფილება, სადაც გაეცნობით, თუ რა არის ამისათვის საჭირო.

მადლობას გიხდით ჩვენი ვებგვერდით სარგებლობისათვის.

საწყისი გვერდი	ბმულები
სადისკუსიო ფორუმი	სიახლეები კვლევის სფეროში

- შედარებით მცირე ზომის სტატიები (300-750 სიტყვა) მიმდინარე საქმიანობის (კვლევის) აღწერა და მასთან დაკავშირებული საკითხების წამოწევა
- წიგნების მიმოხილვა (750-1,000 სიტყვა)
- კალენდარი პედაგოგი მკვლევებისთვის, სადაც ასახულია მომავალი კვლევის მოვლენათა ნუსხა

კავშირები/ქსელები-ის განყოფილებაში აქტივობა შესაძლებელია შემდეგი ოთხი საშუალებით:

- ელექტრონული წერილის გაგზავნით შემდეგ მისამართზე: networks-j@oise.utoronto.ca
- პერსონალური ვებგვერდი (URL), სადაც შესაძლებელია მთელი ტექსტის წაკითხვა
- ხელნაწერი, დისკზე ჩაწერილი ელექტრონული ვერსიის თანმხლებით ან მის გარეშე (იხ. კავშირები/ქსელები-ის ვებგვერდი)

(კავშირები/ქსელები-ის და სხვა ელექტრონული და ბეჭდური ჟურნალების მიმოხილვა შეგიძლიათ იხილოთ მე-8 თავში „მოქმედების კვლევის დაწერა“)

საერთაშორისო მოქმედების კვლევა

ამ ჟურნალის სანახავად მიმართეთ თანამონაწილეობითი სამოქმედო კვლევის ქსელის ვებგვერდს <http://www.scu.edu.au/schools/gcm/ar/ari/arihomet.html> (იხ. სურათი 9-3). ჟურნალის ვებგვერდის თანახმად:

საერთაშორისო მოქმედების კვლევა არის ელექტრონული მოქმედების კვლევის ჟურნალი გამორჩეული სარედაქციო ჯგუფით. იგი დაფინანსებულია სამოქმედო კვლევის სამხრეთ ჯვრის უნივერსიტეტის, სამხრეთ ჯვრის უნივერსიტეტის მენეჯმენტის, უმაღლესი განათლების კოლეჯის და სამხრეთ ჯვრის უნივერსიტეტის გამომცემლობის მიერ (<http://www.scu.edu.au/schools/gcm/ar/ari/arihomet.html>).

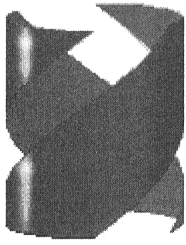
ჟურნალი შეიცავს აგრეთვე სხვა ვებგვერდების ბმულებს, ხელმოწერის და მასალების ჩაბარების ინსტრუქციებს.

სამოქმედო კვლევის ელექტრონული მკითხველი

ამ ჟურნალის სანახავად მიმართეთ შემდეგ ვებმისამართს <http://www.scu.edu.au/schools/gcm/ar/arr/arow/default.html>. სხვა ჟურნალების მსგავსად, სამოქმედო კვლევის ელექტრონული მკითხველის მეშვეობით თქვენ შეძლებთ ახალი და ძველი ჟურნალების სტატიების გადმოწერას. აგრეთვე, მისი საშუალებით პედაგოგ მკვლევარებს შეუძლია გამოაქვეყნონ თავიანთი ნამუშევრები.

მოქმედების კვლევის ექსპედიცია

მოქმედების კვლევის ექსპედიცია (<http://arexpeditions.montana.edu/index.php>) არის ერთ-ერთი უახლესი ელექტრონული სამოქმედო კვლევის ჟურნალი, რომელიც

საერთაშორისო მოქმედების კვლევა

ელექტრონული მოქმედების კვლევის ჟურნალი

საერთაშორისო მოქმედების კვლევა არის ელექტრონული მოქმედების კვლევის ჟურნალი გამორჩეული სარედაქციო ჯგუფით. იგი დაფინანსებულია სამხრეთ ჯვრის უნივერსიტეტის მენეჯმენტის, უმაღლესი განათლების კოლეჯის და სამხრეთ ჯვრის უნივერსიტეტის გამომცემლობის ბაზაზე არსებული სამუშაო ადგილის კვლევის შესწავლის და განვითარების ინსტიტუტის (WORLD) მიერ.

ჟურნალი შეიცავს ელექტრონული სადისკუსიო თემების ჩამონათვალს, სადაც შესაძლებელია ნაშრომების წარდგენა კომენტარებისათვის. ასევე არის სხვა ჩამონათვალიც, რომლის მიხედვითაც ხდება ნაშრომების მიღება. თქვენ შეგიძლიათ წარადგინოთ თქვენი ნაშრომები ან გახდეთ ჟურნალის ხელმძღვანელი.

■ ჟურნალის საკითხები

საერთაშორისო მოქმედების კვლევის სხვა ასპექტები

- ჟურნალის საქმიანობა
- რედაქტორთა გუნდი
- რჩევები მომავალ ავტორებს
- ჟურნალის გამოწერა
- ჟურნალის ისტორია

სურათი 9-3. საერთაშორისო მოქმედების კვლევის ჟურნალის ვებგვერდი

საავტორო უფლებები ეკუთვნის © Bob Dick 2000

ელექტრონული მისამართი (URL) <http://www.scu.edu.au/schools/gcm/ar/ari/arihomet.html>

ამ გვერდს ელექტრონულ მომსახურებას უწევს Bob Dick-ი

განკუთვნილია პედაგოგ მკვლევართათვის. *სამოქმედო კვლევის ექსპედიციის* ვებგვერდი გთავაზობთ ჟურნალის შემდეგ შესავალს:

მოქმედების კვლევის ექსპედიცია არის ელექტრონული პროფესიული ჟურნალი, რომელიც ხელს უწყობს სამოქმედო კვლევის წევრებს, პედაგოგებს, საზოგადოების წევრებს, უნივერსიტეტის დეკანატს, პოლიტიკოსებსა და საჯარო მოხელეებს შორის შემოქმედებითი და საქმიანი დიალოგის განვითარებას.

მოქმედების კვლევის ექსპედიცია შეიცავს სამოქმედო კვლევის პროექტებს და სტატიებს სამოქმედო კვლევის ჩასატარებელ მეთოდებზე. ჟურნალში წარმოებს სამოქმედო კვლევის საკითხების ელექტრონული დისკუსია და სტატიების განხილვა ჟურნალის ავტორებთან და რედაქტორებთან.

მოქმედების კვლევის ექსპედიცია შემუშავებულია იმისათვის, რომ შექმნას სანდო, კოლეგიური და პროფესიული ერთობა, სადაც მოქმედების მკვლევრები ათვისებენ/აღიარებენ თავიანთ ინდივიდუალურ ექსპერტულ ცოდნას, თავიანთ მიღწევებს და იზიარებენ პასუხისმგებლობას, ექპერიმენტული მეთოდების გამოყენებას და ახალი იდეების ჩართვას მოქმედების კვლევის პროცესში. (<http://arexpeditions.montana.edu/index.php>)

სარედაქციო განხილვის „დიალოგის“ მსგავსი პროცესი განასხვავებს *მოქმედების კვლევის ექსპედიციას* სხვა ელექტრონული ჟურნალებისაგან. ეს პროცესი მოიცავს შემდეგს:

- აღმასრულებელი რედაქტორი იღებს სტატიას და უგზავნის ავტორს შეტყობინებას, რომ სტატია მიღებულია. სტატია იდება განხილვისათვის *ექსპედიციის* ვებგვერდის სარედაქციო ნაწილში/სექციაში და მას ენიშნება სარედაქციო განხილვის სადისკუსიო ჯგუფი.
- სტატიის განსახილველად ინიშნება ორი რედაქტორი. ისინი სტატიაზე გაკეთებულ თავიანთ კომენტარებს ელექტრონულად უგზავნიან სარედაქციო განხილვის სადისკუსიო ჯგუფს, რომლებიც, თავის მხრივ, აღმასრულებელ რედაქტორს ატყობინებენ თავიანთ საბოლოო გადაწყვეტილებას სტატიის გამოქვეყნებასა თუ არგამოქვეყნებაზე.
- თუ სტატია აკმაყოფილებს ჟურნალის სტანდარტებს, ავტორს იწვევენ სარედაქციო განხილვის სადისკუსიო ჯგუფში სტატიის განსახილველად და მათი მხრიდან წარმოდგენილი იყოს რეკომენდაციები შესატანი ცვლილებების შესახებ. სადისკუსიო ჯგუფის ვებგვერდზე იდება შესატანი ცვლილებების პროექტები და იგი სწორდება, სანამ სტატია მზად არ იქნება გამოსაქვეყნებლად.
- სტატია ქვეყნდება ვებგვერდზე და სარედაქციო განხილვის სადისკუსიო ჯგუფი უკვე მზადაა ფართო აუდიტორია ჩაერთოს სტატიის შემდგომ განხილვაში (<http://arexpeditions.montana.edu/docs/submissions.html>).

(იხ. ძირითად კონცეფციითა *ცხრილი 9-1*, სადაც მოცემულია ელექტრონული მისამართების ჩამონათვალი)

საკვანძო კონცეფციების ცხრილი 9-1

ძირითადი ელექტრონული მისამართები	
თანამონაწილეობითი სამოქმედო კვლევის ქსელი (PARnet)	http://parnet.org
თანამშრომლობითი სამოქმედო კვლევის ქსელი (CARN)	http://www.did.stu.mmu.ac.uk/carn/whatis.shtml
პროფესიული პრაქტიკის სამოქმედო კვლევის ცენტრი (CARPP)	http://www.bath.ac.uk/carpp
არტისტი	http://elmo.scu.edu.au/schools/sawd/ari/artist.html ან ელექტრონული ფოსტის მისამართი: listproc@scu.edu.au
სამოქმედო კვლევის ელექტრონული მკითხველი	http://www.scu.edu.au/schools/gcm/ar/arr/arow/default.html
საგანმანათლებლო მოქმედების კვლევა	http://www.tandf.co.uk/journals/titles/09650792.asp
ჟურნალი ქსელები	http://education.ucsc.edu/faculty/gwells/networks/
საერთაშორისო მოქმედების კვლევა	http://www.scu.edu.au/schools/gcm/ar/ari/arihome.html
ჰაილენდ-პარკის კოლეჯის სამოქმედო კვლევის ლაბორატორია	http://www.dist113.org
ქუინსის უნივერსიტეტის სამოქმედო კვლევის ვებგვერდი	http://educ.queensu.ca/~ar/ ,
მოქმედების კვლევის ექსპედიცია	http://arexpeditions.montana.edu/index.php

ელექტრონული მოქმედების კვლევა: რისკი და საფრთხილო საკითხები

ზოგიერთი ჩვენგანისათვის შესაძლოა მოსახერხებელი იყოს ინტერნეტით სარგებლობა და პირისპირ შეხვედრებზე მეტად წარმოადგენდეს სასურველ საკომუნიკაციო საშუალებასაც, მაგრამ არსებობს საშიშროება და რისკი, რომლებიც აუცილებელია ვიცოდეთ და გავითვალისწინოთ.

ტიქნოლოგია

ინტერნეტის მეშვეობით თქვენ შეგიძლიათ შეუზღუდავი რაოდენობის ინფორმაცია და რესურსი მოიძიოთ. მაგრამ ვისაც ყველაფერი მექანიკურის, ელექტრონულის ან ციფრულის მიმართ შიში (ტექნოფობია) აქვს, ინტერნეტით სარგებლობას ვერ

შეძლებს. ეს თავი ითვალისწინებს, რომ თქვენ გაქვთ სურვილი და უნარიც შეგწევთ ისარგებლოთ ინტერნეტით შემოთავაზებული უპირატესობებით. ბოლო წლებში სულ უფრო მეტი პედაგოგიური სასწავლო პროგრამების, მათ შორის, პედაგოგიური უმაღლესი სასწავლებლების კურსამთავრებულებს მოეთხოვებათ კომპიუტერთან მუშაობის უნარ-ჩვევების ცოდნა. ბევრ ჩვენგანს კიდევ კარგად ახსოვს დრო, როდესაც არ არსებობდა ბანკომატები, მანქანები კომპიუტერული ჩიპებით, და კოსმოსში ხშირი/რეგულარული ფრენა. 21-ე საუკუნის ტექნოლოგიების ათვისების საქმე, კოსმოსური ხომალდის, აპოლოს ასტრონავტის, ნილ არმსტრონგის სიტყვების პერფორანში რომ მოვახდინოთ, დიდი წინსვლაა კაცობრიობისათვის.

ბევრი ჩვენგანისათვის შესაძლოა შედარებით მარტივი საქმე, როგორც კომპიუტერის ჩართვაა, რთულად გვეჩვენებოდა. თქვენ იცნობთ ალბათ მოზრდილ, მოწიფულ ადამიანს (შესაძლოა ეს თქვენც იყოთ), რომელსაც აშინებს კომპიუტერული ტექნოლოგიები და სურვილის მიუხედავად მარტივი ოპერაციებიც (კომპიუტერის ჩართვა) კი ეძნელებათ. მიეცით თქვენ თავს დრო, მიეცით შეცდომების დაშვების თავისუფლება საკუთარ თავს და ისწავლეთ თქვენი მოსწავლეებისაგან/სტუდენტებისაგან, რადგანაც მათი ამ სფეროში არსებული უნარ-ჩვევები და ცოდნა, მნიშვნელოვნად აღემატება ჩვენსას. მაგალითად, ჩემი ვაჟიშვილისათვის არანაირ სირთულეს არ წარმოადგენს კომპიუტერისა და სასურველი კომპიუტერული თამაშის კომპაქტდისკის ჩართვა. მას ასევე მარტივად შეუძლია „კლავიატურის კითხვა“ საჭირო ღილაკებზე დაჭერის მეშვეობით. მაუსის გამოყენებით კი ადვილად ხურავს პროგრამას და თიშავს კომპიუტერს; შედის სასურველ ვებგვერდებზე (საბედნიეროდ, ის ჯერ პატარაა იმისათვის, რომ შეძლოს ელექტრონულად ჩემს საკრედიტო ბარათზე მიუწვდებოდას ხელი). იგი ასევე ადვილად ახდენს სურათების სკანირებას და კომპიუტერში სასურველი ფორმატებით შენახვას, რომ შემდეგ ისინი სხვადასხვა სასკოლო ღონისძიებისათვის გამოიყენოს. მას ასევე შეუძლია დისკებზე ჩაწეროს როგორც ოჯახური არდადაგების ამსახველი მასალა (ფოტოები), ასევე მისი საყვარელი სიმღერები (რომლებიც დროის მიხედვით იცვლება).

თუკი ყოველივე ზემოთ ჩამოთვლილი თქვენთვის მიმზიდველია, მაგრამ კომპიუტერთან არ მიგიწვდებათ ხელი არც სახლში და არც სამსახურში, ან პირიქით, ხელმისაწვდომობის პრობლემა არ გაქვთ, მაგრამ არ იცით კომპიუტერით სარგებლობა, გირჩევთ მიმართოთ ადგილობრივ უნივერსიტეტს, კათედრას, საჯარო ან სასკოლო ბიბლიოთეკას ან თუნდაც თქვენსავე სტუდენტებს. აუცილებლად გამოჩნდებიან დახმარების მსურველები.

შიში მუდმივად განვითარებადი ინტარნეტის წინაშე

როგორც მე-2 თავში იქნა ნახსენები, ელექტრონული რესურსის – საგანმანათლებლო რესურსების საინფორმაციო ცენტრის (ERIC) ძიების დროს მნიშვნელოვანია აღინიშნოს ინტერნეტრესურსების ცვალებადობა. დიდი ალბათობა, რომ ამ წიგნში მოცემული ვებგვერდების მისამართები შეიცვლება იმ დროისათვის, როდესაც თქვენ მათ გამოყენებას დააპირებთ. მაგრამ, თუკი გეცოდინებათ ისეთი საძიებო სისტემების გამოყენება როგორცაა, მაგალითად, Google, Yahoo, Lycos და ა.შ., თქვენ შეცვლილი ელექტრონული მისამართების მიუხედავად შეგეძლება აქ ნახსენები ყველა რესურსის მოძიება. ხშირად მოცემულ მისამართზე შესვლის შემდეგ, მიიღებთ ბმულს ან ახალ მისამართს (ისევე როგორც საფოსტო სამსახური შეცვლი-

ლი მისამართის დროს გზავნილს გაგზავნის ახალ მისამართზე). განაახლეთ თქვენი საძიებო ბმული (bookmark) იმისათვის, რომ სწორ მისამართზე შეძლოთ დაბრუნება. არსებობს ალტერნატიული გზაც – თქვენ შეგიძლიათ შესვლით მერილ-ის საგანმანათლებლო ვებგვერდზე, სადაც მოცემულია განახლებული ვებმისამართები და ბმულები.

საფრთხილო საკითხი: აკონტროლეთ ინტერნეტით სარგებლობის დრო

ინტერნეტით სარგებლობა მეტად აზარტული და მიმზიდველია, თუმცა დროის ფაქტორის დავიწყება არ ღირს. ელექტრონული რესურსების ეს მიმოხილვა გამიზნულია თქვენი მოქმედების კვლევის ძალისხმევის გაძლიერებისა და არა იმისაკენ, რომ თქვენ დრო უყაირათოდ ხარჯოთ. თუ ინტერნეტზე ხელი მიგიწვდებათ და მისი გამოყენება იცით, თქვენ უკვე გეცოდინებათ როგორ გამოიყენოთ ეს დრო მაქსიმალურად ეფექტიანად. თუ შემოთქმული თქვენთვის გაუგებრად ჟღერს, გონივრული იქნება თუკი ინტერნეტით ზომიერად და ფრთხილად ისარგებლებთ. შესაძლებელია თავად ან სკოლის კომპიუტერის სპეციალისტის დახმარებით შეძლოთ ჩვენ მიერ ამ თავში შემოთავაზებული ვებგვერდის ნახვა და შესწავლა (ყოველ სკოლას ჰყავს კომპიუტერის „გურუ“. თუნდაც საკუთარ კლასში გეყოლებათ მოსწავლეები, რომლებსაც საკუთარი ვებგვერდი და ბლოგები გააჩნიათ). კიბერსივრცეში აკონტროლეთ თქვენი სამოქმედო კვლევისათვის განკუთვნილი დრო, წინააღმდეგ შემთხვევაში სამოქმედო მოქმედების კვლევის ეს ინიციატივაც წარუმატებელ საგანმანათლებლო ინოვაციათა რიგს შეუერთდება.

არის თუ არა ეს ნამდვილად კვლევა? — მოქმედების კვლევის შეფასების კრიტერიუმები

თქვენ უკვე გეცოდინებათ, რომ მოქმედების კვლევა და ტრადიციული საგანმანათლებლო კვლევა ერთმანეთისაგან ბევრი რამით განსხვავდება. განმარტების თანახმად, მოქმედების კვლევა არის – „საქმიანობა, რომელიც მიმართულია პედაგოგებსა და სტუდენტებზე და განხორციელებულია თავად მათ მიერ. იგი არ წარმოადგენს მათზე გაკეთებულ კვლევას“. მოქმედების კვლევის ჩატარების და კვლევის შედეგების გაზიარების მეთოდები საკმაოდ ორგანულად შეესატყვისება დასახულ მიზნებს. მოცემულ პირობებში, რას წარმოადგენს მოქმედების გეგმის შეფასების კრიტერიუმები? როგორი უნდა იყოს ეს კრიტერიუმები და შეიძლება თუ არა იმავე კრიტერიუმების გამოყენება რაც საგანმანათლებლო კვლევისას არის გამოყენებული (ჟურნალებში მოცემული)?

ჯეკ უაითჰედი (ბათის უნივერსიტეტი, დიდი ბრიტანეთი), დარგი ექსპერტი, ამ მოსაზრებას არ იზიარებს, რადგან მოქმედების საგანმანათლებლო კვლევის შედეგებისაგან განსხვავებით გეგმის შედეგები სხვაგვარად არის წარმოდგენილი და ფორმირებული. მისი აზრით, „საგანმანათლებლო კვლევის ბუნება, ესთეტიური და ეთიკური განსჯის სტანდარტები საჭიროებს მულტიმედიური საშუალებების გამოყენებას, რაც, შედეგად ვერ იქნება გადმოცემული მხოლოდ ჟურნალების ფურცლების მეშვეობით“ (ჯეკ უაითჰედი, 1998 წელი).

ჟურნალ სამოქმედო კვლევის ელექტრონული მკითხველის რედაქტორის იან ჰიუსის განცხადებით, გამოქვეყნების გადაწყვეტილების მიღებისას იგი ამბობს: „არ

ვცდილობ ვეძებო შესაბამისი სტანდარტი, რომელიც შესატყვისი იქნებოდა იმისა, რასაც ექსპერტული (ექსპერტების მიერ რეცენზირებული) ჟურნალები იყენებენ“, და „არ ვაწესებს მეტისმეტად მაღალ სტანდარტებს“, რადგანაც „არ ვცდილობ აკადემიურ ჟურნალებს შევეჯიბრო და კონკურენცია გაუუწიო მათ“ (იან ჰიუსი, 1998 წელი). მისი რწმენით, „სამოქმედო კვლევის ელექტრონული მედიის გამოყენების მეთოდების დანიშნულება სულ სხვა რამ არის“. ამდენად, კვლევაზე სტატიის გამოქვეყნების (ელექტრონულ ჟურნალში) გადაწყვეტილების მიღების დროს, იგი არაფორმალურ კრიტერიუმებს იყენებს. ესენია:

- შეუძლია თუ არა (ჩემი მოკრძალებული შეფასებით) წარმოდგენილ ნაშრომს (მასალას) პოტენციური სარგებელი მოუტანოს მიზნობრივ აუდიტორიას?
- არიან თუ არა მიზნობრივი აუდიტორიის წევრები ყველა სფეროში (მათ შორის ჯანდაცვის და საზოგადოებრივი განვითარების) ჩართულნი?
- ზოგადად, აკმაყოფილებს თუ არა სტატია საზოგადოებრივ მეცნიერებათა სფეროს სტანდარტებს; დაცულია თუ არა ციტირებების და გამოყენებული ლიტერატურის აღნიშვნის სტანდარტები (თითოეული სტატიის შესატყვისი ფორმატით)?
- წარმოდგენს თუ არა სტატია ახალ კვლევას ან ანალიზს (თუ მხოლოდ ადრე გამოქვეყნებული ნაშრომების პერიფრაზია)? შეიცავს თუ არა ის პლაგიატის ნიშნებს?
- არის თუ არა სტატია მოკლე და (შედლებისდაგვარად) მარტივად წასაკითხი? (იან ჰიუსი, 1998 წელი)

მოქმედების კვლევის ნაშრომების შეფასების კრიტერიუმების შესახებ არსებობს აგრეთვე რელაქტორთა რჩევები. ტიკლის (1993) მოსაზრებით, პედაგოგმა მკვლევარებმა, ქვემოთ მოცემული მახასიათებლების საფუძველზე, უნდა მოახდინონ როგორც თავიანთი, ასევე სხვათა ნაშრომების (მოქმედების კვლევის) ხარისხის შეფასება. ეს მახასიათებლებია:

- **ანგარიშიანობა** – სტატიის პრაქტიკული ღირებულება და მოქმედების კვლევის შეფასების ყველაზე მომგებიანი საშუალება.
- **ღიაობა** – ჩანაწერები, მოქმედების წარდგენა, საფუძვლად დადებული თეორიების მიმოხილვა, გამოთქმული შეფასებების მიმართ ყურადღების გამოჩენა, მონაცემთა განხილვა.
- **საზოგადოებრივი თვითშეფასება** – არსებული ცრურწმენების (პრაქტიკოსთა და მკვლევართა მიერ) სააშკარაოზე გამოტანა და მათი საჯარო განხილვა.
- **გამბედაობა** – სასწავლო გეგმებისა და პრაქტიკული გზების შეთავაზებაში; გამბედაობა კვლევის წარმოებაში.
- **განვითარებისკენ სვლა** - რეალობის შეცვლის სურვილი და ცვლილების შეფასება.
- **შეხედულება** – განვითარების გზების ძიებისას, მხედველობაში უნდა იყოს მიღებული არსებული აზრთასხვადასხვაობა (განსაკუთრებით თეორია-პრაქტიკის ურთიერთკავშირზე).
- **მიმოხილვა** – ფენომენათა ურთიერთდამოკიდებულების განსაზღვრა.
- **კონფიგურაცია** – კომპლექსური ინფორმაციის აღქმადი სახით წარმოდგენა (გვ. 235).

კრესველი (2005) პედადოგ მკვლევრებს სთავაზობს შემდეგ კითხვებს, რის საფუძველზეც მათ შეუძლიათ მოქმედების კვლევის შეფასება. ესენია:

- არის თუ არა ნაშრომში პრაქტიკულად გაანალიზებული პრობლემა ან საკითხი, რომელიც გადაჭრას საჭიროებს?
- იყო თუ არა შეგროვილი საკმარისი რაოდენობის მასალა მკვლევრის მიერ (რომელიც პრობლემას უკავშირდება)?
- კვლევის დროს თანამშრომლობდა თუ არა მკვლევარი სხვებთან? იყო თუ არა გამოვლენილი პატივისცემა თანამშრომელთა მიმართ?
- ლოგიკურად გამომდინარეობს/ეფუძნება თუ არა მასალას მკვლევრების მოქმედების გეგმა?
- ჩანს თუ არა, რომ მოქმედების გეგმამ გავლენა იქონია მკვლევრის, როგორც პროფესიონალის, განვითარებაზე?
- მოხდა თუ არა კვლევის მონაწილეთა ცხოვრების შეცვლა – მათი ახალი უფლებებით აღჭურვის ან ახალი ცოდნის შექმნის მხრივ?
- გამოიწვია თუ არა მოქმედების კვლევამ ცვლილებები? ან რამე შედეგი თუ გამოიღო პრობლემის მოგვარების შემოთავაზებულმა გზამ?
- იყო თუ არა მოქმედების კვლევა მიზნობრივი საზოგადოებისათვის წარდგენილი (რომლებმაც იგი უნდა გამოიყენონ)? (გვ. 565)

არსებობს ასევე მოქმედების კვლევის ხარისხის შეფასების სხვა გზაც. კვლევის პროცესის და შედეგების წერილობითი მოხსენების შედარება პირველ თავში განხილულ მოქმედების კვლევის მახასიათებლებთან. უნდა დაისვას კითხვა: გათვალისწინებულია თუ არა თანამონაწილეობის პრინციპი და დემოკრატიულობა? მოქმედების კვლევის შედეგად მიღებული ცოდნა ასხვავებს თუ არა მოსწავლეებსა და მასწავლებლებს? აქვთ თუ არა პედაგოგ მკვლევრებს გადაწყვეტილების მიღების უფლებამოსილება? მოწოდებულნი არიან თუ არა პედაგოგი მკვლევრები პროფესიული განვითარების და სკოლის გარემოს გაუმჯობესებისათვის?

ტიკლის (1993) მოსაზრებით, მოქმედების კვლევის ხარისხის შეფასების კრიტერიუმებზე დიდი ყურადღების და ენერჯის დახარჯვამ შესაძლოა გაუთვალისწინებელი შედეგები გამოიღოს, როგორცაა მოქმედების პრეტენდენტ მკვლევართა ერთ ადგილზე „გაყინვა“. მაგრამ უნდა აღინიშნოს, რომ ეს კრიტერიუმები გვეხმარება საკუთარი ნაშრომის ხარისხის შეფასებაში, და იმის განსაზღვრაში, თუ როგორ გავაუმჯობესოთ ჩვენი კვლევის ძალისხმევა. თითოეული ჩვენგანმა, რომელსაც პასუხისმგებლობის გრძნობა გააჩნია, უნდა გამოიყენოს ზემოხსენებული კრიტერიუმები (ან მათი ნაწილი) იმისათვის, რომ მოახდინოს საკუთარი მოქმედების კვლევის ხარისხის შეფასება, რომელსაც ჩვენ ვკითხულობთ ან სხვა ფორმით/სახით გვაქვს მასთან შეხება.

შეფასების სხვადასხვა სქემაზე დაყრდნობით, ზემოჩამოთვლილის გათვალისწინებით, გთავაზობთ 9-1 მოქმედების კვლევის კითხვების ჩამონათვალს, რისი მეშვეობითაც თქვენ შეგიძლიათ საკუთარი და სხვათა ნაშრომების ხარისხის შეფასება.

9-1 მოქმედების კვლევის კითხვების ჩამონათვალი

მოქმედების კვლევის შეფასების კრიტერიუმები

- ___ რეფორმის განხორციელების სირთულე – იწვევს თუ არა თქვენი კვლევა შემდგომ ქმედებებს?
- ___ მიზნობრივი ჯგუფი/აუდიტორია – ვისთვის არის გამიზნული თქვენი ნაშრომი?
- ___ ფორმატი – მიღებულ ფორმატში გაქვთ თუ არა წარმოდგენილი თქვენი ნაშრომი?
- ___ ცრურწმენები – მოქმედებით თუ არა რაიმე ცრურწმენით, რასაც შესაძლოა გავლენა მოახდინა კვლევის შედეგებზე?
- ___ პროფესიული დისპოზიცია – როგორ იმოქმედა მოქმედების კვლევის ძალისხმევამ თქვენს პროფესიულ დისპოზიციაზე?
- ___ პროფესიული განვითარება – როგორ იმოქმედა მოქმედების კვლევის ძალისხმევამ თქვენს პროფესიულ განვითარებაზე (როგორ აღიქვამთ სწავლის პროცესს)?
- ___ გავლენის მქონე – როგორ შეცვალა კვლევამ თქვენი მოსწავლეების ცხოვრება?
- ___ მოქმედება – რა საკმიანობა გასწიეთ?
- ___ მოქმედებისა და მონაცემების ურთიერთკავშირი – რა კავშირშია თქვენ მიერ შემოთავაზებული მოქმედება მონაცემთა ანალიზთან და ინტერპრეტაციასთან?
- ___ გავლენა – როგორ აკონტროლებთ (როგორ მონიტორინგს გაუწევთ) თქვენი პრაქტიკული საკმიანობის შედეგებს?
- ___ ცვლილებები – რას შეცვლიდით სხვა დროს?
- ___ გამომავალურება კოლეგების მხრიდან – როგორი დამოკიდებულება აქვთ თქვენს კოლეგებს თქვენი მოქმედების კვლევის შედეგებთან და შემოთავაზებულ მოქმედებასთან?

პირადი გამოცდილება

ყველა ეს საუბარი კიბერსივრცეზე და ვირტუალურ უნივერსიტეტებზე, ისე მახსენებს ოთხმოცდაათი წლის მამაჩემს და იმას, თუ რას იტყოდა იგი ამ ყველაფერზე. ვეჭვობ, რომ ეს გამოიწვევდა არასასიამოვნო ღიმილს მის სახეზე, მის ცბიერ გამოხედვას და შემდეგნაირ შენიშვნას: „შვილო ჩემო, შენ მეგობრებთან საუბრით და ლუდხანაში ჯდომით ვერ მიღწევ წარმატებას“. შესაძლებელია ხანდაზმული ადამიანისაგან ეს შენიშვნა არსებითად ჰგავდეს ელექტრონული სამოქმედო კვლევის რესურსების გზაწილს – ზომიერად გამოიყენეთ ეს ვირტუალური გარემო, რათა კავშირი გქონდეთ თქვენს მეგობარ პედაგოგ მკვლევრებთან და ისიამოვნეთ მათთან ურთიერთობით და საქმის შესწავლის პროცესით (მე ვერ მოვუძებნე გამოსავალი ამბავი „ლუდხანის“ ნაწილს, მაგრამ დარწმუნებული ვარ, რომ ამ მომენტში კიბერსივრცის დილეთანტი მომხმარებელი ცდილობს ამ გლობალური პრობლემის დაძლევის გზების ძიებას).

ზეიმი – გართობის დროა!

ათწლეულების განმავლობაში განათლება და პედაგოგიური პროფესია საზოგადოებაში არსებული ყველა პრობლემის სათავედ მიიჩნეოდა. დილის მოსაზრების თანახმად (1987 წელი):

საგანმანათლებლო სფეროს ორი ათწლეულის კრიტიკამ, დესეგრეგაციამ და იმედგაცრუებამ სკოლებში ნდობის და რწმენის ფაქტორები წაშალა. ამ ათწლეულების განმავლობაში სკოლებს იაფი მეთოდებით საზოგადოების ამ ეჭვების გაქარწყლება დაევალა. შემდეგ კი სკოლებს ხმამაღლა აკრიტიკებდნენ, რომ ვერ მიაღწიეს მიზანს, რომელიც საზოგადოების შესაძლებლობებსაც სცილდებოდა. ეს იყო არამდგრადი/პრობლემატური პერიოდი პედაგოგებისათვის და შესაძლებელია მომავალშიც განმეორდეს (გვ. 9).

დილისაგან განსხვავებით, ვერ გავიზიარებ იმ ოპტიმიზმს, რომ პედაგოგებისათვის ეს რთული პერიოდი წარსულს ჩაბარდა. ჩვენ კვლავაც მნიშვნელოვანი პრობლემების წინაშე ვდგავართ: ეროვნული დეფიციტი, შიდსის გავრცელების საფრთხე, ტერორიზმი, დაპირისპირება რასობრივ ნიადაგზე და საერთაშორისო ტესტირებებში ჩვენი ბავშვების წარუმატებლობა. ეს რამდენიმე ჩამოთვლილი პრობლემაა, რომელიც მოხსენიებულია *მათემატიკის და მეცნიერებათა საერთაშორისო კვლევის მიმართულებების კვლევის შედეგებში*, ამერიკის ეროვნული კვლევითი ცენტრი, 1996 წელი. რა პრობლემაც არ უნდა იყოს, ყველა შემთხვევაში, პედაგოგიური პროფესია არის დადანაშაულებული.

იმის მიუხედავად, რომ ეს ბრალდებები უსაფუძვლოა, დროთა განმავლობაში ამ და სხვა მსგავსმა ბრალდებებმა პედაგოგებს თვითშეფასების, წარმატების შეგრძნება დააკარგინა. ამ მდგომარეობიდან ერთადერთი გამოსავალი შესაძლოა პედაგოგიური კვლევის საქმიანობა არ იყოს, მაგრამ ამან შესაძლოა დიდი წვლილი შეიტანოს როგორც ინდივიდუალური, ასევე კოლექტიური თვითშეფასების, წარმატების შეგრძნების ხელახალი ფორმირების საქმეში. პედაგოგიური კვლევითი საქმიანობა (მსწავლელ საზოგადოებას) გვაძლევს იმის შეცნობის საშუალებას, თუ რა ვისწავლეთ როგორც პედაგოგმა მკვლევრებმა და როგორ დადებით გავლენას იქონიებს ეს ცოდნა მოსწავლეებზე. დილის მოსაზრების თანახმად (1987 წელი), ეს წარმოადგენს სკოლის მიმართ საზოგადოების მხრიდან ნდობის და რწმენის დაბრუნების შესაძლებლობას.

პედაგოგ მკვლევრებს შესწევთ ძალა გამოიწვიონ ეს დადებითი პროცესები თავიანთი კვლევის შედეგების გაზიარებით სკოლათა საზოგადოებისათვის ისეთი ფორმით/სახით, რაც ხაზს უსვამს პროფესიონალის, როგორც ინდივიდის მნიშვნელობას, პრაქტიკული საქმიანობის მუდმივ შესწავლას/კვლევას და მისი შედეგების დადებით გავლენას მოსწავლეებზე/სტუდენტებზე. ამის განხორციელების ერთ-ერთი გზაა პედაგოგი მკვლევრების მიღწევათა აღნიშვნა, რომლის მხარდაჭერაც შესაძლებელია მოხდეს სასკოლო პერსონალის განვითარების დაფინანსებით, მშობელ-პედაგოგთა ორგანიზაციის, მშობელ-პედაგოგთა ასოციაციის დაფინანსებით ან/და სხვა შესაბამისი წყაროებიდან. სხვაგვარად, პედაგოგებს და სასკოლო გაერთიანების წევრებს შეუძლიათ მონაწილეობა მიიღონ მათ მიერვე მოწყობილ წვეულებებში ან დაამთხვიონ თავიანთი დღესასწაული მასწავლებლის ეროვნულ დღესასწაულს, რაც კიდევ

ერთხელ მისცემს პედაგოგ მკლევრებს თავიანთი სამოქმედო კვლევის მიღწევების აღნიშვნის შესაძლებლობას. სტრინგერის მოსაზრების თანახმად (1996 წელი):

ზეიმის გამართვა ერთიანი მუშაობის მნიშვნელოვანი ნაწილია. იგი არა მხოლოდ აკმაყოფილების ადამიანის ემოციურ ელემენტებს, არამედ აუმჯობესებს მონაწილეთა სოლიდარულობის გრძობებს, კომპეტენტურობას და ზოგად კეთილდღეობას. ეს გახლავთ საშუალება, რითაც შეიძლება იმ ემოციური ენერჯის აღდგენა, რომელიც მუშაობის პერიოდში დაიხარჯა. ის აგრეთვე პროექტზე მუშაობის პერიოდში გამოვლენილი ანტაგონისტური ელემენტების განულებების და დაინტერესებულ მხარეებს შორის ურთიერთობების გაუმჯობესების საუკეთესო საშუალებაა.

ზეიმის გამართვა შეიძლება მრავალი ფორმით. წლების განმავლობაში ჩვენ საზეიმოდ აღვნიშნეთ მოქმედების კვლევის კურსები, სადაც პედაგოგმა მკვლევრებმა არაფორმალურად წარმოადგინეს თავიანთი ნაშრომები მათ მიერვე არჩეული პრეზენტაციის მეთოდით, რომელსაც თან ახლდა საკვების, სასმელის და მუსიკის ელემენტები, რაც ხაზს უსვამდა ზეიმის სადღესასწაული განწყობას.

არ არსებობს წარმატებული წვეულების გამართვის მარტივი რეცეპტი. ჩვენ ყველანი დავსწრებივართ წვეულებებს რომლიდანაც წასვლა გვინატრია – სტომატოლოგის სკამზე ჯდომა უფრო მიმზიდველად მოგჩვენებოდათ! წარმატებული ზეიმის მოწყობის „რეცეპტის“ შემოთავაზების ნაცვლად გეტყვით, რომ, თუ თქვენ და თქვენი კოლეგები კმაყოფილები ხართ შედეგებით და გასურთ აღნიშნოთ თქვენი მოქმედების კვლევის მიღწევა, უბრალოდ აღნიშნეთ. ზეიმის გამართვა არის შესანიშნავი საშუალება აღიდგინოთ დაკარგული ძალები რომელიც შემდგომში მოქმედების კვლევის ჩასატარებლად დაგჭირდებათ. მეორე მხრივ, თუ ამ პროცესმა მხოლოდ განამტკიცა შეხედულება/მოსაზრება, რომ თქვენ კოლეგებს არ შეუტანიათ წვლილი პედაგოგიური პროფესიის განვითარებაში, მაშინ თქვენი მხრიდან გონივრული ნაბიჯი იქნება, თუ მადლობას გადაუხდით მათ ჩატარებული კვლევისათვის და მხოლოდ შემდეგ წახვალთ თქვენს საქმეზე – სტომატოლოგთან.

ეს მხოლოდ დასაწყისია!

არ უნდა იყოს გასაკვირი, რომ მხოლოდ წიგნის დასასრულს გეუბნებით – თქვენი მუშაობა მხოლოდ ახლა იწყება. აქამდე, თქვენ დიდი დრო და ენერჯია დახარჯეთ იმის გასაგებად, თუ რა არის მოქმედების კვლევა, ისწავლეთ თუ როგორ უნდა ჩაატაროთ იგი, ისწავლეთ მოქმედების კვლევის ადგილმდებარეობის განსაზღვრა საზოგადოებრივად საპასუხო კვლევის ფართო სპექტრში. ისწავლეთ აგრეთვე თქვენი საკუთარი მოქმედების კვლევის ძალისხმევის განვითარება, მიზნობრივი სფეროს განსაზღვრა, მონაცემთა შეგროვების მეთოდები, მონაცემთა ანალიზი და განმარტება და სამოქმედო გეგმის შემუშავება მოქმედების საფეხურების სქემის გამოყენებით. მოკლედ რომ ვთქვა, შედარებით ნაკლებ დროში თქვენ დიდი მოცულობის სამუშაო ჩაატარეთ.

მხოლოდ ახლა იწყება ნებისმიერი საგანმანათლებლო ინოვაციის ნამდვილი გამოცდა. შეუძლია მას გახდეს კრიტიკული კომპონენტი თქვენი მუდმივი და მიმდინარე სწავლების პრაქტიკისა? თუ მოქმედების კვლევის პრაქტიკაში დანერგვის გზა გამოიხატება, თქვენ ნამდვილად მკვლევარი პედაგოგის ცხოვრებით ცხოვრობთ. იმ პრო-

ფესიული ცხოვრებით ცხოვრებას, რომელიც ამ წიგნშია აღწერილი, გააჩნია სკოლის გარემოს შეცვლის პოტენციალი. ჩვენ, პროფესიულ გაერთიანებას/საზოგადოებას, შესაძლებლობა გვექნება საზოგადოების მხრიდან აღვადგინოთ სკოლისადმი და პედაგოგის პროფესიის მიმართ ნდობა და რწმენა.

ჩვენ შესაძლოა გაგვაჩნდეს მიზეზები, თუ რატომ არ უნდა მოვხდინოთ მოქმედების კვლევის ჩართვა ჩვენს პროფესიულ საქმიანობაში. ამის ყველაზე აშკარა მიზეზი შეიძლება იყოს დროისა და რესურსების სიმწირე. თუმცა, თუ გაქვთ რწმენა იმისა, რას აკეთებთ, თქვენ აუცილებლად გამონახავთ მისი კეთების გზასაც. შეგიძლიათ იდეალისტი მიწოდოთ, მაგრამ მოხიბლული ვარ იმ პედაგოგთა საქმიანობით, რომლებიც სირთულეების და წინააღმდეგობების მიუხედავად, მოსწავლეთა ყოფას დადებითისაკენ ცვლის. მოქმედების კვლევის ეს ექსკურსი გამიზნულია იმისათვის, რომ შეცდომები არ დაუშვათ.

უკვე აღიჭურვეთ ცოდნით, უნარებით, ფასეულობებით და მოქმედების კვლევის მეთოდებით, სამუშაო ახლა იწყება. თქვენ განაგრძობთ პრაქტიკულ საქმიანობას და თქვენი მხრიდან შეტანილი სიხალისების შედეგების გავლენის შესწავლას მოსწავლეთა სწავლის პროცესზე პროფესიული საქმიანობის კრედიტ სრული გაზიარებით და მუდმივად (ცხოვრების განმავლობაში) სწავლის პროცესში ყოფნით. რასაც თქვენ პრაქტიკულ საქმიანობაზე სწავლობთ, გეხმარებათ მოსწავლეების/სტუდენტების ყოფის გაუმჯობესებაში. თუ ახლა მოტივირებულნი ხართ მოქმედების კვლევის პროცესის დასაწყებად, შემდეგ ლოგიკურ ნაბიჯს წარმოადგენს საუბრიდან უშუალოდ მოქმედებზე გადასვლა!

დასკვნა

ამ თავში განხილული იყო ნაშრომების გაზიარების, შეფასების და მოქმედების კვლევის დასრულების შემდგომ წვეულების გამართვის საშუალებები. მოქმედების კვლევის ნაშრომების გამოქვეყნება (ელექტრონულ ჟურნალებში) მისი სხვა კოლეგებთან გაზიარების საშუალებას იძლევა. ეს ტრადიციული დაბეჭდილი ჟურნალის სტატიების (რომლებიც იშვიათად თუ იბეჭდება და, შესაბამისად, იშვიათად გამოიყენება პედაგოგ მკვლევართა შორის) ეფექტიან ალტერნატივას წარმოადგენს.

მოქმედების კვლევის ელექტრონული რესურსების მეშვეობით, პედაგოგ მკვლევრებს შეუძლიათ დისკუსიაში ჩაერთონ მსოფლიოს სხვა პედაგოგ მკვლევრებთან. ეს ვებგვერდები წარმოადგენს საწყის ეტაპს, რისი მეშვეობითაც ხდება ინტერნეტის შეცნობა. ჯგუფური გზავნილების სია და ელექტრონული ჟურნალები წარმოადგენს საჭირო რესურსებს, რომლის მეშვეობითაც პედაგოგ მკვლევრებს შეუძლიათ განავითარონ არსებული ლიტერატურის აღქმის/გაგების უნარი და ფართო მკვლევარი საზოგადოების მიერ ჩატარებული მოქმედების კვლევის თეორიული და პრაქტიკული დისკუსიების/დებატების თანამონაწილენი გახდნენ. დაბოლოს, გაეცნონ ინტერნეტის მოხმარებასთან დაკავშირებულ სირთულეებს; მასალის მოძიებისა და გაანალიზებისათვის ინტერნეტში დახარჯული დროის განაწილებას.

მოქმედების კვლევის ხარისხის შეფასების კრიტერიუმები შეიცავს კითხვებს რეფორმის განხორციელების სირთულეზე, სამიზნე ჯგუფზე, ფორმატზე, ცრურწმენებზე,

პროფესიული შემეცნების უნარზე, პროფესიულ განვითარებაზე, განხორციელებულ მოქმედებაზე, მოქმედებისა და მონაცემების ურთიერთკავშირზე, მიმდინარე პრაქტიკის მონიტორინგზე, შეთავაზებულ ცვლილებებზე და კოლეგების გამოსმაურებას ჩატარებულ მოქმედების კვლევაზე.

განსჯისათვის

1. რა ალტერნატიული ტექნიკის გამოყენება შეგიძლიათ თქვენი მოქმედების კვლევის გაზიარებისათვის?
2. როგორ აკმაყოფილებს თქვენი მოქმედების კვლევის ნაშრომი მოქმედების კვლევის შეფასების კრიტერიუმებს?
3. რომელი ვებგვერდიდან მიიღეთ მეტი სასარგებლო ინფორმაცია? და რატომ?
4. დარეგისტრირდით ჯგუფური გზაგანილების სიის ვებგვერდზე. რა ისწავლეთ და რა წვლილი შეიტანეთ დისკუსიებში?
5. ეწვიეთ ამ თავში მოცემულ ელექტრონული ჟურნალების ვებგვერდებს. რა არის საჭირო თქვენი ნაშრომების გამოსაქვეყნებლად?
6. რა პრობლემებს წააწყდით ელექტრონული რესურსების გამოყენებისას? როგორ გაუმკლავდით მათ?
7. ინტერნეტის გამოყენების რა რჩევებს მისცემთ თქვენს კოლეგებს?

დანართი „ა“

მოქმედების კვლევა მოქმედებაში: კურტისის დაწყებითი სკოლის მაგალითი და ნაშრომის კრიტიკა

ეს დანართი შეიცავს კურტისის დაწყებითი სკოლის მეხუთე კლასის პედაგოგის, ჯონათან სტუარდის სიტუაციური მაგალითის შესწავლას. ჯონათანის ეს მოხსენება ეხება „შეცვლილი სასწავლო პროგრამის“ ეფექტის შესწავლას მოსწავლეების მოსწრებაზე კითხვაში. მასში ასევე მოცემულია მოქმედების კვლევის ჩარჩო და მისი ანალიზი/კრიტიკა მოქმედების კვლევის ხარისხის შეფასების კრიტერიუმების გამოყენებით (რომელიც მე-9 თავში იყო მოცემული). ეს მაგალითი (დეტალურად მოცემული) არ წარმოადგენს მოქმედების კვლევის საუკეთესო ნიმუშს, თუმცა ასახავს მოქმედების კვლევას პრაქტიკაში. ეს მაგალითი ნათლად გვიჩვენებს, თუ როგორ შეიძლება იყოს ჩართული მოქმედების კვლევა პროფესიული განვითარების სკოლის (PDS) საქმიანობაში საჯარო სკოლების და უნივერსიტეტების ფაკულტეტების თანამშრომლობის გზით.

ამ დანართის წაკითხვის შემდეგ თქვენ შეგეძლებათ:

1. წარმოდგენა გქონდეთ, თუ როგორ გამოიყურება მოქმედების კვლევა პრაქტიკაში.
2. გამოიყენოთ სტუარდის სიტუაციურ მაგალითში მოყვანილი მოქმედების კვლევის შეფასების კრიტერიუმები.
3. განსაზღვროთ, როგორ წარმოდგინოთ/წარმოაჩინოთ თქვენი საკუთარი კვლევის პროექტები.

ვითარების აღწერა: კურტისის დანყებითი – პროფესიული განვითარების სკოლა

1949 წელს აშენებული კურტისის დაწყებითი სკოლა წარმოადგენს პატარა, ურბანულ დაწყებით სკოლას (საბავშვო ბაღიდან მეხუთე კლასის ჩათვლით; ამერიკული

კლასიფიკაციით **K-5**) 256 ბავშვითა და 12 პედაგოგით. იგი მდებარეობს ქალაქ კედარგუდში 18,000 მოსახლეობით. მას შემდეგ რაც ყოველი საკლასო ოთახის კომპიუტერებით აღჭურვისათვის სკოლამ გრანტი მიიღო, შენობა-ნაგებობის კონსტრუქციის ნაკლოვანების გამო საჭირო გახდა სკოლის მთელი გაყვანილობის შეცვლა (აღსანიშნავია, რომ კედარგუდის დანარჩენ სკოლებშიც მსგავსმა პრობლემებმა იჩინა თავი). შენობა აგრეთვე იმყოფება ავარიულ მდგომარეობაში და მას რეგულარულად უტარდება კონსტრუქციული შემოწმება. სკოლას აქვს ფართო სათამაშო მოედანი, რომელიც მთელი სასწავლო დღის განმავლობაში აქტიურად დაკავებულია და საფეხბურთო მოედანი, რომელიც საზოგადოებრივი ჯგუფების მიერ სკოლის შემდგომი სპორტული ღონისძიებებისათვის გამოიყენება.

პედაგოგთა უმეტესობა (სკოლის დირექტორის ჩათვლით) 10 წელზე მეტია რაც ამ სკოლაში მუშაობს და ამ პერიოდის განმავლობაში კმაყოფილებას გამოხატავს სწავლების პროცესის და ზოგადად გარემოს მიმართ. სკოლა ამაყობს სასკოლო ღონისძიებებში მშობელთა მაღალი აქტივობით; აქტივობით გამოირჩევა ასევე მშობელ-პედაგოგთა ასოციაციაც. ეს აქტივობა გამოიხატება ექსკურსიების მოწყობაში, სასკოლო სწავლის პროცესის გაძლიერებისათვის მასალების უზრუნველყოფაში (განსაკუთრებით კომპიუტერებით აღჭურვაში) და პედაგოგთა პატივისცემად მოწყობილ შეკრებებზე.

სკოლაში 256 მოსწავლე, 12 პედაგოგი და 10 სერთიფიცირებული დამხმარეა. მოსწავლეების ეთნიკური წარმომავლობა შემდეგნაირია: ადგილობრივი ამერიკელი – 2%, ესპანელ-ამერიკელები – 4%, აფრო-ამერიკელები – 5%, აზიელი-ამერიკელები – 5% და თეთრი რასის წარმომადგენლები - 84%. ყველა პედაგოგი მიეკუთვნება თეთრ რასას და ყველანი კედარგუდის მკვიდრნი არიან. ზოგიერთი პედაგოგის შვილებიც ამ სკოლაში სწავლობენ. სკოლის მოსწავლეების სოციალურ-ეკონომიკური სტატუსი დადგინდა იმ ფაქტით, რომ მოსწავლეების 27% იღებს „მთლიან ან შემცირებულ“ საუზმის პორციას, რაც სკოლას ფედერალური დაფინანსების მიღების უფლებას ანიჭებს.

სკოლის დირექტორი, რომელიც სკოლაში 15 წელია მუშაობს, დიდ პატივისცემას იმსახურებს პედაგოგების, მოსწავლეების და მოსწავლეების მშობლებისაგან კარგი ხელმძღვანელობისათვის და განსაკუთრებით სკოლაში განხორციელებული სისტემური ცვლილებებისათვის, რომელიც მიმართულია პედაგოგების პროფესიულობის ზრდასა და სასწავლო პროგრამის გაუმჯობესებაზე. პედაგოგები დირექტორს ახასიათებენ როგორც „მზრუნველ, მოაზროვნე და განათლებულ ლიდერს“. დირექტორი აქტიურად და წარმატებით მონაწილეობს სასწავლო პროგრამის გაუმჯობესების საკითხებში კონსენსუსის მიღწევაში. სკოლის დირექტორი ადგილობრივი უნივერსიტეტის დეკანატთან მუშაობს ისეთი მიმართულებებით როგორცაა: სასწავლო პროგრამის განვითარება, სტუდენტების/ მომავალი პედაგოგების შერჩევა და მათ განთავსება რეგიონის საჯარო სკოლებში.

კურტისის დაწყებითი სკოლა არის **პროფესიული განვითარების სკოლა (PDS)** ან, სხვაგვარად რომ ვთქვათ, ადგილობრივი უნივერსიტეტების პარტნიორი სკოლა. **პროფესიული განვითარების სკოლები** (სამედიცინო სფეროში სასწავლო საავადმყოფოების მსგავსი) შემდეგ პრინციპებს ეფუძნება:

- **ურთიერთქმედება** – კვლევით და პრაქტიკულ საქმიანობას შორის კავშირი და აქიდან სარგებლის მიღება.

- **ექსპერიმენტების ჩატარება** – პრაქტიკული საქმიანობისა და სტუქტურის ახალი ფორმის ძიებისათვის მზადყოფნა.
- **კვლევების სისტემატიური ჩატარება** – ახალი იდეების/წამოწყებების ზედმიწევნითი შესწავლის და მათი დამტკიცების აუცილებლობა.
- **მოსწავლეების მრავალფეროვნება** – სასწავლო სტრატეგიების შემუშავება განსხვავებული შესაძლებლობების, სწავლის პროცესის განსხვავებულად ათვისების მქონე ბავშვებისათვის.

პროფესიული განვითარების სკოლები, როგორც კურტისის დაწყებითი სკოლა, „წარმოადგენს ადგილს, სადაც პროფესიონალი პედაგოგები ამოწმებენ მრავალ სასწავლო მეთოდს და გასატარებელ ღონისძიებებს; დამწყები პედაგოგების და პედაგოგი მკვლევარებისათვის იგია ადგილი, სადაც მათ შეუძლიათ გამოცდილი პრაქტიკოსების მეთვალყურეობის და ზედამხედველობის ქვეშ მუშაობა; სადაც ხდება საუნივერსიტეტო ფაკულტეტებს და პრაქტიკოსებს შორის ცოდნის გაზიარება; დაბოლოს, ადგილი, სადაც მუშავდება ახალი სტრუქტურები ახალი მოთხოვნადი პროფესიებზე“ (პოლმისი ჯგუფი, 1986 წელი. გვ. 67). **პროფესიული განვითარების სკოლებში** გამოცდილი პედაგოგები ახალბედა პედაგოგებს პროფესიის ათვისებასა და შეცნობაში ეხმარებიან. ამ გზით ისინი თავიანთ პროფესიულ განვითარებასაც უწყობენ ხელს.

კურტისის დაწყებითი სკოლა იყენებს თავის **პროფესიული განვითარების სკოლის** კავშირს უნივერსიტეტთან იმისათვის, რომ გააუმჯობესოს სკოლის ძალისხმევა მოქმედების კვლევის სფეროში. ასეთმა თანამშრომლობამ ხელი შეუწყო საჯარო სკოლის მასწავლებლებს, მომავალ პედაგოგებს და უნივერსიტეტის პროფესორებს შორის სინერგიული თანამშრომლობის ჩამოყალიბებას, რაც ერთმანეთის უნარ-ჩვევების შეფასებას და დაფასების საშუალებას იძლევა. ეს არ წარმოადგენს პროფესორების მიერ შემუშავებულ კვლევით პროექტებს (რომლებიც პედაგოგებსა და მოსწავლეებს შეისწავლიან). ისინი სწავლებისა და სწავლის მეთოდების გაუმჯობესებაზე ორიენტირებული გაერთიანებული, სისტემური და გრძელვადიანი ძალისხმევებია. ასეთი საქმიანობით შესაძლებელია მოსწავლეებისათვის სწავლების პროცესის გამარტივება. შემდგომ ნაწილში თქვენ გაეცნობით კურტისის დაწყებით სკოლაში ერთი-ერთი პედაგოგის მიერ ჩატარებულ მოქმედების კვლევის პროცესს.

ინტერქსის სფერო: ნანარიდან აზრის გამოტანის სწავლება/ ფორმირება

კურტისის დაწყებითი სკოლის აღმზრდელები ერთობლივად შეთანხმდნენ კითხვის პროცესი ყოფილიყო პრიორიტეტული. კურტისის დაწყებითი სკოლის მოქმედების კვლევა დაეთმობოდა იმას, თუ როგორ ახდენს ბავშვი ნაწერიდან აზრის გამოტანას და როგორ უნდა გააუმჯობესონ პედაგოგებმა სწავლის პროცესი ამ მიმართულებით. მრავალი ერთობლივი განხილვის და გაცნობითი ღონისძიებების შემდეგ მოქმედების კვლევის ჯგუფებმა გადაწყვიტეს, რომ სკოლის მთავარ შესწავლის საგანს წარმოადგენს: რა შედეგს იღებს „შეცვლილი სასკოლო პროგრამა“ მოსწავლეთა მოსწრებაზე? პედაგოგების მხრიდან ინდივიდუალურად განხორციელებული ცვლილებების შედეგად, მათ დაადგინეს ახალი სასწავლო გეგმა, რომელიც ეხებოდა კითხვის სწავლების მეთოდების ცვლილებებს და ეფუძნებოდა წაკითხულიდან აზრის გამოტანის ფორმირების მიზნით პროფესიული განვითარების საქმიანობას.

ეს მიღებული გადაწყვეტილებები (და სხვა მათი მსგავსი გადაწყვეტილებები) იმ დასაბუთებული, არგუმენტირებული საუბრების შედეგია, რომელიც იმართებოდა კოლექტივის შიგნით. ერთ-ერთი ამის მაგალითი მოყვანილია ქვემოთ.

წლის დასაწყისში მასწავლებელთა შემადგენლობის ყოველკვირეულ დილის შეკრებაზე არსებული დისკუსია:

დირექტორი: როგორც მოგეხსენებათ, წინა რამდენიმე კვირა მე-3, მე-4 და მე-5 კლასის მოსაწავლეებისთვის ინტერვიუს კითხვარს ვადგენდი. ამ ინტერვიუების შედეგებიდან ნათელი გახდა, რომ ბავშვები წაკითხული მასალიდან აზრის გამოტანის განსხვავებულ მეთოდებს იყენებენ.

პირველი მასწავლებელი: ახლა იმ საკითხზე ვფიქრობ, თუ რა განსხვავებას ხედავენ და რა დამოკიდებულება აქვთ ჩვენს მოსწავლეებს გამოგონილი და რეალური ისტორიების მიმართ?

დირექტორი: გეთანხმები. მაინტერესებს, როგორ აისახება ეს ნაწერიდან აზრის გამოტანის სწავლების მეთოდში?

მეორე მასწავლებელი: ერთი კვლევის თანახმად, რომელიც ახლახანს წაკითხე, ბავშვებში წაკითხულიდან აზრის გამოტანა ეყრდნობა უკვე ნასწავლ და შეცნობილ ინფორმაციას.

მესამე მასწავლებელი: ეს იმ პროცესის მსგავსია, როდესაც ბავშვები მათემატიკას სწავლობენ. ისინი ახალ ცოდნას არსებულ ცოდნას ამატებენ და უკავშირებენ.

დირექტორი: მინდა გაგიზიაროთ ერთი მესამეკლასელის ისტორია. მან ვერ შეძლო უნარის ჩართვა, რომ მიმხვდარიყო, თუ რა ხდებოდა ამ მოთხრობაში; თუმცა ნათლად წარმოაჩინა თავისი წარმოსახვის უნარი აზრის გამოტანის დროს. ეს ერთ-ერთი მაგალითია იმისა, თუ როგორ ხდება ბავშვების მხრიდან ძირითადი/არსებული ცოდნის გამოყენება აზრის გამოტანისას.

მეოთხე მასწავლებელი: ეს იმაზე დაფიქრების საფუძველს იძლევა, თუ როგორ ვახდენთ სხვადასხვა სტრატეგიის გამოყენებით, ბავშვებში აზრის გამოტანის სწავლება/ფორმირებას. მაგრამ, გულახდილად რომ ვთქვა, თქვენი ჩატარებული ინტერვიუდან მიღებული ინფორმაცია მართალია მრავლისმეტყველია, თუმცა არარეალურად მეჩვენება ჩვენი მხრიდან ყველა ჩვენი მოსწავლის გამოკითხვა.

დირექტორი: ვფიქრობ, მართალი ბრძანდებით. მონაცემთა შეგროვების პროცესში საჭიროა მომავალი მასწავლებლების (სტუდენტების) ჩართვა. ეს მათაც წაადგებათ, რადგანაც მოხდება ერთ-ერთი საუნივერსიტეტო კურსის მოთხოვნის დაკმაყოფილება. მიმაჩნია, რომ ჩემს მიერ მოპოვებული ინფორმაცია მეტად მნიშვნელოვანია და დაგვეხმარება იმის გაგებაში, თუ როგორ ხდება ჩვენი მოსწავლეების მიერ აზრის გამოტანის ფორმირება და რა გავლენას

ახდენს ამ მიმართულებით არსებული სტრატეგიები ჩვენი მოსწავლეების მიერ აზრის გამოტანის ფორმირების პროცესის განვითარება/გაუმჯობესებაზე.

ვებგვერდები

- საგანმანათლებლო რესურსების საინფორმაციო ცენტრი (ERIC), კითხვაზე, ინგლისურზე და კომუნიკაციაზე
http://www.indiana.edu/~eric_rec
- კითხვა გაგებისათვის
http://www.sasked.gov.sk.ca/docs/ela_mean.html
- ლექსიკონის გამოყენების წესები და წაკითხვის გაგება/გააზრება
http://www.indiana.edu/~eric_rec/ieo/digests/d126.html
- წაკითხვის გაგება/გააზრების ინსტრუქციული სტრატეგიები
http://www.indiana.edu/~eric_rec/ieo/bibs/rdcompel.html
- როგორ გავაუმჯობესოთ წაკითხვის გაგება/გააზრების უნარი
<http://www.marinc.ca.us/~don/Study/7read.html>

საკითხავი მასალა

- ბარეტინი, შედლი და სხვები (et al.) 1995 წელი. მინი-გაკვეთილების კითხვა: ინსტრუქციული პრაქტიკა განკუთვნილი ცენტრირებულ საკითხავ პროგრამებზე. გრანდ ფოკსი, ჩრდილოეთ დაკოტა: სწავლის და სწავლების ცენტრი, ჩრდილოეთ დაკოტის უნივერსიტეტი.
- კოტი, ნატალი და სხვები (et al.) 1995 წელი. უკვე მიღებული ცოდნისა და გამოცდილების საფუძველზე, ბავშვების მხრიდან ინფორმაციული ტექსტების აღქმა. ნაშრომი, რომელიც წარმოდგენილი იყო ამერიკის საგანმანათლებლო კვლევითი ასოციაციის წლიურ შეხვედრაზე; სან-ფრანცისკო, კალიფორნია, 1995 წლის 18-22 აპრილი.
- კოტერნი, ნენსი ბი და სხვები (et al.) 1990 წელი. მკითხველის მიერ ნაწარმოების მხატვრული გმირის წარმოდგენით, ტექსტის აზრის გამოტანის შესწავლა. *კითხვის კვლევა და ინსტრუქცია* 30 (1), 15-29.
- დუგან, ჯონ რუბინო, ბინი და რიტა მ. (1997 წელი). მასალის ეტაპობრივი კითხვა: ე.წ. ლიტერატურის განხილვით აზრის გამოტანა Scaffoldong-ის მეთოდის დახმარებით (ტექნიკა, რომელიც გულისხმობს ვიზუალიზაციის, მოტივაციის და სხვა ტექნიკის ერთობლიობას). ნაშრომი, რომელიც წარმოდგენილი იყო ამერიკის საგანმანათლებლო კვლევითი ასოციაციის წლიურ შეხვედრაზე; ჩიკაგო, ილინოისი, 1997 წლის 24 - 28 მარტი.
- ჰასსი, კრისტინა, ფლოუერი და ლინდა (1988 წელი). რიტორიკული კითხვითი სტრატეგიები და აზრის გამოტანის ფორმირება. *კოლეჯის სტრუქტურა და კომუნიკაცია*, 39 (2), 167 - 183.
- კინი, ელიონ ოლივერი, ზიმერმანი და სუზანა (1997 წელი). *მოზაიკური აზროვნება. წაკითხვის გაგება კითხვის ინსტრუქციული მოდელით*. პორტსმუტი, ნიუ ჰემპშირი: ჰაინემანი.
- კუცერი, სტეფან ლ. (1985 წელი). წაკითხულიდან აზრის გამოტანა. კითხვა და წერა, როგორც პარალელური პროცესი. *წერილობითი კომუნიკაცია*, 2 (3), 317 - 336.
- ლანგერი, ჯუდი ა. (1986 წელი). წერა, კითხვა და გაგება: წაკითხულიდან აზრის გამოტანის ანალიზი. *წერილობითი კომუნიკაცია*, 3 (2), 219 - 267.
- მოზენტალი, პეტერ ბ. (1987 წელი). კვლევის მიმოხილვა: წაკითხულიდან აზრის გამოტანა. *მკითხველი პედაგოგი*, 41 (2), 206 - 209.
- ოდელი, ბრენდა, სტევანსი და ანატი (1994 წელი). წაკითხულიდან აზრის გამოტანაზე არასწორი სქემის ეფექტის აქტივაცია. *სისტემა*, 22 (4), 497 - 507.
- როუელი, ა. ჯეკი და სხვები (et al.) (1990 წელი). წაკითხული ტექსტიდან აზრის გამოტანა. სხვადასხვა საკითხავი მეთოდების შესაძლო ეფექტები. *საგანმანათლებლო ფსიქოლოგია: ექსპერიმენტული საგანმანათლებლო ფსიქოლოგიის საერთაშორისო ჟურნალი*, 10 (1), 39 - 55.
- ტირნი, რობერტ უმცროსი. (1990 წელი). წაკითხვის გაგება/გააზრების ხელახალი განსახდრა. საგანმანათლებლო ხელმძღვანელობა, 47 (6), 37 - 42.

უანბერგი, ელან ჯ. (1983 წელი). წაკითხვის გაგება/გააზრების მეთოდის განხორციელების ინსტრუქციული სტრატეგიები. *კითხვის თვალსაწიერი*, 23 (4), 259 - 262.

ცხრილი ა-1 წყაროები მოწოდებულია საგანმანათლებლო რესურსების საინფორმაციო ცენტრის (ERIC) მიერ, კურტისის დაწყებითი სკოლის პედაგოგებისათვის

ლიტერატურის მიმოხილვა

მასწავლებელთა ჩაატარა ქვეკომიტეტმა ლიტერატურის მიმოხილვა. მათ იხელმძღვანელებს სკოლაში არსებული რესურსებით. ესენია: პროფესიული ჟურნალები, კითხვაში უმაღლესი მომზადების მქონე პედაგოგები და უნივერსიტეტის პედაგოგთა შემადგენლობა, გამოიყენეს ელექტრონული ლიტერატურა საგანმანათლებლო რესურსების საინფორმაციო ცენტრის (ERIC) ორი რესურსიდან; AskERIC სამსახური პედაგოგებისათვის და AskERIC კითხვა-პასუხის სერვისი (askeric@askeric.org). საგანმანათლებლო რესურსების საინფორმაციო ცენტრის (ERIC) მიერ მიწოდებული წყაროების ჩამონათვალი კურტისის დაწყებითი სკოლის პედაგოგებისათვის მოცემულია ცხრილ ა-1-ში.

სამოქმედო გეგმის შემუშავება

ერთწლიანი კვლევითი პროექტების წარმატებით განხორციელებისათვის, სკოლის დირექტორთან ერთად, პედაგოგებმა შეიმუშავეს სამოქმედო გეგმები. ეს სამოქმედო გეგმები გამოიყენებოდა პედაგოგთა მოქმედების კვლევის პროექტების ხელმძღვანელობისა და დოკუმენტირებისათვის. მეხუთე კლასის პედაგოგის, ჯონათან სტიუარტის სამოქმედო გეგმა შემდეგნაირად გამოიყურებოდა:

წაკითხულიდან აზრის გამოტანის ფორმირება ჯონათან სტიუარტი

ინტერესის სფეროს განსაზღვრა

მე მაწუხებს ის, თუ როგორ ახდენენ ჩვენი მოსწავლეები წაკითხულიდან აზრის გამოტანის ფორმირებას. მეხუთე კლასის მოსწავლეებს ვასწავლი და ჩემი კითხვის სწავლების მეთოდი უფრო წასაკითხი წიგნების რაოდენობაზეა ორიენტირებული და არა წაკითხულიდან აზრის გამოტანის ფორმირებაზე. მიმაჩნდა, რომ მეხუთე კლასის მოსწავლეებს უკვე განვითარებული ჰქონდათ წაკითხულიდან აზრის გამოტანის/ფორმირების უნარი. წინა წელს სკოლის მასშტაბით ჩატარებულმა ნიშნების კვლევამ აჩვენა, რომ მე და ამ სკოლის სხვა პედაგოგები ახლებურად უნდა მივუდგეთ იმ ფაქტს, რომ მეხუთე კლასის მოსწავლეებს ჯერ კიდევ არ აქვთ განვითარებული წაკითხულიდან აზრის გამოტანის უნარი. მაშასადამე, ამ ნაშრომის მიზანს წარმოადგენს იმის გაგება, თუ რა ზეგავლენას იქონიებს „სასწავლო გეგმის ცვლილება“ მოსწავლეების კითხვით მიღწევებზე.

ცვლილების განსაზღვრა

დეკანატის ერთობლივი გადაწყვეტილებით, პედაგოგების მხრიდან ინდივიდუალურად განხორციელებულ ცვლილებების შედეგად, შევადგინეთ ახალი სასწავლო გეგმა, რომელიც ეხებოდა კითხვის სწავლების მეთოდების ცვლილებებს და რომელიც ეფუძნებოდა წაკითხულიდან აზრის გამოტანის ფორმირების მხრივ პროფესიული განვითარების საქმიანობას. მოსწავლეების სწავლის დონე და მოსწრება შემოწმდა პედაგოგების მიერ შედგენილი და ეროვნული ტესტირებების საფუძველზე (რომლებიც მთელი წლის განმავლობაში ტარდებოდა).

კვლევის კითხვა

რა გავლენას იქონიებს სასწავლო გეგმის ცვლილება მოსწავლეების კითხვით მიღწევებზე?

კითხვითი მეთოდის ცვლილება

კითხვითი მეთოდის ცვლილებას, რომელსაც მე ჩემს კლასში განვახორციელებ, დაეფუძნება პროფესიული განვითარების საქმიანობას. ჩემი აზრით, ეს საქმიანობა მოიცავს წაკითხულის აღქმის/გაგების უნარების ხელახალ აქცენტირებას; ახალი დიაგნოსტიკური მეთოდების შემუშავებას და მოსწავლეების მიერ წაკითხულიდან აზრის გამოტანის მეთოდის დეტალურ შესწავლას. იმედი მაქვს, რომ ამ კვლევაში გამოვლენილი იქნება მნიშვნელოვანი აქცენტები, რომლებსაც ჩემ შემდგომ საკლასო სწავლებაში გამოვიყენებ.

მოქმედების კვლევის ჯგუფის წევრობა

სკოლის თითოეულმა პედაგოგმა წლიური მოქმედების კვლევის ერთი მიზანი დაისახა. მაგრამ ყოველ ჩვენგანს, საჭიროების და აუცილებლობის მიხედვით, დამოუკიდებლად შეაქვს კონკრეტული ცვლილებები. ყოველივე დამოკიდებულია იმაზე, თუ რას ჩათვლის პედაგოგი მართებულად კონკრეტულ კლასში და კონკრეტულ ბავშვებთან დამოკიდებულებაში.

ჩასატარებელი მოლაპარაკებები

დირექტორი სრულად უჭერს მხარს მოქმედების კვლევის პროცესს. პედაგოგის წლიური ციკლის შეფასებისათვის დირექტორი გამოიყენებს პედაგოგის მიერ ჩატარებულ მოქმედების კვლევის დოკუმენტური მასალის შესწავლის და საკლასო ოთახში სწავლების პროცესზე დაკვირვების მეთოდებს. აუცილებელია დირექტორთან ჩემი მოქმედების კვლევის შეთანხმება, განსაკუთრებით იმ შემთხვევაში, თუ მჭირდება რაიმე რესურსის შექმნა.

სამუშაო გრაფიკი

- **ზაფხული** – საგანმანათლებლო რესურსების საინფორმაციო ცენტრში (ERIC) ლიტერატურის მოძიება და მისი შესწავლა პროფესიული კუთხით. უნივერსიტეტის მიერ შემოთავაზებული პროფესიული განვითარების საქმიანობის და კითხვის მეთოდების

შესწავლის კურსებზე დასწრება.

- **შემოდგომა** – სხვა პედაგოგებთან ერთობლივი მუშაობა პროფესიული განვითარების შესაძლებლობების განსაზღვრაზე. წაკითხულიდან აზრის გამოტანის სპეციფიკის ჩემბეზური შემუშავება; მონაცემთა შეგროვების მეთოდების განსაზღვრა და პირველადი მონაცემების შეგროვება.
- **ზამთარი-გაზაფხული** – ცვლილების განხორციელება და მონაცემთა შეგროვება. კოლეგებთან რეგულარული შეხვედრებზე ინტერვენციის ეფექტის განხილვა.
- **გაზაფხული** – შეგროვებული მონაცემების ანალიზი, განმარტება და მოქმედების კვლევის „ციკლის დასრულების“ აღმნიშვნელ წვეულებაზე დეკანატისათვის შედეგების წარდგენა. მოქმედების კვლევის შემდგომი ციკლის დაგეგმვა.

რესურსები

- ზაფხულში ლიტერატურის წაკითხვისათვის დახარჯული არასაკონტრაქტო, ანაზღაურებადი დრო.
- ზაფხულში ინსტიტუტის კითხვის მეთოდების შესწავლის კურსებზე დასწრება.
- სწავლის ხარჯების კომპენსაცია.

მონაცემთა შეგროვების მეთოდები

- ჩემ მოსწავლეებთან ინტერვიუების ჩატარება
- დაკვირვება კითხვის დროს
- ეროვნული ტესტირების ქულები
- მოსწავლეების ნაშრომების რეგულარული შეგროვება

ზაფხულში გაწეული საქმიანობის შემდეგ ჯონათანმა მონაცემთა შეგროვების გეგმა შეიმუშავა. ის შეიცავდა ტესტებს (სავარაუდო პასუხებით), პასუხების შესავსებ ტესტებს და წაკითხულის ზეპირ გადმოცემას, რაც ქვემოთ არის მოცემული.

მონაცემთა შეგროვება

სასკოლო წლის განმავლობაში სამი სახის მონაცემს გამოვიყენებ იმისათვის, რომ განვსაზღვრო რამდენად აქვთ ჩემს მესუთეკლასელ მოსწავლეებს მოცემული ნაბეჭდი ტექსტიდან აზრის გამოტანის უნარი. მონაცემთა შეგროვების წყაროებია:

1. მე-3 და მე-6 კლასებში წაკითხული ტექსტების სავარაუდოპასუხებიანი ტესტები, გააზრებითი და გახსენების სავარჯიშოები.
2. სიტყვების ჩასასმელი სავარჯიშოები (რომლის სირთულეც კლასზეა დამოკიდებული, არის ეს II თუ IV კლასი) პოლ ბანიანზე მოთხრობების ზეპირად კითხვის დროს. ამ სავარჯიშოს დროს ისინი ზეპირად, კითხვის დროს სვამენ გამოტოვებულ სიტყვებს ტექსტში (რომლებიც ზუსტად გადმოსცემს აბზაცის შინაარსს).
3. ბერძუდის სამკუთხედზე ტექსტის (რომლის სირთულეც კლასზეა დამოკიდებული, არის ეს II თუ IV კლასი) წაკითხვა და შემდგომ მისი ზეპირი გადმოცემა (ბერძუდის სამკუთხედზე ტექსტი მოყვანილია როგორც ერთ-ერთი მაგალითი). ამ სავარჯიშოს დროს მოსწავლეებს აქვთ ტექსტის იმდენჯერ წაკითხვის და გადაკითხვის საშუალება, რამდენსაც მოსურვებენ და სურვილის შემთხვევაში, მოსაყოლ მასალაზე ჩანაწერების/ჩანახატების გაკეთებაც კი.

მონაცემთა ანალიზი და განმარტება

ერთადერთი გზა იმისათვის, რომ შემეფასებინა, თუ როგორი შედეგი ჰქონდა შეცვლილ სასწავლო პროგრამას და მეთოდებს სიტყვების მარაგზე/ლექსიკურ შემადგენილობაზე აქცენტის გაკეთებით (წაკითხულიდან აზრის გამოტანის დროს), კითხვის, წერის და იმავე სიტყვების განმარტების (კონტექსტში და ცალკე აღებული) დროს ვაკვირდებოდი მოსწავლეებს. დრო რომ არ წაგართვათ, მოვიყვან ერთ მაგალითს, რომელიც უკავშირდება სიტყვების მარაგის/ლექსიკური შემადგენლობის და წაკითხულიდან აზრის გამოტანის უნარის განვითარების მიზნებს.

გაკვეთილზე როლანდ სმიტის რომანის, „ქუხილის გამოქვაბულის“ კითხვის დროს მოსწავლეებმა

გამაჩერეს და ყურადღება გამამახვილებინეს, თუ რამდენად მნიშვნელოვანი იყო, რომ ჯეკმა (რომანის ახალგაზრდა გმირი) დაკუჭული წერილი გადასცა უცხოელ ჩინოსანს (ვიზის მისაღებად საჭირო პროცედურის დროს). ამ დეტალს და ფაქტს დიდი მნიშვნელობა ჰქონდა ჩემთვის იმის გამო, ბავშვებმა მოახერხეს იმის გააზრება, რომ ეს წერილი ვითომდა მამამისის მიერ აფრიკიდან იყო გამოგზავნილი (და არა მის მიერ, სინამდვილეში, მისსავე კომპიუტერზე სახლში დაბეჭდილი), ჰკვიანური ხრიკი იყო. ის ჩანაფიქრი, რომ მას წერილი დაეკუჭა (და არა უბრალოდ მიეტანა ამობეჭდილი სახით) მეტად მნიშვნელოვანი იყო დამაჯერებლობის ეფექტის გამძაფრებისათვის როგორც ჩინოსნის, ასევე მკითხველის თვალში (შენიშვნა: ჩვენს სკოლაში ავტორის სტუმრობის დროს ჩემმა კლასმა ეს მონაკვეთი შეახსენეს მას და თავიანთი შეხედულება გაუზიარეს. უნდა ითქვას, რომ იგი საკმაოდ გაცხადებული და გახარებულიც (რადგან მისმა ნოველამ კითხვის გააზრების საქმეში სასურველ მიზანს მიაღწია!) იყო, რადგან მას ეს ფაქტი ასე დეტალურად არ გაუანალიზებია და მასზე ასე არ უფიქრია.

წელს, ყოველწლიური თხრობის ფესტივალზე, თავიანთი ზეპირი გადმოცემისათვის მოთხრობების სწავლის დროს ჩემმა რამდენიმე მოსწავლემ აღნიშნა, რომ მოთხრობელმა კარგად უნდა დაიმასსოვროს (დაიზეპიროს) ზოგიერთი სიტყვა, რადგან, წინააღმდეგ შემთხვევაში მონაყოლის აზრი იცვლება. ერთ-ერთმა მოსწავლემ აღნიშნა, რომ „თუ მაყურებელი ვერ მიხვდება, რომ ის ასახიერებდა შხამიანი გველის ბუნების მქონე პიროვნებას, ის გამოიყენებდა დამატებით შტრიხს, რაც მათ აფიქრებინებდათ, რომ ის ნამდვილად გველის მსგავსად იქცეოდა და ვიზუალურადაც წააგავდა კიდეც ზოგჯერ.“ (შენიშვნა: ერთ-ერთმა მოსწავლემ თხოვნით მომმართა, რომ უფლება მიმეცა შარშან IV კლასში უკვე წარდგენილი მოთხრობა აელო, რადგან, მისი მტკიცებით, წელს უფრო კარგად ჰქონდა გააზრებული ეს მოთხრობა და რომ წელს ის გაცილებით უკეთ შეძლებდა მის წარმოჩენას თუ რაზეა.)

მოსწავლეთა წერილობითმა ნამუშევრებმა აჩვენა, რომ მათ ნაწერიდან აზრი გამოაქვთ აქამდე წაკითხულის ან იმის მიხედვით, თუ როგორ უნდათ მათ, რომ მკითხველმა გაიგოს/გაიაზროს

მათი ნაწერი. მაგალითად, შემდეგი დიალოგი მოსწავლეებს შორის წარმოაჩენს წაკითხულიდან აზრის გამოტანის ფორმირების არსს:

- ჩარლი, როგორ მძიმედ დაშავდა ეს მოთხოვნის გმირი, არა?!
- არც ისე, მას მხოლოდ უმნიშვნელო ჭრილობა აქვს მიყენებული დანით მკლავზე, რომელიც უკვე გადახვეული აქვს.
- მაშინ არ გეჩვენება, რომ სისხლდენა ამ ვითარებაში შეუფერებლად ძლიერ იყო აღწერილი?! მის დასახსიათებლად მაშინ, უნდა გამოყენებულიყო ისეთი სიტყვები, როგორიცაა ჟონვა, წვეთა, არა?!

როდესაც ბავშვები ერთმანეთში კამათობენ, განიხილავენ მოვლენას, სვამენ კითხვებს და დამაზუსტებელ/განმარტებით განცხადებებს აკეთებენ, შეიძლება ნათლად არ ჩანდეს სწავლების პროცესი, თუმცა ბავშვები ამით ბევრს შეიცნობენ. სიტყვები წარმოსახვაში გასაოცარ კავშირებს წარმოქმნიან!

წაკითხულიდან აზრის გამოტანის მრავალ განმსაზღვრელ ფაქტორზე დაკვირვებით (რომელიც მონაცემთა შეგროვების დროს გამომჟღავნდა), აღმოჩნდა, რომ ყველაზე მნიშვნელოვანი ყოველი ბავშვისათვის იყო ტექსტში გამოყენებული სიტყვების ცოდნა ან არცოდნა. აქ საუბარი არ არის ბაზისური, მარტივი სიტყვების არცოდნაზე. მხედველობაშია სპეციალიზებული „გავრცობილი“ ტერმინები, რომლებიც რეალურად აყალიბებს ნაწერის შინაარსს, არსს. განსაკუთრებით პასუხების ჩასასმელი ტესტის შევსების პროცესზე დაკვირვებით, უშუალო თვითმზილველი ვიყავი, თუ როგორ ახერხებდა ან ვერ ახერხებდა მოსწავლეთა ნაწილი გონებრივი აზროვნების გამოვლენას, რომ მოესდინა აზრობრივად შესატყვისი სიტყვების ჩასმას ტექსტში გამოტოვებულ ადგილებში.

სამი განსხვავებულ მეთოდის გამოყენების საფუძველზე, განსაკუთრებით კარგად ვიცოდი ჩემი მოსწავლეების დამოკიდებულება და რთული ლექსიკის გამოყენების გზით წაკითხულიდან აზრის გამოტანის ფორმირების სპეციფიკა:

1. სტუდენტები აღიარებენ, რომ სიტყვების შეცვლით თუ ეცდები მხოლოდ მოცემული სიტყვების ჩანაცვლებას, ძნელია

შეინარჩუნო კარგად დაწერილი პასაჟის ან წინადადების მონაკვეთის არსი.

2. მოსწავლეებმა სხვადასხვა პასაჟის წაკითხვიდან ან მოსმენიდან მიღებული გრძნობები და შინაგანი აზრობრივი სურათები გადმოსცეს სხვადასხვა დავალების დროს.
3. მოსწავლეების განსაკუთრებული, საინტერესო დეტალიზებული და შთამბეჭდავი ნაშრომებიდან ჩანს, თუ როგორ კარგად ითვისებენ და იყენებენ ისინი წერის განსხვავებულ სტილს, გამობატვის და სიტყვათა შერჩევის ხერხებს.

შედეგები

მონაცემთა ანალიზის და განმარტების შედეგად სკოლის დირექტორს და დანარჩენ პედაგოგებს წარუდგენ კვლევის შედეგებს, რომელიც ეხება სასწავლო გეგმის ცვლილების გავლენის შესწავლას მოსწავლეების მოსწრებაზე. ეს შედეგებია:

- უნარ-ჩვევების და ცოდნის მაღალი ხარისხით განვითარება.
- მოსწავლეები ათვისებენ ტექსტში სიტყვათა ჩასმის სირთულეს, რადგანაც მათ უწევთ ერთდროულად სიტყვის ჩანაცვლება და შინაარსის შენარჩუნება.
- მოსწავლეებმა ისწავლეს წაკითხულიდან აზრის გამოტანა; მათ შეუძლიათ ნაწერიდან მიღებული გრძნობების და წარმოსახვის გადმოცემა.
- წაკითხულიდან აზრის გამოტანის უნარის განვითარებას ცხადყოფს კიდევ ერთი ფაქტი – მათი განსაკუთრებული, საინტერესო, დეტალიზებული და შთამბეჭდავი წერითი ნამუშევრები.

მოქმედების დაგეგმვა

მიუხედავად იმისა, რომ ვარ ის ადამიანი, რომელსაც სიტყვებით თამაში უყვარს და აღიარებს სიტყვის დიდ ძალას, არასდროს გადავსულვარ სიტყვის ძალის შესწავლაზე. ვგეგმავ გავაგრძელო ძებნა, დამატებით საკითხავი ლიტერატურის მოძიება, დისკუსიების წარმოება და გაგება იმისა, თუ როგორი დამატებითი ძალა გააჩნია სიტყვათა

ცხრილი ა-1 ჯონათან სტიუარტის მოქმედების სქემის ეტაპები					
შედეგები კვლევის კითხვები	ვინ არის პასუხისმგებელი მოქმედებაზე? პედაგოგი მოსწავლე დირექტორი მშობლები	ვის უნდა გკითხოთ აზრი ან ჩაფაცნო საქმის კურსში?	ვინ მოახდენს მონაცემთა შეგროვებას/ დაკვირვებას?	გრაფიკი	რესურსები
1.0 რა გავლენა აქვს სასწავლო გეგმის ცვლილებას მოსწავლეების მოსწრებაზე?	შედეგებიდან გამომდინარე რეკომენდებული მოქმედებები			მიმდინარე- ობს მთელი წლის განმავლო- ბაში.	
1.1 პროფესიული განვითარების ცოდნის და უნარების მაღალი გადაცემის დონე პრაქტიკულ საქმიანობაში (საკლასო სწავლება)	1.1 შედამხედველობის გაგრძელება, თუ როგორ მიმდინარეობს პროფესიული განვითარების ცოდნის და უნარების გადაცემა. ლექსიკური მარაგის გაზრდისაკენ მიმართული ღონისძიებების შეფასება და მისში ცვლილებების შეტანა	1.1 პედაგოგი 1.1 პედაგოგი, დირექტორი	1.1 – 1.4 სავარჯიშოები სავარაუდო პასუხებით.		1.1 ფულადი სახსრები პროფესიული განვითარების და სწავლის ხარჯების კომპენსირების- თვის
1.2 მაღალი იყო მოსწავლეთა მხრიდან სიტყვათა ჩანაცვლების სტრატეგიების გაგება კითხვის დროს და შემდგომ მიღებული შთაბეჭდილებების და წარმოსახვების გაზიარება	1.2 იმ სტრატეგიების გამოყენების გაგრძელება, რომლებიც მიმართულია ნაწერიდან ან წაკითხულიდან აზრის ფორმირებაზე	1.2 – 1.4 პედაგოგი, მოსწავლე, დირექტორი, მშობლები	1.2 – 1.4 ამონაკითხის მიყოლა/ გადმოცემა.		1.2 – 1.4 ფულადი სახსრები სასკოლო პროგრამის მასალებითვის
1.3 მოსწავლემ აზრის გამოტანის ფორმირება შეძლევს			მოსწავლეთა ჭურბლის წერა		
1.4 მოსწავლემ შექცლილ საკუთარი ნამუშევრების გზით აზრის გამოტანის ფორმირება					

ზუსტ/სწორ გამოყენებას ზეპირსიტყვიერებასა თუ წერილობით ტექსტებში.

ჩემი მოსწავლეების სიტყვების მარაგის გაფართოება მოხდება შემდეგნაირი საკითხავი და წერიითი სავარჯიშოების გამოყენებით: ნოველები; პოეზია; ჟურნალები; ზღაპრები; მოსწავლის მიერ დაწერილი ამბები; მოთხრობები; მოთხრობების აღწერა; კვლევითი ნამუშევრები და ზეპირი პრეზენტაციები.

დაკვირვების, ცვლილებების და სიტყვების მარაგის გაფართოების ჩემებური მეთოდის ეფექტიანობის შეფასებისათვის მე გამოვიყენებ საკლასო მეთოდების შემდეგნაირ სახეობებს: მოსწავლეების შესწავლის პროცესზე დაკვირვება, მოსწავლეებთან ერთად მსჯელობა (ზეპირი, წერილობით, ინდივიდუალური ან ჯგუფური) და უწყვეტი შეფასება უკვე ნახსენები მონაცემთა შეგროვების მეთოდების (სავარჯიშოები სავარაუდო პასუხებით, სიტყვების ჩასასმელი სავარჯიშოები და მოთხრობების ზეპირი მოყოლა) გამოყენებით. აგრეთვე, მოსწავლეები რეგულარულად გააკეთებენ ჩანაწერებს თავიანთ დღიურებში იმის შესახებ, თუ რა გავლენა იქონია მათთვის სიტყვის მარაგის გაფართოებამ წაკითხულიდან აზრის გამოტანის უნარზე.

ამ მოქმედების კვლევის საფუძველზე უკვე განვანხორციელე სასწავლო გეგმის რამდენიმე ცვლილება. ერთი მეთოდის საფუძველზე, მე ვეუბნებოდი მოსწავლეებს, რომ ნაწარმოებიდან ამოერჩიათ ერთი სიტყვა; შემდეგ მისი მნიშვნელობა მოეძიათ ლექსიკონში და შეეცვალათ მოძიებული სიტყვა მსგავსი მნიშვნელობის სიტყვით, თუმცა წინადადების არსი იგივე უნდა დარჩენილიყო. მოსწავლეებს უკვე შეუძლიათ გაიგონ, თუ რა იგულისხმა ავტორმა კონკრეტული სიტყვით.

დარწმუნებული ვარ, რომ მოქმედების კვლევის შემდგომი ციკლის დაწყებისთანავე მე შევძლებ იმის გაგებას, თუ როგორ გამოაქვთ მოსწავლეებს წაკითხულიდან აზრი. ჩემი მესუთე კლა-

სის მოსწავლეების მუდმივი ცნობისმოყვარეობა უზრუნველყოფს ჩვენი თავის გაუმჯობესებას და სწავლების პროცესის დახვეწას (იხ. ცხრილი ა-1).

ელექტრონული რესურსები

წლის განმავლობაში საჭირო ლიტერატურის, თანამედროვე საკითხავი პრაქტიკების და ტენდენციების მოძიებისათვის, აგრეთვე ჩემი მიმდინარე მოქმედების კვლევის მსოფლიოს სხვა პედაგოგებთან გაზიარებისათვის მე გამოვიყენე შემდეგი ვებგვერდები:

- საგანმანათლებლო რესურსების საინფორმაციო ცენტრი (ERIC) – AskERIC Q&A კითხვა-პასუხის სერვისი, რათა ჩემი ნაშრომისათვის მომეძებნა საჭირო ელექტრონული ლიტერატურა.
- სასწავლო გეგმის განვითარების და შედამხვედველობის ასოციაცია (<http://odie.ascd.org>).
- კითხვის საერთაშორისო ასოციაცია (<http://www.ira.org>) – ასოციაცია პედაგოგ მკვლევრებს სთავაზობს გრანტებს (5000 \$) ოდენობით. კითხვის საერთაშორისო ასოციაციის ვებგვერდს გააჩნია კვლევისა და პოლიტიკის განყოფილების ბმული, აგრეთვე მომავალი კვლევითი კონფერენციების და შეხვედრების ბმულებიც.
- თანამონაწილეობითი სამოქმედო კვლევის ქსელი – (<http://www.parnet.org>) მე გამოვიყენე ეს ვებგვერდი იმის შესამოწმებლად, მუშაობდა თუ არა რომელიმე პედაგოგი მსგავს სამოქმედო კვლევის პროექტებზე.
- ჯგუფური გზავნილების არქივი – მე დავრეგისტრირდი სამოქმედო კვლევის ჯგუფური გზავნილების სიაში და თვალყურს ვადევნებდი მიმდინარე დისკუსიებს.

კვლევის შედეგების გაზიარება

კურტისის დაწყებითი სკოლის დეკანატი თვეში ერთხელ იკრიბება წაკითხულიდან აზრის გამოტანასთან დაკავშირებული პროფესიული განვითარების საქმიანობის საკითხების განსახილველად. ძირითადად, ეს შეხვედრები სკოლის შემდეგ ტარდებოდა და სრულდებოდა რესტორანში ან დეკანატის რომელიმე წევრის სახლში სადილით. საკითხის განხილვის ამგვარი მეთოდები კურტისის დაწყებით სკოლაში ფართოდ

მიღებული პრაქტიკაა და ამგვარი ღონისძიებები ფინანსდება სკოლის პროფესიული განვითარების ფონდის მიერ.

სამოქმედო კვლევის კრიტიკა

მე-9 თავში მოყვანილი კრიტიკიუმებით, ახლა გავანალიზოთ ჯონათანის მოქმედების კვლევის პროექტი. სანამ საქმეს შევეუდგებოდეთ, მოდიოთ თქვენთვის ჩამოწერეთ, როგორ აფასებთ მის ნამუშევარს, მოგეწონათ ის თუ არა.

ვისთვის იყო კვლევა განკუთვნილი

ვინ იყო ამ მოქმედების კვლევის მიზნობრივი ჯგუფი (ვისთვის იყო იგი განკუთვნილი)? თავდაპირველად იგი გამიზნული იყო თავად ჯონათანის და დირექტორისათვის, თუმცა ის საინტერესო აღმოჩნდა სკოლის სხვა პედაგოგებისთვისაც. ამ აუდიტორიისათვის გამიზნული ეს ნაშრომი, პირველი შეხედვით აკმაყოფილებს მოთხოვნებს. დირექტორი კმაყოფილი იყო ჯონათანის მიერ მოხსენების დეტალური გადმოცემისათვის და იმის მანიშნებელიც იყო, რომ ჯონათანს მონაცემებზე დაყრდნობით წარმატებით შეეძლო შეეცვალა სწავლება და პროგრამა.

ფორმატი

იყო თუ არა ნაშრომი შესაბამისი ფორმატით წარმოდგენილი? სკოლის ყველა პედაგოგის მოხსენება, მოქმედების კვლევის პროექტები წარმოდგენილი იყო ერთიანი ფორმატით. ეს იყო მოკლე წერილობითი მოხსენება, რომელიც მოიცავდა შემდეგ საკითხებს: ინტერესის სფერო, ლიტერატურის მიმოხილვა, სამოქმედო გეგმა, მონაცემთა შეგროვება, მონაცემთა ანალიზი და განმარტება, სამოქმედო ნაბიჯები და ელექტრონული რესურსები. პედაგოგთა ამ საბჭომ ერთობლივად ჩათვალა და მიიჩინა, რომ თავიანთი მოქმედების კვლევის პროექტების მოხსენების ამგვარი ფორმატით გაზიარება დირექტორსა და კოლეგებისთვის მეტად მისაღები იყო.

ცრურწმენები

მოქმედებით თუ არა რაიმე ცრურწმენით, რასაც შესაძლოა გავლენა მოეხდინა კვლევის შედეგებზე? ინტერესის სფეროსთან დაკავშირებით, ჯონათანი არ მიუთითებს რაიმე ცრურწმენის შესახებ. არ ჩანს ასევე, რომ ჯონათანის კვლევის შედეგების მიმართ წინასწარშექმნილი შეხედულებები გააჩნდეს.

პროფესიული დისკომფორტი

როგორ იმოქმედა მოქმედების კვლევის ძალისხმევამ თქვენს პროფესიულ უნარებზე? ეს საკითხი შესაძლოა ყველაზე კარგად იყოს განხილული ჯონათანის ნაშრომში – „დარწმუნებული ვარ, რომ როდესაც მოქმედების კვლევის შემდგომ ციკლს დავიწყებ, მე თავად მოვახდენ ჩემი საკუთარი „აზრის ფორმირებას“ იმაზე, თუ როგორ ახდენენ აზრის ფორმირებას ბავშვები. ჩემი მეხუთეკლასელი მოწაფეების დაუშრეტელი ცნობისმოყვარე ბუნება მაძლევს იმაში დარწმუნების საშუალებას, რომ ჩვენ ერთად მუდამ ვეცდებით ვიფიქროთ ჩვენი კითხვით, უნარების (და ზოგა-

დად) განვითარებაზე.“ ჯონათანის ეს სიტყვები წარმოაჩენს მას როგორც პედაგოგს, რომელსაც ნამდვილად გააჩნია პროფესიული დისპოზიცია, რომელიც მოწოდებულია მუდმივი სწავლისაკენ და საჭიროების შემთხვევაში, ცვლილებების გატარებისაკენ.

პროფესიული განვითარება

როგორ იმოქმედა მოქმედების კვლევის ძალისხმევამ ჯონათანის პროფესიულ განვითარებაზე და როგორ აღიქვამს/უყურებს ის სწავლის და სწავლების პროცესს? ჯონათანის პროფესიულმა დისპოზიციამ მოიცვა პროფესიულ განვითარება და მიანიშნებს, რომ მას მომავალი წლის განმავლობაში მოქმედების კვლევის პროცესსა და ცვლილებების შედეგებზე დაკვირვების გაგრძელების სურვილი და მონდომება გააჩნია.

ბავლენის მქონე

როგორ შეცვალა კვლევამ ჯონათანის მოსწავლეების ცხოვრება? ჯონათანის მიერ ბავშვების განწყობის, რეაქციის აღწერით და რეალური მაგალითების მოყვანით, ნათელი ხდება, რომ ბავშვების წერის და კითხვის უნარები (ტექსტიდან აზრის გამოტანის უნარების საგრძნობი გაძლიერებით) მნიშვნელოვნად განვითარებულია.

მოქმედა

რა საქმიანობა გასწია ჯონათანმა კვლევის შედეგების გათვალისწინებით? ამ მოქმედების კვლევის საფუძველზე, ჯონათანმა უკვე განახორციელა კითხვის სასწავლო გეგმის რამდენიმე ცვლილება. ის გამიზნული იყო ლექსიკური მარაგის გაფართოებისაკენ და ეფუძნებოდა კითხვის და წერის სავარჯიშოებს, სადაც გამოყენებული იყო: ნოველები; პოეზია; ჟურნალების ახალი გამოცემები; ზღაპრების კრებულები; მოსწავლეთა მიერ დაწერილი მოთხრობები; მოთხრობები; მოთხრობების აღწერა; კვლევითი ნამუშევრები და ზეპირი პრეზენტაციები. მოსწავლეები, ამასთანავე, რეგულარულად გააკეთებენ ჩანაწერებს თავიანთ დღიურებში იმის შესახებ, თუ რა გავლენა იქონია მათთვის სიტყვის მარაგის გაფართოებამ წაკითხულიდან აზრის გამოტანის უნარზე.

მოქმედებისა და მონაცემების ურთიერთკავშირი

როგორ კავშირშია ჯონათანის მიერ შემოთავაზებული მოქმედება მონაცემთა ანალიზთან და განმარტებასთან? ჯონათანის მსჯელობა ეყრდნობა მონაცემებს, რამაც განაპირობა მისი აზრის ფორმირება. ეს მონაცემებია: მოსწავლეების კითხვის, წერის და დაწერილი სიტყვების განმარტების პროცესზე დაკვირვება; სავარაუდოპასუხებიანი გაგებითი/გასახსნებელი სავარჯიშოები; სიტყვების ჩასასმელი დავალებები და მოთხრობების ზეპირი, წერილობითი და ნახატების მეშვეობით გადმოცემის სავარჯიშოები. ჯონათანის კვლევაში მოცემული მონაცემები კვალიფიცირდება როგორც მოქმედებასა და მონაცემების ძლიერი ურთიერთკავშირი. სხვაგვარად რომ ვთქვათ, ჯონათანის ქმედებები კავშირშია იმ მონაცემებთან, რომელიც მან შეაგროვა, გაანალიზა და განმარტა.

ბავლენა

როგორ აპირებს ჯონათანი თავისი პრაქტიკული საქმიანობის შედეგების მონიტორინგს? ჯონათანი განაგრძობს, ბავშვებში აზრის ფორმირების უნარის გაძლიერებისკენ მიმართული შეცვლილი „სასწავლო გეგმის“ დაკვირვებას იმ მონაცემთა შეგროვების ხერხების უმეტესობის მეშვეობით, რომელიც მან პირველი მოქმედების კვლევის ციკლში გამოიყენა.

ცვლილებები

რას შეცვლის ჯონათანი მომდევნო მოქმედების კვლევის ციკლის დროს? იგი გააგრძელებს კითხვაზე გაძლიერებულ აქცენტირებას შემუშავებული სტრატეგიებით, თუმცა მოახდენს ახალი მეთოდების გამოყენებასაც (რაც მისი პროფესიული განვითარების მუდმივი პროცესის შედეგია). ჯონათანი ასევე გააფართოებს მონაცემთა შეგროვების მეთოდებს. მოხდება ახალი მეთოდის, ჟურნალის წერის დამატება, სადაც გამოჩნდება, თუ როგორ ახერხებენ ბავშვები წაკითხულიდან აზრის ფორმირებას.

ბამონხაურება კოლეგების მხრიდან

როგორი რეაქცია ჰქონდათ ჯონათანის კოლეგებს მის მიერ რეკომენდებულ აქტივობებზე? როგორც კურტისის დაწყებითი სკოლის სხვა პედაგოგებმა, ჯონათანმაც თავის მოქმედების კვლევის პროექტში დეტალურად ასახა წლიური საქმიანობა. მასში არ არის ასახული ინფორმაცია კვლევის დროს მიღებული ცოდნის შესახებ, თუმცა კურტისის დაწყებით სკოლის ცხოვრების განუყოფელ ნაწილს მათი განხილვა და ამ საკითხზე მსჯელობა წარმოადგენს. ჯონათანს შეეძლო გაცილებით მეტი ინფორმაცია მოეწოდებინა, იმაზე, თუ როგორი ბამონხაურება ჰქონდა მის კვლევას დანარჩენი მასწავლებლების მხრიდან და როგორი იყო ჯონათანის და ამავე თემაზე მომუშავე კოლეგების კვლევის დასკვნები.

მოქმედების კვლევის დასრულების აღნიშვნა

სასწავლო წლის ბოლოს კურტისის დაწყებითი სკოლის პედაგოგები იკრიბებიან ე.წ. „მოქმედების კვლევის წვეულებაზე“. მასწავლებლები აღნიშნავენ თავიანთ ერთობლივ და ინდივიდუალურ მიღწევებს „ტექსტიდან აზრის გამოტანის ფორმირებაზე“ გამიზნული სიახლეების განხორციელების შედეგების გავლენის გააზრების საქმეში მოსწავლეთა მოსწრებაზე.

შეჯამება

ჩვენ სრულად გავიარეთ მოქმედების კვლევის ციკლი. გავეცანით იმ თეორიებს, რომლებიც საფუძვლად უდევს მოქმედების კვლევას. წავიკითხეთ (და იდეალურ შემთხვევაში, პრაქტიკაში გამოვიყენეთ) პროცესის ოთხივე ეტაპი. გავეცანით მოქმედების კვლევის ელემენტებს, რაც აცოცხლებს მთლიან პროცესს და გავიაზრეთ, თუ რას წარმოადგენს მოქმედების კვლევა პრაქტიკულ საქმიანობაში. ახლა მზად ვართ მოქმედების კვლევის შემდგომ ციკლზე გადასასვლელად.

მოქმედების კვლევა არის პროცესი, თუმცა ის აგრეთვე წარმოადგენს ცხოვრების სტილს. იყო პედაგოგი მკვლევარი, მიშნავს მუდმივად ხდებოდეს თქვენი მხრიდან კლასებში და მთლიანად სკოლაში არსებული პროცესების შესწავლა და მათ გაუმჯობესებაზე ზრუნვა. თქვენი მხრიდან მოქმედების კვლევის ჩატარება – ამ მიმართულებით თქვენი მოქმედება და მონდომება – ხელს უწყობს პედაგოგის პროფესიის განვითარებას. მოქმედების კვლევის წარმოების ჯილდოს წარმოადგენს მოსწავლეების მიერ შექმნილი ცოდნა, რომელსაც ჩვენ ვიღებთ პროფესიული წინსვლის და მუდმივი განვითარების მეშვეობით.

დასკვნა

ეს დანართი შეიცავდა კურტისის დაწყებითი სკოლის მეხუთე კლასის პედაგოგის, ჯონათან კურტისის სიტუაციურ მაგალითს. მასში მოცემული იყო ჯონათანის საქმიანობის (კვლევის) ძირითადი ეტაპები. სიტუაციური მაგალითი ასევე შეიცავდა კვლევის კრიტიკას მე-9 თავში მოცემული კრიტერიუმების გამოყენებით. ეს სიტუაციური მაგალითი ცხადყოფს, თუ როგორ შეიძლება მოქმედების კვლევის ჩართვა პროფესიული განვითარების სკოლის (PDS) ყოველდღიურ ცხოვრებაში უნივერსიტეტის ფაკულტეტისა და საჯარო სკოლის თანამშრომლობის გზით.

განსჯისათვის

1. რა ისწავლეთ ჯონათან სტიუარტის სიტუაციური მაგალითიდან და რის გამოყენებას შეძლებთ თქვენს საკუთარ მოქმედების კვლევაში?
2. როგორ გამოიყენებდით მოქმედების კვლევის შეფასების კრიტერიუმებს ჯონათანის მოქმედების კვლევის შეფასებისათვის?
3. როგორ შეძლებთ მოქმედების კვლევის კავშირის (ქსელის) ჩამოყალიბებას სკოლის დირექტორის, პედაგოგების და სხვა აღმზრდელების (მომავალი პედაგოგები, უნივერსიტეტის პედაგოგთა შემადგენლობა და სხვანი) მონაწილეობით?

დანართი „ბ“

აღწერიითი სტატისტიკა და მოქმედების კვლევა

დათვალეთ რისი დათვლაც შესაძლებელია! აღწერიითი სტატისტიკის გამოყენება

მიღებული მონაცემებიდან აზრის გამოტანისათვის თქვენ დაგჭირდებათ მონაცემების ანალიზი, რომელიც შეიცავს აღწერიითი სტატისტიკის გამოყენებას. ჩემი რჩევა მდგომარეობს შემდეგში: დათვალეთ რისი დათვლაც შესაძლებელია! შედეგების, კატეგორიების, ტესტის შედეგების და მსგავსი მონაცემების გამოანგარიშებისათვის გამოიყენეთ შესაფერისი აღწერიითი სტატისტიკის მეთოდი. თუმცა არ ვფიქრობ, რომ მეტი მნიშვნელობის შეძენის მიზნით თქვენს ნაშრომში უნდა ჩართოთ რთული სტატისტიკური მეთოდები. პირველი თავიდან ვიცი, რომ მოქმედების კვლევა ტრადიციული კვლევებისგან განსხვავდება და, შესაბამისად, ნაკლებად არის აუცილებელი სტატისტიკის იმ დონეზე გამოყენება, როგორც მეცნიერები იყენებენ. აღწერიითი სტატისტიკა გამოიყენეთ, როგორც პედაგოგი მკვლევრის ერთ-ერთ დამხმარე ხელსაწყო, რომლის მეშვეობით ხდება მონაცემების დამუშავება და მათი ეფექტიანად დაკავშირება სხვა მონაცემებთან.

ამ დანართში ჩვენ მოკლედ განვიხილავთ ცენტრალური ტენდენციის საზომ მეთოდებს (საშუალო, მოდა და მედიანა) და ცვალებადობას (სტანდარტული გადახრა). ამ სტატისტიკური მეთოდების უფრო დეტალური გაგებისათვის მე გირჩევთ გაეცნოთ გეის, მილზის და ეირაზიანის (2006) ნაშრომს. ბევრი კომპიუტერული პროგრამა, როგორცაა ესპიესესი (SPSS) 12.0 (მოსწავლის ვერსია), სტატისტიკური მონაცემების გამოანგარიშებისათვის შეიძლება ხელმისაწვდომი იყოს თქვენს სკოლაში ან უნივერსიტეტში. მხედველობაში იქონიეთ, რომ თქვენს სკოლაში ბევრი კარგი მათემატიკის სპეციალისტია და თუ საჭირო გახდა მიმართეთ მათ.

რატომ უნდა გამოიყენოთ აღწერიითი სტატისტიკა?

აღწერიითი სტატისტიკა წარმოადგენს ერთი ან ორი რიცხვის გამოყენებით, რიცხვების მწკრივის შესახებ დიდი ინფორმაციის წარმოდგენის მოკლე გზას. მაგალითად:

მესამე თავში განხილული იყო დამოკიდებულების სკალის გამოყენების პრინციპი (ლაიკერტის სკალა და სემანტიკური სხვაობა), რათა გაგვეზომა მოსწავლეების დამოკიდებულება და სხვა რაოდენობრივი სტატისტიკური მონაცემების შეგროვების მეთოდები, რომლებიც გამოიყენება მოქმედების მკვლევართა მიერ, მაგალითად: პედაგოგის მიერ შედგენილი ტესტები, სტანდარტიზებული ტესტები და სკოლის მიერ შემუშავებული მოსწრების ბარათი. აღწერილი სტატისტიკა წარმოადგენს მოსწავლეების დამოკიდებულების აღწერის ერთ-ერთ გზას. მაგალითად: კითხვარში, ამ კითხვაზე გაცემული პასუხების საშუალოს გამოანგარიშებით, ჩვენ შეგვიძლია გავიგოთ, თუ რა დამოკიდებულება აქვთ მოსწავლეებს მათემატიკის ახალი სასწავლო პროგრამის მიმართ (იხ. 3 თავი).

1. მე მჯერა, რომ კლასში ნასწავლი ამოცანის ამოხსნის უნარები დამესმარება სკოლის გარეთ პრობლემის სწორად მოგვარებაში.

სრულებით ვეთანხმები (სგ), ვეთანხმები (გ), არ გადამიწყვეტია (აგ), არ ვეთანხმები (აგ) ან კატეგორიულად არ ვეთანხმები (კაგ).

სგ	გ	აგ	აგ	კაგ
პასუხების ქულებით შეფასებით, სგ=5, გ=4, აგ=3, აგ=2, კაგ=1 და ამ კითხვაზე გაცემული პასუხების საშუალოს გამოანგარიშებით, ჩვენ გავიგებთ, თუ როგორი დამოკიდებულება აქვთ მოსწავლეებს მათემატიკაში ამოცანის ამოხსნის უნარების კლასის გარეთ გამოყენებასთან დაკავშირებით. სხაგვარად რომ ვთქვათ, ამ რიცხვების საშუალოს გამოანგარიშება ჩვენ გვაძლევს მოსწავლეების დამოკიდებულების და კითხვარის მონაცემების გაგების შესაძლებლობას. რიცხვების გამოყენების გარეშე ვერ გავიგებდით ჩვენი ყველა მოსწავლის დამოკიდებულებას.				

ცენტრალური ტენდენციის გამოთვლის მეთოდი

ცენტრალური ტენდენცია წარმოადგენს ერთ რიცხვს, რომელიც მთელ საკვლევ რიცხვთა ჯგუფის შესახებ გვაძლევს ინფორმაციას. ცენტრალური ტენდენციის გამოთვლის სამი საერთო მეთოდია: საშუალო, მოდა (ყველაზე ხშირად ამოსული ნიშანი/ნიშნები) და მედიანა (შუა ნიშანი). სწავლებაში ყველაზე ხშირად პედაგოგები იყენებენ აღწერილი სტატისტიკის საშუალო მეთოდს. მისი მეშვეობით, ჩვენ შეგვიძლია, მოცემული პერიოდის განმავლობაში, ზოგადად ვიმსჯელოთ და ერთმანეთს შევადაროთ ჩვენი კლასის მოსწავლეების საკლასო მიღწევები. როგორც პედაგოგს, თქვენ უკვე გეცოდინებათ საშუალოს გამოთვლის მეთოდები, თუმცა შეგახსენებთ, რომ საშუალოს გამოსათვლელად ვაჯამებთ ყველა რიცხვს და ვყოფთ შესაბამის რიცხვების საერთო რაოდენობაზე. მაგალითად: თქვენ მათემატიკის 100 კითხვიანი ტესტი მიეცით თქვენს 30 მოსწავლეს. შეაჯამეთ თითოეული მოსწავლის ტესტის შედეგი. ვთქვათ, მიღებული შედეგები 30 ბავშვზე ასე გამოიყურება: 95, 95, 92, 92, 90, 90, 90, 88, 88, 85, 85, 85, 82, 82, 82, 82, 79, 79, 75, 75, 75, 75, 75, 75, 72, 72, 72, 69, 69, 69, 65. ახლა გამოვთვალოთ საშუალო.

$$\text{საშუალო } \bar{x} = \Sigma x / n$$

სადაც Σx ტესტის შედეგის ჯამია, ხოლო n მოსწავლეთა რაოდენობა

ანუ

$$\text{საშუალო} = 2424 : 30 = 80.8$$

$$(30 \text{ ბავშვის ტესტის შედეგის ჯამი}) : (\text{მოსწავლეთა რაოდენობაზე}) = 80.8$$

საშუალოზე დიდ გავლენას ახდენს მეტისმეტად მაღალი და მეტისმეტად დაბალი რიცხვები, რადგანაც ისინი შედეგებს თავიანთი მიმართულებით “ექაჩებიან“, ანუ, ხდება ყველა მონაცემის ატიპური მაჩვენებლებისკენ გადახრა. მიუხედავად ყველაფრისა, საშუალო ყველაზე ნაცნობი და ადვილად გამოსაყენებადი მეთოდია.

მედიანა არის კლებადობის მიხედვით დალაგებული ნიშნების მწკრივის შუა ნიშანი. თუ ტესტში მონაწილე ბავშვთა რაოდენობა იქნებოდა 31 (კენტი რიცხვი), მაშინ მედიანით გაზომილი საშუალო იქნებოდა ამ მწკრივში მე-16 რიცხვი.

ჩვენს შემთხვევაში ტესტში მონაწილე ბავშვთა რაოდენობა არის 30. ამ შემთხვევაში ჩვენ კლებადობის მიხედვით დალაგებული ნიშნების მწკრივის შუა რიცხვებს (მწკრივში მე-15 და მე-16 რიცხვებს) ვაჯამებთ და ვყოფთ ორზე. რადგანაც ჩვენს მაგალითში მწკრივში მე-15 და მე-16 რიცხვები არის 82 და 82, მათი ჯამის ნახევარი იქნება ისევ 82. შედეგად, მედიანით გამოთვლილი საშუალო ჩვენს მაგალითში არის 82 ქულა.

მოდა წარმოადგენს საშუალოს გამოთვლის კიდევ ერთ მეთოდს. მოდა მწკრივში ყველაზე ხშირად გამეორებული რიცხვია. ჩვენს მაგალითს რომ დაეუბრუნდეთ, მოდა არის 75 ქულა, რადგანაც 75 ქულა ყველაზე მეტმა ბავშვმა მიიღო (ხუთმა ბავშვმა). მწკრივში ერთზე მეტი მოდა შეიძლება იყოს, რაც მას ორმოდიან ან მრავალმოდიანს გახდის ან შესაძლოა მოდა საერთოდ არ დაფიქსირდეს. მოდა საგანმანათლებლო კვლევებში ცენტრალური ტენდენციის გასაზომად ყველაზე იშვიათად გამოიყენება, რადგანაც: ის გვამცნობს მხოლოდ ყველაზე ხშირად მიღებულ ქულებზე და არ იძლევა სხვა დამატებითი ინფორმაციის მიღების შესაძლებლობას.

ცვალებადობის საზომი: სტანდარტული გადახრა

როგორც პედაგოგს, შესაძლოა შეგხვედრიათ ტერმინი სტანდარტული გადახრა (SD) თუმცა მისი მნიშვნელობა სრულად არ გცოდნიათ. მაგალითისათვის, თქვენ ადმინისტრაციიდან მიიღეთ თქვენი მოსწავლეების სტანდარტიზებული ტესტების შედეგები (ქულები), კლასის საშუალო მაჩვენებელი და სტანდარტული გადახრა. თქვენს შემთხვევაში არ არის აუცილებელი ზეპირად ვიცოდეთ სტანდარტული გადახრის ფორმულა ან მისი წარმოშობის ისტორია. მთავარია გავიგოთ ცვალებადობის და სტანდარტული გადახრის კონცეფცია, ვიცოდეთ, რას ნიშნავენ ისინი თუ რა შემთხვევაში შეგვიძლია მათი გამოყენება.

ცვალებადობის საზომის მეშვეობით ჩვენ ვიგებთ, თუ „რამდენადაა მონაცემები ერთმანეთისაგან დაშორებული“ (გეის, მილზს და ერაზიანს (2006), გვ. 308). ჩვენს მოქმედების კვლევაში მნიშვნელოვანია სტანდარტული გადახრის, როგორც საზომის გამოყენება. როდესაც საშუალოთი ჩვენ ვიგებთ მწკრივში რიცხვის მდებარეობას (ჩვენი მაგალითიდან გამომდინარე, 80.8 ქულა მივიღეთ 1-100 ქულათა სკალიდან), სტანდარტული გადახრა ზომავს მანძილს საშუალოდან (უიტი, 1958 წ. გვ. 53-56). სტანდარტული გადახრის არსი ისაა, რომ გავიგოთ, რამდენად შორს მდებარეობს

ესა თუ ის მიღებული ქულა საშუალო ქულისგან.

როგორც პედაგოგი, შეიძლება რთულ მდგომარეობაში აღმოვჩნდე იმის გაგებით, თუ რამდენად „კარგია“ ან „ცუდია“ სტანდარტული გადახრის შედარებით მაღალი ან დაბალი მონაცემი. ამ შემთხვევაში, რადგანაც სტანდარტულ გადახრას მათემატიკური ტესტის ქულებისათვის ვიყენებთ, მასზე უნდა ვიფიქროთ როგორც მიუკერძოებელ მონაცემების მიღების საშუალებაზე. ჩვენს მაგალითში საშუალო არის 80.8 ქულა და სტანდარტული გადახრა 8.59 (სტანდარტული გადახრა მე გამოვთვალე კომპიუტერული პროგრამა Windows-ის მე-12 სტუდენტური ვერსიის ესპიესის (SPSS) მეშვეობით. თუ თქვენ დიდი რაოდენობის მონაცემი გაქვთ დასათვლელი, ხელით მისი დათვლა გაგიჭირდებათ. თუმცა მცირე რაოდენობის მონაცემების ხელით გამოთვლა შესაძლებელია). თუ თქვენ დიდი რაოდენობის მონაცემი გაქვთ დასათვლელი და ესპიესის (SPSS) პროგრამისთვის ხელი არ მიგიწვდებათ, სტანდარტული გადახრის გამოსათვლელად შეგიძლიათ გამოიყენოთ კომპიუტერული პროგრამა Excel-ი ან კალკულატორი (სტატისტიკური ფუნქციებით).

ჩვენს მაგალითს რომ დავუბრუნდეთ, სადაც საშუალო არის 80.8 ქულა და სტანდარტული გადახრა – 8.59, გამოდის, რომ მოსწავლეთა უმეტესობამ (უფრო კონკრეტულად 68%-მა) – უხეშად რომ ვთქვათ, 72-დან 89 ქულამდე მიიღეს (± 1 სტანდარტული გადახრა (SD) საშუალოდან). მოკლედ რომ ვთქვათ, ამ მონაცემებით უმეტესობამ წარმატებით ჩააბარა ტესტი. ახლა შევადაროთ სტანდარტული გადახრა. 8.59-ის ნაცვლად ავიღოთ, ვთქვათ, 16. ასე რომ ყოფილიყო, გამოვიდოდა, რომ მოსწავლეთა უმეტესობამ მიიღო 64-იდან 97-ს ჩათვლით ქულები. რაც უფრო დიდია სტანდარტული გადახრა, მოსწავლეთა მიღებული ქულები უფრო გაშლილია და, შესაბამისად, ტოვებს კითხვას, თუ რამდენად კარგად ფლობენ ბავშვები ამ საგანს. პედაგოგისათვის, რომელსაც თავისი შედგენილი ტესტის მეშვეობით უნდა გაიგოს ბავშვებში საგნის ფლობის დონე, საშუალოს მაღალი მაჩვენებელი და დაბალი სტანდარტული გადახრა (SD) ყველაზე სასურველი შედეგი იქნება.

ახლა ჩნდება კითხვა – „როგორ მეხმარება ეს ყველაფერი გავიგო ჩემი მოსწავლეების მათემატიკური ტესტის ქულები?“ იმ ინფორმაციის გამოყენებით, რაც გაქვთ, კონკრეტულად კი, რომ თქვენი 30 მოსწავლის ქულების საშუალო არის 80.8 ქულა და სტანდარტული გადახრა 8.59, თქვენ შეგიძლიათ დაასკვნათ, რომ:

- საშუალოდ ბავშვებმა ტესტში 80 ქულა მიიღეს.
- დაახლოებით ბავშვების 2/3-მა მიიღო 72-იდან 89 ქულის ჩათვლით.
- შედარებით მცირე სტანდარტული გადახრა (SD) და საშუალო – 80 ქულა, გვაძლევს იმის თქმის შესაძლებლობას, რომ დაახლოებით ბავშვების 2/3 კარგად ფლობს (ტესტში მოცული) საგანს.

სტანდარტული გადახრა (SD) და საშუალოს ერთად გამოყენება, თქვენ და თქვენს კოლეგებს, დიდი რაოდენობით ინფორმაციის მიღების საშუალებას მოგცემთ იმ მონაცემების შესახებ, რომელიც თქვენ მოაგროვეთ (გარდა იმ შემთხვევებისა, თუ შეგროვებული მონაცემები დათვლა შეუძლებელია (უთვლადია)). იხილეთ საკვანძო კონცეფციების გრაფა ბ-1 აღწერითი სტატისტიკის გამოყენების შესახებ.

საკვანძო კონცეფციების გრაფა ბ-1

აღწერითი სტატისტიკა	
საზომის განმარტება	მოქმედების კვლევაში გამოყენებული სტატისტიკური მეთოდები
ცენტრალური ტენდენციის საზომი არის ერთი მონაცემი, რომელიც გვაძლევს ინფორმაციას რიცხვების მთელ ჯგუფზე	<ul style="list-style-type: none"> • საშუალო • მოდა (ყველაზე ხშირად გამეორებული ქულა/ ქულები) • მედიანა (საშუალო ქულა)
ცვალებადობის საზომი გვაძლევს ინფორმაციას რამდენად გაფანტულია ერთმანეთისაგან მიღებული ქულები	<ul style="list-style-type: none"> • სტანდარტული გადახრა (რომელიც გვიჩვენებს, თუ რა მანძილით არის დაშორებული საშუალოდან დანარჩენი ქულები. ეს ინფორმაცია გვეხმარება გავიგოთ, თუ დაახლოებით თითოეული ქულა რამდენით არის დაშორებული საშუალო ქულას)

ილუსტრაცია

მაკინზის ოლქის სკოლაში ცვლილებების შესწავლის ფარგლებში (მილსი, 1988 წ.) ვახდენდი პედაგოგების გამოკითხვას. კითხვარის ერთ-ერთი საკითხი ეხებოდა პედაგოგის დამოკიდებულების გაგებას, თუ როგორი გავლენა მოახდინა რთულ ბავშვებზე გამიზნულმა პროგრამამ საკლასო სწავლების პრაქტიკის ცვლილებაზე. პედაგოგებს უნდა ეპასუხათ შემდეგ კითხვაზე: როგორი შეცვალა რთულ ბავშვებზე გამიზნულმა პროგრამამ საკლასო სწავლების პრაქტიკა? პედაგოგებს კითხვაზე გაცემის დროს უნდა შემოეხაზათ 1-დან 5-ს შორის პასუხები (სადაც 1 = არანაირ ცვლილებას, 5 = დიდ ცვლილებას). 52 პედაგოგის პასუხები ამ კითხვაზე შემდეგნაირად გამოიყურება:

მაღალი რისკის მქონე პროგრამის გავლენა საკლასო სწავლების პრაქტიკის ცვლილებაზე

	არანაირი ცვლილება				დიდი ცვლილება
	1	2	3	4	5
რესპოდენტთა რაოდენობა	7 (13%)	18 (37%)	17 (35%)	10 (15%)	0 (0%)

პედაგოგების პასუხების განაწილების აღწერისათვის გამოვიყენე შემდეგი აღწერითი სტატისტიკა:

4,4,4,4,4,4,4,4,4,4,3,3,3,3,3,3,3,3,3,3,3,3,3,3,3,3,3,3,3,3,3,3,2,2,2,2,2,2,2,2,2,2,2,2,2,2,2,2,1,1,1,1,1,1,1,1.

$$\text{საშუალო } \bar{X} = \Sigma X / n$$

$$\text{საშუალო} = 134 / 52 = 2.58$$

მოდა – 2.0 (ყველაზე ხშირად შემოხაზული პასუხი – 18 პედაგოგმა შემოხაზა პასუხი – 2)

მედია – 3.0 (52 პედაგოგის შემოხაზული ქულის მატების მიხედვით დალაგებულ მწკრივში შუა ციფრი – 3)

სტანდარტული გადახრა – 1.02

გართობისათვის, მოდით ხელით გამოვთვალოთ სტანდარტული გადახრა, იმისათვის, რომ უკეთ გავიგოთ, თუ როგორ მივიღეთ **სტანდარტული გადახრა – 1.02**. ვინაიდან და რადგანაც ჩვენ ამ პატარა საეარჯიშოს გართობისათვის ვაკეთებთ, მოდით გამოვიყენოთ ვირტუალური 5 მოსწავლის მიღებული ტესტის ქულები. თუმცა რეალურ ცხოვრებაში ხუთი კაცისაგან შემდგარი ჯგუფის ფორმირება მიუღებელია; ჩვენ ამას მხოლოდ საილუსტრაციოდ გამოვიყენებთ.

	X	X²
ეგი	1	1
ჰერმინი	2	4
ფიტი	3	9
თინი	4	16
ანა	5	25
	ΣX=15	ΣX² = 55
	(ΣX)² =225	

სტატისტიკურ ფორმულებში ხშირად გამოყენებული სიმბოლოების მნიშვნელობა:

X = ნებისმიერ რიცხვი

Σ = ჯამი; შეჯამება

ΣX = ყველა რიცხვის ჯამი

\bar{X} = საშუალო; არითმეტიკული საშუალო

N = საგნების (სუბიექტების) საერთო რაოდენობა

n = კონკრეტულ გჯუფში მონაწილე საგნების (სუბიექტების) რაოდენობა

ΣX² = კვდრატულების ჯამი; აიყვანეთ ყველა ქულა კვადრატში და დააჯამეთ

(ΣX)² = ჯამის კვადრატული; შეაჯამეთ ქულები და კვადრატში აიყვანეთ მათი ჯამი.

თუ სტატისტიკას თანმიმდევრობით და სწორი მეთოდით გამოვიყენებთ, ის თქვენს ცხოვრებას ბევრად გააიოლებს. გირჩევთ შემდეგს:

1. ფორმულის მსგავსად, გააკეთეთ სვეტები (მაგალითად: **X**, **X²**) და დააჯამეთ თითოეული სვეტი.
2. აღნიშნეთ/მონიშნეთ თითოეული სვეტის ჯამი. წინა მაგალითში, X-ის სვეტის ჯამი აღნიშნული იყო **ΣX**-ით, ხოლო X² სვეტის – **ΣX²** -ით.

3. დაწერეთ ფორმულა.
4. დაწერეთ ფორმულის არითმეტიკური ეკვივალენტი [მაგალითად: $(\sum X)^2 = (15)^2$]
5. ამოხსენით არითმეტიკული მაგალითი [მაგალითად: $(15)^2 = 225$]

სტანდარტული გადახრა

უკვე აღვნიშნეთ, რომ სტანდარტული გადახრა არის გადახრის კვადრატული ფესვის ჯამი, რომელიც ეფუძნება საშუალოდან ყოველი ქულის დაშორების მანძილს. იმისათვის, რომ გამოვთვალოთ სტანდარტული გადახრა (SD), ჩვენ შეგვიძლია გამოვიყენოთ raw score formula, რომელიც ვიზუალურად შეიძლება რთულად გამოიყურება მაგრამ ჩვენ მას საკმაოდ მარტივ არითმეტიკულ მაგალითად ვაქცევთ. მზად ხართ?

$$SD = \sqrt{\frac{SS}{N - 1}} \quad \text{სადაც} \quad SS = \sum X^2 - \frac{(\sum X)^2}{N}$$

$$SD = \sqrt{\frac{\sum X^2 - \frac{(\sum X)^2}{N}}{N - 1}}$$

სხვა სიტყვებით რომ ვთქვათ, სტანდარტული გადახრა (SD) კვადრატული ჯამების (SS) N-1-ზე განაყოფის კვადრატული ფესვის ტოლია.

თუ მოსახლეობის სტანდარტული გადახრის დათვლა ხდება, სტანდარტული გადახრის ფორმულა ზუსტად ასევე გამოიყურება მცირე ცვლილების გარდა. კვადრატულ ჯამებს ჩვენ ვყოფთ მხოლოდ N-ზე (და არა N - 1-ზე). ეს იმიტომ ხდება, რომ სამიზნე ჯგუფის (sample) სტანდარტული გადახრა მიიჩნევა, რომ ამასინჯებს მოსახლეობის სტანდარტული გადახრის შედეგებს. როდესაც ჩვენ ვაღგენთ სამიზნე ჯგუფს (განსაკუთრებით მცირე ზომის), არის იმის ალბათობა, რომ მონაწილეები აღმოჩნდებიან განლაგების შუაში და რომ უკიდურესად მაღალი და დაბალი მონაცემები არ იქნება წარმოდგენილი. ამდენად, სამიზნე ჯგუფის მონაცემების დაშორების აღმნიშვნელი მაჩვენებელი დაბალი იქნება, ისევე როგორც სამიზნე ჯგუფის სტანდარტული გადახრა. მაშინ როდესაც სამიზნე ჯგუფის ზომა იზრდება, ასევე მატულობს უკიდურესად მაღალი და დაბალი მონაცემების მიღების ალბათობა. შესაბამისად, რაც უფრო პატარაა სამიზნე ჯგუფი, მით უფრო მნიშვნელოვანია კლების ტენდენციის შესწორება/კონტროლი. N - 1-ზე და არა N-ზე გაყოფით, ჩვენ მნიშვნელს (ქვედა ნაწილს) ვამცირებთ. შედეგად $\frac{SS}{N-1}$ გამოდის უფრო მეტი და მოსახლეობის სტანდარტულ გადახრასთან უფრო ახლოს, ვიდრე $\frac{SS}{N}$. მაგალითისათვის, თუ $SS = 18$ და $N = 10$ მაშინ:

$$\frac{SS}{N - 1} = \frac{18}{9} = 2.00 \quad \text{და} \quad \frac{SS}{N} = \frac{18}{10} = 1.80$$

ახლა მშვიდად შეხედეთ და დააკვირდით თითოეულ ფორმულას. თქვენ უკვე კარგად იცით, თუ რას ნიშნავს თითოეული მათგანი. მოდით დავიწყოთ მარტივიდან: რას ნიშნავს N? მართალია, საგნების (სუბიექტების) საერთო რაოდენობას; $(\sum X)$ სწორია,

ყველა რიცხვის ჯამი; $(\sum X)^2$? სწორია, ქულათა ჯამი აყვანილი კვადრატში; გვრჩება $\sum X^2$ რომელიც არის კვადრატების ჯამი. კარგით, მოდით გამოვიყენოთ საშუალოს გამოთვლისათვის გამოყენებული ქულები. პირველი, რაც უნდა გავაკეთოთ, უნდა ავიყვანოთ კვადრატში თითოეული ქულა და შემდეგ დავაჯამოთ ისინი. სანამ ამ ეტაპზე ვართ, ამასობაში შეგვიძლია მთლიანად ქულების დაჯამებაც.

	X	X ²	
ეგი	1	1	$\sum X=15$
ჰერმინი	2	4	
ფიტი	3	9	$\sum X^2 = 55$
თინი	4	16	
ანა	5	25	N = 5
	$\sum X=15$	$\sum X^2 = 55$	N - 1 = 4
	$(\sum X)^2 = 225$		

ყველა მონაცემი გვაქვს რაც გვესაჭიროება? – დიახ. ფორმულა კიდევ რამეს სომ არ საჭიროებს? – არა. ფორმულაში მონაცემების ჩასმით ჩვენ მივიღებთ:

$$\frac{(\sum X)^2}{N} = 55 - \frac{(15)^2}{5}$$

რა მივიღეთ შედეგად? სტატისტიკური მონაცემი? – არა! არითმეტიკული $\frac{15}{5}$ მოცანა? – დიახ! რთული არითმეტიკული ამოცანა? – არა! რთულია ვიდრე $\frac{15}{5}$, მაგრამ სინამდვილეში სულაც არა. თუ ჩვენ სწორად გავაკეთებთ და მივყვებით ფორმულას, არანაირი სიძნელე არ წარმოიქმნება. პირველი, რაც უნდა გავაკეთოთ ფორმულის მიხედვით, უნდა ავიყვანოთ 15 კვადრატში:

$$\frac{(\sum X)^2}{N} = 55 - \frac{(15)^2}{5} = 55 - \frac{225}{5}$$

აქამდე კარგად მივდივართ. შემდეგ, ფორმულის თანახმად, 225 უნდა გავყოთ 5-ზე, რაც უდრის 45-ს. ცოტა გამარტივდა არა?! ახლა მარტივი არითმეტიკული მაგალითი გვაქვს გამოსაყვანი. შემდეგ ჩვენ 55 გამოვაკლებთ 45-ს და მივიღებთ კვადრატულების ჯამს (SS), რომელიც უდრის 10.00. ადვილი, საბავშვო მაგალითია.

შეგიძლიათ შემდეგი მოქმედების გამოცნობა? მშვენიერია! რადგანაც ჩვენთვის ცნობილია SS-ი (რომელიც უდრის 10.00), ჩვენ მას უბრალოდ ჩავსვამთ სტანდარტული გადახრის ფორმულაში.

$$SD = \sqrt{\frac{SS}{N-1}} = \frac{\sqrt{10}}{4} = \sqrt{2.5}$$

იმისათვის, რომ გავიგოთ რას უდრის 2.5- ის ფესვი, აკრიფეთ 2.5 კალკულატორში და დააჭირეთ $\sqrt{\quad}$ ლილას. პასუხი იქნება 1.58, ანუ:

$$SD = \sqrt{2.5} = 1.58$$

გამოვიანგარიშეთ, რომ სტანდარტული გადახრა უდრის 1.58-ს. ახლა ჩვენ უკვე ვიცით, როგორ გამოვიყენოთ აღწერითი სტატისტიკის ორი მეთოდი.

მაგრამ უნდა გვახსოვდეს, რომ მხოლოდ რიცხვები არ ქმნის სრულ სურათს. ისინი გამოსახავს, თუ როგორი იყო სამიზნე ჯგუფის პასუხი ცალკეულ კითხვაზე. მაგალითისათვის, პედაგოგების დამოკიდებულების გაგების ანალიზი – თუ როგორ გავლენას ახდენდა რთულ ბავშვებზე გამიზნული პროგრამა საკლასო სწავლების პრაქტიკის ცვლილებაზე – მხოლოდ აღწერითი სტატისტიკის გამოყენებით სრული ვერ იქნება. ამ თემაზე საუბარი რომ დავასრულო, ჩავრთე შემდეგი კომენტარი, რომელიც ეხებოდა დასმულ კითხვას – „თქვენი აზრით, რა გავლენა იქონია მაღალი რისკის მქონე პროგრამამ საკლასო სწავლების პრაქტიკის ცვლილებაზე? პასუხები დაჯგუფდითა შემდეგი კატეგორიების მიხედვით: „დადებითი გავლენა“ და „არანაირი გავლენა“.

„დადებითი გავლენა“

გამახსენებს და გამიძლიერებს სწავლის (და არა სწავლების) მეთოდების კონცეფციების ცოდნა და თუ როგორ გავითვალისწინო ისინი კლასში.

ასეთი ბავშვების უკეთ ცოდნამ საშუალება მომცა ვყოფილიყავი მეტად რბილი, მზრუნველი და ღმობიერი მათ მიმართ.

ახლა ვიცი „მოთიანად ბავშვის“ მოთხოვნები, ისევე როგორც მოსწავლისა.

„არანაირი გავლენა“

არ არის საკმარისი დრო მსგავსი მეთოდების დასაგეგმად და განსახორციელებლად!

ჩემი აზრით, რთული ბავშვებისათვის საჭირო პროგრამები არ არებობს.

უნარ-ჩვევების უმეტესობას უკვე ვიყენებდი.

მას შემდეგ რაც დამხმარე პედაგოგი (პედაგოგი, რომელიც ეხმარება დამატებით იმ ბავშვებს, რომლებსაც გარკვეულ საგნებში პრობლემები აქვთ) გავხდი, ამ პრობლემის შესახებ ინფორმირებული ვიყავი.

ვფიქრობ, ამ პრობლემის შესახებ წარმოდგენა მქონდა. ხოლო მისი წარმოჩენა საუბნო დონეზე სიახლე იყო.

ფრთხილი იყავით განცხადებების კითხვისას

ბოლო გაფრთხილება: იყავით ფრთხილი, თუ როგორ გადმოსცემთ და როგორ განმარტებას უკეთებთ აღწერით სტატისტიკას, რომელსაც თქვენ იყენებთ თქვენი მონაცემების ანალიზისათვის და აგრეთვე ფრთხილი იყავით მიღებული აღწერითი

სტატისტიკური ანალიზის საფუძველზე გაკეთებულ განცხადებებისას. მხედველობაში იქონიეთ ის ფაქტი, რომ საშუალოებს და სტანდარტულ გადახრებს ნაკლები მნიშვნელობა მიენიჭებათ. გახსოვდეთ, ეს სტატისტიკური მეთოდები გამოიყენება აღწერისათვის და არა სტატისტიკურად მნიშვნელოვანი დამოკიდებულების გამოსავლენად (რომელიც მეტწილ მოსახლეობაზე შეიძლება განზოგადდეს).

ნათელია, რომ აღწერითი სტატისტიკის ეს მიმხილვა ძალიან მცირეა. ჩემი გამოცდილებიდან ვიცი, რომ მკვლევარი პედაგოგები მათემატიკას, რბილად რომ ვთქვა, უფრო ხიან და ერიდებიან სტატისტიკის გამოყენებას თავიანთ ნაშრომებში. მაგრამ, როგორც პერტო და პელტო (1978 წ.) თავიანთ წიგნში მოგვითხრობენ:

არა მარტო ადამიანები, არამედ სხვა ცოცხალი არსებებიც მუდამ ახდენენ საგნების დათვლას თავიანთ გარემოსთან ადაპტაციის პროცესში. ექსპერიმენტატორი ფსიქოლოგების აზრით, სწავლის პროცესში (ყველაზე ადრეულ ეტაპზე) ხდება გათვლითი ან შეფასებითი პროცესების მიმდინარეობა, რაც ცოცხალ არსებას (ადამიანს ან სხვა) საშუალებას აძლევს განასხვაოს ერთი გარემოება მეორესაგან, რაც შესაფერისი ქცევის სტიმულად გვევლინება (გვ. 123).

თუკი გამოთვლითი საშუალებების გამოყენება დადებითად იმოქმედებს თქვენს კვლევაზე ან წარმოაჩენს ურთიერთკავშირს, რაც შემდგომი კვლევის შესაძლებლობას შექმნის, ამ ვითარებაში გამოიყენეთ სტატისტიკის ნებისმიერი მეთოდი, რომელსაც საჭიროდ ჩათვლით. იმ შემთხვევაში, თუ თქვენ ნაშრომში სტატისტიკის გამოყენებას გადაწყვეტთ და ამასთანავე მათემატიკის კარგი მცოდნე არ ხართ, ნუ მოგერიდებთ, თუ ამ საქმეში მცოდნე და გათვითცნობიერებულ კოლეგებს ან მეგობრებს დაიხმართ.

დანართი „გ“

მონაცემების ვიზუალურად წარმოდგენა

დანართი „გ“–ში მოცემულია სხვა მოქმედების კვლევის პროექტებიდან მაგალითები პედაგოგ მკვლევარის მიერ მონაცემების ვიზუალური წარმოდგენისა, რომელიც მონაცემთა ანალიზის პროცესის და კოლეგებთან გაზიარების სიმარტივისათვის გაკეთდა. მონაცემების ვიზუალურად წარმოდგენა აადვილებს როგორც მათ აღქმას, ასევე წარმოადგენს დიდი მოცულობის ინფორმაციის მოკლედ გადმოცემის საშუალებას. უმეტესწილად, მესამე თავში განხილულ მონაცემთა შეგროვების ტექნიკის გამოყენებით შეგროვებული მასალა წარმოდგენილია ტექსტების სახით ველებზე. ამ დანართიდან ჩვენ შევიტყობთ როგორ ლაკონურად გადმოვცეთ მონაცემები ისე, რომ პედაგოგმა მკვლევარმა მათზე მუშაობა შეძლოს და სანდო ანალიზი მივიღოთ. მაილზის და ჰაბერმანის (1994 წ.) თანახმად:

სანდო ანალიზისათვის საჭიროა მეტად კონკრეტული ვიზუალური მასალა, რომლებიც მუდმივად ახდენს კვლევის კითხვაზე პასუხების ილუსტრაციას (გვ. 91-92).

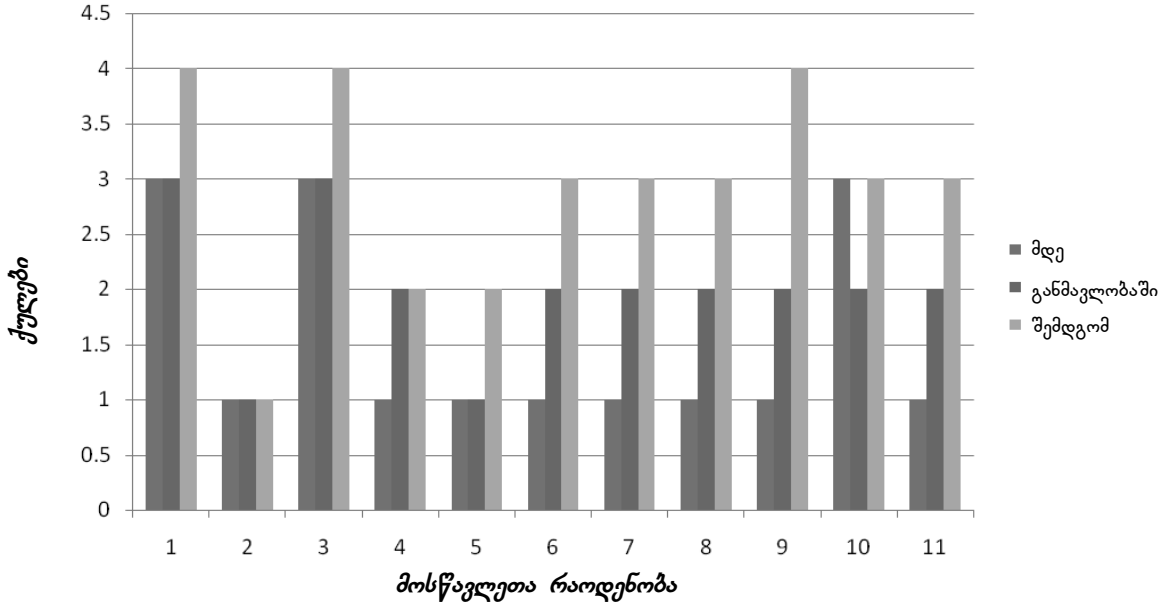
ამ დანართში მოცემული მონაცემების ვიზუალური წარმოდგენის მაგალითები გამიზნულია პედაგოგ მკვლევართათვის, რათა ისინი გაეცნონ მონაცემთა ვიზუალურად გადმოცემის არსებულ ხერხებს, რაც დაეხმარებათ მონაცემთა ანალიზის პროცესში და კოლეგებთან გაზიარებისას.

მაგალითი №1: წერიტი უნარ-ჩვევების გასაუმჯობესებელი სემინარები და ESL-ის (ინგლისურის, როგორც მეორე ენის შემსწავლელი პროგრამა) მოსწავლეების წერილობითი ნაშრომები და დამოკიდებულებები.

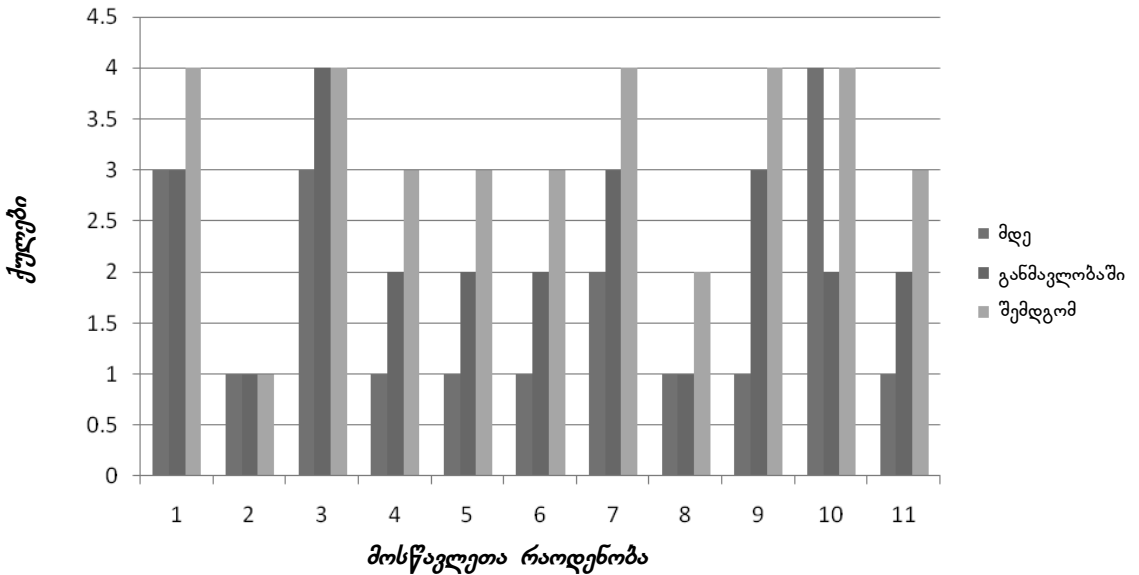
შემდეგი ცხრილები აღებულია ESL-ის VII და VIII კლასის მოსწავლეების წერიტი უნარ-ჩვევების და წერისადმი მათი დამოკიდებულების გასაუმჯობესებელი ღონისძიებების შედეგების შესასწავლად მიმართული კვლევიდან. მოსწავლეების ნაწერები შეფასებული იყო ქულათა კატეგორიებით, რომლებიც ზომავდა მათი „გამოხატვის უნარს“ და „კუთვნილებას“ თავიანთ ნაშრომებში (შეფასების სისტემა გადმოღებულია ორეგონის განათლების წერიტი შეფასების დეპარტამენტის მიერ შემუშავებული სტანდარტებიდან).

პედაგოგმა გამოიყენა სვეტებიანი გრაფიკები, რათა წარმოეჩინა და შეეჯამებინა ღონისძიებებამდელი, ღონისძიების განმავლობაში და შემდეგ ჩატარებული კვლევის შედე-

გები (რომელთა რიცხოზრივი მონაცემებიც შეიძლება გადატანილი იყოს პედაგოგის ორგანიზერში). სვეტებიანი გრაფიკები პედაგოგს საშუალებას აძლევს მარტივად იმუშაოს მონაცემებზე და ადვილად დაინახოს ცალკეული ბავშვის შედეგი და წარმატებები წერილი უნარ-ჩვევების გასაუმჯობესებელი პროგრამების განხორციელებისას. მკითხველიც ეცნობა და ხედავს ასეთი სახით წარმოდგენილ მონაცემებს, რაც კვლევის შედეგების ეფექტიანად წარმოჩენას უწყობს ხელს (იხ. სვეტებიანი გრაფიკები გ - 1 და გ - 2)

გრაფიკი გ- 1. მოსწავლეთა მოსწრების საერთო ქულების - გამოხატვის უნარი

გრაფიკი გ- 2. მოსწავლეთა მოსწრების საერთო ქულები -საკუთრებითობა

ამ პედაგოგმა წარმოადგინა მოსწავლეთა წერითი უნარ-ჩვევების და წერისადმი მათი დამოკიდებულების გასაუმჯობესებელი ღონისძიებების შემდგომ ჩატარებული კითხვარის ცხრილიც, სადაც ასახულია ბავშვების პასუხები შემდეგ კითხვებზე: მოგწონთ თუ არა წერა? თუ კი – რატომ და თუ არა – რატომ? მონაცემთა ასეთი რეზუმირება კიდევ ერთხელ აძლევს პედაგოგს იმის საშუალებას, დაინახოს როგორი დამოკიდებულება აქვთ მოსწავლეებს წერის მიმართ კითხვაში გამოყენებული დამატებითი გრაფების გამოყენებით – მოსწონს წერა, არ მოსწონს წერა (იხ. ცხრილი გ – 1)

ცხრილი გ- 1 შეფასების შემდგომი კითხვარი

კითხვა №1: მოგწონთ წერა? რატომ კი და რატომ არა?		
მოსწავლეთა რაოდენობა	მოსწონს წერა	არ მომწონს წერა
1	დიახ, რადგანაც ასე მე გამოვხატავ ჩემს აზრებს	
2	დიახ, რადგანაც უბრალოდ მიყვარს წერა	
3	წერა დიდად არ მიყვარს. და თუ მომწონს იმიტომ, რომ ასე მე ჩემს გრძნობებს გადმოვცემ	
4		არა, რადგანაც წერა საერთოდ არ მიყვარს
5	დიახ	
6	ზოგჯერ, როდესაც მოწყენილი ვარ მაშინ ვწერ სოლმე	
7	დიახ, რადგაც წერა გამოსატვის საშუალებას იძლევა	
8		არა, რადგანაც სკოლაში ბევრის წერა გვიხდება დავიღალე ამდენი წერით და ახალ-ახალი თემების მოფიქრებით. ადრე თუ გვიან, ადამიანს გამოელევა თემა, თუ რაზე შეუძლია დაწეროს
9	დიახ, რადგანაც ასე მე გამოვხატავ ჩემს აზრებს	
10	დიახ, რადგანაც ის ჩემს გრძნობებს გამოსატავს	
11	დიახ, რადგანაც ჩემს შესახებ შემიძლია წერა	

ამასთან ერთად, პედაგოგმა დამატებით გამოიყენა მსგავსი ფორმატი, რათა წარმოეჩინა ბავშვების პასუხები შემდეგ კითხვაზე: როგორ მიგაჩნიათ, გაუმჯობესდა თუ არა თქვენი წერის უნარ-ჩვევები ამ წლის განმავლობაში? როგორ? რა ისწავლეთ ახალი? (იხ. ცხრილი გ – 2)

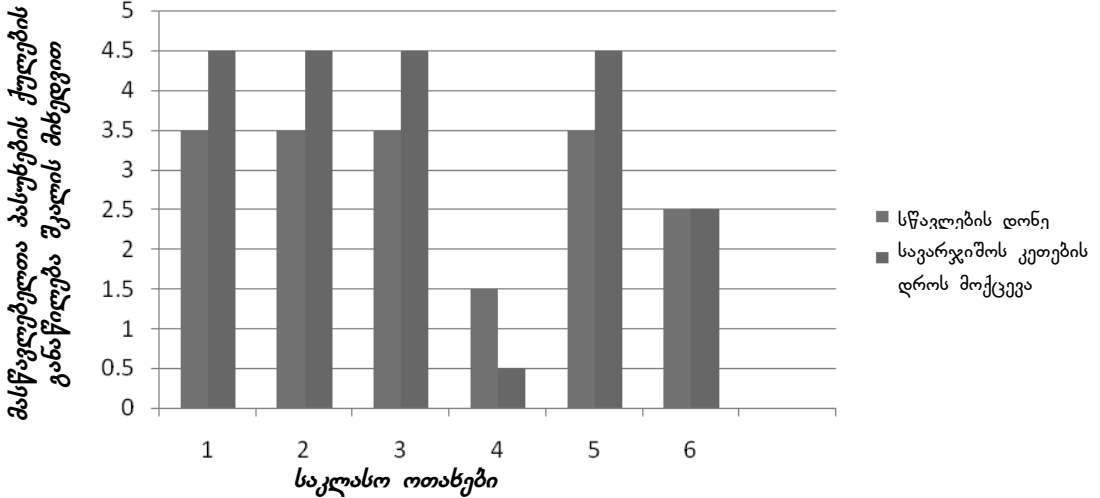
ცხრილი გ- 2 შეფასების შემდგომი კითხვარი

კითხვა №3: როგორ მიგაჩნიათ, გაუმჯობესდა თუ არა თქვენი წერის უნარ-ჩვევები ამ წლის განმავლობაში? როგორ? რა ისწავლეთ ახალი?		
მოსწავლეთა რაოდენობა	წერის უნარ-ჩვევები გაუმჯობესდა	წერის უნარ-ჩვევები არ გაუმჯობესებულა
1	ვისწავლე, რომ უკეთესია თავისუფალი თემების/თხზულებების წერა, რადგან უფრო მეტად შემიძლია საკუთარი იდეები და აზრები გადმოვცე	
2	დიას, უკეთესად ვისწავლე წერა	
3	ვფიქრობ ჩემი წერის უნარ-ჩვევები ოდნავ გაუმჯობესდა	
4	დიას, რადგან სკოლაში ყოველდღიურად ახალ-ახალ რამეს ვსწავლობ. სიტყვების წერისას ნაკლებ შეცდომებს ვუშვებ	
5	დიას, რადგანაც იმ თემაზე ვწერდი, რაზეც მსურდა	
6	დიას, რადგან უფრო დიდი მოცულობის ნაშრომები გამომდის	
7	დიას, რადგან ნაკლები შეცდომები მაქვს სიტყვების წერის დროს	
8	დიას, რადგან ნაკლები შეცდომები მაქვს მძიმეების დასმაც და სიტყვების წერაში	
9	როდესაც ჩემს თავზე ან ვინმე სხვაზე ვწერ, გაცილებით მეტს ვსწავლობ. მეტად ხდება ჩემი შინაგანი სამყაროს გამოხატვა	

პედაგოგის მხრიდან მონაცემების ვიზუალიზაცია საშუალებას აძლევს მას მოსწავლეთა მხრიდან მიიღოს მოკლე და, ამავდროულად მაქსიმალურად ინფორმაციული და ტევადი პასუხები. კიდევ ერთი, პედაგოგი ამ გზით, მოსწავლეების პასუხებიდან ახალი ინფორმაციას იღებს. მაგალითისათვის, ყველა მოსწავლის აზრით, მათი წერის უნარ-ჩვევები გაუმჯობესდა სემინარებში მონაწილეობის შემდგომ – მაგრამ, გრაფიკების (მოსწავლეთა საერთო მოსწრების ქულების) თანახმად, სულ მცირე, ორი მოსწავლის შედეგები არ გაუმჯობესებულა (კატეგორიების მიხედვით შეფასების თანახმად).

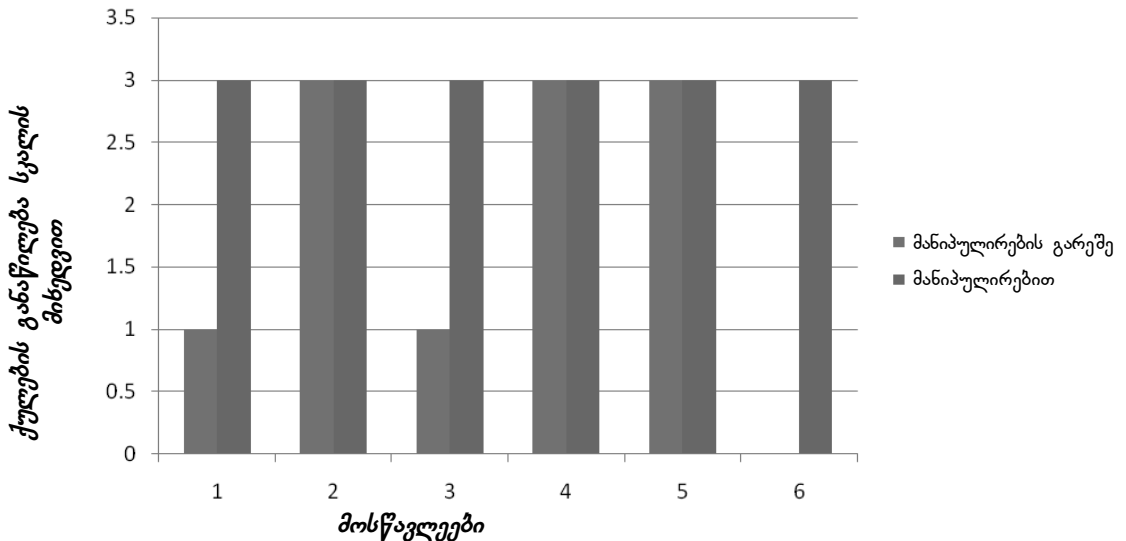
მაგალითი №2: მათემატიკის სწავლება მანიპულატორების გამოყენებით

შემდეგი მაგალითი აღებულია მეორე კლასის პედაგოგის კვლევიდან, რომელიც სწავლობდა მათემატიკური მანიპულატორების გავლენას სწავლის და სავარჯიშოების კეთების დროს მოსწავლეების ქცევაზე. აღნიშნული კვლევა შეიცავდა დამატებით ხუთი (საერთო ჯამში ექვსი) პედაგოგის შეხედულებას, თუ რა გავლენას ახდენს მათემატიკური მანიპულატორები სავარჯიშოების კეთების დროს მოსწავლეების ქცევაზე.

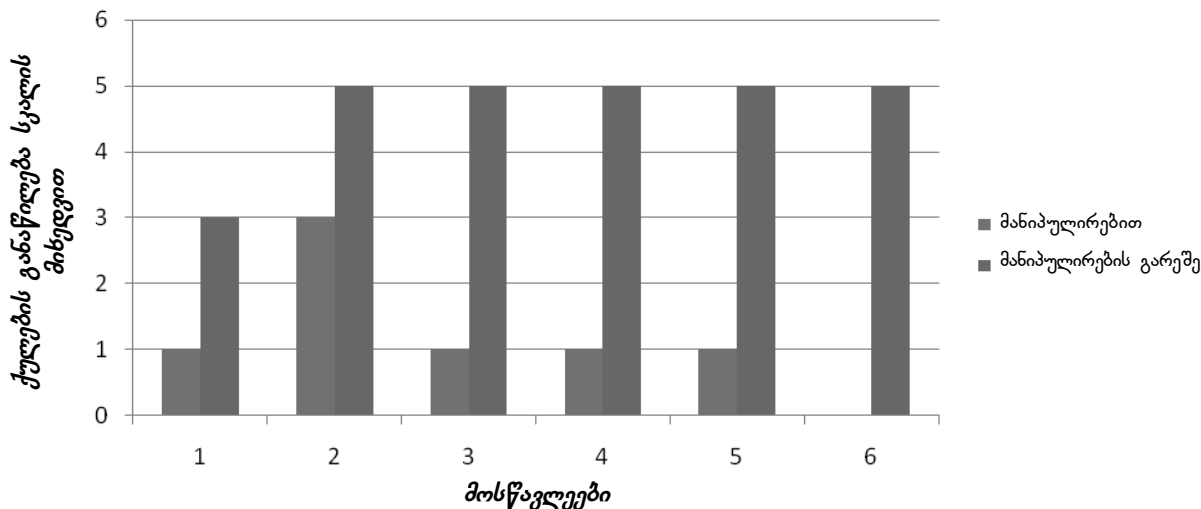
ბრაზიკი გ- 3. მასწავლებელთა კითხვარის შედეგები: მათემატიკის

გრაფიკი გ- 3 წარმოაჩენს ექვსი პედაგოგის შეხედულებას მათემატიკური მანიპულატორების გავლენის შესახებ სწავლის და სავარჯიშოების კეთების დროს მოსწავლეთა ქცევაზე. საინტერესოა, რომ II⁴ კლასის პედაგოგის დაკვირვებით, როდესაც მოსწავლეთა სწავლის დონე არ შეცვლილა, სავარჯიშოების კეთების ხარისხმა დაიკლო. აღნიშნული ანომალია კარგად ჩანს ამ გრაფიკზე. **შენიშვნა:** შეფასების სკალა 1-5. 1=შემცირდა, 2= არანაირი ცვლილება, 3 = გაიზარდა

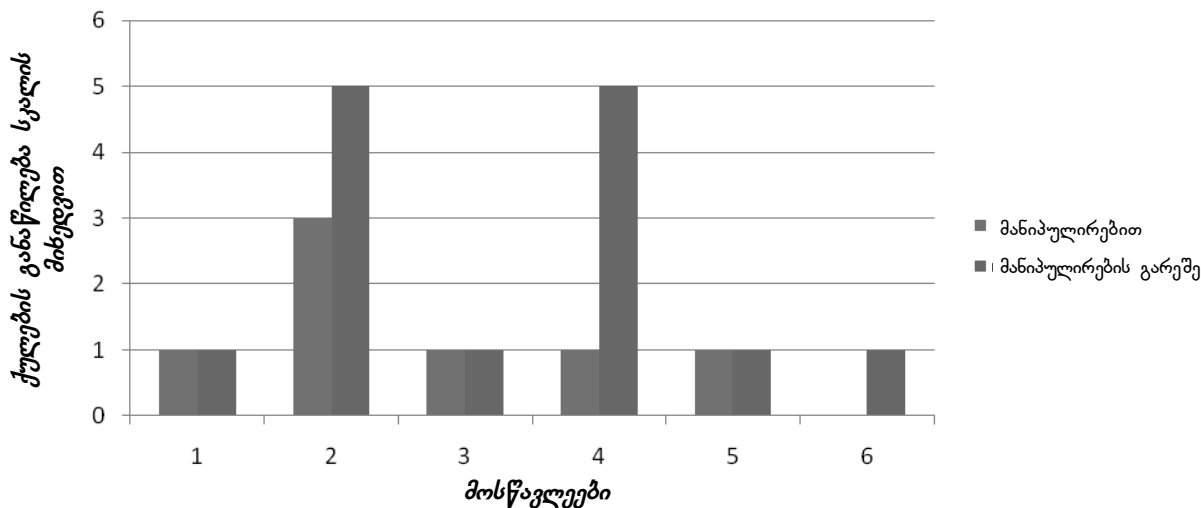

ბრაზიკი გ- 4. „მათემატიკის საოცრებათა“ სერიის გაკვეთილის ფორმატი – სავარჯიშოების კეთების დროს მოსწავლეების ქცევა
შენიშვნა: შეფასების სკალა 1-5. 1=მონაწილეობის დაბალი დონე, 2= საშუალო აქტივობა, 3 = აქტიური მონაწილეობა

შემდეგი სვეტებიანი გრაფიკები წარმოაჩენს მეორე კლასის ექვსი მოსწავლის მონაცემებს „მათემატიკის საოცრებათა“ სერიის გაკვეთილებზე სავარჯიშოების კეთების დროს ქცევის შესახებ (გრაფიკი გ-4), სტრატეგია/პროცესს (გრაფიკი გ-5) და დასრულებას/სიზუსტეს, რომლის სწავლებაც მიმდინარეობდა მანიპულატორების გამოყენებით და მის გარეშე.

ბრაზიკი გ- 5. „მათემატიკის საოცრებათა“ სერიის გაკვეთილის ფორმატი – სტრატეგია/პროცესი
 შენიშვნა: შეფასების სკალა 1-5. 1=შეუსაბამო სტრატეგია, 2= სტრატეგია/პროცესი შედგა, 3 = სტრატეგია/პროცესი დასრულდა

ბრაზიკი გ- 6. „მათემატიკის საოცრებათა“ სერიის გაკვეთილის დასასრული/სიზუსტე
 შენიშვნა: შეფასების სკალა 1-5. 1=შედეგის არმქონე, 2= არასრული/არაზუსტი, 3 = ზუსტი და პრობლემების შესატყვისი

მაგალითი №3: წიგნის გაზიარების/ხელმისაწვდომობის ზეგავლენა მოსწავლის კითხვის მოტივაციაზე

ეს მაგალითი აღებულია პირველი კლასის პედაგოგის ნაშრომიდან, რომელიც შეისწავლიდა წიგნის გაზიარების ზეგავლენას მოსწავლის კითხვის მოტივაციაზე. ამ პედაგოგმა მკვლევარმა გამოიყენა მატრიცა, რათა შეეჯამებინა 15 მოსწავლის პასუხი. კითხვები დასმული იყო შეფასებამდე და შეფასების შემდეგაც, ასეთმა მეთოდმა პედაგოგს საშუალება მისცა გაეგო, იქონია თუ არა წიგნის გაზიარებამ დადებითი ან არანაირი შედეგი მოსწავლის კითხვის მოტივაციაზე (იხ. ცხრილი C - 3). პედაგოგმა მკვლევარმა გამოიყენა გამოვლენილი მონაცემები (სვეტების ცხრილები გვიჩვენებს მოსწავლის კითხვისადმი დამოკიდებულების დადებით ცვლილებას), რათა განემტკიცებინა მოსაზრება, რომ უფრო მეტ მოსწავლეს მოსწონდა უკვე კითხვა თავისუფალ დროს, ვიდრე განხორციელებული ცვლილებების პროგრამამდე.

მაგალითი №4: პედაგოგის კლასში მოძრაობის/ადგილმდებარეობის რუკა

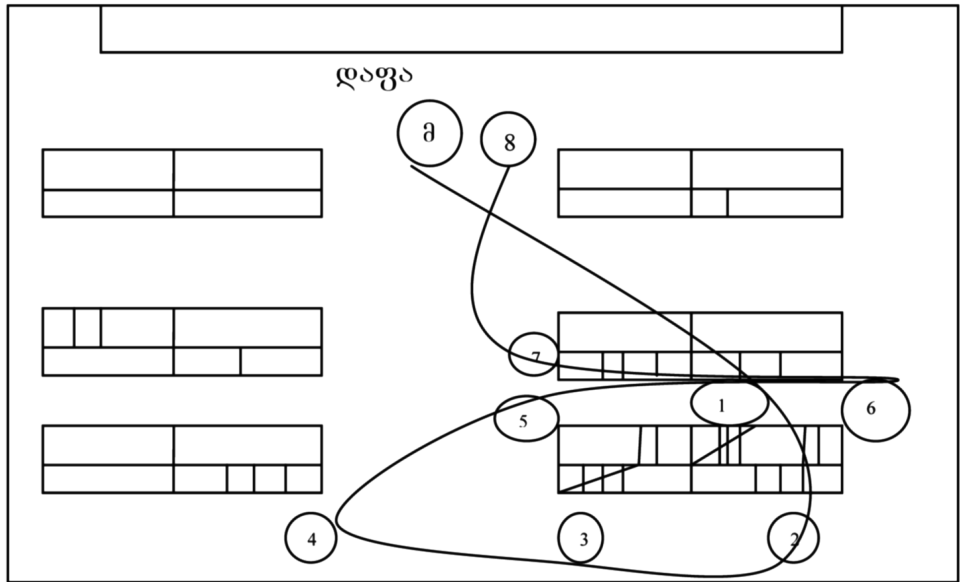
ზოგჯერ პედაგოგ მკვლევრებს სჭირდებათ საკლასო ოთახში თავიანთი მოძრაობისათვის/ადგილმდებარეობისათვის თვალის დევნება, რათა გაიგონ, თუ რომელი მოსწავლე ან მოსწავლის ჯგუფი უფრო მეტად საჭიროებს პედაგოგის დახმარებას. გაკვეთილის დროს, მოსწავლის და პედაგოგის ურთიერთქმედების მონაცემების ვიზუალური ასახვით მარტივდება ამ სახის მონაცემების შეგროვება. ამ კონკრეტულ მაგალითში, პედაგოგ მკვლევარს თავისი კოლეგის დახმარებით შეუძლია ასახოს პედაგოგის და მოსწავლის ურთიერთქმედების სიხშირე (იხ. გრაფა C - 7). შედეგად, კოლეგა-პედაგოგს შეუძლია თვალი ადევნოს საკლასო ოთახში პედაგოგის გადაადგილებას (ხაზები დაკავშირებული რიცხვებთან). მიღებული მონაცემების ვიზუალური ასახვიდან, ამ კონკრეტული სასწავლო ეპიზოდისათვის, პედაგოგ მკვლევარს შეუძლია დაასკვნას, რომ მისი ენერჯია და უმეტესი დრო ფოკუსირებული იყო მოსწავლეების იმ ჯგუფზე, რომლებიც საკლასო ოთახის ბოლოში ისხდნენ. ამ სახის მონაცემების საფუძველზე, პედაგოგს შეუძლია განიხილოს შემდეგნაირი კითხვები: „რატომ?“ „რა ხდებოდა ისეთი, რამაც გამოიწვია დანარჩენი მოსწავლეების უყურადღებოდ დატოვება?“ კვლავ, ამგვარი მონაცემების ვიზუალური ასახვა წარმოადგენს მნიშვნელოვან და საჭირო მეთოდს, რომლის გარეშეც პედაგოგი ვერ მიიღებს საჭირო მონაცემებს.

მაგალითი №5: კონცეფტუალური რუკა

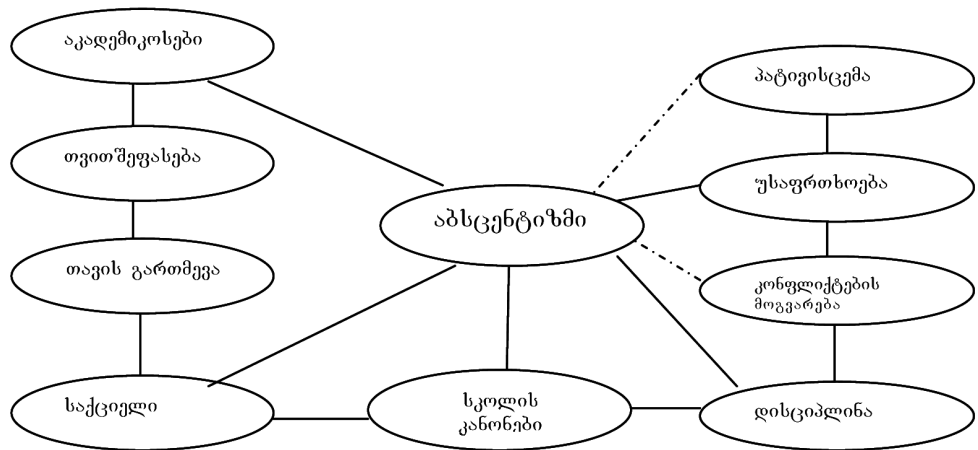
მეექვსე თავში (მონაცემთა ანალიზი და განმარტება) თქვენ ნახავთ მონაცემთა ვიზუალური წარმოდგენის სხვა მეთოდებს, რომლებიც დაგესმარებათ და გაგიმარტივებთ მონაცემთა ანალიზის და განმარტების პროცესს (კონცეფტუალური რუკა). ამ მაგალითში მე გამოვიყენე რუკა, რათა ხაზი გამესვა იმ ფაქტორებზე, რომლებიც გავლენას ახდენს გაცდენებზე *ისტვიუსის სკოლაში*. კვლავ, მონაცემების ამგვარი მეთოდით ჩვენებით, პედაგოგ მკვლევრებს და მკითხველებს შესაძლებლობა ეძლევათ ნახონ ყველა ის ფაქტორი, რომლებიც *ისტვიუსის სკოლაში* გავლენას ახდენს გაცდენებზე (იხ. გრაფა გ - 8).

ცხრილი 0 ბ-3 მოსწავლეთა პასუხების შედარება

მოსწავლეები	მოგწონთ კითხვა?		ბევრათ რომ გეკითხებოდნენ?		ყოველდღე კითხულობთ?		ბიბლიოთეკაში თუ გეყვართ სიარული?		სკოლაში თავისუფალ დროს თუ გეყვართ კითხვა?		კითხვას ამჯობინებთ თამაშს?	
	მდე	შემდეგ	მდე	შემდეგ	მდე	შემდეგ	მდე	შემდეგ	მდე	შემდეგ	მდე	შემდეგ
1	დიახ	ზოგჯერ	დიახ	დიახ	ზოგჯერ	ზოგჯერ	დიახ	დიახ	ზოგჯერ	ზოგჯერ	ზოგჯერ	დიახ
2	დიახ	ზოგჯერ	დიახ	დიახ	არა	არა	დიახ	დიახ	ზოგჯერ	ზოგჯერ	არა	არა
3	ზოგჯერ	ზოგჯერ	დიახ	დიახ	არა	ზოგჯერ	დიახ	დიახ	ზოგჯერ	ზოგჯერ	არა	ზოგჯერ
4	ზოგჯერ	დიახ	ზოგჯერ	დიახ	დიახ	დიახ	ზოგჯერ	ზოგჯერ	არა	ზოგჯერ	ზოგჯერ	ზოგჯერ
5	ზოგჯერ	ზოგჯერ	დიახ	დიახ	დიახ	ზოგჯერ	არა	ზოგჯერ	ზოგჯერ	ზოგჯერ	არა	ზოგჯერ
6	დიახ	ზოგჯერ	დიახ	დიახ	დიახ	დიახ	დიახ	ზოგჯერ	დიახ	დიახ	არა	არა
7	ზოგჯერ	ზოგჯერ	ზოგჯერ	ზოგჯერ	არა	ზოგჯერ	დიახ	დიახ	ზოგჯერ	ზოგჯერ	არა	ზოგჯერ
8	ზოგჯერ	არა	დიახ	დიახ	არა	არა	დიახ	დიახ	არა	არა	არა	არა
9	დიახ	ზოგჯერ	ზოგჯერ	არა	არა	დიახ	არა	დიახ	ზოგჯერ	დიახ	არა	დიახ
10	დიახ	დიახ	ზოგჯერ	არა	დიახ	დიახ	დიახ	დიახ	დიახ	დიახ	არა	დიახ
11	ზოგჯერ	დიახ	დიახ	დიახ	დიახ	არა	ზოგჯერ	ზოგჯერ	ზოგჯერ	დიახ	დიახ	დიახ
12	დიახ	დიახ	დიახ	დიახ	დიახ	დიახ	დიახ	დიახ	დიახ	ზოგჯერ	ზოგჯერ	ზოგჯერ
13	ზოგჯერ	ზოგჯერ	დიახ	დიახ	არა	დიახ	არა	ზოგჯერ	არა	არა	არა	არა
14	დიახ	ზოგჯერ	დიახ	ზოგჯერ	ზოგჯერ	დიახ	დიახ	დიახ	დიახ	დიახ	ზოგჯერ	არა
15	დიახ	დიახ	დიახ	დიახ	დიახ	დიახ	დიახ	დიახ	ზოგჯერ	ზოგჯერ	დიახ	ზოგჯერ

ბრაზიკი 8-7. მასწავლებლის მოძრაობა/ადგილმდებარეობის კონტროლი

ბრაზიკი 8-8. აბსცენტიზმზე გავლენის მქონე ფაქტორები. ისტვიუსის კონცეფცია

დასკვნა

ამ დანართში ნაჩვენებია მაგალითები გადმოტანილია სკოლამდელი პედაგოგის მოქმედების კვლევის პროექტებიდან. ამ მაგალითების მეშვეობით, ნათლად ჩანს თუ როგორ შეუძლია მონაცემების ვიზუალურ წარმოდგენას პედაგოგი მკვლევარის მონაცემთა შეგროვების, მონაცემთა ანალიზის და მათი შემდგომი გაზიარების გამარტივება. თუმცა მონაცემთა ანალიზის გასამარტივებლად გამოსაყენებელი

მონაცემთა წარმოდგენის მეთოდების შესარჩევად, მე გირჩევთ, გადახედოთ მაილზს და ჰუბერმანს (1994), რომლებიც სთავაზობენ მონაცემთა წარმოდგენის ისეთ მეთოდებს როგორცაა: კონტექსტური ცხრილი, საკონტროლო ჩამონათვალი; საკვანძო მოვლენათა ცხრილი; დროზე დაფუძნებული წარმოდგენის მეთოდი; ნახევრად სტრუქტურული მებრუნებული მეტა-მატრიცა და სხვა.

ცხადია, რომ მონაცემთა წარმოდგენის იმდენი მეთოდი შეიძლება არსებობდეს, რამდენი პედაგოგი მკვლევარიცაა. მონაცემთა წარმოდგენის როგორი მეთოდიც უნდა გამოვიყენოთ, ჩვენი მთავარი მიზანია ხარისხობრივი კვლევის შედეგად მიღებული დიდი მოცულობის მონაცემების მაქსიმალურად ეფექტურად და ეფექტიანად წარმოდგენა.

- ადელმანი ც. (1993 წ.) კურტ ლენი და მოქმედების კვლევის საფუძვლები. საგანმანათლებლო სამოქმედო მკვლევარი, 1(1), 7-25.
- მ. ჰ. აგარი (1980). უცხოელი პროპესიონალი: ეთნოგრაფიის არაფორმალური შესავალი. ორლანდო; ფლორიდა: აკადემიკური.
- ამერიკის ფსიქოლოგიის ასოციაცია (2003). ამერიკის ფსიქოლოგიის ასოციაციის პუბლიცისტური სახელმძღვანელო (მესუთე გამოცემა). ვაშინგტონი, კოლუმბიის ოლქი: ავტორი.
- ჯ. ლ. ანდერსონი, კ. ჰერი და ა. ს. ნიპლენი, (1994) საკუთარი სკოლის შესწავლა: პედაგოგის მეგზური ხარისხობრივი პრაქტიკოსი კვლევისადმი. ათასი მუხა, კალიფორნია: კორვინი.
- პ. ს. ბექერი (1986). წიგნი სოციალური მეცნიერებისათვის: როგორ დავიწყოთ და დავამთავროთ თეზისი, წიგნი ან სტატია. ჩიკაგო: ჩიკაგოს უნივერსიტეტის გამომცემლობა.
- ი. ფ. კალჰუნი (1994). როგორ გამოვიყენოთ მოქმედების კვლევა თვითგანახლებად სკოლაში. ალექსანდრია, ვირჯინია. ზედამხედველობისა და სასწავლო პროგრამის განვითარების ასოციაცია.
- ს. ჯ. ქრისტიანი (2000). ეთიკა და პოლიტიკა ხარისხობრივ კვლევაში. ნ. კ. დენზინი და იუ. ს. ლინკოლნი (გამომცემლები), ხარისხობრივი კვლევის სახელმძღვანელო (მეორე გამოცემა, გვ. 133-155). ათასი მუხა, კალიფორნია, სეიჯი.
- მ. კოსრან-სმიტი და ს. ლ. ლითლი (1993). შიგნით გარეთ: პედაგოგი მკვლევარი და მეცნიერება. ნიუ-იორკი: პედაგოგთა კოლეჯის გამომცემლობა.
- კონლეი, ს. (1991). პედაგოგთა მონაწილეობა სკოლის გადაწყვეტილების მიღების პროცესის შესახებ, კვლევის განხილვა. განათლებაში კვლევის მიმოხილვა, 17, 225 – 226.
- ჯ. უ. კრესველი (2002). საგანმანათლებლო კვლევა: დაგეგმვა, განხორციელება და ხარისხობრივი და რაოდენობრივი კვლევის შეფასება. ზედა სედდლის მდინარე, ნიუ-ჯერსი: მერილ/პრენტის ჰალლი.
- ჯ. უ. კრესველი (2005) საგანმანათლებლო კვლევა: დაგეგმვა, განხორციელება და ხარისხობრივი და რაოდენობრივი კვლევის შეფასება (მეორე გამოცემა). ზემო სედდლის მდინარე, ნიუ-ჯერსი: მერილ/პრენტის ჰალლი.
- ლ. ჯ. კრონბახი და პ. ი. მიპლი (1955). სინამდვილის/საფუძვლიანობის აგება ფსიქოლოგიურ ტესტში. ფსიქოლოგიური ბიულეტენი, 52(4), 281 – 302.
- ჯ. ბ. კანინგემი (1983). მონაცემთა შეგროვება ცვალებად ორგანიზაციაში. ადამიანური ურთიერთობები, 36(5), 403 – 420.

- ტ. დილი (1987). სკოლების კულტურა.
 ლ. თ. შივი და მ. ბ. სკონპიითი.
ხელმძღვანელობა: რთულად მოსახელთებელის შესწავლა (გვ. 3 – 15). ალექსანდრია, ვირჯინია: ზედამხედველობისა და სასწავლო პროგრამის განვითარების ასოციაცია.
- ი. უ. ეიზენერი (1991). *გაბრწყინებული თვალი: ხარისხობრივი გამოკვლევა დასაგანმანათლებლო პრაქტიკის გაუმჯობესება.* ნიუ იორკი: მაკმილანი.
- ჯ. ელიოტი (1991). *მოქმედების კვლევა საგანმანათლებლო ცვლილებისათვის.* ბრისტოლი, პენსილვანია: ლია უნივერსიტეტი.
- დ. ჯ. ფლინდერსი (1992). ეთიკური ხელმძღვანელობის ძიება: დიალოგის საფუძვლების მშენებლობა. *განათლებაში ხარისხობრივი გამოკვლევა*, 5(2), 101 – 115.
- ვ. ფუეიო და მ. ა. კურლანდი (1997). პედაგოგი როგორც მკვლევარი: პროფესიონალიზმის სინონიმი. *პედაგოგთა საგანმანათლებლო ჟურნალი*, 48(5), 336-344.
- მ. ფულენი (1993). ცვლილების ძალები: *საგანმანათლებლო რეფორმის საფუძვლების შეცნობა.* ნიუ-იორკი. ფალმერი.
- მ. ფულენი (1997). ემოცია და იმედი. კონსტრუქციული კონცეფციების შემუშავება რთულ დროს. ა. ჰარგრივზი, *საგანმანათლებლო ცვლილების გულით და გონებით ხელახალი გააზრება* (გვ. 216-233). ალექსანდრია, ვირჯინია: ზედამხედველობისა და სასწავლო პროგრამის განვითარების ასოციაცია.
- ლ. რ. გეი, ჯ. ი მილზი და პ. ეირაზიანი (2006).
- საგანმანათლებლო კვლევა: ანალიზის გაკეთების და გამოყენების უნარი (მერვე გამოცემა). ზედა სედლის მდინარე, ნიუ-ჯერსი: მერილ/პრენტის ჰალი.
- უ. ლ. გრინი (2002). ეთნიკური თავისებურება და სოციო-კულტურული გარემო: ჰავაიზე ეთნიკურად განსხვავებული მოზარდების მიერ გაკეთებული არჩევნები. დ. მაკინრეი და ს. ვან ეთენნი. *კვლევა „სოციო-კულტურული გავლენა მოტივაციასა და სწავლებაზე“ (მეორე ტომი, გვ. 23 - 56).* გრინვიჩი, კონექტიკუტი: ჟურნალი „საინფორმაციო ერა“.
- დ. ჯ. გრინუდი და ლევინი, მ. (2000). მოქმედების კვლევის მეშვეობით უნივერსიტეტებსა და საზოგადოებას შორის ურთიერთობის დამყარება. ნ.კ. დენზინი და ი. ს. ლინკოლნი. *ხარისხობრივი კვლევის ნაშრომი (მეორე გამოცემა, გვ. 85-106).* ათასი მუხა, კალიფორნია: სეიჯი.
- ი. ჯ. გუბა (1981). საიმედო ნატურალისტური კვლევების შესაფასებელი კრიტერიუმები. *საგანმანათლებლო კომუნიკაცია და ტექნოლოგია*, 29(2), 75 – 91.
- ჯ. გუნზი (1996). ჯეიკობ ლ. მორენო და მოქმედების კვლევის საფუძვლები. *საგანმანათლებლო მოქმედების კვლევა*, 4(1), 145-148
- ჰამერსლი, მ. (1993). პედაგოგი როგორც მკვლევარი. *საგანმანათლებლო მოქმედების კვლევა*, 1(3), 425 – 441.
- ქ. ჰენდრიქსი (2006). მოქმედების კვლევის განხორციელებით სკოლის გაუმჯობესება: ბოსტონი, მასაჩუსეტისი: ალინ და ბეიკონი.
- ჰოლმსის ჯგუფი (1986). მომავალი საგანმანათლებლო სკოლები. აღმოსავლეთ მიჩიგანი: აეტორი.

- ს. ჰორდი, უ. ლ. რუტერფორდი, ლ. ჰალინგ-ოსტინი და ჯ. ი. ჰალი (1987). ცვლილებაზე პასუხისმგებლობის აღება. ალექსანდრია, ვირჯინია: ზედამხედველობისა და სასწავლო პროგრამის განვითარების ასოციაცია.
- დ. იმიგი (2001). სკოლის კითხვებთან დაბრუნება. პედაგოგთა განათლების ამერიკული კოლეჯების ასოციაცია. (AACTE).
- ბრივი 22(9). ვაშინგტონი, კოლუმბიის ოლქი: პედაგოგთა განათლების ამერიკული კოლეჯების ასოციაცია. (AACTE).
- პ. ჯექსონ (1968). ცხოვრება საკლასო ოთახებში. ნიუ-იორკი: ჰოლტი, რინერპარტი და უინსტონი.
- ჯ. ჰ. ჯოუნს (1998). *ტუსკიჯის სიფილისის ექსპერიმენტი* (The Tuskegee Syphilis experiment) ნიუ-იორკი: თავისუფალი პრესა.
- ბ. რ. ჯოსი, რ. ჰ. ჰერში და მ. მაკიბენი (1983). *სკოლის გაუმჯობესების სტრუქტურა*. ნიუ-იორკი: ლონგმანი.
- ს. კემისი (1982). მოქმედების კვლევის რეტროსპექტივა და პერსპექტივა. ს. კემისი და რ. მაკტაგარტი. *მოქმედების კვლევის მეთოდები*. გილონგი, ვიქტორია, ავსტრალია: დიკინის უნივერსიტეტი.
- ს. კემისი და რ. მაკტაგარტი (1988). *მოქმედების კვლევის მეთოდები* (მესამე გამოცემა). გილონგი, ვიქტორია, ავსტრალია: დიკინის უნივერსიტეტის გამომცემლობა.
- მ. მ. კენედი (1997). კავშირი კვლევასა და პრაქტიკის შორის. *საგანმანათლებლო მკვლევარი*. 26(7) 4 – 12.
- ჯ. კინხლოე (1991). *პედაგოგები როგორც მკვლევარები*. ხარისხობრივი კვლევა დამატებითი ცოდნის მისაღებად. ფილადელფია: ფალმერი.
- კ. ლეინი (1992). ჯგუფური გადაწყვეტილება და სოციალური ცვლილება. ჯ.ი. სვანსონი, ტ.მ. ნიუკომბი და ი.ლ. ჰარლი, *ნაშრომები სოციალურ ფსიქოლოგიაში*. ნიუ-იორკი: ჰოლტი.
- დ. ს. ლორტი (1975). *სკოლის პედაგოგი*. ჩიკაგო: ჩიკაგოს უნივერსიტეტის გამომცემლობა.
- ს. ლიტლი (1997). *მოქმედების კვლევის ძირითადი გზავნილი*. ქალაქი კანზასი, მისური. ცოდნის გაზიარება.
- ჯ. ა. მაქსველი (1992). გაგების და საფუძვლიანობის პრინციპი ხარისხობრივ კვლევაში. *ჰარვარდის საგანმანათლებლო მიმოხილვა*, 62(3), 279 – 300.
- ჯ. ჰ. მაკმილამი (1996). საგანმანათლებლო კვლევა: *საფუძვლები მომხმარებლისათვის* (მეორე გამოცემა). ნიუ იორკი ჰარპერ კოლინზი.
- მ. ბ. მაილზი და ა. მ. ჰუბერმანი (1994). *ხარისხობრივ მონაცემთა ანალიზი: ცნობათა წიგნი* (მეორე გამოცემა). ათასი მუხა, კალიფორნია: სეიჯი.
- ს. მილგრამი (1964). ჯგუფური ზემოქმედება და პიროვნების წინააღმდეგ მოქმედება. *პათოლოგიური და სოციალური ფსიქოლოგიის ჟურნალი*. 69, 137 – 143.
- ლ. მილერი და ა. ლიბერმანი (1988). სკოლების გაუმჯობესება ამერიკის შვედეთულ შტატებში: ნიუანსები და რიცხვები. *განათლების სფეროში ხარისხობრივი კვლევების საერთაშორისო ჟურნალი*. 1(1), 3 – 19.
- გ. ი. მილზი (1985). ბავშვები გარდამავალ პერიოდში. გამოუქვეყნებელი სამაგისტრო თეზისი (M.Ed.). პერთი, ავსტრალია: დასავლეთ ავსტრალიის ტექნოლოგიური

ინსტიტუტი.

გ. ი. მილზი (1988). *პრავალრიცხოვანი საგანმანათლებლო ცვლილების მართვა. კონკრეტული შემთხვევის განხილვა და ანალიზი. გამოუქვეყნებელი სადოქტორო სილერტაცია.*

ეუჯინი, ორეგონი: ორეგონის უნივერსიტეტი.

გ. ი. მილზი (1993). აბსტრაქციის დონეები საგანმანათლებლო ცვლილების მაგალითის შესწავლაში. დ.ჯ. ფლინდერსი და გ.ი, მილზი. *ხარისხობრივი კვლევის თეორია და კონცეფციები. დარგის პერსპექტივები.* ნიუ-იორკი: პედაგოგთა კოლეჯის გამომცემლობა.

მათემატიკის პედაგოგთა ეროვნული საბჭო (1991). *მათემატიკის სწავლების პროფესიული სტანდარტები.* რესტონი, ვირჯინია: მათემატიკის პედაგოგთა ეროვნული საბჭო.

ს. ნოფკე (1994) მოქმედების კვლევა: შემდეგი თაობისაკენ. საგანმანათლებლო მოქმედების კვლევა, 2(1), 9 – 18.

კ. ფ. ოსტერმანი და რ. ბ. კოტკამპი (1993). *პროფესიული პრაქტიკა პედაგოგებისათვის: პროფესიონალური განვითარებით სასწავლო პროცესის გაუმჯობესება.* ნიურბურის პარკი, კალიფორნია: კორვინი.

მ. ქ. პატონი (1990). *ხარისხობრივი შეფასება და კვლევის მეთოდები* (მეორე გამოცემა). ნიურბურის პარკი, კალიფორნია: საიჯი.

პ. ჯ. პელტო და ჯ. გ. პელტო (1978). *ანთროპოლოგიური კვლევა: კვლევის სტრუქტურა.* კემბრიჯი, მასაჩუსეტისი: კემბრიჯის უნივერსიტეტის გამომცემლობა.

რ. საგორი (1992). *როგორ ჩავატაროთ ერთობლივი მოქმედების კვლევა.* ალექსანდრია, ვირჯინია: ზედამხედველობისა და სასწავლო პროგრამის განვითარების ასოციაცია.

რ. საგორი (2000). *მოქმედების კვლევის საფუძველზე სკოლის მთლიანი გარემოს გაუმჯობესება.* ალექსანდრია, ვირჯინია: ზედამხედველობისა და სასწავლო პროგრამის განვითარების ასოციაცია.

ს. ბ. სარასონი (1990). *საგანმანათლებლო რეფორმის მოსალოდნელი წარუმატებლობა: შეგვიძლია თუ არა პროცესების დროულად შეცვლა.* სან- ფრანცისკო: ჯოჯი-ბასი.

ლ. მ. სმიტი (1990). ეთიკა ხარისხობრივ კვლევაში: ი. უ. ეიზენერის და ა. პ. პეშინის განათლების დარგში *ხარისხობრივი კვლევა: დაუსრულებელი დებატები* (გვ. 258 - 276). ნიუ-იორკი: პედაგოგთა კოლეჯის გამომცემლობა.

ჯ. სოლტისი (1990). ეთიკა ი. უ. ეიზენერის და ა. პ. პეშინის ნაშრომში – *განათლების დარგში ხარისხობრივი კვლევა: დაუსრულებელი დებატები* (გვ. 247 - 257). ნიუ-იორკი: პედაგოგთა კოლეჯის გამომცემლობა.

ჯ. სპარდლი (1980). *დამკვირვებლის შეფასებები.* ნიუ იორკი: პოლტი, რაინჰარტი და უინსტონი.

ი. ტ. სტრინგერი (1993). საზოგადოებრივ ინტერესებზე მორგებული საგანმანათლებლო კვლევა: დაკავშირების თეორია და პრაქტიკა დ. ფლინდერსის და ჯ. ი. მილსის ნაშრომში, *ხარისხობრივი კვლევის თეორია და კონცეფციები: დარგის პერსპექტივები* (გვ. 141-162). ნიუ-იორკი: პედაგოგთა კოლეჯის გამომცემლობა.

ი. ტ. სტრინგერი (1996). *მოქმედების კვლევა: სახელმძღვანელო მონაწილეთათვის.* ათასი მუსა, კალიფორნია: სეიჯი.

ი. ტ. სტრინგერი (2004). *მოქმედების კვლევა განათლების დარგში.* ზემო სედლის მდინარე, ნიუ ჯერსი: მერილი/პრენტის

ჰოლლი.

საგანმანათლებლო კვლევითი ასოციაცია.

ლ. ტიკლი (1993). განათლების დარგში მოქმედების კვლევის ხარისხის შემოწმება. სისტემატური შემოწმებების შიში? *საგანმანათლებლო მოქმედების კვლევა*, 3 (2), გვ. 233-236.

ამერიკის ეროვნული კვლევითი ცენტრი (1996). მათემატიკის და მეცნიერების დარგის მესამე საერთაშორისო განხილვა. მოხსენება N7. ვაშინგტონი, კოლუმბიის ოლქი: ავტორი.

ჯ. ა. ვან დე ვალე (2003). *დაწყებითი კლასის მათემატიკა: ექსპერიმენტული სწავლების მეთოდი*. ნიუ-იორკი: ლონგმანი.

ი. ლ. ვოკელი და ჯ. უ. აშერი (1996). *საგანმანათლებლო კვლევა*. ზემო სედლის მდინარე, ნიუ-ჯერსი: მერილი/პრენტის ჰოლლი.

გ. უელსი. (1994). *სკოლების შიგნიდან შეცვლა: საზოგადოებრივი გამოკვლევის გაკეთება*. პორტსმუტი, ნიუ ჰემფშირი: ჰაინემანი.

რ. ს. უიტი (1985). *სტატისტიკა*. ნიუ-იორკი: ჰოლტი, რაინჰარტი და უინსტონი.

პ. ფ. უოლკოტი (1982). ადგილზე ჩატარებული კვლევის სხვადასხვა მეთოდი „რა არის ის თუ არა ეთნოგრაფია?“ *ფილოსოფიისა და სოციალური მეცნიერების მიმოხილვის ჟურნალი*, 7, 154 – 169.

პ. ფ. უოლკოტი (1988). ეთნოგრაფიული კვლევა განათლებაში. გამომცემელი ჯაგერ რ. მ, *განათლების სფეროში კვლევების დამატებითი მეთოდები* (გვ. 187-210). ვაშინგტონი, კოლუმბიის ოლქი: ამერიკის

პ. ფ. უოლკოტი (1989). *კუაკიუთლის სოფელი და სკოლა*. პროსპექტ ჰეითისი, ილინოისი: უეივლენდის გამომცემლობა.

პ. ფ. უოლკოტი (1990). ხარისხობრივ კვლევასი ვალიდურობის მინიჭება/არმინიჭება. ი. უ. ეიზენერის და ა. პ. ჰემკინის ნაშრომში – *განათლების დარგში ხარისხობრივი კვლევა: დაუსრულებელი დებატები* (გვ. 121-152). ნიუ-იორკი: პედაგოგთა კოლეჯის გამომცემლობა.

პ. ფ. უოლკოტი (1992). დამოკიდებულება ხარისხობრივ კვლევაში. მ. ლეკონპტის, უ. ლ. მილროის და ჯ. პრეისლის ნაშრომში – *განათლების დარგში ხარისხობრივი კვლევის სახელმძღვანელო* (გვ. 3-52). სან-დიეგო: აკადემიის.

პ. ფ. უოლკოტი (1994). *ხარისხობრივი მონაცემების ტრანსფორმირება: აღწერა, ანალიზი და ინტერპრეტაცია*. ათასი მუხა, კალიფორნია: საიჯი.

პ. ფ. უოლკოტი (1997). ეთნოგრაფიული კვლევა კვლევის დარგში. რ. მ. ჯაგერის ნაშრომში *განათლების სფეროში კვლევების დამატებითი მეთოდები* (მეორე გამოცემა, გვ. 325 - 398). ვაშინგტონი, კოლუმბიის ოლქი: ამერიკის საგანმანათლებლო კვლევითი ასოციაცია.

პ. ფ. უოლკოტი (2001). *ხარისხობრივი კვლევის წერა* (მეორე გამოცემა). ათასი მუხა, კალიფორნია: სეიჯი.

ავტორის ინდექსი

- პ. აბიტი, 82
ც. ადელმანი, 5, 142
მ. პ. აგარი, 62, 72, 169, 172
პ. ეირაზიანი, 3, 55, 75, 76, 95, 107, 113, 223, 225.
გ. ლ. ანდერსონი, 56, 69, 90-92, 98, 103
ენისი, კლემი, 101-103, 137
არმსტრონგი, ნილი, 203
ჯ. უ. აშერი, 96-97
- პ. ს. ბეკერი, 137
მ. ბელი, 81, 81
ც. გ. კრისტიანსი, 107
მ. კონრან-სმიტი, 70
ს. კონლეი, 156
ჯ. უ. კრესველი, 17, 26, 55, 66, 107, 133, 134, 205
ლ. ჯ. კრონბახი, 84
ჯ. ბ. კანინგჰემი, 91
კურტის-გრამლი, მერი, 189-191
- მ. დოგერტი, 169, 172
თ. დილი, 207
დივი, ჯონი, 6
- ბ. ედელმანი, 82
ი. უ. ეიზნერი, 107, 113
ჯ. ელიოტი, 6, 25, 26, 28, 44, 48, 149-150, 153, 154
- ფაგელი, ლოურენი, 117-120
დ. ფლინდერსი, 107, 109, 112, 113
კ. ფუეიო, 10
მ. ფულენი, 155, 1556, 157, 158, 159
ბ. ლ. ფუნკე, 169, 172
- ლ. რ. გეი, 3, 55, 75, 76, 95, 107, 113, 223, 225
- გორლესკი, ჯონი, 117-120
უ. გრინი, 133- 135
დ. ჯ. გრინუდი, 85
ი.ჯ. გუბა, 85-87, 98
ჯ. გუნზი, 5
- ჯ. ი. პოლლი, 156
მ. ჰამერსლი, 7
ლ. ჰანსენი, 180
ლ. ჰარასიმი, 169, 172
ც. ჰენდრიქსი, 17, 18, 56, 121
რ. პ. ჰერში, 15
პოლმისს ჯგუფი, 212
ს. პორდი, 156
ა. მ. ჰუბერმანი, 231, 239-240
პიუ, იანი, 204, 205
ლ. პოლინ-ოსტინი, 156
- დ. იმიგი, 3-4
ა. ისააკი, 81, 82
- პ. ჯექსონი, 12
ჯ. პ. ჯონსი, 104
ს. ც. ჯონსი, 81
ბ. რ. ჯოისი, 15
- კემისი, სტეფენი, 5, 6, 15, 16, 16, 29, 44, 47, 48
მ. მ. კენედი, 7, 11, 12, 13, 162, 178, 198
ჯ. კინსოელი, 85
მ. ა. კურლენდი, 10
რ. ბ. კოტკამპი, 10
- ლამოტი, 175
დ. ლევინი, 168-169, 172
მ. ლევინი, 85

- ლეინი, კურტი, 5, 15, 121, 142
 ა. ლიბერმანი, 155, 156
 დ. ც. ლორტი, 12
 ს. ლიტლი, 2, 70
- მალინოვსკი, 137
 მარლენდი, ალისონი, 81-83
 ჯ. ა. მაქსველი, 87-90, 98
 მ. მაკეიზენი, 15
 ჯ. პ. მაკმილანი, 58
 რ. მაკტაგარტი, 26, 29, 44, 47, 48
 ფ. ი. მიჰლი, 84
 ს. მიგრამი, 104
 მ. ბ. მაილზი, 231, 239-240
 ლ. მილერი, 155, 156
 გ. ი. მილზი, 3, 43, 55, 60, 75, 76, 84, 95, 104, 113, 125, 137, 167, 168, 172, 180, 223, 225, 226
 მითჩელი, კეთი, 23-24, 57, 62, 135, 157, 158
- ა. ს. ნიჰლენი, 56, 90-92, 96, 98, 121
 ს. ნოფკე, 5, 6
- კ. ფ. ოსტერმანი, 10
- მ. ქ. პატონ, 65
 გ. პ. პელტო, 56, 58, 76, 84, 230
 პ. ჯ. პელტო, 56, 58, 76, 84, 230
- რესტონი, ჯეკი, 91, 130, 131, 141-142, 143, 149, 152, 156, 157
 როფფორდი, ჯეიმსი, 51-55, 56, 57, 66, 71, 158
 უ. ლ. რუტერფორდი, 156
- საგორი, რიჩარდი, 16, 26, 29, 56, 96
- ს. ბ. სარასონი, 151, 155
 ლ. სშრუმი, 168, 172
 სენესი, ჯოი, 117-120
 ლ. მ. სმიტი, 107, 108
 სმიტი, როლანდი, 216
 ჯ. სოლტისი, 107
 სამხრეთი, დებორა, 1-2, 19, 57, 122-123, 136, 153, 156, 157
 ჯ. სპარდლი, 58
 ლ. სტინჰაუსი, 17
 სტიუარტი, ჯონათანი, 211, 215, 216, 218, 220, 221, 222
 ი. ტ. სტრინჯერი, 7, 16, 18, 56, 89, 126, 129, 130, 131, 135, 207-208
 სვანსონი, პოლი, 117-120
- ლ. ტიკლი, 205, 206
 დ. ვალენტინი, 82
 ჯ. ა. ვან დე ვალკე, 82
 ი. ლ. ვოკელი, 96-97
- ველსი, გორდონი, 16, 17, 56
 უაითჰედი, ჯეკი, 204
 რ. ს. უითი, 225
- პ. ფ. უოლკოტი, 20, 56, 57, 60, 61, 87, 92-94, 95, 98, 107, 135, 136, 137, 162, 175, 186

თემის ინდექსი

- სკოლის გაცდენები 91, 141-142, 142-143, 152, 156, 158, 237
- განათლება, როგორც წერის მოტივატორი 164
- სიზუსტე
- ეთიკა და 110-111
- ელექტრონული რესურსები 192-193
- სამოქმედო გეგმა 170-171, 175-176, 182, 186-187
- საკონტროლო სია 47
- მოქმედების დაგეგმვა 14, 140-160.
- აგრეთვე იხილეთ მოქმედების კვლევის გეგმა*
- მაგალითის შესწავლა 141-142
- გამოწვევები 151-152
- ცვლილება და წინააღმდეგობა 152
- თანამშრომლობა 153
- საერთო ელემენტები 18-19
- განმარტება 140
- განვითარება/შემუშავება 20
- სირთულის აღიარებისგან თავის არიდება 153
- საგანმანათლებლო ცვლილება 155-159
- საკუთარი ცოდნის გასაზიარებლად ფორუმის პოვნა 154
- ბარიერები 151
- ინდივიდუალურად მუშაობა 145, 149-150
- დონეები 145, 149-150
- მოქმედების მიმდინარეობა 151, 208-209
- კითხვები 160
- კვლევის კითხვა 219
- პრაქტიკების განხილვა 151
- რესურსების ნაკლებობა 152
- სკოლის მასშტაბით 145, 150
- მოქმედების საფეხურების სქემა 143, 146-148, 218
- მოქმედების საფეხურების სქემის საკონტროლო სია 149
- დასკვნა 160
- პედაგოგის შექმნილი ცოდნა 159
- გუნდი 145. 150
- დრო 154-155
- მოქმედების კვლევა 1-20. *აგრეთვე იხილეთ: ელექტრონული მოქმედების კვლევა; მოქმედების კვლევის გეგმა; მოქმედების კვლევის მოხსენება*
- პრიორიტეტული სფერო 23-49
- სტატია, ნიმუში 166-172
- აგრეთვე იხილეთ კურტისის დაწყებითი სკოლის მაგალითი.*
- ზეიმობა 207-208, 222
- ყველაზე მნიშვნელოვანი პრინციპები 168
- საკონტროლო სია 15
- კურსი 168
- შეფასების კრიტერიუმი 204-206, 211, 220
- კრიტიკული სამოქმედო კვლევა 6-7, 8, 20
- ყოველდღიური სწავლების პრაქტიკა 14-15
- მოქმედების კვლევის განმარტება 5
- აღწერითი სტატისტიკა 223-230
- საგანმანათლებლო ცვლილება 12-13
- საგანმანათლებლო რეფორმის დაუყოლიებლობა 13
- ელექტრონულად სწავლების ეფექტები 166-172
- გამანათლებლო უფლებებ (ემანსიპატორულ) სამოქმედო კვლევა 6
- ეთიკა 103-104
- შეფასება 204
- ახირება 13-14
- მიზნები და რაციონალობა 8, 10, 20, 155
- გრანტები 152, 219
- პრაქტიკაზე ზეგავლენა 10-13
- ინფორმირებული თანხმობა 104-106
- ჟურნალები 176-178
- აგრეთვე იხილეთ ჟურნალები, რეფერირებადი,*

სამოქმედო კვლევის ელექტრონული ჟურნალები

გამართლება 10-13
მოდელები 15-17
მიმდინარეობა 151, 208-209
ელექტრონული. *იხილეთ ელექტრონული რესურსები*
საფუძვლები 5-6
შედეგი 142
მიმზილვა 2-5
ტენდენციურობა სამოქმედო კვლევის ჩატარებისას 97

დამაჯერებლობა და მზრძანებლურობა 11-12
პრაქტიკული 7, 9, 20
პრაქტიკაში 211
პროცესი 5, 15-20, 19, 222
საფეხურები/ნაბიჯები 19, 20
განხილვის პროცესი 17-18
შესაბამისობა 12
ეთიკის როლი 107
გაზიარება 188-209, 219
მოსწავლის მოტივაციის კვლევის მაგალითი 1-2
დასკვნა 18-19, 20
პედაგოგებისათვის კვლევის შედეგების ხელმისაწვდომობა 12
გუნდური მიდგომა 120
სამოქმედო კვლევის წარმოშობა 6-7
ტრადიციული კვლევის წინააღმდეგობა 3-4
ვებგვერდები 154, 194-196
მოქმედების კვლევის დაწერა 162-187
მოქმედების კვლევის სტატია 166-172
მოქმედების კვლევის ციკლი
კალჰუნის 15, 17
კრესველის 17
ჰენდრიქსის 17
ლევისის 15
ველსის იდეალიზირებული მოდელი 16-17
მოქმედების კვლევის ელექტრონული მკითხველი (ელექტრონული ჟურნალი) 154, 200
მოქმედების კვლევის ჯგუფი
გაწვევიანება 45-46
სამოქმედო კვლევის ურთიერთმოქმედი სპირალი (სტრინგერის) 18
საერთაშორისო მოქმედების კვლევა (*ელექტრონული ჟურნალი*) 154, 200, 201

მოქმედების კვლევის ლაბორატორია, ჰაილენდ პარკის საშუალო სკოლა 117-120
მოქმედების კვლევის გეგმა, პრიორიტეტული სფეროს ფორმულირება 44
საკონტროლო სია 47
სამოქმედო კვლევის ხარისხობრივ მონაცემთა შეგროვების მეთოდის სისტემა 73
განხორციელება 168-169
ჩარევის ან ინოვაციის აღწერა 45
მოლაპარაკებები განხორციელებისათვის 46
მონახაზი სამოქმედო კვლევის ანგარიშისათვის 175-176
წინასწარი მონაცემების შეგროვების მეთოდები 47
სრულყოფა 76-77
კვლევის ჯგუფის წევრობის აღწერა 45-46
კვლევის კითხვების შემუშავება 45
საჭირო მასალის ჩამონათვალის შედგენა 46-47
ნაბიჯები 44, 166
სტრუქტურა 176-178
მუშაობის გრაფიკი 46
ცვლადების განმარტება 44-45
მოქმედების კვლევის პროცესინ ნაბიჯები, 19
მოქმედების კვლევის პროცესი (ჰენდრიქსის) 18
მოქმედების კვლევის მოხსენება
აუდიტორია 220
ზეიმობა 207-208
საკონტროლო სია შეფასებისათვის 206
ფორმატი 220
ხარისხის მახასიათებლები 205
მოქმედების კვლევის სისწორის შეფასების კრიტერიუმები 85-91
მოქმედების კვლევის სისწორის სტრატეგიები 92-95
ზუსტი შედეგების წარმოდგენა 92-93
მიუკერძოებელი მიდგომა 93-94
სრული ჩაწერა 93-94
წინასწარი მონაცემების ჩაწერა 93
უკუკავშირი 94
ილაპარაკეთ ცოტა; მოისმინეთ ბევრი 92
ზუსტი დაკვირვება 92-93
ძირითადი მონაცემების ჩაწერა 93
აქტიური მონაწილე დამკვირვებელი 58
ყოველწლიური შესაბამისი პროგრესი 74
ამერიკის ფსიქოლოგიის ასოციაცია. *იხილეთ ამერიკის ფსიქოლოგიის ასოციაციის სახელმძღვანელო.*

- ეთიკის ზოგადი პრინციპები 104
 მონაცემთა განმარტების მეთოდები და ანალიზის გაფართოება 135
 სამოქმედო კვლევის ანოტირებული სტატია 166-172
 ფიქლოლოგიური კვლევების წლიური მიმოხილვა 33
 კვლევის თემების ანონიმურობა 105
 წინამძღვარის და შედეგების გაანალიზება 131
 ამერიკის ფსიქოლოგიის ასოციაციის სახელმძღვანელო 187
 აბრევიატურები 180
 ჟურნალის სტილის შერჩევა 179
 ამერიკის ფსიქოლოგიის ასოციაციის სახელმძღვანელოს წესები 179-180
 ფორმატი და სტილი 165-166
 პუნქტუაცია 179
 რეფერირების ფორმატები (მაგალითები) 180
 რეფერირების სტილი 180
 მონაცემთა განმარტების გაზიარება 137-138
 სამოქმედო კვლევის ექსპედიცია (ელექტრონული ჟურნალი) 200, 202
 საარქივო დოკუმენტები 78-79
 პრიორიტეტული სფერო, 25, 26, 213, 215.
 აგრეთვე იხილეთ პრიორიტეტული სფეროს გამოვლენა Arlist-L – ი (სამოქმედო კვლევის ჯგუფური გზავნილების სია) 196, 219
 არტიფაქტები 72-73, 85, 170
 AskERIC Q&A კითხვა - პასუხის სერვისი 215, 219
 სასწავლო გეგმის განვითარების და ზედამხეველობის ასოციაცია (ASCD) 36, 219
 დაშვებები/ვარაუდები, დამტკიცებულად ჩათვლილი 7, 143
 მოქმედების კვლევის შედეგები 13
 სკოლაზე დაფუძნებული კვლევის საფუძვლები 10-11
 დასწრება სკოლაში 141-142
 დამოკიდებულების შკალები 74-75
 როგორც კვლევის მონაცემების წყარო 74-75
 აუდიოფირები 71-72
 „სარევიზიო სასამართლო“ მონაცემების შეგროვებისათვის 86
 ძალაუფლება, ურთიერთობის რესტრუქტურირება 155-156
 ბალიზონგის დაწყებითი სკოლის მაგალითი 101-103, 107, 137, 156
 ბრმა განხილვა 177-178
 დამავალი და აღმავალი სტრატეგიები, მოქმედების დაგეგმვა 156
 ბაკლის შესწორება 105, 106
 ფსიქოლოგიური მაჩვენებლის ბუნოს ინსტიტუტი 76
 ჯორჯ ვ. ბუმის საგანმანათლებლო გეგმა 3-4
 ი. ფ. კალპუნი
 მოქმედების კვლევის ციკლის დიაგრამა 17
 კალიფორნიას მიღწევის ტესტი 84
 კვლევისადმი მიუკერძოებელი მიდგომა 93-94
 CARN (თანამშრომლობითი სამოქმედო კვლევის ქსელი) ვებგვერდი 194-195
 CARPP (პროფესიული პრაქტიკის სამოქმედო კვლევის ცენტრი) ვებგვერდი 195
 მოქმედების დაგეგმვის მაგალითების შესწავლა/განხილვა 141-142
 თანამშრომლობითი სამოქმედო კვლევა 189-191
 მოქმედების კვლევა პრაქტიკაში 211-213
 პრიორიტეტული სფეროს შესახებ 23-24
 კითხვისას აზრის გამოტანის შეახებ 215-219
 კურტისის დაწყებითი სკოლა 211-213
 მონაცემთა ანალიზი და განმარტება 117-120
 მონაცემთა შეგროვების მეთოდების შესახებ 51-55
 ნიშნებზე ყურადღების შემცირება 117-120
 მოზარდთა ინტერაქტიული თეატრი 23-24, 135
 სამოქმედო კვლევის განხილვა 51-55
 მოსწავლის მოტივაცია 1-2
 კატალიტური სისწორე 91, 92
 ზეიმობა, მოქმედების კვლევის მოხსენება 207-208
 ცენტრალური ტენდენცია, საზომები 224-225, 226
 ცვლილება. აგრეთვე იხილეთ საგანმანათლებლო ცვლილება, გარემოება 155-159
 არსი 152
 ცვლილების მოხდენა შეუძლია თითოეულ ჩვენგანს, იდენტიფიკაცია 157
 1 თავი 212
 ე.წ. „ჩათი“ (სადისკუსიო დაფები) 167, 171
 საკონტროლო სია, მოქმედების გეგმა 47
 ყოველდღიური სწავლება 15
 მონაცემთა ანალიზის მეთოდები 132
 მონაცემთა განმარტების მეთოდები 138
 ეთიკური რჩევები 114
 ინტერესის სფეროს განსაზღვრა 26
 მოქმედების კვლევის შეფასება 206

- გამოკვლევა 28
- მოქმედების დაწყების საფეხურები 149
- მოქმედების კვლევის სისწორე 95
- უოლკოტის მეთოდები 95
- ბავშვები, ცხოვრებას გაუმჯობესება 8, 10, 221
- სიცხადე, კვლევის შემადგენელი ნაწილი 164
- საკლასო ოთახი
- წინასწარ განწვრეტა 12
- რუტინა 12
- ელექტრონული 166-172
- მონაცემთა ანალიზის ინდექსირება 124-126
- დემოგრაფიული 134-135
- თანამშრომლობა
- მოქმედების დაგეგმვა 150
- თანამშრომლობითი მოქმედების კვლევის ქსელის (CARN) ვებგვერდი 194-195
- კომუნიკაცია
- ჯგუფური გზავნილების სია 169-170
- კომპიუტერული პროგრამა
- მონაცემთა ანალიზისათვის 132-135
- NUD*IST 6 (ხარისხობრივი ანალიზის კომპიუტერული პროგრამა) 133-135
- კონცეფტუალური რუკის შემუშავება 130, 237, 239
- კონცეფტუალური რუკა 130
- კონფიდენციალურობა 105
- აუცილებლობა/საჭიროება 109
- დამტკიცებულობა
- მონაცემების
- დამაჯერებლობის შემოწმება 86-87
- თანხმობა, ინფორმირება 104-106
- შესწავლა, ხარისხიანი მოქმედების კვლევა 205
- კონტექსტის აღწერები, შემოწმების გამჭვირვა-
ლეობა 86
- საკონტროლო ჯგუფი 3
- შესაბამისი განათლება 168
- გაბედულება, ხარისხიანი მოქმედების კვლევა 205
- კვლევის დამაჯერებლობა 85-86
- კრიტიკული მოქმედების კვლევა 6-7, 8
- ფასეულობები 7
- ამხანაგის მნიშვნელოვანი რჩევები
- განმარტება 136
- CSTEEP: ტესტირების, შეფასების და განათლების
პოლიტიკის სასწავლო ცენტრის ვებგვერდი
34
- სასწავლო პროგრამა, შეცვლილი 213, 215, 221,
- 222
- კურტისის დაწყებითი სკოლა 221, 212, 213, 215,
219, 220, 222
- მოქმედების კვლევის სამართლიანობა (ზეიმობა)
222
- პრიორიტეტული სფერო 213-214
- მაგალითის შესწავლა 215-219
- კრიტიკა 220-222
- ელექტრონული რესურსები 214
- გარემოცვა 211-213
- შედეგების გაზიარება 219
- სტუარტის მოქმედების გეგმა 215-219
- მონაცემები, ვიზუალური ჩვენება 223-230
- მონაცემთა ანალიზი 14, 19, 20, 116-138, 169-
170
- აგრეთვე იხილეთ მონაცემთა განმარტება
- მაგალითის შესწავლა 117-120
- აღწერითი სტატისტიკა 223-230
- მიმდინარე 121-123
- ნაადრევი მოქმედება 121-122
- როლი 122-123
- დასკვნა 138
- მონაცემთა ანალიზის მეთოდები 123-125
- წინამავლების/შედეგების ანალიზი 131
- საკონტროლო სია 124-126
- ინდექსირება 124-126
- კომპიუტერული პროგრამა 133-135
- კონცეფტუალური რუკის შემუშავება 130
- შედეგების/აღმოჩენების წარმოდგენა 131, 223-230
- მთავარი კითხვები 126, 129
- გამორჩენილი საკითხები 131-132
- ორგანიზაციული განხილვა 129-130
- თემის იდენტიფიცირება 123
- მონაცემთა შეგროვება 14, 19, 20, 169, 180.
- აგრეთვე იხილეთ მონაცემთა შეგროვების
გათვალისწინება; მონაცემთა შეგროვების
მეთოდები, მონაცემთა მატრიცა, წინასწა-
რი
- მონაცემთა შეგროვების წყაროები 47, 216
- მონაცემთა შეგროვების გათვალისწინება 80-98
- ანდერსონის, ჰერის და ნიჰლენის კრიტერიუმები
- სამოქმედო კვლევის სისწორის შესამოწმებლად 90-
92
- მაგალითის შესწავლა 81-83
- დადასტურება 86-87

- დამაჯერებლობა 85-86
 სარწმუნოება 86
 ეთიკა 103-114
 განზოგადება 89
 გუბას კრიტიერიუმების ვალიდურობა 85-87
 მაქსველის კრიტიერიუმების ვალიდურობა 87-90
 ტენდენციურობა 97
 საიმედოობა 84
 გამჭირვალეობა 86
 ვალიდურობა 84-96
 უოლკოტის მეთოდების ვალიდურობა 92-95
 მონაცემთა შეგროვების მეთოდების 50-78, 143-145, 216
 საარქივო დოკუმენტები 68-69
 დამოკიდებულების შკალები 74-75
 მაგალითის შესწავლა 51-55
 კომპონენტები 72
 პირდაპირი დაკვირვება 57-61
 გამოკვლევა 61-68, 73
 შემოწმება 68-73, 73
 გამოცდილების მიღება 57-61, 73
 ჯგუფური ინტერვიუს მეთოდები 62
 ინტერვიუები 62-65
 ჟურნალები 69-70
 რუკის გაკეთება 70
 დაკვირვება 57-59
 ხარისხობრივი 55-57
 რაოდენობრივი 55, 73-76
 დამოკიდებულების შკალები 74-75
 სხვა სახომები 76
 სკოლის მიერ შემუშავებული მოსწრების ბარათები 74
 სემანტიკური სხვაობა 75-76
 სტანდარტიზირებული ტესტები 74
 პედაგოგის მიერ გაკეთებული ტესტები 73-74
 კითხვარები 67-68
 დასკვნა 77
 ჩაწერა 71-72, 108
 მონაცემების განმარტება/ ინტერპირება 14, 19, 20, 116-138, 169-170
 გაზიარება 137-138
 მაგალითის შესწავლა 117-120
 აღწერილი სტატისტიკა 223-230
 როლი 122-123
 დასკვნა 138
 მონაცემთა განმარტების მეთოდები 135-137
 ანალიზის გაფართოება 135
 საკონტროლო სია 139
 „კრიტიკულად“ განწყობილ მეგობრებს რჩევები 136
 აღმოჩენების კონტექსტუალიზება ლიტერატურაში 136-137
 აღმოჩენების დაკავშირება პირად გამოცდილებასთან 136
 თეორია 137
 მონაცემთა მატრიცის მაგალითი 52
 მონაცემთა წყაროები 68, 169-170
 მოტყუება და ეთიკა 106
 დირექტივები 109-110
 დემოკრატიული სისწორე 90-91
 კრიტიკული მოქმედების კვლევის დემოკრატიული ფასეულობა 7
 დეონტოლოგიური ეთიკა 112-113
 სარწმუნოება, დამაჯერებლობის შემოწმება 86
 აღწერილი აქტივობები, გამოკვლევა 27-28
 აღწერილი სტატისტიკა. აგრეთვე იხილეთ სტატისტიკა, აღწერილი
 აღწერილობითი სისწორე 87-88
 საგანმანათლებლო სტანდარტების შემუშავება 35
 დიალექტური მოქმედების კვლევის სპირალი 19-20, 167
 დიალოგური სისწორე 91, 92
 სადისკუსიო დაფა. იხილეთ ე.წ. „ჩათი“ (სადისკუსიო დაფები). მონაცემების ჩვენება 223-230
 დისერტაციის მოკლე მიმოხილვები 32, 33
 დოკუმენტები, საარქივო 68-69
 ისტვიუს სკოლა 91, 153
 კონცეფტუალური რუკა 130, 239
 ეკოლოგიური ეთიკა 113
 განათლება, შესაბამისობა 168
 ამერიკის განათლების დეპარტამენტი 35
 განათლების კატალოგი 31-32
 განათლების რეფორმაზე პერიოდული გამოცემების კვებგვერდი 34
 საგანმანათლებლო მოქმედების კვლევა (ელექტრონული ჟურნალი) 154, 177, 196-198
 კვებგვერდი 197
 გამოქვეყნების დირექტივები 176-177
 საგანმანათლებლო ცვლილება 3, 155-156
 მოქმედების დაგეგმვა 140-160
 მოქმედების კვლევა 12-13
 ყველა ადამიანს შეუზღია ცვლილების გაკეთება

- 157
- იმედი, როგორც ყველაზე ძლიერი რესურსი 158-159
- ძირითადი არსი 157
- შედგენები და სტუდენტთა კეთილდღეობა 158
- პოზიტიური 3
- ძალაუფლების და ავტორიტეტის რესტრუქტურირება 155-156
- სკოლის კულტურა 157
- პედაგოგის მხარდაჭერა 156-157
- დამავალი და აღმავალი სტრატეგიები 156
- საგანმანათლებლო ხელმძღვანელობა 36
- საგანმანათლებლო კვლევა, ნეგატიური ასპექტები 6-7
- საგანმანათლებლო საინფორმაციო რესურს ცენტრი . იხილეთ ERIC
- ედუარდ ჯ. ბეგლ გარნტი 183
- ნამუშევრების ელექტრონულად გამოქვეყნება 188
- ელექტრონული ფოსტა 170
- ელექტრონული ფოსტის მეშვეობით ინტერვიუს ჩატარება 66-67
- გაძლიერება 164
- კრიტიკული სამოქმედო კვლევის მნიშვნელობის გაზრდა 7, 8, 10
- ERIC (საგანმანათლებლო საინფორმაციო რესურს ცენტრი) 30-31, 37, 51, 214, 216
- AskEric 215, 219
- საუკეთესო საწყისი წერტილი 31
- CD-ROM 37
- კურტისის დაწყებითი სკოლის წყაროები 214
- აღმწერი 31
- ED და EJ კატეგორიები 31
- საგანმანათლებლო რესურსების საინფორმაციო ცენტრი (ERIC) 31
- ინფორმაციის მიღება 31
- ESL (ინგლისური, როგორც მეორე ენა) 231, 234
- ეთიკა
- სიზუსტე 110-111
- მოქმედების კვლევა 103-114
- ანონიმურობა 105
- საკონტროლო სია 114
- კონფიდენციალურობა 105, 109
- მოტყუება 106
- დეონტოლოგიური 112-113
- ეკოლოგიური 113
- ფინდერსის ჩარჩო 112-114
- დირექტივები 103-112
- შეტყობინებული თანხმობა 104-106, 107
- ზიანისგან დაცვა 105
- ურთიერთობა 113
- სოციალური პრინციპები 109
- დასკვნა 114
- უტილიტარისტული 112
- ეთნოგრაფი 133
- შეფასებითი სისწორე 89, 90
- Excite (ელექტრონული საძიებო რესურსი) 34
- საექსპერიმენტო ჯგუფი 3
- ექსპერიმენტი პროფესიული განვითარების სკოლებში 212-213
- განმარტებითი მოქმედებები, გამოკვლევა 28
- ოჯახის განათლების უფლებები და საიდუმლოდ შენახვის აქტი (FERPA) 105, 106
- უკუკავშირი 94, 150, 151
- წერა 184-185
- საველე ჩანაწერები 59-60
- აკურატული ჩანაწერები 92-93
- ნაადრევი ჩანაწერები 93
- ახლებური ხევა 61
- შეზღუდვები 59-60
- პარადოქსები/წინააღმდეგობები 61
- რა ჩავიწერთ 60-61
- საველე სამუშაოს მეთოდები 57
- გამოკვლევა 61-68
- შემოწმება 68-73
- გამოცდილება 57-61
- ფილმები 71-72
- შედგენების გაზიარება/ჩვენება 153, 188, 191-193
- კურტისის დაწყებითი სკოლა 219
- მონაცემთა ანალიზი 131
- ვიზუალური ჩვენება 223-230
- ფოკუს ჯგუფები 65
- პრიორიტეტული სფეროს გამოვლენა 19, 20, 22-49
- მაგალითის შესწავლა 23-24
- საკონტროლო სია 26
- ზოგადი იდეის ჩამოაყალიბება და პრიორიტეტული სფერო გამოფა 25-26
- კრიტერიუმი 26
- მოზარდთა ინტერაქტიული თეატრის კვლევა 23-24
- ლიტერატურის მიმოხილვა 29-45
- კითხვები 48

- გამოკვლევა 26-28
 პრიორიტეტული სფეროს ფორმულირება 44, 168, 180
 დასკვნა 48
 ფირმები
 სტუდენტების შესახებ უსისტემო ჩანაწერი 64
 მოქმედების დაგეგმვის მონაცემების გაზიარების ფორუმი 154
 განზოგადება 89, 96-97
 შესაბამისობა წინააღმდეგ 98
 ტრადიციული საგანმანათლებლო კვლევის მიზნები 3
 გუგლი (Google) ელექტრონული საძიებო რესურსი 34
 შეფასების მეთოდები, კვლევა 117-120
 გრანტები მოქმედების კვლევისათვის 152, 219
 ზრდა, მოქმედების კვლევა ხარისხი 205
 დირექტივები
 ეთიკა 103 -112
 ჟურნალების გადაცემა 178-179
 წერა 173-175
 ჰაილანდ პარკის საშუალო სკოლა, სამოქმედო კვლევის ლაბორატორიის მაგალითის შესწავლა 26, 117-120, 129, 136, 156, 195
 იმედი, როგორც ძლიერი რესურსი 158-159
 HyperRESEARCH (ხარისხობრივი ანალიზის კომპიუტერული პროგრამა) 133
 ჭყპერსტუდიო (ინტერაქტიული მულტიმედიური პროგრამა) 191
 ჰიპოტეზა 3
 სამოქმედო კვლევის იდეალიზირებული მოდელი, ველსი; 16, 17
 დამოუკიდებლად სწავლის აქტივობები (ILA) 190
 ინდივიდუალური მოქმედების გაგეგმვა 145, 149-150
 არაფორმალური ეთნოგრაფიული ინტერვიუ 62-63
 ინფორმაციის მოგროვება 26-28
 აღწერითი მოქმედებები 27-28
 ახსნითი/განმარტებითი მოქმედებები 28
 თვითშეფასება 26-27
 ინფორმირებული თანხმობა 104-106, 107
 დირექტივები 108-109
 მშობლის თანხმობის ფორმა 111
 თანდართული წერილის ნიმუში 110
 წერილობითი თანხმობა 106
 Infoseek (ელექტრონული საძიებო რესურსი) 34
 ინსტიტუტის შემსწავლელი საბჭო (IRB)
 გაწვევრიანება და პროცედურები 105-106
 ონლაინსწავლა (WBI) 169
 იზოლაცია 171
 ინტერაქტიული მულტიმედიური პროგრამა 191-192
 მოზარდთა ინტერაქტიული თეატრი 23-24
 შუალედური ანალიზი 121
 კითხვის საერთაშორისო ორგანიზაცია (IRA) 36, 183, 219
 ინტერნეტი 136. *აგრეთვე იხილეთ* ელექტრონული რესურსები; ვებგვერდები და ე.წ. „ჩათი“ (სადისკუსიო დაფები) 167, 171
 ERIC (საგანმანათლებლო საინფორმაციო რესურს ცენტრი) 30-31
 კაცირის დამყარება 193
 ხარისხის კონტროლი 192-193
 ელექტრონული საძიებო რესურსები 34
 ძიებები 34-35
 მოქმედების კვლევის გაზიარება 192
 უნარები 171
 ინტერნეტ რესურსები სპეციალური განათლებისათვის 35
 მონაცემთა განმარტება. *აგრეთვე იხილეთ* მონაცემთა ანალიზი; მონაცემთა განმარტება; მონაცემთა განმარტების მეთოდები
 განმარტებითი სისწორე 88
 ჩარევის ან ინოვაციის აღწერა 45, 48
 კითხვა 215, 216-217
 წერა 231-234
 ინტერვიუები 169-170
 დამოკიდებულების შკალები 74-75
 ინდექსირება 126, 127-129
 ცომპონენტები 64-65
 ელექტრონული ფოსტით 66-67
 ფოკუს ჯგუფი 54-66
 არაფორმალური ეთნოგრაფიული 62-63
 ჩანიშვნების გაკეთება 65
 განმარტობა 65
 კითხვარები 67-68
 ჩაწერა 64
 იზოლაცია და ონლაინსწავლა 171
ჟურნალი მათემატიკის სწავლების კვლევა 36
ჟურნალი მოზარდთა და ზრდასრულთა წიგნიერების შესახებ 36

ჟურნალი კოლეჯში მეცნიერების სწავლებაზე 36
 ჟურნალი ხელმძღვანელობასა და სასწავლო პრო-
 გრამაზე 36
 ჟურნალები. აგრეთვე იხილეთ მოქმედების კვლევის
 ელექტრონული ჟურნალები
 მონაცემთა შეგროვება 69-70, 93
 სიგრძე 183-184
 ელექტრონული 154, 177, 196-202
 რეცენზირებული ჟურნალი 37, 177, 188, 196,
 204
 სპეციალური ჟურნალები 176-178
 ჩაბარების დირექტივები 178-179

 მთავარი ასპექტები
 მოქმედების კვლევა
 კრიტიკული პერსპექტივები 8
 პრაქტიკული პერსპექტივები 9
 პროცესი 19
 ეფექტური დაკვირვების კომპონენტები 62
 ინტერვიუების კომპონენტები 66
 ჩანაწერების კომპონენტები 72
 ხარისხობრივი კვლევის სისწორის კრიტერიუმები
 ანდერსონის 92
 გუბას 87
 მაქსველის 90
 უოლკოტის 95
 მონაცემთა შეგროვების ტაქსონომია 73
 აღწერითი სტატისტიკა 226
 ელექტრონული მისამართები 202
 რაოდენობრივი მონაცემთა შეგროვება 76
 კვლევების შედარებები 4
 მონაცემთა ანალიზის მთავარი კითხვები 126, 129

 LAAP (სწავლა ნებისმიერ ადგილას, ნებისმიერ
 დროს) 167
 სწავლის მეთოდები, ონლაინსწავლა 171
 კურტ ლევინი
 მოქმედების კვლევის ციკლი 16
 ბიბლიოთეკა, უნივერსიტეტი 36-37
 ცხოვრების გაუმჯობესება 10, 221
 ცხოვრება საკლასო ოთახებში (ჯექსონი) 12
 ლიკერტის შკალები 75, 223
 მოსმენის/ლაპარაკის ფარდობა, კვლევის ვალიდუ-
 რობა 92
 ჯგუფური გზავნილების სიები 167, 196, 209
 ლიტერატურის მატრიცა 42, 43

 ნიმუში 43
 ლიტერატურის მიმოხილვა 29-45, 168-169, 182,
 215
 მოკლე მიმოხილვა
 38-39
 ლიტერატურის ანალიზი, სისტემატიზაცია და აღ-
 წერა 39-41
 მოკლე მიმოხილვის შემავაშამებელი განცხადება 42,
 44
 ERIC (საგანმანათლებლო საინფორმაციო რესურს
 ცენტრი) 30-31
 წყაროების შეფასება 37
 რჩევები ტექნიკური წერისთვის 40
 მატრიცა 42, 43
 პროფესიული ორგანიზაციის წევრობა 35-36
 იმედის მომცემი პრაქტიკები 29-30
 უნივერსიტეტის ბიბლიოთეკებში 36-37
 წერა 42-44
 მასწავლებლის კლასში მოძრაობის/ადგილმდებარე-
 ობის რუკა 237, 239
 Lycos (ელექტრონული საძიებო რესურსი) 34, 204
 რუკის გაკეთება და მონაცემთა შეგროვება 70
 მაგალითი 70-71
 რუკის გაკეთების მნიშვნელობა 130
 მათემატიკის სწავლება მანიპულატორების გამოყე-
 ნებით 234-237
 მათემატიკური განათლების ფონდი 183
 მათემატიკის პედაგოგი 36
 მათემატიკის სწავლება საშუალო სკოლაში 36
 მატრიცა
 მონაცემები 52
 მაგალითი 57, 78
 უნარ-ჩვევების ორგანიზება 73
 ტრიანგულაცია 57
 ჯ. ა. მაქსველი
 საკვანძო კონცეფციების სისწორე 90
 მაკინზის ოლქის სკოლა 226
 საშუალო, სტატისტიკა 223, 224
 ცვლადების საზომი 226
 მედიანა, სტატისტიკა 223, 224-225
 მონაწილეთა აღრიცხვა, დამაჯერებლობის შე-
 მოწმება 86
 ყოველწლიური გამოცემები ფსიქიკური მაჩვენებე-
 ლინ (MMY) 76
 მარიამ ვებსტერის საუნივერსიტეტო ლექსიკონი
 180

- გ. ი. მმილზი
 სამოქმედო კვლევის ანოტირებული სტატიის მაგალითი 166-167
 ლიტერატურის მატრიცის ნიმუში 43
 გამორჩენილი საკითხები, მონაცემთა ანალიზი 131-132
 კვლევის შერეული მეთოდი 4-5
 მოდა, სტატისტიკა 223, 224, 225
 მოქმედების კვლევის ნიმუში 167
 მოტივაცია
 მაგალითის შესწავლა 1-2
 კითხვა 237, 238
 გამრავლების საკითხის მაგალითის შესწავლა 81-83
 განათლების სტატისტიკის ეროვნული ცენტრის ვებგვერდი 35
 სოციალური მეცნიერებების ეროვნული საბჭო (NCSS) 36
 მათემატიკის მასწავლებელთა ეროვნული საბჭო (NCTM) 36, 88, 101, 183
 ეროვნული კვლევის აქტი (1974) 105
 მასწავლებელთა მეცნიერების ეროვნული ასოციაცია (NSTA) 36
 მოლაპარაკებები მოქმედების კვლევის გეგმის განხორციელებისათვის 46
 ქსელი 149-150
 Networks (ელექტრონული ჟურნალი) 154, 198-199
 ვებგვერდის მთავარი გვერდი 199
 გამოქვეყნების დირექტივები 176, 177
 Newjour ის ვებგვერდი 34
 „არც ერთი ბავშვი არ უნდა ჩამორჩეს,, (NCLB) 3-4
 ტესტირებაზე ყურადღების გამახვილება 74
 ჩანიშვნების გაკეთება 64
 NUD*IST 6, (ხარისხობრივი ანალიზის კომპიუტერული პროგრამა) 133-135
 აღწერითი ცხრილი 134
 ობიექტურობა 6
 პირდაპირი დაკვირვება 57-61
 აკურატული ჩაწერა 92
 ნაადრევი ჩაწერა 93
 საველე ჩანაწერები 59-60
 პარადოქსები 61
 მონაწილე დამკვირვებელი 57-58
 პასიური დამკვირვებელი 59
 მტკიცე 85
- მიზანი 57
 მოქმედების კვლევის ელექტრონული ჟურნალები 196-202 აგრეთვე იხილეთ ჟურნალების გამოქვეყნების კრიტერიუმები 176-177
 სასკოლო მათემატიკის ელექტრონული ჟურნალი 36
 ელექტრონული სწავლა, პრობლემები 169. აგრეთვე იხილეთ ელექტრონული სწავლება
 ელექტრონული რესურსები 171, 199-202, 219. აგრეთვე იხილეთ ERIC (საგანმანათლებლო საინფორმაციო რესურს ცენტრი)
 აკურატულობა 192-193
 ელექტრონული მისამართები 202, 214
 Arlist-L – ი (სამოქმედო კვლევის ჯგუფური გზავნილების სია) 196
 გამოწვევები/გადასაწყვეტი საკითხები 202-204
 ინტერნეტ რესურსების ცვალებადობა 203
 ინტერნეტ კავშირები 194-196
 ჟურნალები 154, 196-202
 ჟგუფური გზავნილების სიები 196
 ლიტერატურის მიმოხილვა 35
 კვლევის კითხვა 219
 პროფესიული განვითარება 206-207
 ტექნოფობია 203
 ინტერნეტით სარგებლობის დროის კონტროლი 204
 სხვადასხვა სახის ონლაინრესურსები 194-202
 ვებგვერდები 154, 194-196
 გულახდილობა, მოქმედების კვლევის ხარისხი 205
 ორეგონის განათლების წერიტი შეფასების დებარტამენტი 231
 ორეგონის უნივერსიტეტის სისტემა 167
 ორგანიზაციული მიმოხილვა 129-130
 კვლევის შედეგების სისწორე 91
 სტუდენტთა კეთილდღეობაზე ცვლილების ასახვის აუცილებლობა 158
 საფუძვლები 40-41
 მოქმედების კვლევის მოხსენება 175-176
 სხვა სტრუქტურები 176-178
 ნაწილობრივ დამთხვეული მეთოდები, სარწმუნოების შემოწმება 86
 მიმოხილვა, მოქმედების კვლევის ხარისხის მოხსენება 205
 მსობლის თანხმობა 111
 PARnet (თანამონაწილეობითი სამოქმედო კვლევის ქსელი) 194, 219

- მონაწილე დამკვირვებელი 57-58
 აქტიური 58
 საველე ჩანაწერები 59-60
 მიზნები 58
 თანამონაწილეობითი სამოქმედო კვლევის ქსელი (PARnet) 194, 219
 პასიური დამკვირვებელი 59
 კოლეგების გამოკითხვა, დამაჯერებლობა 85
 ტენდენციურობა კვლევაში 97, 220
 კვლევის შედეგებთან პირადი გამოცდილების დაკავშირება, მონაცემთა განმარტება 136
 მონაწილეთა პერსპექტივა 88
 ფოტოსურათები 71-72
 პლაგიატის არიდება 39
 პორტფოლიოები 72-73
 პოზიტივიზმი 3
 პოსტმოდერნიზმი 6-7
 ძალაუფლება, ურთიერთობების რესტრუქტურირება 155-156
 PowerPoint (კომპიუტერული პროგრამა) 167, 191
 პრაქტიკული მოქმედების კვლევა 7, 9
 კომპონენტები 9
 პროგნოზირება 12
 ცრურწმენა მოქმედების კვლევაში 220
 ნადრევი მოქმედება მონაცემთა ანალიზის დროს 121-122
 პრივილეგიური, აქტიური მონაწილე დამკვირვებელი 58-59
 კვლევის პროცესის სისწორე 91
 პროფესიონალი კოლეგები, მოქმედების კვლევის განხორციელება 15
 პროფესიული განვითარების სკოლა (PDS) 211-213, 222
 პრინციპები 212
 პროფესიული ორგანიზაციის წევრობა, ლიტერატურეს მიმოხილვა 35-36
 პროფესიონალიზმი, პედაგოგი 10, 220
 იმედის მომცემი პრაქტიკა, ლიტერატურეს მიმოხილვა 29-30
 თეორია, მონაცემთა შეგროვება 97
 ძიანისგან დაცვა 105
 ჭინდახედულობა, მოქმედების კვლევის ხარისხი 205
 ფსიქოლოგიური კვლევების მოკლე მიმოხილვები 32
 PsycINFO-ს მონაცემთა ბაზა 32
- ამერიკის ფსიქოლოგთა ასოციაციის სახელმძღვანელო 166. აგრეთვე იხილეთ აფა-ის სახელმძღვანელო პუბლიკაციები. აგრეთვე იხილეთ ჟურნალები; ელექტრონული ჟურნალები 188*
 QSR (NUD*IST). აგრეთვე იხილეთ NUD*IST 6
 Xარისსობრივი მონაცემთა შეგროვების მეთოდები 56-57
 სია 55
 ტრინაგულაცია 56-57
 ხარისსობრივი კვლევა 4, 57, 85-91
 რაოდენობრივი კვლევა 4
 ქუინისის უნივერსიტეტის მოქმედების კვლევის ვებ-გვერდი 195-196
 კითხვარები 24, 61, 67-68, 233
 დამოკიდებულების შკალები 74-75
 საკონტროლო სია 69
 განხილვები 67-68
 ლიკერტის შკალები 75, 223
 სემანტიკური სხვაობები 75-76, 223
 სტანდარტიზირებული ტესტები 76
 დახურული შეკითხვები 64
 ღია შეკითხვები 64
 კვლევა 5, 168, 215
 ელექტრონული სწავლება 172
 შემთხვევითი შერჩეული ჯგუფები 3
 ურთიერთობების დამყარება 172
 Readers Guide to Periodical literature (ფორმატის კატალოგ) 32-33
 მოსწავლეების მიღწევები კითხვაში 211
 ინსტრუქცია 213
 ინტერვენცია 215, 216-217
 მნიშვნელობა 213-214
 რეკომენდაციები 214
კვარტალური გამოცემა კითხვის კვლევის შესახებ 36
კითხვის მასწავლებელი 36
 თანაზიარობა პროფესიული განვითარების სკოლებში 212
 კვლევა 26-28
 კრიტიკული მოქმედებების საკონტროლო სია 28
 განსაზღვრული 26
 აღწერითი მოქმედებები 27-28
 განმარტებითი მოქმედებები 28
 თვითშეფასება 26-27
 ჩანაწერები

- საარქივო დოკუმენტები 68-69
 არტიფაქტები 72-73
 კომპონენტები 72
 ჟურნალები 69-70
 გაკეთება და გამოყენება 68-73
 რუკები 70
 ფოტოსურათები და ფილმები 71-72
 ვიდეო/აუდიო ფირები 71-72
 რეფერირება, ბიბლიოგრაფიული ფორმატის მაგალითები (ათა-ის მიერ აღიარებული რეფერირების ფორმატი) 165
 როგორ მოვამზადოთ 38-39
 ადექვატურობის განსაზღვრა, დამაჯერებლობის შემოწმება 86-87
 საკუთარი პრაქტიკის შესაფასება 15, 26-27, 220
 მოქმედების დაგეგმვა 151, 206-207
 მოქმედების კვლევა 121-122
 კრედო 10
 ყოველდღიური 10
 აღწერილი 177
 მოქმედების კვლევის ხარისხი 205
 კვლევა 26-27
 სწავლება 53-55, 191
 მსჯელობა, დადასტურებულობის შემოწმება 86
 ურთიერთობის ეთიკა 113
 საიმედოობა 94-95
 სისწორე წინააღმდეგ 95-96
 მოსწრების ბარათები 74
 მოხსენება. აგრეთვე იხილეთ შედეგების გაზიარება/ სრული მონაცემების წარმოდგენა 93
 მონაცემთა დაგეგმვის ფორუმი 154
 ძირითადი მონაცემები 93
 კვლევა. აგრეთვე იხილეთ მოქმედების კვლევა; მოქმედების კვლევის გეგმა; მოქმედების კვლევის მოხსენება; მოქმედების კვლევის სისწორე
 შედეგები, ხელმისაწვდომობა 12
 გავლენა პრაქტიკაზე 6-7, 10-13
 სწავლების და წერის ინტეგრირება 182-183
 მეთოდები 4-5
 ხარისხობრივი 57, 85-91
 კითხვები 5, 45, 215
 შესაბამისობა 7
 სტატიის ნიმუში 166-172
 მეცნიერული 2-3
 ტრადიციული, მოქმედების კვლევის წინააღმდეგ
- 3-4
 კვლევის სტატია, ანოტაციის ნიმუში 166
 მოქმედების გეგმა 171-172
 საკვლევი თემა 168
 კონტექსტი 167
 მონაცემთა შეგროვება 169
 ლიტერატურის მიმოხილვა 168-169
 კვლევის კითხვები 168
 კვლევის ჯგუფის წევრობის აღწერა 45-46
 ცვლილების წინააღმდეგობა 152
 რესურსები, ფისკალური მოქმედების კვლევის დამტკიცება 46-47
 ნაკლებობა 152
 რიტუალები და წერის პროცესი 173-175
 მაგალითები 174
 სამოქმედო კვლევის ანოტირებული სტატიის მაგალითი 166-172
 შკალები
 დამოკიდებულება 74-75
 ლიკერტი 75, 223
 სემანტიკური სხვაობა 75-76, 223
 სკოლის პედაგოგი (ლორტი) 12
 მოქმედების დაგეგმვა სკოლის მასშტაბით 145, 150
 მეცნიერება და ბავშვები 36
 მეცნიერების მიზანი 36
 მეცნიერული მეთოდი 96
 მეცნიერული კვლევა 2-3
 საძიებო რესურსები 35, 204
 ელექტრონული მისამართების განახლება 203
 თვითშეფასების ფურცელი, მოსწავლეების შეფასება 118-119
 პედაგოგის თავმოყვარეობა 207
 პედაგოგის თვითფექტურობა 207
 თვითშეფასება. იხილეთ საკუთარი პრაქტიკის შესაფასება.
 სემანტიკური სხვაობა 75-76
 მოქმედების კვლევის გაზიარება 188-209
 მაგალითის შესწავლა 189-191
 კრიტერიუმები 204-206
 სამოქმედო კვლევის გაზიარების ელექტრონული საშუალებები 192-193
 შეფასება 204-205
 არაფორმალურ კრიტერიუმები (ნიმუში) 204-205
 ინტერაქტიული მულტიმედია პროგრამა 191-192

- Networks* (ელექტრონული ჟურნალი) 198-199, 199
სტატისტიკურ მნიშვნელოვანება 3
პროექტზე ერთობლივად მომუშავე გუნდი, მოქმედების დაგეგმვა 150
სოციალური განათლება 36
სოციალური პრინციპები, ეთიკა 109
სოციალური მეცნიერებები და ნორჩი მოსწავლეები 36
ინტერაქტიული მულტიმედია პროგრამა 191
რაოდენობრივი ანალიზი 133, 134
სამოქმედო კვლევის სამხრეთ ჯვრის უნივერსიტეტი (SCIAR) 200
სამხრეთ ორეგონის უნივერსიტეტი 167
SPSS 12.0 მოსწავლის ვერსია (ესპსს-ი, კომპიუტერული პროგრამა) 223, 225
სტანდარტული გადახრა, სტატისტიკა 223, 225-226, 227, 228-229
სტანდარტიზირებული ტესტები 76
როგორც რაოდენობრივი მონაცემების მიღების წყარო 74
სტატისტიკა, აღწერითი 223-230
ცენტრალური ტენდენცია 224-225
ილუსტრაცია 226-228
ინტერპრეტირება 230
საერთო სიმბოლოების სია 227
მიზეზები რატომ გამოვიყენოთ 223-224
მნიშვნელობა 230
სტანდარტული გადახრა 223, 225-226, 227, 228-229
რეკომენდირებული პროცედურები 228
საქმიანობით გაწერილი ცხრილი მოქმედების დაგეგმვისათვის 140, 143, 145, 146-148, 150, 160, 175-176, 218
მოქმედების სქემის შეუსვებელი საფეხურები 148
ჯეკ რესტონის 146-147
ჯონათან სტიუარტის 218
ცხრილი 144
საქმიანობით გაწერილი ცხრილის საკონტროლო ცხრილი 149
აღმავალი სტრატეგია 156
დამავალი სტრატეგია 156
ე. თ. სტრინგერი მოქმედების კვლევის ინტერაქტიული სპირალი 18
სტრუქტურულიზებული ფორმალური ინტერვიუები 64-65
მოსწავლის მიერ სკოლის გაცდენები. *იხილეთ სკოლის გაცდენები*
მოსწავლეების მრავალფეროვნება
პროფესიული განვითარების სკოლებში 212
სწავლის მეთოდები 171
მოტივაციის მაგალითის შესწავლა 1-2, 122-123
კითხვისათვის 237, 238
არამოტივირებული 1-2
სტუდენტების და პედაგოგების კრებები 119
გამოკითხვები 169, 226
ოჯახების 142
მოსწავლეების თვით შეფასება 53
პედაგოგი 54
პროფესიული განვითარების სკოლებში
კვლევების სისტემატიური ჩატარება 212
გრანტები პედაგოგ მკვლევარებისათვის 219
პედაგოგი მკვლევარები 3-4
პედაგოგის მიერ გაკეთებული ტესტები 73-74
პედაგოგისათვის მოქმედების კვლევის შედეგების ხელმისაწვდომობა 12
სწავლების საკითხები 169
ხელობის პროფესია მოაზროვნე პრაქტიკოსის პროფესიის წინააღმდეგ 191
სამოქმედო კვლევა ჩვენი პედაგოგიური პრაქტიკის ყოველდღიურ შემადგენელ ნაწილი 14-15
სწავლების და წერის ინტეგრირება 182-183
მათემატიკის სწავლება მანიპულატორების გამოყენებით 234-237
ელექტრონული სწავლება 166-172
ბავშვებისთვის მათემატიკის სწავლება 36
ჯგუფური მოქმედების დაგეგმვა 145, 150
ტექნიკის გამოყენება მათემატიკაში მიღწევების გასაუბრებლად 101-103, 137
ტექნოფობია 203
ტელეკომფერენციები და ელექტრონული სწავლება 172
ტესტირება 4-5
სტანდარტიზირებული ტესტები 76
საკითხის გამოვლენა 123
თეორიული სისწორე 89
კრიტიკული თეორია 6, 7, 8
მონაცემთა განმარტება 137
დეფინიცია 137
პოსტ მოდერნისტული 6-7, 8
Thunder Cave (როლანდ სმიტის რომანი) 216-217
დრო მოქმედების დაგეგმვისათვის 154-155

დრო ელექტრონული კვლევისათვის 46, 171, 204
დრო წერისათვის 173, 182-183
სამუშაო გრაფიკი მოქმედების კვლევის გეგმისათვის 216
მათემატიკის და მეცნიერებათა საერთაშორისო კვლევის მიმართულებები-ის კვლევა 207
დამავალი სტრატეგიები, მოქმედების დაგეგმვა 156
გამჭირვალობა და დამაჯერებლობის შემოწმება 86
დადასტურებულობა 86-87
სარწმუნოობა 86
მატრიცა 57, 78
დამაჯერებლობა
დადასტურებულობა 86-87
დამაჯერებლობა 85-86
სარწმუნოობა 86
ხარისხობრივი კვლევა 85
გამჭირვალობა 86
სისწორე 85, 90

Uncover Periodical Index (ინტერნეტ მისამართი) 34
„გაგება“, 85
აღწერილობითი სისწორე 87-88
შეფასებითი სისწორე 89
განზოგადება 89
განმარტებითი სისწორე 88
თეორიული სისწორე 89
შისწორე 85, 89
ლიტერატურის მიმოხილვისათვის უნივერსიტეტის ბიბლიოთეკების გამოყენება 36-37
ელექტრონული მისამართები. იხილეთ ვებგვერდები,
მოქმედების კვლევა
ამერიკის შეერთებული შტატების განათლების სამინისტრო 35
ამერიკის შეერთებული შტატების ეროვნული კვლევითი ცენტრი 207
უტილიტარისტული ეთიკა 112
სისწორე, როგორც წერის მოტივატორი 164
სისწორე 84-96
ანდერსონის, ჰერის და ნიჰლენის კრიტერიუმები სამოქმედო კვლევის სისწორის შესამოწმებლად 90-92
კატალიტური სისწორე 92
დეფინიცია 84

დემოკრატიული სისწორე 90-91
აღწერილობითი სისწორე 87-88
დიალოგური სისწორე 92
შეფასებითი სისწორე 89
გუბას კრიტერიუმები სამოქმედო კვლევის სისწორის შესაფასებლად 85-87
განმარტებით სისწორე 88
ხარისხობრივი კვლევის სისწორის მაქსიმალური კრიტერიუმები 87-90
შედეგის სისწორე 91
პროცესის სისწორე 91
ხარისხობრივი კვლევის 85-87
სანდობა წინააღმდეგ 95-96
თეორიული სისწორე 89
გაგება წინააღმდეგ 89
უოლკოტის მეთოდები სამოქმედო კვლევის სისწორის უზრუნველსაყოფად 92-95
მოქმედების კვლევის სისწორე 98
ცვალებადობა სტატისტიკური საზომი 223
სტანდარტული გადახრა 223
ცვლადები 3
განმარტება 44-45, 215
მონაცემების ვიზუალური ჩვენება 223-230

ვებგვერდები, მოქმედების კვლევა 154, 194-196.
აგრეთვე იხილეთ ინტერნეტი; ელექტრონული რესურსები
ინტერნეტ რესურსების ცვალებადობა 203
ხარისხის კონტროლი 192-193
ონლაინით სწავლება (WBI) 169
ონლაინით სწავლება 166-172
სამოქმედო კვლევის კურსი 167
კომუნიკაცია 169-171
წარმატების კრიტერიუმები 171
კითხვები 172
ტელეკონფერენცია 172
უელსი, გორდონი
მოქმედების კვლევის ციკლი
ცხრილი 17
მიმდინარე მოქმედების კვლევის საკონტროლო სია 95
სამოქმედო კვლევის სისწორის მეთოდები 92-95
ინტერნეტის და სერვერების ძიება 34-35
წერის თავიდან აცილება 174, 175
ჟურნალის სტილის შერჩევა 179
ESL-ის (ინგლისურის, როგორც მეორე ენის შემს-

წავლელი პროგრამა) სტუდენტები 231-234
უკუკავშირი 184-185
წერა როგორც პროცესი 164
რჩევები 173-175
ტექნიკური წერისთვის 40
სწავლების და კვლევის ინტეგრირება 182-183
ჩარევა 231-234
ნაშრომის მოცულობა (სიგრძე) 183-184
ტექსტის დახვეწა 186
რიტუალები და 173-175
რეგულარულად წერის პრაქტიკის დამკვიდრება
173
სოციალური მეცნიერებისათვის 173
სტილი 178-179, 182
დრო 182-183
სათაურები 185
ლიტერატურის მიმოხილვის დაწერა,
უნარ-ჩვევები და რჩევები 42-44
მოქმედების კვლევის დაწერა 162-187. აგრეთვე
იხილეთ აფა-ის სახელმძღვანელო

პუბლიკაციები.
ფორმატი და სტილი 165-166
მნიშვნელობა 164
ნაშრომის მოცულობა (სიგრძე) 183-184
მოტივაცია 162-163, 164
ჟურნალში დასაბუჭდად სტატიის ჩაბარების ზოგადი
წესები 178-179
რეფერირების ფორმატი 165
სტატიის ნიმუში 166-172
თვითშეფასება 180-182
ცხრილში გამოყენებული კრიტერიუმების გამოყენება
180-181
დასკვნა 186-187 Yahoo! (ელექტრონული საძიებო
რესურსი) 203